СБОРНИКЪ

АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ

ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

ЧАСТЬ II.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И СПОСОБСТВУЮЩІЯ ОНОЙ ЗАВЕДЕНІЯ.

ТОМЪ I.

ZBIÓR

PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ II.

PRZEMYSŁ I ZAKŁADY PRZEMYSŁ POSIŁKUJĄCE.

TOM I.

1866.

D84/84

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Uniwersytet Warszawski BIBLIOTEKA Wydz. Hum. Filia w Białymstoku Ke 86423

BIBLIOTEKA NARODOWA BN WYDANE Z DUBLETÓW Biblioteki Narodowej

Варшава Въ Типографіи С. Оргельбранда.

Drukowano z rozkazu NAJWYZSZEGO.

Warszawa. W drukarni S. Orgelbranda.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Помѣщенныя въ настоящемъ Сборникѣ постановленія о промышленности и о способствующихъ оной заведеніяхъ составляютъ два тома и заключаются въ шести отдѣлахъ, изъ коихъ каждый подраздѣляется на соотвѣтственныя главы.

Въ 1-й томъ включены:

Отдѣлъ I, объ административныхъ дозволительныхъ свидѣтельствахъ или консенсахъ на производство ремеслъ рукодѣлій и фабрикъ;
Отдѣлъ II, о ремесленныхъ цехахъ, и
Отдѣлъ III, о фабрикахъ и условіяхъ учрежденія оныхъ.

Во 2-омъ томѣ помѣщены:

Отдѣлъ IV, о льготахъ и содѣйствіи Правительства къ развитію ремесленной, мануфактурной и фабричной промышленности;
Отдѣлъ V, о мѣрахъ поощренія ремесленной, мануфактурной и фабричной промышленности, и
Отдѣлъ VI, о надзорѣ Правительства за частными промышленными заведеніями, а также о собираніи статистическихъ свѣдѣній для годовыхъ отчетовъ.

OBJAŚNIENIE.

Przepisy, odnoszące się do przemysłu i zakładów przemysł posiłkujących, zamieszczone w Zbiorze niniejszym, zajmują tomów dwa, i zawarte są w sześciu działach, z których każdy składa się z odpowiednich rozdziałów czyli tytułów.

Tom I-szy obejmuje:

Dział I, o konsensach administracyjnych na prowadzenie rzemiosł, rękodzieł i fabryk;
Dział II, o zgromadzeniach rzemieślniczych;
Dział III, o fabrykach i warunkach zaprowadzenia fabryk.

Tom II-gi obejmuje:

Dział IV, o udogodnieniach i pomocy Rządu, dla rozwinięcia rzemiosł, rękodzieł i fabryk;
Dział V, o środkach zachęty do prowadzenia rzemiosł, rękodzieł i fabryk;
Dział VI, o kontrolli Rządu nad zakładami przemysłowémi prywatnémi, tudzież o zbieraniu wiadomości statystycznych do sprawozdań rocznych.

Вышеозначенные матеріалы составляютъ рядъ постановленій, изданныхъ о промышленности и о способствующихъ оной заведеніяхъ съ 1816 по 23 Апрѣля (5 Мая) 1866 года.

Всѣ сіи постановленія имѣютъ обязательную силу.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Сенатора Фундуклея, составленъ частію б. Статсъ-Референдаріемъ, а нынѣ Помощникомъ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія Царства, Рогозинскимъ и частію Статсъ-Референдаріемъ Собоцкимъ, изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Делегатомъ оной, Инспекторомъ тюремъ въ Царствѣ, Кольсдорфомъ.

Materyały powyższe stanowią ciąg przepisów, wydanych o przemyśle i zakładach przemysł posiłkujących od roku 1816 po włącznie dzień 23 Kwietnia (5 Maja) 1866 roku.

Wszystkie te przepisy obowiązują dotychczas.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Radcy Tajnego Senatora Fundukleja, Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa, ułożony został częścią przez b. Referendarza Stanu obecnie Podsekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj Rogozińskiego, a częścią przez Referendarza Stanu Sobockiego, z materyałów dostarczonych ze strony Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przez Delegowanego od téj Władzy, Inspektora objazdowego więzień w Królestwie Kohlsdorfa.

ОГЛАВЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМѢ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	Историческій очеркъ Промышленности въ Царствѣ Польскомъ			LX
	Матеріалы, заключающіе въ себѣ постановленія о промышленности и о способствующихъ оной заведеніяхъ.			
	ОТДѢЛЪ I. ОБЪ АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ДОЗВОЛИТЕЛЬНЫХЪ СВИДѢТЕЛЬСТВАХЪ ИЛИ КОНСЕНСАХЪ НА ПРОИЗВОДСТВО РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.			
	ГЛАВА I. ПРАВИЛА О ВЫДАЧѢ ДОЗВОЛИТЕЛЬНЫХЪ СВИДѢТЕЛЬСТВЪ НА ПРОИЗВОДСТВО РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.			
1	Извлеченіе изъ дополнительнаго постановленія объ учрежденіи властей и о выдачѣ онымъ дозволительныхъ свидѣтельствъ на заработки и содержаніе частныхъ заведеній.	14 Августа 1821 года.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	2
2	Распоряженіе о наблюденіи за тѣмъ, чтобы, для повѣрки консенсоваго сбора, вывѣшиваемы были вывѣски всѣми торговцами, обложенными симъ сборомъ.	19 Марта 1828 г.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	6

SPIS PRZEDMIOTÓW

W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	Rys historyczny o Przemyśle w Królestwie Polskiém.			LXI
	Materyały, obejmujące przepisy o przemyśle i zakładach przemysł posiłkujących.			
	DZIAŁ I. O KONSENSACH ADMINISTRACYJNYCH NA PROWADZENIE RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.			
	ROZDZIAŁ I. PRZEPISY NA WYDAWANIE KONSENSÓW DO PROWADZENIA RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.			
1	Wyciąg z dodatkowego postanowienia organizacyi Władz, o służącéj im attrybucyi co do wydawania konsensów na zarobki i zakłady prywatne.	14 Sierpnia 1821 r.	Namiestnik Królewski.	3
2	Rozporządzenie, zalecające przestrzeganie, aby dla kontrolli opłaty konsensowéj, wszyscy tej opłacie ulegający wywieszali szyldy.	19 Marca 1828 r.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych Policyi.	7

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Постановленіе, предоставляющее Уѣзднымъ Начальникамъ право выдавать дозволительныя свидѣтельства на промышленные заработки по городамъ, въ опредѣленномъ размѣрѣ гербоваго сбора.	2 (14) Іюля 1846 г., № 4,659.	Совѣтъ Управленія Царства.	8
4	Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава о гербовомъ сборѣ, относительно взиманія гербовой пошлины съ дозволительныхъ свидѣтельствъ или консенсовъ, и табели сему же сбору.	25 Сентября (7 Октября) 1863 г.	Высочайшій указъ.	12
5	Распоряженіе относительно выдачи консенсовыхъ свидѣтельствъ на фабрики, находящіяся въ $^1/_4$ мильной пограничной полосѣ.	24 Октября (5 Ноября) 1864 года, № $^{5704}/_{24430}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	26
6	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что заграничные ремесленники и промышленники, проживающіе въ здѣшнемъ краѣ по паспортамъ, обязаны также испрашивать себѣ у подлежащихъ вѣдомствъ консенсы на производство ими ремесла или мануфактурнаго промысла.	3 (15) Февраля 1866 г., № $^{445}/_{1889}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	30

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Postanowienie, nadające attrybucyę Naczelnikom Powiatów wydawania konsensów na przemysłowe zarobkowanie po miastach, do oznaczonéj wysokości opłaty stemplowéj.	2 (14) Lipca 1846 r. N. 4,659.	Rada Administracyjna.	9
4	Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy stemplowéj, o opłatach stempla od konsensów, wraz z taryffą tychże opłat.	25 Września (7 Października) 1863 r.	Ukaz Najwyższy.	13
5	Rozporządzenie, względem wydawania konsensów na fabryki w obrębie $^1/_4$ milowym granicznym.	24 Października (5 Listopada) 1864 r. N. $^{5704}/_{24430}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	27
6	Rozporządzenie objaśniające, że rzemieślnicy i przemysłowcy zagraniczni, za paszportami przebywający, są obowiązani wyjednywać u Władz właściwych konsensa na prowadzone przez nich rzemiosła i rękodzieła przemysłowe.	3 (15) Lutego 1866 roku. N. $^{445}/_{1889}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	31

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ГЛАВА II.			
	ПРАВИЛА О ВЗИМАНІИ КАНОННАГО СБОРА СЪ РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.			
	Объясненіе	. . . .	. . . . .	34
1	Распоряженіе, разрѣшающее недоразумѣнія относительно взиманія каноннаго сбора отъ промысловъ въ городахъ Царства	10 (22) Іюля 1837 г., № 14422/26311.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	34
2	Постановленіе о примѣненіи акциза, подъ названіемъ канона съ промысловъ, ко всѣмъ городамъ, не взирая на прежнія привилегіи.	22 Октября (3 Ноября) 1837 года.	Совѣтъ Управленія Царства.	40
3	Распоряженіе о обложеніи выдѣлывающихъ сукно изъ шерсти домашняго скота каноннымъ сборомъ, опредѣленнымъ по ст. 89-ой тарифа.	12 (24) Марта 1838 г., № 2853/5417.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	44
4	Распоряженіе, разрѣшающее распространеніе опредѣленнаго по ст. 49-ой тарифа каноннаго сбора на выдѣлывающихъ сукно низшаго сорта,	13 (25) Апрѣля 1838 г., № 2687/4897.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народ-	46

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie	Stronica.
	ROZDZIAŁ II.			
	PRZEPISY O OPŁATACH KANONÓW OD PROWADZONYCH RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.			
	Objaśnienie	. . . .	. . . . .	35
1	Rozporządzenie, rozstrzygające wątpliwości względem pociągania do opłat kanonu od procederów po miastach Królestwa.	10 (22) Lipca 1837 r. N. 14422/26311.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	35
2	Decyzya, o zastosowaniu opłaty kanonów od procederów do wszystkich miast, bez względu na poprzednie przywileje.	22 Października (3 Listopada) 1837 r.	Rada Administracyjna.	41
3	Rozporządzenie o podciąganie wyrabiających sukno z sierci bydlęcéj pod opłatę kanonu, taryffą w pozycyi 89 oznaczoną.	12 (24) Marca 1838 r. N. 2853/5417.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	45
4	Rozporządzenie, upoważniające do zastosowania opłaty kanonu, pozycyą 49 taryffy oznaczonéj, do fabrykacyi sukien ordynaryjnych, multa-	13 (25) Kwietnia 1838 r. N. 2687/4897.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i	47

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	мультанъ, байку, кудзбайку, простое сукно и другія тому подобныя издѣлія.		наго Просвѣщенія.	
5	Постановленіе о канонномъ сборѣ съ заработковъ въ городѣ Варшавѣ.	20 Іюля (1 Августа) 1851 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	48

ОТДѢЛЪ II.

О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ.

ГЛАВА I.

ПРАВИЛА О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ, СЪ ПРИМѢНЕНІЕМЪ ОНЫХЪ КЪ ОТСТАВНЫМЪ УНТЕРЪ-ОФИЦЕРАМЪ И РЯДОВЫМЪ РЕМЕСЛЕННЫХЪ РОТЪ.

1	Постановленіе, учреждающее ремесленные цехи.	31 Декабря 1816 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ	56
2	Правила, изданныя въ дополненіе 120-ой статьи постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года объ учрежденіи ремесленныхъ цеховъ, относительно задачи мастерской штуки въ искусствахъ и ремеслахъ.	21 Апрѣля 1819 г.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	100

Numer porządkowy.	TRESĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	nu, bai, kuczbai, kiru i innych podobnych wyrobów.		Oświecenia Publicznego.	
5	Postanowienie, o opłatach kanonowych od zarobkowań w mieście Warszawie.	20 Lipca (1 Sierpnia) 1851 r.	Rada Administracyjna.	49

DZIAŁ II.

O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH.

ROZDIAŁ I.

PRZEPISY O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH, Z ZASTOSOWANIEM ONYCH DO PODOFICERÓW I ŻOŁNIERZY Z KOMPANII RZEMIEŚLNICZYCH UWOLNIONYCH.

1	Postanowienie, urządzające zgromadzenia rzemieślnicze.	31 Grudnia 1816 r.	Namiestnik Królewski.	57
2	Przepisy, wydane w dopełnieniu artykułu 120 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 r. co do urządzenia zgromadzeń rzemieślniczych, w przedmiocie zdawania sztuki mistrzowskiéj w kunsztach i rzemiosłach.	21 Kwietnia 1819 r.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	102

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе о примѣненіи правилъ о ремесленныхъ цехахъ къ отставнымъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ артиллерійской ремесленной роты.	18 Февраля 1823 г., № 195/308.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи	144
4	Постановленіе о предоставленіи помѣщать капиталы ремесленныхъ цеховъ и купеческихъ сословій не только въ Польскомъ Банкѣ, но и на ипотекѣ частныхъ недвижимостей, по усмотрѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.	16 (28) Февраля 1860 г.	Совѣтъ Управленія Царства	152

ГЛАВА II.

РАСПОРЯЖЕНІЯ, РАЗВИВАЮЩІЯ ОСНОВНЫЯ ПРАВИЛА О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ.

1	Распоряженіе, развивающее постановленіе о ремесленныхъ цехахъ.	19 Марта 1817 г., № 926/243.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	166
2	Обнародованіе содержанія постановленія о ремесленныхъ цехахъ и изданныхъ въ развитіе онаго распоряженій.	30 Іюня 1817 г., № 16,950.	Мазовецкая Воеводская Коммисія.	186

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Rozporządzenie o zastosowanie przepisów zgromadzenia rzemiosł do podoficerów i żołnierzy dymissyonowanych z kompanij rzemieślniczych artylleryi.	18 Lutego 1823 r. N. 195/308.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	145
4	Decyzya wskazująca, że fundusze zgromadzeń rzemieślniczych i kupieckich, mogą być lokowane nie tylko w Banku Polskim, ale i na hypotekach prywatnych, za uznaniem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.	16 (28) Lutego 1860 r.	Rada Administracyjna.	153

ROZDZIAŁ II.

PRZEPISY ROZWIJAJĄCE OGÓLNE ZASADY O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH.

1	Rozporządzenie, rozwijające postanowienie o zgromadzeniach rzemieślniczych.	19 Marca 1817 r. N. 926/243.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	167
2	Podanie przez dziennik Województwa Mazowieckiego, do publicznej wiadomości, osnowy postanowienia o zgro-	30 Czerwca 1817 roku N. 16,950.	Kommissya Województwa Mazowieckiego.	187

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что вдовы ремесленниковъ могутъ заниматься ремеслами.	28 Января 1819 г., № 254/1150.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	208
4	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что ремесленники, проживающіе въ деревняхъ, не должны быть принуждаемы къ соблюденію правилъ о ремесленныхъ цехахъ.	5 Мая 1819 г., № 178/858.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	210
5	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что печеніе хлѣбовъ не должно быть воспрещаемо женщинамъ.	26 Октября 1820 г., № 401/1358.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	212
6	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что право заниматься заработками не составляетъ исключительной принадлежности мастеровъ ремесленныхъ цеховъ.	28 Ноября 1821 г., №1,902.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	212
7	Распоряженіе, объясняющее о томъ, на какой предметъ предназначены ремесленныя складки и что распоряженіе оными зависитъ отъ самихъ ремесленныхъ цеховъ.	12 Октября 1827 г., № 356/1301	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	216

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	madzeniach rzemieślniczych i rozporządzeń w jego rozwinięciu wydanych.			
3	Rozporządzenie objaśniające, że wdowy rzemieślników mogą się trudnić rzemiosłami.	28 Stycznia 1819 r. N. 254/1150.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	209
4	Rozporządzenie objaśniające, że nie można zniewalać rzemieślników po wsiach, aby do zgromadzeń rzemieślniczych należeli.	5 Maja 1819 r. N. 178/858.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	211
5	Rozporządzenie objaśniające, że nie można wzbraniać kobietom wypieku chleba.	26 Października 1820 r. N. 401/1358.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi	213
6	Rozporządzenie objaśniające, że prawo wyłączności zarobkowania, nie służy majstrom do zgromadzenia należącym.	28 Listopada 1821 r. N. 1,902.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	213
7	Rozporządzenie objaśniające, na jakie cele przeznaczone są składki rzemieślnicze, i że rozrządzanie niemi od samych zgromadzeń rzemieślniczych zależy.	12 Października 1827 r. N. 356/1301.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	217

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
8	Распоряженіе о наблюденіи, чтобы ремесленные ученики посѣщали акуратно воскресныя школы.	19 Февраля (2 Марта) 1836 г. № 2445/9973.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	220
9	Распоряженіе о томъ, что ремесленники изъ евреевъ не могутъ учреждать особыхъ ремесленныхъ цеховъ, а только дозволяется имъ дѣлать отдѣльныя складки въ пользу обѣднѣвшихъ мастеровъ, ихъ вдовъ и сиротъ.	21 Августа (2 Сентября) 1837 г., № 8407/32976.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	224
10	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что лица, не принадлежащія къ ремесленнымъ цехамъ, могутъ заниматься ремеслами и мануфактурами только по консенсамъ.	21 Февраля (5 Марта) 1845 г., № 2343/10677.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	226
11	Распоряженіе, объясняющее о томъ, что только обученіе и подмастерская работа у мастера, принадлежащаго къ цеху, даютъ право на полученіе званія подмастерья и зачисляются въ срокъ практическаго усовершенствованія для полученія званія мастера.	12 (24) Апрѣля 1845 г., № 3488/16029.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	232

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
8	Rozporządzenie, o przestrzeganiu aby uczniowie rzemieślniczy regularnie do szkół niedzielnych uczęszczali.	19 Lutego (2 Marca) 1836 r. N. 2445/9973.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	221
9	Rozporządzenie objaśniające, że rzemieślnicy starozakonni nie mogą tworzyć oddzielnych zgromadzeń rzemieślniczych, i że jedynie składki do skrzynki mogą składać oddzielnie.	21 Sierpnia (2 Września) 1837 r. N. 8407/32976.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	225
10	Rozporządzenie objaśniające, że nienależący do zgromadzeń rzemieślniczych, mogą wykonywać rzemiosła i kunszta tylko za konsensem.	21 Lutego (5 Marca) 1845 r. N. 2343/10677.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	227
11	Rozporządzenie objaśniające, że tylko nauka ucznia i praca czeladnika u majstra do zgromadzenia rzemieślniczego należącego, nadaje pierwszemu prawo do wyzwolenia się na czeladnika, a drugiemu liczy się za lata wprawy do stopnia majstra.	12 (24) Kwietnia 1845 r. N. 3448/16029.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	233

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
12	Распоряженіе о строгомъ испытаніи учениковъ и подмастерьевъ при удостоиваніи ихъ званій подмастерьевъ и мастеровъ.	9 (21) Мая 1845 года, № 4326/20660.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	240
13	Распоряженіе о выборѣ ремесленныхъ старшинъ и ихъ товарищей.	27 Іюня (9 Іюля) 1845 г., № 5333/24005.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	250
14	Распоряженіе, предваряющее о томъ, чтобы родители и опекуны не отдавали молодежи въ обученіе ремесламъ къ мастерамъ, не имѣющимъ права на это званіе.	23 Марта (4 Апрѣля) 1846 г., № 3516/15254.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	254
15	Распоряженіе о томъ, чтобы при удостоеніи ремесленныхъ учениковъ званія подмастерья, обращаемо было строгое вниманіе на ихъ способности и успѣхи и чтобы ими были представляемы училищныя свидѣтельства.	16 (28) Апрѣля 1846 г., № 4431/18915.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	260
16	Распоряженіе, опредѣляющее обязанности ремесленныхъ подмастерьевъ, въ мастерскихъ и подворьяхъ.	17 (29) Января 1850 г., № 885.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	264

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
12	Rozporządzenie, zalecające ścisłe examinowanie uczniów i czeladzi przy wyzwalaniach.	9 (21) Maja 1845 r. N. 4326/20660.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	241
13	Rozporządzenie o wyborze Starszych i Podstarszych rzemieślników.	27 Czerwca (9 Lipca) 1845 r. N. 5333/24005.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	251
14	Rozporządzenie ostrzegające, żeby rodzice i opiekunowie nie oddawali młodzieży na naukę rzemiosł i professyj do majstrów niewykwalifikowanych.	23 Marca (4 Kwietnia) 1846 r. N. 3516/15254.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	255
15	Rozporządzenie, zalecające ścisłe ocenianie usposobienia uczniów rzemieślniczych przy wyzwalaniu ich na czeladników i dopilnowanie składania przez nich świadectw szkolnych.	16 (28) Kwietnia 1846 r. N. 4431/18915.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	261
16	Rozporządzenie, wskazujące obowiązki czeladzi rzemieślniczéj w warsztatach i gospodach.	17 (29) Stycznia 1850 r. N. 885.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	265

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
17	Распоряженіе о точномъ соблюденіи правилъ, относительно надзора за поведеніемъ ремесленныхъ учениковъ и подмастерьевъ.	24 Января (5 Февраля) 1853 г. № 1,137.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	284
18	Распоряженіе о наблюденіи, дабы молодые люди, занимающіеся на фабрикахъ, и мануфактурахъ, съ точностію исполняли религіозныя обязанности.	13 (25) Апрѣля 1853 г., № $^{2271}/_{8867}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	286

ГЛАВА III.

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА О ПОЛИЦЕЙСКОМЪ НАДЗОРѢ ЗА РЕМЕСЛЕННЫМЪ И ФАБРИЧНЫМЪ НАСЕЛЕНІЕМЪ.

1	Распоряженіе о томъ, чтобы лица, выписывающія изъ за границы подмастерьевъ и вообще работниковъ, представляли письменныя обязательства въ томъ, что ручаются за нихъ лично и имуществомъ.	15 (27) Февраля 1851 г., № $^{941}/_{2161}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	290
2	Инструкція о надзорѣ за движеніемъ ремесленнаго и фабричнаго населенія.	15 (27) Ноября 1863 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	294

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
17	Rozporządzenie o ścisłém stosowaniu się do przepisów pod względem czuwania nad sprawowaniem się uczniów i czeladzi rzemieślniczych.	24 Stycznia (5 Lutego) 1853 r. N. 1 137.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	285
18	Rozporządzenie, aby młodzież fabryczna i rękodzielnicza nie zaniedbywała obowiązków religijnych.	13 (25) Kwietnia 1853 r. N. $^{2271}/_{8867}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	287

ROZDZIAŁ III.

PRZEPISY CZASOWE O NADZORZE POLICYJNYM NAD KLASSĄ FABRYCZNĄ I RZEMIEŚLNICZĄ.

19	Rozporządzenie zalecające, aby sprowadzający z zagranicy czeladź rzemieślniczą lub robotników w ogólności, składali deklaracyę, iż przyjmują za nich odpowiedzialność z osoby i majątku.	15 (27) Lutego 1851 r. N. $^{941}/_{2161}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	291
20	Instrukcya co do kontrolli ruchu ludności rzemieślniczéj i fabrycznéj.	15 (27) Listopada 1863 r.	Rada Administracyjna.	295

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.

ОТДѢЛЪ III.

О ФАБРИКАХЪ И УСЛОВІЯХЪ УЧРЕЖДЕНІЯ ОНЫХЪ.

ГЛАВА I.

О ФАБРИКАХЪ.

a) О сахарныхъ заводахъ.

	Предисловіе	. . . .	. . . . .	304
1	Высочайшій указъ, установляющій акцизъ съ сахарнаго производства въ Царствѣ Польскомъ.	11 (23) Сентября 1849 г.	Высочайшій указъ.	310
2	Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава объ акцизѣ съ свеклосахарнаго производства въ Царствѣ Польскомъ.	11 (23) Сентября 1849 г.	Высочайшій указъ.	314
3	Высочайшій указъ, измѣняющій акцизъ съ сахарнаго песку, выдѣлываемаго на свеклосахарныхъ заводахъ въ Царствѣ Польскомъ.	19 Ноября (1 Декабря) 1857 г.	Высочайшій указъ.	328

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.

DZIAŁ III.

O FABRYKACH I WARUNKACH ZAKŁADANIA FABRYK.

ROZDZIAŁ I.

O FABRYKACH.

a) O fabrykach cukru.

	Wstęp	. . . .	. . . . .	305
1	Ukaz Najwyższy, ustanawiający podatek od wyrobu cukru z buraków w Królestwie Polskiém.	11 (23) Września 1849 r.	Ukaz Najwyższy.	311
2	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o podatku od cukru, wyrabianego z buraków w Królestwie Polskiém.	11 (23) Września 1849 r.	Ukaz Najwyższy.	315
3	Ukaz Najwyższy, zmieniający opłatę od mączki cukrowéj, wyrabianéj w fabrykach cukrowych Królestwa Polskiego.	19 Listopada (1 Grudnia) 1857 r.	Ukaz Najwyższy.	329

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
4	Высочайшій указъ объ измѣненіи установленнаго въ Уставѣ 1849 года правила объ опредѣленіи суточной выработки свекловицы на сахарныхъ заводахъ.	14 (26) Іюня 1860 г.	Высочайшій указъ.	332
5	Высочайшій указъ объ опредѣленіи низшаго разряда акциза съ сахарнаго песку только съ тѣхъ заводовъ, на коихъ годовая производительность сего песку составляетъ не болѣе 500 пудовъ.	31 Августа (12 Сентября) 1860 г.	Высочайшій указъ.	336
6	Представленіе съ предположеніемъ о разрѣшеніи вывозить ежегодно изъ Царства въ Имперію чрезъ Пруссію 250,000 пудовъ сахара рафинада въ головахъ.	1 (13) Августа 1859 г., № $^{3911}/_{20693}$.	Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	338
7	Разрѣшеніе, дозволяющее на ежегодный вывозъ изъ Царства Польскаго въ Имперію, транзитомъ чрезъ Пруссію 250/т. пудовъ сахара рафинада въ головахъ.	21 Декабря (2 Января) $18^{59}/_{60}$ г., № 5,307.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	342
8	Объявленіе Высочайшаго разрѣшенія о размѣрѣ пошлины	8 (20) Апрѣля	Таможенное Отдѣленіе при Кан-	346

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
4	Ukaz Najwyższy, zmieniający przepis Ustawy z 1849 roku o stanowieniu wysokości dziennego wyrobu buraków w fabrykach cukru.	14 (26) Czerwca 1860 r.	Ukaz Najwyższy.	333
5	Ukaz Najwyższy, oznaczający niższą stopę podatku od mączki cukrowéj tylko dla fabryk, mniéj jak 500 pudów tejże mączki rocznie wyrabiających.	31 Sierpnia (12 Września) 1860 r.	Ukaz Najwyższy.	337
6	Przedstawienie z wnioskiem o dozwolenie wyprowadzania corocznie z Królestwa do Cesarstwa, transito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.	1 (13) Sierpnia 1859 r. N. $^{3911}/_{20693}$.	Dyrektor Główny, Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	339
7	Decyzya, przyzwalająca na wyprowadzanie corocznie z Królestwa do Cesarstwa, transito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.	21 Grudnia (2 Stycznia) $18^{59}/_{60}$ r. N. 5,307.	Namiestnik Królestwa.	343
8	Objawienie decyzyi Najwyższéj o oznaczeniu cła od cu-	8 (20) Kwietnia	Wydział Celny przy Kancella-	347

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Стра ницы.
	отъ сахара, привозимаго изъ за границы.	1863 г., № 3,703.	целяріи Намѣстника въ Царствѣ.	
9	Объявленіе Высочайшаго повелѣнія о возобновленіи бандероленія иностраннаго сахара въ Таможняхъ.	29 Августа (10 Сентября) 1863 г., № 9,925.	Таможенное Отдѣленіе при Канцеляріи Намѣстника въ Царствѣ.	350
10	Объявленіе Высочайшаго повелѣнія объ освобожденіи владѣльцевъ сахарныхъ заводовъ отъ уплаты акциза за воскресные и праздничные дни въ случаѣ бездѣйствія заводовъ.	5 (17) Ноября 1859 года, №3,065.	Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго.	354
	b) О табачныхъ заводахъ.			
11	Высочайшій указъ объ отмѣнѣ монополіи по выдѣлкѣ курительнаго и нюхательнаго табаку и сигаръ и учрежденіи консумціоннаго сбора съ табаку и сигаръ.	9 (21) Апрѣля 1860 г.	Высочайшій указъ.	358

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	kru przywożonego z zagranicy.	1863 r. N. 3,703.	ryi Namiestnika Królestwa.	
9	Objawienie Najwyższego rozkazu, przywracającego banderolowanie cukru zagranicznego w Komorach Celnych.	29 Sierpnia (10 Września) 1863 r. N. 9,925.	Wydział Celny przy Kancellaryi Namiestnika Królestwa.	351
10	Objawienie decyzyi Najwyższéj, zwalniającej właścicieli cukrowni od opłaty od wyrobu cukru za dni niedzielne i świąteczne, o ile w te dnie fabryki będą nieczynne.	5 (17) Listopada 1859 r. N. 3,065.	Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego.	355
	b) O fabrykach tytuniu i tabaki.			
11	Ukaz Najwyższy, znoszący monopol fabrykacyi tutuniu, tabaki i cygar, i stanowiący opłatę konsumcyjną od wyrobów tytuniowych i tabacznych.	9 (21) Kwietnia 1860 r.	Ukaz Najwyższy.	359

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	c) О заводахъ прессированныхъ дрожжей.			
12	Распоряженіе о дозволеніи выкуривать хлѣбное вино изъ остатковъ отъ выдѣлки прессированныхъ дрожжей въ теченіе времени, воспрещеннаго общими правилами.	12 (24) Апрѣля 1860 г., № 18,194.	Совѣтъ Управленія Царства.	392
	d) Объ уксусныхъ заводахъ.			
13	Представленіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства о неосвобожденіи уксусныхъ фабрикантовъ отъ взноса подати съ хлѣбнаго вина, употребляемаго для уксусной заправы.	6 (18) Августа 1860 года, № 34,754.	Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.	396
14	Постановленіе объ освобожденіи отъ платежа консумціоннаго сбора съ хлѣбнаго вина, употребляемаго для уксусной заправы.	13 (25) Сентября 1860 г., № 21,507.	Совѣтъ Управленія Царства.	404

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	c) O fabrykach drożdży prasowanych.			
12	Decyzya, dozwalająca pędzenia okowity w okresie czasu, ogólnémi przepisami wzbronionym, z resztek od fabrykacyi drożdży prasowanych pozostałych.	12 (24) Kwietnia 1860 r. N. 18,194.	Rada Administracyjna.	393
	d) O fabrykach octu.			
13	Przełożenie o niezwalnianie właścicieli fabryk octu od podatku od okowity, do zaprawy octowéj używanéj.	6 (18) Sierpnia 1860 r. N. 34,754.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	397
14	Decyzya, zwalniająca od opłaty podatku konsumcyjnego od okowity, do zaprawy octowéj używanéj.	13 (25) Września 1860 r. N. 21,507.	Rada Administracyjna.	405

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	e) О фабрикахъ зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ.			
15	Указъ, заключающій въ себѣ Высочайшее разрѣшеніе овыдѣлкѣ зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ.	30 Декабря 1859 г.	Указъ Правительствующаго Сената.	410
16	Правила о выдачѣ дозволеній на выдѣлку зажигательныхъ спичекъ.	9 (21) Сентября 1861 г., № 2,824.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ.	412
	f) О пробахъ для золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.			
	Введеніе	. . . . .	. . . . .	426
17	Высочайшій указъ объ учрежденіи пробъ для золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.	10 (22) Апрѣля 1851 г.	Высочайшій указъ.	428
18	Распоряженіе о представленіи ежегодно въ Варшавскій Монетный Дворъ списковъ лицамъ, занимающимся выдѣлкою золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.	13 (25) Іюня 1851 года, № 35,692.	Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.	486

Numer porządkowy.	TRESĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	e) O fabrykach zapałek chemicznych.			
15	Ukaz, obejmujący wolę Najwyższą, dozwalającą fabrykacyi zapałek chemicznych.	30 Grudnia 1859 r.	Ukaz Rządzącego Senatu.	411
16	Przepisy pod względem udzielania pozwoleń na wyrabianie zapałek chemicznych.	9 (21) Września 1861 r. N. 2,824.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.	413
	f) O próbach wyrobów złotych i srebrnych.			
	Wstęp	. . . . .	. . . . .	427
17	Ukaz Najwyższy o zaprowadzeniu prób wyrobów złotych i srebrnych.	10 (22) Kwietnia 1851 r.	Ukaz Najwyższy.	429
18	Zawiadomienie o wydaném rozporządzeniu co do corocznego składania Mennicy Warszawskiéj list osób, trudniących się wyrobami złotémi i srebrnémi.	13 (25) Czerwca 1851 r. N. 35,692.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	487

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
19	Отношеніе о выдачѣ распоряженія относительно доставленія въ Варшавскую Главную Пробирную Палатку золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, до назначенія ихъ въ продажу съ публичнаго торга.	21 Іюня (3 Іюля) 1852 г., № 40,679.	Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.	490
20	Распоряженіе, воспрещающее назначать въ продажу съ публичнаго торга золотыя и серебряныя издѣлія, не снабженныя клеймомъ Пробирной Палатки.	1 (13) Августа 1852 г., № $^{7146}/_{30287}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	492
21	Постановленіе о подчиненіи фабрикантовъ гальванизированныхъ издѣлій правиламъ Устава 1851 года, о Пробирныхъ Палаткахъ.	12 (24) Августа 1855 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	496
22	Распоряженіе о томъ, чтобы фабриканты и лица, торгующія гальванизированными издѣліями, испрашивали на этотъ промыселъ консенсовыя свидѣтельства и представляли свои издѣлія въ Пробирныя Палатки, для наложенія клейма.	29 Августа (10 Сентября) 1855 г., № 49,691.	Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.	500

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
19	Odezwa o wydanie rozporządzenia, co do nadsyłania do Probierni Głównéj Warszawskiej wyrobów złotych i srebrnych, przed wystawieniem onych na sprzedaż w drodze licytacyi publicznéj.	21 Czerwca (3 Lipca) 1852 r. N. 40,679.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	491
20	Rozporządzenie, wzbraniające wystawiania na sprzedaż przez licytacyę publiczną kosztowności ze złota i srebra, nieopatrzonych cechą Probierni.	1 (13) Sierpnia 1852 r. N. $^{7146}/_{30287}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	493
21	Postanowienie o podciągnięciu fabrykantów i handlujących wyrobami galwanizowanémi pod przepisy Ustawy z 1851 roku o Probierniach.	12 (24) Sierpnia 1855 r.	Rada Administracyjna.	497
22	Rozporządzenie, aby fabrykanci i handlujący wyrobami galwanizowanémi uzyskiwali konsensa na ten proceder i poddawali wyroby swoje próbie w Probierniach.	29 Sierpnia (10 Września) 1855 r. N. 49,691.	Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.	501

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ГЛАВА II.			
	ОБЪ УСЛОВІЯХЪ ПОСТРОЙКИ, ОТКРЫТІЯ И СОДЕРЖАНІЯ ПРОМЫШЛЕННЫХЪ ЗАВЕДЕНІЙ.			
	а) Объ условіяхъ постройки открытія и содержанія фабрикъ.			
1	Постановленіе, утверждающее правила строительной полиціи, а также выписка изъ сихъ правилъ, опредѣляющая условія, долженствующія быть соблюдаемыми при постройкѣ зданій для нѣкоторыхъ фабрикъ.	30 Сентября 1820 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	504
2	Распоряженіе о воспрещеніи постройки и починки отдѣльныхъ и фабричныхъ строеній, находящихся въ разстояніи одной четверти мили отъ границы.	3 (15) Октября 1833 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	508
3	Возложеніе на Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обязанности наблюдать, чтобы корчемныя или фабричныя строенія въ четверть-мильномъ раіонѣ отъ границы были воз-	25 Января (6 Февраля) 1855 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	512

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	ROZDZIAŁ II.			
	O WARUNKACH STAWIANIA, OTWIERANIA I PROWADZENIA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH.			
	a) O warunkach stawiania, otwierania i prowadzenia fabryk.			
1	Postanowienie, zatwierdzające przepisy policyi budowniczéj, wraz z wyciągiem z tych przepisów, wskazującym warunki, jakie zachować należy przy stawianiu budowli dla niektórych fabryk.	30 Września 1820 r.	Namiestnik Królewski.	505
2	Postanowienie, wzbraniające stawiania i reparowania budowli osobnych i fabrycznych, w ćwierć milowym obrębie od granicy położonych.	3 (15) Października 1833 r.	Rada Administracyjna.	509
3	Decyzya, przenosząca na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych obowiązek czuwania, aby budowle karczemne lub fabryczne, w obrębie ćwierć milowym od granicy nie ina-	25 Stycznia (6 Lutego) 1855 r.	Rada Administracyjna.	513

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	водимы не иначе, какъ съ разрѣшенія начальства.			
4	Выписка изъ постановленія о томъ, въ какомъ разстояніи должно быть строено одно зданіе отъ другаго.	6 (18) Февраля 1859 г., № 8806/41700.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	518
5	Предвареніе о томъ, что административныя власти, до разрѣшенія постройки или починки фабричныхъ строеній въ четверть-мильной пограничной полосѣ, должны предварительно сноситься съ Таможеннымъ вѣдомствомъ.	24 Октября (5 Ноября) 1864 г., № 5074/24430.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	520
6	Предписаніе о томъ, дабы салотопные заводы и фабрики сальныхъ свѣчей не были допускаемы въ городѣ Варшавѣ.	22 Октября 1822 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	524
7	Распоряженіе, возобновляющее предписаніе, дабы салотопные заводы и фабрики сальныхъ свѣчей были устраиваемы только въ дозволенныхъ мѣстахъ.	22 Апрѣля 1823 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	526
8	Разрѣшеніе на оставленіе въ г. Варшавѣ существовавшихъ до того въ этомъ городѣ фа-	10 Октября 1826 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	528

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	czéj były stawiane, jak za upoważnieniem Władzy.			
4	Wyciąg z rozporządzenia, obejmujący przepis, w jakiéj odległości jeden budynek od drugiego ma być stawianym.	6 (18) Lutego 1859 r. N. 8806/41700.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	519
5	Rozporządzenie zastrzegające, aby Władze administracyjne, przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie lub naprawę budynków fabrycznych w obrębie ćwierć milowym od granicy, znosiły się przedewszystkiem w téj mierze z Władzami celnémi.	24 Października (5 Listopada) 1864 r. N. 5074/24430.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	521
6	Decyzya polecająca, aby szmelcarnie łoju i fabryki świec łojowych nie były cierpianemi w mieście Warszawie.	22 Października 1822 r.	Rada Administracyjna.	525
7	Decyzya ponownie zastrzegająca, aby szmelcarnie łoju i fabryki świec łojowych, jedynie w miejscach dozwolonych były zakładane.	22 Kwietnia 1823 r.	Rada Administracyjna.	527
8	Decyzya, dozwalająca utrzymania istniejących ówcześnie	10 Października 1826 r.	Rada Administracyjna.	529

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	брикъ мыла и сальныхъ свѣчей.			
9	Разрѣшеніе на оставленіе въ деревнѣ Польковѣ салотопныхъ заводовъ, съ тѣмъ, чтобы въ нихъ заведенъ былъ усовершенствованный аппаратъ для устраненія вредныхъ испареній.	5 (17) Августа 1848 г., № 17,729.	Совѣтъ Управленія Царства.	530
	b) Объ ограниченіи выдѣлки казенныхъ печатей, о ихъ формѣ, размѣрѣ и цѣнѣ.			
10	Постановленіе о томъ, что изготовленіе казенныхъ печатей можетъ производиться только на Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ.	7 Декабря 1824 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	534
11	Постановленіе, опредѣляющее форму и величину печати для всѣхъ вѣдомствъ въ Царствѣ.	20 Іюля (1 Августа) 1837 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	538
12	Постановленіе, опредѣляющее форму, рисунокъ, размѣръ и цѣну казенныхъ печатей.	26 Января (7 Февраля) 1860 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	546

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	w mieście Warszawie fabryk mydła i świec łojowych.			
9	Decyzya, zezwalająca na utrzymanie szmelcarń łoju we wsi Pólkowie, z warunkiem zaprowadzenia w nich ulepszonego aparatu do usunięcia szkodliwych wyziewów.	5 (17) Sierpnia 1848 r. N. 17,729.	Namiestnik Królestwa.	531
	b) O ograniczeniach przy wyrabianiu pieczęci rządowych, ich kształcie, wielkości i cenie.			
10	Postanowienie, zastrzegające że wyrabianie pieczęci rządowych ma mieć miejsce tylko w Mennicy Warszawskiéj.	7 Grudnia 1824 r.	Namiestnik Królewski.	535
11	Postanowienie, wskazujące formę i wielkość pieczęci dla wszelkich Władz Królestwa.	20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 r.	Rada Administracyjna.	539
12	Postanowienie przepisujące formę, kształt, wielkość i cenę pieczęci rządowych.	26 Stycznia (7 Lutego) 1860 r.	Rada Administracyjna.	547

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	c) О выдачѣ свидѣтельствъ о происхожденіи туземныхъ издѣлій и о наложеніи на оныя фабричныхъ клеймъ.			
13	Выписка изъ Высочайше утвержденнаго постановленія относительно свидѣтельствъ о происхожденіи, которыми должны быть снабжены фабричныя издѣлія, выдѣлываемыя въ Россіи и Польшѣ, для провоза оныхъ изъ одного края въ другой.	16 (28) Августа 1822 г.	Высочайшій указъ.	552
14	Инструкція относительно выдачи свидѣтельствъ о происхожденіи на издѣлія, вывозимыя въ Россійскую Имперію.	7 Марта 1823 г.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	554
15	Распоряженіе о возложеніи на фабрики писчей бумаги обязанности снабжать водяными знаками всѣ сорты бумаги.	24 Декабря 1823 г., № $^{134}/_{342}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	574
16	Распоряженіе о воспрещеніи владѣльцамъ фабрикъ, заводовъ, мануфактуръ и мастерскихъ употреблять тѣ клейма, кои употребляются уже съ разрѣшенія Правительства другими туземными фабрикантами.	19 (31) Января 1844 г., № $^{2331}/_{10605}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	580

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	c) O wydawaniu świadectw pochodzenia wyrobów krajowych i ich cechowaniu, czyli znaczeniu.			
13	Wyjątek z urządzenia Najwyżéj zatwierdzonego, co do świadectw pochodzenia, któremi opatrzone być winny fabrykata wyrobione w Rossyi i Polsce, dla przejścia z jednego kraju do drugiego.	16 (28) Sierpnia 1822 r.	Ukaz Najwyższy.	553
14	Instrukcya względem wydawania świadectw pochodzenia na wyrobki, wysyłane do Państwa Rossyjskiego.	7 Marca 1823 r.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	555
15	Rozporządzenie, aby fabryki papieru opatrywały znakami wodnémi wszelkie gatunki papieru.	24 Grudnia 1823 r. N. $^{134}/_{342}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	575
16	Rozporządzenie, że właściciele fabryk, zakładów, rękodzielni i warsztatów nie mogą używać cech, jakich używają już inni fabrykanci w kraju z zatwierdzenia Władzy.	19 (31) Stycznia 1844 r. N. $^{2331}/_{10605}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	581

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
17	Постановленіе, объявляющее привилегіи, Всемилостивѣйше пожалованныя бумажной фабрикѣ Польскаго Банка въ Езерной.	23 Мая (4 Іюня) 1839 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	584
18	Распоряженіе о томъ, что фабриканты, мануфактуристы и ремесленники, при полученіи административнаго консенса, должны избирать постоянные клейма или знаки и представлять оные на утвержденіе.	26 Марта (7 Апрѣля) 1847 г., № 3097/15867.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ.	586
19	Распоряженіе, воспрещающее частнымъ желѣзодѣлательнымъ заводамъ клеймить издѣлія знакомъ, употребляемымъ казенными заводами.	28 Января (9 Февраля) 1848 г., № 12872/61013.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	590
20	Постановленіе о введеніи въ дѣйствіе Высочайше утвержденнаго въ 5 день Ноября 1850 г., Таможеннаго Устава для Царства Польскаго и объ отмѣнѣ прежнихъ таможенныхъ правилъ.	22 Декабря (3 Января) 1850/1 г.	Совѣтъ Управленія Царства.	594
21	Распоряженіе, измѣняющее правила о клейменіи туземныхъ произведеній и высылкѣ оныхъ въ Имперію.	19 (31) Декабря 1850 г., № 11379/53048.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	600

Numer porządkowy	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
17	Decyzya, objawiająca przywileje Najwyżéj nadane fabryce papieru Banku Polskiego w Jeziornie.	23 Maja (4 Czerwca) 1839 r.	Rada Administracyjna.	585
18	Rozporządzanie, iż fabrykanci, rękodzielnicy i rzemieślnicy, przy uzyskiwaniu konsensu administracyjnego, obierać mają stałe cechy, czyli znaki, i one do zatwierdzenia przedstawiać.	26 Marca (7 Kwietnia) 1847 r. N. 3097/15867.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.	587
19	Rozporządzenie, zakazujące fabrykom prywatnym żelaza cechowania wyrobów znakiem fabryk rządowych.	28 Stycznia (9 Lutego) 1848 r. N. 12872/61013.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.	591
20	Postanowienie, wprowadzające w wykonanie Ustawę Celną dla Królestwa Polskiego 5 Listopada 1850 roku Najwyżéj zatwierdzoną, i uchylające dawniejsze przepisy celne.	22 Grudnia (3 Stycznia) 1850/1 r.	Rada Administracyjna.	595
21	Rozporządzenie, zmieniające przepisy o cechowaniu wyrobów krajowych i wysyłaniu ich do Cesarstwa.	19 (31) Grudnia 1850 r. N. 11379/53048.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	601

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
22	Постановленіе, утверждающее распоряженіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 19 (31) Декабря 1850 года, № 11379/53048, коимъ отмѣнены правила о клейменіи туземныхъ издѣлій и высылкѣ оныхъ въ Имперію.	29 Декабря (10 Января) 1850/1 г. № 19,189.	Совѣтѣ Управленія Царства.	604
23	Извѣщеніе о томъ, что подлежащія власти Имперіи увѣдомлены о постановленномъ измѣненіи правилъ относительно клейменія и высылки въ Имперію фабричныхъ издѣлій Царства.	8 (20) Марта 1851 г., № 20,996.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.	610
24	Сообщеніе циркуляра Министра Внутреннихъ Дѣлъ Имперіи, съ объявленіемъ распоряженія Совѣта Управленія Царства о клейменіи здѣшнихъ фабричныхъ издѣлій и высылкѣ оныхъ въ Имперію.	13 (25) Апрѣля 1851 г., № 21,853.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.	614
25	Распоряженіе, воспрещающее фабрикантамъ, мануфактуристамъ и ремесленникамъ налагать на свои издѣлія знаки и ярлыки иностранныхъ фабрикъ.	15 (27) Августа 1852 г., № 8236/36123.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	618

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
22	Decyzya, zatwierdzająca rozporządzenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku N. 11379/53048, zmieniające przepisy o cechowaniu wyrobów krajowych i wysyłaniu ich do Cesarstwa.	29 Grudnia (10 Stycznia) 1850/1 r. N. 19,189.	Rada Administracyjna.	605
23	Odezwa oznajmiająca, że Władze Cesarstwa zostały zawiadomione o postanowionéj zmianie przepisów co do cechowania wyrobów fabryk Królestwa i wysyłania ich do Cesarstwa.	8 (20) Marca 1851 r., N. 20,996.	Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.	611
24	Odezwa, kommunikująca okólnik Ministra Spraw Wewnętrznych Cesarstwa, obwieszczający rozporządzenie Rady Administracyjnéj Królestwa, o cechowaniu wyrobów fabryk Królestwa i wysyłaniu ich do Cesarstwa.	13 (25) Kwietnia 1851 r. N. 21,853.	Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.	615
25	Rozporządzenie, wzbraniające fabrykantom, rękodzielnikom i rzemieślnikom używania do wyrobów znaków i etykiet zagranicznych.	15 (27) Sierpnia 1852 r. N. 8236/36123.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	619

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
26	Распоряженіе о томъ, чтобы знаки, избранные для клейменія фабричныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, до приведенія въ движеніе фабричныхъ заведеній, были представляемы на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.	5 (17) Іюня 1852 г. № 5886/25332.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	622
27	Распоряженіе о представленіи вѣдомостей о вновь открываемыхъ фабрикахъ и мануфактурахъ, въ шести экземплярахъ, и объ отпечатываніи помѣщаемыхъ въ нихъ фабричныхъ знаковъ тушью или типографскими чернилами.	2 (14) Мая 1855 г., № 4728/19466.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	626
28	Распоряженіе о помѣщеніи на знакахъ, избираемыхъ для клейменія фабричныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, кромѣ другихъ подробностей, еще эмблемъ.	15 (27) Сентября 1855 г., № 8728/37168.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	628
29	Распоряженіе, изъясняющее правила о порядкѣ избранія фабричныхъ клеймъ или знаковъ, ихъ утвержденія и представленія вѣдомостей о фабрикахъ.	17 (29) Сентября 1858 г., № 7427/36698.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	632

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
26	Rozporządzenie, iż znaki obrane do cechowania wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych, przedstawianémi być mają do uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, przed puszczeniem zakładów w ruch fabryczny.	5 (17) Czerwca 1852 r. N. 5886/25332.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	623
27	Rozporządzenie, iż wykazy nowo zakładanych fabryk i rękodzielni mają być przedstawiane w 6-ciu exemplarzach, a domieszczane na nich znaki fabryczne, tuszem lub farbą drukarską wyciskane być winny.	2 (14) Maja 1855 r. N. 4728/19466.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	627
28	Rozporządzenie, iż na znakach obieranych do cechowania wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych, zamieszczaném być ma, oprócz innych szczegółów, także i godło.	15 (27) Września 1855 r. N. 8728/37168.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	629
29	Rozporządzenie, wskazujące przepisy o obieraniu cech czyli znaków fabrycznych, ich zatwierdzaniu i układaniu wykazów fabrycznych.	17 (29) Września 1858 r. N. 7427/36698.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	633

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
30	Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава объ учрежденіи въ Царствѣ Польскомъ Пробирной Палатки для испытанія обращающагося въ торговлѣ золота и серебра.	10 (22) Апрѣля 1851 г.	Высочайшій указъ.	662
31	Новыя правила о клейменіи крестьянскаго полотна и контролѣ онаго въ торговомъ обращеніи.	16 (28) Ноября 1862 г., № 9,321.	Таможенное Отдѣленіе при собственной Канцеляріи Намѣстника въ Царствѣ.	666
32	Распоряженіе, излагающее правила о клейменіи льняныхъ и конопляныхъ издѣлій мѣстнаго происхожденія и объ освобожденіи крестьянскаго полотна отъ клейменія.	26 Января (7 Февраля) 1863 г., № $^{36059}/_{9285}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	676

d) Объ ограниченіяхъ относительно выдѣлки въ Царствѣ и выписыванія изъ за границы огнестрѣльнаго и холоднаго оружія.

33	Правила для оружейныхъ мастеровъ о выдѣлкѣ и починкѣ огнестрѣльнаго оружія.	24 Декабря (5 Января) 1831/2 г.	Членъ Временнаго Правительства Царства Польскаго, за-	690

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
30	Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o zaprowadzeniu w Królestwie Probierni do próbowania złota i srebra w handlu będącego.	10 (22) Kwietnia 1851 r.	Ukaz Najwyższy.	663
31	Odezwa, objawiająca nowe przepisy o cechowaniu płótna włościańskiego i kontrollowaniu onego w handlu.	16 (28) Listopada 1862 r. N. 9,321.	Wydział Celny przy Kancellaryi Namiestnika Królestwa.	667
32	Rozporządzenie, wskazujące prawidła o cechowaniu wyrobów lnianych i konopnych krajowego pochodzenia i o uwolnieniu od cechowania płócien włościańskich.	26 Stycznia (7 Lutego) 1863 r. N. $^{36059}/_{9285}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	677

d) O ograniczeniach przy wyrobie w kraju i sprowadzaniu z zagranicy broni palnéj i siecznéj.

33	Przepisy dla rzemieślników puszkarskich, co do wyrobu i naprawy broni palnéj.	24 Grudnia (5 Stycznia) 1831/2 r.	Członek Rządu tymczasowego Królestwa, kierujący Wy-	691

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
			вѣдывающій частью Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	
34	Распоряженіе о запрещеніи выдѣлывать въ Царствѣ или выписывать изъ за границы двухствольные пистолеты.	14 (26) Марта 1844 г., № 675.	Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.	696
35	Распоряженіе о рѣшеніи вопроса: можетъ ли быть дозволено здѣшнимъ фабрикантамъ огнестрѣльнаго оружія выдѣлывать или выписывать изъ за границы шестиствольные пистолеты и четырехствольныя ружья.	10 (22) Мая 1844 г., № 1,159.	Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.	700
36	Указаніе ограниченій, съ соблюденіемъ коихъ можно бы было дозволить мѣстнымъ фабрикантамъ оружія выдѣлывать и выписывать изъ за границы многоствольныя ружья.	9 (21) Іюня 1844 г., № $^{4549}/_{20476}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	702
37	Предписаніе о томъ, дабы мѣстные фабриканты огнестрѣльнаго оружія выписывали изъ за границы многоствольное оружіе не иначе, какъ по испрошеніи каждый разъ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ.	19 Сентября (1 Октября) 1844 г., № 2,229.	Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.	710

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
			działem Spraw Wewnętrznych i Policyi.	
34	Odezwa zawiadamiająca o zakazie wyrabiania w kraju i sprowadzania z zagranicy dwururnych pistoletów.	14 (26) Marca 1844 r. N. 675.	Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.	697
35	Odezwa wzywająca o zadecydowanie, czy dozwoloném być może krajowym fabrykantom broni palnéj wyrabiać lub sprowadzać z zagranicy pistolety sześciorurne i fuzye czterolufowe.	10 (22) Maja 1844 r. N. 1,159.	Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.	701
36	Odezwa wskazująca ograniczenia, pod jakiémi mogłoby być dozwoloném krajowym fabrykantom broni, wyrabianie i sprowadzanie z zagranicy broni więcéj jak dwururnéj.	9 (21) Czerwca 1844 r. N. $^{4549}/_{20476}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	703
37	Odezwa obejmująca zastrzeżenie, żeby krajowi fabrykanci broni palnéj, sprowadzali z zagranicy broń kilkolufową nieinaczéj, jak po uzyskaniu, za każdym razem, od Namiestnika Królestwa pozwolenia.	19 Września (1 Października) 1844 r. N. 2,229.	Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.	711

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
38	Распоряженіе объ ограниченіи привоза изъ за границы въ Царство Польское огнестрѣльнаго и холоднаго оружія.	5 (17) Мая 1851 г., № 22,200.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.	714
39	Опредѣленіе правилъ о порядкѣ учрежденія казенныхъ мануфактуръ, фабрикъ и заводовъ.	1857 г.	—	720

е) Объ ограниченіяхъ при выпискѣ изъ за границы, храненіи въ магазинахъ и при продажѣ ружейнаго пороха, а также о запрещеніи выдѣлывать въ Царствѣ огнестрѣльную хлопчатую бумагу.

40	Постановленіе о порядкѣ выписыванія изъ за границы и храненія, какъ въ кладовыхъ, такъ и въ домахъ и лавкахъ, иностраннаго и мѣстнаго пороха.	13 Февраля 1823 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	722
41	Распоряженіе о количествѣ ружейнаго пороха, долженствующаго быть привозимымъ ежегодно изъ Россіи на потребности Царства Польскаго, а также о количествѣ и по-	11 (23) Августа 1832 г.	Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею.	726

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
38	Objawienie decyzyi Namiestnika Królestwa, ograniczającéj przywóz z zagranicy do Królestwa Polskiego broni palnéj i siecznéj.	5 (17) Maja 1851 r. N. 22,200.	Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.	715
39	Rozporządzenie, dotyczące zakładania rządowych rękodzielni, fabryk i zakładów.	1857 r.	—	721

e) O ograniczeniach przy sprowadzaniu z zagranicy, utrzymywaniu na składach i przy sprzedaży prochu strzelniczego, oraz o zakazie fabrykacyi w kraju bawełny strzelniczéj.

40	Postanowienie, o sprowadzaniu z zagranicy i przechowywaniu, tak w składach, jako też w sklepach i domach, prochu zagranicznego i krajowego.	13 Lutego 1823 r.	Namiestnik Królewski.	723
41	Rozporządzenie, oznaczające ilość prochu strzelniczego, jaka ma być sprowadzaną rocznie z Rossyi na potrzeby Królestwa Polskiego, oraz	11 (23) Sierpnia 1832 r.	Naczelnie Dowodzący Czynną Armią.	727

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	С траницы.
	рядкѣ продажи онаго частнымъ лицамъ.			
42	Распоряженіе о формальностяхъ, долженствующихъ быть соблюдаемыми при испрашиваніи дозволеній на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды.	16 (28) Февраля 1838 г., № 8,519.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	732
43	Распоряженіе о дѣланіи представленій для испрошенія разрѣшеній на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды, но только въ количествѣ, соразмѣрномъ съ годичною потребностію.	20 Марта (1 Апрѣля) 1840 г., № 3,168 и 3,169.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	734
44	Распоряженіе о запрещеніи частнымъ лицамъ выдѣлывать ружейный порохъ.	6 (18) Декабря 1847 г., № 18,335.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.	736
45	Высочайшее повелѣніе, опредѣляющее наказаніе за выдѣлку и храненіе огнестрѣльной хлопчатой бумаги.	30 Ноября (12 Декабря) 1848 г.	Высочайшій указъ.	740

Numer porządkowy.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	ilość i sposób sprzedaży onego osobom prywatnym.			
42	Rozporządzenie o formalnościach, jakie mają być zachowywane przy żądaniu pozwoleń na kupno prochu do rozsadzania skał rudy żelaznéj.	16 (28) Lutego 1838 r. N. 8,519.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	733
43	Rozporządzenie, o czynieniu przedstawień do wyjednywania pozwoleń na kupno prochu do rozsadzania skał rudy żelaznéj tylko w ilości, ściśle do rocznéj potrzeby zastosowanéj.	20 Marca (1 Kwietnia) 1840 r. N. 3,168 i 3,169.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.	735
44	Objawienie rozporządzenia, o wzbronieniu osobom prywatnym wyrabiania prochu strzelniczego.	6 (18) Grudnia 1847 r. N. 18,335.	Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.	737
45	Ukaz Najwyższy, oznaczający kary za fabrykacyę i przechowywanie bawełny strzelniczéj.	30 Listopada (12 Grudnia) 1848 r.	Ukaz Najwyższy.	741

ИСТОРИЧЕСКІЙ ОЧЕРКЪ

ПРОМЫШЛЕННОСТИ ВЪ ЦАРСТВѢ ПОЛЬСКОМЪ.

Промышленное законодательство развилось въ Царствѣ Польскомъ по мѣрѣ успѣха въ промышленности.

Прусское и Австрійское правительства не оставили, въ присоединенныхъ къ этимъ Государствамъ частяхъ края, никакихъ слѣдовъ своей заботливости о развитіи промышленности.

Правительство Варшавскаго Герцогства, въ продолженіе кратковременнаго своего существованія, желая привлечь, на постоянное жительство въ здѣшнемъ край, иностранцевъ, опытныхъ въ разныхъ отрасляхъ промышленности, постановленіями отъ 8 (20) Марта 1809 года и 17 (29) Января 1812 года, освободило ремесленниковъ, фабрикантовъ и землевладѣльцевъ отъ рекрутскаго набора, отъ чиншевыхъ платежей съ казенныхъ земель на шесть лѣтъ и отъ пошлины съ провозимаго изъ за границы разнаго движимаго имущества и рабочаго скота.

Постановленіемъ отъ 4 (16) Января 1810 года допущена взаимная торговля съ Австріею желѣзомъ, безъ платежа таможенныхъ пошлинъ; постановленіемъ же отъ 17 (29) Мая 1811 года, воспрещенъ привозъ изъ Пруссіи бумажной пряжи и бумажныхъ издѣлій. Эта послѣдняя мѣра была вызвана болѣе обстоятельствами, вытекающими изъ положенія Правительства, нежели стремленіемъ къ тому, дабы подъ покровитель-

RYS HISTORYCZNY

O PRZEMYŚLE W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

Prawodawstwo przemysłowe rozwinęło się w Królestwie Polskiém, w miarę postępu przemysłu.

Rządy Pruski i Austryacki, w częściach kraju do tych Państw odpadłych, nie pozostawiły śladu usiłowań dla podniesienia przemysłu.

Rząd Księztwa Warszawskiego, w krótkim okresie bytu swojego, pragnąc ludność zagraniczną, w rozmaitych gałęziach przemysłu usposobioną, do stałego osiedlenia się w kraju zachęcić, postanowieniami z dnia 8 (20) Marca 1809 roku i 17 (29) Stycznia 1812 roku, uwolnił rzemieślników, fabrykantów i rolników od spisu wojskowego, od opłaty czynszów z gruntów rządowych na lat sześć, i cła od przeprowadzanych przez granicę ruchomości i inwentarzy.

Postanowieniem z dnia 4 (16) Stycznia 1810 roku zapewnił wzajemny handel żelazem bez opłaty celnej z Austryą, a postanowieniem z dnia 17 (29) Maja 1811 roku zabronił przywozu przędzy i wyrobów bawełnianych z Pruss. Środek ten ostatni, był bardziéj krokiem z położenia Rządu wynikającym, jak dążeniem, aby pod osłoną podobnego zakazu, fabryki krajowe baweł-

ствомъ подобнаго запрещенія могли быть подняты туземныя бумажныя фабрики, ибо вслѣдствіе этого Саксонскія издѣлія нашли болѣе обширное поле сбыта, не встрѣчая никакого соперничества.

Невозможно также почитать стремленіемъ къ поощренію промышленности постановленіе отъ 15 (27) Октября 1810 г., подвергающее конфискаціи англійскіе товары, такъ какъ дѣйствительнымъ поводомъ этой мѣры были тогдашнія политическія обстоятельства въ Европѣ; и хотя эта мѣра, съ совершенно другою цѣлью, вмѣнена была въ обязанность правительствамъ, покорявшимся французскому вліянію, но при всемъ томъ она дала прочныя основанія развитію промышленности въ Европѣ, въ коей доселѣ преуспѣвала исключительно одна Англія.

Съ возстановленіемъ въ 1815 году Царства Польскаго, открылась въ здѣшнемъ краѣ совершенно новая эпоха промышленнаго труда.

Соображаясь съ потребностями мѣстнаго земледѣлія, манufактуръ и ремеслъ, постановленіемъ Князя Царскаго Намѣстника отъ 19 Февраля (2 Марта) 1816 года, дано было поощреніе иностраннымъ фабрикантамъ и ремесленникамъ къ переселенію въ Царство, предоставленіемъ въ пользу ихъ слѣдующихъ льготъ:

освобожденія отъ всѣхъ повинностей и платежей въ продолженіе шести лѣтъ;

освобожденія ихъ вмѣстѣ съ сыновьями отъ военной службы;

безпошлиннаго привоза изъ за границы движимаго ихъ имущества.

Подобными постановленіями Князя Царскаго Намѣстника отъ 6 (18) Сентября 1820 года и отъ 9 (21) Ноября 1823 года разрѣшено: замѣнить казенные города на фабричныя поселенія съ соотвѣтственнымъ вышеизложенной цѣли устройствомъ ихъ и затѣмъ отдавать незастроенныя мѣста въ безсрочное арендное владѣніе за умѣренный чиншъ, съ освобожде-

niane wznieść się mogły; wyroby bowiem Saskie skutkiem tego, znalazły obszerniejsze pole odbytu, nie utrudnione żadném współzawodnictwem.

Niepodobna także przypisywać dążenia do obudzenia przemysłu postanowieniu z dnia 15 (27) Października 1810 roku, nakazującemu konfiskatę towarów angielskich; istotne bowiem pobudki takiego działania, wynikały z ówczasowych stosunków politycznych Europy, i lubo środek ten w innym celu polecony był Rządom, wpływowi Francuzkiemu ulegającym, wywołał jednak trwałe zasady rozwoju przemysłu w Europie, którego siłę do téj epoki Anglia tylko posiadała.

Od roku 1815, z przywróceniem Królestwa, otworzyła się zupełnie nowa epoka pracy przemysłowéj w kraju.

W zastosowaniu się do potrzeb krajowego rolnictwa, rękodzieł i rzemiosł, postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1816 roku zachęcono zagranicznych fabrykantów i rzemieślników do osiadania w Królestwie, z zaręczeniem im:

uwolnienia ich od wszelkich ciężarów i opłat przez lat sześć;

ochronienia ich samych i synów, od służby wojskowéj;

swobodnego bez cła przeprowadzenia ruchomości przez granicę.

Podobnemiż postanowieniami Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 6 (18) Września 1820 roku i z dnia 9 (21) Listopada 1823 roku, upoważniono, aby miasta rządowe na osady fabryczne odpowiednio do tego celu urządzone zostały, a następnie, aby place na czynsz umiarkowany, z wolnością lat sześciu od opłaty

ніемъ эшихъ мѣстъ въ продолженіе шести лѣтъ отъ взноса чинша, а также—принадлежащія къ казеннымъ имѣніямъ мельницы для учрежденія валяленъ и кирпичныхъ заводовъ.

При приведеніи въ исполненіе этихъ дѣйствій было поручено обращать вниманіе на то:

a) *есть ли дома, могущіе быть занятыми сейчасъ подъ фабрики;*

b) *какіе казенные, институтскіе или частные плацы и земли могли бы быть соотвѣтственными для этой цѣли и съ устраненіемъ какихъ именно затрудненій;*

c) *есть ли вода на потребность валяленъ и бѣлилень, катковъ, прядилень, красилень, прачечныхъ и тому подобныхъ;*

d) *откуда можетъ быть полученъ строевой матеріалъ, въ какомъ именно количествѣ и на какомъ разстояніи?*

Бывшимъ Предсѣдателямъ Воеводскихъ Коммисій, въ силу постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 9 (21) Ноября 1823 года, разрѣшено: занять казенные земли, плацы и строенія въ городахъ, или вблизи оныхъ расположенные и принадлежащіе къ казеннымъ имѣніямъ, присоединить ихъ въ пользу городовъ и поселить на нихъ фабрикантовъ, или же замѣнить ихъ на другіе частные или институтскіе земли, плацы и строенія.

Для немедленнаго же и дѣйствительнаго привлеченія сюда иностраннаго промышленнаго населенія, Княземъ Намѣстникомъ въ Царствѣ назначено въ 1816 году четыре тысячи пятьсотъ рублей серебромъ на расходы по вызову изъ за границы полезныхъ фабрикантовъ и снабженію ихъ пособіемъ, постановленіемъ же 6 (18) Сентября 1820 года, разрѣшено давать возводящимъ строенія фабрикантамъ безплатно, въ продолженіе десяти лѣтъ, лѣсъ изъ казенныхъ дачъ, каковая льгота, рѣшеніемъ Совѣта Управленія отъ 12 (24) Мая 1833 года, продолжена еще на послѣдующіе десять лѣтъ, за исключеніемъ однако фабрикантовъ сукна.

czynszu rozdane, młyny do dóbr rządowych należące, na urządzenie foluszów i cegielnie, w dzierżawę wieczystą wypuszczane były.

Przy téj czynności polecono zwracać uwagę:

a) *czy nie ma domów, któreby zaraz na fabryki zajęte być mogły;*

b) *jakie place i grunta na ten cel byłyby przydatne, bądź rządowe, bądź instytutowe, bądź prywatne, i za usunięciem jakich trudności;*

c) *czy są wody na folusze i bielniki, magle, przędzalnie, farbiarnie, pralnie i tym podobne;*

d) *zkąd czerpać materyał budowlany, w jakiéj ilości i odległości ?.*

Byli Prezesi Kommissyj Wojewódzkich, z mocy postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z d. 9 (21) Listopada 1823 roku, upoważnieni zostali: grunta, place i budynki rządowe w miastach, lub w ich blizkości położone, a do dóbr skarbowych należące, zająć, na rzecz miast wcielić, i fabrykantów na nich osadzić; lub na inne prywatne lub instytutowe zamienić.

Aby zaś tém rychléj i pewniéj ściągnąć do kraju zagraniczną ludność przemysłową, Książe Namiestnik Królewski w roku 1816 wyznaczył rubli srebrem cztery tysiące pięćset na sprowadzenie użytecznych fabrykantów i udzielenie im wsparcia, a postanowieniem z dnia 6 (18) Września 1820 roku, upoważnił do wydawania bezpłatnego drzewa z lasów rządowych, dla budujących się fabrykantów, przez lat dziesięć, które to dobrodziejstwo, decyzyą Rady Administracyjnéj z dnia 12 (24) Maja 1833 roku jeszcze na lat dziesięć przedłużone zostało, z wyłączeniem wszakże fabrykantów sukna.

Кромѣ того, выдавались ссуды изъ фабричныхъ, ежегодно назначаемыхъ бюджетомъ суммъ, кои въ 1822 году составляли 45,000 рублей серебромъ (выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства, отъ 8 (20) Августа 1822 г.), въ 1823 году 90,000 рублей серебромъ (предписаніе Намѣстника отъ 27 Января (8 Февраля) 1823 года), въ послѣдующіе же годы 127,500 рублей серебромъ.

По исключеніи въ 1835 году изъ бюджета суммы, назначенной для поощренія туземной промышленности, обязанность содѣйствовать оной возложена на Польскій Банкъ, призванный къ тому по своему назначенію; изъ фабрично-желѣзнаго же фундуша, назначеннаго постановленіями Намѣстника въ Царствѣ, отъ 12 (24) Іюня 1823 г. и отъ 23 Марта (5 Апрѣля) 1825 г., въ количествѣ 21,600 рублей серебромъ для бывшей Мазовецкой губерніи и въ количествѣ 18,000 рублей серебромъ для бывшей Калишской губерніи, на пособія для построекъ фабричныхъ домовъ, Совѣтъ Управленія отъ 22 Мая (3 Іюня) 1844 года разрѣшилъ выдавать ссуды на фабричныя заведенія, потому, что фундушъ этотъ, по случаю застроенія фабричныхъ городовъ, могъ быть употребленъ на этотъ предметъ.

Привилегіи на новыя промышленныя изобрѣтенія и усовершенствованія обезпечили собственность изобрѣтателя; публичныя же выставки произведеній туземной промышленности и предоставленіе фабрикантамъ возможности показать оказываемые ими успѣхи, явились весьма важнымъ поощреніемъ усилій, дѣлаемыхъ въ видахъ развитія промышленности.

Выставки эти, съ 1848 года, имѣютъ мѣсто, каждые четыре года, въ С-Петербургѣ, Москвѣ и Варшавѣ по очереди, опредѣленной совокупно для Имперіи и Царства, для поощренія же и предоставленія возможности пользоваться образцами успѣховъ иностранной промышленности, Правительство дозволяетъ здѣшнимъ фабрикантамъ принимать участіе въ заграничныхъ промышленныхъ выставкахъ и на такъ называемыя всенародныя выставки высылаетъ, на свой счетъ, здѣшнія издѣлія и возвраща-

Oprócz tego, udzielano pożyczki z funduszu fabrycznego, corocznie budżetem wyznaczanego, który w roku 1822 wynosił rubli srebrem 45,000 (wypis z protokółu Rady Administracyjnéj z dnia 8 (20) Sierpnia 1822 roku), w roku 1823 rubli srebrem 90,000 (reskrypt Namiestnika z dnia 27 Stycznia (8 Lutego) 1823 roku), a w latach następnych rubli srebrem 127,500.

Po usunięciu funduszu z budżetu na wsparcie przemysłu krajowego z rokiem 1835, obowiązek przychodzenia w pomoc takowemu, włożony został na Bank Polski, jako z przeznaczenia swego do tego powołany; z funduszu zaś fabryczno-żelaznego w summie rubli srebrem 21,600 dla byłéj gubernii Mazowieckiéj, a w summie rubli srebrem 18,000 dla byłéj gubernii Kaliskiéj, postanowieniami Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 12 (24) Czerwca 1823 roku i z dnia 23 Marca (5 Kwietnia) 1825 roku oznaczonego, na zapomogi na budowę domów fabrycznych, Rada Administracyjna decyzyą z dnia 22 Maja (3 Czerwca) 1844 roku dozwoliła udzielać pożyczki na zakłady fabryczne, dla tego, że z powodu zabudowania się miast fabrycznych fundusz wspomniony mógł być na ten cel dysponowany.

Listy przyznania na nowe wynalazki i udoskonalenia przemysłowe, zapewniły własność wynalazcy; publiczne zaś wystawy płodów krajowego przemysłu i podanie fabrykantom możności okazania czynionych przez nich postępów, stały się ważną zachętą usiłowań na drodze rozwoju przemysłu.

Wystawy te od roku 1848 odbywają się co lat cztery, w kolejnym porządku, łącznie dla Cesarstwa i Królestwa, w Petersburgu, Moskwie i Warszawie; dla zachęty zaś i możności czerpania wzorów z postępów przemysłu zagranicznego, Rząd dozwala udziału fabrykantom krajowym w wystawach przemysło-

етъ подобнымъ же образомъ тѣ изъ нихъ, кои не будутъ проданы.

Высочайшее повелѣніе, объявленное въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 15 (27) Апрѣля 1824 года, коимъ разрѣшено увѣрить владѣльцевъ шерстяныхъ фабрикъ въ томъ, что запрещеніе ввоза изъ за границы иностранныхъ суконныхъ издѣлій не подвергнется, въ продолженіе двадцати лѣтъ, никакому измѣненію, способствовало самымъ дѣятельнымъ образомъ развитію шерстяныхъ фабрикъ. При чемъ было оказано шерстянымъ фабрикамъ важное облегченіе, дозволеніемъ имъ выписывать изъ за границы по особымъ разрѣшеніямъ краски и другіе необходимые матеріалы съ уменьшенною пошлиною.

Подобныя облегченія были дарованы и прочимъ отраслямъ промышленности, изъ числа коихъ, послѣ суконныхъ, наиболѣе оказали успѣха бумажныя фабрики. Онѣ достигли самой высшей степени развитія съ 1826 по 1830 годъ и начали преимущественно размножаться по введеніи перемѣнъ въ торговыхъ сношеніяхъ Имперіи съ Царствомъ, вслѣдствіе указа отъ 2 (14) Ноября 1831 года, измѣнившаго основанія транзита и торговли здѣшнихъ суконъ, отправляемыхъ безпошлинно въ Имперію, вслѣдствіе чего многія фабрики низшихъ сортовъ сукна, не будучи въ состояніи выдержать таможенной пошлины по 50 копѣекъ серебромъ съ фунта сукна, передѣлали свои фабрики и мастерскія на бумажныя мануфактуры.

Въ 1823 году, Намѣстникъ въ Царствѣ поручилъ учредить четыре прядильни льна и пеньки въ наиболѣе соотвѣтствующихъ тому мѣстностяхъ. Намѣреніе это по поводу затрудненій въ покупкѣ машинъ, вывозъ коихъ изъ Англіи былъ въ то время запрещенъ, осуществилось въ нѣкоторой части едва въ 1830 году учрежденіемъ единственной до настоящаго времени механической прядильни льна въ Жирардовѣ.

Выдѣлка шелковыхъ издѣлій еще менѣе подвинулась впередъ.

wych zagranicznych, z których, na tak zwane powszechne, własnym kosztem wyroby krajowe wysyła i niesprzedane powraca.

Wola Najwyższa, objawiona w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z dnia 15 (27) Kwietnia 1824 roku, upoważniająca do zapewnienia przedsiębierców fabryk wełnianych, że przez lat dwadzieścia zakaz wprowadzania sukien obcych nie dozna żadnéj modyfikacyi, stała się najgłówniejszą dźwignią w rozwoju fabryk wełnianych. Ważne dogodności zapewnione przytem zostały fabrykom wełnianym w dozwoleniach sprowadzania za licencyami z zagranicy farby i innych materyałów potrzebnych, ze zniżeniem cła.

Podobnych dogodności doznały i inne gałęzie przemysłu, z których, po fabrykach sukiennych, największy postęp uczyniły bawełniane. Rozwinęły się one najsilniéj w latach 1826 do 1830 roku, szczególniéj zaś upowszechniać się zaczęły po zaprowadzonéj zmianie stosunków handlowych Królestwa z Cesarstwem, w skutku Ukazu z dnia 2 (14) Listopada 1831 roku, zmieniającego zasady transitu i handlu suknami tutejszemi bez cła do Cesarstwa; skutkiem czego wiele fabryk sukna w niższych gatunkach, nie mogąc znieść opłaty celnéj po kopiejek srebrem 50 od funta sukna, przeistaczały zakłady i warsztaty swoje, na rękodzielnie bawełniane.

W roku 1823, Namiestnik Królewski zalecił zaprowadzić cztery przędzalnie lnu i konopi, w miejscach do tego najstosowniejszych. Zamiar ten, z powodu trudności nabycia machin, których wywóz wówczas z Anglii był zakazany, dopiero w roku 1830 przyszedł o tyle do skutku, iż założoną została jedyna dotąd przędzalnia w kraju mechaniczna lnu, w Żyrardowie.

Mniéj jeszcze uczyniła postępów fabrykacya wyrobów iedwabnych.

Изъ прочихъ отраслей промышленности заслуживаютъ вниманія успѣхи сахароварныхъ заводовъ и фабрикъ металлическихъ издѣлій.

Ниже помѣщенная вѣдомость представляетъ обзоръ дѣйствій промышленныхъ предпріятій въ здѣшнемъ краѣ въ 1865 году, какъ въ отношеніи числа рабочихъ рукъ и количества фабричнаго производства, такъ и относительно стоимости издѣлій.

ВѢДОМОСТЬ

о числѣ работниковъ и количествѣ фабричнаго производства, а также стоимости промышленныхъ издѣлій въ 1865 году.

Поименованіе фабрикъ и рода издѣлій.	Число работниковъ.	Количество выдѣланныхъ аршинъ.	Количество штукъ ковровъ, шалей, платковъ, тесемъ, каемъ бахромы и т. п.	Цѣна годичнаго производства.	
				Рубли	К.
Фабрики:					
шерстяныхъ издѣлій .	8,290	4,623,295	213,340	6,318,713	—
бумажныхъ издѣлій . .	12,725	13,891,920	1,479,494	5,010,456	—
льняныхъ и пеньковыхъ издѣлій	5,534	3,488,479	—	941,977	—
шелковыхъ и смѣшанныхъ съ шелкомъ издѣлій . . .	93	48,000	58,500	74,655	—
Всего .	26,642	22,951,694	1,751,234	12,345,801	—
Въ томъ числѣ было пряжи 73,476 пудовъ.					

Z innych gałęzi przemysłu zasługują na uwagę postępy cukrownictwa i fabryki wyrobów metalowych.

Poniżéj zamieszczona tabella jest obrazem działania przedsiębierstw przemysłowych w kraju w roku 1865, tak co do ilości pracujących rąk i produkcyi, jakoteż wartości téj ostatniéj.

TABELLA

ilości ludzi pracujących i produkcyi, tudzież wartości wyrobów przemysłowych za rok 1865.

Wyszczególnienie fabryk i rodzaju wyrobów.	Liczba zatrudionych ludzi.	Ilość wyrobionych arszynów.	Ilość sztuk dywanów, szali, chustek, burtów, frendzli i t. p.	Wartość rocznéj produkcyi.	
				Rsr.	k.
Fabryki:					
wełniane .	8,290	4,623,295	213,240	6,318,713	—
bawełniane .	12,725	13,891,920	1,479,494	5,010,456	—
lniane i konopne . . .	5,534	3,488,479	—	941,977	—
jedwabne i mięszane z jedwabiem . . .	93	48,000	58,500	74,655	—
Razem . .	26,642	22,951,694	1,751,234	12,345,801	—
w tém było przędzy pudów 73,476.					

Сахароварные заводы, рафинарни, табачныя фабрики, винокурни, пивоварни, фабрики арака, деревяннаго масла, паровыя мельницы, фабрики колясокъ, фортепіановъ, бумажныхъ обоевъ, писчей бумаги, зажигательныхъ спичекъ и т. п. предметовъ изъ сырыхъ растительныхъ матеріаловъ; количество коихъ составляло 7,204 .	24,832	—	—	35,024,955	—
Кожевенныхъ фабрикъ, сальныхъ и стеариновыхъ свѣчъ, мыла, ситъ; число ихъ составляло 1898. . .	6,008	—	—	3,534,099	—
Фабрики, занимающіяся пе-					

Cukrownie, rafinerye, fabryki tytuniu, gorzelnie, browary, fabryki araku, oleju, młyny parowe, fabryki powozów, fortepianów, obić papierowych, papiernie, zapałek chemicznych i t. p., przedmiotów, ze surowych materyałów roślinnnych; ilość tych wynosiła, 7,204	24,832	—	—	35,024,955	—
Fabryki skór, świec łojowych, stearynowych, mydła, sit; ilość tych wynosiła 1,898.	6,008	—	—	3,534,099	—
Fabryki przerabiające me					

переработкою металловъ рудокопныхъ и земныхъ матеріаловъ, какъ напр. фабрики выдѣлывающія машины, аппараты, стекло, бронзу, проволоку, издѣлія изъ накладнаго серебра, гвозди, ножевыя и тому подобныя издѣлія, количество коихъ составляло 1,516.	6,522	—	—	6,320,116	—
Ремеслами занималось людей . . .	92,471				
цѣнность же выдѣланныхъ ими предметовъ простиралась на	—	—	—	15,251,868	

Въ настоящемъ Сборникѣ помѣщена цѣликомъ инструкція отъ 25 Февраля (7 Марта) 1823 года, о внутреннемъ контролѣ издѣлій, какъ источникѣ лежащей доселѣ на фабрикантахъ и ремесленникахъ обязанности снабжать издѣлія свои клеймами, утвержденными подлежащею властью.

tale, materyały kopalne i ziemne, jako to: machiny, aparała, szkło, bronzy, drut, wyroby platerowane, gwoździe, wyroby nożownicze, i tym podobne; ilość tych wynosiła 1,516	6,522	—	—	6,302,116	—
Przy rzemiosłach pracowało ludzi .	92,471				
a wartość wyrobionych przez nich przedmiotów wynosiła .	—	—	—	15,251,868	—

W zbiorze niniejszym zamieszczoną została w całéj osnowie instrukcya z dnia 25 Lutego (7 Marca) 1823 roku o wewnętrznéj kontrolli wyrobów, do końca 1850 roku w kraju wykonywana, jako źródło praktykowanego dotąd obowiązku znaczenia wyrobów przez fabrykantów i rzemieślników, cechą przez Władzę zatwierdzoną.

Распоряженія о собираніи матеріаловъ къ годичному отчету по промышленной части составляютъ цѣлость, необходимую для надлежащаго исполненія изданныхъ въ послѣднее время постановленій, и по сему всѣ здѣсь помѣщены.

Правила о заграничныхъ выставкахъ, издаваемыя впрочемъ особо при каждой высылкѣ издѣлій изъ Имперіи и Царства, помѣщены въ Сборникѣ, для указанія порядка дѣйствія въ подобныхъ случаяхъ.

Rozporządzenia co do zbierania materyałów do rapportu rocznego z części przemysłowéj, stanowią całość potrzebną do dokładnego wykonania rozporządzeń ostatecznie wydanych, i dla tego wszystkie zamieszczone zostały.

Przepisy zaś o wystawach zagranicznych, lubo na każdy raz wysyłki wyrobów z Cesarstwa i Królestwa wydawane, jako stanowiące wskazówkę sposobu postępowania w podobnych przypadkach, w Zbiorze zamieszczone zostały.

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

ПОСТАНОВЛЕНІЯ

О

ПРОМЫШЛЕННОСТИ И О СПОСОБСТВУЮЩИХЪ ОНОЙ ЗАВЕДЕНІЯХЪ.

MATERYAŁY

OBEJMUJĄCE

PRZEPISY

O

PRZEMYŚLE I ZAKŁADACH PRZEMYSŁ POSIŁKUJĄCYCH.

ОТДѢЛЪ I.

ОБЪ АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ДОЗВОЛИТЕЛЬНЫХЪ СВИДѢТЕЛЬСТВАХЪ ИЛИ КОНСЕНСАХЪ НА ПРОИЗВОДСТВО РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.

ГЛАВА I.

ПРАВИЛА О ВЫДАЧѢ ДОЗВОЛИТЕЛЬНЫХЪ СВИДѢТЕЛЬСТВЪ НА ПРОИЗВОДСТВО РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.

№ 1.

Извлеченіе изъ дополнительнаго постановленія объ учрежденіи властей и о выдачѣ оными дозволительныхъ свидѣтельствъ на заработки и содержаніе частныхъ заведеній.

(14 Августа 1821 года.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго, и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Желая сократить расходы Государственнаго Казначейства, посредствомъ болѣе точнаго опредѣленія объема правъ и круга

DZIAŁ 1.

O KONSENSACH ADMINISTRACYJNYCH NA PROWADZENIE RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.

ROZDZIAŁ I.

PRZEPISY NA WYDAWANIE KONSENSÓW DO PROWADZENIA RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.

№ 1.

Wyciąg z dodatkowego postanowienia organizacyi Władz, o służącéj im attrybucyi co do wydawania konsensów, na zarobki i zakłady prywatne.

(d. 14 Sierpnia 1821 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-o,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego, etc., etc., etc.,

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc zaprowadzić oszczędność w wydatkach Skarbu Publicznego, przez bliższe oznaczenie rozciągłości attrybucyj i zakre-

дѣйствій, какъ Воеводскихъ Коммисій, такъ и командированныхъ въ Обводы Коммисаровъ, на основаніи Учрежденія Административныхъ Властей отъ 3 Февраля 1816 года и въ дополненіе къ оному, мы постановили и постановляемъ для сихъ Властей слѣдующія дополнительныя распоряженія:

ОТДѢЛЕНІЕ II.

Подробнѣйшее опредѣленіе объема правъ и круга дѣйствій Воеводскихъ Коммисій.

Ст. 25.

Воеводскимъ Коммисіямъ дозволяется, не испрашивая предварительно разрѣшенія, выдавать безъ различія вѣроисповѣданія, всѣ свидѣтельства на право заниматься заработками и на содержаніе частныхъ заведеній, на точномъ примѣненіи законовъ и постоянныхъ правилъ, какія будутъ имъ даны по сему предмету Правительственными Коммисіями.

Ст. 43.

Исполненіе настоящаго постановленія съ 1 Сентября сего года, съ отмѣненіемъ всѣхъ распоряженій и правилъ, противныхъ, какъ постановленію объ учрежденіи Административныхъ Властей отъ 3 Февраля 1816 года, такъ и настоящему, а также изданіе подробныхъ, согласныхъ съ вышеупомянутыми постановленіями, постоянныхъ инструкцій, возлагаемъ на Правительственныя Коммисіи по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 14 Августа 1821 г.

(подписано) *Заіончекъ.*

---

su działań, tak Kommissyów Wojewódzkich, jako i Kommissarzy delegowanych do obwodów, na zasadach Organizacyi Władz Administracyjnych z dnia 3 Lutego 1816 roku, w dalszém onéj uzupełnieniu, postanowiliśmy i stanowimy dla Władz tychże następujące dodatkowe urządzenia:

DZIAŁ II.

Bliższe oznaczenie rozciągłości attrybucyj i zakresu działań Kommissyj Wojewódzkich.

Art. 25.

Kommissye Wojewódzkie mocne są wydawać, bez poprzedniczego odnoszenia się, wszelkie konsensa na zarobki i na zakłady prywatne, bez różnicy wyznań, za ścisłém stosowaniem się do prawa i do stałych przepisów, jakie im w téj mierze przez Kommissye Rządowe wskazane będą.

Art. 43.

Wykonanie niniejszego postanowienia od dnia 1 Września r. b., tudzież uchylenie wszystkich urządzeń i przepisów, któreby przeciwne być mogły, tak organizacyi Władz administracyjnych z d. 3 Lutego 1816 r., jak niniejszemu postanowieniu, wydanie oraz szczegółowych, stałych, z postanowieniami, o których mowa, zgodnych Instrukcyj, Kommissyom Rządowym, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 14 Sierpnia 1821 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 2.

Порученіе наблюдать за тѣмъ, чтобы для повѣрки консенсоваго сбора вывѣшиваемы были вывѣски всѣми торговцами, обложенными симъ сборомъ.

(19 Марта 1828 г.)

Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ видахъ устраненія встрѣчающихся препятствій къ открытію безпошлиннаго промысла и вредной для доходовъ Казны тайной торговли, признано необходимымъ, чтобы во всѣхъ городахъ каждый торгующій шинкарь, либо занимающійся какимъ либо другимъ промысломъ, подлежащій, согласно правиламъ о гербовомъ сборѣ, консенсовому сбору, обязанъ былъ вывѣшивать надъ лавкою, или квартирою, гдѣ содержитъ таковое заведеніе, вывѣску съ надписью, обозначающею родъ торговли и кѣмъ она производится. Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Полиціи, вслѣдствіе полученнаго, по вышеозначенному предмету, отзыва Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 8 с. м., за № 44,519, поручаетъ Воеводской Коммисіи предписать Президентамъ и Бургомистрамъ городовъ имѣть бдительный надзоръ, чтобы непремѣнно, подъ личною ихъ отвѣтственностію, вывѣшиваемы были сказанныя вывѣски, которыя необходимы, какъ для полицейскаго порядка, такъ и для казенныхъ интересовъ.

Варшава, 19 Марта 1828 года.

За Министра Предсѣдательствующаго, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Козьмянъ.*

№ 2.

Zalecenie przestrzegania, aby, dla kontrolli opłaty konsensowej, wszyscy téj opłacie ulegający wywieszali szyldy.

(d. 19 Marca 1828 r.)

Do Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W zamiarze uprzątnienia przeszkód, zachodzących w odkrywaniu defraudacyi konsensowéj i szkodliwego dla dochodów Skarbowych handlu pokątnego, potrzebném jest: ażeby we wszystkich miastach każdy handlujący szynkarz, lub prowadzący jakikolwiek inny proceder, opłacie konsensowéj, wedle prawa stemplowego ulegający, obowiązanym był przed sklepem lub mieszkaniem, gdzie takowy zakład utrzymuje, wywieszać szyld czyli znak, z napisem, wskazującym rodzaj handlu i przez kogo jest prowadzony;— Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi powodowana otrzymaną w powyższym przedmiocie odezwą Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 8 b. m. N. 44,519 poleca Kommissyi Wojewódzkiéj wydanie rozporządzeń, nakazujących Prezydentom i Burmistrzom w miastach, ażeby wywieszanie rzeczonych znaków, które dla porządku policyjnego, również jak ze względów skarbowych są potrzebnemi, ściśle pod własną odpowiedzialnością pilnowali.

w Warszawie, d. 19 Marca 1828 r.

Minister Prezydujący,
w zastępstwie, Radca Stanu,
(podpisano) *Koźmian.*

N° 3.

Постановленіе Совѣта Управленія Царства, предоставляющее Уѣзднымъ Начальникамъ право выдавать дозволительныя свидѣтельства на промышленные заработки по городамъ, въ опредѣленномъ размѣрѣ гербоваго сбора.

(2 (14) Іюля 1846 г.)

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Желая облегчить занятія Губернскихъ Правленій, по предметамъ вѣдомства ихъ, а лицамъ, предпринимающимъ промышленные въ городахъ заработки, предоставить возможность къ скорому полученію административно-дозволительныхъ на оные свидѣтельствъ, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Право выдавать административныя дозволительныя свидѣтельства на промышленные вообще по городамъ заработки, принадлежавшее доселѣ Губернскимъ Правленіямъ на основаніи 25-ой статьи постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 2 (14) Августа 1821 года о дополнительномъ образованіи административныхъ властей, отнынѣ предоставляется частью и Уѣзднымъ Начальникамъ, а именно будутъ они непосредственно выдавать таковыя свидѣтельства на тѣ промышленные заработки, на которые дозволи-

N° 3.

Postanowienie Rady Administracyjnéj, nadające attrybucyę Naczelnikom Powiatów, wydawania konsensów na przemysłowe zarobkowanie po miastach, do oznaczonej wysokości opłaty stemplowej.

(2 (14) Lipca 1846 roku)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Pragnąc ulżyć Rządom Gubernialnym czynności, które, z mocy nadanych im attrybucyj, do nich należą, a zarazem zapewnić osobom, chcącym zajmować się przemysłowemi zarobkowaniami po miastach, spieszne pozyskiwanie konsensów administracyjnych, na wniosek w téj mierze, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych przedstawiony, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Attrybucya wydawania konsensów administracyjnych na zarobki przemysłowe po miastach, służąca dotąd Rządom Gubernialnym, z mocy artykułu 25 dodatkowéj organizacyi Władz Administracyjnych, postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 (14) Sierpnia 1821 r. przepisanéj, przelewa się w części na Naczelników Powiatowych, którzy odtąd udzielać mają konsensa na takie rodzaje przemysłowych zarobkowań po

тельныя свидѣтельства сообразно § 16 лит. *г*, Устава о гербовомъ сборѣ, облагаются гербовою бумагою, цѣною въ семь съ половиною копѣекъ серебромъ.

Ст. 2.

Дозволительныя же свидѣтельства на фабричныя заведенія, на содержаніе лавокъ пряныхъ кореньевъ, на продажу кожъ, желѣза, шерстяныхъ издѣлій, полотна и на всякіе другіе промыслы, для коихъ свидѣтельства требуются на гербовой бумагѣ, цѣною болѣе семи съ половиною копѣекъ, будутъ и впредь выдаваемы Губернскими Правленіями.

Ст. 3.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предпишетъ формы для вышеупомянутыхъ дозволительныхъ свидѣтельствъ, равно для контрольныхъ книгъ, изъ коихъ Уѣздные Начальники должны представлять подлежащимъ Губернскимъ Правленіямъ 3-хъ мѣсячныя выписки, въ двухъ экземплярахъ, о выданныхъ ими свидѣтельствахъ.

Ст 4.

Исполненіе настоящаго постановленія поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи 2 (14) Іюля 1846 г.

Предсѣдательствующій въ Совѣтѣ Управленія, Генералъ отъ Артиллеріи, Генералъ-Адъютантъ

(подписано) *Князь Горчаковъ.*

№ 4,659.

---

miastach, na które, wedle § 16 lit r. Ustawy Stemplowéj, użytym być winien do konsensu papier stemplowy ceny kopiejek siedm i pół.

Art. 2.

Wydawanie konsensów na zakłady fabryczne, handle korzenne, skórzane, żelazne, bawełniane, płucienne, oraz wszelkie inne procedera, wymagające do konsensu użycia stempla wyższego od kopiejek siedm i pół, pozostaje i nadal przy Rządach Gubernialnych.

Art. 3.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przepisze wzory do konsensów, oraz do kontrolli, z których Naczelnicy Powiatów składać mają właściwym Rządom Gubernialnym wyciągi kwartalne, w dwóch exemplarzach, wydanych przez siebie konsensów.

Art. 4.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych porucza.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu d. 2 (14) Lipca 1846 roku.

Prezydujący w Radzie Administracyjnéj, Generał Artyleryi, Generał-Adjutant,

(podpisano) *Książe Gorczakow.*

№ 4,659.

№ 4.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава о гербовомъ сборѣ, относительно взиманія гербовой пошлины съ дозволительныхъ свидѣтельствъ или консенсовъ, и табели сему же сбору.

(25 Сентября (7 Октября) 1863 года.)

На подлинномъ собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему."

Въ Ливадіи, 25 Сентября
(7 Октября) 1863 года.

Исправляющій должность Министра Статсъ-Секретаря,
(подписано) *В. Платоновъ.*

УСТАВЪ
о гербовомъ сборѣ.

ЧАСТЬ I.

Основанія для взиманія гербоваго сбора.

Раздѣлъ VII.

О взиманіи гербовой пошлины съ номинацій, т. е. при опредѣленіи на службу и повышеніи въ должности, съ дипломовъ, патентовъ и дозволительныхъ свидѣтельствъ или консенсовъ.

В.) О дозволительныхъ свидѣтельствахъ, или такъ называемыхъ консенсахъ.

Ст. 89.

Гербовая пошлина съ дозволительныхъ свидѣтельствъ, или консенсовъ, на фабричныя и промышленныя заведенія взимается,

№ 4.

Wyciąg z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy stemplowéj o opłatach stempla od konsensów, wraz z taryffą tychże opłat.

(25 Września (7 Października) 1863 roku.)

Na oryginale, własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano:

„Ma być według tego".

Liwadia, dnia 25 Września
(7 Października) 1863 roku.

p. o. Ministra Sekretarza Stanu,
(podpisano) *W. Płatonow.*

USTAWA
o opłatach stemplowych.

CZĘŚĆ I.

Zasady do poboru opłat stemplowych.

Rozdział VII.

O stanowieniu opłat stemplowych od nominacyj, patentów i pozwoleń czyli konsensów.

B.) Co do pozwoleń czyli konsensów.

Art. 89.

Opłata stemplowa od pozwoleń czyli konsensów, na zakłady fabryczne i przemysłowe spekulacyjne, pobieraną będzie bez

BIBLIOTEKA NARODOWA BN

безъ различія, учреждаются ли онѣ въ городахъ, или въ селеніяхъ, за свидѣтельства же на право торговли, на производство ремесла и промысла взыскивается пошлина только по городамъ и торговымъ посадамъ.

Ни одно промышленное заведеніе не можетъ быть открыто и никакой промыселъ не можетъ быть производимъ, безъ полученія отъ подлежащаго Начальства дозволительнаго на сіе свидѣтельства или консенса.

Ст. 90.

Гербовая пошлина съ дозволеній сего рода вносится единовременно посредствомъ гербовой бумаги установленнаго по табели достоинства.

По одному свидѣтельству или консенсу, двухъ заведеній, или промысловъ, хотя бы даже въ одномъ мѣстѣ учреждать и производить не дозволяется, но для каждаго порознь заведенія и промысла слѣдуетъ получить особое дозволеніе, съ уплатою за оное гербовыхъ пошлинъ.

Ст. 91.

Дозволеніе на содержаніе фабричнаго или промышленнаго заведенія присвоивается самому заведенію, то есть существованію его.

Дозволеніемъ же на право торговли, на ремесло и промыселъ можетъ воспользоваться только то лицо, или та фирма, на чье имя оно выдано, и оно относится единственно къ той только торговлѣ, ремеслу или промыслу, на открытіе, или производство которыхъ такое получено.

Ст 92.

Кто, по праву наслѣдства, записи, пріобрѣтенія или арендnаго содержанія, вступаетъ во владѣніе торговымъ заведеніемъ, или инымъ промысломъ, а равно, кто, по силѣ дѣйствующихъ за-

BN

względu, czy te w mieście lub na wsi założone być mają; na wszelkie zaś handle, rzemiosła i procedera, głównie w miastach i osadach targowych.

Żaden zakład spekulacyjny nie może być rozpoczęty, ani proceder wykonywany, bez uzyskania poprzednio od właściwéj Władzy pozwolenia czyli konsensu.

Art. 90.

Opłata od pozwoleń pobieraną będzie na raz jeden w papierze stemplowym ceny taryffą oznaczonéj.

Za jedném pozwoleniem dwóch zakładów lub procederów, chociażby w jedném miejscu, prowadzić nie można, lecz do każdego oddzielne pozwolenie pozyskać, i opłatę za takowe uiścić należy.

Art. 91.

Pozwolenie na zakłady fabryczne i przemysłowe, przywiązane jest do zakładu czyli do jego istnienia.

Pozwolenie na handel, rzemiosło, proceder, służy téj tylko osobie lub firmie, na imie któréj jest wydane, i odnosi się do tego jedynie handlu, rzemiosła, lub procederu, na założenie lub prowadzenie którego, wydane zostało.

Art. 92.

Kto z mocy spadku, zapisu, nabycia, lub dzierżawy, wchodzi w posiadanie handlu lub innego procederu, tudzież, kto z mocy obowiązujących przepisów, utraca prawo korzystania z udzie-

коновъ, лишается права пользоваться полученнымъ имъ дозволеніемъ, или добровольно въ теченіе трехъ лѣтъ не воспользуется онымъ, тотъ долженъ вновь испросить дозволеніе или консенсъ.

Перемѣна фирмы также влечетъ за собою выкупъ новаго дозволенія. Наслѣдникамъ, если они пожелаютъ продолжать торговлю, ремесло, или промыселъ завѣщателя, дается шестимѣсячный срокъ на полученіе новаго дозволенія.

Ст. 93.

Переселяющійся изъ одного города въ другой для веденія торговли, ремесла, или промысла, на которыя имѣетъ уже дозволеніе, испрашивать новое не обязанъ. Равнымъ образомъ не требуется новаго дозволенія на фабричное, или промышленное заведеніе, если оно переводится въ другое мѣсто, или же въ новопостроенное для онаго зданіе.

Ст. 94.

Дозволительныя свидѣтельства на фабричныя и промышленныя заведенія, а равно на право торговли и промысла, подлежащія платежу менѣе 15-ти руб. сер., выдаются Уѣздными Начальниками, подлежащія же высшей пошлинѣ, начиная съ 15-ти руб. сер.—Губернскими Правленіями; консенсы на разныя промышленныя и торговыя заведенія въ столичномъ городѣ Варшавѣ даетъ тамошній Магистратъ.

Дозволительныя свидѣтельства, выдача коихъ, по особымъ правиламъ предоставлена Правительственнымъ Коммисіямъ: Внутреннихъ Дѣлъ, Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, или другой Власти, выдаются тѣми же Властями.

Ст. 95.

Дозволительныя свидѣтельства выдаются на обыкновенныхъ бланкахъ, употребляемыхъ въ присутственныхъ мѣстахъ для офи-

lonego mu pozwolenia, lub z takowego dobrowolnie, przez ciąg lat trzech, nie korzysta,—stosowne pozwolenie na nowo pozyskać jest obowiązany.

Zmiana firmy pociąga za sobą obowiązek wykupienia nowego pozwolenia. Sukcessorom pozostawia się czas sześciomiesięczny do wykupienia nowego pozwolenia, jeżeli nadal przy handlu, rzemiośle lub procederze spadkodawcy pozostać pragną.

Art. 93.

Przenoszący się z jednego miasta do drugiego, w celu prowadzenia handlu, rzemiosła, lub procederu, na który posiada pozwolenie, nowego pozyskać nie potrzebuje; nie potrzebuje go pozyskiwać i na zakład przemysłowy lub fabrykę, gdy ta w inne miejsce przeniesioną lub na nowo odbudowaną zostanie.

Art. 94.

Pozwolenie na zakłady fabryczne i przemysłowe, tudzież na handle, rzemiosła i procedera, podlegające opłacie mniejszéj jak r. sr. 15, udzielać będą Naczelnicy Powiatowi; z opłatą zaś wyższą, poczynając od r. sr. 15, Rządy Gubernialne. Pozwolenia odnoszące się do miasta stołecznego Warszawy, udzielać będzie miejscowy Magistrat.

Pozwolenia, których wydawanie z przepisów szczególnych pozostawione jest Kommissyom Rządowym Spraw Wewnętrznych, Wyznań Religijnych i Oswiecenia Publicznego, lub innéj Władzy,—przez też Władze udzielane będą.

Art. 95.

Pozwolenia wydawane będą na zwyczajnych blankietach korrespondencyjnych wtenczas, gdy przez stronę interessowaną stempel własciwy złożony zostanie.

Uniwersytet Warszawski BIBLIOTEKA Wydz. Hum. Filia w Białymstoku
86423

ціальной переписки, по представленіи просителемъ листа гербовой бумаги установленнаго достоинства.

Та половина листа гербовой бумаги, на которой прописывается квитанціонное свидѣтельствованіе о внесенной просителемъ пошлинѣ, должна находиться при выданномъ ему свидѣтельствѣ.

Ст. 96.

Мѣстное полицейское начальство обязано наблюдать, чтобы никакое фабричное, или промышленное заведеніе, а равно торговля, ремесло и всякаго рода промыслы, не были учреждаемы и производимы безъ дозволенія или консенса. Допущеніе сего со стороны полицейскихъ властей влечетъ за собою взысканіе, опредѣленное ниже, статьею 126-ю, и отвѣтственность за убытки, причиненные Казнѣ.

Раздѣлъ XII.

О пеняхъ и взысканіяхъ за нарушеніе гербовыхъ правилъ.

Ст. 126.

Всѣ чиновники обязаны наблюдать, чтобы бумаги и всякаго рода документы, представляемыя при прошеніяхъ, писаны были на подлежащей гербовой бумагѣ.

Эта обязанность возлагается преимущественно на особыя должности и на дѣлопроизводителей по Управленіямъ, равно на свидѣтельствующихъ всякіе письменные акты и бумаги. За каждое упущеніе сего рода, виновный подвергается взысканію 1 р. 50 к. с.

Такому же взысканію подлежатъ чиновники и за другія упущенія по дѣйствіямъ и обязанностямъ, проистекающимъ изъ сего Устава.

Во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, въ которыхъ чиновникъ подвергается взысканію, по силѣ этой статьи, онъ отвѣчаетъ также за гербовую пошлину и за штрафъ, причитающіеся по случаю нарушенія правилъ о гербовомъ сборѣ, если таковой пошлины и штрафа нельзя будетъ взыскать съ подлежащихъ лицъ.

Вѣрно:
За Статсъ-Секретаря, его Помощникъ, (подписано) *А. Заборовскій.*

Połowa stempla, na któréj pokwitowanie z opłaty strona otrzymuje, przy wydaném pozwoleniu znajdować się winna.

Art. 96.

Władze miejscowe policyjne czuwać są obowiązane, aby żadne zakłady fabryczne i przemysłowe, handlowe, rzemiosła i wszelkiego rodzaju procedera, bez uzyskania pozwolenia czyli konsensu, nie były prowadzone; dopuszczanie tego ze strony tych Władz, pociąga za sobą wymiar kary art. 126 poniżéj oznaczonéj i czyni je odpowiedzialnemi za szkodę Skarbową.

Rozdział XII.

O karach i kontrawencyach stemplowych.

Art. 126.

Wszyscy urzędnicy obowiązani są przestrzegać, aby pisma i wszelkie dokumenta, przy podaniach lub w innym sposobie, składane były na właściwym stemplu.

Obowiązek ten ciąży szczególnie urzędy pojedyńcze i referujących interessa po Władzach, oraz poświadczających akta i wszelkie pisma, a to pod karą rsr. 1 kop. 50 za każde przepuszczenie kontrawencyi.

Podobna kara wymierzaną będzie na urzędników i za inne uchybienia w czynnościach i obowiązkach, z niniéjszéj Ustawy wynikających.

We wszystkich wypadkach, w których urzędnik karze niniéjszym artykułem oznaczonéj ulegnie, staje się odpowiedzialnym za należność stemplową i karę kontrawencyjną, jeżeliby te od strony odzyskane być nie mogły.

Za zgodność:
Sekretarz-Stanu,
w zastępstwie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Приложеніе къ № 4-му.

На подлинномъ собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано:

„*Быть по сему.*“

Въ Ливадіи, 25 Сентября
(7 Октября) 1863 года.

Исправляющій должность Министра Статсъ-Секретаря
(подписано) *В. Платоновъ.*

ЧАСТЬ II.

Табель гербовому сбору.

Статьи табели.	Предметы, подлежащіе платежу гербовой пошлины.	Цѣна гербовой бумаги. Руб.	к.	Размѣръ процентовъ для опредѣленія гербовой пошлины.	Статьи Устава, указывающія основанія для опредѣленія гербовой пошлины.	Статьи Устава, освобождающія отъ гербовой пошлины.
103	Дозволенія или консенсы на большія промышленныя заведенія, требующія соотвѣтственнаго устройства зданій, введенія аппаратовъ и машинъ, какъ то: фабрики ткацкихъ и химическихъ издѣлій, прядильни, валяльни, сахарные заводы, пивоварни, желѣзные, стекляные, мѣдные заводы и т. п., а также мельницы и лѣсопильни, дѣйствующія силою пара и т. п. по . . .	30	.	.	Ст. 89, 96 включител.	.
	Примѣчаніе. Пошлина съ дозволеній на устройство винокуренныхъ заводовъ, опредѣленная въ 150 руб. сер.					

Annex do № 4-go.

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano:

„*Ma być według tego.*“

Liwadia, d. 25 Września
(7 Października) 1863 r.

p. o. Ministra Sekretarza Stanu,
(podpisano) *W. Płatonow.*

CZĘŚĆ II.

Taryffa opłat stemplowych.

Pozycya taryffy	Przedmiot opłacie stemplowéj ulegający.	Cena stempla Rs.	k.	Stopa procentu do obliczania opłaty stemplowéj.	Artykuły ustawy, wskazujące zasady do stanowienia opłaty.	Artykuły ustawy, od opłaty uwalniające.
103	Pozwolenia czyli konsensa na zakłady przemysłowe większe, wymagające stosownie urządzonych budowli, zaprowadzenia apparatów i machin, jako to: fabryki wyrobów tkanych i chemicznych, przędzalnie, folusze, cukrownie, browary, huty, hamernie i t. p., tudzież młyny i tartaki takie, które siłą pary są poruszane i t. p.	30	..		Artykuły 89 do 96 włącznie	
	Uwaga Opłata za pozwolenia założenia gorzelni, Ukazem z d. 4 (16) Maja 1848 na r. sr. 150 postanowiona, utrzy-					

	Указомъ отъ 4 (16) Мая 1848 г., остается впредь въ такомъ же количествѣ.						
104	**Дозволительныя свидѣтельства или консенсы на торговыя занятія, какъ-то: на разничную торговлю заграничными и туземными товарами, на оптовую торговлю, конторы транспортовъ и размѣна денегъ, на зрѣлища и увеселенія, какъ-то: театры, гимнастическія представленія, цирки, звѣринцы, восковыя фигуры, концерты, содержаніе оркестровъ и т. п. по . . .**	15	.	.	.	.	
	Примѣчаніе. Банкиры и гильдейскіе купцы подлежатъ особымъ гильдейскимъ правамъ.						
105	**Дозволенія или консенсы на устройство всякаго рода меньшихъ промышленныхъ заведеній, какъ то: аптекъ, типографій, литографій, трактировъ, кондитерскихъ, кофеенъ, вѣтряныхъ мельницъ, маслобойныхъ заведеній, мельницъ и пильныхъ заводовъ, водяныхъ или дѣйствующихъ другою силою но не паромъ, кожевенныхъ, кирпичныхъ заводовъ, печей для обжиганія извести и проч. по . . .**	10	.	.	.	.	
	Примѣчаніе I. На устройство кирпичныхъ заводовъ, печей для обжиганія извести, равно мельницъ въ селеніяхъ, для домашняго употребленія, дозволеній не требуется.						
	Примѣчаніе II. Платежъ за консенсы на гостинницы, склады и шинки туземныхъ напитковъ, установленный						

	muje się i nadal w swéj wysokości.						
104	Pozwolenia czyli konsensa na zatrudnienia handlowe, jako to: na handel szczegółowy towarów zagranicznych i krajowych, na handel spedycyjny, kantory transportów i zmiany pieniędzy, na widowiska i zabawy, jako to: teatra, sztuki gimnastyczne, hece, menażerye, figury woskowe, dawanie koncertów, utrzymywanie kompanii muzycznéj, orkiestry i t. p. po	15	.	.	.	.	
	Uwaga. Bankierowie i kupcy gildyjni podlegają osobnym przepisom gildyjnym.						
105	Pozwolenia czyli konsensa na wszelkiego rodzaju zakłady przemysłowe mniejsze, jako to: na apteki, drukarnie, litografie, traktiernie, cukiernie, kawiarnie wiatraki, olearnie, młyny i tartaki wodne, lub inną siłą nie zaś parą poruszane, garbarnie, cegielnie, wapielnie i t. p. po . .	10	.	.	.	.	
	Uwaga I. Cegielnie, wapielnie i młyny do domowego na wsiach użytku, pozwoleń nie wymagają.						
	Uwaga II. Opłata za pozwolenia na domy zajezdne, składy i szynki trunków krajowych, Ukazem z d. 4 (16)						

	указомъ 4 (16) Мая 1848 года, а также платежъ за свидѣтельства на табачныя фабрики, оптовую и розничную продажу табаку и сигаръ, опредѣленный Высочайше утвержденнымъ 9 (21) Апрѣля 1860 года Уставомъ, и платежъ за дозволеніе на открытіе мясныхъ лавокъ по селеніямъ, установленный рѣшеніемъ Совѣта Управленія отъ 3 (15) Ноября 1861 года, остаются въ своей силѣ и не подлежатъ пошлинамъ по настоящему Уставу.						
106	Дозволенія или консенсы, выдаваемые на производство ремеслъ и рукодѣлій при простыхъ станкахъ, равно мастерскія художниковъ и фотографовъ, адресъ-конторы, конторы продажи лотерейныхъ билетовъ, цирюльни, брадобрѣйни, содержаніе разныхъ экипажей и проч. по	5	.	.	.	.
107	Дозволенія или консенсы на менѣе важные заработки, производимые недостаточнымъ классомъ людей, какъ-то: на харчевни, продажу съѣстныхъ припасовъ въ лавочкахъ, будкахъ, со столовъ, шкафовъ, корзинокъ, на продажу гербовой бумаги, соли; дозволенія на заработки извощикамъ, водовозамъ, шарманщикамъ, перевощикамъ и проч. по	—	15	.	.	.

Вѣрно:
Исправляющій должность Министра Статсъ-Секретаря
(подписано) *В. Платоновъ.*

	Maja 1848 r., oraz opłaty za patenta na fabryki tabaczne, handel hurtowy i cząstkową przedaż tytoniu, tabaki i cygar, Najwyżéj zatwierdzoną pod dniem 9 (21) Kwietnia 1860 r. Ustawą postanowione, tudzież opłata za pozwolenia otwierania jatek mięsnych po wsiach, postanowieniem Rady Administracyjnéj z d. 3 (15) Listopada 1861 r. przepisana, utrzymują się w swéj mocy, bez opłaty stemplowéj z niniejszéj Ustawy.						
106	Pozwolenia czyli konsensa na wykonywanie rzemiosł i rękodzieł, z użyciem prostych warsztatów, oraz na wszelkie pracownie artystyczne, fotografie, kantory stręczeń, loteryi, razury cyrulicze, utrzymywanie dorożek, powozów, remiz, omnibusów i t. p.	5	.	.	.	.
107	Pozwolenia czyli konsensa na zarobki podrzędne, przez ludność uboższą wykonywane, jako to: na garkuchnie, sprzedaż wiktuałów w sklepikach, na straganach, stołach, w szafkach, koszykach, na przedaż papieru stemplowego, soli; pozwolenia na zarobkowanie dla furmanów, woziwodów, kataryniarzy, przewoźników i t. p. po	.	15	.	.	.

Za zgodność:
p. o. Ministra Sekretarza Stanu,
(podpisano) *W. Płatonow.*

N° 5.

Относительно выдачи консенсовыхъ свидѣтельствъ на фабрики, находящіяся въ 1/4 мильной пограничной полосѣ.

(24 Октября (5 Ноября) 1864 г.)

Циркуляръ всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Сообщенное Губернскому Правленію, при распоряженіи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 14 (26) Ноября 1833 года, № 80,815, постановленіе Совѣта Управленія 3 (15) Октября с. г. опредѣляетъ:

Ст. 1. „Въ 1/4 мильномъ разстояніи отъ границы воспрещается возведеніе корчемъ и всякаго рода строеній въ мѣстахъ, уединенныхъ отъ деревень и городовъ.“

Ст. 2. „Равномѣрно въ томъ же разстояніи воспрещается починять или переносить существующія такія же строенія. Только можетъ быть дозволена Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства починка хозяйственныхъ, фабричныхъ и мануфактурныхъ строеній, буде онѣ окажутся необходимо нужными и невозможно будетъ перенести оныя внѣ сказаннаго разстоянія или помѣстить въ деревнѣ, либо въ мѣстечкѣ.“

Впослѣдствіи, по случаю снятія таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, выдача упомянутыхъ во 2-ой статьѣ вышеприведеннаго постановленія позволеній возложена рѣшеніемъ Совѣта Управленія 25 Января (6 Февраля) 1855 года, объявленнымъ Губернскому Правленію 1 (13) Іюля того-же года, за № $^{8682}/_{19524}$, на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, по предварительному сношенію съ Таможеннымъ Начальствомъ.

По точному смыслу затѣмъ сказанныхъ постановленій,—при выдачѣ административныхъ консенсовъ на открытіе и содержаніе въ деревняхъ и городахъ, расположенныхъ въ четверть-мильной

N° 5.

Względem wydawania konsensów na fabryki w obrębie 1/4 milowym granicznym.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1864 r.)

Cyrkularz do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.

Zakommunikowane Rządowi Gubernialnemu przy reskrypcie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu z dnia 14 (26) Listopada 1833 r. № 80,815 postanowienie Rady Administracyjnéj z d. 3 (15) Października t. r. przepisuje:

Art. 1. „W obrębie 1/4 milowym nadgranicznym zabrania się wznoszenie karczem i wszelkiego rodzaju budynków, w miejscach odosobnionych od wsi i miast“.

Art. 2. „Podobnież zabrania się restaurować albo przenosić istniejące już w tymże obrębie podobne budynki. Jedynie może być dozwolona przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu restauracya zabudowań gospodarskich, fabrycznych i rękodzielniczych, o ile one okażą się niezbędnie potrzebnemi i nie będzie można przenieść takowe po za wspomniony obręb, albo pomieścić we wsi, lub miasteczku.“

Następnie, z powodu zniesienia linii celnéj między Cesarstwem i Królestwem, wydawanie przytoczonych w artykule 2-im wspomnionego wyżéj postanowienia dozwoleń, decyzyą Rady Administracyjnéj z d. 25 Stycznia (6 Lutego) 1855 r., zakommunikowaną Rządowi Gubernialnemu pod dniem 1 (13) Lipca tegoż roku za № $^{8682}/_{19524}$, włożone zostało na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, za poprzedniem zniesieniem się jéj z Władzami Celnemi.

W ścisłem zatém rozumieniu rzeczonych postanowień, przy wydawaniu konsensów administracyjnych na założenie i utrzy-

пограничной полосѣ фабричныхъ, ремесленныхъ и другихъ всякаго рода заведеній, должно быть требуемо предварительное заключеніе Таможеннаго Начальства.

Какъ однако на практикѣ оказывается, что и въ подобнаго рода случаяхъ, происходятъ недоразумѣнія и столкновенія между Гражданскими Управленіями Царства и Таможеннымъ Начальствомъ, то, въ избѣжаніе впредь таковыхъ, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію: чтобы оно, при выдачѣ сказанныхъ консенсовъ на открытіе и содержаніе фабричныхъ, ремесленныхъ и другихъ всякаго рода заведеній въ четвертьмильной пограничной полосѣ, не смотря на то, будутъ ли они расположены въ уединенныхъ отъ пограничныхъ деревень и городовъ мѣстахъ, или въ самыхъ городахъ и деревняхъ,—сносилось предварительно съ Таможеннымъ Начальствомъ.

Варшава, 24 Октября (5 Ноября) 1864 года.

Главный Директоръ, (подписано) *Князь Черкаскій.*

№ $^{5704}/_{24430}$.

---

mywanie we wsiach i miastach, położonych w cwierciomilowym nadgranicznym obrębie, fabrycznych, rzemieślniczych i innych wszelkiego rodzaju zakładów, przedewszystkiem winna być żądaną od Władzy Celnéj opinia.

Gdy jednakże doświadczenie okazuje, że i w tego rodzaju wypadkach, powstają wątpliwości i nieporozumienia pomiędzy Władzami Cywilnemi Królestwa i Władzą Celną; przeto dla zapobieżenia im na przyszłość, Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, żeby przy wydawaniu rzeczonych konsensów na założenie i utrzymywanie w ćwierciomilowym nadgranicznym obrębie, fabrycznych, rzemieślniczych i innych wszelkiego rodzaju zakładów, bez względu na to, czy one będą położone w miejscach odosobnionych od pogranicznych wsi i miast, czy też w samych wsiach i miastach, znosił się poprzednio z Władzami Celnemi.

Warszawa, d. 24 Października (5 Listopada) 1864 roku.

Dyrektor Główny,
(podpisano) *Książe Czerkaski.*

№ $^{5704}/_{24430}$.

№ 6.

Объясненіе о томъ, что заграничные ремесленники и промышленникики, проживающіе въ здѣшнемъ краѣ по паспортамъ, обязаны также испрашивать себѣ у подлежащихъ вѣдомствъ консенсы на производство ими ремесла или мануфактурнаго промысла.

(3 (15) Февраля 1866 г.)

Въ Губернскія Правленія и Магистратъ города Варшавы.

Правительственная Коммиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Вслѣдствіе возбужденнаго Люблинскимъ Губернскимъ Правленіемъ вопроса: обязаны ли иностранные ремесленники и другіе промышленники, проживающіе въ Царствѣ по заграничнымъ паспортамъ, снабжать себя, для свободнаго производства ими промысла, дозволительными видами, или консенсами, — Правительственная Коммисія Финансовъ объяснила, что, коль скоро въ 89-ой статьѣ Высочайше утвержденнаго Устава о гербовой пошлинѣ изъяснено, что никакое промышленное заведеніе не можетъ быть открыто, безъ предварительнаго полученія отъ мѣстнаго Начальства дозволительнаго свидѣтельства или консенса, то само собою разумѣется, что и иностранныя лица, занимающіяся въ Царствѣ ремесломъ, или производящія какой либо промыслъ, обязаны снабжать себя дозволительными на то консенсами,—тѣмъ болѣе, что приведенная статья Устава о гербовыхъ пошлинахъ не дѣлаетъ въ этомъ отношеніи по сему предмету никакого исключенія.

О таковомъ разрѣшеніи вышеозначеннаго вопроса, сообщенномъ въ отзывѣ Правительственной Коммисіи Финансовъ отъ 8 (20) Января с. г., за № 66,725, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ нужнымъ считаетъ извѣстить

№ 6.

Objaśnienie: że rzemieślnicy i przemysłowcy zagraniczni, za paszportami przebywający, są obowiązani wyjednywać u Władz właściwych konsensa na prowadzone przez nich rzemiosła i rękodzieła przemysłowe.

(d. 3 (15) Lutego 1866 r.)

Do Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wskutek postawionego przez Rząd Gubernialny Lubelski zapytania: czy rzemieślnicy i inni przemysłowcy zagraniczni, mieszkający w Królestwie za paszportami zagranicznemi, są obowiązani wyjednywać dla siebie konsensa na swobodne prowadzenie przez nich przemysłu, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wyrzekła, że jak skoro 89 artykuł Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy stemplowéj przepisuje: iż żaden zakład przemysłowy nie może być otworzony, bez poprzedniego uzyskania od Władzy miejscowéj konsensu,—to samo przez się rozumieć należy, że i cudzoziemcy, trudniący się w Królestwie rzemiosłami, lub prowadzący jakiegobądź rodzaju przemysł, są obowiązani zaopatrywać się w konsensa, tém więcéj, że przytoczony powyżéj artykuł Ustawy stemplowéj nie czyni pod tym względem żadnych wyłączeń.

O takiem rozstrzygnięciu wspomnionego wyżéj zapytania, zakommunikowaném przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu w odezwie z d. 8 (20) Stycznia r. b. № 66,725, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych uważa właściwém

Губернское Правленіе (или Магистратъ г. Варшавы), для надлежащаго въ случаѣ надобности руководства.

Варшава, 3 (15) Февраля 1866 года.

За Директора Отдѣленія, и. д. Правителя Канцеляріи
(подписано) *Леонтьевъ.*

№ $^{445}/_{1889}$.

---

zawiadomić Rząd Gubernialny (lub Magistrat m. Warszawy), dla należytego, w razie potrzeby, zastosowania się.

w Warszawie, d. 3 (15) Lutego 1866 r.

Za Dyrektora Wydziału,

p. o. Dyrektora Kancellaryi,
(podpisano) *Leontjew.*

№ $^{445}/_{1889}$.

ГЛАВА II.

ПРАВИЛА О ВЗИМАНІИ КАНОННАГО СБОРА СЪ РЕМЕСЛЪ, РУКОДѢЛІЙ И ФАБРИКЪ.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Постановленіемъ Совѣта Управленія Царства отъ 22 Января (3 Февраля) 1837 года введено единообразіе въ платежѣ каноннаго сбора съ промышленныхъ заработковъ въ городахъ и указаны для сего положительныя правила.

Постановленіе это вмѣстѣ съ тарифомъ для платежа канона находится въ Сборникѣ постановленій о городскомъ хозяйствѣ, въ Отдѣлѣ VII-омъ, въ Главѣ 4-ой.

N° 1.

Разрѣшеніе недоразумѣній относительно взиманія каннаго сбора отъ промысловъ въ городахъ Царства Польскаго.

(10 (22) Іюля 1837 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Послѣ объявленія и приведенія въ исполненіе постановленія Совѣта Управленія отъ 22 Января (3 Февраля) текущаго года, предписывающаго новый тарифъ каноннаго сбора отъ промысловъ,

ROZDZIAŁ II.

PRZEPISY O OPŁATACH KANONÓW OD PROWADZONYCH RZEMIOSŁ, RĘKODZIEŁ I FABRYK.

OBJAŚNIENIE.

Postanowieniem Rady Administracyjnéj z d. 22 Stycznia (3 Lutego) 1837 r. zaprowadzono jednostajność w opłacie kanonów od zarobkowań przemysłowych po miastach, i wskazano w tym celu stałe zasady.

Postanowienie to, wraz z taryffą opłat kanonowych, znajduje się zamieszczoném w przepisach o gospodarstwie miejskiém, w Dziale VII-m, Tytule 4-m.

N° 1.

Rozstrzygnięcie wątpliwości, względem pociągania do opłat kanonu od procederów po miastach Królestwa.

(d. 10 (22) Lipca 1837 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Po ogłoszeniu i wprowadzeniu w wykonanie postanowienia Rady Administracyjnéj z d. 22 Stycznia (3 Lutego) r. b., przepisującego nową taryffę opłaty kanonu, na rzecz kass miejskich, od

въ пользу городскихъ кассъ, нѣкоторыя изъ Губернскихъ Правленій представили Правительственной Коммисіи разныя встрѣчающіяся въ этомъ тарифѣ недоразумѣнія, съ просьбою—рѣшить ихъ въ нижеслѣдующихъ случаяхъ:

1. Долженъ ли быть взимаемъ канонный сборъ съ жителей предмѣстій, наравнѣ съ жителями городовъ, и, при распредѣленіи этого сбора между горожанами, должно ли причислять къ симъ послѣднимъ и жителей предмѣстій.

2. Сами ли только мастера, или же и ихъ подмастерья, принадлежатъ къ числу уплачивающихъ канонъ.

3. Взимать ли канонный сборъ съ владѣльцевъ и арендаторовъ пивоварныхъ заводовъ, или же съ пивоваровъ, выдѣлывающихъ на сихъ заводахъ пиво.

4. Долженъ ли съ отнынѣ и въ какомъ размѣрѣ быть взимаемъ канонный сборъ за администраціонные консенсы.

5. Должно ли взимать канонный сборъ съ тѣхъ фабрикантовъ, которые, хотя жительствуютъ по деревнямъ, однако же причисляются къ городскимъ цехамъ и въ ярмарочные и торговые дни привозятъ въ города свои издѣлія.

6. Суконщики и имъ подобные фабриканты, получающіе отъ спекулянтовъ или болѣе богатыхъ фабрикантовъ для обработки матеріалъ, должны ли уплачивать канонъ наравнѣ съ фабрикантами обработывающими оный въ свою пользу.

Правительственная Коммисія, рѣшая окончательно эти недоразумѣнія, объявляетъ:

По 1-му пункту. Въ случаѣ, ежели жилыя строенія, находящіяся въ предмѣстіяхъ городовъ, назначены очередными номерами городскихъ домовъ, ежели жители этихъ предмѣстій, наравнѣ съ жителями городовъ, вносятъ казенныя подати и прочія городскія повинности, и, наконецъ, ежели предмѣстія лежатъ на землѣ принадлежащей городу, — съ жителей сихъ предмѣстій долженъ быть взимаемъ канонный сборъ по тарифу.

По 2-му пункту. На основаніи того, что канонный сборъ относится къ промыслу, а не къ лицу промышляющему, подмастерья промышленниковъ должны быть освобождены отъ взноса сего сбора.

procederów, niektóre Rządy Gubernialne przedstawiły Kommissyi Rządowéj różne wątpliwości napotykać się dające, i upraszały o decyzyę w następujących mianowicie okolicznościach:

1. Czyli mieszkańcy przedmieść mają być pod tę samą opłatę kanonu podciągnięci co i mieszkańcy miast, — i czyli ludność przedmieść, przy kwalifikowaniu procederzystów do opłat, doliczać należy do ludności miasta?

2. Czyli sami tylko professyoniści lub też i ich czeladnicy do opłaty kanonowéj należą?

3. Piwowary, jak mają być uważani, czy właściciele lub dzierżawcy browarów, czy też ci, co u nich fabrykują piwo?

4. Czyli i w jakiéj ilości zastrzegana dotąd w konsensach administracyjnych opłata kanonu miejskiego ma mieć miejsce?

5. Czyli należy pociągnąć do rzeczonéj opłaty tych fabrykantów, którzy lubo nie w mieście lecz po wsiach mieszkają, a jednakże do cechów miejskich należą, i wyroby swoje w dnie jarmarczne lub targowe do miasta na sprzedaż przynoszą?

6. Czyli sukiennicy i tym podobni fabrykanci, biorący od spekulantów lub zamożniejszych fabrykantów materyał do wyrobienia, pociągani być winni do opłaty tak, jak sami fabrykujący na rzecz swoją właściciele?

Kommissya Rządowa rozwiązując stanowczo powyższe wątpliwości, oświadcza:

ad 1. Jeżeli zabudowania mieszkalne, na przedmieściach *respective* miast położone, opatrzone są kolejnemi numerami domów tychże miast, i jeżeli mieszkańcy tychże przedmieść, łącznie z mieszkańcami miast, tak podatki skarbowe opłacają, jako i inne ciężary miastom właściwe ponoszą, a nakoniec, jeżeli przedmieścia w obrębach posiadłości gruntów miejskich leżą, w takim razie mieszkańcy przedmieść do opłaty taryffą ustanowionych kanonów podciągniętymi być winni;

ad 2. Gdy opłata stosuje się jedynie do procederów a nie osób; przeto czeladnicy procederentów od takowéj wolni być powinni;

По 3-му пункту. Вышеупомянутое замѣчаніе относится, какъ къ владѣльцамъ, такъ и къ арендаторамъ винокурныхъ заводовъ; производящіе же на этихъ заводахъ работу должны считаться подмастерьями.

По 4-му пункту. Показаніе въ администраціонныхъ консенсахъ размѣра каноннаго сбора излишне и менѣе нужно, потому что увеличеніе народонаселенія города, въ которомъ консенсъ былъ выданъ, или переѣздъ лица, получившаго консенсъ, въ городъ высшаго класса по народонаселенію, не можетъ измѣнять въ этомъ случаѣ дѣла, а слѣдовательно, въ администраціонныхъ консенсахъ должно только упоминать: „что получившій консенсъ обязанъ уплатить канонъ по тарифу, соотвѣтственно классу города“, не обозначая количества сего сбора, а ссылаясь на ст. 8-ю, въ которой объ этомъ ясно говорится.

По 5-му пункту. Такъ какъ уплачивать канонъ обязаны только городскіе промышленники, то фабриканты и торговцы другихъ мѣстностей, временно пріѣзжающіе въ города для сбыта своихъ произведеній, не должны уплачивать канона, даже въ случаѣ, если принадлежатъ къ городскому цеху, потому что съ нихъ взимаются другія пошлины, какъ-то: становыя, торговыя, ярмарочныя и т. п., приносящія равную прибыль городской кассѣ.

По 6-му пункту. Суконщики, выдѣлывающіе сукно изъ матеріала болѣе богатыхъ фабрикантовъ и спекулянтовъ, ежели имѣютъ свои собственные станки и за производство своихъ издѣлій получаютъ вознагражденіе, не могутъ быть причислены къ подмастерьямъ, ибо, получая прибыль отъ промысла и будучи мастерами, они не были бы подвержены никакой платѣ (такъ какъ всего чаще случается, что богатый мастеръ, имѣющій много работы, раздѣляетъ ее между менѣе богатыми), а слѣдовательно, такіе фабриканты непремѣнно должны уплачивать канонъ по тарифу.

Варшава, 10 (22) Іюля 1837 года.

За Главнаго Директора (подписано) *Бадени*.

№ $^{14422}/_{26311}$.

ad 3. Uwaga powyższa ściąga się zarówno do właścicieli lub dzierżawców browarów. Fabrykujący u nich trunki za czeladników poczytani być mają;

ad 4. Wyrażanie w konsensach administracyjnych wysokości kanonu zdaje się być zbytecznem i mniéj potrzebném; bowiem wzrost w mieście ludności, na które konsens administracyjny udzielony został, lub przeniesienie się ukonsensyonowanego do miasta wyższego rzędu, pod tym względem stan rzeczy zmieniać może;—należałoby zatém w konsensach takowych czynić tylko zastrzeżenia „że ukonsensyonowany jest w obowiązku opłacać kanon taryffą stosownie do rzędu miast oznaczony” bez wymienienia wysokości onego, i odwołać się w téj mierze do art. 8, który wyraźnie to stanowi;

ad 5. Gdy do opłaty kanonu miejskiego należą sami tylko procederenci w mieście zamieszkali; tém samém przeto fabrykanci lub handlarze z innych miejsc na targi przybywający, choćby nawet do cechu miejskiego należeli, do pomienionych opłat pociągani być nie mogą; — wszakże pobierane są od nich inne opłaty, równąż korzyść kassie miéjskiéj przynoszące, jako to: stanowe, targowe, jarmarczne i t. p.;

ad 6. Skoro sukiennicy, biorący do siebie na wyrobienie materyał od fabrykantów i spekulantów, mają własne warsztaty, i za wyrobek fabrykatów są wynagradzani, nie mogą być zatém uważani jako czeladnicy, bo tym sposobem ciągnąc korzyści z posiadanéj professyi, nie podlegaliby żadnéj opłacie, chociaż są majstrami (bo to się najczęściéj zdarza, że majster zamożny i wiele roboty mający, rozdziela takową częściami, pomiędzy uboższych), tacy więc koniecznie kanon taryffą oznaczony uiszczać winni.

w Warszawie, dnia 10 (22) Lipca 1837 r.

Za Dyrektora Głównego,
(podpisano) *Badeni*.

Nr. $^{14422}/_{26311}$.

N° 2.

О примѣненіи акциза, подъ названіемъ канона съ промысловъ, ко всѣмъ городамъ, не взирая на прежнія привилегіи.

(22 Октября (3 Ноября) 1837 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтъ Управленія, постановленіемъ своимъ отъ 22 Января (3 Февраля) текущаго года, утвердилъ новый тарифъ акциза, который, подъ названіемъ канона, имѣетъ быть взимаемъ съ разныхъ промысловъ въ пользу городскихъ кассъ. По этому поводу представился нынѣ слѣдующій вопросъ: такъ какъ въ городахъ частнаго владѣнія, привилегіями, при основаніи ихъ дарованными, былъ уже въ пользу городскихъ кассъ опредѣленъ акцизъ съ производившихся промысловъ, то на будущее время взыскивать ли акцизъ по тѣмъ же привилегіямъ, или по новому тарифу.

Цѣль изданія новаго тарифа состояла въ томъ, чтобы ввести единообразныя правила по взиманію акциза во всѣхъ вообще городахъ, не смотря на то: платилось ли доселѣ по которому либо изъ нихъ акциза болѣе или менѣе, и Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, имѣя это въ виду, находитъ, что, доколѣ будетъ имѣть дѣйствіе нынѣшній тарифъ, — безъ нарушенія общихъ его правилъ, не должны быть взимаемы прежніе акцизы, на чемъ бы они ни основывались: на привилегіяхъ ли, которыя были дарованы городамъ при ихъ основаніи, или на введенномъ съ давнихъ временъ обычаѣ, или же на распоряженіяхъ, состоявшихся впослѣдствіи, для чего она, въ представленіи отъ 22 Сентября (4 Октября) с. г., за № $^{15363}/_{28203}$, проситъ Совѣтъ—взимаемый доселѣ на основаніи давнихъ привилегій по нѣкоторымъ городамъ канонъ отнынѣ пріостановить взысканіемъ, а вмѣсто того дозволить взимать акцизъ, опредѣленный тарифомъ 22 Января (3 Февраля) сего года, впредь до того времени, пока тарифъ этотъ будетъ имѣть обязательную силу.

N° 2.

O zastosowaniu opłaty kanonów od procederów do wszystkich miast, bez względu na poprzednie przywileje.

(d. 22 Października (3 Listopada) 1837 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Z powodu zaprowadzonéj przez postanowienie Rady Administracyjnéj z d. 22 Stycznia (3 Lutego) r. b. nowéj taryffy opłat kanonu na rzecz kass miéjskich od procederów, wynikło zapytanie:

Czyli w miastach dziedzicznych, dla których udzielone niegdyś przez Rząd przywileje erekcyjne oznaczyły już od praktykowanych zarobków na rzecz kass miejskich kanon, należy w przyszłości, przy poborze takowego, stosować się do tychże przywilejów, lub nowo zaprowadzonéj taryffy?

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, biorąc na uwagę: iż celem nowéj taryffy jest ustanowienie zasady do jednostajnych po wszystkich miastach opłat kanonu, bez względu, czyli takowe w wyższéj lub niższéj dotąd ilości pobierane były, i z tego powodu wszelkie poprzednie opłaty, czy to podług przywilejów erekcyjnych, czy też zadawnionych zwyczajów, lub nowszych rozporządzeń, bez nadwerężenia ogólnéj zasady, miejsca mieć nie powinny, dopóty, dopóki taryffa kanonów, powyżéj namieniona, obowiązuje;—w przedstawieniu z d. 22 Września (4 Października) r. b. Nr. $^{15363}/_{28003}$ upraszała Radę: aby pobór kanonu, na mocy przywilejów erekcyjnych w niektórych miastach dotąd praktykowany, tymczasem zawiesić, a w miejsce takowego, opłatę podług taryffy, postanowieniem z d. 22 Stycznia (3 Lutego) r. b. przepisanéj, pobierać dozwoliła, tak długo, dopóki taryffa ta obowiązywać będzie.

Совѣтъ согласился на представленіе Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и вмѣстѣ съ тѣмъ положилъ:

1. дѣйствіе постановленія сего Совѣта отъ 22 Января (3 Февраля) с. г. распространить безусловно на всѣ вообще города, какъ на коронные, такъ и на частные, не взирая на данныя имъ привилегіи, при чемъ вмѣнить Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ въ обязанность—имѣть наблюденіе, чтобы жительствующіе по городамъ промышленники и ремесленники ни въ какомъ случаѣ не были подвергаемы двойному акцизу за одинъ и тотъ же промыселъ или ремесло; для чего должна она распорядиться такимъ образомъ, чтобы промышленники сіи обложены были акцизомъ не иначе, какъ по предварительномъ и точномъ соображеніи: сколько они платили акциза съ промысловъ своихъ на основаніи прежнихъ привилегій, и, еслибы оказалось, что прежніе акцизы менѣе вновь установленныхъ,—въ такомъ случаѣ увеличить ихъ до уравненія съ сими послѣдними;

2. о такихъ же случаяхъ, въ которыхъ бы, по силѣ привилегій, необходимо нужно было принять другое какое либо правило, Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ обязана представлять Совѣту на разрѣшеніе, съ подробнымъ изложеніемъ сущности этихъ привилегій.

Варшава, 22 Октября (3 Ноября) 1837 года.

Вѣрно съ журналомъ:

Статсъ-Секретарь (подписано) *О. Тымовскій.*

Rada Administracyjna oświadczyła, że do wniosku Kommissyi Rządowéj przychyla się, a zarazem stanowi:

1. że postanowienie jéj z d. 22 Stycznia (3 Lutego) r. b. ma być bezwarunkowo tak do miast rządowych, jako i prywatnych zastósowane, bez względu na osnowy przywilejów, tymże miastom służących; przyczém Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego czuwać ma nad tém, ażeby w żadnym przypadku, procederzyści w miastach o których mowa, nie byli pociągani do podwójnej za żaden przedmiot opłaty, i w którym to celu stałe podciągnienie ich pod opłaty nowe, poprzedzone być powinno ścisłém oszacowaniem opłat dawnych, przez nich na zasadzie przywilejów z różnych tytułów już uiszczanych, które to opłaty dawne jedynie o tyle, o ileby w stosunku z opłatami nowemi okazały się niższemi, podwyższonemi być winny;

2. że jeżeliby Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych uznała, że w niektórych przypadkach, ze względu na osnowy przywilejów, zachodzi konieczna potrzeba przyjęcia innéj jakowéj zasady, natenczas obowiązaną będzie każdy szczególny przypadek, obok dokładnego objaśnienia osnowy przywileju, do decyzyi samejże Rady Administracyjnéj przedstawić.

Warszawa, dnia 22 Października (3 Listopada) 1837 r.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu, (podpisano) *J. Tymowski.*

N° 3.

О обложеніи выдѣлывающихъ сукно изъ шерсти домашняго скота каноннымъ сборомъ, опредѣленнымъ по ст. 89-ой тарифа.

(12 (24) Марта 1838 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

По причинѣ получаемыхъ отъ жителей нѣкоторыхъ городовъ жалобъ на тягость взиманія канона отъ выдѣлываемаго ими простаго сукна изъ шерсти домашняго скота, наравнѣ съ фабрикантами сукна, — Правительственная Коммисія, принимая во вниманіе небольшую стоимость сего произведенія, выдѣлываемаго въ небольшомъ количествѣ, преимущественно жителями земледѣльческихъ городовъ, въ продолженіе только зимняго времени, поручаетъ Губернскому Правленію, дабы впредь, по достовѣрномъ изслѣдованіи справедливости того, что промышленники сего рода выдѣлываютъ сукно исключительно изъ шерсти домашняго скота, приказала взимать канонъ съ нихъ наравнѣ съ шляпошниками, въ количествѣ, указанномъ по ст. 89-ой тарифа, утвержденнаго постановленіемъ Совѣта Управленія 22 Января (3 Февраля) минувшаго года.

Варшава, 12 (24) Марта 1838 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Шиповъ.*

№ $^{2853}/_{5417}$.

N° 3.

O podciąganie wyrabiających sukno z sierci bydlęcéj pod opłatę kanonu, taryffą w pozycyi 89 oznaczoną.

(d. 12 (24) Marca 1838 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Z powodu otrzymywanych reklamacyj mieszkańców niektórych miast, użalających się na przeciążenie opłatą kanonu od wyrabianego przez nich grubego sukna z sierci bydlęcéj, do któréj opłaty w równi z fabrykantami sukna pociągani bywają, — Kommissya Rządowa, z uwagi na małą wartość podobnego artykułu, przez mieszkańców miast rolniczych, w porze tylko zimowéj i w niewielkiéj ilości wyrabianego, poleca Rządowi Gubernialnemu, ażeby nadal, po przekonaniu się dostatecznem, iż procederzyści tego rodzaju, rzeczywiście z samej tylko sierci bydlęcej wyrabiają sukno, onych do takiéj jedynie opłaty pociągać kazał, jaka w pozycyi 89 taryffy, postanowieniem Rady Administracyjnéj z dnia 22 Stycznia (3 Lutego) r. z. zatwierdzonéj, do kapeluszników jest zaregulowaną.

w Warszawie, d. 12 (24) Marca 1838 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano) *Szypow.*

№ $^{2853}/_{5417}$.

№ 4.

Разрѣшеніе о распространеніи опредѣленнаго по ст. 49-ой тарифа каноннаго сбора на выдѣлывающихъ сукно низшаго сорта, мультанъ, байку, кудзбайку, простое сукно и другія тому подобныя издѣлія.

(13 (25) Апрѣля 1838 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Получая неоднократныя жалобы отъ городскихъ промышленниковъ, производящихъ шерстяныя издѣлія, какъ-то: простое сукно, или такъ называемую самодѣльщину, мультанъ, простую байку, кудзбайку, киръ и т. п. изъ самой шерсти, или пополамъ съ бумагою, на несоотвѣтственное и обременительное взиманіе съ нихъ канона по ст. 49-ой тарифа, установленнаго предписаніемъ Совѣта Управленія отъ 22 Января (3 Февраля) минувшаго года, наравнѣ съ суконными фабрикантами, — Правительственная Коммисія, для предупрежденія могущихъ произойти злоупотребленій и своеволія, какъ уплачивающихъ сей сборъ, такъ и распредѣляющихъ и взимающихъ оный, ссылаясь на свое распоряженіе отъ 10 (22) Іюля минувшаго года, за № $^{14422}/_{26311}$, поручающее всѣ промыслы, неупомянутые въ тарифѣ, относить къ промысламъ упомянутымъ и наиболѣе съ ними сходнымъ,—поручаетъ Губернскому Правленію приказать, чтобы со всѣхъ городскихъ промышленниковъ, выдѣлывающихъ исчисленныя въ началѣ издѣлія, былъ взимаемъ канонный сборъ наравнѣ съ таковыхъ дѣлъ мастерами, въ количествѣ, показанномъ по ст. 23-ей тарифа.

Варшава, 13 (25) Апрѣля 1838 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій
(подписано) *Шиповъ.*

№ $^{2687}/_{4897}$.

№ 4.

Upoważnienie do zastowania opłaty kanonu, pozycyą taryffy 49 oznaczonéj, do fabrykacyi sukien ordynaryjnych, multanu, bai, kuczbai, kiru i innych podobnych wyrobów.

(13 (25) Kwietnia 1838 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Odbierając często zażalenia procederzystów, trudniących się po miastach wyrobami wełnianemi, jako to: sukna ordynaryjnego, czyli tak nazwanego samodziału, multanu, bai ordynaryjnéj, kuczbai, kiru i innych podobnych, bądź z saméj wełny, bądź na wpół z bawełną częstokroć wyrabianych przedmiotów, o niewłaściwe i zbyt dla nich uciążliwe pociąganie ich do opłaty kanonu w równi z fabrykantami sukna, o jakich pod pozycyą 49 taryffy opłat kanonu, postanowieniem Rady Administracyjnéj Królestwa z dnia 22 Stycznia (3 Lutego) r. z. zaprowadzonéj, jest mowa, — Kommissya Rządowa, dla zapobieżenia nadużyciom i samowolności, tak ze strony kontrybuentów, jako też i trudniących się klassyfikacyą i poborem tego rodzaju opłat, w podobnych przypadkach dziać się mogących, przy odwołaniu się do rozporządzenia swego z dnia 10 (22) Lipca r. z. № $^{14422}/_{26311}$, którém polecono wszelkie rodzaje procederów, w taryffie nie wyszczególnionych, podciągnąć pod pozycye téjże taryffy najbliżéj przedmiotowi opuszczonemu odpowiednie, — poleca Rządowi Gubernialnemu, ażeby wszystkich procederzystów w miastach, wyrabiających szczegóły na początku wymienione, do takiéj opłaty kanonu pociągać nakazał, jaka wzmiankowaną taryffą w pozycyi 23-éj na drelicharzy jest przepisaną.

w Warszawie, d. 13 (25) Kwietnia 1838 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, (podpisano) *Szypow.*

Nr. $^{2687}/_{4897}$.

N° 5.

Постановленіе Совѣта Управленія Царства о канонномъ сборѣ съ заработковъ въ городѣ Варшавѣ.

(20 Іюля (1 Августа) 1851 г.)

По Указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Признавъ нужнымъ дать болѣе точныя и уравнительныя основанія для раскладки и взиманія вносимаго въ пользу Варшавской Городской Кассы платежа, подъ названіемъ: „канона отъ заработковъ,"—Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Платежу канона отъ заработковъ въ пользу Варшавской Городской Кассы должны подлежать всѣ вообще, имѣющіе въ городѣ Варшавѣ собственный какого бы ни было рода заработокъ.

Ст. 2.

Сборъ этотъ долженъ быть взимаемъ по прилагаемому у сего тарифу, коимъ размѣръ сего платежа распредѣляется на двѣнадцать разрядовъ, въ слѣдующей постепенности:

въ I-омъ разрядѣ . . . . 60 коп. сер.
„ II-омъ „ . . . . . 90 „ „

N° 5.

Postanowienie Rady Administracyjnéj Królestwa o opłatach kanonowych od zarobkowań w mieście Warszawie.

(d. 20 Lipca (1 Sierpnia) 1851 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W zamiarze udokładnienia i urównoważenia zasad, służących dotąd w mieście Warszawie do rozkładu i poboru na rzecz kassy tegoż miasta opłaty „kanonu od zarobkowań," — Rada Administracyjna Królestwa, na wniosek w téj mierze, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych uczyniony, postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 1.

Opłacie kanonu od zarobkowań na rzecz kassy miasta Warszawy, ulegać mają wszyscy, którzy trudnią się jakimkolwiek rodzajem zarobkowania w mieście Warszawie na własną korzyść.

Art. 2.

Pobór opłaty kanonu uskuteczniony być ma według taryffy tu załączającéj się, dzielącéj takową opłatę na dwanaście klass, jak następuje:

Klassa I kop. sr. 60.
„ II „ 90.

въ	III-емъ	разрядѣ	1	руб.	20	коп.	сер.
,,	IV-омъ	,,	1	,,	80	,,	,,
,,	V-омъ	,,	3	,,	60	,,	,,
,,	VI-омъ	,,	5	,,	40	,,	,,
,,	VII-омъ	,,	7	,,	50	,,	,,
,,	VIII-омъ	,,	11	,,	25	,,	,,
,,	IX-омъ	,,	15	,,	—	,,	,,
,,	X-омъ	,,	22	,,	50	,,	,,
,,	XI-омъ	,,	30	,,	—	,,	,,
,,	XII-омъ	,,	37	,,	50	,,	,,

Ст. 3.

Составленіе списковъ промышленниковъ и опредѣленіе, къ оторому каждый изъ нихъ принадлежитъ разряду по платежу канона, ежегодно въ Октябрѣ мѣсяцѣ Магистратъ поручаетъ особымъ въ каждой части города делегаціямъ. Делегаціи эти составляются, подъ предсѣдательствомъ Административныхъ Коммисаровъ подлежащихъ частей города, изъ обывателей по избранію Магистрата, подобно тому порядку, какой соблюдается при раскладкѣ классной подати.

Ст 4.

Разсмотрѣніе и окончательное утвержденіе таковыхъ раскладокъ сбора канона предоставляются городовому Магистрату при содѣйствіи обывательскаго Комитета, въ составъ коего входятъ обыватели, имѣющіе недвижимую собственность, равно значительнѣйшіе промышленники и старшины ремесленныхъ и купеческихъ сословій

Ст. 5.

Плата канона должна быть вносима въ городскую кассу ежегодно въ Январѣ мѣсяцѣ.

Klassa	III	rsr.	1	kop.	sr.	20.	
,,	IV	,,	1	,,		80.	
,,	V	,,	3	,,		60.	
,,	VI	,,	5	,,		40.	
,,	VII	,,	7	,,		50.	
,,	VIII	,,	11	,,		25.	
,,	IX	,,	15	,,		—	
,,	X	,,	22	,,		50.	
,,	XI	,,	30	,,		—	
,,	XII	,,	37	,,		50.	

Art. 3.

Spisy procederentów i oznaczenie dla nich klassy do opłaty zarządzać będzie Magistrat, w miesiącu Październiku każdego roku, a to za pośrednictwem delegacyj cyrkułowych. Delegacye takowe składać będą: Przewodniczący im Kommissarze Administracyjni właściwych cyrkułów i Obywatele przez Magistrat wybrani, podobnie jak to ma miejsce przy rozpisie opłaty klassycznéj.

Art. 4.

Rozpoznawanie takowych rozpisów i ostateczne zatwierdzenie onych uskuteczniać ma Magistrat, przy pomocy Komitetu Obywatelskiego, w skład którego wchodzić mają Obywatele, własność nieruchomą posiadający, — znakomitsi procederenci i starsi zgromadzeń rzemieślniczych i kupców.

Art. 5.

Pobór opłaty kanonu w miesiącu Styczniu dopełniany być ma.

Ст. 6.

Не подлежатъ сему платежу:

а) торгующіе заграничными напитками и содержатели шинковъ туземныхъ питей, какъ вносящіе уже съ сего промысла въ пользу города особую плату;

б) предприниматели публичныхъ баловъ, увеселеній, зрѣлищъ, концертовъ и т. п., а также содержатели биржевыхъ, то есть: для найма дрожекъ, саней и бричекъ, равно уличныхъ органовъ, какъ вносящіе съ таковыхъ заработковъ плату на основаніи особыхъ правилъ.

Ст. 7.

Исполненіе и развитіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, равно предписаніе въ руководство Магистрату подробной на сей предметъ инструкціи, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, 20 Іюля (1 Августа) 1851 г.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Примѣчаніе. Платежу канона отъ заработковъ подлежатъ также, между прочими, ремесленники, рукодѣльники и фабриканты. Тарифъ сего сбора, взимаемаго въ городѣ Варшавѣ и на предмѣстьѣ Прагѣ въ пользу Варшавской Городской Кассы, находится между постановленіями о городскомъ хозяйствѣ.

Art. 6.

Wolni są od opłaty kanonu:

a) handlujący trunkami zagranicznemi i szynkarze trunków krajowych, którzy od tego opłatę na rzecz miasta pod innym tytułem uiszczają;

b) przedsiębiercy balów, zabaw, widowisk, koncertów it. p., oraz utrzymujący dorożki, sanki, bryczki do najmu i kataryнki, którzy opłatę od swego zarobku podług oddzielnych przepisów ponoszą.

Art. 7.

Wykonanie i rozwinięcie niniéjszego postanowienia, które w Dzienniku praw ma być zamieszczone, oraz przepisanie Magistratowi szczegółowéj w téj mierze instrukcyi, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca.

Działo się w Warszawie, d. 20 Lipca (1 Sierpnia) 1851 r.

Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

Uwaga. Do opłaty kanonu od wszelkich zarobkowań należą także, między innymi, rzemieślnicy, rękodzielnicy i fabrykanci. Taryffa obejmująca zasady do rozkładu opłaty kanonu od wszelkich zarobkowań w mieście Warszawie i przedmieściu Pradze, na rzecz kassy ekonomicznéj miasta pobieranéj, znajduje się dołączoną do przepisów o gospodarstwie miejskiém.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Высочайшимъ указомъ 15 (27) Мая 1833 года установлена въ Варшавѣ классная подать, указомъ же 11 (23) Декабря 1863 года продолжено ея взиманіе. Подати сей, согласно 2-ой статьѣ указа 1833 года, подлежатъ торговцы, художники и ремесленники.

На основаніи декрета 23 Іюня (5 Іюля) 1810 года, всѣ жители Царства несутъ квартирную повинность.

Постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 22 Сентября (4 Октября) 1833 года опредѣлены основныя по сему предмету начала для городовъ Царства; постановленіемъ же отъ 12 (24) Октября 1837 года опредѣлены оныя для города Варшавы.

Квартирную повинность несутъ, кромѣ владѣльцевъ недвижимаго имущества, всѣ промышленники, то есть: ремесленники рукодѣльники и фабриканты.

Такъ какъ Высочайшіе указы и приведенныя постановленія о классной подати находятся въ Сборникѣ постановленій о городскомъ хозяйствѣ, а о квартирной повинности— въ Сборникѣ постановленій о гминныхъ повинностяхъ; то въ настоящемъ Сборникѣ постановленій о мануфактурахъ, фабрикахъ и ремеслахъ упоминается, что ремесленники, мануфактуристы и фабриканты подлежатъ классной подати и квартирной повинности.

OBJAŚNIENIE.

Opłata podatku klassycznego w Warszawie zaprowadzoną została Ukazem Najwyższym z d. 15 (27) Maja 1833 r., — Ukazem zaś z dnia 11 (23) Grudnia 1863 r. pobór jéj jest przedłużony. Podług art. 2 Ukazu z roku 1833 opłacie téj ulegają handlujący, kunsztowniki i rzemieślnicy.

Podług dekretu z dnia 23 Czerwca (5 Lipca) 1810 roku, wszyscy mieszkańcy Królestwa ponoszą powinność kwaterunkową.

Postanowienie Rady Administracyjnéj z dnia 22 Września (4 Października) 1833 roku przepisuje w téj mierze zasady dla miast Królestwa; postanowienie zaś z dnia 12 (24) Października 1837 roku dla miasta Warszawy.

Powinności kwaterunkowéj, oprócz właścicieli nieruchomości, ulegają wszyscy procederzyści, a zatém rzemieślnicy, rękodzielnicy i fabrykanci.

Ponieważ tak Ukazy Najwyższe, jako też powołane postanowienia, o opłacie klassycznéj, znajdują się w Zbiorze przepisów o gospodarstwie miejskiém, a o powinności kwaterunkowéj w Zbiorze przepisów o powinnościach gminnych; przy niniejszym zatém zbiorze przepisów o rękodziełach, fabrykach i rzemiosłach, czyni się wzmianka, że rzemieślnicy, rękodzielnicy i fabrykanci opłacie klassycznéj i powinności kwaterunkowéj ulegają.

ОТДѢЛЪ II.

О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ.

ГЛАВА I.

ПРАВИЛА О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ, СЪ ПРИМѢНЕНІЕМЪ ОНЫХЪ КЪ ОТСТАВНЫМЪ УНТЕРЪ-ОФИЦЕРАМЪ И РЯДОВЫМЪ РЕМЕСЛЕННЫХЪ РОТЪ.

N° 1.

Постановленіе Намѣстника въ Царствѣ, учреждающее ремесленные цехи.

(31 Декабря 1816 года.)

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго, и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Желая благоустройствомъ ремеслъ, художествъ и промысловъ въ Царствѣ Польскомъ содѣйствовать ихъ успѣхамъ,— по

DZIAŁ II.

O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH.

ROZDZIAŁ I.

PRZEPISY O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH, Z ZASTOSOWANIEM ONYCH DO PODOFICERÓW I ŻOŁNIERZY Z KOMPANIJ RZEMIEŚLNICZYCH UWOLNIONYCH.

N° 1.

Postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego, urządzające zgromadzenia rzemieślnicze.

(d. 31 Grudnia 1816 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-o,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego, etc., etc., etc.,

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc przez uporządkowanie rzemiosł, kunsztów i professyj w Królestwie Polskiém, przyłożyć się do ich wzrostu, — na prze-

представленію Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

ГЛАВА I.

Объ Управѣ Старшинъ.

1. Въ городахъ, гдѣ находится десять или больше мастеровъ одного ремесла, художества или промысла, мастера эти составляютъ цехъ.

2. Этотъ цехъ черезъ каждые три года, 1 Января сзывается подлежащимъ Президентомъ или Бургомистромъ для выбора одного Старшины и одного Товарища Старшины.

3. Въ избирающемъ собраніи предсѣдательствуетъ муниципальный чиновникъ.

4. Не можетъ быть избранъ ни Старшиною, ни Товарищемъ Старшины тотъ, кто въ теченіе шести лѣтъ не былъ осѣдлымъ мастеромъ.

5. Выборы производятся большинствомъ голосовъ, даваемыхъ секретно избирающими.

6. Избранные даютъ Президенту или Бургомистру города обѣщаніе, что должность свою будутъ исполнять добросовѣстно и согласно правиламъ.

7. Должность Старшинъ продолжается три года, а потомъ послѣдуютъ новые выборы; оканчивающіе свою должность могутъ быть избраны вторично.

8. Старшинамъ придается муниципальный чиновникъ въ должности Коммисара.

9. Всѣ дѣйствія должны производиться отъ имени Управы Старшинъ ремесла, художества и промысла.

Управа эта состоитъ изъ муниципальнаго Коммисара, Старшины и Товарища Старшины.

Всѣ прошенія, свидѣтельства и т. п. Управы Старшинъ, должны быть подписываемы муниципальнымъ Коммисаромъ и по крайней мѣрѣ однимъ Старшиною или Товарищемъ Старшины.

łożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

TYTUŁ I.

O urzędzie Starszych.

1. W miastach, gdzie się znajduje dziesięciu, lub więcéj majstrów jednego rzemiosła, kunsztu lub professyi, majstry ci składać będą zgromadzenie.

2. Zgromadzenie to, co trzy lata, z dniem 1 Stycznia przez właściwego Prezydenta lub Burmistrza zwoływane będzie, w celu obrania jednego starszego i jednego podstarszego.

3. Zgromadzeniu wyborczemu urzędnik municypalny przewodniczy.

4. Nie może być obrany starszym ani podstarszym, kto nie jest od lat sześciu majstrem osiadłym.

5. Wybory nastąpią większością kresek, przez każdego głosującego sekretnie dawanych.

6. Wybrani przed Prezydentem lub Burmistrzem miasta złożą przyrzeczenie, jako sumiennie i podług przepisów urząd swój sprawować będą.

7. Urzędowanie starszych trwa lat trzy; poczém nowe wybory nastąpią; wychodzący na nowo obrani być mogą.

8. Starszym tym urzędnik municypalny jako Kommissarz będzie przydany.

9. Czynności wszystkie odbywać się mają w imieniu Urzędu Starszych rzemiosła, kunsztu i professyi.

Urząd ten składa się z Kommissarza municypalnego. z starszego i podstarszego.

Wszystkie podania, świadectwa i t. p. Urzędu Starszych, przez Kommissarza municypalnego i jednego przynajmniéj starszego lub podstarszego mają być podpisywane.

10. Обязанности Старшины и Товарища Старшины, въ случаѣ надобности, могутъ быть исполняемы тѣми мастерами, которые на избирательномъ собраніи имѣли наиболѣе голосовъ, по требованію муниципальнаго Коммисара.

11. Управа Старшинъ имѣетъ свою печать, которая должна быть хранима муниципальнымъ Коммисаромъ.

12. Управа Старшинъ обязана:

a) составить нынѣ списокъ всѣмъ мѣстнымъ мастерамъ, ученикамъ и подмастерьямъ своего ремесла, художества или промысла, и представить оный Президенту или Бургомистру на утвержденіе;

b) дополнить нижеприведенныя правила касательно учениковъ, подмастерьевъ и мастеровъ;

c) наблюдать за порядкомъ ремесла и спокойствіемъ въ мастерскихъ.

Во всѣхъ этихъ подробностяхъ Управа Старшинъ подчиняется мѣстному Президенту или Бургомистру.

ГЛАВА II.

Объ ученикахъ.

13. Желающіе поступить въ ученики, должны обратиться въ Управу Старшинъ.

14. Управа не можетъ отказывать въ принятіи учениковъ, исключая только тѣхъ, которые, по тѣлесному увѣчью или по очевидному недостатку въ умственныхъ способностяхъ, были бы неспособны къ подлежащему ремеслу.

15. Выборъ мастера, къ которому ученикъ долженъ поступить въ науку, зависитъ отъ его родителей, попечителей или наставниковъ.

16. Старшины обязаны заботиться по возможности о помѣщеніи ученика, который не былъ бы въ состояніи найти для себя мастера.

10. Starszy i podstarszy zastępowani będą w potrzebie przez tych majstrów, którzy na zgromadzeniu wyborczém najwięcéj kresek za sobą mieli, za wezwaniem przez Kommissarza municypalnego.

11. Urząd Starszych mieć będzie swoją pieczęć, która w zachowaniu urzędnika municypalnego zostawać ma.

12. Obowiązkiem Urzędu Starszych będzie:

a) ułożyć nateraz listę majstrów, wszystkich uczniów i czeladników miejscowych swojego rzemiosła, kunsztu lub professyi, i podać takową Prezydentowi lub Burmistrzowi do zatwierdzenia;

b) dopełnić odtąd przepisów względem uczniów, czeladzi i majstrów, niżéj wyłuszczonych;

c) przestrzegać porządku rzemiosła i spokojności warsztatów.

We wszystkich tych szczegółach, Urząd Starszych zostaje pod zwierzchnictwem Prezydenta lub Burmistrza właściwego.

TYTUŁ II.

O uczniach.

13. Chcący zostać uczniem, winien odtąd zgłosić się do Urzędu Starszych.

14. Urząd odmawiać nie może przyjęcia na ucznia, wyjąwszy tych, którzyby przez ułomność ciała lub widoczny niedostatek władz umysłowych, do właściwego rzemiosła byli niesposobnymi.

15. Wybór majstra, do którego ma wnijść w naukę, zależy od rodziców, opiekunów, lub przełożonych przyszłego ucznia.

16. Starsi starać się są obowiązani, ile możności, o pomieszczenie ucznia, któryby dla siebie majstra znaleść nie był w stanie

17. Мастера, которые, не содержа учениковъ, имѣютъ однакожъ много работы, могутъ быть принуждены постановленіемъ Управы Старшинъ къ принятію такого ученика.

18. Тогда только, когда всѣ мастера имѣютъ достаточное число учениковъ, Управа можетъ временно отказать желающимъ, пока между наличными учениками не найдется для нихъ свободное мѣсто.

19. Отъ учениковъ можно требовать представленія поручительства только въ такомъ случаѣ:

a) если, по свойству ремесла, художества или промысла, будутъ ему ввѣрены предметы значительной стоимости или наличныя деньги;

b) если онъ нерадѣніемъ или легкомысліемъ причинилъ другому мастеру значительный убытокъ.

20. Ученикъ подвергается пробѣ въ продолженіе четырехъ недѣль у мастера, къ которому принятъ.

21. Послѣ пробы, между нимъ и мастеромъ долженъ быть заключенъ договоръ, содержащій всѣ условія, на коихъ онъ будетъ принятъ въ науку.

22. Управа Старшинъ разсматриваетъ договоръ и, по удостовѣреніи, что условія не превышаютъ принятыхъ обычаемъ обязательствъ, утверждаетъ оный. Въ противномъ случаѣ, она облегчаетъ условія, которыя оказались бы обременительными. Послѣ этого, одинъ экземпляръ договора сохраняетъ она у себя, или же записываетъ условія въ книгѣ цеха, въ главѣ, относящейся къ ученикамъ.

23. За всѣ эти труды ученикъ платитъ наименѣе два, а наиболѣе шесть польскихъ злотыхъ въ ремесленническій ларецъ хранящійся въ городской кассѣ, согласно подробной для каждаго ремесла росписи, сдѣланной Президентомъ или Бургомистромъ города.

Отъ сей платы уволены дѣти бѣдныхъ, которыя представятъ свидѣтельство о бѣдности, выданное мѣстнымъ начальствомъ.

17. Majstrowie, którzy nie utrzymując uczniów, mają przecież roboty podostatkiem, mogą być zobowiązani, postanowieniem Urzędu Starszych, do przyjęcia takowego ucznia.

18. Wtedy dopiero, gdy wszyscy majstrowie mają dostateczną liczbę uczniów, Urząd odprawiać może tymczasowie zgłaszających się, dopóki miejsce dla nich pomiędzy znajdującymi się uczniami, nie otworzy się.

19. Złożenie rękojmi ze strony ucznia w tedy tylko żądać można:

a) gdy z natury rzemiosła, kunsztu lub professyi, rzeczy, materyały znacznéj wartości, albo gotowizna, powierzoną mu zostaje;

b) albo, jeżeli u innego majstra przez niedbałość, lub lekkomyślność, znaczną sprawił szkodę.

20. Uczeń odbywa próbę cztero-tygodniową u majstra, do którego wchodzi.

21. Po odbytéj próbie, między nim a majstrem nastąpi umowa, obejmująca warunki wszystkie, pod któremi w naukę ma być wzięty.

22. Urząd Starszych rozpozna umowę, i po przekonaniu się, że warunki nie przechodzą zobowiązań, pospolicie używanych, oneż zatwierdzi. W przeciwnym razie, warunki, któreby uciążliwemi znalazł, umiarkuje. Potém jeden exemplarz umowy u siebie zachowa, lub warunki w księdze zgromadzenia pod tytułem uczniów zapisze.

23. Za całą tę czynność uczeń zapłaci najmniéj dwa, najwięcéj sześć złotych polskich do skrzyni rzemieślniczéj w kassie miejskiéj, podług oznaczeń szczególnych dla każdego rzemiosła, które wyda Prezydent lub Burmistrz miasta.

Wyjęci są od takowéj opłaty dzieci ubogich, którzy złożą świadectwo ubóstwa od urzędu miejscowego.

24. Мастеръ обязанъ дать ученику возможность къ пріобрѣтенію всѣхъ свѣдѣній, нужныхъ для хорошаго производства ремесла.

25. Наблюдаетъ за его нравственностію, за исполненіемъ религіозныхъ обрядовъ, въ предупрежденіе поводовъ къ проступкамъ и для пріученія къ безпрестаннымъ полезнымъ трудамъ.

26. Принимающій ученика, не имѣющаго достаточныхъ знаній въ чтеніи, писаніи и религіи своего вѣроисповѣданія, обязанъ посылать его въ училище по крайней мѣрѣ на шесть часовъ въ недѣлю.

27. Ученикъ, какъ въ ремесленныхъ, такъ и во всѣхъ другихъ домашнихъ занятіяхъ, обязанъ повиноваться своему мастеру.

28. Въ предметахъ, касающихся ремесла, за отсутствіемъ мастера, ученикъ долженъ повиноваться первому подмастерью.

29. Для домашнихъ занятій мастеръ можетъ употреблять ученика лишь на столько, чтобы чрезъ это онъ не отставалъ въ ученіи по своему ремеслу.

30. Мастеръ имѣетъ право на умѣренное отеческое наказаніе своего ученика.

31. За отсутствіемъ или озабоченностію мастера, первый подмастерье имѣетъ право наказать ученика умѣренно по дѣламъ ремесла.

32. Ученикъ, испытавшій отъ своего мастера дурное обхожденіе, по удостовѣреніи о томъ Управы Старшинъ, долженъ быть, до времени истеченія срока науки, перемѣщенъ къ другому мастеру. Происходящія отсюда издержки платитъ первый мастеръ.

33. На случай смерти мастера, родители, попечители или наставники ученика могутъ или оставить его при вдовѣ, продолжающей ремесло покойнаго мужа, или же перемѣстить его къ другому мастеру.

34. Въ послѣднемъ случаѣ изъ денегъ, какія могли быть уплочены за науку, слѣдуетъ возвратить ученику столько, сколько Управа Старшинъ назначитъ за неоконченное время науки.

24. Majster winien uczniowi podać sposobność nabycia wszelkich znajomości, które do porządnego prowadzenia rzemiosła są potrzebne.

25. Przestrzega obyczajów jego, zachowania prawideł religijnych, ażeby unikał powodów do wykroczeń, a do ciągłéj użytecznéj nawykał czynności.

26. Biorący ucznia, który w czytaniu, pisaniu i religii swego wyznania, potrzebnéj nauki nie ma, obowiązany, w celu udzielenia mu takowéj, najmniéj godzin sześć w tydzień posyłać go do szkoły.

27. Uczeń, tak w czynnościach rzemiosła jako i wszelkich domowych, winien posłuszeństwo swojemu majstrowi.

28. W rzeczach rzemiosła dotyczących, pod niebytność lub zatrudnienie majstra, słucha pierwszego czeladnika.

29. Do zatrudnień domowych tyle tylko majster mocen używać ucznia, ile ten przez to nauczenia się rzemiosła nie zaniedba.

30. Majstrowi służy władza miernéj ojcowskiéj kary względem ucznia swojego.

31. Pod niebytność lub zatrudnienie majstra, ma prawo pierwszy czeladnik ukarania miernie ucznia w rzeczach rzemiosła.

32. Uczeń, który od majstra swojego doznaje złego obejścia, po przekonaniu się o tem Urzędu Starszych, ma być, aż do wyjścia lat nauki, do innego majstra przesadzonym. Koszta ztąd wynikające, ponosi majster przeszły.

33. W przypadku śmierci majstra, ucznia rodzice, opiekuni lub przełożeni jego, mają wybór zostawić go przy wdowie, któraby toż rzemiosło daléj utrzymywała, lub przenieść do innego majstra.

34. W ostatnim razie z pieniędzy, jakie za naukę zapłacone być mogły, należy się uczniowi powrócić tyle, ile za nieukończone lata nauki Urząd Starszych oznaczy.

35. Тоже самое дѣлается, если вдова прекратитъ ремесло покойнаго мужа, или мастеръ окажется неспособнымъ продолжать оное.

36. Перемѣщенію такого ученика къ другому мастеру Управа Старшинъ обязана содѣйствовать.

37. Между желающими поступить въ науку, ученикъ, который долженъ быть перемѣщенъ къ другому мастеру, имѣетъ первенство передъ новопоступающимъ.

38. Если ученикъ бѣжитъ отъ мастера, безъ повода къ тому со стороны мастера,—въ такомъ случаѣ послѣдній имѣетъ право на плату за науку за цѣлый истекающій годъ, согласно договору. Кромѣ того, онъ долженъ быть вознагражденъ за всѣ убытки, по усмотрѣнію Управы Старшинъ.

39. Еслибы такой ученикъ вторично поступилъ въ науку къ другому мастеру, то, по требованію онаго, онъ долженъ начинать срокъ науки вновь.

40. Если ученикъ желаетъ перемѣститься въ другое ремесло,—мастеръ, отъ котораго онъ отходитъ, имѣетъ право требовать платы за науку за прошедшее время, по усмотрѣнію Старшинъ.

41. До тѣхъ поръ, пока не истечетъ время и не будутъ исполнены условія договора, мастеръ не можетъ быть принужденъ къ производству ученика въ подмастерья.

42. Если ученикъ не въ состояніи заплатить условленную цѣну за науку, то долженъ выслужить у мастера такое время, какое Управа Старшинъ опредѣлитъ.

43. Ученика, который бы оказался неисправнымъ, упрямо не повиновался, который бы оскорблялъ или словами, или поступками мастера или семейство его, который бы, не смотря на увѣщанія и наказанія, не исправлялся, или оказался неспособнымъ къ ремеслу, мастеръ имѣетъ право удалить, съ вѣдома Управы Старшинъ. Въ такомъ случаѣ онъ имѣетъ право требовать условленной платы за науку. Въ случаяхъ же уголовнаго преступленія со стороны ученика, съ нимъ будетъ поступлено по закону.

35. To samo ma miejsce skoro wdowa zaprzestanie rzemiosła, lub majster do prowadzenia onego niesposobnym będzie.

36. W umieszczeniu u innego majstra takowego ucznia, Urząd Starszych ma być pomocnym.

37. Pomiędzy ubiegającymi się o przyjęcie, uczeń, który do innego majstra ma być przeniesiony, przed wchodzącym dopiero ma pierwszeństwo.

38. Jeżeli uczeń, bez danéj sobie przyczyny, zbiega od majstra, należy się temuż zapłata za naukę za cały rok bieżący, podług umowy. Prócz tego, za wszelkie dla siebie uszczerbki, wynagrodzonym być powinien, podług oznaczenia Urzędu Starszych.

39. Uczeń takowy, gdyby powtórnie wchodził w naukę do innego majstra, na żądanie tegoż, lata nauki na nowo ma rozpoczynać.

40. Jeżeli uczeń chce przejść do innego rzemiosła, majster, od którego wychodzi, żądać ma prawo opłaty za naukę za czas upłyniony, stosownie do uznania Starszych.

41. Dopóki czas i warunki umowy uzupełnione nie zostaną, majster do wyzwolenia ucznia zobowiązanym być nie może.

42. Jeżeli uczeń nie jest w stanie wypłacenia umówionéj należytości za naukę, winien odsłużyć majstrowi pewny czas, który Urząd Starszych oznaczy.

43. Ucznia wykraczającego przeniewierstwem, upornie nieposłusznego, któryby osobę lub rodzinę majstra uczynkiem, bądź słowami obrażał, który pomimo napomnień i kar, swych naganny postępków niepoprawia, albo do nauczenia się rzemiosła niezdolnym się okaże, — majster jest mocen oddalić, z wiedzą Urzędu Starszych. W takim razie opłaty umówionéj za naukę żądać ma prawo. W przypadkach zaś wykroczenia kryminalnego, podług przepisów prawa postąpioném będzie.

44. Въ случаѣ болѣзни ученика, мастеръ обязанъ имѣть о немъ попеченіе.

45. Если болѣзнь продлится менѣе трехъ мѣсяцевъ, то этотъ перерывъ въ наукѣ изъ условленнаго времени науки не вычитается.

46. Если же болѣзнь продолжится долѣе, то зависитъ отъ опредѣленія мастера и Управы Старшинъ, какъ долго ученикъ обязанъ учиться за упущенное время.

47. Мастеръ можетъ сократить ученику срокъ науки, въ награду его усердія. Однако же сокращеніе это не можетъ превышать третьей части срока науки, опредѣленнаго правилами или обычаемъ. Для такого сокращенія нужно всегда согласіе Управы Старшинъ.

48. По истеченіи срока науки, мастеръ обязанъ ученика своего представить Управѣ Старшинъ для экзамена или испытанія. Въ такомъ случаѣ мастеръ засвидѣтельствуетъ его науку и хорошее поведеніе.

49. Во время испытанія, Управа Старшинъ должна избрать двухъ мастеровъ изъ числа поименованныхъ въ 10-ой статьѣ. Совокупно съ ними, онъ разсмотритъ успѣхи ученика въ ремеслѣ, задавъ ему для выдѣлки какую нибудь подмастерскую штуку. При этомъ должны быть сдѣланы ему вопросы изъ науки религіи и произведено испытаніе, умѣетъ ли онъ читать и писать. Если онъ, послѣ такого испытанія, окажется способнымъ, то производится въ подмастерья. Вслѣдствіе этого онъ записывается въ книгу сословія въ отдѣлѣ подмастерьевъ и получаетъ надлежащее свидѣтельство, за подписью и съ приложеніемъ печати Управы, за что платитъ наименѣе 10, а наиболѣе 20 злотыхъ въ ремесленническій ларецъ въ городской кассѣ.

50. Пированія и тому подобныя издержки, а также неприличные и вредные для здоровья обычаи въ такомъ случаѣ воспрещаются.

51. Мастеръ, подъ опасеніемъ вознагражденія потерь и убытковъ, не можетъ задержать ученика, ни отказать ему въ сви-

44. W przypadku słabości ucznia, majster staranie o nim mieć powinien.

45. Jeżeli słabość mniéj niż trzymiesięczna naukę jego przerwie, przerwa ta z umówionego przeciągu czasu nauki potrącona nie będzie.

46. Jeżeliby zaś choroba trwała dłużéj, zależy od zdania majstra i Urzędu Starszych, ile uczeń za czas opuszczony, oduczyć się powinien.

47. Majster skrócić może uczniowi lata nauki, w nagrodę jego pilności. Skrócenie to jednak przechodzić nie ma jednéj trzeciéj części przeciągu nauki, przepisami lub zwyczajem oznaczonego. Do takiego skrócenia, zawsze przychylenie się Urzędu Starszych jest potrzebném.

48. Po odbytym przeciągu nauki, majster obowiązany jest ucznia swojego stawić przed Urzędem Starszych do examinu, czyli popisu. Majster o ukończonéj nauce i dobrém się jego sprawowaniu w takim razie da świadectwo.

49. Podczas popisu, Urząd Starszych przybrać ma dwóch majstrów, z liczby wyrażonych w artykule 10. Z tymi wspólnie rozpozna postępki ucznia w rzemiośle, przez zadanie mu do wyrobienia jakiéj sztuki czeladniczéj. Również uczynią mu zapytania z nauki religijnéj i czyli umie czytać i pisać. Gdy z takowego popisu okaże się zdatnym, czeladnikiem mianowany zostanie. Tym końcem zapisany będzie w księgę zgromadzenia, pod tytułem czeladników, i otrzyma list wyzwolenia, opatrzony pieczęcią i podpisem Urzędu, za co opłaci najmniéj 10, najwięcéj 20-cia złotych do skrzynki rzemieślniczéj w kassie miejskiéj.

50. Biesiady i tym podobne wydatki, tudzież nieprzystojne albo zdrowiu szkodliwe zwyczaje, w takim razie zupełnie się zakazują.

51. Majster, pod karą wynagrodzenia strat i uszczerbków,

дѣтельствѣ объ уволеніи, лишь только ученикъ исполнилъ свои обязательства.

Эти потери и убытки должны быть оцѣнены въ три раза болѣе обыкновенной цѣны рабочихъ дней, со времени окончанія науки. За уплатою этого вознагражденія должна наблюдать Управа Старшинъ.

52. Никому не дозволено принимать ученика безъ свидѣтельства объ уволеніи. Принимающій обязанъ вознаградить всѣ убытки прежнему мастеру, а ученикъ долженъ возвратиться къ мастеру, котораго незаконно оставилъ.

ГЛАВА III.

О подмастерьяхъ.

Отдѣленіе 1.

О ремесленническихъ книжкахъ.

53. Каждый подмастерье будетъ снабженъ безплатно Управою Старшинъ ремесленническою книжкою.

54. Книжка сія не подлежитъ гербовой пошлинѣ; листы ея нумеруются и скрѣпляются въ большихъ городахъ муниципальнымъ Коммисаромъ при Управѣ Старшинъ, а въ прочихъ — Бургомистромъ. Она должна заключать въ себѣ имя и фамилію подмастерья, его лѣта, мѣсто рожденія, видъ, ремесло и фамилію мастера, у котораго онъ работаетъ. Книжка эта должна быть заготовлена на счетъ суммъ, вносимыхъ въ ремесленническій ларецъ въ городской кассѣ.

55. Подмастерье, поступающій на работу, долженъ представить мастеру, къ которому поступаетъ, книжку для записки въ оной числа поступленія, и, по требованію его, оставить у него эту книжку. Мастера, который не хочетъ или не можетъ этого записать, заступаетъ въ этомъ отношеніи Управа Старшинъ безъ всякой платы.

nie może przetrzymywać ucznia, ani odmawiać mu świadectwa uwolnienia, skoro ten zobowiązaniom swym zadosyć uczynił.

Straty te i uszczerbki będą oszacowane w trójnasób ceny zwyczajnéj dni roboczych od czasu ukończenia nauki. Wynagrodzenia tego dopilnuje Urząd Starszych.

52. Nie wolno nikomu przyjmować ucznia bez świadectwa uwolnienia, przyjmujący nagrodzi straty wszystkie przeszłemu majstrowi, uczeń zaś wrócić powinien do majstra, którego nieprawnie opuścił.

TYTUŁ III.

O czeladnikach.

Oddział 1.

O książkach rzemieślniczych.

53. Czeladnik każdy opatrzony będzie bezpłatnie przez Urząd Starszych w książkę rzemieślniczą.

54. Książka ta nie podlega opłacie stempla; stronnice jéj opatrzone są liczbą i parafowane w większych miastach przez Kommissarza municypalnego, przydanego do Urzędu Starszych, w innych przez Burmistrza. Wyrażać ma imie i nazwisko czeladnika, jego wiek, miejsce urodzenia, postać, professyę i nazwisko majstra, u którego pracuje. Ma być sprawiona z opłat wpływających do skrzynki rzemieślniczéj w kassie miejskiéj.

55. Czeladnik wchodzący w robotę, winien dać zapisać w książkę swą przez majstra, do którego wchodzi, dzień wstępu swego, i złożyć w jego ręce książkę, gdy tego żąda. Majstra, któryby zapisania tego nie chciał lub nie mógł dopełnić, zastąpi Urząd Starszych, bez wszelkiéj opłaty.

56. Оставляющему работу мастеръ записываетъ въ той же книжкѣ квитанцію, или, вмѣсто его, исполняетъ это, какъ вышесказано, Управа Старшинъ.

57. Мастеръ, отказывающій, безъ важныхъ причинъ, въ выдачѣ книжки или запискѣ въ ней квитанціи отходящему подмастерью, долженъ вознаградить ему всѣ потери и убытки, въ тройной цѣнѣ рабочихъ дней.

58. Подмастерье, который получилъ деньги впередъ, или обязался работать опредѣленное время, не можетъ требовать выдачи книжки и свидѣтельства, пока не отработаетъ долга и не исполнитъ обязательствъ своихъ, если таково требованіе мастера.

59. Принимающій подмастерья безъ книжки и квитанціи о времени послѣдняго пребыванія долженъ вознаградить всѣ потери и убытки, кому либо по этому причиненные, а также заплатить пеню въ 30 злотыхъ.

60. Туземный подмастерье безъ такой книжки и квитанціи считается бродягою.

61. Новая книжка не можетъ быть выдана подмастерью Управою Старшинъ иначе, какъ только за представленіемъ прежней, негодной уже къ употребленію. Долги и обязательства должны быть перенесены изъ старой книжки въ новую.

62. Еслибы старая книжка случайно была потеряна,—новая вмѣсто оной не можетъ быть выдана подмастерью иначе, какъ только по точномъ оправданіи, что не имѣется къ нему никакой претензіи.

63. Всякая квитанція утверждается муниципальнымъ Комисаромъ при Управѣ Старшинъ, или однимъ изъ Старшинъ.

64. Въ городахъ, гдѣ Управы Старшинъ не заведены, упомянутыя книжки выдаются подмастерьямъ и свидѣтельствуются Бургомистрами.

56. Wychodzącemu z roboty majster w tejże książce zapisze zakwitowanie, lub w zastępstwie jego, jak wyżéj, Urząd Starszych.

57. Majster odmawiający wydać książkę lub zapisać zakwitowanie, bez ważnéj przyczyny, wychodzącemu czeladnikowi, szkody i uszczerbki wszelkie, w potrójnéj cenie dni roboczych, winien będzie onemu nagrodzić.

58. Czeladnik, który otrzymał pieniądze z góry, lub zobowiązał się robić czas oznaczony, nie może żądać wydania książki zakwitowania siebie, aż gdy dług odrobi i zobowiązaniom swym zadość uczyni, jeżeli takie jest żądanie majstra.

59. Przyjmujący czeladnika bez książki i zakwitowania z ostatniego pobytu, winni będą powrócić straty i uszczerbki wszelkie, komubądź ztąd wyniknąć mogące, i opłacić karę policyjną 30 złotych.

60. Czeladnik krajowy, bez takiéj książki i zakwitowania, za włóczęgę poczytany będzie.

61. Nowa książka czeladnikowi wydaną być nie może, jak za okazaniem dawnéj, już nie mogącéj być użytą, w Urzędzie Starszych. Długi i zobowiązania się z książki dawnéj w nową przeniesione zostaną.

62. Gdyby książka dawna przypadkiem zaginęła, nowa czeladnikowi wydaną być nie ma, jak po ścisłém rozpoznaniu i udowodnieniu, jako żadna do niego nie zachodzi pretensya.

63. Każde zakwitowanie zaświadczone będzie przez Kommissarza municypalnego, przydanego do Urzędu Starszych, lub jednego z Starszych.

64. W miastach gdzie niema zaprowadzonego Urzędu Starszych, książki te Burmistrze pracującéj czeladzi wydawać i zaświadczać będą.

Отдѣленіе 2.

О времени усовершенствованія въ ремеслѣ и странствованія.

65. Каждый подмастерье посвятитъ столько лѣтъ на усовершенствованіе въ ремеслѣ и странствованіе, сколько это опредѣлено по его ремеслу, никогда однакожъ менѣе двухъ лѣтъ.

66. Подмастерье можетъ поступить въ частную службу безъ лишенія правъ своихъ, но время состоянія на этой службѣ не будетъ ему считаемо временемъ совершенствованія.

67. Президентъ города или Воеводская Коммисія могутъ освободить отъ странствованія, но не отъ времени подмастерскаго усовершенствованія, опредѣленнаго въ 65-ой статьѣ.

Отдѣленіе 3.

О прибывшихъ подмастерьяхъ.

68. Прибывшій подмастерье долженъ немедленно явиться Старшинамъ ремесла.

69. Они должны потребовать отъ него, если онъ иностранецъ, свидѣтельства о работѣ (называемо Kundschaft или Livret), а если уже работалъ въ здѣшнемъ краѣ—ремесленнической книжки.

70. Если онъ не можетъ представить ни свидѣтельства, ни книжки,—Управа Старшинъ отсылаетъ его къ Президенту или Бургомистру города. Въ такомъ случаѣ, если онъ туземецъ,—его отправляютъ на мѣсто, изъ котораго прибылъ; если же иностранецъ, то Президентъ можетъ дозволить ему заниматься работою, по предварительномъ удостовѣреніи, не подозрителенъ ли онъ, но долженъ оставить его подъ нѣкоторымъ надзоромъ.

Сіе однакожъ не относится къ нарочно выписаннымъ или поступающимъ въ частную службу ремесленникамъ, которыхъ работы будутъ назначены для собственнаго употребленія выписывающаго, а не для торговли.

Oddział 2.

O latach wprawy i wędrowaniu.

65. Czeladnik każdy tyle lat odłoży na wprawę i wędrowanie, ile właściwemu rzemiosłu jest zwyczajném, nigdy jednak mniéj nad dwa lata.

66. Czeladnik może wnijść w służbę prywatną bez uszczerbku praw swoich. Czas jednak w tejże spędzony, na lata wprawy przyjęty mu nie będzie.

67. Prezydent miasta, lub Kommissya Wojewódzka może uwolnić od obowiązku wędrowania, ale nie od lat czeladniczéj wprawy, w artykule 65 przepisanych.

Oddział 3.

O przybyłych czeladnikach.

68. Przybyły czeladnik zaraz u Starszych rzemiosła stawić się powinien.

69. Ci mają żądać od niego złożenia, jeśli jest obcym, świadectwa roboty (Kundschaft, albo Livret zwanego), a jeśli już w kraju pracował—książki rzemieślniczéj.

70. Jeżeli ani pierwszego, ani drugiéj okazać nie może, Urząd Starszych odeśle go do Prezydenta lub Burmistrza miasta. W takim razie, jeżeli jest krajowiec, winien być odprawiony na miejsce z którego przychodzi; jeżeli zaś jest zagraniczny, Prezydent może mu dozwolić pracować, za rozpoznaniem, czyli nie jest podejrzanym, i zostawując go pod pewnym dozorem.

To się jednak ściągać nie ma do rzemieślników, umyślnie do służby partykularnéj sprowadzonych, lub w nią wchodzących; których roboty na własną tylko potrzebę sprowadzającego, a nie na sprzedaż użyte być mają.

71. Лишь только подмастерье оправдается свидѣтельствомъ работы или ремесленническою книжкою,—таковые документы должны быть взяты въ Управу Старшинъ на храненіе.

72. Старшины обязаны такому подмастерью пріискать работу, а до того времени, пока не найдется оной, давать ему вспомоществованіе, по принятому обыкновенію, изъ суммъ ремесленническаго ларца, съ разрѣшенія Президента города.

73. По истеченіи трехъ дней, если онъ не найдетъ для себя работы,—онъ долженъ быть отправленъ въ дальнѣйшее странствованіе.

74. Поступающаго на работу такого подмастерья Управа Старшинъ снабжаетъ ремесленническою книжкою, согласно 53-ей статьѣ, или возвращаетъ представленную имъ книжку. Свидѣтельство работы (Kundschaft), если было представлено, до времени выхода въ дальнѣйшее странствованіе, хранитъ она у себя.

75. Старшины должны записывать мастеровъ, нуждающихся въ подмастерьяхъ, прибывшихъ же подмастерьевъ посылать къ тѣмъ, которые первые увѣдомили о своемъ требованіи.

76. Однакожъ въ такомъ случаѣ слѣдуетъ предоставлять преимущество вдовамъ, занимающимся ремесломъ, и мастерамъ, обѣднѣвшимъ по старости лѣтъ или по другимъ несчастіямъ.

77. Преимущество это служитъ вдовѣ не болѣе, какъ три раза.

78. Если мастеръ выписалъ подмастерья на свой счетъ и о томъ заблаговременно увѣдомилъ Управу, то подмастерья сего ни подъ какимъ предлогомъ отнимать у него не можно.

79. Леченіе и призрѣніе въ болѣзни прибывшаго подмастерья, который или былъ уже на работѣ, или не былъ, если онъ никакихъ средствъ не имѣетъ, должно производиться изъ подмастерскаго ларца, а въ случаѣ невозможности—изъ ремесленническихъ суммъ, вносимыхъ въ городскую кассу.

80. Въ случаѣ недостаточности этихъ суммъ, онъ долженъ быть призрѣнъ на счетъ суммъ бѣдныхъ, а за неимѣніемъ оныхъ—на счетъ городской кассы.

71. Skoro czeladnik usprawiedliwi się świadectwem roboty lub książką rzemieślniczą, takowe mają być u Urzędu Starszych w zachowanie złożone.

72. Takiemu czeladnikowi Starsi starać się powinni o wyszukanie roboty, i dopóki téj nie znajdzie, udzielać mu wsparcie podług zwyczaju, za udaniem się do Prezydenta miasta, ażeby z wpływów skrzyni rzemieślniczéj była taka pomoc załatwioną.

73. Po wyjściu trzech dni, gdyby nie mógł znaleść roboty, ma być w dalszą wędrówkę wyprawiony.

74. Wchodzącego zaś w robotę takowego czeladnika Urząd Starszych opatrzy w książkę rzemieślniczą, podług przepisu artykułu 53, lub złożoną onemu powróci. Świadectwo roboty (Kundschaft), jeżeli jakie złożone zostało, aż do wyjścia w dalszą wędrówkę, u siebie zachowa.

75. Winni Starsi zapisywać majstrów, czeladzi potrzebujących; przybyłą zaś czeladź wskazywać do tych, którzy się najpierw zgłosili.

76. Wszakże należy się w takim razie pierwszeństwo wdowom, utrzymującym rzemiosło, i majstrom, przez starość lub inne nieszczęście podupadłym.

77. Pierwszeństwo to, nie więcéj jak do trzech razy wdowie służy.

78. Jeżeli majster czeladnika swym kosztem sprowadził, i o tém wcześnie Urząd uwiadomił, takowego w żadnym razie odbierać mu nie można.

79. Leczenie i opatrywanie w chorobie przybyłego czeladnika, który bądź już zostawał w robocie lub przeciwnie, jeżeli jest bez sposobu, z skrzynki czeladniczéj następować winno, a w niemożności téj, z opłat rzemieślniczych, wpływających do kassy miejskiéj.

80. Gdyby te nie starczyły, z funduszu ubogich, a w niedostatku tego, z kassy miejskiéj ma być opatrywany.

81. Посему Президентъ или Бургомистръ города должны наблюдать, подъ личною отвѣтственностію, дабы больной подмастерье не былъ оставленъ безъ леченія, или не былъ отправленъ до совершеннаго выздоровленія.

Отдѣленіе 4.

Надзоръ за подмастерьями и обязанности оныхъ.

82. Мастеръ обязанъ наблюдать за поведеніемъ подмастерьевъ, увѣщевать ихъ, чтобы они исполняли обряды своего вѣроисповѣданія и вели себя спокойно и порядочно. Отъ пороковъ и преступленій долженъ ихъ удерживать.

83. Подмастерье обязанъ данную ему мастеромъ работу исполнять охотно, вѣрно и прилежно.

84. Только въ воскресенія и праздники, означенные законами, подмастерья освобождаются отъ работы.

85. Подмастерья, которые оставляютъ работу въ рабочіе дни, должны быть понуждены полицейскими мѣрами къ исполненію своихъ обязанностей.

86. Подмастерье, упрямо не повинующійся мастеру, ссылается на четыре недѣли въ смирительный домъ и лишается своего свидѣтельства.

87. Свидѣтельство сіе тогда только ему возвращается, когда онъ, послѣ перенесенія наказанія, дастъ обѣщаніе исправиться и когда мѣстное начальство удостовѣрится въ искренности этого обѣщанія.

88. Мастеръ, котораго подмастерья въ рабочіе дни уклоняются отъ работы, долженъ, подъ штрафомъ 6 до 18 злотыхъ, донести о томъ Президенту или Бургомистру города.

89. Мастеровые, обязанные работать, не должны быть принимаемы ни въ никакомъ ремесленномъ заведеніи въ рабочіе дни и часы, а тѣмъ болѣе—не должно имъ давать кушанья или напитковъ.

81. Prezydent lub Burmistrz miasta przeto, pod własną odpowiedzialnością, przestrzegać powinni, ażeby czeladnik chorobą złożony, bez pomocy zostawiony, albo przed dostatecznem wyzdrowieniem, daléj wyprawiony nie był.

Oddział 4.

Dozór nad czeladnikami i ich obowiązki.

82. Majster obowiązany czuwać nad sprawowaniem się czeladników, napominać ich, ażeby obowiązków religii swego wyznania nie zaniedbywali, spokojne i porządne życie wiedli. Od występku zaś i wykroczeń ma ich wstrzymywać.

83. Czeladnik obowiązany zleconą sobie od majstra robotę podejmować ochoczo, wiernie i pilnie wykonywać.

84. Tylko w niedziele i święta, prawami krajowemi oznaczone, są wolni od obowiązku roboty.

85. Czeladnicy, którzy dnie do roboty prawem oznaczone przerywają, karami policyjnemi do obowiązku swojego zwróconymi będą.

86. Trwający uporem w takiém nadużyciu czeladnik, na tygodni cztery do domu kary i poprawy będzie oddany, z odebraniem mu listu jego wyzwolenia.

87. Takowy nie wprzód wydanym mu będzie, aż gdy po wytrwaniu kary, poprawę przyrzecze, i o rzetelności przyrzeczenia tego Władza miejscowa przekona się.

88. Majster, którego czeladź w dnie do pracy oznaczone, od takowéj usuwa się, winien pod karą 6 do 18 złotych polskich donieść o tém Prezydentowi lub Burmistrzowi miasta.

89. Na żadnéj gospodzie czeladź do roboty zobowiązana, w dnie do pracy przeznaczone nie ma być cierpianą w zwyczajne godziny roboty; tém mniéj zaś tymże jedzenie lub trunki dawane.

90. Хозяинъ, виновный въ нарушеніи этого правила, платитъ пени отъ 12 до 30 злотыхъ.

91. Подмастерье обязанъ соображаться съ домашнимъ обычаемъ мастера, у котораго работаетъ.

92. Для домашнихъ занятій ни одинъ мастеръ не имѣетъ права употреблять подмастерья.

93. Подмастерье не можетъ заниматься другими работами, кромѣ тѣхъ, которыя мастеромъ будутъ ему указаны.

94. Ни одинъ мастеръ не долженъ отвлекать отъ другаго находящихся у него на работѣ подмастерьевъ, подъ штрафомъ 30 злотыхъ.

95. Однако же вдовамъ, производящимъ ремесло, по ихъ требованію, долженъ быть отданъ способнѣйшій подмастерье.

96. Если въ такомъ случаѣ мастеръ имѣетъ одного только подмастерья, и того долженъ отдать вдовѣ, то имѣетъ право требовать другаго отъ того мастера, который имѣетъ нѣсколькихъ подмастерьевъ.

97. Когда нѣсколько вдовъ требуютъ одного подмастерья, тогда Управа Старшинъ рѣшаетъ между ними, по первенству заявленнаго требованія.

98. Вышеозначеннымъ правомъ вдова можетъ пользоваться не больше, какъ три раза.

99. Если мастеръ надолго занеможетъ, то вправѣ требовать отъ другихъ мастеровъ уступить ему одного подмастерья.

100. Къ сей уступкѣ обязанъ особенно тотъ изъ мастеровъ, у котораго находится на работѣ наболѣе подмастерьевъ.

101. Если число подмастерьевъ у нѣсколькихъ мастеровъ одно и тоже,— въ такомъ случаѣ долженъ уступить младшій изъ нихъ.

102. По выздоровленіи, таковой мастеръ обязанъ возвратить подмастерья, по требованію, прежнему мастеру.

90. Gospodarz przeciw temu wykraczający podpadnie karze 12 do 30 złotych.

91. Czeladnik obowiązany stosować się do urządzeń domowych majstra, u którego w robocie zostaje.

92. Domowéj pracy żaden majster od czeladnika swojego żądać nie ma prawa.

93. Czeladnik nie może się zatrudniać robotą inną, tylko tą, która mu od jego majstra została wskazaną.

94. Żaden majster nie ma odmawiać drugiemu czeladników u tegoż w robocie będących, pod karą 30 złotych.

95. Jednak wdowom, rzemiosło utrzymującym, na żądanie, czeladnik najzdatniejszy winien być oddany.

96. Jeżeli w takim razie majster jednego tylko ma czeladnika, i tego wdowie oddać musi, wtedy od innego majstra, mającego kilku czeladzi, udzielenia sobie jednego żądać ma prawo.

97. Gdy kilka wdów zgłasza się o jednego czeladnika, Urząd Starszych rozstrzyga między niemi, stosownie do pierwszeństwa nastąpionego zgłoszenia.

98. Prawo zwyż opisane nie więcéj jednak jak do trzech razy wdowie służy.

99. Jeżeli majster zapadnie w długą chorobę, żądać może odstąpienia czeladnika jednego od innych majstrów.

100. Do odstąpienia tego, ten szczególniéj majster jest obowiązany, u którego najwięcéj czeladzi znajduje się w robocie.

101. Jeżeli liczba czeladzi u kilku majstrów jest ta sama, wtedy odstąpienie przypada na najmłodszego z nich.

102. Po wyzdrowieniu, majster takowy winien zwrócić otrzymanego czeladnika, na żądanie, przeszłemu majstrowi.

Отдѣленіе 5.

О выбытіи подмастерьевъ.

103. Мастеръ, желающій отпустить подмастерья, долженъ объявить ему о томъ за двѣ недѣли впередъ.

104. Безъ такого объявленія, мастеръ можетъ немедленно удалить подмастерья въ нижепоименованныхъ случаяхъ:

a) если подмастерье оскорбляетъ самого мастера или семейство его словами или поступками;

b) если онъ постоянно не повинуется и упрямствуетъ въ исполненіи порученій мастера;

c) если развращаетъ его жену или дѣтей;

d) за доказанную кражу или вѣроломство;

e) если имѣетъ привычку, безъ вѣдома и дозволенія мастера, не ночевать дома;

f) за неосторожность съ огнемъ, если всѣ увѣщанія о томъ оказались напрасными.

105. Равнымъ образомъ и подмастерье можетъ оставить мастера, лишь бы только объявилъ о томъ за 14 дней впередъ.

106. Мастеръ можетъ не принять объявленія, если день отхода послѣдуетъ во время главной ярмарки, или двумя недѣлями передъ этою ярмаркою или передъ большими праздниками.

107. Если мастеръ, безъ особенныхъ причинъ, оскорбилъ подмастерья, то подмастерье можетъ немедленно оставить его.

108. Отходящему подмастерью мастеръ записываетъ въ книжку квитанцію, установленную 56-ою статьею.

109. Отправляющемуся въ дальнѣйшее странствованіе подмастерью, свидѣтельство его работы (Kundschaft) не можетъ быть возвращено Управою Старшинъ безъ согласія мастера, у котораго онъ въ послѣднее время работалъ. Въ случаѣ же, еслибы Старшины не признали основательными причины несогласія мастера,—они входятъ съ докладомъ о семъ къ Президенту, который рѣшитъ дѣло.

Oddział 5.

O wyjściu czeladników.

103. Majster chcący odprawić czeladnika, obowiązany dwa tygodnie wprzód mu wypowiedzieć.

104. Bez takiego wypowiedzenia, majster czeladnika natychmiast odprawić może:

a) skoro ten osobę albo rodzinę jego uczynkiem albo słowami obraża;

b) gdy jest ciągle nieposłusznym i opornym zleceniom majstra;

c) gdy żonę lub dzieci jego uwodzi;

d) za kradzież i przeniewierstwo udowodnione;

e) gdy nawyka, bez wiedzy i zezwolenia majstra, noce za domem przepędzać;

f) za nieostrożność z ogniem, gdy napomnienia o to dawane są bezskutecznemi.

105. Równie czeladnik opuścić może majstra, byleby mu na dni 14 wypowiedział.

106. Majster mocen nie przyjąć wypowiedzenia, jeżeli dzień odejścia wypada na jarmark walny, bądź w dwa tygodnie przed tymże jarmarkiem, albo świętami wielkiemi.

107. Jeżeli majster dopuścił się skrzywdzenia osoby czeladnika bez gwałtownego powodu, tenże opuścić go natychmiast może.

108. Wychodzącego czeladnika majster w książce zakwituje, jak w artykule 56 przepisano.

109. Udającemu się w dalszą wędrówkę czeladnikowi, świadectwo jego roboty (Kundschaft) powrócone być nie może przez Urząd Starszych, bez zezwolenia majstra u którego ostatnio zostawał. W przypadku jednak, gdyby Starsi przyczynę niezezwolenia majstra za niedostateczną uznali, wniosą Prezydentowi, który rzecz rozstrzygnie.

110. Мастеръ, подъ личною отвѣтственностію, не можетъ дозволить выдачи означеннаго свидѣтельства, если получилъ увѣдомленіе о долгахъ подмастерья.

111. Напротивъ, обязанъ немедленно донести о томъ Управѣ Старшинъ.

112. Если мастеръ не имѣетъ ничего противъ отхода подмастерья, или если встрѣтившіяся препятствія отвращены,— въ такомъ случаѣ рабочее свидѣтельство должно быть подмастерью возвращено. Въ ремесленнической книжкѣ Управа Старшинъ свидѣтельствуетъ, сколько времени пребывалъ онъ на мѣстѣ и каково было, по мнѣнію мастеровъ, поведеніе его.

113. По полученіи рабочаго свидѣтельства и ремесленнической книжки, подмастерье немедленно долженъ отправиться въ дальнѣйшее странствованіе.

114 Если онъ встрѣтитъ въ томъ случайное препятствіе, то рабочее свидѣтельство и ремесленническую книжку представитъ обратно въ Управу.

115. Если ни перваго, ни втораго не исполнитъ, то, по донесенію Управы, будетъ считаться бродягою.

Отдѣленіе 6.

О подмастерскомъ ларцѣ.

116. Подмастерья могутъ имѣть собственный ларецъ для складокъ своихъ на общія надобности, а особенно на вспомоществованіе больныхъ, или обѣднѣвшихъ подмастерьевъ.

117. За взносомъ однако же и употребленіемъ складокъ должна наблюдать Управа Старшинъ.

ГЛАВА IV.

О мастерахъ.

118. Отнынѣ, кто хочетъ сдѣлаться мастеромъ, долженъ быть сперва ученикомъ, потомъ подмастерьемъ и, въ качествѣ

110. Majster pod własną odpowiedzialnością nie ma zezwolić na wydanie mu rzeczonego świadectwa, skoro jest uwiadomiony o długach czeladnika.

111. Owszem Urzędowi Starszych natychmiast donieść o tém obowiązany.

112. Gdy majster przeciw wyjściu czeladnika nie ma nic do nadmienienia, lub po uprzątnieniu zaszłéj przeszkody,—świadectwo roboty ma być powrócone czeladnikowi. Na książce rzemieślniczéj zaś zaświadczy Urząd Starszych, ile czasu zostawał na miejscu, oraz jak się, podług zaświadczenia majstrów swych, sprawował.

113. Za wydaniem mu świadectwa roboty i książki rzemieślniczéj, czeladnik natychmiast w podróż udać się powinien.

114. Jeżeli w tym przypadkowa zajdzie trudność, świadectwo swojej roboty i książkę rzemieślniczą powtórnie złoży do Urzędu.

115. Gdy ani pierwszego, ani drugiego nie dopełni, na doniesienie Urzędu, za włóczęgę poczytany zostanie.

Oddział 6.

O skrzynce czeladniczéj.

116. Czeladnicy mogą mieć skrzynkę własną z składek swych na wspólne potrzeby, osobliwie dla wsparcia chorych lub podupadłych czeladników.

117. Poboru jednak i użycia tego dojrzy Urząd Starszych.

TYTUŁ IV.

O majstrach.

118. Odtąd, ażeby zostać majstrem, trzeba być wprzód uczniem, potém czeladnikiem, i jako taki, odbyć przepisane lata wprawy

подмастерья, окончить узаконенное время усовершенствованія и странствованія; послѣ этого съ увольнительнымъ свидѣтельствомъ, и ремесленническою книжкою или рабочими свидѣтельствами долженъ явиться, какъ охотникъ, въ Управу Старшинъ.

119. Управа сія, избравъ двухъ экспертовъ изъ мастеровъ, поименованныхъ въ 10-ой статьѣ, приказываетъ ему сработать одну мастерскую штуку, которая должна быть сдѣлана подъ надзоромъ Управы, безъ всякой посторонней помощи.

120. Мастерская штука должна состоять изъ нѣсколькихъ подробностей, наиболѣе употребительныхъ въ ремеслѣ.

Не слѣдуетъ назначать штукъ излишне дорогихъ, или такихъ, на которыя трудно найти покупщика.

Президентомъ города Варшавы будутъ изданы подробныя по сему предмету, принаровленныя къ каждому искусству или ремеслу правила, съ которыми и другіе города должны соображаться.

121. Сія же Управа, вмѣстѣ съ избранными мастерами, выдѣланную штуку внимательно разсмотритъ.

122. Если большинствомъ голосовъ штука не будетъ признана превосходною, Управа отказываетъ желающему поступить въ мастера до тѣхъ поръ, пока лучше отдѣланною штукою не докажетъ пріобрѣтенія достаточной опытности.

123. Кто три раза не представитъ удовлетворительную штуку, тому навсегда будетъ отказано.

124. Если Управа Старшинъ выдѣланную штуку отвергнетъ, муниципальный чиновникъ обязанъ составить вопросные пункты причинъ таковаго отверженія.

125. Чиновникъ этотъ обязанъ наблюдать, дабы не послѣдовало порицаніе, происходящее отъ упрямства или отъ домогательства взятки.

126. Отвергнутый имѣетъ право требовать отъ Президента или Бургомистра города, дабы причины отверженія были формально разсмотрѣны.

127. Если Президентъ или Бургомистръ найдетъ эти причины сомнительными, то спрашиваетъ мнѣнія другихъ опытныхъ

i wędrówki. Poczém z listem wyzwolenia i książką rzemieślniczą, lub świadectwami roboty, toż udowodniającemi, zgłosić się ma na ochotnika do Urzędu Starszych.

119. Urząd ten, za przybraniem dwóch biegłych z majstrów, wyrażonych w artykule 10, nakaże mu zrobienie sztuki mistrzowskiéj, która pod dozorem Urzędu, bez czyjéjbądź pomocy, ma być wykonaną.

120. Sztuka mistrzowska zadawana jest z kilku szczegółów, najwięcéj w rzemiośle wyrabiających się.

Nie należy nakazywać sztuk zbyt kosztownych, lub na które trudno znaleść kupca.

Prezydent miasta Warszawy wyda bliższe w téj mierze przepisy, zastosowane do zwyczaju właściwego kunsztu lub professyi, do których się miasta inne stosować mają.

121. Tenże Urząd z przybranymi majstrami sztukę zrobioną ściśle rozpozna.

122. Jeżeli większością zdań sztuka za niedoskonałą będzie uznaną, Urząd podającego się na majstra dopóty odsunie, dopóki przez lepiéj zrobioną sztukę nabycia dostatecznéj zdolności nie udowodni.

123. Kto do trzech razy niedoskonałą wystawi sztukę, ma być na zawsze odsunięty.

124. Jeżeli Urząd Starszych sztukę zrobioną odrzuca, obowiązkiem jest urzędnika municypalnego spisać wywód słowny powodów takowego odrzucenia.

125. Urzędnik ten przestrzegać winien, ażeby żadna nagana, któraby z uporu lub chęci nieprawnych zysków wypływała, nie miała miejsca.

126. Odsunięty ma prawo żądać od Prezydenta lub Burmistrza miasta, ażeby powody tego urzędownie były rozpoznane.

127. Prezydent lub Burmistrz, jeśli powody te wątpliwemi znajdzie, zdania innych biegłych zasięgnie, przy przełożeniu

мастеровъ, съ предъявленіемъ имъ, какъ мастерской штуки, такъ и составленныхъ по сему предмету допросныхъ пунктовъ.

128. Если мастерская штука будетъ выдѣлана и принята, то выдѣлывающій оную долженъ быть немедленно и безъ всякихъ формальностей, записанъ въ книгу сословія въ отдѣлѣ мастеровъ, за что платитъ наименѣе 30, а наиболѣе 60 злотыхъ въ городскую кассу, согласно подробнымъ общимъ правиламъ мѣстнаго начальства.

129. Подмастерье, который не въ состояніи представить свидѣтельства объ увольненіи, но который работалъ три года какъ подмастерье и выдѣлалъ мастерскую штуку, долженъ быть произведенъ въ мастера.

130. Мастеръ, прибывшій въ другой городъ и желающій тамъ поселиться, обязанъ увѣдомить о томъ Управу Старшинъ.

Новая однако же мастерская штука не можетъ быть отъ него требуема, если онъ представитъ указанныя предыдущими статьями свидѣтельства науки, подмастерскаго усовершенствованія и экзамена на мастера.

131. Иностранные мастера, приходящіе въ здѣшній край, уволены отъ всѣхъ платежей; иностранные же подмастерья, желающіе поступить въ мастера, подлежатъ правиламъ, изданнымъ касательно мастеровъ.

Исключены однако же изъ сего правила всѣ ремесленники, которые получили отъ высшаго Начальства патентъ на производство своего ремесла.

132. Никому ни подъ какимъ предлогомъ не можетъ быть отказано въ принятіи въ мастера, кто исполнилъ всѣ вышеизложенныя условія.

im tak sztuki mistrzowskiéj, jako i spisanego względem onéj wywodu słownego.

128. Skoro sztuka mistrzowska zostanie zrobioną i przyjętą, niezwłocznie i bez żadnych formalności ma być w księgę zgromadzenia pod tytułem majstrów zapisany, za co opłaci najmniéj 30, najwięcéj 60 złotych do kassy miejskiéj, stosownie do bliższych ogólnych rozporządzeń miejscowéj Władzy.

129. Czeladnik nie będący w stanie złożenia listu wyzwolenia, lecz któryby lat trzy jako czeladnik pracował, i sztukę mistrzowską zrobił, winien być na majstra przyjęty.

130. Przybyły do innego miasta majster i chcący tam osiąść, zgłosi się o to do Urzędu Starszych.

Nowa jednak sztuka mistrzowska od niego żądaną być nie może, jeżeli złoży przepisane poprzedniemi artykułami świadectwa nauki, wprawy czeladniczéj, i popisu na majstra.

131. Cudzoziemcy majstrowie do kraju przybywający, wolni są od wszelkich opłat, — czeladnicy zaś obcy, chcący zostać majstrami, podlegają przepisom, jakie względem majstrów są wydane.

Wyłączeni są jednak z pod tego obowiązku wszelcy rzemieślnicy, którzyby patent na sprawowanie rzemiosła swego od wyższego Rządu otrzymali.

132. Nikomu, pod żadnym pozorem, przyjęcie na majstra odmówione być nie może, kto warunkom powyższym zadość uczyni.

ГЛАВА V.

Общія правила.

133. Гдѣ находится менѣе десяти мастеровъ одного ремесла, мастера эти причисляются къ другому или къ другимъ городамъ, до тѣхъ поръ, пока въ этомъ ремесленническомъ округѣ не соберется узаконенное число мастеровъ.

Между ними Воеводская Коммисія избираетъ Старшинъ и придаетъ имъ Бургомистра или муниципальнаго чиновника; если же для нѣкоторыхъ ремеслъ не найдется узаконенное число мастеровъ во всемъ обводѣ или даже воеводствѣ,—въ такомъ случаѣ Воеводская Коммисія изъ наличнаго числа назначаетъ одного Старшину и одного Товарища Старшины.

134. Означенные выше приходы и обыкновенныя пени, поступающія въ ремесленническій ларецъ въ городской кассѣ, въ пользу каждаго ремесла, употребляются на пользу того ремесла и въ концѣ года повѣряются; Управа Старшинъ разсматриваетъ и свидѣтельствуетъ отчетъ.

135. Управа сія не можетъ налагать на мастеровъ никакихъ складокъ.

136. Мастерамъ дозволяется установить между собою, съ утвержденіемъ Президента или Бургомистра (въ меньшихъ городахъ съ вѣдома Обводоваго Коммисара) ежегодную складку для вспомоществованія обѣднѣвшихъ мастеровъ, вдовъ и сиротъ, и основать для этой цѣли кассу, которая должна находиться подъ надзоромъ Управы. Однако же складка сія совершенно добровольна и нововходящихъ учениковъ, подмастерьевъ и мастеровъ не можетъ обязывать.

137. Подъ строгимъ наказаніемъ, мастера не должны устанавливать между собою цѣны выдѣланнымъ ими предметамъ.

138. Президентъ города Варшавы, въ другихъ же городахъ Воеводская Коммисія, могутъ въ особенныхъ случаяхъ облегчить правила статьи 118-ой и послѣдующихъ, касательно мастеровъ установленныя, гдѣ этого будутъ требовать нужда или польза.

TYTUŁ V.

Przepisy ogólne.

133. Gdzie mniéj jest jak dziesięciu majstrów jednego rzemiosła, majstry ci do innego lub innych miast dołączeni będą, dopóki w takowym rzemieślniczym okręgu uzupełniona liczba przepisanych majstrów się nie znajdzie.

Między tymi Kommissya Wojewódzka Starszych oznaczać będzie, i tym Burmistrza lub urzędnika municypalnego przyda; gdyby zaś dla niektórych rzemiosł liczba przepisana majstrów w całym obwodzie, lub nawet województwie nie znajdowała się, natenczas Kommissya Wojewódzka wyznaczy z téj liczby, która się znajduje, jednego Starszego i jednego Podstarszego.

134. Wpływy wyżéj oznaczone i kary porządkowe, do skrzynki rzemieślniczéj w kassie miejskiéj, na rzecz każdego rzemiosła składane, na dobro tego rzemiosła używane, i w końcu roku obrachowane będą; Urząd Starszych zaś rachunek przejrzy i zaświadczy.

135. Urząd ten składek żadnych na majstrów naznaczać nie jest mocen.

136. Wolno jest majstrom uchwalić, z zatwierdzeniem Prezydenta lub Burmistrza, (w mniejszych miastach z wiedzą Kommissarza Obwodowego), między sobą składkę coroczną na wsparcie majstrów podupadłych, wdów lub dzieci pozostałych, i utworzyć w tym celu kassę, która pod dozorem Urzędu zostawać będzie. Składka ta przecie jest zupełnie dobrowolna, ani nowo wchodzących uczniów, czeladników i majstrów ciążyć nie może.

137. Pod karą surową umawiać nie mają majstry między sobą ceny wyrabianych przez siebie szczegółów.

138. Prezydent miasta Warszawy, w innych zaś miastach Kommissya Wojewódzka, zwolnić mogą, w szczególnych przypadkach, prawidła artykułu 118 i następnych, względem majstrów przepisane, gdzieby potrzeba, lub użyteczność tego, była uznaną.

Въ такомъ случаѣ уволенному выдается особенное позволеніе, на основаніи коего онъ будетъ исправлять ремесло наравнѣ съ мастерами, принятыми Управою Старшинъ.

139. Продажа готовой работы никому и ни въ какомъ мѣстѣ не запрещается

140. Фабрики и мануфактуры, могущія быть основанными, не подлежатъ симъ правиламъ, но работающіе въ нихъ подмастерья должны имѣть ремесленническія книжки.

Позволенія на оныя даются въ Варшавѣ Президентомъ, а въ другихъ городахъ—Воеводскими Коммисіями.

141. Денежные штрафы налагаются не иначе, какъ подлежащимъ полицейскимъ судомъ, по выслушаніи, въ случаѣ надобности, Управы Старшинъ.

142. Равнымъ образомъ всѣ споры о вознагражденіи между учениками, подмастерьями и мастерами не рѣшенные Управою Старшинъ, рѣшитъ подлежащій судъ.

143. По дѣламъ полицейскимъ, касающимся ремесла, Управа Старшинъ представляетъ свои предположенія Президенту или Бургомистру города.

144. Управа Старшинъ, въ случаѣ надобности, имѣетъ попеченіе объ осиротѣлыхъ дѣтяхъ мастеровъ, пока они не будутъ пристроены.

145. Всѣ прежнія цеховыя правила и обыкновенія, въ чемъ онѣ противны сему распоряженію, уничтожаются.

146. Евреямъ дозволяется съ соблюденіемъ вышеизложенныхъ правилъ, производить всѣ ремесла и заводить фабрики въ городахъ, лишь бы только исполнены были относящіяся къ нимъ правила и распоряженія.

147. Всякій, кто отъ высшаго Начальства получитъ патентъ на новыя изобрѣтенія и усовершенствованія, можетъ производить оныя въ свою пользу въ Царствѣ Польскомъ, и никто въ продолженіе времени, на которое патентъ выданъ, не можетъ вступать въ его права, или производить тѣхъ же самыхъ работъ,

W takim razie uwolnionemu wydadzą szczególne pozwolenie, na mocy którego zarówno z majstrami, przez Urząd Starszych przyjętymi, rzemiosło sprawować będzie.

139. Sprzedaż gotowéj roboty nikomu ani w żadném miejscu bronioną być nie może.

140. Fabryki i rękodzielnie, założyć się mogące, nie są objęte temi przepisami, lecz czeladź w nich pracująca, w książki rzemieślnicze opatrzoną być powinna.

Pozwolenia na nie, w Warszawie Prezydent, w innych miastach Kommissye Wojewódzkie wydawać mają.

141. Kary porządkowe nie inaczéj, jak przez właściwy Sąd Policyjny wymierzane będą, za wysłuchaniem w potrzebie Urzędu Starszych.

142. W tenże sposób spory wszelkie o wynagrodzenie między uczniami, czeladnikami i majstrami, przez Urząd Starszych nie załatwione, rozstrzygnie Sąd właściwy.

143. W rzeczach policyi, rzemiosła dotyczących, Urząd Starszych wnioski swe czyni do Prezydenta, lub Burmistrza miasta.

144. Urząd Starszych w potrzebie ma pieczę o dzieciach pozostałych majstrów, aż do ich opatrzenia.

145. Wszelkie dawne przepisy i zwyczaje cechowe, ile urządzeniu temu są przeciwne, uchylają się.

146. Wolno jest żydom, przy zachowaniu powyższych przepisów, wszelkie rzemiosła i fabryki po miastach sprawować, byleby oraz zachowane były prawidła i urządzenia policyjne im służące.

147. Ktokolwiek od wyższéj Władzy patent na nowe wynalazki lub wydoskonalenia uzyska, mocen będzie w Królestwie Polskiém takowe na swój pożytek wykonywać, i nikt przez przeciąg lat, na które patent jest wydany, nie może na prawo jego następować, ani tejże saméj czynności sprawować, chybaby za in-

развѣ бы также получилъ отъ высшаго Начальства патентъ на усовершенствованіе оныхъ.

Исполненіе сего постановленія возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства, 31 Декабря 1816 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

nym do niéj przypadkiem, lub udoskonaleniem, także dla siebie patent od wyższéj Władzy otrzymał.

Uskutecznienie postanowienia tego, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 31 Grudnia 1816 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Приложеніе къ № 1-му.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава о гербовомъ сборѣ, по коему ремесленныя книжки и свидѣтельства, выдаваемыя подмастерьямъ о работѣ, подлежатъ такому же платежу, какъ обыкновенныя свидѣтельства.

На подлинномъ собственною Его Императорско-Царскаго Величества рукою написано:

„Быть по сему."

Въ Ливадіи, 25 Сентября
(7 Октября) 1863 года.

Исправляющій должность Министра Статсъ-Секретаря
(подписано) *В. Платоновъ.*

ТАБЕЛЬ ГЕРБОВОМУ СБОРУ.

Статьи табели.	Предметы, подлежащіе платежу гербовой пошлины.	Цѣна гербовой бумаги. Руб.	к.	Размѣръ процентовъ для опредѣленія гербовой пошлины.	Статьи Устава, указывающія основанія для опредѣленія гербовой пошлины.	Статьи Устава, освобождающія отъ гербовой пошлины.
51	Ремесленныя книжки, выдаваемыя подмастерьямъ изъ ремесленныхъ Управъ, принимаются за свидѣтельства (см. ст. 159)	.	.	.	.	.

Annex do № 1-go.

WYCIĄG Z NAJWYŻÉJ ZATWIERDZONÉJ USTAWY STEMPLOWÉJ, KWALIFIKUJĄCÉJ KSIĄŻECZKI RZEMIEŚLNICZE I ŚWIADECTWA CZELADNICZE DO OPŁATY STEMPLOWÉJ, JAK ZA ŚWIADECTWA.

Na oryginale własną ręką Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości napisano:

„Ma być według tego."

Liwadia, d. 25 Września
(7 Października) 1863 r.

p. o. Ministra Sekretarza Stanu,
(podpisano) *W. Płatonow.*

TARYFFA OPŁAT STEMPLOWYCH.

Pozycya taryfy	Przedmiot opłacie stemplowéj ulegający.	Cena stempla Rs.	k.	Stopa procentu do obliczania opłaty stemplowej.	Artykuły ustawy, wskazujące zasady do stanowienia opłaty.	Artykuły ustawy, od opłaty uwalniające.
51	Książeczki rzemieślnicze przez Urząd Starszych czeladnikom wydawane, uważają się jak świadectwa (poz. 159).	.	.	.	.	.

52	Свидѣтельства или такъ называемыя Kundshaft или Livret, выдаваемыя подмастерьямъ о работѣ, принимаются за обыкновенныя свидѣтельства (см. ст. 159).	.	.	.	.	.	.
159	Всякаго другаго рода свидѣтельства, выдаваемыя отъ властей, Управленій и частными лицами.	.	15	.	.	.	.

52	Kundschafty v. Livret, czyli świadectwa roboty czeladnikom udzielane, uważają się jak świadectwa (poz. 159).	.	.	.	.	.	.
159	Świadectwa wszelkie Władz, Urzędów i osób prywatnych .	.	15	.	.	.	.

№

Правила, изданныя въ дополненіе 120-ой статьи постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года объ учрежденіи ремесленныхъ цеховъ, относительно зачи мастерской штуки въ искусствахъ и ремеслахъ(*).

(21 Апрѣля 1819 года.)

Номеръ	Наименованіе цеховъ.	Ученики, поступающіе въ подмастерья, должны выдѣлать:
1.	Бондарей	1. Ушатъ для воды. 2. Малую ванну. 3. Боченокъ.
2.	Паяльщиковъ	Одну изъ слѣдующихъ штукъ: тарелку, сахарницу, фонарь или англійскій чайникъ.
3.	Хирурговъ	Не выдѣлываютъ штуки, но выдерживаютъ экзаменъ въ присутствіи Физика или Обводоваго Хирурга.
4.	Кожевниковъ	1. Телячьихъ черныхъ кожъ 5 штукъ. 2. Телячьихъ сѣрыхъ кожъ 5 штукъ.

(*) Правила эти утверждены предписаніемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 25 Октября 1823 года за № 518

2.

Номеръ	Подмастерья, поступающіе въ мастера, должны выдѣлать:
1.	1. Овальную кубообразную штуку, вышиною 1 локоть 21 дюймовъ. 2. Ванну, вышиною 1 локоть 10 дюймовъ. 3. Анталы для виноградnаго вина, въ діаметрѣ 20 дюймовъ каждый.
2.	Двѣ изъ слѣдующихъ штукъ: *a)* умывальницу съ кубкомъ изъ желтой мѣди или англійской жести; *b)* овальную вазу для пунша; *c)* большой фонарь шестистѣнный изъ желтой мѣди полированный; *d)* эпитафію или надгробницу.
3.	Не выдѣлываютъ штуки, но выдерживаютъ экзаменъ въ присутствіи Воеводскаго Физика.
4.	1. Телячьихъ черныхъ кожъ 10 штукъ. 2. Телячьихъ сѣрыхъ кожъ, такъ называемыхъ фаледровыхъ, 10 штукъ.

N°.

Przepisy wydane w dopełnieniu artykułu 120 postanowienia roku, co do urządzenia zgromadzeń rzemieślniczych, w przedmio-

(d. 21 Kwietnia

Numer	Nazwisko Zgromadzeń	Uczniowie postępujący na czeladź zrobić powinni:
1	Bednarzy	1. Konewkę do wody. 2. Wanienkę małą. 3. Baryłkę.
2	Blacharzy	Jedną z następujących sztuk, jako to: talerz, cukierniczkę, latarnię, lub imbryczek angielski.
3	Chirurgów	Nie robią sztuki, lecz składają examen w obecności Fizyka lub Chirurga obwodowego.
4	Garbarzy	1. Skórek cielęcych czarnych sztuk 5. 2. Skórek cielęcych szarych sztuk 5.

(*) Przepisy te zatwierdzone zostały reskryptem Kommissyi Rządowéj Spraw

2.

Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 miocie zadawania sztuki mistrzowskiéj w kunsztach i rzeslach (*).

1819 r.)

Numer	Czeladź postępująca na majstrów zrobić powinna:
1	1. Sztukę owalną pękatą wysokości 1 łokcia, cali 21. 2. Wannę, 1 łokcia 10 cali wysokości. 3. Antałki do wina w przemiarze 20 cali każdy.
2	Dwie sztuki z następujących: *a)* miednicę z kubkiem mosiężną, lub z angielskiéj blachy; *b)* wazę owalną do ponczu; *c)* latarnię dużą 6-cio graniastą mosiężną polerowaną; *d)* epitafium czyli nadgrobek.
3	Nie robią sztuki, lecz składają examen w obecności Fizyka wojewódzkiego.
4	1. Skórek cielęcych czarnych sztuk 10. 2. Skórek cielęcych szarych faledrowych sztuk 10.

Wewnętrznych i Policyi z dnia 25 Października 1823 r. N° 518.

		3. Двѣ такъ называемыя фаледровыя кожи, одну воловью и одну коровью. 4. Двѣ черныя юфтяныя кожи. 5. Одну глянсовую черную воловью кожу.
5.	Гвоздарей	1. Цѣлозамочные гвозди. 2. Потолочные гвозди. 3. Штемпельные гвозди. 4. Штифты подъ каблуки и подошвы. 5. Гвозди для жалюзи.
6.	Гребеньщиковъ	1. Дамскій гребень рѣзной, или по употребительной формѣ, со всею точностію, уподобляющійся фигурѣ и цвѣту черепахи. 2. Парикмахерскій гребень, такъ называемый парижскій, по абрису. 3. Простой складной гребень въ формѣ перочиннаго ножика, утвержденный на штифтѣ. 4. Густой гребень на двѣ стороны, по абрису, вырѣзанный со всею точностію.

		3. Пять такъ называемыхъ фаледровыхъ кожъ, двѣ воловьи и три коровьи. 4. Пять черныхъ юфтяныхъ кожъ, двѣ воловьи и и три коровьи. 5. Три глянсовыя воловьи кожи: одну сѣрую и двѣ черныя. 6. Пять кожъ воловьихъ, такъ называемыхъ фунтовыхъ подошвенныхъ.
5.		1. Штемпельные гвозди для воротъ. 2. Ровные гвозди для воротъ. 3. Штрейкованные гвозди. 4. Половые костыли съ круглыми головками. 5. Половые костыли съ крылатыми головками. 6. Подковные гвозди. 7. Ровные гвозди, плавающіе на водѣ. 8. Гренкованные гвозди. 9. Штемпельные гвозди, плавающіе на водѣ.
6.		1. Дамскій гребень прозрачный правильнѣйше начертить и, согласно тому, съ точностію вырѣзать, дать цвѣтъ черепахи; предварительно однакожъ рисунокъ долженъ быть представленъ и признанъ достаточнымъ. 2. Сдѣлать парикмахерскій гребень, такъ называемый парижскій. 3. Сдѣлать рогъ для пороха по самой лучшей формѣ, съ выдѣланіемъ, то есть вырѣзаніемъ въ концѣ мундштука головы какаго нибудь звѣря или рыбы.

		3. Dwie skóry faledrowe, jedna wołowa, jedna krowia. 4. Dwie skóry czarne juchtowe. 5. Jedną skórę glansowaną czarną wołową.
5	Gwoździarzy	1. Gwoździe cało-zamkowe. 2. Gwoździe sufitowe. 3. Gwoździe stemplowane. 4. Sztyfty pod obcasy i pod podeszwy. 5. Gwoździe do żaluzjów.
6	Grzebieniarzy	1. Damski grzebień wyrzynany, lub podług formy używanéj jak najdokładniéj w regularności i w kolorze imitacyi szyldkretu. 2. Grzebień fryzyerski, paryzki zwany, podług abrysu. 3. Grzebień składany pojedynczy w formie scyzoryka na sztyfcie umocowany. 4. Grzebień gęsty, na dwie strony jak najregularniéj podług abrysu zrobiony.

		3. Skór faledrowych 5, dwie wołowe, trzy krowie. 4. Skór czarnych juchtowych 5, dwie wołowe i trzy krowie. 5. Skór glansowanych wołowych 3, to jest: jedna szara, dwie czarne. 6. Skór wołowych, tak nazwanych funtowych podeszwianych, sztuk 5.
5		1. Gwoździe stemplowane do bram. 2. Gwoździe gładkie do bram. 3. Gwoździe sztrejkowane. 4. Bretnale z okrągłemi główkami. 5. Bretnale z skrzydlastemi główkami. 6. Hufnale. 7. Gwoździe gładkie, pływające po wodzie. 8. Gwoździe grzękowane. 9. Gwoździe stemplowane, pływające po wodzie.
6		1. Grzebień damski w ażur najregularniéj odrysować i podług tego dokładnie wyrznąć, kolor szyldkretowy dać, przedewszystkiem zaś rysunek winien być okazany i za dostateczny uznany. 2. Zrobić grzebień fryzyerski, paryzki zwany. 3. Zrobienie rogu do prochu w najlepszym kształcie, z wyrobieniem czyli wyrznięciem na końcu mundsztuku głowy jakiegokolwiek zwierza, lub ryby.

7.	Переплетчиковъ	1. Переплести въ полушкуру какую нибудь печатную книгу in octavo въ 25 или 30 листовъ, хорошо сложенную, сколоченную, обрѣзанную, съ окрашенными въ какой нибудь цвѣтъ берегами, выполированную, съ линейкою на спинкѣ и заглавіемъ книги. 2. Сдѣлать легко и красиво ящикъ величины in octavo, наподобіе сундука, выклеенный внутри бѣлою, а снаружи какою нибудь цвѣтною бумагою.
8.	Ювилеровъ	Перстень или замочекъ, по модѣ.
9.	Шляпошниковъ	1. Шерстяную треугольную шляпу. 2. Треугольную шляпу изъ заячей кожи. 3. Круглую полутонкую шляпу.
10.	Котельниковъ	1. Мѣдный котелокъ для чая.

7.	1. Mundus Symbolicus in folio majori, должно быть планированное, маргинесъ испещренный разными цвѣтами, въ пергаментѣ бѣлый, съ ибершлякомъ надъ маргинесомъ. 2. Missale Romanum in folio majori, маргинесъ позолоченный, на сафьянной шкурѣ, вездѣ чисто фунголомъ клейменое, съ загнутыми застежками и отлитыми углами. 3. Breviarium Romanum in quarto въ сафьяновую кожу тѣмъ же способомъ какъ служебникъ. 4. Профитекъ или букварь или другіе молитвенники in octavo въ красную кожу собственноручно крашенную, которая должня быть сверху чисто и густо клеймена. 5. Agenda in quarto въ свинную кожу съ краснымъ берегомъ, крученными клаузирами и пунктами на углахъ. 6. Methodum или грамматика или законы minorem, также позолоченное, въ красную кожу и углами, какъ другіе.
8.	Сдѣлать хорошо фермоаръ или брилянтовыя кольца.
9.	1. Треугольную шляпу изъ тонкой шерсти. 2. Тонкую обыкновенную шляпу изъ заячей кожи. 3. Касторовую шляпу изъ бобровой шерсти.
10.	1. Малую ванну полированную продолговатую съ двумя головами и обручиками, какъ обыкновенно. 2. Кувшинъ для пива полированный, вмѣщающій въ себѣ два гарнца, со дномъ и корпусомъ, выдѣланный изъ одной штуки, безъ всякаго паянія; къ сему кувшину выпуклая крышка на верху въ формѣ жолудя. 3. Полированную форму для тѣста такъ называе-

7	Introligatorzy	1. Książkę jakąbądź drukowaną in octavo, arkuszy 25 lub 30 zawierającą, w półskórek oprawną, dobrze złożoną, zbitą, oberzniętą i zafarbowane brzegi jakimbądź kolorem mającą, wypolerowaną i linijką na grzbiecie, oraz tytułem tejże książki wyłożonym. 2. Pudełko wielkości in octavo na kształt kuferka, białym papierem wewnątrz a kolorowym zewnątrz, jakim się podoba, wyklejone, gładko i pięknie zrobione.
8	Jubilerów	Sygnet lub zameczek, jaki będzie modnym, wyrobić.
9	Kapeluszników	1. Kapelusz trzygraniasty z wełny. 2. Kapelusz trzygraniasty zajączkowy. 3. Kapelusz okrągły pół cienki.
10	Kotlarzy	1. Kociołek miedziany do herbaty.

7	1. Mundus Symbolicus in folio majori, ma być planerowane, margines nakrapiany różnemi farbami, w pargaminie białym z überszlagiem nad marginesem. 2. Missale Romanum in folio majori, margines pozłacany i na skórze safianowéj, wszędzie chędogo fungołem stemplowane, z klamrami zagiętemi i narożnikami odlewanemi. 3. Breviarum Romanum in quarto w skórę safianową, tym sposobem jak mszał. 4. Profitek lub elementarz, albo insze modlitwy in octavo w skórę czerwoną farbowaną swoją ręką, która być ma chędogo po wierzchu gęsto stemplowana. 5. Agenda in quarto w świnią skórę z czerwonym brzegiem i kręconemi klauzurami, także punktami po rogach. 6. Methodum albo grammatyka vel prawo minorem, także pozłociste w czerwoną skórę i narożnikami jak inne.
8	Fermoir lub kolczyki brylantowe dokładnie zrobić.
9	1. Kapelusz trzygraniasty z cienkiéj wełny. 2. Kapelusz zajączkowy cienki zwyczajny. 3. Kapelusz kastorowy z włosów bobrowych.
10	1. Wanienkę polerowaną podługowatą z dwiema głowami, z obrączkami, jak zwyczajnie. 2. Dzbanek do piwa polerowany, trzymający w sobie dwa garnce, z dnem i korpusem z jednéj sztuki wyrobiony, bez żadnego lutowania, do tego dzbanka pokrywa wydęta na wierzchu w formie żołędzi.

11.	Портныхъ	Польской работы, долженъ сшить жупанъ и кунтушъ. Нѣмецкой работы, сюртукъ или фракъ. Дамской, бѣлое платье или халатъ на ватѣ.
12.	Кузнецовъ	Долженъ показать двѣ пары подковъ собственной выдѣлки, одну грифованную, другую негруфованную, подъ верховую лошадь, а также пять штукъ съ кольцами подъ переднія ноги.
13.	Трубочистовъ	Не выдѣлываютъ штуки.
14.	Мѣховщиковъ	Выдѣлываютъ одну штуку, какая въ ихъ ремеслѣ наиболѣе по модѣ.
15.	Литейщиковъ	Умывальницу, вазу или какую нибудь другую посуду, съ обозначеніемъ охвата, широты и глубины.
16.	Канатниковъ	1. Четыре веревки, составляющіяся изъ 16-ти нитокъ, вѣсомъ въ $2\frac{3}{4}$ фунта каждая. 2. Двѣнадцать снуровъ бичевки, каждый въ 24 сажени длины, вѣсомъ одинъ фунтъ.
17.	Мѣдниковъ	1. Офицерскій ринграгенъ.

		мую турецкая чалма, также изъ одной штуки съ трубочкою, безъ паянія.
11.		Польской работы, скроить и сшить жупанъ, кунтушъ и капотъ. Нѣмецкой работы, фракъ, жилетъ бѣлый пиковый, короткіе штаны и военные панталоны. Дамской работы, бѣлое платье, снуроку, амазонку.
12.		Ходъ для коляски по абрису фабриканта.
13.		Не выдѣлываютъ штуки.
14.		Выдѣлываютъ три штуки, какія наиболѣе по модѣ.
15.		Должна быть вылита штука по формѣ, назначенной Собраніемъ мастеровъ, съ точностію выточена и выполирована.
16.		Канатъ, имѣющій 30 сажень длины, 4 дюйма толщины, который три раза долженъ быть выпробованъ. 20 штукъ поясовъ на три пряжки, каждый въ шесть нитокъ. 20 штукъ крестовыхъ поясовъ на двѣ пряжки къ англійскимъ сѣдламъ. 32 локтя верхнихъ поясовъ тѣмъ же образомъ.
17.		Столовый подсвѣчникъ.

11	Krawców	Roboty polskiéj ma uszyć żupan i kontusz. Roboty niemieckiéj surdut lub frak. Damskiéj suknię białą lub szlafrok na wacie.
12	Kowale	Powinien okazać własnéj roboty dwie pary podków, jednę gryfowaną, a drugą niegryfowaną pod konia wierzchowego, tudzież pięć sztuk z kolcami do przedniéj nogi.
13	Kominiarzy	Nie robią sztuki.
14	Kuśnierzy	Robią sztukę jedną, jaka najwięcéj w ich professyi w modzie.
15	Konwisarze	Miednicę, wazę, lub inne jakie naczynie, z oznaczeniem obwodu szerokości i głębokości.
16	Liniarzy	1. Cztery postronki, każdy z 16 nitek składający się i ważący $2^3/_4$ funta. 2. Dwanaście sznurów szpagatu, każdy z 24 sążni długości, ważące funt jeden.
17	Mosiężników	1. Ringkragen officerski.

	3. Formę do ciasta polerowaną, tak zwaną zawój turecki, także z jednéj sztuki z rurką bez lutowania.
11	Roboty polskiéj skroić i uszyć żupan, kontusz i kapotę. Roboty niemieckiéj frak, kamizelkę pikową białą, spodnie krótkie i rajtuzy wojskowe. Roboty damskiéj, suknię białą, sznurówkę, amazonkę.
12	Spód do pojazdu, podług abrysu fabrykanta zrobić.
13	Nie używają robienia sztuk.
14	Robią trzy sztuki, najwięcéj w modzie będące.
15	Ma być wylana sztuka podług formy, oznaczać się mającéj przez zgromadzenie majstrów, dokładnie wytoczona i wypolerowana.
16	Linę długości mającą 30 sążni, grubości 4 cale, która trzy razy przysadzona być musi. 20 sztuk gurtów na trzy sprzączki, każdy z sześciu nitek. 20 sztuk krzyżowych gurtów na dwie sprzączki do angielskich siodeł. 32 łokcie wierzchnich gurtów na ten sam sposób.
17	Lichtarz stołowy.

		2. Вазовую ложку. 3. Оковку курительной трубки. 4. Пару шпоръ.
18.	Мельниковъ	Такъ называемый трибрадъ.
19.	Мыловаровъ	Умѣть хорошо тянуть свѣчи.
20.	Каменьщиковъ	Долженъ знать принаровленіе разныхъ сортовъ растворенной извести къ какой нибудь работѣ, а при постройкѣ каменнаго зданія, разумѣть связь кирпича или камней относительно крѣпости. Знать хорошо отвѣшиваніе стѣнъ, нивелированіе оныхъ, знать порядокъ кирпича въ сводѣ, умѣть хорошо уложить черепицу въ разныхъ мѣстахъ для перелива воды; все это дѣлать у Старшины двѣ или три недѣли, для доказательства своихъ способностей.
21.	Пекарей	Не выдѣлываютъ штуки.
22.	Парикмахеровъ	Простой круглый парикъ.
23.	Пряничниковъ	1. Выпечь хорошо пряникъ приправленный, такъ называемый торунскій, который долженъ имѣть вѣса 20 фунтовъ.

		Обивку для мебели или какую нибудь другую штуку, по представленіи своего абриса.
18.		Такъ называемый коммрадъ.
19.		Вареніе или выдѣлываніе одного вара мыла на двѣ воды, которая должна быть твердая или полуработа.
20.		Знать, какой грунтъ нуженъ для постройки большихъ или малыхъ зданій и толщину стѣны въ фундаментѣ для поддержанія строенія, и выше, начиная съ земли до крыши. Приготовленіе разныхъ сводовъ, аркадъ для работающихъ подмастерьевъ и принаровленіе къ нимъ крѣпости и высоты. 2. Опредѣлить вѣсъ для оконъ, дверей, брусьевъ и тому подобныхъ предметовъ. Умѣть составить смѣту на какую нибудь постройку согласно данному плану. Умѣть сдѣлать рисунокъ какого нибудь строенія, нарисовать домъ въ треугольникъ и опредѣлить толщину стѣнъ въ фундаментѣ. Высота этого дома должна состоять изъ партера и одного этажа, съ обозначеніемъ чертами партера, перваго этажа, карниза трубъ и профиля.
21.		Не выдѣлываютъ штуки.
22.		Французскій парикъ.
23.		1. Выпечь хорошо пряникъ приправленный, такъ называемый торунскій, который долженъ имѣть вѣса 40 фунтовъ.

		2. Łyżkę wazową. 3. Okucie fajki. 4. Parę ostróg.
18	Młynarzy	Tak nazwany tribrad.
19	Mydlarzy	Umieć świece porządnie ciągnąć.
20	Mularzy	Ma wskazać znajomość porównywania gatunków różnych wapna, rozrobionego do jakiejkolwiekbądź roboty, – w murowaniu wiązania cegłą lub kamieniami dla mocy. Znać dobrze pionowanie murów, ważenie tychże, znać szyk cegły w sklepieniu, umieć dobrze ułożyć szyk dachówki w różnych miejscach dla biegu wody, to wszystko robić przez dwa lub trzy tygodnie u Starszego, dla udowodnienia zdatności.
21	Piekarzy	Nie robią sztuki.
22	Perukarzy	Perukę prostą okrągłą.
23	Piernikarzy	1. Dokładnie wypiec piernik zaprawny, tak zwany toruński, któryby ważył funtów dwadzieścia.

		Obicie do mebli, lub jakąkolwiek inną sztukę, po złożeniu swego abrysu.
18		Tak zwany kommrad.
19		Gotowanie czyli fabrykowanie jednego waru mydła na dwie wody, która twarda czyli półrobota być powinna.
20		Znać, jaki grunt potrzebny jest do stawiania gmachów lub budowli małéj, i grubość muru w fundamencie dla utrzymania budowli, także i wyżéj, zacząwszy od ziemi aż do dachu. Wyładowanie różnych sklepień, arkad dla robiących czeladzi, porównywać do tychże moc i wysokość. Odznaczyć wagi dla okien, drzwi, belek i tym podobnych szczegółów. Umieć sporządzić wykazy kosztów, anszlagi do budowli jakiéjkolwiekbądź, według abrysu podanego. Znać rysunek jakiéjkolwiek budowli, odrysować dom w trójkąt i oznaczyć grubość murów w fundamencie. Wysokość tego domu składać się ma z dołu i jednego piętra, odznaczając kreskami dół, pierwsze piętro, gzyms, kominy i profil.
21		Nie robią sztuki.
22		Perukę francuzką.
23		1. Dokładnie wypiec piernik zaprawny, tak zwany toruński, któryby po wypieczeniu ważył funtów czterdzieści.

		2. Восковую колодочку въ четыре цвѣта, вѣсомъ въ 4 фунта.
24.	Сѣдельниковъ	1. Одну пару шоровыхъ нашильниковъ. 2. Одинъ недоуздокъ.
25.	Перчаточниковъ	1. Штаны изъ замшевой кожи. 2. Одну пару перчатокъ англійскимъ швомъ. 3. Одну пару подтяжекъ.
26.	Рыболововъ	Не выдѣлываютъ штуки.
27.	Мясниковъ	Не выдѣлываютъ штуки.
28.	Сапожниковъ	*a) Мужеской работы:* 1. одну пару венгерскихъ сапоговъ; 2. одну пару сапоговъ съ отворотами; 3. одну пару башмаковъ. *b) Дамской работы:* 1. одну пару гладкихъ башмаковъ; 2. пару поясныхъ башмаковъ; 3. пару башмаковъ на каблукахъ, или на двойной подошвѣ.

	2. Вылить и свить колодочку наподобіе колеса, вѣсомъ въ 6 фунтовъ.
24.	1. Одну пару англійскихъ шоръ въ полномъ образцѣ, наиболѣе употребляемыхъ. 2. Полную гусарскую збрую. 3. Англійскій или турецкій мундштукъ. 4. Польскую уздечку.
25.	1. Штаны изъ лосиной кожи по первой модѣ. 2. Одну пару перчатокъ англійскимъ швомъ по первой модѣ. 3. Портупею для сабли или шпаги. 4. Кафтанъ изъ лосиной кожи. 5. Пару чулокъ изъ кожи серны. 6. Обыкновенную ладунку.
26.	Не выдѣлываютъ штуки.
27.	Не выдѣлываютъ штуки.
28	Тоже самое по пункту *a* и *b* должны выдѣлать подмастерья, съ тою разницею, что сами должны сдѣлать себѣ колодку:

		2. Stoczek z wosku w czterech kolorach uwinąć, któryby ważył cztery funty.
24	Rymarzy	1. Parę naszelników szorowych. 2. Jedną uzdzienicę.
25	Rękawiczników	1. Spodnie z skóry zamszowéj. 2. Rękawiczek parę szwem angielskim. 3. Szelek parę.
26	Rybaków	Nie robią sztuki.
27	Rzeźników	Nie robią sztuki.
28	Szewców	*a) roboty męzkiéj:* 1. Parę butów węgierskich. 2. Parę butów z sztylpami. 3. Parę trzewików. *b) roboty damskiéj:* 1. Parę trzewików gładkich. 2. Parę trzewików passowych. 3. Parę trzewików na korkach, czyli na dubeltowéj podeszwie.

	2. Ulać i zwinąć stoczek w formie koła, funtów sześć ważący.
24	1. Parę szorów angielskich w kompletnym modelu najwięcéj używanych. 2. Rząd huzarski kompletowy. 3. Munsztuk angielski lub turecki. 4. Uzdeczkę polską.
25	1. Spodni parę podług pierwszéj mody z skóry łosiowéj. 2. Rękawiczek parę szwem angielskim pierwszéj mody. 3. Pendent do pałasza lub szpady. 4. Spancer z skóry łosiowéj. 5. Pończoch parę z sarniéj skóry. 6. Ładownicę podług zwyczaju noszenia.
26	Nie robią sztuki.
27	Nie robią sztuki.
28	Toż samo i czeladź ad *a* i *b* zrobić powinna, z tą różnicą, iż ma sam zrobić sobie kopyto zupełnie.

29.	Сѣдельниковъ	Черное сѣдло выдѣлать фигурно и хорошо.
30.	Столярей	Выдѣлать штуку въ такомъ родѣ работы, какая у его мастера наиболѣе была въ употребленіи, а именно: *a) Мебельная:* Простой комодъ, шкафъ и тоалетъ. *b) Фабричная:* Крестовые двери съ оковкою. *c) Обыкновенная:* Обыкновенный столъ. Для всѣхъ этихъ работъ по указанному образцу, долженъ самъ отрѣзать матеріалъ, хорошо состругать и сложить.
31.	Слѣсарей	Ординарный замокъ съ щеколдою, такъ называемый Maskasse.
32.	Пушкарей	Замокъ для одноствольнаго ружья.
33.	Шпормахеровъ	Пару шпоръ и скребницу.
34.	Цейгшмитовъ (Zeügchmidt)	Брусъ для ручныхъ вѣсовъ.

29.	Двѣ дуги къ сѣдлу: одну англійскую, другую нѣмецкую, и обшить оныя кожею; одно сѣдло, подшитое ватою, другое гладкое, такъ чтобы сѣдла были пропорціональны, удобны и безъ всякой ошибки.
30.	Сперва сдѣлать рисунокъ малой величины комода и конторки, по даннымъ размѣрамъ; потомъ натуральной величины, а когда мастера признаютъ оные удовлетворительными, выдѣлать по нимъ изъ дерева.
31.	1. Такъ называемый Staursthürschloss, или замокъ къ главнымъ дверямъ съ флонгрифами, съ двумя скачущими и двумя поднимающими фелями. 2. Ширкапу съ пасквилею. 3. Искусственный висячій замокъ.
32.	Двухствольное ружье или пару отличныхъ пистолетовъ.
33.	Мундштуки на цугъ лошадей.
34.	Пилу для пиленія краснаго дерева и двойной циркуль.

29	Siodlarze	Czarne siodło kształtnie i dokładnie.
30	Stolarzy	Zrobić sztukę w takim rodzaju roboty, jaka u pryncypała jego nawięcéj była wyrabianą, mianowicie jako to: *a) meblowa:* Prostą komódkę, szafkę i toaletkę. *b) fabryczna:* Drzwi krzyżowe z okuciem. *c) ordynaryjne:* Stół ordynaryjny. Do których to robót podług wskazanego modelu materyał sam przyrznąć, dobrze scheblować i złożyć powinien.
31	Slusarzy	Zamek pojedynczy z klamką, tak nazwany Maskasse.
32	Puszkarzy	Zamek do pojedynczéj fuzyi.
33	Szpormacherów	Parę ostróg i zgrzebło.
34	Zeügschmidtów	Belkę do wagi ręcznéj.

29	Dwa łęki do siodła, to jest: jeden angielski, a drugi niemiecki, i takowe skórą obrobić, jedne watowane, a drugie gładkie, tak iżby siodła proporcyonalne, kształtne i bez żadnego błędu były.
30	Naprzód zrobić rys w małéj wielkości do komody i biórka podług miary, późniéj w postaci naturalnéj, a na końcu, po uznaniu majstrów za dokładne, z takowych in natura zrobić.
31	1. Dokładny skarbiec lub tak nazwany Staursthürschloss, czyli zamek do głównych drzwi z flongryfami, z dwoma skakającemi i dwoma podnoszącemi felami. 2. Schierkapę z paskwilą. 3. Kłódkę sztuczną.
32	Fuzyę dubeltową, lub parę przednich pistoletów.
33	Munsztuki na cug koni.
34	Piłę do rznięcia machoniów i cyrkiel dubeltowy.

35.	Каретниковъ	Кузовъ для коляски.
36.	Колесниковъ	Колесо для коляски.
37.	Стекольщиковъ	Нарисовать на столѣ карандашомъ уголъ, а также начертить оконничное стекло въ квадратъ, пятіугольникъ, шестіугольникъ, восьміугольникъ, $10\frac{1}{2}$ дюймовъ въ квадратъ.
38.	Шпажниковъ	Саблю въ бронзъ, хорошо позолоченную матовымъ золотомъ, и какъ слѣдуетъ оправленную. Шпагу такую же, какъ и саблю.
39.	Игольщиковъ	Круглое ситечко изъ желтой мѣди.
40.	Ножевщиковъ	1. Одну пару столовыхъ ножей. 2. Одинъ карманный ножъ.
41.	Токарей	1. Вазу. 2. Колонну. 3. Биліардный шаръ. 4. Шашки. 5. Курительную трубку съ чубукомъ. 6. Серенгу для поставленія клистира. 7. Насосъ для ранъ.

35.	Четырехмѣстную или двумѣстную карету.
36.	Колесо для четырехмѣстной или двумѣстной кареты.
37.	1. Парниковое окно въ 49 стеколъ, въ обыкновенный свинецъ, вышиною 2 локтя 6 дюймовъ, шириною 1 локоть $20\frac{1}{2}$ дюймовъ. 2. Одно окно въ карнисовый свинецъ въ 25 стеколъ тѣхъ же размѣровъ. 3. Стекольный по данному рисунку знакъ, который долженъ имѣть 21 дюймъ въ квадратъ. 4. Сдѣлать чисто и точно по данному рисунку фонарь, вышиною $18\frac{3}{4}$, шириною $10\frac{3}{4}$, толщиною $6\frac{1}{2}$ дюймовъ.
38.	1. Саблю и шпагу, какъ ученики. 2. Тесакъ, который, равно какъ и прежніе предметы, долженъ быть со всею оконченностію выдѣланъ, съ присовокупленіемъ ножа и вилки.
39.	Изъ желтой мѣди тонкій такъ называемый Sauber.
40.	1. Большія портняжія ножницы. 2. Большой мясничій ножъ называемый Speckmesser. 3. Одну пару ножей и вилокъ.
41.	1. Игру въ шахматы. 2. Французскую самопрялку. 3. Земной шаръ. 4. Лейку съ тремя трубами.

35	Stelmachów	Spód do koczyka.
36	Kołodziejów	Krąg koła do kocza.
37	Szklarzy	Winkel na stole ołówkiem odrysować, oraz szybę w czworogran, pięciogran, sześciogran i ośmiogran, cali $10\frac{1}{2}$ w kwadrat oznaczać ma.
38	Szpadników	1. Pałasz w bronz dobrze matem wyzłacany i jak należy oprawny. 2. Szpada podobnież jak pałasz.
39	Iglarzy	Sitko okrągłe mosiężne.
40	Nożowników	1. Jedną parę nożów stołowych. 2. Jeden nóż kieszonkowy.
41	Tokarzy	1. Wazę. 2. Filar. 3. Bilardową kulę. 4. Harcaby. 5. Fajkę z cybuchem. 6. Serengę do dawania enem. 7. Spryczkę do ran.

35	Poczwórną lub podwójną karetę.
36	Krąg koła do poczwórnéj i podwójnéj karety.
37	1. Okno inspektowe o 49 szybach w ołów ordynaryjny 2 łokcie, 6 cali wysokości, 1 łokieć $20\frac{1}{2}$ cala szerokości. 2. Jedno okno w karnysowy ołów o 25 szybach tejże saméj miary. 3. Szyld szklarski, który ma trzymać 21 cali w kwadrat, podług wyznaczonego rysunku. 4. Latarnię wysokości $18\frac{3}{4}$, szerokości $10\frac{3}{4}$ cali, głębokości $6\frac{1}{2}$ cali podług rysunku, czysto i dokładnie.
38	1. Pałasz i szpadę jak uczniowie. 2. Kordelas, który również jak poprzednicze artykuły powinien być doskonale zrobiony, z dodaniem do tego noża i widelca.
39	Delikatny mosiężny tak nazwany Sauber.
40	1. Nożyce krawieckie duże. 2. Nóż rzeźniczy duży, Speckmesser zwany. 3. Parę jedną noży i widelców.
41	1. Grę do szachów. 2. Kołowrotek francuzki. 3. Globus. 4. Sikawkę z trzema rurami.

42.	Часовщиковъ	*a) На малую работу:* Карманные часы. *b) На большую работу:* Бьющіе часы съ репетиромъ.
48.	Гончарей	Умѣть хорошо приготовить глину, сдѣлать изъ нея со всею точностію изразцы, нижніе и верхніе карнизы, фризы и сложить, какъ фризовые, такъ и карнизовые углы, и поставить печку со всею точностію. Кромѣ сего, умѣть выдѣлать кружку, салатницу или миску и кофейникъ.
44.	Плотниковъ	. . . . .
45.	Креслярей	Выдѣлать круглое кресло съ поручнями, выплетенное тростникомъ.
46.	Галунщиковъ	1. Шелковую тесьму шириною въ одинъ дюймъ, двуцвѣтную, съ узорами. 2. Золотой или серебряный галунъ гладкій, безъ узоровъ, ширины въ

42.	*a) На малую работу:* Часы съ репетиромъ, которыя, когда ихъ толкнуть, должны бить часы и четверти часовъ. *b) На большую работу:* Часы, бьющіе сами по себѣ часы и четверти часовъ, съ репетиромъ и будильникомъ.
43.	На всю печку долженъ собственноручно сложить изразцы, карнизы, фризы и углы, а также приготовить для высушенія, обжечь и дать хорошую глазуръ; изъ всѣхъ этихъ предметовъ, уже вызженныхъ и глазированныхъ, построить со всею оконченностію печку, какъ польскую, такъ и русскую, а равно выдѣлывать глиняную посуду безъ всякихъ недостатковъ.
44.	Такъ какъ за это ремесло обыкновенно берутся люди въ лѣтахъ, то, прослуживъ у мастера три или четыре года, какъ подмастерье, если желаетъ поступить въ мастера, обязанъ: 1. представить рисунокъ верха кровли и таковый послѣ выдѣлать изъ дерева; 2. долженъ сдѣлать смѣту плотничьей работы для строенія, какое Старшинами будетъ ему назначено.
45.	Выдѣлать канапе и круглое кресло съ поручнями и рамами выплетенное тростникомъ, который бы со всѣхъ сторонъ приходился плотно.
46.	1. Трехцвѣтный гарусовый поясъ съ узорами, передѣленный четыреугольными фигурами. 2. Золотой или серебрянный одиночный галунъ въ зазубрины, въ цвѣточные узоры, то есть вверху должны быть зазубрины, а внизу гладко.

42	Zegarmistrzów	*a) na małą robotę:* Zegarek kieszonkowy. *b) na dużą robotę:* Zegar bijący od siebie godziny, i repetować powinien też same godziny.
43	Zdunów	Znać dobrze glinę uprawić, z tejże zrobić doskonale kafle, gzymsy spodnie i wierzchnie, fryzy i narożniki, tak fryzowe jako i gzymsowe złożyć, i piec doskonale postawić. — Daléj umieć zrobić dzbanek, salaterkę czyli miskę, i imbryczek do kawy.
44	Cieśli	. . . . .
45	Krześlarzy	Zrobić okrągłe krzesło z poręczami i trzciną wyplecione.
46	Passamoników	1. Taśmę jedwabną w szerokości jednego cala o dwóch kolorach przerobioną w desenie. 2. Galon złoty lub srebrny gładki bez deseniu, również szerokości

42	*a) na małą robotę:* Zegarek z repetycyami, który za popchnięciem kwadranse i godziny bić powinien. *b) na dużą robotę:* Zegar z kwadransami, godzinami, bijący sam od siebie, powinien repetować i mieć excytarza.
43	Powinien na cały piec swoją ręką złożyć kafle, gzyms, fryzy i narożniki, tudzież do wysuszenia sporządzić, wypalić i glazurę dobrą dać; z tychże już wypalonych i glazurowanych piec doskonale tak polski, jako też rossyjski postawić, a to bez uprawienia żadnéj sztuki tak w kaflach, jako i gzymsach, tudzież naczynia gliniane bez żadnego błędu wyrobić.
44	Gdy do rzemiosła tego przybywają zwyczajnie ludzie w wieku już będący, przeto wyterminowawszy trzy lub cztery lata jako czeladnik, a następnie podmajstrzy, gdy chce zostać majstrem, winien: 1. Złożyć rysunek wiązań dachowych i takowe potem z drzewa zrobić. 2. Powinien zrobić anszlag kosztów roboty ciesielskiéj do budowli, jaka mu przez Starszych podaną zostanie.
45	Zrobić kanapę i krzesło okrągłe z poręczami i ramami trzciną wybite, które jak najdokładniéj na wszystkie strony passować powinny.
46	1. Passmon w trzech kolorach kamelarowy w desenie, przerabiany w kostki. 2. Galon złoty lub srebrny pojedynczy w zęby, w desenie kwiatowe, to jest od góry mają być zęby, a u dołu pod linią prosty.

		одинъ дюймъ или больше; обѣихъ этихъ работъ длина должна составлять одинъ локоть.
47.	Позументщиковъ	1. Рамовую тесьму въ двѣ диры какого нибудь цвѣта, шириною въ одинъ дюймъ, а длиною въ одинъ локоть. 2. Шейку на восемь пальцевъ круглаго снура съ разработкою безъ ошибки; при этой шейкѣ боченокъ, гладко выдѣланный, длиною въ одинъ локоть. 3. Узелокъ, называемый лягушечкою.
48.	Пуговичниковъ	Дюжину шелковыхъ пуговицъ, раздѣленныхъ на три части, изъ которыхъ каждая, то есть каждыя четыре пуговицы, должны быть особаго цвѣта.

	3. Двойный галунъ золотой съ серебромъ, въ узоръ, въ которомъ посерединѣ должны быть серебряные рои, а кайма у этихъ роевъ должна быть золотая. 4. Шелковый бортъ въ узоры изъ стриженаго бархата, имѣющій колеса отъ однаго края до другаго, изъ трехъ прутьевъ, изъ которыхъ два должны быть фризованы, а третій гладкій. Ширина всѣхъ этихъ работъ должна составлять три дюйма, а длина—одинъ локоть.
47.	1. Пять паръ петелекъ изъ двойной тесьмы, выдѣланныхъ въ видѣ *м*, въ два шелковые цвѣта, съ боченками венгерской работы длиною въ $1\frac{1}{2}$ дюйма, съ узелками и кистями. 2. Чубукъ длиною въ $1\frac{1}{2}$ локтя венгерскою работою въ узоръ рака на восемь крестовъ, дѣланный съ золотомъ, какого нибудь цвѣта; при немъ шнуръ такихъ же цвѣтовъ какъ чубукъ, на этомъ шнурѣ 14 или больше татарскихъ вязаныхъ пуговицъ и пара фризованныхъ кистей на подобіе жолудя; всѣ эти подробности должны быть гладко выдѣланы. 3. Гусарскій гарусный поясъ краснаго цвѣта, съ бѣлыми цифрами и боченкомъ, длиною въ три дюйма; поясъ этотъ долженъ быть чисто выдѣланъ изъ шнура на восьми колодкахъ.
48.	1. Полдюжины пуговицъ, шитыхъ золотомъ или серебромъ, съ узорами. 2. Полдюжины пуговицъ, дѣланныхъ иголкою, изъ которыхъ три штуки должны быть золотыя, а три серебряныя, въ разные узоры. 3. Дюжину пуговицъ шелковыхъ, дѣланныхъ также иголкою, разныхъ цвѣтовъ. 4. Полдюжины венгерскихъ пуговицъ шелковыхъ, дѣланныхъ иголкою, съ узломъ и кистями.

		jeden cal lub więcéj, obydwóch robót długość po łokciu jednym.
47	Szmuklerzy	1. Taśmę ramową na dwie dziury jakiego bądź koloru, szerokości cala, a długości łokieć jeden. 2. Szyjkę na ośm palcy sznura okrągłego, z rozrabianką bez zmyłki, przy téj szyjce baryłka gładko wyrobiona, łokieć długości. 3. Węzełek, żabka zwany.
48	Guzikarzy	Tuzin jedwabnych guzików podzielonych na trzy części, z których każda część, to jest cztery guziki, ma być innego deseniu.

		3. Galon dubeltowy także złoty ze srebrem przerabiany w deseń, w którym w środku mają być roje srebrne, a obwód tychże roi ma być złoty. 4. Burtę jedwabną w deseń z aksamitu strzyżonego, mającą koła od jednego brzegu do drugiego szerokości z trzech prętów, z których mają być dwa fryzowane, a trzeci gładki, szerokość tych wszystkich robót ma być trzy cale, a długości łokieć jeden.
47		1. Pięć par pętki z taśmy dubeltowéj w emik robiony, w dwa kolory jedwabne z baryłkami, węgierskié roboty, po półtora cala długich, z węzełkami i kutasami fryzowanemi. 2. Cybuch półtora łokcia długi węgierską robotą w deseń raka, na ośm krzyży zrobiony ze złotem jakimkolwiekbądź kolorem, przy nim sznurek w podobnych kolorach cybucha, na tym sznurku 14 lub więcéj tatarskich guzików wiązanych, i parę kutasów fryzowanych w kształcie żołędzi, powinny być gładko wyrobione. 3. Pas huzarski kamelarowy, koloru karmazynowego z białemi cyframi i baryłką długą cali trzy; ten pas ma być zrobiony z sznurka na klockach ośmiu, czysto odrobiony.
48		1. Pół tuzina guzików haftowanych złotem lub srebrem z deseniami. 2. Pół tuzina guzików igłą robionych, z których trzy sztuki mają być złote, a trzy srebrne, w różne desenie. 3. Tuzin guzików jedwabnych, także igłą zrobionych w różnych deseniach. 4. Pół tuzina węgierskich guzików jedwabnych igłą zrobić z węzłem i kutasami.

49.	Органщиковъ	Ученики не выдѣлываютъ штуки, но должны выдержать экзаменъ.
50.	Золотарей	Пару подсвѣчниковъ или сахарницу въ лучшемъ вкусѣ.
51.	Типографщиковъ	Выдержать экзаменъ, что знаетъ достаточно польское правописаніе и что можетъ прочитать всякую рукопись.

Варшава, 12 Апрѣ-

Статсъ-Совѣтникъ, Президентъ Муниципальнаго

	5. Гарусовую кисть, которая можетъ быть привѣшена къ лампадѣ.
49.	*a) Касательно мастеровъ музыкальныхъ инструментовъ:* 1. Полное фортепіано по образцу, указанному Управою Старшинъ. *b) Касательно органщиковъ:* 2. Долженъ представить Управѣ свидѣтельство по крайней мѣрѣ изъ трехъ мѣстъ, гдѣ строилъ органы, по той причинѣ, что постройка новаго органа на штуку невозможна для подмастерьевъ, по большимъ издержкамъ.
50.	По новѣйшей формѣ чайную машину.
51.	Долженъ знать расположеніе столбцовъ отъ самаго большаго до наименьшаго формата, то есть: отъ такъ называемаго in folio до sexdecimo. Кромѣ сего, долженъ, по возможности, умѣть читать на греческомъ, латинскомъ, нѣмецкомъ и французскомъ языкахъ.

ля 1819 года.

Управленія и Полиціи столичнаго города Варшавы

(подписано) *Войда.*

49	Organmistrzów	Ucznie nie robią sztuki, lecz examen składać powinni.
50	Złotników	Parę lichtarzy albo cukierniczkę w najgustowniejszym fasonie.
51	Drukarzy	Zdać examen, że zna dobrze ortografię polską i że wszelkie rękopisma dokładnie wyczytać potrafi.

w Warszawie, dnia 21

Radca Stanu, Prezydent Municypalności

	5 Kutas kamelarowy, do lampy mogący być użyty.
49	*a) Co do fabrykantów instrumentów muzycznych:* 1. Kompletny fortepian podług wzoru, przez Urząd Starszych wskazać się mającego. *b) Co do organmistrzów:* 2. Ma złożyć urzędowe świadectwo z trzech najmniéj miejsc, gdzie organy budował, z powodu, że budowanie nowego organu na sztukę dla czeladzi jest niepodobném, ze względu wielkiego kosztu.
50	W najświeższym fasonie kostier cały lub maszynę do herbaty.
51	Powinien okazać, iż zna rozkład kolumn od największego do najmniejszego gatunku formatu, to jest od tak zwanego in folio aż do sexdecimo. Oprócz tego powinien, ile możności, umieć dobrze czytać po grecku, po łacinie, po niemiecku i francuzku.

Kwietnia 1819 roku.

i Policyi miasta stołecznego Warszawy,

(podpisano) *Wojda.*

N° 3.

О примѣненіи правилъ о ремесленныхъ цехахъ къ отставнымъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ артиллерійской ремесленной роты.

(18 Февраля 1823 года.)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Полиціи.

Правительственная Коммисія препровождаетъ въ Воеводскую Коммисію, для надлежащаго руководства, состоявшееся 31 дня минувшаго мѣсяца постановленіе, коимъ опредѣлено, какимъ образомъ должно быть примѣняемо къ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ артиллерійской ремесленной роты постановленіе отъ 31 Декабря 1816 года.

Варшава, 18 Февраля 1823 г.

Заступающій Министра, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Сташицъ.*

№ 195/308.

N° 3.

O zastosowaniu przepisów zgromadzenia rzemiosł do podoficerów i żołnierzy dymissyonowanych z kompanii rzemieślniczéj artylleryi.

(d. 18 Lutego 1823 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Przesyła Kommissyi Województwa Mazowieckiego postanowienie z dnia 31 m. z., przepisujące sposób, jak postanowienie daty 31 Grudnia 1816 r. ma być zastosowane do podoficerów i żołnierzy dymissyonowanych z kompanii rzemieślniczéj artyllеryi, do ścisłego zachowania.

w Warszawie, d. 18 Lutego 1823 roku.

Minister Prezydujący,
w zastępstwie, Radca Stanu, (podpisano) *Staszic.*

№ 195/308.

Приложеніе къ N° 3-му.

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Вслѣдствіе представленія Правительственной Военной Комисіи отъ 10 Января сего года, за № $^{10650}/_{1294}$, принявъ во вниманіе, что унтеръ-офицеры и рядовые артиллерійской ремесленной роты избираются изъ сословія ремесленниковъ, и будучи употребляемы въ продолженіе всей службы на работы при арсеналѣ, отличающіяся совершенствомъ, постоянно совершенствуются и, согласно тому, получаютъ въ той же ротѣ повышенія, мы постановили и постановляемъ:

Правила изложенныя въ постановленіи нашемъ, состоявшемся 31 Декабря 1816 года, объ учрежденіи цеховъ: ремесленныхъ, промышленныхъ и художествъ, желаемъ примѣнить къ отставнымъ унтеръ-офицерамъ и рядовымъ артиллерійской ремесленной роты, на слѣдующихъ основаніяхъ:

§ 1.

Воинскіе чины артиллерійской ремесленной роты, уволенные отъ службы и получившіе въ ротѣ степень ученика, въ уваженіе выслуги ими лѣтъ въ военной службѣ и пріобрѣтеннаго въ ротѣ усовершенствованія въ ремеслѣ, будутъ допускаемы, безъ предварительнаго нахожденія извѣстнаго числа лѣтъ въ обученіи, къ испытанію, заключающемуся въ выдѣлкѣ, въ присутствіи Старшинъ, штуки, опредѣленной § 49-мъ помянутаго устава, для подма-

Annex do N. 3-go.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na uczynione nam ze strony Kommissyi Rządowéj Wojny pod dniem 10 Stycznia r. b. № $^{10650}/_{1294}$ przełożenie, zważywszy, że podoficerowie i żołnierze w kompanii rzemieślniczéj artylleryi są wybierani z klassy rzemieślników, a w ciągu służby używani do robót w arsenale, cechą doskonałości oznaczonych, stają się coraz zdatniejszymi, i podług tego otrzymują w tejże kompanii stopnie, postanowiliśmy i stanowimy.

Przepisy Uchwały naszéj, pod d. 31 Grudnia 1816 roku zapadłéj, zgromadzenia rzemiosł, przemysłu i kunsztu urządzającéj, do podoficerów i żołnierzy z kompanii rzemieślniczéj artylleryi dymissyonowanych zastosowane mieć chcemy, w sposób następujący:

§ 1.

Żołnierze z kompanii rzemieślniczéj artylleryi od służby uwolnieni i z tejże stopień ucznia posiadający, przez wzgląd na wysłużone w wojsku lata i ich w kompanii rzemieślniczéj wydoskonalenie się, będą mogli być, bez poprzedniego odbywania lat nauki, przypuszczeni do popisu, zasadzającego się na zrobieniu przed Urzędem Starszych sztuki czeladniczéj, § 49-m w mowie będącego urządzenia przepisanéj, a to w celu otrzymania wyzwolenia na

стерьевъ, для полученія степени подмастерья; подвергающіеся испытанію, если исполнятъ условія, въ означенномъ параграфѣ указанныя, записываются въ цеховую книгу, въ разрядъ подмастерьевъ, и снабжаются подмастерскимъ свидѣтельствомъ, съ уплатою за оное, согласно тому же параграфу, по самому меньшему размѣру, 10 злотыхъ въ ремесленный ларецъ въ городской кассѣ.

Тѣ только, которые не будутъ въ состояніи сдѣлать штуки, опредѣленной для полученія званія подмастерья, могутъ быть принуждаемы начинать ремесленное званіе въ качествѣ ученика.

§ 2.

Воинскіе чины, имѣющіе при увольненіи изъ ремесленной роты степень подмастерья, освобождаются отъ обязанности путешествованія, равно отъ опредѣленныхъ для усовершенствованія лѣтъ, и будутъ допущены къ испытанію на степень мастера, заключающемуся въ производствѣ мастерской штуки, и если эта штука будетъ признана удовлетворительною, испытуемый по внесеніи платы, предписанной § 128-ымъ нашего постановленія отъ 31 Декабря 1816 года, принимается въ число мастеровъ.

§ 3.

Если рядовой, имѣющій степень подмастерья при увольненіи изъ ремесленной роты, не будетъ въ состояніи выдержать испытанія на степень мастера, то долженъ считаться какъ прибывшій подмастерье, а отставка его со степенью подмастерья, принимается за подмастерское свидѣтельство (Kundshaft или Livret), каковымъ снабжаются, на основаніи § 69-го нашего вышеупомянутаго постановленія прибывшіе въ край подмастерья.

§ 4.

Унтеръ-офицеръ, увольняемый отъ службы изъ ремесленной роты (каковая степень въ этой ротѣ означаетъ основательное знаніе одного изъ ремеслъ и поэтому соотвѣтствуетъ степени

czeladnika, którego to paragrafu warunki jeśli ciż dopełnić zdołają, zapisani będą w księgę zgromadzenia pod tytułem czeladników, i otrzymują list wyzwolenia przepisany, za najmniejszą opłatą, w tymże paragrafie ustanowioną, to jest złp. dziesięć do skrzynki rzemieślniczéj w kassie miejskiéj.

Ci tylko, którzy sztuki czeladniczéj zrobić nie będą w stanie, zmuszeni być mogą do zaczynania jako ucznie zawodu rzemieślniczego.

§ 2.

Żołnierze przy wyjściu z kompanii rzemieślniczéj stopień czeladnika posiadający, bez obowiązku wędrowania i lat wprawy przypuszczeni zostaną do zdania popisu na majstra, na zrobieniu sztuki mistrzowskiéj zasadzającego się, która, jeśli za dostateczną uznaną będzie, ciż za opłatą § 128-m uchwały naszéj z dnia 31 Grudnia 1816 roku przepisaną, w poczet majstrów przyjęci zostaną.

§ 3.

Jeżeli żołnierz, stopień czeladnika przy wyjściu z kompanii rzemieślniczéj mający, popisu na majstra wyż opisanego złożyć nie będzie w stanie, uważany być ma jako czeladnik przybyły, a dymissya jego w stopniu czeladnika ma służyć mu za list wyzwolenia (Kundschaft lub Livret), w które przybyli do kraju czeladnicy, podług artykułu 69 powyższéj uchwały naszéj opatrzeni być winni.

§ 4.

Podoficer z kompanii rzemieślniczéj uwolnienie od służby otrzymujący, (który to stopień w rzeczonéj kompanii gruntowną wiadomość jednego z rzemiosł przypuszcza, i dla tego jest

мастера), если желаетъ быть мастеромъ, считается какъ бы подмастерье, окончившій опредѣленный для усовершенствованія и путешествія срокъ, и чтобы быть признаннымъ мастеромъ, долженъ только сдѣлать мастерскую штуку, подобно тому, какъ постановлено выше относительно подмастерьевъ.

§ 5.

Но если уволенный отъ службы унтеръ-офицеръ не въ состояніи удовлетворить этимъ правиламъ, то обязанъ возвратиться къ званію подмастерья, а отставка его по званію унтеръ-офицера ремесленнической роты замѣняетъ подмастерское свидѣтельство (Kundshaft или Livret).

Исполненіе настоящаго нашего постановленія возлагаемъ по принадлежности на Правительственныя Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также и Военную.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія Царства 31 Января 1823 г.

(подписано) *Заіончекъ.*

---

w stopniu majstra) jeżeli chce zostać majstrem, uważany będzie jako czeladnik lata wprawy i wędrówki już odbyte mający, i aby uznany był majstrem, zrobić winien sztukę mistrzowską, tak jak wyżéj dla czeladnika przepisaną.

§ 5.

Jeżeli zaś podoficer, uwolnienie od służby otrzymujący, tymże przepisom zadosyć uczynić nie będzie w stanie, winien jest w zawodzie swym wrócić się do stopnia czeladnika, a dymissya w stopniu podoficera w kompanii rzemieślniczéj, zastąpi miejsce listu wyzwolenia (Kundschaft lub Livret).

Wykonanie niniejszego postanowienia naszego Kommissyom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi, oraz Wojny, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 31 Stycznia 1823 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

N° 4.

Постановленіе о предоставленіи помѣщать капиталы ремесленныхъ и купеческихъ цеховъ не только въ Польскомъ Банкѣ, но и на ипотекѣ частныхъ недвижимостей, по усмотрѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

(16 (28) Февраля 1860 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Управа Старшинъ Варшавскаго цеха типографщиковъ, имѣя въ Польскомъ Банкѣ капиталъ 1854 руб. 10 коп., составляющій остатокъ принадлежавшихъ помянутому цеху суммъ, и желая отдать этотъ капиталъ на ипотеку одной изъ недвижимостей въ Варшавѣ, съ обязательствомъ уплачивать ему на оный 5 процентовъ, вошла въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, посредствомъ Варшавскаго Магистрата съ прошеніемъ объ исходатайствованіи ей разрѣшенія на таковое помѣщеніе, по тому особенно уваженію, что платимые Банкомъ 3 процента слишкомъ умѣренны, и что такимъ образомъ теряя почти половину того процентнаго дохода, который можно бы выручать, обезпечивъ свой капиталъ на частной ипотекѣ, цехъ не въ состояніи исполнять возложенной на него обязанности, по вспомоществованію обѣднѣвшихъ его членовъ и нести издержки на леченіе больныхъ своихъ сотоварищей.

Магистратъ, находя съ своей стороны, что цехъ типографщиковъ, будучи стѣсненъ въ помѣщеніи своего капитала, теряетъ на процентѣ съ онаго, и чрезъ то вынужденъ ограничивать дѣйствія свои, для общей пользы предназначенныя, и усматривая въ тоже время, что обезпеченіе сказаннаго капитала ипотекою представляетъ совершенную безопасность, коль скоро Управѣ Старшинъ будетъ вмѣнено въ главную обязанность, чтобы капиталъ

N° 4.

Przepis wskazujący, że fundusze zgromadzeń rzemieślniczych i kupieckich, mogą być lokowane nietylko w Banku Polskim ale i na hypotekach prywatnych, za uznaniem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

(16 (28) Lutego 1860 roku).

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Urząd Starszych zgromadzenia drukarzy warszawskich, posiadając w Banku Polskim kapitał rub. sr. 1,854 kop. 10, stanowiący remanent funduszów pomienionego zgromadzenia, pragnąc takowy umieścić na jednéj z nieruchomości w Warszawie, gdzie ma zapewniony procent 5%, uczynił za pośrednictwem Magistratu miasta Warszawy przełożenie, o udzielenie mu pozwolenia na takową lokacyę, a to głównie z powodów: że uiszczany przez Bank procent 3% jest zbyt umiarkowany, i że tym sposobem zgromadzenie tracąc blisko połowę tego dochodu z procentu, jaki mogłoby otrzymywać zabezpieczywszy swój kapitał na hypotece prywatnéj, nie jest w stanie podołać obowiązkowi zasilania podupadłych członków swoich, jak niemniéj zaspakajać kosztów leczenia swych towarzyszów.

Magistrat znajdując ze swojéj strony, że zgromadzenie drukarzy ścieśniane będąc w lokowaniu swego kapitału, traci na prowizyi z niego, a tém samém zmuszone jest ograniczać swoje pomocnicze dla dobra ogółu działania, i upatrując dla kapitału hypotecznie zabezpieczonego wszelką pewność, skoro do umieszczenia go wskazany będzie Urzędowi Starszych ten główny warunek, że kapitał zgromadzenia może być lokowanym tylko na

цеха былъ помѣщаемъ только на первой половинѣ стоимости дома въ Варшавѣ, —вошелъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ съ ходатайствомъ объ удовлетвореніи вышеизложеннаго домогательства цеха, присовокупивъ, что онъ съ своей стороны не преминетъ наблюсти за безопасностію помѣщенія этого капитала.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, разсмотрѣвъ означенное представленіе Магистрата, нашла слѣдующее:

Положительныхъ правилъ, коими бы предписывалось, чтобы капиталы ремесленныхъ и купеческихъ цеховъ были непремѣнно отдаваемы въ Польскій Банкъ, въ виду не имѣется.

Въ ст. 31-ой Высочайшаго указа 17 (29) Января 1828 года объ учрежденіи Польскаго Банка вовсе не упомянуто объ этихъ капиталахъ, и потому, когда въ 1835 году, купеческимъ сословіемъ города Сейны была подана просьба о дозволеніи ему отдать свой капиталъ въ заемъ подъ ипотечное обезпеченіе, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, встрѣтивъ сомнѣніе, распространяется ли и на капиталы купеческихъ сословій постановленное въ вышеприведенномъ Высочайшемъ указѣ общее правило, „чтобы „всякаго рода депозитныя суммы и капиталы, принадлежащіе, „какъ Казнѣ, такъ и институтамъ, были вносимы въ Польскій „Банкъ“— представила обстоятельство это на разрѣшеніе Совѣта Управленія.

Вслѣдствіе сего, Совѣтъ Управленія, опредѣленіемъ отъ 28 Іюня (10 Іюля) 1835 года, за № 25,402, признавъ капиталъ купеческаго сословія г. Сейны капиталомъ частнымъ, не подходящимъ подъ Высочайшій указъ объ учрежденіи Польскаго Банка,—объявилъ, что къ употребленію этого капитала предположеннымъ образомъ препятствій не имѣется.

Съ того времени Правительственная Коммисія, примѣняясь къ правилу, таковымъ постановленіемъ указанному, разрѣшала въ нѣкоторыхъ случаяхъ отдавать капиталы купеческихъ сословій въ

pierwszéj połowie wartości domu w Warszawie, przedstawił przedmiot powyższy do uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z przychylnym wnioskiem, obok zapewnienia, że bezpieczeństwa téj lokacyi dopilnować ze swéj strony nie zaniedba.

Przy rozpoznawaniu takowego przełożenia Magistratu, pomieniona Kommissya Rządowa znalazła co następuje:

Względem funduszów zgromadzeń rzemieślniczych i kupieckich nie ma wyraźnego przepisu, wskazującego, aby takowe bezwarunkowo lokowane były w Banku Polskim.

Artykuł 31 Najwyższego Ukazu z dnia 17 (29) Stycznia 1828 r., Bank pomieniony stanowiącego, nie obejmuje żadnéj względem tych funduszów wzmianki,—jakoż, 'kiedy w roku 1835 zgromadzenie kupców miasta Sejn zaniosło żądanie o dozwolenie mu wypożyczenia posiadanego funduszu za zabezpieczeniem hypoteczném, natenczas Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, napotykając wątpliwość: czy objęty w powyższym Ukazie Najwyższym przepis ogólny, iż wszelkie depozyta i kapitały, bądź skarbowe bądź instytutowe, składane być winny w Banku Polskim, ma być rozciągnięty i do funduszów zgromadzeń kupieckich, odniosła przedmiot ten do uznania Rady Administracyjnéj.

Na skutek tego przełożenia Rada przez decyzyę z dnia 28 Czerwca (10 Lipca) 1835 roku № 25,402, uznając fundusz zgromadzenia kupców w m. Sejnach za prywatny i nie ulegający rozporządzeniom Ukazu Najwyższego, stanowiącego Bank Polski, oświadczyła: że przeciw użyciu tego funduszu w sposób zamierzony, nic nie ma do nadmienienia.

Odtąd Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych trzymając się zasady, takową decyzyą wskazanéj, upoważniała, w niektórych razach, wypożyczanie kapitałów zgromadzeń

частные займы подъ ипотечное обезпеченіе; но между тѣмъ въ теченіе этого времени встрѣтилось слѣдующее обстоятельство:

Въ 1845 году, типографщичьи подмастерья вознамѣрились остатокъ своего ларца, составлявшій 450 руб., положить въ здѣшнюю сберегательную кассу. Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ представила о томъ на разрѣшеніе покойнаго Намѣстника, и вмѣстѣ съ тѣмъ, основываясь на вышеупомянутомъ опредѣленіи Совѣта Управленія 1835 года, испрашивала о дозволеніи сберегательной кассѣ принимать капиталы и ремесленныхъ цеховъ; но покойный Князь Варшавскій, по истребованіи отъ б. Главнаго Директора Финансовъ и Казначейства, Тайнаго Совѣтника Моравскаго, по сему предмету заключенія, въ предписаніи отъ 5 (17) Іюня 1845 года, за № 23,892, не изъявилъ на таковое представленіе Правительственной Коммисіи своего согласія, по представленнымъ помянутымъ Главнымъ Директоромъ Финансовъ уваженіямъ, а именно:

1) что, какъ капиталы ремесленныхъ ларцовъ, до учрежденія Банка, составляли часть депозитныхъ суммъ городскихъ кассъ, то поэтому они, по силѣ 31-й ст. Высочайшаго указа 1828 года, которымъ безусловно требуется, чтобы капиталы всѣхъ сословій, подъ покровительствомъ Правительства состоящихъ, были помѣщаемы не въ другомъ мѣстѣ, но только въ помянутомъ Банкѣ,— должны подлежать этому же общему правилу;

2) что постановленіе Совѣта Управленія 1835 года, коимъ дозволено употребить капиталъ купеческаго сословія г. Сейны на постройку каменнаго дома въ. г. Сувалкахъ могло имѣть цѣлью облегчить возможность украшенія губернскаго города,

3) что предполагаемое измѣненіе въ помѣщеніи капиталовъ ремесленныхъ ларцовъ нарушило бы главное условіе существованія сберегательной кассы, которое, по существу дѣла, требуетъ, чтобы обороты этого учрежденія ни въ какомъ случаѣ не были противны дѣйствіямъ Банка, между тѣмъ, если бы допустить предположенныя разрѣшенія, то Банкъ не только лишился бы выгодъ, получаемыхъ отъ вносимыхъ въ оный на храненіе капиталовъ ремесленныхъ цеховъ, но понесъ бы еще убытокъ отъ того, что тѣ

kupieckich na hypoteki prywatne, lecz w ciągu tego postępowania zaszła następująca okoliczność.

W roku 1845 towarzysze sztuki drukarskiéj, zamierzyli ulokować w tutejszéj kassie oszczędności, remanent skrzynki swojéj, wynoszący Rub. sr. 450, i Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych odnosiła przedmiot ten do decyzyi ś. p. Księcia Namiestnika Królestwa, a zarazem uzasadniając się na wzmiankowanéj decyzyi Rady Administracyjnéj z roku 1835 upraszała o upoważnienie do przyjmowania w kassie oszczędności funduszów zgromadzeń rzemieślniczych. Lecz ś. p. Książe Warszawski, po zasiągnieniu w téj mierze opinii b. Dyrektora Głównego Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu Tajnego Radcy Morawskiego, decyzyą z dnia 5 (17) Czerwca 1845 r. № 23,892 do wniosku Kommissyi Rządowéj przychylić się nie raczył, z powodów przywiedzionych przez pomienionego Dyrektora Głównego, a mianowicie:

1) że skoro fundusze skrzynek rzemieślniczych przed ustanowieniem Banku składały część depozytów kass miejskich, zatém jako takie, z mocy artykułu 31 Ukazu Najwyższego z roku 1828, który bezwarunkowo mieć chce, aby fundusze wszelkich korporacyj, pod opieką Rządu zostających, nie gdzie indziéj tylko w pomienionym Banku lokowane były, téj powszechnéj zasadzie ulegać winny;

2) że decyzya Rady z roku 1835 dozwalająca wypożyczenia funduszu zgromadzenia kupców miasta Sejny, na wzniesienie domu murowanego w mieście Suwałkach, mogła mieć na celu ułatwienie sposobności upiększenia miasta gubernialnego, i

3) że zamierzona zmiana lokacyi funduszów skrzynek rzemieślniczych, naruszyłaby główny warunek istnienia kassy oszczędności, a który z położenia rzeczy wymaga, aby operacye téj instytucyi nie były nigdy przeciwne działaniom Banku,—gdy tymczasem, wrazie dopuszczenia proponowanych pozwoleń, nastąpiłby ten wypadek, że Bank utraciłby, nietylko osiąganą z deponowania u niego funduszów zgromadzeń rzemieślniczych ko-

же самые капиталы изъ сберегательной кассы поступали бы на дальнѣйшее храненіе въ Банкъ, но не за уплатою 3-хъ или 4-хъ процентовъ, смотря по тому, для временнаго или постояннаго храненія они внесены, а безусловно съ платежемъ $4\frac{1}{2}$ процентовъ.

Вышеизложенныхъ замѣчаній б. Главнаго Директора Финансовъ, исключая послѣдняго, которое остается нынѣ внѣ вопроса, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ съ своей стороны не раздѣляетъ, по слѣдующимъ причинамъ:

Предположеніе, будтобы постановленіе Совѣта Управленія 1835 года могло имѣть въ виду предоставленіе средства къ украшенію губернскаго города, не имѣетъ надлежащаго основанія, ибо главнымъ поводомъ сдѣланнаго Правительственною Коммисіею по сему предмету представленія было возникшее сомнѣніе: распространяется ли на купеческіе капиталы правило, постановленное Высочайшимъ указомъ 1828 года; дополнительное же объясненіе ея, что ссуда этого капитала, предназначавшаяся на постройку каменнаго дома въ городѣ Сувалкахъ, могла содѣйствовать къ украшенію губернскаго города, служило только указаніемъ, на какую цѣль будетъ употреблена эта ссуда; между тѣмъ по самому смыслу опредѣленія Совѣта видно, что оно послѣдовало не въ видахъ, усмотрѣнныхъ б. Главнымъ Директоромъ Финансовъ, а собственно въ разрѣшеніе представленнаго Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ сомнѣнія.

Что же касается сдѣланнаго покойнымъ Тайнымъ Совѣтникомъ Моравскимъ замѣчанія о томъ, что капиталы ремесленныхъ ларцовъ до учрежденія Банка составляли будтобы часть депозитныхъ суммъ городскихъ кассъ, и слѣдовательно, какъ суммы подобнаго рода, должны быть, по силѣ 31-й статьи Высочайшаго указа 1828 года, помѣщаемы въ Польскомъ Банкѣ; то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ объясняетъ: что самое свойство капиталовъ ремесленныхъ и купеческихъ ларцовъ доказываетъ, что они должны быть почитаемы частною собственностію, и потому-то Правительство наблюдаетъ лишь за надле-

rzyść, ale nadto drugą jeszcze stratę ponosiłby w tém, że też same fundusze, będąc deponowane w kassie oszczędności, wracałyby znowu na dalszą lokacyę do Banku, lecz już nie za opłatą po 3 lub 4 od sta, w miarę jak depozyt jest tymczasowy lub stały, ale bezwarunkowo za opłatą po $4\frac{1}{2}$ od sta.

Powyższych uwag ś. p. Tajnego Radcy Morawskiego, oprócz ostatniéj z nich, która dziś jest po za obrębem kwestyi, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nie podziela; z następujących przyczyn:

Co do przytoczenia, iż decyzya Rady z roku 1835 mogła mieć na celu ułatwienie sposobności upiększenia miasta gubernialnego,—że takowe nie jest dostatecznie usprawiedliwione; gdyż do wystąpienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z przedstawieniem w tym przedmiocie, za główny powód służyła wątpliwość: czy zasada wynikająca z Ukazu Najwyższego z r. 1828 ma być rozciągniętą do funduszów kupieckich; pomocnicze zaś przytoczenie, iż udzielić się mająca pożyczka z tych funduszów miała posłużyć na wybudowanie domu w mieście Suwałkach, i ułatwić upiększenie miasta gubernialnego, było tylko objaśnieniem celu, na jaki pożyczka obróconą być miała, a jak z saméj osnowy decyzyi Rady widzieć się daje, nastąpiła ona, nie w widokach przez Tajnego Radcę Morawskiego w niéj dostrzeganych, ale wyraźnie w rozstrzygnieniu przedstawianej przez Kommissyę Rządową wątpliwości.

Co do uwagi ś. p. Tajnego Radcy Morawskiego, iż fundusze skrzynek rzemieślniczych przed ustanowieniem Banku składały część depozytów kass miejskich i jako takie, z mocy artykułu 31 Ukazu Najwyższego z roku 1828 w Banku Polskim lokowane być winny, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przytacza: iż sama natura funduszów skrzynek rzemieślniczych i kupieckich dostatecznie wskazuje, że one uważane być powinny za prywatną własność; w skutku czego Rząd rozciąga jedynie kontrollę swoją nad właściwém ich użyciem, lecz nie wypada mu tamować środków odpowiedniejszéj ich lokacyi, mogącéj zapewnić korzystniej-

жащимъ ихъ употребленіемъ, но не должно препятствовать болѣе выгодному помѣщенію оныхъ для приращенія процентами, а тѣмъ самимъ и увеличенію дохода цеховъ; что капиталы эти составляются изъ платежей, вносимыхъ поступающими въ ученье, изъ платежей за признаніе званія подмастерьевъ и мастеровъ, изъ складокъ и добровольныхъ приношеній и, наконецъ, изъ денежныхъ штрафовъ, обращаемыхъ въ доходъ цеха; расходованіе же этихъ капиталовъ и окончательная повѣрка счетовъ исключительно предоставлены самимъ цехамъ; что, сообразно съ этимъ, установлены были и правила касающіяся храненія сихъ капиталовъ, именно:

Въ постановленіяхъ Царскаго Намѣстника 31 Декабря 1816 года о ремеслахъ и 11 Января 1817 г. о купечествѣ, вездѣ, гдѣ упоминается о платежахъ въ пользу ремесленныхъ и купеческихъ капиталовъ, сказано: что взносы эти должны поступать въ ремесленные или купеческіе ларцы въ городской кассѣ.

Въ послѣдствіи б. Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи развивая постановленіе 1816 г., въ циркулярномъ предписаніи своемъ бывшимъ Воеводскимъ Коммисіямъ и Муниципальному Управленію города Варшавы отъ 19 Марта 1817 года, выразилась также слѣдующими словами: „ларецъ каждаго цеха долженъ находиться въ городской кассѣ.“ Принимая буквально эти слова, надлежитъ понимать (и такъ дѣйствительно было понимаемо), что каждый цехъ долженъ былъ имѣть въ городской кассѣ свой особый подъ ключомъ ларецъ.

Наконецъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, въ распоряженіи своемъ отъ 7 Сентября 1819 года, данномъ бывшему Муниципальному Управленію города Варшавы, дозволила даже, чтобы ларцы ремесленныхъ цеховъ, находились по прежнему въ Управѣ Старшинъ, но съ тѣмъ, чтобы одинъ ключъ отъ этихъ ларцовъ всегда хранился у состоящаго при Управѣ Старшинъ Коммисара, что и до нынѣ соблюдается въ городѣ Варшавѣ.

Изъ всего вышеизложеннаго явствуетъ, что означенные капиталы не составляли депозитныхъ суммъ городскихъ кассъ, и

sze dla tych zgromadzeń widoki,– że fundusze te pochodzą z wpisów od wchodzących na naukę, z opłat za wyzwolenia, ze składek i ofiar dobrowolnych, i wreszcie z kar porządkowych, na powiększenie dochodów zgromadzenia przeznaczonych,—szafunek zaś tych funduszów i ostateczne rozpoznawanie rachunków, pozostawionem jest wyłącznie samym zgromadzeniom, — że odpowiednio do tego skierowane były i przepisy, dotyczące lokacyi wspomnionych funduszów, i tak:

W postanowieniu Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 roku o rzemiosłach, oraz 11 Stycznia 1817 roku o kupiectwie, wszędzie gdzie jest mowa o opłatach na rzecz funduszów rzemieślniczych i kupieckich, powiedziano: że opłaty te wnoszone być mają do skrzynek rzemieślniczych lub kupieckich w kassie miejskiéj.

Następnie Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi rozwijając powołane wyżéj postanowienie z roku 1816, w rozporządzeniu swém do bb. Kommissyj Wojewódzkich i Urzędu Municypalnego m. Warszawy, pod d. 19 Marca 1817 roku wydaném, użyła także wyrażenia: „Skrzynka każdego zgromadzenia w kassie miejskiéj ma być urządzoną;“ co literalnie biorąc, należy pojmować, i tak też rzeczywiście pojmowaném było, że każde zgromadzenie miało swoją skrzynkę oddzielnie zamkniętą, w lokalu kassy miejskiéj umieszczoną.

Nakoniec, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi rozporządzeniem swojém z dnia 7 Września 1819 r. wydaném do b. Urzędu Municypalnego miasta Warszawy, zezwoliła nawet, aby skrzynki zgromadzeń zostawały jak przedtém przy Urzędach Starszych, z zastrzeżeniem, aby od takowych klucz jeden był zawsze w zachowaniu Kommissarza, do Urzędu Starszych przydanego, co też i dotąd w mieście Warszawie jest wykonywaném.

Z tego zatem okazuje się, że fundusze pomienione nie stanowiły depozytów kass miejskich, i tylko po niektórych mniejszych

только въ нѣкоторыхъ, менѣе значительныхъ городахъ, собственно для безопасности, хранились въ городскихъ кассахъ, а потому и нельзя изъ этого выводить сдѣланнаго покойнымъ Тайнымъ Совѣтникомъ Моравскимъ заключенія, что капиталы эти, какъ составлявшіе до учрежденія Банка депозитъ упомянутыхъ кассъ, должны быть вносимы въ Банкъ.

Такъ какъ поступающія въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ нерѣдко и отъ другихъ цеховъ прошенія, подобныя поданному нынѣ Управою Старшинъ варшавскаго цеха типографщиковъ, о дозволеніи и имъ отдавать свои капиталы на обезпеченіе частною ипотекою, необходимо требуютъ установленія правила, которое служило бы на будущее время руководствомъ къ разрѣшенію этихъ прошеній, то по сему Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Дуковныхъ Дѣлъ, въ рапортѣ отъ 12 (24) сего Февраля, за № $^{8267}/_{44101}$, представляя предметъ этотъ на усмотрѣніе Совѣта Управленія, ходатайствуетъ вмѣстѣ съ тѣмъ, какъ по вышеизложеннымъ причинамъ, такъ и по тому уваженію, что Правительству не надлежало бы принуждать ремесленные цехи и купеческія сословія, усиливать своими средствами капиталы Банка и непремѣнно помѣщать свои суммы на столь малые проценты какъ 3 со ста,—о постановленіи рѣшенія, коимъ было бы опредѣлено: что капиталы ремесленныхъ цеховъ и купеческихъ сословій не подлежатъ безусловному помѣщенію оныхъ въ Польскомъ Банкѣ, въ такихъ случаяхъ, когда Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ признаетъ, что капиталы эти, будучи достаточно обезпечены частною ипотекою, принесутъ большій противъ платимаго Банкомъ процентъ.

Къ сему Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ присовокупила, что Главный Директоръ Финансовъ и Казначейства, съ коимъ она сносилась по сему предмету, отозвался, что, по обсужденіи изложенныхъ Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ обстоятельствъ, онъ не находитъ съ своей стороны препятствія къ приведенію въ исполненіе вышеизложеннаго ея предположенія.

miastach, dla samego bezpieczeństwa onych, mogły być w tych kassach lokowane; dla tego więc nie można ztąd wyprowadzać wniosku przez ś. p. Tajnego Radcę Morawskiego za zasadę wziętego, iż fundusze te, jako stanowiące przed ustanowieniem Banku depozyt kass miejskich, do tegoż Banku przelewane być powinny.

Ponieważ zdarzające się dość częste wypadki zanoszonych od innych zgromadzeń podobnych temu żądań, jakie uczynił obecnie Urząd Starszych zgromadzenia tutejszych drukarzy, o dozwolenie mieszczenia funduszów ich na hypotekach prywatnych, wymagają koniecznie ustanowienia zasady, podług któréj w rozstrzygnieniu onych postępować należy; — przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawiła cały ten przedmiot Radzie Administracyjnéj w rapporcie z dnia 12 (24) Lutego r. b. № $^{8267}/_{44101}$ i zarazem, tak z powyższych względów, jako też z uwagi, iż nawet nie byłoby słusznością, aby Rząd, z tytułu służącéj mu nad zgromadzeniami rzemieślniczemi i kupieckiemi opieki, zniewalał je do zasilania ich funduszami zasobów Banku i koniecznego umieszczania w nim takowych na procent tak małéj stopy jak jest 3%, — upraszała o wydanie decyzyi objaśniającéj, iż fundusze zgromadzeń rzemieślniczych i kupieckich nie ulegają bezwarunkowemu obowiązkowi mieszczenia w Banku Polskim, w tych przypadkach, w których lokacya na hypotece prywatnéj, przy odpowiedniem bezpieczeństwie, przez nią uznaném, zapewniać im będzie korzystniejszy jak w Banku procent.

Przyczém Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nadmieniła, że Dyrektor Główny Przychodów i Skarbu, z którym znosiła się w tym przedmiocie, oświadczył, że po rozpoznaniu objaśnionych przez nią okoliczności, nie znajduje nic do nadmienienia przeciw powyższemu wnioskowi.

Совѣтъ Управленія, по уваженіямъ, приведеннымъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, представленіе это утвердилъ.

Варшава, 16 (28) Февраля 1860 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій.*

Rada, z pobudek przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych przywiedzionych, przychyliła się do przedstawienia tejże Kommissyi.

Warszawa, dnia 16 (28) Lutego 1860 roku.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *Karnicki.*

ГЛАВА II.

РАСПОРЯЖЕНІЯ, РАЗВИВАЮЩІЯ ОСНОВНЫЯ ПРАВИЛА О РЕМЕСЛЕННЫХЪ ЦЕХАХЪ.

N° 1.

Предписаніе съ объясненіемъ постановленія о ремесленныхъ цехахъ.

(19 Марта 1817 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ и Муниципальному Управленію города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи

препровождаетъ въ Воеводскую Коммисію 45 печатныхъ экземпляровъ постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря прошлаго года, объ устройствѣ ремеслъ, художествъ и промысловъ, съ присовокупленіемъ слѣдующей инструкціи:

Такъ какъ, согласно 1-ой статьѣ постановленія, въ городахъ, гдѣ находится десять или больше мастеровъ одного ремеела, художества или промысла, мастера эти должны составлять цехъ; то слѣдуетъ начать съ учрежденія этихъ цеховъ.

Для этого, Воеводская Коммисія въ каждомъ городѣ, къ которому можетъ относиться правило 1-ой статьи, прикажетъ мастерамъ всякаго ремесла, художества или промысла собраться на сходъ.

Сходы эти по силѣ 2, 3, 4 и 5-ой статьи приступятъ къ выбору одного Старшины и одного Товарища Старшины.

ROZDZIAŁ II.

PRZEPISY ROZWIJAJĄCE OGÓLNE ZASADY O ZGROMADZENIACH RZEMIEŚLNICZYCH.

N° 1.

Rozwinięcie postanowienia o zgromadzeniach rzemieślniczych.

(d. 19 Marca 1817 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich i Urzędu Municypalnego miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Przesyła Kommissyi Wojewódzkiéj 45 egzemplarzy drukowanych postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia roku zeszłego, względem urządzenia rzemiosł, kunsztów i professyj, z załączeniem następującéj instrukcyi:

Ponieważ podług artykułu 1-go postanowienia, w miastach gdzie się znajduje dziesięciu lub więcéj majstrów jednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi, majstrowie ci składać mają zgromadzenie; od ustanowienia więc zgromadzeń tych zacząć należy.

W tym celu Kommissya Wojewódzka w każdém mieście, do którego przepis artykułu 1-go może być zastosowanym, majstrów rzemiosła, kunsztu, lub professyi każdéj, na zgromadzenie zebrać bezwłocznie poleci.

Zgromadzenia te przystąpią w myśl artykułu 2, 3, 4 i 5 do wyboru jednego Starszego i jednego Podstarszego.

Послѣ произведеннаго выбора, согласно статьямъ: 6, 9 и 10-ой, въ каждомъ цехѣ соберется Управа Старшинъ.

Каждую изъ сихъ Управъ, согласно 11-ой статьѣ, слѣдуетъ снабдить собственною печатью, по прилагаемому образцу.

Послѣ учрежденія Управъ Старшинъ, мѣстныя начальства должны наблюдать, дабы Управы сіи исполняли свои обязанности, въ 12-ой статьѣ указанныя, а именно:

a) въ каждой Управѣ будетъ заведена цеховая книга, заключающая въ себѣ особые списки мастерамъ, подмастерьямъ и ученикамъ;

b) согласно 134-ой статьѣ, ларецъ каждаго цеха долженъ быть устроенъ въ городской кассѣ.

По силѣ 7-ой статьи, новые выборы Старшинъ должны быть производимы чрезъ каждые три года съ наступленіемъ 1-го числа Января мѣсяца.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предлагаетъ донести ей объ учрежденіи цеховъ и введеніи Управъ Старшинъ.

Въ городахъ, въ коихъ не имѣется десяти мастеровъ одного ремесла, художества или промысла, Воеводская Коммисія означитъ округи каждаго ремесла, художества и промысла, и во всякомъ такомъ округѣ заведетъ Управу Старшинъ, согласно статьѣ 133-ей и правиламъ, ниже сего изложеннымъ.

Объ ученикахъ.

Слѣдуетъ сдѣлать распоряженіе, дабы отнынѣ соотношенія между мастерами и учениками были соблюдаемы сообразно второй главѣ сего постановленія.

По смыслу этого постановленія начальства обязаны стремиться къ тому, дабы ремесленное юношество было обучаемо польской грамотѣ и письму, религіи своего вѣроисповѣданія и нравственности, а также рисункамъ, счисленію и измѣренію тѣлъ, на сколь-

Po uskutecznionym wyborze, podług artykułu 6, 9 i 10 w każdem zgromadzeniu Urząd Starszych zostanie zgromadzonym.

Każdy takowy Urząd, stosownie do artykułu 11-go, opatrzyć należy w pieczęć własną, podług dołączonego wzoru.

Po zaprowadzeniu Urzędów Starszych, Władze miejscowe baczyć mają, ażeby Urzędy te obowiązkom swoim, wyrażonym w artykule 12, zadosyć czyniły, mianowicie zaś:

a) w każdym Urzędzie zaprowadzoną będzie księga zgromadzenia, zawierająca listy oddzielne majstrów, czeladników i uczniów;

b) podług artykułu 134-go, skrzynka zgromadzenia każdego w kassie miejskiéj ma być urządzoną.

W myśl artykułu 7-go co trzy lata nowe wybory Starszych z dniem 1 Stycznia następować będą.

O urządzeniu zgromadzeń i zaprowadzeniu Urzędów Starszych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi rapport zastrzega.

W miastach, gdzie nie ma dziesięciu majstrów jednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi, Kommissya Wojewódzka zakreśla okręgi rzemiosła, kunsztu, lub professyi każdéj, i w każdym takowym okręgu Urząd Starszych zaprowadzi, podług artykułu 133 i przepisu niżéj podanego.

Co do uczniów.

Wydać należy zalecenia, ażeby stosunki względem uczniów, odtąd podług tytułu 2 postanowienia były zachowane.

W duchu urządzenia tego, Władze dążyć mają, ażeby młodzież rzemieślnicza w czytaniu i pisaniu polskiém, w religii wyznania swego i w nauce moralnéj ćwiczoną była, równie jak w ry-

ко эти вспомогательныя свѣдѣнія могутъ быть полезны избранному ремеслу.

Съ этою цѣлью, слѣдуетъ обращать вниманіе на начальныя училища и могущія быть заведенными ремесленныя училища, а равно на воскресныя школы, исключительно для ремесленниковъ предназначенныя.

Для надлежащаго исполненія сего и устраненія препятствій, необходимо содѣйствіе каждаго цеха.

Объ исполненіи и ходѣ сего дѣла должны быть представляемы срочные рапорты.

Согласно 22-ой статьѣ, записываніе поступающихъ учениковъ и условія ихъ поступленія, должны быть опредѣлены въ каждомъ цехѣ со всею точностію.

По смыслу 23-ей статьи, мѣстныя начальства опредѣлятъ подробныя правила касательно платы съ вновь поступающихъ учениковъ, соразмѣрной съ городомъ и родомъ ремесла, предоставивъ впрочемъ дѣтямъ бѣдныхъ совершенно безплатный доступъ къ ремесламъ.

Правительству угодно, чтобы форма подмастерскихъ свидѣтельствъ поименованныхъ въ 49-ой статьѣ во всемъ краѣ была единообразна, о чемъ Коммисія получитъ впослѣдствіи особое распоряженіе.

О подмастерьяхъ.

а) Ремесленныя книжки составляютъ главное средство сохраненія порядка въ ремеслахъ; поэтому онѣ должны быть немедленно заведены по прилагаемой у сего формѣ, согласно коей Воеводская Коммисія прикажетъ напечатать образцы и раздать Управамъ Старшинъ. Расходы на матеріалъ и печатаніе этихъ книжекъ будутъ произведены изъ ларца каждаго цеха, по мѣрѣ числа экземпляровъ.

Въ этомъ мѣстѣ возобновляется правило, изложенное въ 53, 54 и 55-ой статьяхъ, дабы ни подъ какимъ предлогомъ не была

sunkach, rachubie i rozmiarze ciał, ile te, jako dopomocne wiadomości obranemu kunsztowi, są właściwe.

W tym celu zwracać należy uwagę na szkoły elementarne i zaprowadzić się mogące szkoły kunsztów, szkoły w niedzielę i święta, jedynie dla rzemieślniczej czeladzi przeznaczone.

Dla upewnienia temu potrzebnéj egzekucyi i załatwienia przeszkód, współdziałanie zgromadzenia każdego jest potrzebne.

O dopełnieniu i postępie przedmiotu tego, zastrzegają się peryodyczne rapporta.

Podług artykułu 22, zapisywanie uczniów wchodzących i warunków ich przyjęcia w każdém zgromadzeniu, ma być dokładnie urządzone.

W myśl artykułu 23 Władze miejscowe wydadzą bliższy przepis, względem opłaty od uczniów wchodzących, zastosowany do miasta każdego i rodzaju rzemiosła. Zawsze jednak upewnią dla dzieci ubogich całkiem bezpłatny wstęp do rzemiosł.

Zamiarem jest Rządu, ażeby forma listów wyzwolenia, wyrażonych w artykule 49, na cały kraj była jednostajna, do czego przepis późniéj Kommissyi będzie przesłany.

Co do czeladników.

a) Książki rzemieślnicze są głównym środkiem do zapewnienia porządku w rzemiosłach; z tego powodu mają być bezzwłocznie zaprowadzonemi, podług dołączonego wzoru, stosownie do którego Kommissya Wojewódzka szemata wydrukować i Urzędom Starszych rozdać poleci. Koszta na materyał i druk książek tych, ze skrzynki zgromadzenia każdego, w miarę ilości egzemplarzy, będą poniesione.

W tém miejscu ponawia się przepis artykułu 53, 54 i 55, ażeby pod żadnym pozorem opłata jakowa za książki te lub ich

требуема съ подмастерьевъ плата за сіи книжки или за записку въ оныя, подъ опасеніемъ устраненія отъ должности и взысканія полицейской пени 30 злотыхъ. О ходѣ заведенія ремесленныхъ книжекъ должны быть доставляемы рапорты.

b). Лѣта обученія и путешествованія особенно нужны для успѣха ремеслъ;—почему начальства обязаны наблюдать за исполненіемъ сего правила.

c). Вновь прибывшимъ подмастерьямъ должны быть оказываемы помощь и содѣйствіе. Мѣстныя власти строго отвѣтствуютъ за всѣ затрудненія, какія были бы имъ дѣланы въ представленіи и обратномъ полученіи ремесленныхъ книжекъ, и въ окончательномъ опредѣленіи соотношеній ихъ съ мастерами.

Предотвращеніе праздности подмастерьевъ и попеченіе о больныхъ составляютъ главную обязанность Управы Старшинъ.

Настоящее учрежденіе имѣетъ ту цѣль, чтобы каждый обѣднѣвшій подмастерье, въ случаѣ болѣзни, нашелъ скорую помощь, чтобы для этого были особые дома или подворья, отдѣленные отъ общественныхъ благотворительныхъ заведеній. Потребная на это сумма собирается изъ денегъ, вносимыхъ въ подмастерскій или ремесленный ларецъ. Въ случаѣ надобности, эта сумма должна быть подкрѣпляема добровольными приношеніями, дабы трудолюбивому иностранцу было оказано человѣколюбіе и братство въ чужой странѣ и чтобы онъ видѣлъ осуществленными въ здѣшнемъ краѣ выгоды того учрежденія, къ которому онъ принадлежитъ.

Такія мѣры принесутъ пользу не только чиновникамъ по исполнительной части, но и государству. Почему Президенты и Бургомистры городовъ, по сношенію съ Управами Старшинъ, будутъ наблюдать за надлежащимъ исполненіемъ сихъ правилъ.

Равномѣрно и по сему предмету предписывается доставлять срочныя донесенія.

d). Вообще не слѣдуетъ нарушать обычаевъ иностранныхъ ремесленниковъ, помня, что они необходимо нужны здѣшнему краю. Поэтому предусмотрительное въ семъ случаѣ обращеніе чиновника по исполнительной части, будетъ особеннымъ признакомъ его

zapisywanie, od czeladników żądaną nie była, pod winą uchylenia od obowiązków i opłacenia kary policyjnéj złp. 30. O postępie zaprowadzenia książek rzemieślniczych zastrzegają się rapporta.

b). Lata wprawy i wędrowania potrzebne są szczególniéj dla postępu rzemiosł. Władze przeto obowiązane są przestrzegać dopełnienia tego przepisu.

c). Przybyłym czeladnikom łatwość i pomoc ma być udzielana. Władze miejscowe ściśle są odpowiedzialne za utrudzenie, jakie by doznawali w składaniu i odbieraniu swych książek rzemieślniczych i w załatwianiu stosunków ich z majstrami.

Zapobieganie próżniactwu czeladzi, a piecza o złożonych chorobą, jest głównym obowiązkiem Urzędu Starszych.

Duchem urządzenia teraźniejszego jest, ażeby czeladnik każdy podupadły, w chorobie znalazł pomoc blizką, ażeby do tego były domy czyli gospody osobne, odłączone od domów publicznych miłosierdzia. Fundusz na to opatrzony jest ze składek skrzynki czeladniczéj, bądź rzemieślniczéj, w potrzebie zasiłkami dobrowolnemi wspierany być powinien, aby cudzoziemiec pracowity doznał ludzkości i braterstwa pod obcém niebem, a tak widział w kraju tytejszym ziszczone korzyści instytucyi, do któréj należy.

Takie środki, równie urzędnikom wykonawczym jak krajowi przyniosą pożytek. Prezydenci przeto i Burmistrze miast przyzwoitą temu upewnią egzekucyę, za zniesieniem się z Urzędami Starszych.

Także w téj mierze zastrzegają się peryodyczne doniesienia.

d). W ogólności nie należy zrażać zwyczaju obcéj czeladzi, pomnąc, iż ta nieodbicie jest krajowi potrzebną. Przezorne więc obejście się urzędnika wykonawczego szczególniéj tu zalecać

способности. Слѣдуетъ внушать имъ привязанность къ заведенному порядку, дабы они не считали его новымъ или навязаннымъ, но вытекающимъ изъ собственныхъ уставовъ объ ихъ званіи и общепринятымъ.

Въ самомъ исполненіи слѣдуетъ руководствоваться всегда справедливостію и кротостію, ибо рабочій классъ имѣетъ на то особенное право.

Во избѣжаніе наказаній слѣдуетъ предупреждать проступки.

Для сего слѣдуетъ соблюдать и исполнять правила, изложенныя въ III и IV отдѣленіяхъ, особенно же въ 85, 86 и 87-ой статьяхъ.

e) Выбытію подмастерьевъ или путешествованію ихъ никогда не должно быть дѣлаемо препятствій.

Согласно 112-ой статьѣ, Управа Старшинъ выбывающимъ подмастерьямъ будетъ записывать по обыкновенію въ ремесленныхъ книжкахъ установленныя свидѣтельства.

f) Относительно обезпеченія надзора за подмастерскими ларцами слѣдуетъ сдѣлать соотвѣтственное распоряженіе.

О мастерахъ.

Согласно 120-ой статьѣ, Президенту города Варшавы поручается составить проектъ задачи мастерской штуки въ разныхъ ремеслахъ и художествахъ, и таковой представить на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи для распространенія на цѣлый край соотвѣтственнаго учрежденія. О послѣдствіяхъ сего Воеводская Коммисія будетъ потомъ поставлена въ извѣстность.

Касательно платы за производство въ мастера, согласно 128-ой статьѣ, мѣстныя власти опредѣлятъ подробныя правила, примѣненныя къ каждому городу и роду ремеслъ.

По силѣ 131-ой статьи, иностранные прибывающіе и поселяющіеся мастера, никакихъ платежей за входъ въ цехъ не должны вносить, ниже встрѣчать другихъ какихъ либо затрудненій.

będzie. Wpajać w nich należy przywiązanie do zaprowadzonego porządku, ażeby go nie nowym lub narzuconym sobie, lecz z własnych instytucyj swego powołania ustaw wynikających i powszechnie przyjętym uznawali.

W samém wykonaniu zawsze słuszność i łagodność przewodniczyć winna; gdyż klassa pracująca szczególniéj do tego ma prawo.

Unikając kar, zapobiegać raczéj uchybieniom należy.

W tym duchu uważane i wykonywane będą przepisy oddziałów III i IV, osobliwie zaś artykułu 85, 86 i 87.

e). Wyjście czyli wędrowanie czeladników nigdy nie powinno być trudzoném.

Stosownie do artykułu 112 Urząd Starszych czeladnikom wychodzącym zaświadczenia w książce rzemieślniczéj dawać będzie, podług zwyczaju.

f). Względem pewności dozoru nad skrzynkami czeladniczemi wydać należy urządzenie.

Co do majstrów.

Stosownie do artykułu 120 wezwanym jest Prezydent miasta Warszawy, ażeby ułożył projekt, względem zadawania sztuki mistrzowskiéj w kunsztach i rzemiosłach rozmaitych, i takowy podał Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi do zatwierdzenia, w celu rozciągnienia urządzenia stosownego na kraj cały. O skutku tego, późniéj Kommissya Wojewódzka zostanie uwiadomioną.

Względem opłaty od zapisania na majstra podług artykułu 128, Władze miejscowe wydadzą bliższy przepis, zastosowany do miasta każdego i rodzaju rzemiosł.

Podług artykułu 131 cudzoziemcy majstrowie, przychodzący i osiadający, żadnych opłat do zgromadzenia od wnijścia lub innych trudności nie mają doznawać.

Мѣстныя власти отвѣтствуютъ за препятствія, какія могли бы быть дѣланы противузаконно кому нибудь изъ переселяющихся мастеровъ.

Объ общихъ правилахъ.

Заведеніе Управъ Старшинъ въ ремесленныхъ округахъ, согласно 133-ей статьѣ, должно содѣйствовать процвѣтанію ремеслъ и переселенію новыхъ ремесленниковъ, облегченіемъ производства учениковъ въ подмастерья, привлеченіемъ иностранныхъ подмастерьевъ и заботами о томъ, чтобы они, въ случаѣ надобности, находили покровительство и помощь. Поэтому Воеводская Коммисія обратитъ вниманіе на таковое обозначеніе ремесленныхъ округовъ и учрежденіе Управъ Старшинъ. Для ремесленныхъ округовъ будутъ избираемы города второстепенные и подающіе надежду на скорое возрастаніе.

О заведеніи округовъ и дальнѣйшемъ ихъ ходѣ, должны быть доставляемы Правительственной Коммисіи свѣдѣнія въ срочныхъ донесеніяхъ.

При соблюденіи 134-ой статьи, отчеты приходамъ и расходамъ ремесленнаго ларца каждаго цеха будутъ подлежать правиламъ, установленнымъ для городскихъ кассъ.

Вслѣдствіе 138-ой статьи, Воеводская Коммисія можетъ выдавать особыя дозволенія на производство ремесла, гдѣ признаетъ нужнымъ сдѣлать такое исключеніе изъ общихъ правилъ. Въ такомъ однако же случаѣ, должно быть представлено удостовѣреніе въ искусствѣ и знаніи, основанныхъ на практикѣ, съ предъявленіемъ надлежащихъ документовъ для полученія права гражданства.

Исключенія эти не освобождаютъ отъ установленныхъ платежей. Причемъ всегда должно имѣть преимущественно въ виду соблюденіе общихъ правилъ.

Władze miejscowe odpowiedzialne są za przeszkody jakieby komubądź w osiadaniu majstra nieprawnie czynione były.

Co się tycze przepisów ogólnych.

Zaprowadzenie Urzędu Starszych w okręgach rzemieślniczych, stosownie do artykułu 133, powinno przyczyniać się do wzrostu rzemiosł i do osiadania nowych rzemieślników, ułatwiając wyzwalanie uczniów, ściągając obcą czeladź, obmyślając dla niéj opiekę i w potrzebie pomoc. Kommissya Wojewódzka baczyć przeto będzie na takowe zakreślenie okręgów rzemieślniczych i i zakrzewienie Urzędów Starszych. Na okręgi rzemieślnicze obierane będą miasta porządniejsze i prędszy wzrost obiecujące.

O zakładzie okręgów tych i ich postępie, wiadomość w rapportach peryodycznych Kommissyi Rządowéj ma być podawaną.

Z zachowaniem artykułu 134, rachunki wpływu i rozchodu skrzynki rzemieślniczéj każdego zgromadzenia, podlegać mają przepisom, jakie dla kass miejskich są oznaczone.

Skutkiem artykułu 138, Kommissya Wojewódzka wydawać może pozwolenie szczególne na sprawowanie rzemiosła, gdzieby wyjątek ten z ogólnych prawideł uznała koniecznie potrzebnym. W takim jednak razie biegłość i zdatność ma być udowodniona i praktyką wsparta, z okazaniem kwalifikacyi stosownéj do uzyskania prawa miejskiego.

Wyjątki te nie uwalniają od opłat przepisanych. Zawsze zaś zachowanie ogólnych prawideł, na pierwszym względzie mieć należy.

О евреяхъ.

Евреи подлежатъ всѣмъ правиламъ и пользуются всѣми преимуществами сего постановленія въ производствѣ ремеслъ, художествъ и промысловъ.

Еврейскіе мастера, ученики и подмастерья должны быть записаны въ цеховую книгу, подъ заглавіями мастеровъ, подмастерьевъ и учениковъ; при чемъ обязаны съ точностію исполнять правила, относительно каждаго ремесла установленныя.

Такъ какъ евреи до сихъ поръ не допущены еще въ краѣ ни къ какимъ выборамъ и должностямъ, то мастера евреи не могутъ участвовать въ собраніяхъ мастеровъ, ни принадлежать къ выборамъ, ни же быть избранными въ Старшины; не могутъ быть приглашены въ эксперты поименованные въ 49—119-ой статьяхъ, для испытанія учениковъ или для разсмотрѣнія мастерской штуки.

Прочія же правила и преимущества сего постановленія относятся и къ нимъ, и должны быть ими соблюдаемы.

Варшава, 19 Марта 1817 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Мостовскій.*

№ $^{926}/_{243}$.

Co do żydów.

Żydzi podlegają wszystkim przepisom i użytkom postanowienia w sprawowaniu rzemiosł, kunsztów i professyj.

Majstrowie, uczniowie i czeladź żydowska w księdze zgromadzenia pod tytułami majstrów, uczniów i czeladników mają być zapisanymi; winni zaś we wszystkiém ściśle dopełniać przepisów, względem właściwego rzemiosła postanowionych.

Gdy zaś żydzi do żadnych elekcyów ani urzędowań dotychczas jeszcze w kraju nie są przypuszczanymi, przeto majstrowie żydzi nie mogą zasiadać na zgromadzeniu majstrów, nie mogą należeć do wyboru, ani być na Starszych wybranymi, nie mogą być przywołani na biegłych, wyrażonych w artykułach 49—119 przy wyzwalaniu uczniów lub rozpoznawaniu sztuki mistrzowskiéj.

Do innych zaś w tém postanowieniu przepisów i użytków należą i zachować je powinni.

Warszawa, d. 19 Marca 1817 r.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *Mostowski.*

№ $^{926}/_{243}$.

Приложеніе 1-ое къ N° 1-му.

Форма лит. B.

РЕМЕСЛЕННАЯ КНИЖКА

столярнаго подмастерья *Ивана Валинскаго,*

выдана ему Управою Старшинъ
въ Радомъ 1-го Мая 1817 года.

Муниципальный Коммисаръ *Гавріилъ Ханковичъ.*

(Каждая книжка должна заключать въ себѣ 8 листовъ in quarto).

1-szy Annex do N° 1-go.

Wzór lit. B.

KSIĄŻKA RZEMIEŚLNICZA

Jana Walińskiego, czeladnika kunsztu stolarskiego,

wydana mu w *Radomiu, dnia 1 Maja 1817 roku* przez Urząd Starszych.

Gabryel Hankowicz, Kommissarz Municypalny.

(Książka każda zawierać powinna kart 8 in 4-to).

Приложеніе 2-ое къ N° 1-му.

Форма лит. С.

(Муниципальная или городская печать)

Столярный подмастерье, *Иванъ Валинскій.*

Имѣетъ отъ роду 24 года.

Родомъ изъ города Ласка, Шадковскаго Обвода, Калишскаго Воеводства.

Работаетъ у столярнаго мастера *Франца Финтовича.*

Примѣты:

Ростъ *средній*

Лице *круглое*

Носъ *продоловатый*

Волосы *черные*

Борода *круглая*

Особенныя примѣты

Собственноручная подпись подмастерья:

Иванъ Валинскій.

Подпись Муниципальнаго Комисара:

Г. Ханке.

(На оборотной страницѣ).

2-gi Annex do N° 1-go.

Wzór lit. C.

(Pieczęć municypalna lub miejska)

Jan Waliński, czeladnik kunsztu stolarskiego.

Ma lat 24.

Rodem z miasta Łasku, w Obwodzie Szadkowskim, Województwie Kaliskiém.

Pracuje u *Franciszka Fintowicza*, majstra tegoż kunsztu.

Postać jego:

Wzrost *średni*

Twarz *okrągła*

Nos *ściągły*

Włosy *czarne*

Broda *okrągła*

Znaki szególne

Podpis własnoręczny czeladnika:

Jan Waliński.

Paraf czyli znak ręczny Kommissarza Municypalnego:

G. Hanke.

(Na odwrotnéj stronicy).

Іюня 1-го дня 1817 года выбылъ отъ меня изъ работы и симъ даю ему квитанію.

(подпись мастера) *Францъ Финтовичъ.*

Явлено въ Управѣ Старшинъ (подпись) NN.

Іюня 3-го дня 1817 года прибылъ ко мнѣ на работу.—Договоренъ на NN недѣль, по NN злотыхъ въ недѣлю.

(Подпись мастера)

Явлено въ Управѣ Старшинъ (подпись) NN.

Декабря 1 дня 1817 года выбылъ отъ меня изъ работы и остался должнымъ 15 злотыхъ, которые перебралъ.

(Подпись мастера)

Явлено въ Управѣ Старшинъ (подпись) NN.

Dnia 1 Czerwca 1817 r. wyszedł odemnie z roboty i niniejszém go kwituję.

(podpis majstra) *Franciszek Fintowicz.*

Widziano w Urzędzie Starszych. (podpis) N. N.

Dnia 3 Czerwca 1817 roku wszedł do mnie na robotę. — Ugodzony został na tygodni N. N. po złp. . . . na tydzień.

(podpis majstra)

Widziano w Urzędzie Starszych. (podpis) N. N.

Dnia 1 Grudnia 1817 r. wyszedł odemnie z roboty i pozostał winien 15 złotych, które nadebrał.

(podpis majstra)

Widziano w Urzędzie Starszych. (podpis) N. N.

№ 2.

Обнародованіе содержанія постановленія о ремесленныхъ цехахъ и изданныхъ въ развитіе онаго распоряженій.

(30 Іюня 1817 года.)

Въ Редакцію Воеводскаго Дневника.

Мазовецкая Воеводская Коммисія

постановленіе Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря прошлаго года относительно устройства ремеслъ, художествъ и промысловъ, симъ ко всеобщему свѣдѣнію объявляетъ въ словахъ:(*)

Для приведенія же въ исполненіе сего постановленія, давъ вмѣстѣ съ симъ соотвѣтственное предписаніе Обводовымъ Комиссарамъ, на основаніи инструкціи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 19 Марта № 243 симъ объявляетъ ко всеобщему свѣдѣнію жителей, а въ особенности занимающихся ремесломъ, какъ равно Бургомистровъ городовъ, обязанныхъ наблюдать за исполненіемъ сего постановленія, слѣдующія объясненія и правила:

1. Распоряженіямъ вышеупомянутаго постановленія подлежатъ всѣ безъ исключенія ремесленники какъ мастера, такъ равно подмастерья и ученики.

2. Евреи даже не освобождены отъ соблюденія правилъ симъ постановленіемъ предписанныхъ, напротивъ, правила эти со всею точностію должны быть ими исполняемы; въ противномъ же случаѣ не дозволяется имъ вовсе заниматься никакими ремеслами въ городахъ.

3. Мастера одного ремесла, художества или промысла, должны составлять ремесленный цехъ, для избиранія Старшинъ и

(*) Приведенное постановленіе помѣщено уже выше въ семъ Сборникѣ, въ главѣ I-ой, подъ № 1.

№ 2.

Podanie do publicznéj wiadomości osnowy postanowienia o zgromadzeniach rzemieślniczych i rozporządzeń w jego rozwinięciu wydanych.

(d. 30 Czerwca 1817 r.)

Do Dziennika Wojewódzkiego.

Kommissya Województwa Mazowieckiego.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia roku zeszłego, względem urządzenia rzemiosł, kunsztów i professyj, podaje niniejszém do publicznéj wiadomości, w słowach: (*)

W zamiarze zaś doprowadzenia do skutku tegoż postanowienia, wydawszy już w dniu dzisiejszym stosowne do Kommissarzy Obwodowych polecenie, w myśl instrukcyi, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 19 Marca № 243 przepisanéj, udziela niniejszém mieszkańcom, a szczególniéj rzemiosłem trudniącym się, niemniéj Burmistrzom miast, którzy nad wykonaniem tegoż postanowienia szczególniéj czuwać mają, następujące objaśnienia i przepisy:

1. Rozporządzeniom postanowienia wyżéj przywiedzionego podlegają wszyscy rzemieślnicy i professyoniści bez wyłączenia, tak majstrowie, czeladnicy, jako i uczniowie.

2. Żydzi nawet od zachowania prawideł postanowieniem tém wskazanych nie są wolni, owszem przepisy te jak najściśléj przez nich dopełniane być winny, inaczéj żadnego rzemiosła po miastach sprawować im nie wolno.

3. Majstrowie jednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi składać mają zgromadzenie rzemieślnicze, w celu obierania Star-

(*) Postanowienie wzmiankowane, zamieszczone już jest wyżéj w niniejszym Zbiorze, w Tytule I, pod № 1-m.

Товарищей Старшинъ, которые обязаны наблюдать за точнымъ исполненіемъ постановленія.

4. Такъ какъ на евреевъ права гражданства не распространены, то они не могутъ участвовать въ ремесленныхъ сходахъ, ни принадлежать къ выборамъ, ни же быть избранными въ Старшины, ни быть призываемы въ эксперты для испытанія учениковъ и подмастерьевъ на высшія званія.

Объ учрежденіи цеховъ и Управы Старшинъ.

5. Въ каждомъ городѣ, въ которомъ находится 10 или болѣе мастеровъ одного и того же ремесла, художества или промысла, ремесленники эти будутъ имѣть собственный цехъ и собственныхъ Старшинъ.

6. Города же, въ которыхъ находится меньше 10-ти мастеровъ одного ремесла, относительно этого ремесла, причисляются къ другимъ, и вмѣстѣ съ ними составляютъ ремесленные округи, которые предполагаются Обводовымъ Коммисаромъ, а утверждаются Воеводскою Коммисіею, въ одномъ же изъ этихъ городовъ установляются Старшины.

7. Такъ какъ, на основаніи вышеупомянутаго предписанія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, въ тѣхъ городахъ, въ которыхъ находится 10 или больше мастеровъ одного ремесла, прежде всего и немедленно должны быть учреждены цехи и избраны Старшины; то Бургомистры этихъ городовъ обязаны тотчасъ по обнародованіи постановленія Намѣстника въ Царствѣ и полученіи настоящаго распоряженія, составить списокъ всѣмъ мастерамъ каждаго въ особенности ремесла, пригласить ихъ на сходъ и вмѣстѣ съ ними приступить немедленно къ выбору Старшинъ и Товарищей Старшинъ.

8. Само собою разумѣется, что всякое ремесло, художество или промыселъ должны имѣть особые цехи и особыхъ Старшинъ и Товарищей Старшинъ.

szych i Podstarszych, którzy dopełnienia ścisłego postanowienia przestrzegać będą.

4. Ponieważ dla żydów prawo obywatelstwa zawieszone, przeto żydzi nie mogą zasiadać na tychże zgromadzeniach, nie mogą należeć do wyboru, ani być na Starszych obranymi, ani też na biegłych, przy wyzwalaniu uczniów i czeladników na majstrów, przyzwanymi.

Co do zaprowadzenia zgromadzeń Starszych i Urzędu Starszych.

5. W każdem mieście, w którém się 10-ciu lub więcéj majstrów jednego i tegoż samego rzemiosła, kunsztu, lub professyi znajduje, rzemieślnicy ci mieć będą własne zgromadzenie i własnych Starszych.

6 W miastach zaś, w których mniéj niż 10-ciu majstrów jednego rzemiosła egzystuje, miasta te, co do takiego rzemiosła, policzone będą z innemi, i formować będą okręgi rzemieślnicze, które przez Kommissarza Obwodu zaprojektowane, a przez Kommissyę Wojewódzką zatwierdzone zostaną, a w jedném z tych miast Starsi ustanowieni będą.

7. Ponieważ wedle cytowanego reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi zgromadzenia w miastach, w których liczba majstrów jednego rzemiosła 10-ciu, lub więcéj znajduje się, najprzód i niezwłocznie urządzone i Starsi wybranymi być mają; przeto obowiązani zostają Burmistrze tychże miast, zaraz po ogłoszeniu postanowienia Namiestnika Królewskiego i wydaniu niniejszego zarządzenia, spisać wszystkich majstrów każdego w szczególności rzemiosła, na zgromadzenie ich wezwać, i z nimi do wyboru Starszych i Podstarszych niezwłocznie przystąpić.

8. Rozumie się samo przez się, że co do każdego rzemiosła, kunsztu, lub professyi, oddzielne zgromadzenie wezwane, i Starsi i Podstarsi obranymi być mają.

9. Каждый цехъ соберется на сходъ подъ предсѣдательствомъ Бургомистра, а выборъ Старшины и Товарища Старшины послѣдуетъ согласно 4 и 5-ой статьямъ постановленія большинствомъ голосовъ, подаваемыхъ секретно; послѣ чего, избранные, согласно 6-ой статьѣ, приглашаются къ представленію поручительства и затѣмъ ко вступленію въ отправленіе должности и къ исполненію возложенныхъ на нихъ постановленіемъ обязанностей, на каковой конецъ имъ вручается одинъ печатный экземпляръ постановленія.

10. О всѣхъ этихъ дѣйствіяхъ цеха и о выборѣ Старшинъ, а также о представленномъ ими поручительствѣ и вступленіи въ должность, долженъ быть составленъ Предсѣдательствующимъ Бургомистромъ протоколъ, одинъ экземпляръ коего долженъ быть записанъ въ самомъ началѣ цеховой ремесленной книги этого же ремесла, а два экземпляра подлежатъ препровожденію въ подлинникѣ Обводовому Коммисару для представленія одного изъ нихъ Воеводской Коммисіи, четвертый же экземпляръ долженъ быть пріобщенъ къ дѣламъ Бургомистра.

11. Что же касается ремеслъ и городовъ, въ которыхъ число мастеровъ одного ремесла, художества или промысла не составляетъ 10-ти, Бургомистры этихъ городовъ обязаны составить вѣдомость всѣмъ мастерамъ каждаго такого ремесла и списокъ онымъ въ двухъ экземплярахъ представить Обводовому Коммисару.

12. Обводовый же Коммисаръ по собраніи этихъ списковъ обязанъ составить проектъ учрежденія ремесленныхъ округовъ, предположить города для ремесленныхъ сходовъ а равно Старшинъ для сихъ же округовъ, и проектъ по сему предмету, примѣненный къ 133-ей статьѣ, представить Воеводской Коммисіи.

13. Состояніе Старшинъ въ должности, согласно 7-ой статьѣ, имѣетъ продолжаться три года; поэтому по истеченіи сего времени, 1-го Января послѣдняго года, цехи вновь должны собраться для выбора Старшинъ на вышеупомянутыхъ основаніяхъ.

9. Każde zgromadzenie odbędzie posiedzenie swe pod przewodnictwem Burmistrza, a wybór Starszego i Podstarszego nastąpi wedle artykułu 4-go i 5-go postanowienia, większością kresek sekretnych; poczém wybrani, wedle artykułu 6-go do złożenia zaręczenia, a następnie do rozpoczęcia swego urzędowania i pełnienia obowiązków, przez postanowienie na nich włożonych, wezwanymi, i onym na ten cel jeden egzemplarz drukowany postanowienia wręczonym być ma.

10. Całéj téj czynności zgromadzenia i wyboru Starszych, złożonego przez nich zaręczenia i rozpoczęcia czynności, protokół przez Burmistrza przewodniczącego spisanym być winien, którego jeden egzemplarz do księgi zgromadzenia rzemieślniczego tegoż rzemiosła na samym onéj początku zapisanym, dwa zaś egzemplarze Kommissarzowi Obwodu, dla przesłania jednego Kommissyi Wojewódzkiéj w oryginale odesłane, czwarty zaś egzemplarz przez Burmistrza przy aktach jego zachowanym być ma.

11. Co do rzemiosł zaś i miast, w których liczba majstrów 10-ciu jednego rzemiosła, kunsztu, lub professyi nie wynosi, obowiązani są Burmistrze tychże miast spisać wszystkich majstrów każdego takiego rzemiosła, i listę onych Kommissarzowi Obwodu w dwóch egzemplarzach podać.

12. Kommissarza obwodowego zaś obowiązkiem będzie, po zebraniu tychże list, projekt względem urządzenia okręgów rzemieślniczych sporządzić, miasta na zgromadzenia rzemieślnicze i Starszych dla tychże okręgów zaproponować, i projekt swój w téj mierze, zastosowany do artykułu 133, Kommissyi Wojewódzkiéj przedstawić.

13. Urzędowanie Starszych trwać ma, wedle artykułu 7-go lat trzy; po upłynieniu więc tych lat z dniem 1 Stycznia ostatniego roku, zgromadzenia znowu do wyboru Starszych, wedle powyższych zasad, zebranemi być mają.

О обязанностяхъ Старшинъ и объ Управѣ Старшинъ.

14. Старшины не могутъ дѣйствовать непосредственно, и только обще съ Коммисаромъ назначеннымъ Бургомистромъ изъ муниципальныхъ чиновниковъ, или подъ предсѣдательствомъ Бургомистра, они составляютъ Управу Старшинъ.

15. Обязанности Управы Старшинъ опредѣлены постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ, за точнымъ исполненіемъ которыхъ Управою, по обязанности своей, долженъ наблюдать Бургомистръ.

16. Въ особенности же Бургомистры озаботятся тѣмъ, чтобы Управы Старшинъ тотчасъ послѣ ихъ учрежденія заготовили ремесленную цеховую книгу для записки въ оной мастеровъ, подмастерьевъ и учениковъ.

17. Книга сія должна быть переплетена, переномерована и раздѣлена на четыре части, изъ которыхъ: въ одной должны быть записаны мастера; въ другой—подмастерья, получившіе это званіе въ томъ же городѣ и нынѣ состоящіе на работѣ, или тѣ, которые впредь будутъ получать это званіе; въ третьей — подмастерья изъ другихъ мѣстъ нынѣ состоящіе на работѣ или впредь въ оную поступающіе; а въ четвертой —ученики, какъ нынѣ находящіеся, такъ и тѣ, которые вновь будутъ принимаемы.

18. Первый списокъ существующимъ нынѣ мастерамъ, подмастерьямъ и ученикамъ, составленный Управами Старшинъ, утвердитъ Бургомистръ, и послѣ этого Управы Старшинъ запишутъ ихъ, какъ вышесказано, въ ремесленную цеховую книгу.

19. Всѣ дѣйствія Управы Старшинъ производятся отъ имени той же Управы, а всѣ прошенія, свидѣтельства и проч., всегда должны быть подписаны муниципальнымъ Коммисаромъ и по крайней мѣрѣ однимъ Старшиною или Товарищемъ Старшины, какъ сіе опредѣлено 9-ю статьею постановленія.

Co do obowiązków Starszych i Urzędu Starszych.

14. Starsi przez siebie sami nic działać nie mogą, składają oni tylko, wraz z Kommissarzem, z ramienia Burmistrza z urzędników municypalnych wyznaczonym, lub pod przewodnictwem Burmistrza, Urząd Starszych.

15. Obowiązki Urzędu Starszych wyszczególnione są w postanowieniu Namiestnika Królewskiego, które aby ściśle przez tenże Urząd dopełniane i wykonywane były, Burmistrze z obowiązku swego przestrzegać będą.

16. Szczególniéj zaś Burmistrze dopilnują, aby Urzęda Starszych, zaraz po ich zaprowadzeniu, zrobiły książkę dla zgromadzenia rzemieślniczego, do zapisywania majstrów, czeladników i uczniów.

17. Księga ta, ma być oprawna, liczbowana, i na cztery części podzielona, z których w jednéj majstrowie, w drugiéj czeladnicy, w témże mieście wyzwoleni i teraz w robocie zostający, lub na przyszłość wyzwalani, w trzeciéj czeladnicy obcy, teraz w robocie zostający, lub na przyszłość w robocie utrzymujący się, a w czwartéj uczniowie tak teraźniejsi jako i nowi zapisanymi i z kolei zapisywanymi być mają.

18. Pierwszą listę na teraz znajdujących się majstrów, czeladzi i uczniów, przez Urzęda Starszych spisaną, Burmistrz zatwierdzi, poczém dopiero tychże do księgi zgromadzenia rzemieślniczego Urzęda Starszych, jak wyżéj powiedziano, zapiszą.

19. Czynności wszystkie Urzędu Starszych odbywać się będą w imieniu tegoż Urzędu, a wszelkie podania, świadectwa etc., zawsze przez Kommissarza municypalnego i jednego przynajmniéj Starszego lub Podstarszego podpisane być mają, jak to artykuł 9 postanowienia mieć chce.

Объ ученикахъ.

20. Отнынѣ никто не можетъ быть принятъ въ ученики, кто не исполнитъ обязанностей и правилъ, указанныхъ во второй главѣ постановленія, за чѣмъ въ особенности должны наблюдать Бургомистры, а равно Управы Старшинъ.

21. Равнымъ образомъ всѣ ученики, какъ нынѣ состоящіе въ срочномъ обученіи ремеслу, такъ и тѣ, которые впредь будутъ приняты, должны подчиняться и исполнять правила, въ той же главѣ изложенныя, если желаютъ быть подмастерьями и получить подмастерскія свидѣтельства.

22. Въ особенности же Управы Старшинъ будутъ наблюдать за тѣмъ, чтобы мастера исполняли заключенныя съ учениками условія и возложенныя на нихъ постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ обязанности, а именно: дабы, кромѣ обученія ремеслу, старались объ успѣхахъ учениковъ въ польскомъ чтеніи и писаніи, въ религіи исповѣданія каждаго изъ нихъ и въ другихъ наукахъ, нужныхъ для усовершенствованія ремесла, и въ особенности дабы удовлетворяли правилу, изображенному въ 26-ой статьѣ постановленія.

23. Выше уже сказано, что каждый ученикъ, не только нынѣ состоящій, но и вновь поступающій, долженъ быть записанъ въ цеховую книгу. При чемъ должно записывать: его имя, фамилію, званіе родителей, вѣроисповѣданіе, возрастъ и число поступленія; перемѣну мастера, если ученикъ перешелъ къ другому; время обученія и, наконецъ, время, въ которое онъ долженъ получить званіе подмастерья. Поэтому для каждаго ученика долженъ быть отдѣльный листъ въ цеховой книгѣ.

24. Платежъ въ ремесленную кассу, какой можетъ быть требуемъ съ ученика за его записку, по 26-ой статьѣ опредѣляется отъ 2-хъ до 6-ти злотыхъ. Примѣненіе оного къ званію и средствамъ поступающаго ученика предоставляется усмотрѣнію Управы Старшинъ.

Co do uczniów.

20. Odtąd żaden nie może być przyjętym na ucznia, który nie dopełni obowiązku i przepisów w tytule II-gim postanowienia wskazanych, czego szczególniéj Burmistrze niemniéj Urzęda Starszych przestrzegać najściśléj powinni.

21. Równie także wszyscy uczniowie tak teraz w terminie będący, jako i na przyszłość przyjęci, ulegać muszą i dopełniać przepisów tegoż tytułu, jeżeli chcą postąpić na czeladników i uzyskać listy wyzwolenia.

22. Szczególnie zaś Urzęda Starszych przestrzegać będą, aby majstrowie umowom z uczniami zawartym, niemniéj obowiązkom przez postanowienie Namiestnika Królestwa na nich włożonym, zadosyć czynili, a mianowicie, aby prócz nauki w rzemiośle, starali się o wydoskonalenie uczniów w czytaniu, pisaniu polskiém, w religii wyznania każdego i innych naukach, które ku wydoskonaleniu kunsztu są właściwe, i aby szczególniéj artykuł 26 postanowienia dopełniały.

23. Już wyżéj powiedziano, że każdy uczeń do księgi zgromadzenia nietylko teraźniejszy lecz i nowy ma być zapisanym. Zapisanym zaś być powinien z imienia, nazwiska, stanu, rodziców, religii, wieku i daty przyjęcia. Daléj zmiana majstra, jeżeli uczeń do drugiego przeszedł, czas nauki, a wreszcie z kolei czas wyzwolenia; dla czego każdy uczeń w księdze zgromadzenia oddzielną kartę mieć winien.

24. Opłatę, jaka od zapisania ucznia do kassy rzemieślniczéj żądana być może, stanowi artykuł 26 od złp. 2 do 6. Zastosowanie jej do stanu i możności przychodzącego ucznia, zostawia się zdaniu Urzędu Starszych.

25. На всякій однако случай постановляется, что дѣти, не имѣющіе родителей, по представленіи выданнаго мѣстнымъ начальствомъ свидѣтельства о бѣдности, должны быть освобождены отъ этого платежа.

26. Что же касается платежа за званіе подмастерья, то таковой по 49-ой статьѣ опредѣленъ отъ 10-ти до 20-ти злотыхъ, который Управа Старшинъ также примѣнитъ къ средствамъ ученика, и отъ внесенія котораго новый подмастерье ни подъ какимъ предлогомъ не можетъ быть освобожденъ.

27. Что касается формы подмастерскихъ свидѣтельствъ, то таковая Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи будетъ впослѣдствіи предписана и препровождена Обводовыми Коммисарами въ Управы Старшинъ каждаго ремесленнаго цеха.

О подмастерьяхъ.

28. Относительно подмастерьевъ, должны быть соблюдаемы со всею точностію правила, въ 3-ей главѣ изложенныя, и за этимъ обязаны наблюдать не только Управы Старшинъ, но также и Бургомистры городовъ.

29. Согласно 53-ей и послѣдующимъ статьямъ, каждый подмастерье, какъ нынѣ состоящій, такъ и впредь получающій это званіе, а равно иностранный, прибывающій въ здѣшній край, долженъ быть снабженъ ремесленною книжкою. Книжки эти, для однообразія, послѣ напечатанія оныхъ, будутъ разосланы Воеводскою Коммисіею къ Обводовымъ Коммисарамъ, а Управы Старшинъ, вслѣдъ за полученіемъ сихъ книжекъ, немедленно снабдятъ оными всѣхъ подмастерьевъ, и на будущее время будутъ снабжать вновь получающихъ это званіе, или прямо изъ за границы прибывающихъ, не требуя за то никакой платы.

30. Въ книжку эту должны быть записаны не только имя и фамилія подмастерья, возрастъ, мѣсто рожденія, примѣты, ремесло, мѣсто и число, гдѣ и когда получилъ званіе подмастерья, фамилія мастера, у котораго нынѣ занимается работою, но также впо-

25. W każdym przypadku, wyraźnie jednak zastrzega się, iż dzieci rodziców ubogich, za złożeniem świadectwa ubóstwa od Władzy miejscowéj, do opłaty téj pociąganemi być nie mają.

26. Co zaś do opłaty od wyzwolenia na czeladnika, ta artykułem 49 od złp. 10 do 20 jest oznaczoną, którą również Urząd Starszych do możności ucznia zastosuje, a od któréj złożenia nowy czeladnik pod żadnym pozorem uwolnionym być nie może.

27. Co się tycze formy listów wyzwolenia, gdy te później Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi przepisać ma, wzór więc tejże później przez Kommissarzy Obwodowych Urzędom Starszych każdego zgromadzenia rzemieślników, przesłany będzie.

Co do czeladników.

28. Względem czeladników przepisy tytułu 3 jak najściśléj zachowane być mają, i tego nie tylko Urzęda Starszych lecz i Burmistrze miast, przestrzegać są obowiązani.

29. Wedle artykułu 53 i następnych, każdy czeladnik tak teraźniejszy jako i na przyszłość wyzwolony, niemniéj obcy, do kraju przybywający, opatrzonym być ma w książkę rzemieślniczą. Książki te, dla zaprowadzenia jednostajności, skoro wydrukowane zostaną, będą przez Kommissyę Wojewódzką, na ręce Kommissarzy Obwodowych przesłane, a skoro tylko Urzęda Starszych takowe książki odbiorą, natychmiast w nie wszystkich czeladników opatrzą, i w przyszłości nowo wyzwolonych, lub wprost z za granicy przybywających, opatrywać będą, bez żądania za to najmniejszéj opłaty.

30. W książkę takową zapisane być mają, nie tylko imie, nazwisko czeladnika, jego wiek, miejsce urodzenia, postać, professya, miejsce i data gdzie i kiedy wyzwolony, niemniéj nazwisko majstra, u którego teraz pracuje, lecz też następnie w tejże książce majstrowie u których pracować będzie, dzień wstępu jego,

слѣдствіи въ той же книжкѣ должны отмѣчать мастера, у которыхъ онъ будетъ работать, число поступленія его, а отходящему отъ работы подмастерью прописывать квитанцію, какъ сіе подробно указано въ 1-мъ отдѣленіи II-ой главы постановленія.

31. Книжки эти, вмѣстѣ съ подмастерскими свидѣтельствами будутъ служить подмастерьямъ, гдѣ только они могли бы находиться, законнымъ доказательствомъ не только ремесла, но и мѣста пребыванія ихъ во время путешествованія въ краѣ; поэтому, еслибы на будущее время была выдаваема подмастерью, согласно 61-ой ст., новая книжка, то въ эту книжку должно перенести изъ старой мѣста прежняго его пребыванія.

32. Затѣмъ каждый туземный подмастерье, не снабженный со времени введенія сихъ правилъ книжкою, или не имѣющій въ книжкѣ сей записанной квитанціи, будетъ считаться бродягою, а принимающій его подвергнется взысканіямъ, опредѣленнымъ 59-ою статьею постановленія.

33. Тѣ же самыя правила должны быть соблюдены на счетъ вновь прибывающихъ подмастерьевъ, которые, если уже здѣсь работали, должны непремѣнно оправдать свое пребываніе ремесленными книжками, а если приходятъ изъ за границы, должны быть немедленно снабжены этими книжками.

34. За ремесленныя книжки и записку въ оныя не должно требовать съ подмастерьевъ никакой платы, за чѣмъ обязаны наблюдать Бургомистры городовъ, подъ личною отвѣтственностію.

35. Такъ какъ не вездѣ и не во всѣхъ ремеслахъ могутъ быть учреждены Управы Старшинъ, и какъ отнынѣ ни одинъ подмастерье не можетъ обходиться безъ ремесленной книжки; то въ городахъ и ремеслахъ, гдѣ нынѣ не будутъ учреждены Управы Старшинъ, Бургомистры городовъ, согласно 64-ой статьѣ снабдятъ подмастерьевъ ремесленными книжками и таковыя будутъ свидѣтельствовать вмѣсто Управъ Старшинъ. Для этого Бургомистрамъ будетъ тоже разослано нѣкоторое число ремесленныхъ книжекъ, расходъ коихъ они должны оправдать передъ Обводовымъ Комиссаромъ списками снабженныхъ ими подмастерьевъ.

a wychodzącemu z roboty, zakwitowanie zapisywać mają, jak to obszernie w tytule II m oddziale I-m postanowienia wskazano.

31. Książki te, razem z listami wyzwolenia, służyć będą czeladnikom, gdzieby się tylko znajdować mogli, za prawną legitymacyę, nietylko z rzemiosła, lecz i pobytu ich w czasie odprawianéj przez nich w kraju wędrówki; — dla czego w przypadku, jeżeliby w przyszłości wedle artykułu 61, książka nowa czeladnikowi wydawaną była, w nową książkę pobyt jego dawniejszy ze staréj książki przeniesionym i w nową zapisanym być powinien.

32. Każdy zatém czeladnik krajowy, któryby od zaprowadzenia niniejszego urządzenia nie był w książkę opatrzonym, lub też w tejże książce nie miał zapisaném pokwitowania, za włóczęgę poczytanym będzie, a przyjmujący go, karom artykułem 59 postanowienia wskazanym, ulegnie.

33. Też same przepisy zachowane być mają co do czeladników przybywających, którzy, jeżeli już w kraju pracowali, książkami rzemieślniczemi koniecznie wylegitymować się powinni, a jeżeli z zagranicy przychodzą, równie także w książki rzemieślnicze opatrzonymi natychmiast być mają.

34. Za książki rzemieślnicze, ani ich zapisanie, żadna opłata od czeladników żądaną być nie ma, czego Burmistrze miast pod własną odpowiedzialnością przestrzegać są obowiązani.

35. Ponieważ nie wszędzie i we wszystkich rzemiosłach zaprowadzone być mogą Urzęda Starszych, a czeladnik żaden odtąd bez książki rzemieślniczéj być nie może; przeto w miastach i rzemiosłach, gdzie teraz Urzęda Starszych nie będą zaprowadzone, Burmistrze miast, stosownie do artykułu 64, czeladników w książki rzemieślnicze opatrzą, i takowe, zastępując Urzęda Starszych, poświadczać będą. W którym to celu Burmistrzom także pewna ilość książek rzemieślniczych przesłaną zostanie, z których użycia listami czeladników przez nich opatrzonych, przed Kommissarzem Obwodowym usprawiedliwiać się zostają obowiązani.

36. Вновь прибывающимъ подмастерьямъ слѣдуетъ дѣлать всѣ облегченія и оказывать помощь. Управы Старшинъ и Бургомистры строго отвѣтствуютъ за затрудненія, какія они могли бы встрѣчать при представленіи и обратномъ полученіи ремесленныхъ книжекъ и въ окончательномъ опредѣленіи ихъ соотношеній съ мастерами.

37. Какъ съ одной стороны Управы Старшинъ обязаны имѣть особенное попеченіе и стараніе о больныхъ, такъ съ другой — должны наблюдать и отклонять ремесленниковъ отъ праздности, въ чемъ они должны руководствоваться правилами, въ 4-омъ отдѣленіи III-ей главы указанными.

38. Дабы каждый обѣднѣвшій подмастерье нашелъ въ случаѣ болѣзни скорую помощь, Управы Старшинъ заведутъ особые домы или подворья, отдѣленные отъ общественныхъ благотворительныхъ заведеній и госпиталей, и будутъ помогать симъ обѣднѣвшимъ изъ подмастерскаго или ремесленнаго ларца, а въ случаѣ надобности, обязаны даже оказывать имъ помощь изъ добровольныхъ пожертвованій, такъ, чтобы каждому, а тѣмъ болѣе чужому или иностранцу, было оказано человѣколюбіе и братство. За исполненіемъ сего Бургомистры будутъ имѣть наблюденіе, подъ личною отвѣтственностію.

39. Обычаи иностранныхъ подмастерьевъ, на сколько они не противны порядку и учрежденіямъ, предписаннымъ въ семъ постановленіи, не должны быть воспрещаемы, что предоставляется предусмотрительности Управъ Старшинъ и въ особенности Бургомистровъ.

40. Какъ съ одной стороны Управы Старшинъ и Бургомистры должны наблюдать за точнымъ исполненіемъ правилъ сего постановленія, такъ съ другой — при исполненіи оныхъ должны поступать со всею справедливостію и кротостію, избѣгая по возможности взысканій, а стараясь заблаговременно предупреждать злоупотребленія. Въ этомъ духѣ должны быть понимаемы и исполняемы правила, изложенныя въ 85, 86 и 87-ой статьяхъ, такъ, чтобы введеніе этого новаго порядка пріобрѣло общую къ нему

36. Przybyłym czeladnikom wszelka łatwość i pomoc ma być udzielana. Urzęda Starszych i Burmistrze są ściśle odpowiedzialnymi za utrudzenia, jakichby doznawali w składaniu i odbieraniu swych książek rzemieślniczych i w załatwianiu stosunków ich z majstrami.

37. Jak zaś z jednéj strony jest obowiązkiem szczególnym Urzędu Starszych mieć pieczą i staranie o złożonych chorobą, tak z drugiéj strony czuwać winni i zapobiegać próżniactwu czeladzi, do czego im przepisy w oddziale IV tytułu III-go postanowienia wskazane, za prawidło służą.

38. Ażeby czeladnik każdy podupadły w chorobie znalazł pomoc blizką Urzędu Starszych, w tym celu urządzą domy gospody osobne, odłączone od domów miłosierdzia i szpitali, i zasilać będą tych podupadłych, już to ze skrzynki czeladniczéj, już to z rzemieślniczéj, a w przypadku obowiązkiem ich będzie zasilać ich nawet ze składki dobrowolnéj, tak aby każdy, a tembardziéj obcy lub cudzoziemiec, doznał ludzkości i braterstwa. Co aby dopełnioném było, Burmistrze dozierać i przestrzegać będą, pod własną odpowiedzialnością.

39. Zwyczaje obcéj czeladzi, o ile się dobremu porządkowi i urządzeniom w postanowieniu przepisanym nie sprzeciwiają, nie mają być wzbraniane, co przezorności Urzędu Starszych a szczególniéj Burmistrzów zostawia się i zaleca.

40. Jak zaś Urzęda Starszych i Burmistrze nad wykonaniem urządzeń postanowienia czuwać mają, tak w wykonaniu onych postępować powinni, z wszelką sprawiedliwością i łagodnością, unikając ile możności wymierzania kar, a bardziéj starając się o wczesne zapobieganie nadużyciom; w którym to duchu uważane i wykonywane będą przepisy artykułem 85, 86 i 87 objęte, tak aby zaprowadzenie tego nowego porządku, zyskało

расположенность подмастерьевъ, какъ проистекающее изъ собственныхъ учрежденій ихъ званія.

41. Выбытіе или путешествованіе подмастерьевъ никогда не должно быть затрудняемо, а Управы Старшинъ, согласно 112-ой статьѣ, должны записывать выбывающимъ въ ремесленной книжкѣ посвидѣтельствованія, не требуя никакой платы. На случай встрѣченнаго подмастерьемъ затрудненія, Бургомистры обязаны ближе разсмотрѣть и рѣшить дѣло.

42. Статьею 116-ю 6-го отдѣленія дозволено подмастерьямъ имѣть собственный ларецъ, и Управа Старшинъ будетъ наблюдать, дабы этотъ ларецъ оставался подъ вѣрнымъ надзоромъ, и дабы во взиманіи складокъ не происходило злоупотребленій.

43. Въ этомъ отношеніи долженъ быть соблюденъ слѣдующій подмастерскій обычай:

1) при каждомъ сходѣ подмастерьевъ и при вносѣ какихъ либо складокъ въ подмастерскій ларецъ, должны присутствовать всегда Старшина или Товарищъ Старшины и одинъ мастеръ;

2) подмастерскій ларецъ долженъ оставаться у Товарища Старшины или другаго мастера;

2) ларецъ этотъ долженъ быть запертъ двумя замками, отъ которыхъ одинъ ключъ долженъ храниться у старшаго подмастерья, а другой у Товарища Старшины или у товарища мастера, если у него не находится ларецъ;

4) никакой расходъ изъ подмастерскаго ларца не можетъ быть произведенъ, безъ согласія подмастерьевъ и безъ спроса мнѣнія присутствующихъ на сходѣ Товарища Старшины и мастера.

О мастерахъ.

44. Отнынѣ никто не можетъ получить званіе мастера, кто не исполнитъ условій, опредѣленныхъ IV-ою главою постановленія Намѣстника въ Царствѣ, и не представитъ мастерской штуки.

przywiązanie czeladzi, jako z własnych instytucyj swego powołania ustaw wynikające.

41. Wyjście czyli wędrowanie czeladników, nigdy nie powinno być trudzoném, a Urzęda Starszych, wedle artykułu 112 wychodzącym zaświadczenia w książce rzemieślniczéj, bez żądania najmniejszéj opłaty, zapisywać mają. W przypadkach doznawanéj przez czeladnika trudności, Burmistrze rzecz bliżéj rozpoznać i załatwić są obowiązani.

42. Oddziałem VI artykułem 116 dozwolone zostało, iż czeladnicy mieć będą skrzynkę własną, z składek ich utworzoną, która to skrzynka, aby pod pewnym zostawała dozorem, i aby w poborze składek, nadużycia nie miały miejsca, Urząd Starszych czuwać będzie.

43. W tym względzie zastosowany i zachowany być ma zwyczaj czeladniczy:

1) iż przy każdém zebraniu się czeladników, i przy robieniu jakichbądź składek do skrzynki czeladniczéj, zawsze Starszy lub Podstarszy i jeden majster przytomnym być powinien;

2) iż skrzynka czeladnicza zostawać powinna przy Podstarszym lub innym majstrze;

3) że powinna być na dwa zamki zamknięta, od któréj jeden klucz przy czeladniku starszym, drugi zaś przy Podstarszym lub Podmajstrze, jeżeli u niego skrzynka nie jest, zostawać ma.

4) że żaden wydatek z skrzynki czeladniczéj uczynionym być nie może bez zezwolenia czeladników i zaciągnienia zdania przytomnego Podstarszego i majstra na zebraniu czeladzi.

Co do majstrów.

44. Nikt odtąd nie będzie mógł zostać majstrem, kto nie uczyni zadosyć warunkom tytułem IV postanowienia Namiestnika Królewskiego przepisanym, i nie złoży sztuki mistrzowskiéj.

Какимъ образомъ мастерская штука должна быть назначаема, правила по сему предмету будутъ изданы и опубликованы впослѣдствіи.

45. Что касается платы за записку мастера въ цеховую книгу, таковая опредѣляется:

a) въ городахъ, имѣющихъ народонаселенія болѣе 3,000 жителей, и въ главныхъ городахъ Воеводствъ—по 60 злотыхъ;

b) въ городахъ, имѣющихъ отъ 1,000 до 3,000 жителей, и главныхъ городахъ обвода—по 45 злот.;

c) во всѣхъ же другихъ городахъ, имѣющихъ менѣе 1,000 жителей, по 30 злотыхъ.

46. Иностранные мастера и переселяющіеся освобождены отъ платы за записку ихъ въ цехъ. Бургомистры, подъ собственною личною и служебною отвѣтственностію, будутъ имѣть надзоръ за тѣмъ, чтобы плата сія не была съ нихъ взыскиваема и дабы они не встрѣчали никакихъ затрудненій въ своемъ переселеніи.

Объ общихъ правилахъ, изложенныхъ въ постановленіи.

47. Въ какомъ порядкѣ относительно городовъ и ремеслъ, гдѣ находится менѣе 10-ти мастеровъ, будутъ учреждены ремесленные округи по силѣ 133-ей статьи, показано уже въ 11 и 12-омъ пунктахъ.

48. Всякій ремесленный цехъ будетъ имѣть свой ларецъ, въ который будутъ вносимы установленные выше платежи и взысканія, и изъ котораго могутъ быть производимы расходы въ пользу ремеслъ.

49. Ларецъ сей будетъ храниться въ городской кассѣ, подъ надзоромъ городскаго Кассира, который въ концѣ каждаго года обязанъ дать отчетъ приходамъ и расходамъ, а Управа Старшинъ таковый отчетъ должна повѣрить и посвидѣтельствовать.

W jakim sposobie sztuka mistrzowska zadawaną być ma, przepisy w téj mierze późniéj wydane i ogłoszone będą.

45. Co do opłaty od zapisania majstra w księdze zgromadzenia, stanowi się:

a) iż w miastach więcéj nad 3,000 dusz mających, i stolicach Województw po złp. 60.

b) w miastach od 1,000 do 3,000 dusz mających i stołecznych obwodu po złp. 45.

c) w miastach zaś wszelkich innych, niżéj 1,000 dusz mających, po złp. 30.

46. Cudzoziemcy majstrowie i osiadający wolni są od tejże opłaty za wpisanie ich do zgromadzenia. Burmistrze dopilnują, aby takowa opłata od nich wymaganą nie była, i ażeby żadnych nie doznawali w osiadaniu trudności, pod własną z Urzędu i osoby odpowiedzialnością.

Co do przepisów ogólnych w postanowieniu wyrażonych.

47. W jakim sposobie co do miast i rzemiosł, w których mniéj niż 10-ciu majstrów znajduje się, okręgi rzemieślnicze uformowane będą, jak artykuł 133 mieć chce, już wyżéj pod punktem 11 i 12 wskazano.

48. Każde zgromadzenie rzemieślnicze mieć będzie skrzynkę rzemieślniczą, w któréj postanowione wyżéj opłaty i kary składane będą, a z któréj wydatki na potrzeby rzemiosł czynione być mogą.

49. Skrzynka ta zostawać będzie w kassie miejskiéj, pod dozorem kassyera miejskiego, który, tak co do wpływów jak i wydatków, przy końcu każdego roku, rachunek zdać jest obowiązanym, a Urząd Starszych takowy przejrzéć i poświadczyć powinien.

50. Управѣ Старшинъ дозволяется такъ устроить ларецъ, дабы одинъ ключъ находился у Старшины; всегда однако же городской Кассиръ обязанъ представлять отчеты и отвѣчаетъ за ненарушимость ларца.

51. Наконецъ, Управы Старшинъ должны быть снабжены печатью по прилагаемой формѣ, которою обязаны утверждать всѣ свидѣтельства.

Съ этими правилами должны сообразоваться не только всѣ ремесленники, а въ особенности Управы Старшинъ, но также и Бургомистры городовъ должны немедленно приступить къ исполненію обязанностей, возложенныхъ на нихъ этимъ постановленіемъ, предписанныя правила принять къ руководству, а сверхъ того распоряженіе это обыкновеннымъ порядкомъ опубликовать и объ исполненіи этого донести Обводовымъ Коммисарамъ.

Варшава, 30 Іюня 1817 года.

Предсѣдатель, Статсъ-Совѣтникъ, (подписано) *Рембелинскій*.

№ 16,950.

---

50. Wolno jest Urzędowi Starszych skrzynkę tak urządzić, aby jeden klucz przy Starszym znajdował się; zawsze jednak kassyer miejski do składania rachunków jest obowiązany, i za całość tejże skrzynki odpowiedzialny.

51. Nakoniec Urzęda Starszych opatrzone być mają w pieczęć, podług załączonego wzoru, którą wszelkie świadectwa stwierdzać powinni.

Do tych przepisów nietylko wszyscy rzemieślnicy i professyoniści, a najszczególniéj Urzęda Starszych zastosować się mają, lecz też Burmistrze miast do dopełniania obowiązków, témże zarządzeniem na nich włożonych, niezwłocznie przystąpić, przepisy wskazane zachować, i ich wykonania przestrzegać, a nadto zarządzenie to zwyczajnym sposobem ogłosić, i że się to stało, przed Kommissarzami Obwodowymi udowodnić mają.

Warszawa, d. 30 Czerwca 1817 roku.

Prezes, Radca Stanu, (podpisano) *Rembieliński*.

№ 16,950.

N° 3.

Объясненіе о томъ, что вдовы ремесленниковъ могутъ заниматься ремеслами.

(28 Января 1819 года.)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Отвѣчая на вопросъ Воеводской Коммисіи, изложенный въ представленіи ея отъ 13 с. м. о томъ, могутъ ли оставшіяся послѣ ремесленныхъ мастеровъ вдовы заниматься ремеслами, которыя производили ихъ мужья, Правительственная Коммисія увѣдомляетъ, что, на основаніи правилъ постановленія отъ 31 Декабря 1816 года, а именно: 33, 76, 77, 95, 96, 97 и 98-ой статей, вдовы могутъ заниматься ремеслами, которыя производили ихъ мужья.

Варшава, 28 Января 1819 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

№ $^{254}/_{1150}$.

N° 3.

Objaśnienie, że wdowy rzemieślników mogą się trudnić rzemiosłami.

(d 28 Stycznia 1819 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na zapytanie Kommissyi Wojewódzkiéj, w przełożeniu z dnia 13 b. m., czyli wdowy po majstrach rzemieślniczych pozostałe, mogą się trudnić professyami, które mężowie ich sprawowali, odpowiadając, do przepisów postanowienia dnia 31 Grudnia 1816 r., artykułów: 33, 76, 77, 95, 96, 97, 98, odsyła, z których wynika, że wdowy mogą się zatrudniać rzemiosłami, które ich mężowie sprawowali.

w Warszawie, d. 28 Stycznia 1819 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

№ $^{254}/_{1150}$.

N° 4.

Объясненіе о томъ, что ремесленники, проживающіе въ деревняхъ, не должны быть принуждаемы къ соблюденію правилъ о ремесленныхъ цехахъ.

(5 Мая 1819 года)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи,

на вопросъ Воеводской Коммисіи, изъясненный въ представленіи ея отъ 8 Апрѣля с. г., касательно ремесленниковъ, живущихъ въ деревняхъ, увѣдомляетъ: что къ ремесленному цеху ближайшаго города могутъ принадлежать всѣ тѣ, которые добровольно того пожелаютъ; всѣ же прочіе могутъ оставаться въ нынѣшнихъ своихъ соотношеніяхъ и не должны быть принуждаемы къ соблюденію правилъ постановленія о ремесленныхъ цехахъ.

Варшава, 5 Мая 1819 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

№ $^{178}/_{858}$.

N° 4.

Objaśnienie, że nie można zniewalać rzemieślników po wsiach, aby do zgromadzeń rzemieślniczych należeli.

(d. 5 Maja 1819 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na zapytanie Kommissyi Wojewódzkiéj, w przełożeniu dnia 8-go Kwietnia r. b. uczynione, względem rzemieślników i professyonistów po wsiach zamieszkałych, odpowiada, iż ci wszyscy, którzy dobrowolnie zechcą, mogą wejść i należeć do zgromadzenia rzemieślniczego najbliższego miasta; wszyscy zaś inni, w stosunkach dotychczasowych do przepisów postanowienia o zgromadzeniach rzemieślniczych niewoleni być nie powinni.

w Warszawie, d. 5 Maja 1819 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

№ $^{178}/_{858}$.

№ 5.

Объясненіе о томъ, что печеніе хлѣбовъ не должно быть воспрещаемо женщинамъ.

(26 Октября 1820 года.)

Въ Мазовецкую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи,

вслѣдствіе возобновленнаго представленія отъ 22 Ноября прошлаго года, даетъ знать, что печеніе хлѣбовъ ни подъ какимъ видомъ не должно быть воспрещаемо женщинамъ.

Варшава, 25 Октября 1820 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

№ $^{401}/_{1358}$.

№ 6.

Объясненіе о томъ, что право заниматься заработками не составляетъ исключительной принадлежности мастеровъ ремесленныхъ цеховъ.

(28 Ноября 1821 года.)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Постановленіемъ отъ 31 Декабря 1816 года о ремесленныхъ цехахъ не признано за мастерами исключительнаго права заработковъ или производства работъ въ свою пользу.

№ 5.

Objaśnienie, że nie można wzbraniać kobietom wypieku chleba.

(d. 26 Października 1820 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Na ponowione przełożenie dnia 22 Listopada r. z. oświadcza, iż trudnienie się wypiekiem chleba kobietom, pod żadnym względem bronione być nie może.

w Warszawie, d. 26 Października 1820 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

№ $^{401}/_{1358}$.

№ 6.

Objaśnienie, że prawo wyłączności zarobkowania, nie służy majstrom, do zgromadzenia należącym.

(d. 28 Listopada 1821 r.)

Do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Postanowienie z dnia 31-go Grudnia 1816 roku o zgromadzeniach rzemieślniczych nie przyznaje majstrom wyłączności zarobkowania, czyli robienia na swoją rękę.

Мастерамъ, принадлежащимъ къ цехамъ, предоставлено только право удостоивать учениковъ званія подмастерьевъ и свидѣтельствовать о лѣтахъ практики, проведенныхъ работающими у нихъ подмастерьями,— съ соблюденіемъ особыхъ распоряженій относительно фабрикъ и мануфактуръ.

Всѣдствіе поступившихъ по сему предмету жалобъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предписываетъ слѣдующее:

1. Никому по той причинѣ, что онъ не принадлежитъ къ цеху, не можетъ быть запрещено работать въ свою пользу.

2. Подмастерьямъ дозволяется работать тамъ, гдѣ и у кого будетъ для нихъ удобнѣе.

Подмастерью, который не окончилъ установленныхъ лѣтъ практики и странствованія, работа у ремесленниковъ, непринадлежащихъ къ цеху, не будетъ зачислена въ срокъ практики и странствованія, исключая особыхъ распоряженій касательно фабрикъ.

3. Возвратъ для работы къ мастерамъ, принадлежащимъ къ цеху, дозволенъ подмастерьямъ во всякое время.

4. На основаніи 139-ой ст. постановленія, продажа готовой работы никому не можетъ быть воспрещаема.

5. Управы Старшинъ не могутъ присвоивать себѣ исполнительной власти, которая, согласно 143-ей статьѣ, принадлежитъ исключительно Президенту или Бургомистру города.

Наконецъ:

6. Всѣ дѣйствія Управъ Старшинъ должны быть производимы въ присутствіи муниципальнаго чиновника.

Распоряженіе это Воеводская Коммисія обнародуетъ и за исполненіемъ онаго будетъ имѣть неуклонное наблюденіе.

Варшава, 28 Ноября 1821 года.

За Министра Предсѣдательствующаго, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Сташицъ.*

№ 1902.

Tylko prawo wyzwalania uczniów, i zaświadczania lat wprawy pracującéj czeladzi, majstrom należącym do zgromadzenia jest wyłącznie udzielone, z zastrzeżeniem szczególnych rozporządzeń względem fabryk i rękodzielni.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi przeto, powodowana zachodzącemi do siebie zażaleniami, poleca co następuje:

1. Nikomu z przyczyny, że do zgromadzenia nie należy, wolność robienia na własną rękę, nie ma być tamowaną.

2. Wolno czeladnikom pracować gdzie i u kogo najdogodniéj dla siebie uznają.

Czeladnikowi, który nie odbył przepisanych lat wprawy i wędrowania, praca odbyta u rzemieślników, nie należących do zgromadzenia, na lata wprawy i wędrowania liczoną nie będzie, wyjąwszy szczególne rozporządzenia, względem fabryk.

3. Powrót na robotę do majstrów należących do zgromadzenia, czeladnikom w każdym czasie jest dozwolony.

4. Podług artykułu 139 postanowienia, sprzedaż gotowéj roboty nikomu brońioną być nie może.

5. Urzędy Starszych nie mają przywłaszczać sobie władzy egzekucyjnéj, która, podług artykułu 143 wyłącznie należy do Prezydenta lub Burmistrza miasta.

Nakoniec:

6. Wszystkie działania Urzędu Starszych, w przytomności urzędnika municypalnego odbywać się powinny.

Rozporządzenie to Kommissya Wojewódzka ogłosi i wykonania onego jak najmocniéj przestrzegać będzie.

w Warszawie, d. 28 Listopada 1821 r.

Minister Prezydujący,
w zastępstwie, Radca Stanu (podpisano) *Staszic.*

№ 1,902.

N° 7.

Объясненіе о томъ, на какой предметъ предназначены ремесленныя складки и что распоряженіе оными зависитъ отъ самихъ ремесленныхъ цеховъ.

(12 Октября 1827 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ и муниципальному Управленію города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Получая отъ Воеводскихъ Коммисій освѣдомленія: на какой предметъ, должны быть обращаемы складки, собираемыя въ ремесленныхъ ларцахъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи нашла нужнымъ разъяснить этотъ вопросъ настоящимъ общимъ распоряженіемъ.

На основаніи 134-ой ст. постановленія отъ 31 Декабря 1816 года, эти складки, собираемыя въ пользу каждаго ремесла, должны быть употребляемы на дѣло этого ремесла. Придерживаясь этого правила, мѣстныя власти не могутъ распоряжаться вкладами ларцовъ, но должны, только при посредничествѣ Управъ Старшинъ, давать употребленію оныхъ соотвѣтственное направленіе, а именно:

на выдачу пособій обѣднѣвшимъ мастерамъ, ихъ вдовамъ и сиротамъ; на леченіе больныхъ членовъ цеха, если они сами не въ состояніи нести этихъ издержекъ; на учебныя пособія; на обученіе наукамъ соотвѣтственнымъ ремеслу, въ пособіе недостаточнымъ ученикамъ, записаннымъ въ цехъ;

на всѣ предметы, имѣющіе связь съ преуспѣяніемъ и усовершенствованіемъ ремесла на мѣстѣ;

на вспомогательныя заведенія или снаряды, которыми могъ бы пользоваться весь цехъ;

на доставленіе возможности болѣе способнымъ изъ мѣстныхъ подмастерьевъ посѣтить мѣста, въ коихъ ремесло нахо-

N° 7.

Objaśnienie, na jakie cele przeznaczone są składki rzemieślnicze, i że rozrządzanie niemi od samych zgromadzeń rzemieślniczych zależy.

(d. 12 Października 1827 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich i Urzędu Municypalnego miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Odbierając od Kommissyj Wojewódzkich zapytania, na jakie przedmioty mają być używane składki zbierane w skrzynkach rzemieślniczych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi zamierzyła objaśnić je w tym względzie, przez niniejsze ogólne rozporządzenie.

Podług artykułu 134 postanowienia z dnia 31-go Grudnia 1816 roku, składki te na rzecz każdego rzemiosła zbierane, i na dobro tegoż rzemiosła używane być mają. Trzymając się tego prawidła, Władze miejscowe nie mogą rozrządzać wpływami skrzynek, ale kierunek tylko użycia onych dawać powinny, za pośrednictwem Urzędu Starszych, jako to:

na wsparcie majstrów podupadłych, wdów lub sierot onychże, na koszta leczenia chorych członków zgromadzeń, o ile takowych sami ponieść nie są w możności, — na pomoc szkolną, wykształcenie naukowe rzemiosłowi właściwe, dla uczniów uboższych do zgromadzeń wpisanych;

na wszystkie przedmioty, które mają styczność z postępem i udoskonaleniem rzemiosła w miejscu;

na zakłady lub narzędzia pomocnicze, któreby służyły całemu zgromadzeniu;

na ułatwienie zdatniejszéj miejscowéj czeladzi zwiedzenia miejsc, gdzie rzemiosło na wyższym stopniu znajduje się, w celu

дится на высшей степени совершенства, въ видахъ пріобрѣтенія познаній и примѣненія полезныхъ усовершенствованій къ мѣстному ремеслу;

на благотворительныя цѣли.

На всѣ эти предметы Управы Старшинъ, при бытности чиновника, назначеннаго муниципальнымъ Управленіемъ, могутъ употреблять собранныя складки.

Чиновникъ этотъ наблюдаетъ только, чтобы цѣль, указанная постановленіемъ, была достигнута.

Въ болѣе важныхъ случаяхъ онъ можетъ требовать одного или двухъ членовъ цеха, для общаго совѣщанія о томъ, признается ли употребленіе складки удобнымъ.

Мѣстныя власти за исполненіемъ настоящихъ правилъ должны имѣть наблюденіе, но распоряжаться складками не имѣютъ права, такъ какъ онѣ, на основаніи вышеприведенной статьи, составляютъ собственность самихъ цеховъ.

Тѣ же правила относятся и къ складкамъ, вносимымъ въ ларцы купеческихъ общинъ.

Варшава, 12 Октября 1827 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

№ $^{356}/_{1301}$.

---

powzięcia i wprowadzenia udoskonaleń pożytecznych dla rzemiosła miejscowego;

na uczynki miłosierne.

Na te przedmioty Urząd Starszych w assystencyi przydanego urzędnika municypalnego, składek zebranych używać może.

Kommissarz ten przestrzega tylko, aby zamiar rozporządzeniem wskazany, był dopięty.

W ważniejszych przypadkach, żądać może jednego lub dwóch członków zgromadzenia, do wspólnéj narady, czyli użycie składki znajdują dogodném.

Władze nad dopełnieniem tych przepisów czuwać powinny, zarządzać zas składkami nie mają prawa, które podług artykułu powyżéj wyrażonego, są własnością samychże zgromadzeń.

Te same prawidła ściągają się do wpływów skrzynek zgromadzeń kupieckich.

w Warszawie, d. 12 Października 1827 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

№ $^{356}/_{1301}$.

N° 8.

О наблюденіи, чтобы ремесленные ученики посѣщали акуратно воскресныя школы.

(19 Февраля (2 Марта) 1836 года.)

Воеводскимъ Коммисіямъ, кромѣ Августовской и Калишской (которыя получили уже по этому предмету особыя предписанія) и Директорамъ Воеводскихъ Гимназій, кромѣ Воеводскаго Варшавскаго и въ г. Петрковѣ (по той же, какъ и выше, причинѣ.)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Усмотрѣвъ изъ офиціальныхъ донесеній, что открытыя для пользы ремеслъ воскресно-ремесленныя школы посѣщаются малымъ числомъ ремесленныхъ учениковъ, и при томъ посѣщаются неакуратно, и что это происходитъ по большей части по винѣ мастеровъ, употребляющихъ своихъ учениковъ въ праздничные дни для разныхъ услугъ въ видахъ собственныхъ выгодъ,—Правительственная Коммисія, желая предотвратить это и содѣйствовать успѣху предпринимаемыхъ въ семъ отношеніи Правительствомъ мѣръ, предлагаетъ N Воеводской Коммисіи предписать всѣмъ полицейскимъ властямъ тѣхъ мѣстъ, гдѣ находятся ремесленныя школы, дабы съ мастеровъ, которые будутъ уличены въ томъ, что ученики ихъ не посѣщаютъ акуратно школы, по ихъ, мастеровъ, винѣ, производили полицейскія взысканія, опредѣленныя закономъ за неисполненіе распоряженій начальства; къ чему будутъ служить списки отсутствующихъ учениковъ, каковые списки училищное начальство обязано доставлять въ концѣ каждаго мѣсяца. Собранныя изъ этихъ взысканій суммы должны храниться въ городскихъ кассахъ и затѣмъ должны быть употребляемы на

N° 8.

O przestrzeganiu, aby uczniowie rzemieślniczy regularnie do szkół niedzielnych uczęszczali.

(d. 19 Lutego (2 Marca) 1836 r.)

Do Kommissyj Wojewódzkich, oprócz Augustowskiéj i Kaliskiéj, (które już w tym względzie odebrały oddzielne polecenia), do Dyrektorów Gimnazyów Wojewódzkich, oprócz Wojewódzkiego Warszawskiego i w Piotrkowie (z tegoż co wyżéj powodu).

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Przekonawszy się z rapportów urzędowych, że do otwartych dla dobra rzemiosł szkół rzemieślniczo-niedzielnych mała liczba terminatorów, i to nie regularnie, na nauki uczęszcza, i że to po największéj części pochodzi z przyczyny majstrów, używających terminatorów w dni świąteczne do różnych posług, w widokach i korzyściach własnych; Kommissya Rządowa przeto, chcąc temu zapobiedz i zapewnić pomyślny skutek usiłowaniom w tym względzie Rządu, wzywa Kommissyę Wojewódzką N., aby wydała polecenia do wszystkich Władz policyjnych, gdzie się szkoły rzemieślnicze znajdują, aby na majstrów, którzy przekonani będą, że z ich winy terminatorowie nie uczęszczają regularnie na nauki do szkoły rzemieślniczéj, wymierzały karę policyjną, jaka jest przepisana za niewykonywanie rozkazów zwierzchności; do czego posłużą im listy nieobecnych terminatorów, które kommunikować obowiązane są Władze szkolne w końcu każdego miesiąca. Zebrane z tego tytułu kwoty, zachowywane być mają w kassach miejskich, i użyte następnie na potrzeby szkoły rzemieślniczéj i na nagrody dla celujących moralnością i pilnością terminatorów, a

потребности ремесленной школы и на награды ученикамъ, отличающимся нравственностію и прилежаніемъ; расходы эти производятся по ассигновкамъ Воеводской Коммисіи, вслѣдствіе представленія Директора Гимназіи, или Инспектора школы подлежащаго обвода.

Но, еслибы оказалось, что неакуратное посѣщеніе ремесленной школы происходитъ по винѣ самого ученика, въ такомъ случаѣ виновный долженъ быть подвергнутъ училищнымъ начальствомъ взысканію, на основаніи правилъ, указанныхъ дисциплинарнымъ уставомъ.

О настоящемъ распоряженіи сообщается Директору Гимназіи, для поставленія объ ономъ въ извѣстность окружныхъ Инспекторовъ училищъ и учителей ремесленно-воскресныхъ школъ, а также для наблюденія за точнымъ исполненіемъ сего распоряженія.

Варшава, 19 Февраля (2 Марта) 1836 г.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Статскій Совѣтникъ (подписано) *Любовидскій.*

№ $^{2445}/_{9973}$.

---

to na przedstawienie Dyrektora Gimnazyum lub Inspektora szkoły właściwego obwodu, za assygnacyą Kommissyi Wojewódzkiéj.

Gdyby się zaś okazało, że nieuczęszczanie regularne na nauki do szkoły rzemieślniczo-niedzielnéj pochodzi z winy terminatora, naówczas takowy przez Władzę szkolną karany być winien, podług przepisów ustawą karną wskazanych.

O niniejszém rozporządzeniu Dyrektor Gimnazyum otrzymuje uwiadomienie, dla poinformowania Inspektorów szkół obwodowych i nauczycieli szkół rzemieślniczo-niedzielnych, oraz dla dopilnowania ścisłego wykonania rzeczy.

w Warszawie, dnia 19 Lutego (2 Marca) 1836 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
Radca Stanu, (podpisano) *Lubowidzki.*

№ $^{2445}/_{9973}$.

N° 9.

Объясненіе о томъ, что ремесленники изъ евреевъ не могутъ учреждать особыхъ ремесленныхъ цеховъ, а только дозволяется имъ дѣлать отдѣльныя складки въ пользу обѣднѣвшихъ мастеровъ, ихъ вдовъ и сиротъ.

(21 Августа (2 Сентября) 1837 года.)

Муниципальному Управленію города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Въ разрѣшеніе представленія муниципальнаго Управленія города Варшавы, отъ 8 (20) Іюня 1835 года, за № $^{1781}/_{1045}$, возобновленнаго 14 (26) Марта прошлаго года, за № $^{1265}/_{1994}$, о дозволеніи ремесленникамъ изъ евреевъ учредить нѣкоторые отдѣльные цехи,—Правительственная Коммисія, по истребованіи заключенія отъ всѣхъ Губернскихъ Правленій, увѣдомляетъ: что, какъ, постановленіемъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года, установлены правила и порядокъ для ремесленнаго класса вообще, безъ различія исповѣданій, въ статьѣ же 146-ой положительно выражено дозволеніе евреямъ производства всѣхъ ремеслъ и содержаніе фабрикъ съ соблюденіемъ правилъ помянутаго постановленія, то Правительственная Коммисія, съ одной стороны, не усматриваетъ основанія къ отдѣленію еврейскихъ ремесленныхъ цеховъ, съ другой же стороны находитъ, что ученикамъ и мастерамъ этого исповѣданія ничто не препятствуетъ пользоваться учрежденіями помянутаго постановленія, тѣмъ болѣе, что муниципальное Управленіе обязано устранять всѣ затрудненія, какія могли бы испытывать ученики и мастера изъ евреевъ со стороны мастеровъ христіанъ въ усовершенствованіи въ извѣстномъ ремеслѣ.

N° 9.

Objaśnienie, że rzemieślnicy starozakonni nie mogą tworzyć oddzielnych zgromadzeń rzemieślniczych, i że jedynie składki do skrzynki mogą składać oddzielnie.

(d. 21 Sierpnia (2 Września) 1837 r.)

Do Urzędu Municypalnego miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Rozwiązując przedstawienie Urzędu Municypalnego miasta Warszawy z dnia 8 (20) Czerwca 1835 r. № $^{1781}/_{1045}$ w dniu 14 (26) Marca r. z. № $^{1265}/_{1994}$ ponowione, o dozwolenie utworzenia oddzielnych niektórych zgromadzeń rzemieślniczych professyonistom starozakonnym, po zasiągnieniu opinii od wszystkich Rządów Gubernialnych, w odpowiedzi oświadcza, że gdy postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 r. przepisuje prawidła i porządek klassy rzemieślniczéj w ogólności, bez różnicy wyznań, zaś w szczególności artykułem 146 dozwoloném jest starozakonnym sprawowanie wszelkich rzemiosł i fabryk, przy zachowaniu przepisów wspomnionego postanowienia, — Kommissya Rządowa zatém jak z jednéj strony nie upatruje usprawiedliwionéj zasady do odłączenia zgromadzeń rzemieślników starozakonnych, tak z drugiéj strony uważa, iż uczniom, czeladzi i majstrom tego wyznania, nic nie stoi na przeszkodzie, w korzystaniu z urządzeń cytowanego postanowienia, témbardziéj, iż staraniem być powinno Urzędu Municypalnego, ażeby usuwać trudności, jakichby uczniowie i czeladź starozakonna doznawać mogła ze strony majstrów chrześcijan, w doskonaleniu się we właściwém rzemiośle.

Но, еслибы мастера изъ евреевъ пожелали учредить между собою складку, для вспомоществованія обѣднѣвшихъ мастеровъ и для оказыванія пособія вдовамъ и сиротамъ бѣдныхъ ремесленниковъ; то муниципальное Управленіе вправѣ разрѣшать установленіе таковой складки, на основаніи правилъ, указанныхъ 136-ю ст. вышеупомянутаго постановленія.

Варшава, 21 Августа (2 Сентября) 1837 г.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

№ $^{8407}/_{32976}$.

N° 10.

Объясненіе о томъ, что лица, не принадлежащія къ ремесленнымъ цехамъ, могутъ заниматься ремеслами и мануфактурами только по консенсамъ.

(21 Февраля (5 Марта) 1845 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Изъ полученныхъ вѣдомостей о вновь открытыхъ фабрикахъ или одиночныхъ ткацкихъ станкахъ, равно изъ донесеній разныхъ властей, Правительственная Коммисія усматриваетъ, что многіе изъ ремесленныхъ подмастерьевъ, желая работать въ свою пользу, и не исполнивъ условій, предписанныхъ уставомъ о ремесленныхъ це-

O ileby zaś professyoniści wyznania starozakonnego byli w chęci utworzenia między sobą składki na wsparcie majstrów podupadłych, wdów i dzieci, po ubogich rzemieślnikach wyznania tego pozostałych, — o tyle Urząd Municypalny mocen jest żądania takowe rozwiązywać, na zasadzie przepisów artykułem 136 wspomnionego postanowienia wskazanych.

w Warszawie, d. 21 Sierpnia (2 Września) 1837 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *Baden.*

№ $^{8407}/_{32976}$.

N° 10.

Objaśnienie, że nienależący do zgromadzeń rzemieślniczych, mogą wykonywać rzemiosła i kunszta tylko za konsensem.

(d. 21 Lutego (5 Marca) 1845 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z nadsyłanych wykazów o powstałych nowych fabrykach lub pojedynczych warsztatach tkackich, jako też z rapportów rozmaitych Władz, Kommissya Rządowa przekonywa się, że wiele czeladzi pragnąc pracować na własną rękę, bez uczynienia zadosyć przepisom o zgromadzeniach rzemieślniczych, pozyskuje ty-

хахъ, получаютъ званіе мастера и установленный фабричный знакъ для клейменія своихъ издѣлій.

Губернскому Правленію (или Магистрату г. Варшавы) извѣстно, что согласно постановленію Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года и распоряженіямъ Правительственной Коммисіи, изданнымъ въ развитіе таковаго постановленія, только мастерамъ, принадлежащимъ къ цеху и получившимъ это званіе въ установленномъ означеннымъ постановленіемъ порядкѣ, присвоиваются права и преимущества, а именно: пользоваться названіемъ мастера, избирать изъ своей среды Старшинъ, которые совмѣстно съ назначеннымъ муниципальнымъ Коммисаромъ, наблюдаютъ за порядкомъ ремесла, или мануфактуръ; что только мастера, оказавшіе на испытаніи достаточныя познанія въ ремеслѣ могутъ удостоивать учениковъ званія подмастерьевъ и свидѣтельствовать о практическомъ усовершенствованіи подмастерьевъ, и, наконецъ, что они единственно могутъ быть избираемы въ эксперты для оцѣнки мастерской штуки, задаваемой для полученія званія мастера.

Всѣ вышеисчисленныя преимущества, имѣющія характеръ производимыхъ посредствомъ Управы Старшинъ официальныхъ дѣйствій, слѣды коихъ остаются въ дѣлахъ и бумагахъ, придаютъ мастерамъ, получившимъ надлежащимъ порядкомъ это званіе безспорно высшее значеніе сравнительно съ тѣми, которые работаютъ въ свою пользу и обыкновенно бываютъ называемы пачкунами.

Хотя Правительственная Коммисія не имѣетъ намѣренія никого стѣснять въ заработываніи честнымъ трудомъ, однако должна стремиться къ тому, чтобы цѣль постановленія, имѣющая въ виду приведеніе въ порядокъ ремеслъ и художествъ, была достигнута, чтобы, чрезъ излишнія облегченія, неправильно истолкованныя, какъ Управами Старшинъ, такъ и пользующимися вліяніемъ на оныя муниципальными Коммисарами, лица, не имѣющія ни соотвѣтственныхъ познаній, ни достаточныхъ средствъ къ заведенію на свой счетъ мастерскихъ, или производства ремесла, не были

tuł majstra i otrzymuje zatwierdzony znak do cechowania wyrobów.

Wiadomo Rządowi Gubernialnemu (lub Magistratowi miasta Warszawy) że stosownie do postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 r. i rozporządzeń Kommissyi Rządowéj takowe rozwijających, tylko majstrom do zgromadzenia należącym i w porządku powołanego postanowienia należycie wykwalifikowanym, nadane są przywileje i prawa, jako to: używania tytułu majstra, tudzież wyboru z grona swojego Urzędu Starszych, którzy, za przydaniem im Kommissarza municypalnego, przestrzegają porządku rzemiosła lub kunsztu,—że majstrom także wykwalifikowanym służy prawo wyzwalania uczniów i poświadczania wprawy czeladzi,—że oni wreszcie jedynie, mogą być wezwani na biegłych, przy ocenianiu sztuki mistrzowskiéj.

Wszystkie powyższe prerogatywy, noszące na sobie cechę urzędowego działania przez Urząd Starszych, któréj ślad zostaje w aktach i pismach, nadaje majstrom wykwalifikowanym niezaprzeczoną wyższość nad pracującymi na własną rękę, zwykle zwanymi fuszerami.

Jakkolwiek Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nie ma zamiaru nikogo ograniczać w godziwym sposobie zarobkowania, dążąc wszelako do tego, aby cel przepisów, mający na względzie uporządkowanie rzemiosł i kunsztów, osiągniętym został, aby przez zbyteczne i, ze strony Urzędów Starszych, jako też wpływających tamże Kommissarzy municypalnych, źle zrozumiane ułatwienie, ludzi niemających ani kwalifikacyi, ani dostatecznych zasobów do prowadzenia warsztatów

направляемы на скользкій для нихъ путь, и чрезъ это были охранены отъ неминуемыхъ потерь.

Принимая затѣмъ во вниманіе: что подобныя лица, не заботящіяся о будущности, чрезъ плохое производство работъ дѣлаются сами причиною своихъ неудачъ и чрезъ это, въ случаѣ временнаго застоя въ торговлѣ не будучи въ состояніи перенести онаго, дѣлаются жертвами печальныхъ послѣдствій, отражающихся вообще на всемъ ремеслѣ, и часто, лишенныя средствъ содержанія, дѣлаются бременемъ для гмины,— предлагаетъ Губернскому Правленію (Магистрату города Варшавы), сообщить всѣмъ (Магистрату) циркуламъ (Губернскимъ Правленіямъ), Президентамъ, Бургомистрамъ а также Войтамъ гминъ и фабричнымъ колоніямъ (Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату г. Варшавы) настоящее предписаніе и поручить имъ объявить таковое (Магистрату г. Варшавы), какъ Управѣ Старшинъ, такъ и собраннымъ ткачамъ, симъ послѣднимъ въ нѣмецкомъ переводѣ (Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату г. Варшавы), съ тѣмъ положительнымъ предвареніемъ, что съ сего времени каждый не получившій установленнымъ порядкомъ званія мастера, хотя впрочемъ онъ и не лишается возможности заработывать, желая открыть мастерскую или заниматься ремесломъ на свой счетъ, можетъ это исполнить не иначе, какъ по полученіи консенса, при чемъ онъ обязанъ передъ своею квартирою вывѣсить доску съ обозначеніемъ консенса (консенсъ— контроль N.) для видимаго различія отъ мастеровъ, принадлежащихъ къ цеху, и предостереженія такимъ образомъ молодыхъ людей, поступающихъ въ обученіе или подмастерьевъ, изъ числа которыхъ первые, т. е. ученики, поступивъ къ такого рода мастерамъ, не могли бы получить званія подмастерья, послѣдніе же, т. е. подмастерья, потеряли бы напрасно время, такъ какъ время, проведенное у упомянутыхъ мастеровъ, не зачитается въ срокъ, опредѣленный для практическаго усовершенствованія въ ремеслѣ.

Сверхъ того, на будущее время отъ каждаго не состоящаго въ числѣ принадлежащихъ къ цеху мастеровъ, желающаго получить консенсъ на открытіе мастерской, или производства ремесла на свой счетъ, прежде выдачи консенса и утвержденія фабричнаго

lub rzemiosła na własną rękę, nie wprowadzać na śliską dla nich drogę, i tém samém od właśnéj szkody zasłonić ich;

zważając, że podobne osoby niebaczne na przyszłość, przez lichą produkcyę, stają się przyczyną swego niepowodzenia, i przez to, obok niemożności przetrwania pojawiających się chwilowych stagnacyj handlu, sprowadzają smutne dla ogółu tkaczy lub rzemiosła wypadki, iż często pozbawieni utrzymania, muszą być dla gminy ciężarem, — wzywa Rząd Gubernialny (Magistrat miasta Warszawy) o zakommunikowanie wszystkim (do Magistratu) cyrkułom (do Rządów Gubernialnych) Prezydentom, Burmistrzom tudzież Wójtom gmin i osad fabrycznych, (do Rządów Gubernialnych i do Magistratu miasta Warszawy) powyższego reskryptu Kommissyi Rządowéj, i polecenie im ogłoszenia takowego (do Magistratu miasta Warszawy) tak Urzędom Starszych, jako też i zebranym tkaczom, tym ostatnim w tłómaczeniu niemieckiem (do Rządów Gubernialnych i do Magistratu miasta Warszawy) z tém wyraźném dla ich wiadomości zastrzeżeniem, że odtąd każdy niewykwalifikowany na majstra, jakkolwiek sposobu zarobkowania wzbraniać mu nie należy, chcąc prowadzić warsztat, lub jakie rzemiosło na własną rękę, może to uczynić jedynie za konsensem i wywieszeniem przed swojém mieszkaniem tablicy, znaczkiem konsensu opatrzonéj, (konsens– kontroll N.), a to dla widocznego odróżnienia od majstrów do zgromadzenia należących, i ostrzeżenia tym sposobem młodzieży do terminu wchodzącéj (uczniów), jako też czeladzi, z których pierwsi, to jest uczniowie, nie mogliby być na czeladź wyzwoleni, drudzy, to jest czeladź, czas u nich strawiony, nie miałaby sobie policzony za wprawę.

Oprócz tego zaś na przyszłość od każdego starającego się o konsens na prowadzenie warsztatu lub jakiego rzemiosła na własną rękę, niebędącego majstrem do zgromadzenia należącym, przed udzielaniem takowego konsensu i zatwierdzeniem znaku, ma

клейма, должна быть взята въ Магистратѣ или у Войта гмины и хранима при дѣлахъ подписка на простой бумагѣ въ томъ, что содержаніе вышеизложенныхъ правилъ ему извѣстно и что, не смотря на то, онъ не желаетъ быть мастеромъ, а проситъ о выдачѣ ему консенса.

Объ исполненіи настоящаго предписанія донести.

Варшава, 21 Февраля (5 Марта) 1845 г.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго
(подписано) *Баденн.*

№ 2343/10677.

N° 11.

Объясненіе о томъ, что только обученіе и подмастерская работа у мастера, принадлежащаго къ цеху, даютъ право на полученіе званія подмастерья, и зачисляются въ срокъ практическаго усовершенствованія для полученія званія мастера.

(12 (24) Апрѣля 1845 года.)

Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ видахъ приведенія въ надлежащій порядокъ ремеслъ и способствованія ихъ преуспѣянію, постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года, опредѣлены взаимныя отноше-

być odebrana deklaracya na papierze bez stempla, w Magistracie lub u Wójta gminy spisana i w aktach zachowana, że o treści powyżéj objętych przepisów jest zawiadomiony, i że pomimo to majstrem zostać nie chce i o konsens doprasza się.

O wykonaniu powyższego reskryptu stosownego oczekiwać będzie rapportu.

w Warszawie, d. 21 Lutego (5 Marca) 1845 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
(podpisano) *Badeni.*

№ 2343/10677.

N° 11.

Objaśnienie, że tylko nauka i praca czeladnicza u majstra do zgromadzenia należącego nadają prawo do wyzwolenia na czeladnika, i liczą się za lata wprawy do stopnia majstra.

(d. 12 (24) Kwietnia 1845 r.)

Do Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Chcąc przez uporządkowanie rzemiosł przyłożyć się do ich wzrostu, postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 31-go Grudnia 1816 roku określone zostały bliżéj wzajemne stosunki

нія мастеровъ, подмастерьевъ и учениковъ, въ особенности же, отдавая сихъ послѣднихъ на попеченіе, полъ надзоръ и въ обученіе мастерамъ, Правительство, сверхъ обезпеченія личнаго благоденствія учениковъ, желало видѣть ихъ въ будущемъ полезными членами общества, могущими своею нравственностію и надлежащими познаніями увеличить число способныхъ ремесленниковъ и вообще принести пользу промышленности края.

Согласно 2-ой главѣ вышеупомянутаго постановленія, каждый желающій поступить ученикомъ въ какое либо ремесло, обязанъ явиться въ Управу Старшинъ, обучиться у мастера и, въ присутствіи Старшинъ, выдержать экзаменъ, при которомъ долженъ сдѣлать подмастерскую штуку.

Въ развитіе вышеприведеннаго основанія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ сдѣлала распоряженіе отъ 19 Марта 1817 года, № 7,243, чтобы всѣ отношенія къ ученикамъ, изложенныя во 2 ой главѣ приведеннаго постановленія, были соблюдаемы въ точности. 30 же Іюня 1817 года, за № 16,953, посредствомъ дневника бывшаго Мазовецкаго Воеводства, опубликовано, что съ того времени никто не можетъ быть принятъ въ обученіе, не исполнивъ обязанностей и правилъ, изложенныхъ во 2-ой главѣ постановленія 31 Декабря 1816 года, съ возложеніемъ надзора за сими на обязанность Бургомистровъ и Управы Старшинъ.

Между тѣмъ Правительственная Коммисія усматриваетъ, что, не смотря на всѣ эти предписанія, ясно указывающія, что ученикъ можетъ быть только ученикомъ у мастера, принадлежащаго къ ремесленному цеху, большое число молодыхъ людей, не ознакомленныхъ съ правилами, и не предваряемыхъ ни мѣстною полиціею, ни Управою Старшинъ, помѣщаются у лицъ, не состоящихъ мастерами, принадлежащими къ цеху, и не имѣющихъ права на это званіе; вслѣдствіе чего молодежь эта теряетъ напрасно время, безъ надлежащаго пріобрѣтенія познаній въ избранномъ ею ремеслѣ, не можетъ пріобрѣсти званія подмастерья, а тѣмъ болѣе званія мастера, и, вошедши въ лѣта, не понимая своего уклоненія отъ правильнаго усовершенствованія, начинаетъ работать по консенсу

majstrów, czeladzi i uczniów, mianowicie też, przez poddanie tych ostatnich, pod opiekę, nadzór i naukę majstrów, Rząd, oprócz zapewnienia własnéj osobistéj pomyślności uczniów, chciał w nich widzieć w przyszłości użytecznych społeczeństwu członków, którzyby moralnością i usposobieniem należytém, liczbę zdolnych rzemieślników pomnożyć, i w ogóle przemysłowi krajowemu korzyść przynieść mogli.

Stosownie też do tytułu 2-go wyżéj rzeczonego postanowienia, każdy chcący zostać uczniem rzemiosła, winien zgłosić się do Urzędu Starszych, odbyć naukę u majstra i przed Urzędem Starszych złożyć egzamen, w czasie którego obowiązany jest zarazem odrobić sztukę czeladniczą.

Rozwijając dopiero przytoczone zasady, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych przez rozporządzenie z dnia 19 Marca 1817 roku № 7243 poleciła, aby wszelkie stosunki co do uczniów podług tytułu 2-go powołanego postanowienia były zachowane. Zaś pod dniem 30 Czerwca 1817 roku za № 16,953 przez dziennik b. Województwa Mazowieckiego ogłoszoném zostało, że odtąd nikt nie może być przyjęty na ucznia, kto nie dopełnił obowiązków i przepisów tytułu 2-go postanowienia z dnia 31-go Grudnia 1816 roku, czego szczególniéj Burmistrze, niemniéj Urzędy Starszych, przestrzegać najściślej mieli obowiązek.

Tymczasem Kommissya Rządowa dostrzega, że pomimo tych wszystkich przepisów, wskazujących jak najwyraźniéj, że uczeń może być tylko uczniem u majstra do zgromadzenia rzemieślniczego należącego, wiele młodzieży nieświadoméj przepisów, nie ostrzeżonéj przez miejscową Władzę lub Urząd Starszych, mieści się u professyonistów, nie będących majstrami, do zgromadzenia należącymi i nie wykwalifikowanych; w skutku czego, młodzież ta trwoni czas, bez należytego usposobienia w obranym zawodzie, nie może być wyzwoloną na czeladników, a tém mniéj na majstrów, i zapędzona w lata, nie pojmując zboczenia swego od prawidłowego kształcenia się, zaczyna pracować za konsensem na własną rękę, i wspólnie z tymi, których do pomocy w robocie

на свой счетъ, и вмѣстѣ съ тѣми, которыхъ принимаетъ къ себѣ въ работу, образуетъ классъ неспособныхъ ремесленниковъ и увеличиваетъ, къ собственному и общему вреду, число такъ называемыхъ пачкуновъ.

Распоряженіемъ Правительственной Коммисіи отъ 28 Ноября 1821 года, № $^{519}/_{1902}$, въ развитіе ст. 66-ой помянутаго постановленія послѣдовавшимъ, указано: что даже время работы подмастерья у ремесленниковъ, не принадлежащихъ къ цеху, не будетъ ему зачислено въ срокъ, опредѣленный для практическаго усовершенствованія на полученіе званія мастера.

Въ распоряженіи этомъ явно обнаруживается стремленіе, чтобы совершенствованіе ремесленниковъ производилось на извѣстныхъ основаніяхъ, и чтобы каждый посвящающій себя симъ занятіямъ, для собственной и общественной пользы, пріобрѣталъ необходимыя познанія; если затѣмъ подмастерье, имѣющій первую степень познаній, занимаясь у производящаго ремесло на свой счетъ, не имѣетъ права къ зачисленію ему времени, проведеннаго у таковаго мастера, въ срокъ, опредѣленный для пріобрѣтенія дальнѣйшихъ познаній, то тѣмъ болѣе заслуживаетъ участія Правительства молодежь, поступающая на срочное обученіе къ мастерамъ, дабы она по невѣдѣнію не поступала въ обученіе къ неимѣющимъ достаточныхъ познаній ремесленникамъ, которые, не будучи въ состояніи обучить и надлежащимъ образомъ приготовить своихъ учениковъ, причиняютъ имъ вредъ въ будущемъ и увеличиваютъ зло, къ пресѣченію коего употребляются всѣ усилія.

По вышеприведеннымъ основаніямъ, находя:

что ученикъ ремесла, промысла или художества можетъ быть только ученикомъ у мастера, дѣйствительно имѣющаго это званіе, и что только въ такомъ случаѣ считается ученикомъ, если, согласно 13-ой ст., являлся въ Управу Старшинъ и, согласно 22-ой ст., записанъ по цеховой книгѣ въ графѣ „учениковъ;“

что, коль скоро исполненіе установленныхъ формъ можетъ зависѣть только отъ мастера, принадлежащаго къ цеху, у котораго ученикъ проводитъ время обученія; то изъ этого слѣдуетъ, что

przybiera, tworzy niedołężnych rzemieślników i pomnaża, z własną i ogółu szkodą, liczbę tak zwanych fuszerów.

Rozporządzenie Kommissyi Rządowéj z dnia 28 Listopada 1821 roku № $^{519}/_{1902}$, rozwijając artykuł 66, powołanego postanowienia, wskazało: że nawet czeladnikowi praca odbyta u rzemieślników nienależących do zgromadzenia, do lat wprawy liczoną nie będzie.

W rozporządzeniu tém widoczna objawia się dążność, aby rzemiosła kształciły się na pewnych zasadach, i aby każdy poświęcający się podobnemu zawodowi, dla własnego i ogólnego dobra, posiadał potrzebną kwalifikacyę; jeżeli zatém czeladnik, jakkolwiek pierwszy stopień kwalifikacyi posiadający, pracując u prowadzącego rzemiosło na swoją rękę, nie ma sobie liczonego do dalszéj kwalifikacyi czasu, który strawił u niego, tém więcéj młodzież wchodząca w termin dla nauki, obudzać powinna troskliwość Rządu, aby przez niewiadomość nie wchodziła na naukę do niewykwalifikowanych rzemieślników, którzy jéj nie mogąc dać należytego wykształcenia i wymaganego usposobienia, zawodzą jéj przyszłość i pomnażają złe, któremu przepisy zapobiedz usiłują.

Z powyżéj przytoczonych zasad zważając:

że uczeń rzemiosła, professyi, lub kunsztu, może być tylko uczniem u majstra wykwalifikowanego, i że wtenczas uważanym jest za ucznia, skoro w myśl artykułu 13-go zgłaszał się do Urzędu Starszych i zgodnie z artykułem 22 w księgę zgromadzenia pod tytułem „uczniów” zapisany został;

że skoro dopełnienie powyższych form, zależeć tylko może od majstra do zgromadzenia należącego, u którego uczeń lata nauki odbywa, wynika zatém z tego, że niewykwalifikowany, czyli

ремесленникъ, не пользующійся правами мастера, и производящій ремесло на свой счетъ, не можетъ и не долженъ содержать учениковъ, которымъ не въ состояніи дать соотвѣтственнаго постановленіямъ ремесленнаго образованія.

Находя, что всякое обученіе молодежи, даже въ высшихъ степеняхъ ея образованія, подчиняется извѣстнымъ правиламъ, отъ которыхъ не могутъ отступать ни обучающіе, ни учащіеся;— что, наконецъ, кромѣ основаній, помѣщенныхъ въ самомъ постановленіи объ устройствѣ ремеслъ, новыя подобныя учрежденія въ сосѣднихъ государствахъ, постоянно идущихъ впередъ, положительно предписываютъ, что только мастеръ, имѣющій право на это званіе, или тотъ, который выдержалъ экзаменъ на это званіе, можетъ содержать учениковъ; по всѣмъ этимъ уваженіямъ Правительственная Коммисія, оставляя въ своей силѣ предписаніе отъ 28 Ноября 1831 года, за № $^{519}/_{1902}$, въ развитіе 139-ой ст. приведеннаго постановленія послѣдовавшее относительно того, что никому не можетъ быть воспрещаемо заработывать на свой счетъ по причинѣ непринадлежности его къ цеху,—постановила, въ развитіе 13, 22, 48 и 49-ой ст. постановленія отъ 19 (31) Декабря 1816 года и на основаніи оныхъ, что отнынѣ всякій, кто производитъ ремесло на свой счетъ, если онъ не мастеръ, принадлежащій къ цеху или не выдержалъ установленнаго на званіе мастера экзамена, не долженъ ни подъ какимъ предлогомъ принимать учениковъ въ обученіе, которые только въ порядкѣ, предписанномъ постановленіемъ 19 (31) Декабря 1816 года и на точномъ основаніи II-ой главы онаго, не иначе могутъ быть отдаваемы въ обученіе, какъ чрезъ посредство Управы Старшинъ, къ мастерамъ, имѣющимъ право на это званіе.

Сообщая о семъ Магистрату г. Варшавы, (Губернскому Правленію), Правительственная Коммисія предлагаетъ—содержаніе настоящаго предписанія сдѣлать сколь возможно общеизвѣстнымъ, для чего Губернское Правленіе, (Магистратъ), распорядится о буквальномъ напечатаніи онаго въ губернскихъ вѣдомостяхъ, или періодическихъ изданіяхъ, равно препроводитъ ко

prowadzący rzemiosło na własną rękę, nie może i nie powinien utrzymywać uczniów, którym należytego wykształcenia, zgodnie z przepisami, nadać nie może.

Zważając, że wszelka instrukcya młodzieży, nawet w wyższych stopniach jéj ukształcenia, ulega pewnym prawidłom, od których, tak nauczającym, jak i uczącym się odstąpić nie wolno, że wreszcie, oprócz zasad w samém postanowieniu urządzającém rzemiosła zawartych, świeże urządzenia podobne w krajach ościennych, ciągle postępujących, wyraźnie zastrzegły, że tylko majster wykwalifikowany, lub też który zdolność swoją egzaminem udowodnił, może utrzymywać uczniów; z tych przeto pobudek Kommissya Rządowa, zachowując w swéj mocy przepis reskryptem z dnia 28 Listopada 1831 roku № $^{519}/_{1902}$ w rozwinięciu artykułu 139 powołanego postanowienia wydany, że nikomu, z przyczyny iż do zgromadzenia nie należy, możność robienia na własną rękę tamowaną być nie może, postanowiła, w rozwinięciu artykułów 13, 22, 48 i 49 postanowienia z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku i na zasadzie takowych, iż odtąd żadnemu prowadzącemu rzemiosło na własną rękę, jeżeli nie jest majstrem do zgromadzenia należącym, lub nie złoży egzaminu swéj kwalifikacyi na majstra, nie ma być wolno, pod żadnym pozorem, przyjmować uczniów na naukę, którzy jedynie w drodze przepisami postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku wskazanéj, i to ściśle według tytułu II, nie inaczéj jak za pośrednictwem Urzędu Starszych zgromadzenia i do wykwalifikowanych majstrów na naukę w rzemiosłach oddawani być mają.

Zawiadamiając o tém Magistrat (Rząd Gubernialny), poleca mu, aby reskrypt niniejszy jak można najbardziéj został upowszechniony; w jakim celu Rząd Gubernialny (Magistrat), zarządzi jego dosłowne ogłoszenie w dziennikach Gubernialnych lub pismach publicznych, prześle wszystkim Burmistrzom i Wójtom

всѣмъ Бургомистрамъ, Войтамъ гминъ, и въ Управы Старшинъ ремесленныхъ цеховъ, предписавъ съ своей стороны о точномъ исполненіи онаго

Варшава 12 (24) Апрѣля 1845 года.

За Главнаго Директора (подписано) *Бадени.*

№ $^{3488}/_{16029}$.

№ 12.

Предписаніе о строгомъ испытаніи учениковъ и подмастерьевъ при удостоиваніи ихъ званій подмастерьевъ и мастеровъ.

(9 (21) Мая 1845 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Постановленіе Князя Намѣстника отъ 31 Декабря 1816 года, установляя надлежащій порядокъ въ ремеслахъ и мануфактурахъ, опредѣлило основанія, сообразно которымъ посвятившій себя вышеозначеннымъ занятіямъ, проходя лѣта практическаго усовершенствованія, можетъ получить званіе подмастерья, и потомъ мастера не иначе, какъ по удостовѣреніи о достаточномъ пріобрѣтеніи потребныхъ для сего познаній.

Соблюденіе въ семъ отношеніи означенныхъ правилъ, столько разъ предписываемое Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату

Gmin, Urzędom Starszych zgromadzeń rzemieślniczych i przestrzeganie w wykonaniu tegoż z swéj strony tymże zaleci.

w Warszawie, d. 12 (24) Kwietnia 1845 r.

Za Dyrektora Głównego, (podpisano) *Badeni.*

№ $^{3488}/_{16029}$.

№ 12.

Zalecenie ścisłego examinowania uczniów i czeladzi przy wyzwalaniach.

(d. 9 (21) Maja 1845 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Przepisy postanowienia Księcia Namiestnika z dnia 31 Grudnia 1816 r. organizujące porządek rzemiosł, professyj i kunsztów, wskazały zasady, podług których poświęcający się powyższym zawodom, przechodząc koleje wprawy praktycznéj, nie inaczéj, jak za udowodnieniem dostatecznego usposobienia, mogą otrzymać stopień czeladnika, a następnie majstra.

Przestrzeganie w powyższym względzie rzeczonych przepisów, będąc rękojmią postępu rzemiosła, kunsztu, lub professyi,

города Варшавы, будучи ручательствомъ преуспѣянія ремеслъ и художествъ, составляетъ единственное средство къ приготовленію способныхъ ремесленниковъ и мануфактуристовъ и къ обезпеченію быта ихъ въ будущемъ, основаніемъ котораго должно быть надлежащее образованіе. Между тѣмъ Правительственная Коммисія усматриваетъ, что Управами Старшинъ не производятся со всею строгостью испытанія учениковъ и подмастерьевъ для полученія ими званій подмастерьевъ и мастеровъ, что, кромѣ сего, означенныя Управы не соблюдаютъ сроковъ, опредѣленныхъ для обученія, или практическаго усовершенствованія, и что, вслѣдствіе сего, снабжая свидѣтельствами на званіе подмастерьевъ и мастеровъ лицъ, мало приготовленныхъ, увеличиваютъ число неспособныхъ подмастерьевъ и мастеровъ, подвергая ихъ не только неудачамъ въ будущемъ, но, сверхъ того, подобными дѣйствіями ослабляютъ цѣль обязательныхъ и притомъ столь благодѣтельныхъ правилъ.

Такое положеніе дѣла побуждаетъ Правительственную Коммисію предписать Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы слѣдующее:

На основаніи 20-ой статьи вышеприведеннаго постановленія, ученикъ подвергается четырехъ-недѣльной у мастера пробѣ; затѣмъ, согласно 21-ой статьѣ, долженъ быть заключенъ между ними договоръ, опредѣляющій всѣ условія, на какихъ принимается ученикъ въ обученіе; по написаніи договора, Управа Старшинъ, согласно 22-ой статьѣ, разсмотритъ оный и утвердитъ; при чемъ, если найдетъ эти условія слишкомъ обременительными, то облегчитъ оныя и запишетъ ученика въ цеховую книгу, по графѣ для учениковъ. Изъ вышеизложенныхъ правилъ слѣдуетъ, что отъ времени внесенія въ книгу ученика должны быть считаемы лѣта его обученія, число которыхъ опредѣляется—или заключеннымъ договоромъ, или, согласно 47-ой статьѣ, обычаемъ.

По истеченіи времени обученія, согласно 48-ой статьѣ, мастеръ обязанъ доставить ученика на испытаніе въ Управу Старшинъ, которая, примѣняясь къ статьѣ 49-ой, изберетъ двухъ ма-

tylekrotnie Rządowi Gubernialnemu v. Magistratowi miasta Warszawy zalecone, zdolne jest jedynie przysposobić zdatnych rzemieślników lub professyonistów, i zapewnić ich byt przyszły, którego zasadę stanowi ukształcenie. Tymczasem Kommissya Rządowa dostrzega, że przy wyzwalaniu uczniów na czeladź, czeladź znowu na majstrów, nie jest zachowaną przez Urząd Starszych potrzebna ścisłość przy examinie przepisami wskazana, że prócz tego, też Urzęda nie przestrzegają terminu i naukowego usposobienia lub wprawy, przez ucznia lub czeladnika odbyć się winnéj, i że skutkiem tego, udzielając listy wyzwolenia czeladnicze i patenta majstrowskie mniéj usposobionym, pomnażają liczbę niezdolnych czeladników i majstrów, narażając, nie tylko przyszłość ich na zawód, ale nadto, przez podobne postępowanie, osłabiają cel obowiązujących, a tyle zbawiennych przepisów.

Taki stan rzeczy powoduje Kommissyę Rządową do polecenia Rządowi Gubernialnemu v. Magistratowi miasta Warszawy co następuje:

Stosownie do artykułu 20 postanowienia na początku powołanego, uczeń odbywa próbę u majstra czterotygodniową, poczém, zgodnie z artykułem 21, między uczniem a majstrem nastąpić powinna umowa, obejmująca wszystkie warunki, pod któremi na naukę uczeń ma być wzięty; — po spisaniu umowy, stosownie do artykułu 22, Urząd Starszych rozpozna ją i potwierdzi; jeżeliby zaś warunki były uciążliwe, umiarkować one, i ucznia do księgi zgromadzenia, pod tytuł uczniów, zapisać jest obowiązany.

Z powyższych zasad wynika, że od daty zapisu ucznia, liczone być powinny lata jego wprawy, które, albo umowa zawarta, albo też zwyczaj, stosownie do artykułu 47 oznacza. Po odby-

стеровъ въ эксперты и вмѣстѣ съ ними удостовѣрится объ успѣхахъ ученика въ ремеслѣ, назначивъ ему подмастерскую штуку. Если, послѣ таковаго испытанія и удостовѣренія объ успѣхахъ въ ремеслѣ, ученикъ окажется способнымъ къ производству онаго, и сверхъ того будетъ знать Законъ Божій, умѣть читать и писать (о чемъ въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ существуютъ воскресныя ремесленныя училища, долженъ представить Управѣ Старшинъ свидѣтельство подлежащаго училищнаго начальства), тогда только можетъ быть признанъ подмастерьемъ и снабженъ надлежащимъ на это званіе свидѣтельствомъ.

Сокращеніе срока практическаго обученія, въ награду трудолюбія ученика, зависитъ отъ мастера, но не иначе, какъ въ опредѣленный, согласно 47-ой статьѣ, срокъ и съ согласія Управы Старшинъ; въ назначеніи же штуки, какъ подмастерской, такъ и мастерской, Управа Старшинъ обязана сообразоваться съ правилами, изданными бывшимъ муниципальнымъ Управленіемъ города Варшавы и предписанными къ руководству въ цѣломъ краѣ Правительственною Коммисіею отъ 25 Октября 1823 года, за № 7,518.

Изъ вышеприведенныхъ правилъ объ ученикахъ видно, въ какомъ порядкѣ должны они проходить обученіе и какъ удостовѣрять свое усовершенствованіе, для полученія званія подмастерья. Правила сіи однако останутся безъ послѣдствій: ежели предоставленное Управѣ Старшинъ исполненіе оныхъ не будетъ производиться съ надлежащею точностію; ежели эта Управа при записываніи ученика не обратитъ должнаго вниманія на необходимый для обученія ученика срокъ, опредѣленный или на основаніи заключеннаго договора, Управою утвержденнаго, или же на основаніи существующаго обычая; ежели затѣмъ, въ случаяхъ сокращенія срока обученія, не вникнетъ въ важность побужденій къ подобному сокращенію, и ежели, наконецъ, при назначеніи мастерской штуки и при самомъ испытаніи, не постарается, согласно требованію правилъ, удостовѣриться съ надлежащею точностію о познаніяхъ ученика и произнесть безпристрастный судъ

tym przeciągu nauki, majster, zgodnie z artykułem 48, obowiązany jest ucznia stawić przed Urzędem Starszych do examinu czyli popisu, który, w zastosowaniu się do artykułu 49, za przybraniem dwóch majstrów za biegłych, wspólnie z takowymi rozpozna postępy ucznia w rzemiośle, przez zadanie mu do wyrobienia sztuki czeladniczéj. Jeżeli z popisu takowego i rozpoznania postępu ucznia w rzemiośle, tenże okaże się zdatnym, zna naukę religii, umié czytać i pisać (a co w miejscach gdzie szkoły rzemieślnicze niedzielne istnieją, świadectwem właściwéj Władzy szkolnéj przed Urzędem Starszych usprawiedliwić powinien), natenczas dopiero może być uznany za czeladnika, i w list wyzwolenia opatrzony zostanie.

Skrócenie lat wprawy ucznia w nagrodę jego pilności, zależy od majstra, lecz nie inaczéj, jak w zakresie i za przychyleniem się Urzędu Starszych, zgodnie z artykułem 47, w zadaniu zaś sztuki czeladniczéj jak również i majstrowskiéj, Urząd Starszych zastosować się winien do przepisów, przez były Urząd Municypalny miasta Warszawy wydanych, a przez Kommissyę Rządową reskryptem z dnia 25 Października 1823 r. № 7,518 do wykonania w całym kraju poleconych.

Ze zrekapitulowania przywiedzionych przepisów, co do uczniów, okazuje się, jakie koleje wprawy uczeń przechodzić powinien i jak swoje usposobienie ma udowadniać, ażeby mógł zostać czeladnikiem. Przepisy te jednak pozostaną bez skutku, jeżeli egzekucya onych, Urzędowi Starszych powierzona, nie będzie wykonywaną z potrzebną ścisłością, jeżeli tenże Urząd przy zapisywaniu ucznia nie zwróci skrupulatnéj uwagi na czas potrzebny uczniowi dla nauki, którą ma odbyć, albo na mocy zawartéj umowy od zatwierdzenia Urzędu zawisłéj, albo też na mocy istniejącego zwyczaju; jeżeli następnie w przypadkach zachodzących skrócenia lat wprawy, nie oceni ważności pobudek do podobnego zwolnienia, — jeżeli nakoniec, przy zadaniu sztuki mistrzowskiéj i przy samym popisie, nie będzie starał się wybadać, z całą dokładnością, usposobienia ucznia, jak tego przepisy wy-

о его образованіи, коимъ не руководили бы никакія постороннія побужденія.

Та же самая точность въ исполненіи правилъ о обученіи учениковъ, имѣющихъ цѣлью усовершенствованіе ремеслъ и мануфактуръ должна быть соблюдена и относительно подмастерьевъ при производствѣ ихъ въ мастера.

Статьею 65-ю вышеупомянутаго постановленія положительно опредѣлено, что подмастерье долженъ совершенствоваться практически не менѣе двухъ лѣтъ.

Правительственная Коммисія, предписаніемъ отъ 17 Марта 1817 года, за № $^{226}/_{243}$, обращая вниманіе властей на необходимость исполненія означеннаго правила, находила въ точномъ онаго соблюденіи ручательство преуспѣянія ремесла.

Въ статьяхъ 118, 119 и 120-ой неоднократно упомянутаго постановленія опредѣлены основанія, коими слѣдуетъ руководствоваться при оцѣнкѣ степени познанія для полученія званія мастера. Задача мастерской штуки хотя и не должна, согласно 120-ой статьѣ, слишкомъ много стоить, однако изъ сего не слѣдуетъ, чтобы она не была опредѣляема со всею точностію и такимъ образомъ, чтобы подвергаемый экзамену могъ быть достаточно испытанъ въ совершенномъ знаніи имъ дѣла.

Правилами, изложенными въ статьѣ 119-ой, требуется, чтобы выдѣлка мастерской штуки была произведена безъ посторонней помощи, подъ надзоромъ Управы Старшинъ; изъ сего слѣдуетъ, что Управа Старшинъ обязана соблюдать въ этомъ отношеніи постановленія закона со всею точностію.

Такимъ образомъ обучаемая ремесламъ или мануфактурамъ молодежь, получающая, послѣ строгаго испытанія, званіе подмастерья, а потомъ званіе мастера, не только избѣгнетъ неудачъ въ будущемъ, но, сверхъ того, содѣйствуя общему усовершенствованію ремесла, которому посвятила себя, будетъ въ состояніи исполнить всѣ требованія и удовлетворитъ потребности государства—имѣть способныхъ ремесленниковъ и мануфактуристовъ.

magają, i wydać sądu bezstronnego o jego wykształceniu, którymby żadne poboczne względy nie kierowały.

Taż sama ścisłość i dążenie przepisów, wskazujących cel wykształcenia rzemiosł, professyj i kunsztów co do usposobienia uczniów, rozciąga się i do czeladzi, przy wyzwalaniu ich na majstrów.

Artykuł 65 powołanego na początku postanowienia, wyraźnie zastrzega: że czeladnik najmniéj lat dwa wprawy odbyć powinien.

Kommissya Rządowa w reskrypcie z dnia 17 Marca 1817 r. № $^{226}/_{243}$ zwracając uwagę Władz na potrzebę przestrzegania rzeczonego przepisu, uważała w ścisłem wykonaniu onego rękojmię postępu rzemiosła.

W artykułach 118, 119 i 120 tyle razy przywiedzionego postanowienia, wskazane są zasady, podług których postępować należy przy ocenianiu kwalifikacyi na majstra. Zadanie sztuki mistrzowskiéj, jakkolwiek nie powinno zbyt kosztować zgodnie z artykułem 120, nie idzie przecież zatém, ażeby nie było z całą ścisłością oznaczone i w tym sposobie, ażeby poddający się examinowi mógł być dostatecznie wybadany o dokładném jego usposobieniu.

Przepis artykułu 119 wymaga, aby wyrobienie sztuki mistrzowskiéj odbyło się pod dozorem Urzędu Starszych bez obcéj pomocy; wynika więc z tego, że Urząd Starszych obowiązany jest jaknajściśléj woli prawa w téj mierze przestrzegać.

W tym sposobie kształcona młodzież w rzemiośle, kunsztach lub professyi, przy wybadaniu ścisłém, wyzwolona na czeladź, a następnie na majstrów, nie tylko własnéj nie zawiedzie przyszłości, ale nadto zapewniając ogólny postęp zawodu, któremu się poświęcała, odpowie w każdym razie żądaniom, i uczyni zadosyć potrzebie krajowéj, posiadania zdolnych rzemieślników i professyonistów.

Обязанность исполненія указанныхъ Правительствомъ по сему предмету правилъ возлагается, согласно 12-ой статьѣ постановленія, въ началѣ сего упомянутаго, на Управу Старшинъ цеха, которая, оцѣнивая важность таковаго призванія, должна исполнять его со всею добросовѣстностію. Состоящій же при Управѣ Старшинъ, на основаніи 3 и 8-ой статей упомянутаго постановленія, Коммисаръ, въ лицѣ чиновника Магистрата, или мѣстной власти, долженъ имѣть строгое наблюденіе за исполненіемъ Старшинами цеха сихъ правилъ, не допуская неумѣстныхъ облегченій при удостоиваніи учениковъ званія подмастерья и подмастерьевъ— званія мастера.

Такъ какъ, по смыслу 12-ой ст., Управа Старшинъ состоитъ подъ начальствомъ Президента или Бургомистра, то сіи послѣдніе должны имѣть бдительный надзоръ за точнымъ исполненіемъ вышеприведенныхъ правилъ и заботиться, чтобы цѣль оныхъ была вполнѣ достигнута.

По вышеизложеннымъ причинамъ, Правительственная Коммисія, желая возстановить нарушенный порядокъ и ссылаясь на свои распоряженія отъ 21 Февраля (5 Марта) и 12 (24) Апрѣля текущаго года, за № $^{2343}/_{10677}$ и $^{3488}/_{16029}$, предписываетъ Губернскому Правленію (Магистрату города Варшавы):

a) содержаніе настоящаго распоряженія объявить всѣмъ Управамъ Старшинъ, предписавъ имъ точно сообразоваться съ вышеприведенными правилами при удостоиваніи учениковъ званія подмастерья и подмастерьевъ—званія мастера; въ случаѣ же уклоненія отъ сей обязанности и неисполненія добросовѣстно своей должности, согласно данному по силѣ 6-ой статьи предъ мѣстною властію обѣщанію, они будутъ отъ нея отрѣшаемы;

b) чиновники, назначаемые Коммисарами при Управахъ Старшинъ, должны наблюдать, подъ собственною отвѣтственностію, за добросовѣстнымъ исполненіемъ обязанностей, возложенныхъ на Управы Старшинъ, предотвращая всякія злоупотребленія при испытаніи учениковъ и подмастерьевъ;

Obowiązek wykonywania wskazanych w tej mierze przez Rząd zasad, włożony został na Urząd Starszych zgromadzenia, stosownie do artykułu 12 powołanego na czele postanowienia, który oceniając ważność podobnego powołania, z całą sumiennością wykonywać go powinien. Ponieważ zaś Urzędowi Starszych dodany jest Kommissarz, w osobie urzędnika Magistratu, lub miejscowéj Władzy, stosownie do artykułów 3 i 8 przywiedzionego postanowienia; wszelkie zatém zboczenia od przepisów, przez Starszych zgromadzenia dopuszczane, i źle zrozumiane ułatwienia przy kwalifikowaniu uczniów na czeladź, czeladzi zaś na majstrów tenże urzędnik prostować zostaje w obowiązku.

Kiedy zaś w duchu artykułu 12 Urząd Starszych zostaje pod zwierzchnictwem Prezydenta lub Burmistrza, ci zatém baczną uwagę rozciągać powinni, nad ścisłém wykonaniem przywiedzionych przepisów, czuwając, aby cel takowych w zupełności został osiągnięty.

Z zasad powyżéj przywiedzionych, Kommissya Rządowa pragnąc zwichnięty porządek rzeczy do właściwego powrócić biegu, i w powołaniu się na rozporządzenia z dnia 21 Lutego (5 Marca) i 12 (24) Kwietnia b. r., № $^{2343}/_{10677}$, $^{3488}/_{16029}$, poleca Rządowi Gubernialnemu (Magistratowi miasta Warszawy):

a) ażeby treść niniejszego rozporządzenia obwieścił wszystkim Urzędom Starszych, polecając im jaknajściślejsze stosowanie się do przywiedzionych przepisów, przy kwalifikowaniu uczniów na czeladź i czeladzi na majstrów; — o ileby zaś zadosyć nie czynili temu obowiązkowi, i nie wykonywali Władzy swojéj sumiennie podług przyrzeczenia, w duchu artykułu 6, przed miejscową Władzą złożonego, natenczas z Urzędu swego złożeni zostaną;

b) ażeby urzędnicy, jako Kommissarze Urzędom Starszych dodani, pod odpowiedzialnością czuwali i przestrzegali skrupulatnego wykonywania obowiązków, na Urząd Starszych włożonych, zapobiegając wszelkim nadużyciom, przy kwalifikowaniu się uczniów i czeladzi;

c) наконецъ, Президенты и Бургомистры городовъ и власти, имѣющія высшій надзоръ за цехами, должны наблюдать за точнымъ исполненіемъ, какъ вышеприведенныхъ правилъ, такъ и настоящаго распоряженія.

О послѣдующемъ Правительственная Коммисія предписываетъ донести.

Варшава, 9 (21) Мая 1845 года.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
(подписано) *Бадени.*

№ 4,326.

N° 13.

О выборѣ ремесленныхъ Старшинъ и ихъ Товарищей.

(27 Іюня (9 Іюля) 1845 года.)

Люблинскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Такъ какъ неоднократно случается, что изъ числа ремесленниковъ, проживающихъ съ давнихъ поръ въ какой либо мѣстности, и затѣмъ имѣющихъ право быть избранными въ Старшины, или въ Товарищи Старшинъ, не имѣется такихъ, которые бы, по своему поведенію и образованію, были достойны избранія въ означенныя должности, то Губернское Правленіе, рапортомъ отъ 25 Мая (7 Іюня) текущаго года, за № $^{52210}/_{13810}$, вошло съ представленіемъ о томъ: не признаетъ ли Правительственная Коммисія соотвѣтственнымъ исходатайствовать измѣненіе §-а 4-го, I-ой главы

c) Nakoniec, ażeby Prezydenci, Burmistrze miast, i Władze, zwierzchni nadzór nad zgromadzeniami mające, dopełnienia powyżéj przywiedzionych przepisów, jak niemniéj niniejszego rozporządzenia, pilnowali.

W końcu Kommissya Rządowa rapport o skutku zastrzega.

w Warszawie, d. 9 (21) Maja 1845 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
(podpisano) *Badeni.*

№ 4,326.

N° 13.

O wyborze Starszych i Podstarszych rzemieślników.

(d. 27 Czerwca (9 Lipca) 1845 r.)

Do Rządu Gubernialnego Lubelskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z powodu, że częstokroć zdarza się, iż w liczbie rzemieślników, oddawna w jakiém miejscu osiadłych, i z tego tytułu mających prawo do wyboru na Starszego lub Podstarszego, nie ma takich, którzy, ze względu konduity i usposobienia, byliby godnymi wyboru na rzeczony Urząd, Rząd Gubernialny rapportem z dnia 25 Maja (7 Czerwca) b. r., № $^{52210}/_{13810}$ uczynił wniosek: czyliby Kommissya Rządowa nie uznała stosownem wyjednać zmiany § 4 w tytule I postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 roku, który wskazuje: „Nie może

постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года, въ которомъ сказано: „Старшиною или Товарищемъ Стар-„шины можетъ быть избранъ только мастеръ, осѣдлый въ те-„ченіе шести лѣтъ," и такимъ образомъ устранить препятствіе къ избранію тѣхъ мастеровъ, кои, хотя и не проживаютъ шести лѣтъ на одномъ мѣстѣ, но по своему знанію и поведенію могли бы, съ пользою для усовершенствованія ремесла, исполнять таковую обязанность.

Правительственная Коммисія, въ разрѣшеніе означеннаго вопроса, объявляетъ Губернскому Правленію, что измѣненіе вышеприведеннаго 4-го §-а вовсе не нужно потому, что смыслъ выраженія: „Старшиною или Товарищемъ Старшины можетъ быть „только мастеръ осѣдлый въ теченіе шести лѣтъ", --не иной, какъ только тотъ, что каждый мастеръ, избранный Старшиною или Товарищемъ Старшины, долженъ быть осѣдлымъ шесть лѣтъ въ здѣшнемъ краѣ, безъ различія мѣстности, въ которой проживалъ въ теченіе вышеопредѣленнаго времени.

Согласно такому разумѣнію духа закона, ничто не мѣшаетъ въ избраніи въ Старшины и Товарищи Старшины тѣхъ изъ мастеровъ, которые отличаются знаніемъ и хорошимъ поведеніемъ и принадлежатъ къ числу мастеровъ осѣдлыхъ въ теченіе шести лѣтъ, хотя не въ одной мѣстности, но въ здѣшнемъ краѣ.

Варшава, 27 Іюня (9 Іюля) 1845 года.

За Главнаго Директора (подписано) *Бадени.*

№ $^{5333}/_{24005}$.

„być obrany Starszym ani Podstarszym kto nie jest od lat sześciu „majtrem osiadłym," i tym sposobem usunąć trudność do wyboru dla takich, którzy, lubo nie są od lat sześciu osiadłymi w jedném miejscu majstrami, przez swoje wszelako usposobienie i konduitę, z korzyścią dla postępu rzemiosła, podobny obowiązek sprawować mogą.

Kommissya Rządowa w rozstrzygnieniu powyższéj kwestyi, oświadcza Rządowi Gubernialnemu, że zmiana przywiedzionego § 4 wcale nie jest potrzebną; wyrażenie bowiem „nie może być obrany Starszym lub Podstarszym, kto nie jest od lat sześciu majstrem osiadłym, nie miało na celu nic innego, jak tylko, iżby każdy majster, do Urzędu Starszego lub Podstarszego przypuszczony, sześć lat był osiadły w kraju tutejszym, bez względu na miejsca, w których przez powyższy przeciąg czasu zamieszkiwał.

Stosownie zatém do takiego rozumienia przepisu prawa, nic nie stoi na przeszkodzie w wyborze ná Starszych i Podstarszych tych majstrów, którzy, lubo nie w jedném miejscu, wszelako są osiadłymi w kraju od lat sześciu majstrami, zalecając się usposobieniem i dobrą konduitą.

w Warszawie, d. 27 Czerwca (9 Lipca) 1845 r.

Za Dyrektora Głównego, (podpisano) *Badeni.*

№ $^{5333}/_{24005}$.

N° 14.

Предвареніе о томъ, чтобы родители и опекуны не отдавали молодежи въ обученіе ремесламъ къ мастерамъ, не имѣющимъ права на это званіе.

(23 Марта (4 Апрѣля) 1846 года.)

Магистрату города Варшавы и Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Распоряженіемъ отъ 21 Февраля (8 Марта) истекшаго года, за № $^{2343}/_{10677}$, о выдачѣ консенсовъ на право заниматься мануфактурами и ремеслами лицамъ, работающимъ въ свою пользу, Правительственною Коммисіею предписано Магистрату (Губернскому Правленію), чтобы, для отличія сихъ послѣднихъ отъ удостоенныхъ званія мастеровъ и для предостороженія такимъ образомъ молодежи отъ потери времени, которой она могла бы подвергнуться, обучаясь у неудостоенныхъ званія мастеровъ, приказано было таковымъ, вывѣшивать надъ квартирами вывѣски, съ надписью, сверхъ имени, слова: „консенсъ“ и съ показаніемъ номера записки онаго въ контроль. Впослѣдствіи же распоряженіемъ отъ 12 (24) Апрѣля текущаго года, за № $^{3488}/_{16029}$, Правительственная Коммисія, указывая основаніе къ тому въ постановленіи Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 31 Декабря 1816 года, предписала Магистрату, или Губернскому Правленію принять соотвѣтственныя мѣры, чтобы занимающіеся ремесломъ по консенсамъ, то есть неудостоенные званія мастеровъ, не содержали бы у себя учениковъ ни подъ какимъ предлогомъ.

Для болѣе вѣрнаго достиженія цѣли, вышеприведенными предписаніями предположенной, то есть уменьшенія числа неспо-

N° 14.

Ostrzeżenie, żeby rodzice i opiekunowie nie oddawali młodzieży na naukę rzemiosł i professyj do majstrów niewykwalifikowanych.

(d. 23 Marca (4 Kwietnia) 1846 r.)

Do Magistratu miasta Warszawy i Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Rozporządzeniem z dnia 21 Lutego (8 Marca) r. z., № $^{2343}/_{10677}$, w przedmiocie wydawania konsensów na prowadzenie professyj i rzemiosł dla pracujących na własną rękę, Kommissya Rządowa poleciła Magistratowi (Rządowi Gubernialnemu), aby dla odróżnienia tych ostatnich od majstrów wykwalifikowanych, i ostrzeżenia tym sposobem młodzieży, do terminu wchodzącéj, od zawodu na jaki narażoną być może, poświęcając się nauce u majstrów niewykwalifikowanych, nakazaném było takowym wywieszanie tablicy przed mieszkaniem, któraby, oprócz nazwiska, obejmowała napis „konsens” i wymienienie numeru kontrolli takowego. Następnie zaś rozporządzeniem z d. 12 (24) Kwietnia t. r. № $^{3488}/_{16029}$, wskazując zasadę tego w przepisach postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 31 Grudnia 1816 roku poleciła Magistratowi v. Rządowi Gubernialnemu wziąść stosowne środki, iżby prowadzący rzemiosło za konsensem, to jest niewykwalifikowani, nie utrzymywali u siebie uczniów, pod żadnym pozorem.

Dla tém pewniejszego osiągnienia skutku powyżéj przywiedzionych reskryptów, od którego zmniejszenie liczby nieusposo-

собныхъ ремесленниковъ, а равно, принимая во вниманіе, что невѣдѣніе поступающихъ не надлежащимъ путемъ въ обученіе можетъ причинить имъ ущербъ въ будущемъ,—Правительственная Коммисія, составивъ объ этомъ нужное ко всеобщему свѣдѣнію объявленіе, предписываетъ Магистрату (Губернскому Правленію) наблюдать съ своей стороны со всею заботливостію за исполненіемъ упомянутыхъ въ началѣ сего предписаній и распубликовать къ общему свѣдѣнію сказанное объявленіе (Магистрату) посредствомъ Полицейской Газеты, Варшавскаго Курьера и (Губернскимъ Правленіямъ) посредствомъ Губернскаго Дневника.

О послѣдующемъ донести въ теченіи 30 дней.

Варшава, 23 Марта (4 Апрѣля) 1846 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бруевичъ.*

№ 3,516.

Приложеніе къ N° 14-му.

Объявленіе.

Родители, или опекуны, намѣреваясь обучать дѣтей и воспитанниковъ своихъ ремесламъ или мануфактурамъ, чтобы обезпечить будущее ихъ существованіе, отдаютъ молодежь для обученія къ мастерамъ, не обращая вниманія на то, принадлежатъ ли они къ ремесленному цеху, или нѣтъ, имѣютъ ли нужное для сего званіе и затѣмъ способны ли сдѣлать ученика хорошимъ ремесленникомъ или мануфактуристомъ, не причиняя ему потерь въ будущемъ.

Такъ какъ между занимающимися ремеслами или мануфактурами находится много такихъ, которые, не пробывъ опредѣленнаго числа

bionych rzemieślników i professyonistów zależy, jako też, gdy niewiadomość może, mimowolnie fałszywą drogą udających się do terminu, na zawód w przyszłém ich powodzeniu wystawić. Kommissya Rządowa ułożywszy w tym względzie potrzebne ogłoszenie do wiadomości ogólnéj, poleca Magistratowi (Rządowi Gubernialnemu), aby pilnując z swéj strony z całą troskliwością wykonania początkowo powołanych reskryptów, ogłoszenie rzeczone podał do wiadomości publicznéj (do Magistratu) przez Gazetę Policyjną i Kuryera Warszawskiego (do Rządów Gubernialnych) przez Dziennik Gubernialny.

Rapport zastrzega się w dni. 30.

w Warszawie, d. 23 Marca (4 Kwietnia) 1846 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ 3,516.

Annex do N^u 14-go.

Ogłoszenie.

Rodzice, lub opiekę nad młodzieżą mający, będąc w zamiarze kształcenia dzieci i wychowańców swoich w rzemiośle lub professyi, dla zapewnienia przyszłego ich bytu,—oddają młodzież na praktykę do majstrów, bez względu, czy takowi należą do zgromadzenia rzemieślniczego, lub nie, czy posiadają potrzebną kwalifikacyę, a tém samém, czy są zdolni usposobić ucznia na dobrego rzemieślnika lub professyonistę, i nie zawieść przyszłości jego.

Ponieważ w liczbie osób prowadzących rzemiosła lub professye, wielu jest takich, którzy nieodbywszy przepisanych lat

лѣтъ практики у мастера, имѣющаго право на это званіе, и, не получивъ, по предварительномъ испытаніи, званія подмастерьевъ, а потомъ мастеровъ, производятъ ремесло на свой счетъ по консенсамъ; и, такъ какъ подобные мастера, сами не имѣя достаточной степени познаній, не могутъ ни усовершенствовать достаточно своихъ учениковъ, ни предоставить имъ установленнымъ порядкомъ званій подмастерья, и для предотвращенія затѣмъ, чтобы молодежь, поступающая для обученія ремесламъ, къ лицамъ, не имѣющимъ званія мастеровъ, не подверглась потерямъ въ будущемъ и безполезной тратѣ времени, — симъ предостерегается родителей и опекуновъ, что, хотя такъ называемымъ мастерамъ, производящимъ ремесло на собственный счетъ, съ надписью на вывѣскѣ „*производящій ремесло по консенсу*," и дозволено заниматься ремесломъ, однакожъ воспрещается имъ содержать у себя учениковъ, и что дѣти, имѣющія быть обучаемы ремесламъ, должны быть отдаваемы единственно къ мастерамъ, имѣющимъ право на это званіе и принадлежащимъ къ ремесленному цеху.

За Главнаго Директора (подписано) *Бадени.*

---

wprawy u majstra wykwalifikowanego, i nieotrzymawszy stopnia czeladnika, a następnie majstra, za poprzednim examinem, przekonywającym o ich usposobieniu, zatrudniają się rzemiosłem za konsensem na własną rękę, i gdy podobni majstrowie, nie posiadając sami żadnéj kwalifikacyi, uczniów swoich ani dostatecznie wykształcić, ani też w przepisanym porządku na czeladź i majstrów wykwalifikować nie są zdolni;—z tego zatém powodu zapobiegając, aby młodzież na naukę do rzemiosł lub professyj idąca, nie była narażoną na zawód przyszłego losu i stratę lat, bez korzyści, u niewykwalifikowanego majstra strawionych, — ostrzega się rodziców lub opiekę nad młodzieżą mających, że tak zwanym majstrom na własną rękę pracującym, z nadpisem na szyldzie „*za konsensem sprawujący rzemiosło lub professyę*," lubo dozwolone jest prowadzenie rzemiosła,— wszelako nie mają oni prawa utrzymywać uczniów,—i że dzieci, professyi lub rzemiosłu poświęcić się mające, oddawane być winny jedynie na naukę majstrom wykwalifikowanym, do zgromadzenia rzemieślniczego należącym.

Za Dyrektora Głównego,
(podpisano) *Badeni.*

N° 15.

Распоряженіе о томъ, чтобы, при удостоеніи ремесленныхъ учениковъ званія подмастерья, обращаемо было строгое вниманіе на ихъ способности и успѣхи, и чтобы ими были представляемы училищныя свидѣтельства.

(16 (28) Апрѣля 1846 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Неоднократные случаи показываютъ, что ремесленные ученики удостоиваются званія подмастерьевъ безъ надлежащаго удостовѣренія, какъ о степени достаточнаго знанія въ производствѣ ремесла, такъ и о пріобрѣтеніи нужныхъ имъ свѣдѣній въ наукахъ и Законѣ Божіемъ.

Возникающія отъ сего вредныя послѣдствія заставляютъ Правительственную Коммисію обратить вниманіе Губернскаго Правленія (Магистрата), на существующія по сему предмету правила, а именно:

a) на статью 24-ю постановленія Князя Намѣстника Царства отъ 19 (31) Декабря 1816 года, согласно которой: „мастеръ долженъ доставить ученику возможность къ пріобрѣтенію „всякаго рода свѣдѣній, нужныхъ къ исправному производству „ремесла.“

b) на статью 25-ю сего же постановленія, по силѣ которой мастеръ обязанъ смотрѣть: „чтобы ученикъ велъ себя нравственно и соблюдалъ религіозные обряды, чтобы избѣгалъ поводовъ „къ проступкамъ, и привыкалъ къ постоянной и полезной дѣятельности;“

N° 15.

Zalecenie ścisłego oceniania usposobienia uczniów rzemieślniczych przy wyzwalaniu ich na czeladników, i dopilnowania składania przez nich świadectw szkolnych.

(d. 16 (28) Kwietnia 1846 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Liczne zachodzą przypadki, przekonywające o wyzwalaniu uczniów rzemieślniczych na czeladników, bez należytego z ich strony udowodnienia kwalifikacyi, tak pod względem dostatecznego usposobienia w rzemiośle, jak i pod względem nabycia potrzebnych wiadomości naukowych i religijno-moralnych.

Szkodliwe ztąd skutki, powodują Kommissyę Rządową do zwrócenia uwagi Rządu Gubernialnego (Magistratu) na istniejące w tym względzie przepisy, a mianowicie:

a) na artykuł 24 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku wedle którego: „majster winien uczniowi podać sposobność nabycia wszelkich zna„jomości, do porządnego prowadzenia rzemiosła potrzebnych;”

b) na artykuł 25 tegoż postanowienia, który obowiązuje majstra: „do przestrzegania obyczajów ucznia, zachowania prawideł „religijnych, ażeby unikał powodów do wykroczeń, a do ciągłéj „i użytecznéj nawykał czynności;”

c) на статью 26-ю того же самаго постановленія, по которой: „принимающій ученика, не знающаго ни читать, ни писать, „ни же закона Божія своего исповѣданія, обязанъ посылать его „въ училище по крайней мѣрѣ на шесть часовъ въ недѣлю;“

d) на распоряженія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ отъ 3 (15) Декабря 1834 и отъ 8 (20) Августа 1835 года, которыми заведены по городамъ, для предоставленія, обучающимся разнымъ ремесламъ, возможности пріобрѣтенія необходимыхъ для ихъ званія свѣдѣній, ремесленно-воскресныя училища, съ соблюденіемъ слѣдующихъ правилъ:

1) „въ каждомъ городѣ, въ которомъ Правительствомъ при„знано нужнымъ завести и заведено подобное училище, „обязаны мастера посылать въ оное своихъ учениковъ;“

2) „мастеръ изобличенный въ томъ, что ученики по его винѣ „неакуратно посѣщаютъ училище, подвергается поли„цейскому взысканію;“

3) „на отвѣтственность Магистратовъ и Старшинъ ремесленныхъ цеховъ возлагается, чтобы въ тѣхъ городахъ, „гдѣ заведены воскресныя училища, ученикъ удостоивался званія подмастерья не прежде, какъ по представленіи свидѣтельства объ успѣхахъ въ наукахъ препо„даваемыхъ въ сихъ училищахъ;“

e) наконецъ, на распоряженіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ отъ 13 (25) Іюня 1836 года, по которому: „вышеприведенное правило относится равномѣрно и къ ученикамъ, „которые, окончивъ срокъ обученія ремесламъ въ городахъ, гдѣ „существуютъ ремесленно-воскресныя училища, отправлялись „бы безъ свидѣтельства училищнаго начальства въ другіе горо„да, въ намѣреніи получить тамъ званіе подмастерья, подъ опа„сеніемъ за сіе полицейскаго взысканія.“

Для отклоненія затѣмъ впредь встрѣчающихся злоупотребленій, вопреки столь положительнымъ правиламъ, усиленнымъ соотвѣтственными взысканіями Правительственная Коммисія вынуждена предписать Губернскому Правленію (Магистрату), всѣ вышеприведенныя основныя правила объявить ко всеобщеум

c) na artykuł 26 tegoż samego postanowienia, według którego: „biorący ucznia, nie mającego potrzebnéj nauki w czytaniu, pi„saniu i religii swego wyznania, obowiązany jest najmniéj godzin „sześć w tygodniu posyłać go do szkoły;“

d) na rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych z dnia 3 (15) Grudnia 1834 i 8 (20) Sierpnia 1835 roku, przez które, dla podania terminatorom różnych rzemiosł sposobności nabywania koniecznych dla ich stanu wiadomości, zaprowadzone są po miastach szkoły rzemieślniczo-niedzielne, z następującemi zastrzeżeniami:

1) „w każdém mieście, gdzie szkoła podobna za potrzebną „przez Rząd uznaną i zaprowadzoną została, majstrowie obo„wiązani są uczniów swoich posyłać do niéj na naukę;“

2) „majster przekonany, że z jego winy uczniowie nie „uczęszczają regularnie do szkoły, ulega karze policyjnéj;“

3) „pod odpowiedzialnością Magistratów i Starszych zgro„madzeń rzemieślniczych, w miejscach, gdzie są zaprowa„dzone szkoły niedzielne, nie może być uczeń wyzwalany, „nie okazawszy pierwéj świadectwa z posiadanych nauk, na „też szkoły przepisanych;“

e) wreszcie na rozporządzenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych z dnia 13 (25) Czerwca 1836 roku, według którego: „powyższy przepis ściąga się i do uczniów, którzyby, „ukończywszy termin w mieście, gdzie jest szkoła rzemieślniczo„niedzielna, udawali się, bez uzyskanego świadectwa zwierzch„ności szkolnéj, do innych miast, w celu wyzwolenia się tamże, „a to pod karą policyjną.“

Dla zaradzenia przeto na przyszłość wydarzającym się nadużyciom, wbrew tak wyraźnym i stosownemi karami zaostrzonym przepisom,—Kommissya Rządowa widzi się znaglona polecić Rządowi Gubernialnemu (Magistratowi), aby wszystkie powołane wyżéj prawidła zasadnicze, przez Dziennik Gubernialny

свѣдѣнію посредствомъ Губернскаго Дневника, (а Магистрату) чрезъ Варшавскія Газеты, и, съ помощію мѣстныхъ исполнительныхъ властей, предоставить имъ возможную гласность между всѣми ремесленными цехами.

Затѣмъ Губернское Правленіе (Магистратъ), предваритъ Старшинъ ремесленныхъ цеховъ и назначенныхъ къ предсѣдательству имъ Коммисаровъ, что отнынѣ за всякое удостоеніе званія подмастерья ученика, который не прошелъ положеннаго курса наукъ и опредѣленныхъ для обученія лѣтъ и не представилъ свидѣтельства подлежащаго училищнаго начальства, первые подвергнутся взысканію, опредѣленному вышеупомянутыми распоряженіями, послѣдніе же—личной отвѣтственности.

Варшава, 16 (28) Апрѣля 1846 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Брулевичъ.*

№ 4,431.

N° 16.

Постановленіе, опредѣляющее обязанности ремесленныхъ подмастерьевъ, въ мастерскихъ и подворьяхъ.

(17 (29) Января 1850 года.)

Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Неоднократно уже изъ представленій Магистрата, а именно: отъ 9 (21) Декабря 1842 года, 18 (30) Марта, 12 (24) Апрѣля,

(do Magistratu) przez pisma czasowe Warszawskie, do powszechnej wiadomości podał, i za pośrednictwem Władz miejscowych wykonawczych, pomiędzy wszystkiemi zgromadzeniami rzemieślniczemi jak największą zapewnił im jawność.

Ostrzeże zatém Rząd Gubernialny (Magistrat) Starszych zgromadzeń rzemieślniczych i przydanych im do przewodnictwa Kommissarzy, iż odtąd, za każde wyzwolenie ucznia, któryby nie odbył przepisanéj nauki i lat wprawy, i nie złożył świadectwa właściwéj Władzy szkolnéj, pierwsi ulegną karom, powołanemi rozporządzeniami oznaczonym, a drudzy do osobistéj odpowiedzialności pociągnięci zostaną.

w Warszawie, d. 16 (28) Kwietnia 1846 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ 4,431.

N° 16.

Przepis wskazujący obowiązki czeladzi rzemieślniczéj w warsztatach i gospodach.

(d. 17 (29) Stycznia 1850 r.)

Do Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Już wielokrotnie z urzędowych przełożeń Magistratu, mianowicie daty 9 (21) Grudnia 1842 roku, 18 (30) Marca, 12 (24)

9 (21) Іюня, 20 Іюля (1 Августа) 1843 года, 15 (27) Февраля 1845 и 3 (15) Сентября 1849 года, Правительственною Коммисіею были замѣчены упущенія подмастерьевъ по исполненію обязательствъ относительно мастеровъ и должнаго повиновенія.

Не смотря на то, что о прекращеніи всѣхъ упущеній и злоупотребленій, о коихъ было донесено вышеозначенными рапортами, равно какъ и другихъ случаевъ ослушанія подмастерьевъ, дошедшихъ до свѣдѣнія Правительственной Коммисіи, было тотчасъ же поручаемо Магистрату особыми распоряженіями, однако же сіи злоупотребленія не перестаютъ обнаруживаться и тѣмъ самымъ доказываютъ, что обязательныя для ремесленныхъ и фабричныхъ подмастерьевъ правила или имъ вовсе не извѣстны или не исполняются ими въ точности; а посему, для предупрежденія впредь сего рода упущеній и для успѣшнаго прекращенія злоупотребленій, подверженіемъ виновныхъ заслуженному наказанію,— Правительственная Коммисія считаетъ необходимымъ привести здѣсь основныя правила, о обязанностяхъ подмастерьевъ и о взысканіяхъ, коимъ они должны подлежать за неисполненіе оныхъ.

1) О обязанностяхъ подмастерьевъ.

а) Всякій подмастерье обязанъ имѣть ремесленную книжку, описанную въ статьяхъ 53 и 54-ой главнаго постановленія отъ 19 (31) Декабря 1816 года, и предназначенную, согласно предписанію бывшей Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 8 (19) Марта 1817 года, для обезпеченія благоустройства ремеслъ.

На основаніи 60-ой статьи того же постановленія, туземный подмастерье, не имѣющій ремесленной книжки, считается бродягою.

Подобно тому, и иностранный подмастерье, буде онъ не занимался еще работою въ здѣшнемъ краѣ, долженъ имѣть свидѣ-

Kwietnia, 9 (21) Czerwca, 20 Lipca (1 Sierpnia) 1843 roku— 15 (27) Lutego 1845 roku i 3 (15) Września 1849 roku dostrzegała Kommissya Rządowa uchybienia czeladzi rzemieślniczéj przeciw zobowiązaniom względem majstrów i przeciw karności, jakiéj ulegać powinna.

Jakkolwiek wszelkie wykroczenia i nadużycia powyższemi rapportami doniesione, tudzież inne podobne wypadki niesforności czeladzi, do wiadomości Kommissyi Rządowéj doszłe, zaraz w swoim czasie pojedyńczemi rozporządzeniami do ukrócenia Magistratowi polecone zostały; kiedy jednak nie przestają one ponawiać się, a tém samém dowodzą nieznajomości lub nieścisłego wykonywania przepisów, czeladź rzemieślniczą i fabryczną obowiązujących; dla zapobierzenia przeto na przyszłość tego rodzaju zboczeniom, i skutecznego powściągnienia nadużyć przez wymierzenie na winnych zasłużonéj kary,—Kommissya Rządowa znajduje potrzebę przytoczyć tu zasadnicze prawidła o obowiązkach czeladzi, i o karności tejże, z wskazaniem oraz odpowiedzialności, jakie pociągnie za sobą każde wykroczenie w téj mierze popełnione lub dopuszczone.

1. *Co do obowiązków czeladzi.*

a) Obowiązkiem każdego czeladnika jest być opatrzonym w książkę rzemieślniczą, opisaną artykułem 53 i 54 głównego postanowienia z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku, a służącą, w myśl reskryptu b. Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 7 (19) Marca 1817 roku za środek do zapewnienia porządku w rzemiosłach.

Bez takiéj książki czeladnik krajowy, zgodnie z artykułem 60 tegoż postanowienia, za włóczęgę poczytany będzie.

Podobnież czeladnik zagraniczny, jeżeli jeszcze w kraju nie pracował, winien być opatrzony świadectwem roboty (Kund-

тельство о работѣ (Kundschaft или Livret); если же производилъ уже работу въ здѣшнемъ краѣ, то, на основаніи статьи 96-ой, долженъ имѣть ремесленную книжку.

Кто не представитъ вышеупомянутыхъ документовъ, будетъ на основаніи 70-ой статьи отосланъ къ Оберъ-Полиціймейстеру, какъ человѣкъ подозрительный.

b) Прибывшій изъ другаго города или изъ за границы подмастерье долженъ, на основаніи 68-ой статьи, явиться къ Старшинамъ и вручить имъ свои документы. Не исполнившій этого, въ продолженіе 24 часовъ, на точномъ основаніи 70-ой статьи и легитимаціонно-полицейскихъ правилъ, будетъ отправленъ если онъ туземецъ, на мѣсто своего жительства, если же иностранецъ—за границу.

c) Поступившій въ работу къ мастеру подмастерье обязанъ, на основаніи 55-ой статьи, дать записать въ свою книжку число, съ котораго онъ началъ работать, и затѣмъ вручить эту книжку мастеру для дальнѣйшаго ея храненія. Не исполнившій сего постановленія подмастерье будетъ понуждаемъ къ тому полицейскими взысканіями, изложенными въ 85-ой статьѣ.

d) Согласно 83, 91 и 93-ей статьямъ, всякій подмастерье, условится ли онъ работать, съ платою отъ каждой штуки, или понедѣльно, долженъ работать добросовѣстно, охотно и прилежно. Запрещается ему заниматься другою, кромѣ указанной мастеромъ, работою, на сколько сія послѣдняя не относится къ домашнимъ занятіямъ, предусмотрѣннымъ по 92-ой статьѣ. Что касается часовъ, предназначенныхъ для работы, распредѣленія оной, времени отдыха и другихъ домашнихъ обычаевъ, то подмастерье обязанъ, подъ опасеніемъ полицейскихъ взысканій, изложенныхъ въ главѣ 85-ой, руководствоваться въ точности заведеннымъ мастеромъ въ его мастерской и хозяйствѣ порядкомъ.

e) На основаніи 58-ой статьи, подмастерье, взявшій деньги впередъ или условившійся работать опредѣленное время, не имѣетъ права требовать отъ мастера выдачи книжки и квитанціи, до

schaft v. Livret), jeżeli zaś już gdzie w kraju zostawał w robocie, winien nadto posiadać i książkę rzemieślniczą, jak to zastrzega artykuł 69.

Nie mogący okazać wspomnionych dopiero dowodów, w myśl artykułu 70, jako podejrzany, do Ober-Policmajstra odesłany zostanie.

b) Przybyły z innego miasta lub z zagranicy czeladnik zaraz u Starszych stawić się powinien, jak to przepisuje artykuł 68, i złożyć w ich ręce powyższe dowody. Nie dopełniający tego, w ciągu najpóźniéj 24 godzin, jeżeli krajowiec, odprawiony będzie do miejsca, z którego pochodzi, jeżeli cudzoziemiec, wytransportowany zostanie za granicę, a to zgodnie z artykułem 70 i stosownie do przepisów legitymacyjno-policyjnych.

c) Wszedłszy w robotę do majstra, obowiązany jest, w myśl artykułu 55, dać zapisać w książkę swoją dzień wstępu i czas, przez który zobowiązał się u niego pracować, a następnie też książkę złożyć majstrowi, dla dalszego jéj zachowania. Wykraczający przeciw temu przepisowi czeladnik, karami policyjnemi, artykułem 85 oznaczonemi, do dopełnienia obowiązku swego zwracany będzie.

d) Zgodnie z artykułami: 83, 91 i 93, każdy czeladnik, czyli ułoży się robić na sztuki lub tygodniowo, powinien pracować szczerze, ochoczo i pilnie. Nie wolno mu zajmować się inną robotą, tylko wskazaną przez majstra, o ile wszakże ta nie wchodzi w zakres pracy domowéj, przewidzianéj artykułem 92. Co do godzin pracy, jéj podziału, chwil odpoczynku i innych domowych zwyczajów, obowiązany jest stosować się ściśle do urządzeń przez majstra w jego warsztacie i w gospodarstwie zaprowadzonych, a to pod karami policyjnemi, artykułem 85 oznaczonemi.

e) Wedle artykułu 58, czeladnik, który wziął pieniądze z góry, lub zobowiązał się robić czas oznaczony, nie może żądać

тѣхъ поръ, пока не отработаетъ долга и не исполнитъ принятыхъ на себя обязательствъ.

f) На основаніи 84 и 85-ой статей, подмастерья только въ воскресные и праздничные дни освобождаются отъ работы. Въ эти дни всякій подмастерье обязанъ выслушать богослуженіе въ церкви своего исповѣданія и исполнить другіе религіозные обряды, остальное же время употребить на пріобрѣтеніе свѣдѣній, полезныхъ въ его званіи. Позволяющіе себѣ не заниматься въ дни и часы, для работы предназначенные подвергаются полицейскимъ взысканіямъ; упорствующіе же въ этомъ злоупотребленіи должны быть, на основаніи 86 и 87-ой статьи, отданы на четыре недѣли въ исправительные и смирительные дома, съ отобраніемъ у нихъ подмастерскаго свидѣтельства, которое можетъ быть имъ возвращено не ранѣе, какъ по истеченіи срока наказанія, по обѣщаніи исправиться, и послѣ удостовѣренія мѣстнымъ начальствомъ о вѣрности этого обѣщанія.

g) Изъ предыдущаго правила, а также изъ 89 и 50-ой статей, слѣдуетъ, что подмастерья обязаны не отлучаться изъ своихъ мастерскихъ, не посѣщать подворьевъ, а тѣмъ болѣе кабаковъ, харчевень и тому подобныхъ публичныхъ мѣстъ, не собираться ни для какихъ угощеній, увеселеній, игръ, не совѣщаться и не толковать о предметахъ, къ нимъ неотносящихся, а тѣмъ болѣе не подстрекать своихъ сотоварищей къ неповиновенію мастерамъ и Старшинамъ цеха, или къ неуваженію властей и установленнаго порядка. Всѣ этого рода преступленія подлежатъ взысканіямъ, опредѣленнымъ въ статьяхъ 85, 86 и 87-ой, и, по мѣрѣ своей важности могутъ навлечь на виновнаго отвѣтственность предписанную по уголовнымъ законамъ.

h) На основаніи 104-ой статьи, всякій подмастерье обязанъ повиноваться приказаніямъ мастера у котораго работаетъ; оказывать ему самому и его семейству должное уваженіе, не обижать словами, а тѣмъ менѣе дѣйствіемъ, не нарушать ни въ чемъ вѣрности и не воровать, не проводить ночей за домомъ и осторожно обращаться съ огнемъ.

wydania książki i zakwitowania siebie, aż gdy dług odrobi i zobowiązaniom swoim zadosyć uczyni.

f) W duchu artykułu 84 i 85, tylko w niedziele i święta wolna jest czeladź od obowiązku roboty. W dni takie, obowiązany jest każdy czeladnik odbyć nabożeństwo w kościele swego wyznania, i dopełnić innych powinności religijnych; resztę zaś czasu obrócić na nabywanie wiadomości do jego zawodu przydatnych. Przerywający dni i godziny, do pracy przeznaczone, ulegają karom policyjnym; trwający zaś upornie w takiém nadużyciu, na tygodni cztery do domu kary i poprawy oddani być winni, w myśl artykułów 86 i 87, z odebraniem im listu wyzwolenia, który nie wprzód onym powróconym zostanie, aż po wytrwaniu kary, przyrzeczeniu poprawy, i przekonaniu się Władzy miejscowej o rzetelności przyrzeczenia.

g) Z poprzedzającego przepisu, tudzież z artykułów 89 i 50-go wynika dla czeladzi obowiązek pilnowania swoich warsztatów; nie uczęszczania do gospód, a tém mniej do szynków, garkuchni i tym podobnych miejsc publicznych; nie zbierania się na żadne zabawy, biesiady, rozrywki, gry; nie naradzania się lub rozprawiania o przedmiotach do nich nie należących, a tém bardziéj nie podburzania współkolegów do nieuległości dla majstrów i Starszych zgromadzenia, lub nieposzanowania dla Władz i ustanowionego porządku. Wszystkie tego rodzaju wykroczenia ulegają karom, artykułami 85, 86 i 87 oznaczonym, a w miarę swojéj ważności, ściągną na winnego odpowiedzialność, prawem karném zastrzeżoną.

h) W myśl artykułu 104 powinien każdy czeladnik być posłuszny zleceniom majstra, u którego w robocie zostaje,— okazywać mu i jego rodzinie należne poważanie,—nie obrażać słowami, a tém mniéj uczynkiem,—w niczém nie przeniewierzyć się i nie kraść,—nocy za domem nie przepędzać,—z ogniem ostrożnie się obchodzić.

Поступающіе въ противность вышеизложеннымъ правиламъ, кромѣ того, что могутъ быть немедленно удалены изъ мастерской, безъ предварительнаго о томъ предувѣдомленія, подлежатъ еще взысканіямъ, опредѣленнымъ по уложенію о наказаніяхъ за подобные проступки и преступленія.

i) Примѣняя дѣйствіе 137-ой статьи къ подмастерьямъ, слѣдуетъ ихъ предупредить, что они не должны сговариваться между собою, а тѣмъ менѣе подстрекать другихъ къ требованію большаго вознагражденія или цѣны за трудъ (Wochlohn), подъ опасеніемъ отвѣтственности, установленной уголовными законами.

Въ случаѣ возникшаго спора о вознагражденіи, подмастерье обязанъ, на основаніи 142-ой статьи обратиться въ Управу Старшинъ, которая—или сама рѣшитъ дѣло, или препроводитъ оное въ подлежащій полицейскій судъ при Магистратѣ.

k) Согласно содержанію 105 и 106-ой статей, подмастерье можетъ оставить мастера не иначе, какъ предупредивъ его о томъ за 14 дней, но время его выбытія не должно совпадать съ главною ярмаркою, ни за двѣ недѣли до наступленія оной, ни передъ большими праздниками. Провинившійся въ томъ подмастерье подвергнется взысканію, какое опредѣлитъ съ него Управа Старшинъ или подлежащій судъ.

l) На основаніи 56, 108, 109, 110 и 111-ой статей, подмастерье, оставляющій мастера обязанъ получить отъ него квитанцію въ своей ремесленной книжкѣ, и затѣмъ отправиться съ тою же книжкою въ Управу Старшинъ, для засвидѣтельствованія въ ней:

дня прибытія подмастерья;

времени пребыванія его въ работѣ;

дней и часовъ, которые имъ пропущены, въ противность 89-ой статьи;

велъ ли себя вѣрно, усердно, мирно, трезво съ повиновеніемъ мѣстнымъ законамъ и существующему порядку, а также, исполнилъ ли свои обязательства и не оставляетъ ли какихъ либо долговъ.

Postępujący wbrew powyższym przepisom, oprócz, iż mogą być, bez poprzedniego wypowiedzenia, natychmiast z warsztatu wydaleni, ulegają karom, jakie oznacza kodeks karny za podobne przewinienia lub występki.

i). Rozciągając artykuł 137 do czeladzi, ostrzedz ją należy, iż nie powinna umawiać się między sobą, a tém mniéj podburzać innych do żądania większéj zapłaty, czyli ceny za pracę (wochlohn), pod odpowiedzialnością prawem karném zastrzeżoną.

Wrazie zachodzącego sporu o wynagrodzenie, obowiązany jest czeladnik, w myśl artykułu 142 odnieść się do Urzędu Starszych, który, albo sam rzecz rozstrzygnie, albo ją odeśle do właściwego Sądu Policyjnego przy Magistracie.

k). Zgodnie z treścią artykułu 105 i 106, czeladnik nie inaczej może opuścić majstra, jak za poprzedniém na 14 dni zapowiedzeniem; czas jednak odejścia nie powinien przypadać na jarmark walny, ani na dwa tygodnie przed tymże jarmarkiem lub przed świętami wielkiemi. Wykraczający przeciw temu czeladnik ulegnie karze, jaką Urząd Starszych lub Sąd właściwy na niego wyrzecze.

l). W myśl artykułów 56, 108, 109, 110 i 111, wychodzący z roboty czeladnik, obowiązany jest uzyskać w książce swojéj rzemieślniczej zakwitowanie majstra, a następnie z tąż książką udać się do Urzędu Starszych dla zaświadczenia w niej:

dnia przybycia czeladnika;

czasu zostawania w robocie;

dni i godzin, które wbrew artykułu 89 opuścił;

jak się sprawował: czy wiernie, pilnie, spokojnie, trzeźwo i z uległością dla praw krajowych i istniejącego porządku, niemniéj, czy zobowiązaniom swoim zadosyć uczynił i długów żadnych nie zostawia.

m). По полученіи ремесленной книжки и свидѣтельства о работѣ, подмастерье долженъ, въ исполненіе 113, 114 и 115-ой статей, не позже какъ въ теченіе 24 часовъ, отправиться въ путь и, еслибы встрѣтились къ тому какія либо препятствія, вторично представить означенные документы въ Управу Старшинъ, подъ опасеніемъ поступленія съ нимъ, какъ съ бродягою.

II. О наблюденіи мастерами за исполненіемъ подмастерьями своихъ обязанностей.

Отправленіе подмастерьями своихъ обязанностей и предупрежденіе совершаемыхъ ими преступленій большею частью зависятъ отъ строгаго надзора за ними мастера, какъ непосредственнаго начальника работающей въ его мастерской молодежи.

Поэтому, въ исполненіе 55, 56, 59, 82, 104, 108, 110 и 111-ой статей, мастера обязаны:

1) не принимать подмастерья безъ ремесленной книжки и квитанціи, подъ опасеніемъ вознагражденія могущихъ возникнуть отъ сего для кого либо убытковъ и полицейскаго штрафа въ 4 руб. 50 коп.; при чемъ слѣдуетъ удостовѣриться о самоличности подмастерья;

2) наблюдать за поведеніемъ подмастерьевъ, обращая особенное вниманіе на ихъ поступки, нравы, наклонности, привычки и образъ мыслей; напоминать имъ объ исполненіи религіозныхъ и общественныхъ обязанностей, чтобы вели жизнь дѣятельную и порядочную, не совершая преступленій, предусмотрѣнныхъ 104-ю статьею, и какихъ бы ни было проступковъ; поощрять ихъ къ нравственному поведенію, повиновенію старшимъ и къ уваженію властей и существующаго порядка. О всякомъ этого рода упущеніи мастеръ обязанъ немедленно донести Управѣ Старшинъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности, опредѣленной уложеніемъ о наказаніяхъ;

3) мастеръ обязанъ также доносить начальству о подмастерьяхъ, которые въ предназначенные для работы дни уклоня-

m). Za wydaniem mu książki rzemieślniczéj i świadectwa roboty, powinien czeladnik, w dopełnieniu artykułów 113, 114 i 115 najpóźniéj w godzin 24 udać się w drogę; a gdyby w tém zaszła przypadkowa trudność, złożyć powtórnie rzeczone dowody w Urzędzie Starszych, pod rygorem uznania go za włóczęgę i postąpienia z nim jako z takim.

II. Co do obowiązków majstrów względem utrzymywania czeladzi na drodze powinności.

Utrzymanie czeladzi na drodze obowiązków i zapobieganie popełnianym przez nią wykroczeniem, zależy w znacznéj części od ścisłego nad tąż czeladzią dozoru, wykonywać się winnego przez każdego majstra, jako bezpośredniego zwierzchnika pracującéj w jego warsztacie młodzieży.

W wykonaniu zatém artykułów: 55, 56, 59, 82, 88, 104, 108, 110 i 111, obowiązani są majstrowie:

1) nie przyjmować czeladnika bez książki rzemieślniczej i zakwitowania, pod zagrożeniem wynagrodzenia strat, komu bądź ztąd wyniknąć mogących, i pod karą policyjną rsr. 4 kop. 50; przy czém oraz przekonywać się należy o tożsamości osoby.

2) czuwać nad sprawowaniem się czeladników, zwracając pilną uwagę na ich postępowanie, obyczaje, skłonności, nałogi i sposób myślenia; napominać ich, aby obowiązków religijnych i towarzyskich dopełniali, spokojne, czynne i porządne życie wiedli, niedopuszczając się występków, artykułem 104 przewidzianych, i jakichkolwiek wykroczeń, zachęcać wreszcie do moralnego postępowania, uległości dla zwierzchników i poszanowania dla Władz i istniejącego porządku. O każdém w téj mierze uchybieniu, powinien majster donieść natychmiast Urzędowi Starszych, pod odpowiedzialnością, prawem karném zastrzeżoną.

3) tenże sam obowiązek ciąży majstra względem donoszenia Władzy o czeladzi, któraby w dni do pracy przeznaczone, od

лись бы отъ оной или нарушали бы въ чемъ либо правила, вышеприведенныя въ пунктѣ I-омъ, подъ опасеніемъ взысканія отъ 90 коп. до 2 руб. 50 коп. сер.;

4) мастеръ, послѣ выдачи оставляющему его подмастерью квитанціи, не долженъ, подъ собственною отвѣтственностію, выдавать ему ни ремесленной книжки, ни свидѣтельства о работѣ, въ случаѣ, если онъ предувѣдомленъ о долгахъ подмастерья или о неисполненіи имъ обязательствъ; напротивъ того, тотчасъ же долженъ донести объ этомъ Управѣ Старшинъ и доставить въ оную ремесленную книжку.

III. О обязанностяхъ Управы Старшинъ относительно подмастерьевъ.

Старшины цеха, на основаніи 6 и 12-ой статей основнаго учрежденія 1816 года, должны добросовѣстно и сообразно съ правилами исполнять свои обязанности, а тѣмъ самимъ и правила, касающіяся подмастерьевъ, и наблюдать за благоустройствомъ ремесла и за спокойствіемъ въ мастерскихъ.

Къ нимъ принадлежитъ:

а) предотвращеніе праздности подмастерьевъ (порока тѣмъ болѣе вреднаго, что онъ обыкновенно ведетъ къ другимъ дурнымъ наклонностямъ и преступленіямъ), употребленіемъ слѣдующихъ трехъ мѣръ:

1) предупреждая всякаго подмастерья, которому указываютъ работу у мастера, о содержаніи 83, 84, 85, 86, 87 и 93-ей статей, а всякаго мастера и содержателя подворья—о содержаніи 86, 87, 88, 89 и 90-ой статей;

2) исполняя со всею точностію изложенныя въ статьяхъ 72, 75, 76 и 78-ой правила о пріисканіи работы для подмастерьевъ и препровожденіи ихъ къ мастерамъ, нуждающимся въ подмастерьяхъ;

takowéj uchylała się, lub wykraczała w czémkolwiek przeciw przepisom wyżéj sub I przywiedzionym, a to pod karą od 90 kop. sr. do rsr. 2 kop. 70.

4) po zakwitowaniu wychodzącego z roboty czeladnika, powinien majster, pod własną odpowiedzialnością, nie wydawać książki ani świadectwa roboty temu, o którego długach lub niedopełnieniu zobowiązań jest zawiadomiony, lecz owszem donieść o tém niezwłocznie Urzędowi Starszych, i tamże książkę rzemieślniczą złożyć.

III. Co do obowiązków Urzędu Starszych względem czeladzi.

Starsi zgromadzenia, w myśl artykułu 6 i 12 zasadniczego urządzenia z roku 1816, powinni sumiennie i stosownie do przepisów, obowiązki swoje sprawować, a tém samém dopełniać prawideł czeladzi dotyczących, i przestrzegać porządku rzemiosła i spokojności warsztatów.

Do nich należy:

a) zapobieganie próżniactwu czeladzi (wady tém szkodliwszéj, że ta prowadzi zwykle do innych nałogów i występków), a to przez użycie trzech następujących środków:

1) ostrzegając każdego czeladnika, któremu robotę do majstra wskazują, o treści artykułów 83, 84, 85, 86, 87 i 93 a każdego majstra i utrzymującego gospodę, o brzmieniu artykułów 86, 87, 88,89 i 90;

2) wykonywając z całą ścisłością przepisy artykułów 72, 75, 76, 78, o wyszukiwaniu roboty czeladnikom i odsyłaniu ich do majstrów, czeladzi potrzebujących.

3) высылая немедленно всякаго подмастерья, который не найдетъ работы въ продолженіе трехъ дней, какъ сіе предписывается 73-ею статьею.

b) исполненіе правилъ, изложенныхъ въ статьяхъ 53, 60, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 74, 109, 114 и 115-ой, относительно снабженія подмастерьевъ ремесленными книжками и свидѣтельствами о работѣ, а также храненія и возвращенія этихъ документовъ подмастерьямъ, оставляющимъ работу у мастера;

c) засвидѣтельствованіе, на основаніи 112-ой статьи, въ ремесленной книжкѣ, сколько времени подмастерье, оставляющій мастера, пробылъ на мѣстѣ и какъ, по свидѣтельствамъ своихъ мастеровъ, велъ себя;

d) надзоръ за сборомъ и употребленіемъ складокъ, вносимыхъ въ ларецъ подмастерьевъ, какъ это предписывается по 117-ой статьѣ и недопущеніе старинныхъ обычаевъ, отмѣненныхъ статьею 145-ою.

e) рѣшеніе всякихъ споровъ, возникающихъ между подмастерьями и мастерами, будетъ ли предметомъ спора вознагражденіе, или другія какія либо подробности, какъ напримѣръ: способъ продовольствованія, число часовъ работы и т. п.; еслибы же эти споры не представилось возможности рѣшить миролюбивымъ образомъ, то Старшины цеха должны препровождать оные въ подлежащій судъ при Магистратѣ.

Всѣ вышеизложенныя, равно какъ и вытекающія изъ статьи 143-ей обязанности, только при самомъ точномъ и самомъ энергическомъ исполненіи оныхъ, могутъ повести къ преднамѣренной цѣли, т. е. къ удержанію подмастерьевъ на пути должнаго порядка, повиновенія, исполненія обязательствъ и строгой дисциплины. Поэтому Управы Старшинъ не должны равнодушно смотрѣть на свои обязанности, но проникнуться ихъ духомъ, постоянно имѣя въ виду цѣль оныхъ, а тѣмъ самимъ исполнять ихъ добросовѣстно, съ непоколебимымъ усердіемъ; въ противномъ случаѣ, они подвергнутся круговой отвѣтственности, мѣстными законами установленной.

3) wyprawiając niezwłocznie każdego czeladnika, któryby w ciągu dni trzech nie znalazł roboty, jak to zastrzega artykuł 73.

b) dopełnianie prawideł zawartych w artykułach 53, 60, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 74, 109, 114 i 115, względem zaopatrzenia czeladzi w książki rzemieślnicze i świadectwa roboty, tudzież przechowywania takowych dowodów i powracania ich wychodzącym czeladnikom.

c). zaświadczanie w książce rzemieślniczéj ile czasu wychodzący czeladnik zostawał na miejscu, oraz jak się podług świadectw majstrów swoich sprawował, a to w myśl artykułu 112.

d). doglądanie poboru i użycia składek do skrzynki czeladniczéj wpływających, jak to przepisuje artykuł 117, i niedopuszczanie żadnych dawnych zwyczajów, artykułem 145 zniesionych.

e) załatwianie sporów wszelkich, zachodzących między czeladnikami a majstrami, bądź to o wynagrodzenie, bądź o inne szczegóły, jak naprzykład: o sposób żywienia, liczbę godzin pracy, i t. p; gdyby zaś takowe w drodze pojednawczéj rozstrzygnąć się nie dały, odsyłać je powinni Starsi, w myśl artykułu 142, do właściwego Sądu przy Magistracie.

Wszystkie powyższe obowiązki, jako też wypływające z artykułu 143, tylko przez najściślejsze i najenergiczniejsze ich wykonanie, mogą doprowadzić do zamierzonego celu, to jest, do utrzymania czeladzi na drodze należytego porządku, uległości dopełnienia zobowiązań, i surowéj karności. Dla tego Urzędy Starszych nie powinny martwém okiem na nie się zapatrywać, lecz przejąć się ich duchem, zgłębić i mieć na ciągłéj baczności ich dążność, a tém samém dopełniać onych sumiennie i z niezachwianą gorliwością; w przeciwnym bowiem razie dotknie je odpowiedzialność solidarna, urządzeniami i prawami krajowemi zagrożona.

Къ этимъ подробнымъ обязанностямъ Правительственная Коммисія считаетъ нужнымъ присовокупить еще слѣдующія о подворьяхъ и о порядкѣ, который долженъ быть въ нихъ соблюдаемъ:

1) подворье подмастерьевъ не можетъ помѣщаться ни въ кабакѣ, ни въ домѣ, способствующемъ баловству, разврату нравовъ и соблазну подмастерьевъ;

2) согласно съ духомъ 1-ой статьи постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 19 (31) Декабря 1816 года, запрещается устраивать для однаго цеха два подворья, равно какъ и отдѣлять нѣмецкое подворье отъ польскаго;

3) всякое подворье должно находиться въ завѣдываніи и подъ неотступнымъ надзоромъ Старшинъ, или, въ случаѣ ихъ отсутствія—мастеровъ, избираемыхъ по довѣрію къ нимъ всего цеха—отцами подворья, безъ всякаго впрочемъ вліянія подмастерьевъ;

4) подворье должно служить мѣстомъ временнаго пріюта для вновь прибывшихъ, не имѣющихъ работы, больныхъ, или обѣднѣвшихъ подмастерьевъ. Согласно 89-ой статьѣ, подмастерье, принявшій на себя работу, не можетъ быть терпимъ въ подворьѣ въ обыкновенные дни и часы, предназначенные для работы, при чемъ ему не должны быть отпускаемы ни пища, ни напитки, подъ опасеніемъ штрафа (отъ 1 руб. 80 коп. до 4 р. 30 к. с.), предписаннаго въ 90-ой статьѣ.

Тому же взысканію подвергается содержатель подворья за дозволеніе въ ономъ играть музыкѣ, танцовать, играть въ кегли и карты; позволяющіе же себѣ этого подмастерья будутъ наказываемы полицейскимъ арестомъ;

5) въ случаѣ собранія подмастерьевъ въ дни и часы, свободные отъ занятій, одинъ изъ Старшинъ или отецъ подворья обязанъ обращать бдительное вниманіе на всякаго изъ присутствующихъ, не допуская несоотвѣтственныхъ разговоровъ, а тѣмъ менѣе задорныхъ споровъ, ссоръ, насмѣшекъ и тому подобныхъ неприличныхъ поступковъ; напротивъ все это обязанъ тщательно предотвращать и укрощать, заботясь о соблюденіи при этомъ по-

Do tych szczegółowych obowiązków Kommissya Rządowa znajduje potrzebę dodać następujące, o domach gospodnich i o porządku w nich zachować się mającym:

1) żadna gospoda czeladnicza nie może być w szynku, ani w domu nastręczającym sposobność do bałamucenia się czeladzi, rozwiązłości obyczajów i moralnego zgorszenia;

2). zgodnie z duchem artykułu 1-go postanowienia Namiestnika Królewskiego dnia 19 (31 Grudnia) 1816 roku, nie wolno dla jednego zgromadzenia tworzyć dwóch gospód, a tém samém oddzielać gospodę niemiecką od polskiéj;

3) każda gospoda zostawać powinna pod zarządem i nieodstępnym dozorem Starszych, lub w ich zastępstwie Majstrów, z zaufaniem całego zgromadzenia na Ojców gospodnich powołanych; bez żadnego jednak wpływu czeladzi;

4) służyć ma za miejsce chwilowego przytułku dla czeladzi przybyłéj, bez roboty zostającéj, choréj, lub podupadłéj. W myśl artykułu 89 żaden czeladnik, do pracy zobowiązany, w dni i zwyczajne godziny roboty, nie może być w gospodzie cierpiany, tém mniéj zaś onemu jedzenie lub trunki tamże dawane, pod karą artykułu 90, (rs. 1 kop 80 do rsr. 4 kop. 50) zastrzeżoną.

Téj saméj karze ulegać winien utrzymujący gospodę, za dozwolenie w niéj grania muzyce, tańczenia, grania w kręgle lub karty, a czeladź tego dopuszczająca się, aresztem policyjnym karaną być ma;

5) wrazie zebrania się czeladzi w dni i w godzinach od pracy wolnych, jeden ze Starszych lub Ojciec gospodni obowiązany jest pilną zwracać uwagę na zachowanie się każdego z obecnych, nie dopuszczać rozmów niestosownych, a tém mniéj swarliwych sporów, kłótni, szkalowań i t. p. zdrożności, ale owszem, troskliwie to wszystko powściągać i karcić, starając się nadto o utrzymanie spokojności i porządku; podczas liczniejszych

рядка и спокойствія; во время болѣе многочисленныхъ собраній этого рода, Старшина или отецъ подворья можетъ и даже обязанъ требовать помощи подлежащаго Коммисара исполнительной полиціи.

Въ исполненіе сего постановленія, Магистратъ не замедлитъ сдѣлать соотвѣтственныя распоряженія по всѣмъ ремесленнымъ цехамъ, какъ для поставленія о его содержаніи въ извѣстность всѣхъ, къ которымъ относятся помѣщенныя въ немъ правила, такъ и для выставленія на стѣнѣ подворья изложенныхъ въ первой части правилъ, относящихся къ обязанностямъ и дисциплинѣ ремесленныхъ подмастерьевъ.

Хотябы и не должно сомнѣваться, что мѣра эта будетъ способствовать къ укрощенію злоупотребленій, совершаемыхъ подмастерьями и къ возстановленію разстроеннаго въ этомъ классѣ людей порядка, но Правительственная Коммисія напередъ убѣждена, что желаемый результатъ зависитъ по большей части отъ Управъ Старшинъ и отцовъ подворья, а въ особенности—отъ предсѣдательствующихъ Коммисаровъ Магистрата, безъ вѣдома и согласія которыхъ ничто не должно происходить въ цехѣ. Поэтому, кромѣ круговой отвѣтственности, возложенной на Управы Старшинъ, слѣдуетъ обратить вниманіе упомянутыхъ Коммисаровъ на важность обязаностей, указанныхъ имъ постановленіемъ 1816 года, на необходимость точнаго исполненія оныхъ и сохраненія въ этомъ званіи должнаго достоинства, не входя въ болѣе короткія отношенія съ мастерами и Старшинами цеха, при чемъ предварить этихъ Коммисаровъ, что за всякія упущенія и неточное исполненіе правилъ о ремесленныхъ цехахъ они будутъ подвергаемы строгой личной отвѣтственности.

Варшава, 17 (29) Января 1850 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бруевичъ.*

№ 885.

tego rodzaju zebrań, może, a nawet powinien, żądać pomocy od właściwego Kommissarza Policyi wykonawczéj.

W wykonaniu niniejszego urządzenia Magistrat wyda niezwłocznie stosowne polecenia do wszystkich zgromadzeń rzemieślniczych, w celu uwiadomienia o jego treści każdego, kogo objęte niém przepisy obchodzić mogą, tudzież wywieszenia po gospodach prawideł, w części pierwszéj wyszczególnionych, a dotyczących zobowiązań i karności czeladzi rzemieślniczéj.

Jakkolwiek nie należałoby wątpić, że środek ten przyczynić by się powinien do ukrócenia nadużyć, przez czeladź popełnianych, i przywrócenia rozprzężonego w téj klassie ludzi porządku, z tém wszystkiem Kommissya Rządowa jest najprzód przekonaną, iż zamierzony w téj mierze skutek, zawisł po największej części od samych Urzędów Starszych i Ojców gospodnich, a mianowicie od przewodniczących Kommissarzy Magistratu, bez wiadomości i zezwolenia których, nic w zgromadzeniach dziać się nie powinno. Oprócz zatém odpowiedzialności solidarnie powyżéj do całego składu Urzędów Starszych rozciągnionéj, zwrócić należy uwagę rzeczonych Kommissarzy na ważność obowiązków, jakie im postanowienie z roku 1816 wskazało, na potrzebę ścisłego tychże dopełniania i utrzymania koniecznéj w takiem stanowisku powagi, bez poufalenia się z majstrami i ze Starszymi zgromadzeń,— z zastrzeżeniem, iż za każde wykroczenie lub nieścisłe wykonanie przepisów o zgromadzeniach rzemieślniczych, pociągani będą do surowéj osobistéj odpowiedzialności.

Warszawa, d. 17 (29) Stycznia 1850 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ 885.

N° 17.

Распоряженіе о точномъ соблюденіи правилъ, относительно надзора за поведеніемъ ремесленныхъ учениковъ и подмастерьевъ.

(24 Января (5 Февраля) 1853 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ отъ 19 (31) Декабря 1816 года, объ устройствѣ ремеслъ, профессій и искусствъ между прочими правилами изложено:

въ 25-ой статьѣ—мастеръ наблюдаетъ за нравственностію ученика и исполненіемъ имъ религіозныхъ обязанностей, равно какъ и за тѣмъ, чтобы ученикъ избѣгалъ всѣхъ поводовъ къ проступкамъ и привыкалъ къ постоянному и полезному труду;

въ 82-ой статьѣ—мастеръ обязанъ наблюдать за поведеніемъ подмастерьевъ, внушать имъ, чтобы они исполняли религіозныя обязанности своего исповѣданія и вели жизнь спокойную и порядочную;

въ 84-ой статьѣ—въ воскресные и праздничные дни, опредѣленные мѣстными законами, они освобождаются отъ работы.

Такъ какъ неоднократно Правительственная Коммисія получаетъ свѣдѣнія, что мастера не только не наблюдаютъ за исполненіемъ вышеизложенныхъ правилъ, но даже сами способствуютъ ихъ нарушенію, принуждая учениковъ и подмастерьевъ къ работѣ по воскреснымъ и праздничнымъ днямъ; то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, для возстановленія въ этомъ отношеніи предписаннаго порядка, поручаетъ NN приказать, чрезъ посредство мѣстныхъ исполнительныхъ властей, мастерамъ, принадлежащимъ къ цехамъ, а равно производящимъ ремесло по административнымъ консенсамъ, исполнять

N° 17.

Polecenie ścisłego stosowania się do przepisów, pod względem czuwania nad sprawowaniem się uczni i czeladzi rzemieślniczéj.

(d. 24 Stycznia (5 Lutego) 1853 roku.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku o uporządkowaniu rzemiosł, professyj i kunsztów,—między innemi przepisami obejmuje:

w artykule 25, majster przestrzega obyczajów ucznia, zachowania prawideł religijnych, ażeby unikał powodów do wykroczeń, a do ciągłéj i użytecznéj nawykał czynności;

w artykule 82, majster obowiązany czuwać nad sprawowaniem się czeladników, napominać ich, ażeby obowiązków religii swego wyznania nie zaniedbywali, spokojne i porządne życie wiedli;

w artykule 84, w niedziele i święta, prawami krajowemi oznaczone, wolni są od obowiązków roboty.

Ponieważ niejednokrotnie dochodzą Kommissyę Rządową wiadomości, że majstrowie, nie tylko nie przestrzegają wykonywania powyższych przepisów, ale nawet sami przyczyniają się do ich przekraczania, przez znaglanie uczniów i czeladzi do zajmowania się robotą w dni niedzielne i świąteczne; przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, dla sprowadzenia przedmiotu tego na drogę porządku, przepisami wskazanego,—poleca N. N. nakazać przez pośrednictwo Władz wykonawczych miejscowych, majstrom do zgromadzeń należącym, oraz za konsensami administracyjnemi professye swe prowadzącym, ścisłe

въ точности правила, изложенныя въ вышеприведенныхъ статьяхъ постановленія 1816 года, съ возложеніемъ наблюденія за исполненіемъ сего на Губернское Правленіе.

Предупредитъ при томъ NN подлежащихъ лицъ объ угрожающей имъ отвѣтственности за неисполненіе означенныхъ правилъ и донесетъ объ исполненіи настоящаго распоряженія.

Варшава, 24 Января (5 Февраля) 1853 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Брулевичъ.*

№ 1,137.

№ 18.

Распоряженіе о наблюденіи, дабы молодые люди, занимающіеся на фабрикахъ и мануфактурахъ, съ точностію исполняли религіозныя обязанности.

(13 (25) Апрѣля 1853 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По силѣ 25 и 84-ой статей постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 19 (31) Декабря 1816 г., объ устройствѣ ремеслъ и искусствъ, на мастеровъ возложена обязанность наблюдать за поведеніемъ подмастерьевъ и учениковъ, и за исполненіемъ ими религіозныхъ правилъ, дабы избѣгали поводовъ къ проступкамъ и навыкали къ постоянному полезному труду, отъ котораго освобождаются только въ воскресные и праздничные дни, опредѣленные мѣстными установленіями.

stosowanie się do przywiedzionych na wstępie artykułów postanowienia z r. 1816; wykonania czego Rząd Gubernialny dopilnuje.

Ostrzeże przytém N. N. właściwe osoby o odpowiedzialności, wynikającéj z postępowania wbrew przepisom,—i o sposobie spełnienia niniejszego rozporządzenia rapport złoży.

Warszawa, 24 Stycznia (5 Lutego) 1853 roku.

Dyrektor Wydziału,
Tajny Radca, (podpisano) *Brujewicz.*

№ 1,137.

№ 18.

Zarządzenie, aby młodzież fabryczna i rękodzielnicza nie zaniedbywała obowiązków religijnych.

(d. 13 (25) Kwietnia 1853 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Artykułami 25 i 84-go postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 19 (31) Grudnia 1816 r. o urządzeniu rzemiosł, professyj i kunsztów,—włożono na majstrów rzemieślniczych obowiązek przestrzegania obyczajów czeladzi i uczniów, zachowania przez nich prawideł religijnych, ażeby unikali powodów do wykroczeń, a do ciągłéj użytecznéj nawykali pracy, od któréj tylko w niedziele i święta, prawami krajowemi oznaczone, są wolni.

Такъ какъ означенныя обязанности относительно подмастерьевъ и другихъ молодыхъ людей, работающихъ на фабрикахъ и мануфактурахъ, въ естественномъ порядкѣ вещей, принадлежатъ къ владѣльцамъ оныхъ, какъ имѣющимъ за ними непосредственный и ближайшій надзоръ; то по сему уваженію Правительственная Коммисія постановила: предписать Губернскому Правленію (Магистрату), чрезъ посредство мѣстныхъ властей, пригласить владѣльцевъ фабрикъ и мануфактуръ, дабы они въ воскресные и праздничные дни не принуждали своихъ работниковъ къ работѣ.

Впрочемъ распоряженіе сіе не относится къ такимъ заводамъ, которые, по свойству своему, не могутъ быть пріостановлены въ дѣйствіи, безъ причиненія хозяину убытка, или въ которыхъ работа въ воскресные и праздничные дни особыми правилами дозволена, какъ-то: въ сахароваренныхъ заводахъ и т. п.

Вѣдомость этимъ послѣднимъ заводамъ, Губернское Правленіе представитъ Правительственной Коммисіи въ теченіи 60-ти дней, съ объясненіемъ, на чемъ именно основывается изъятіе оныхъ изъ сего общаго распоряженія.

Варшава, 13 (25) Апрѣля 1853 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Брувичъ.*

№ $^{2271}/_{8867}$.

Ponieważ obowiązki powyższe co do czeladzi i innéj młodzieży, po fabrykach i rękodzielniach pracującéj, należą w naturalnym porządku rzeczy do właścicieli onych, jako wykonywających nad nią bezpośredni i najbliższy nadzór; przeto Kommissya Rządowa z tych pobudek postanowiła zalecić Rządowi Gubernialnemu (vel Magistratowi), iżby za pośrednictwem Władz miejscowych zawezwał właścicieli fabryk i rękodzielni, iżby w dni niedzielne i świąteczne nie przynaglali do pracy swoich robotników.

Rozporządzenie to wszakże nie stosuje się do takich zakładów, które z natury swojéj nie mogą być w działaniu wstrzymane, bez narażenia właściciela na straty, lub w których praca w dni niedzielne i świąteczne jest szczegółowemi przepisami dozwolona, jako to cukrownie i t. p.

Wykaz tych ostatnich zakładów Rząd Gubernialny Kommissyi Rządowéj w dniach 60 przedstawi, ze wskazaniem: na czém mianowicie opiera się wyłączenie tychże z pod niniejszego ogólnego rozporządzenia.

w Warszawie, d. 13 (25) Kwietnia 1853 r.

Dyrektor Wydziału, Tajny Radca,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{2271}/_{8867}$.

ГЛАВА III.

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА О ПОЛИЦЕЙСКОМЪ НАДЗОРѢ ЗА РЕМЕСЛЕННЫМЪ И ФАБРИЧНЫМЪ НАСЕЛЕНІЕМЪ.

N° 1.

Распоряженіе о томъ, чтобы лица, выписывающія изъ за границы подмастерьевъ и вообще работниковъ, представляли письменныя обязательства въ томъ, что ручаются за нихъ лично и имуществомъ.

(15 (27 Февраля) 1851 года.)

a) Губернскимъ Правленіямъ, кромѣ Варшавскаго.
b) Магистрату города Варшавы.
c) Оберъ-Полиціймейстеру города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Поручается симъ объявить ко всеобщему свѣдѣнію и наблюсти за исполненіемъ сообщеннаго Канцеляріею Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ правила, чтобы здѣшніе жители, выписывающіе изъ за границы подмастерьевъ и вообще работниковъ, дѣлали формальное обязательство, что они принимаютъ на себя отвѣтственность лично и имуществомъ за поведеніе выписываемыхъ ими иностранцевъ.

ROZDZIAŁ III.

PRZEPISY CZASOWE O NADZORZE POLICYJNYM NAD KLASSĄ RZEMIEŚLNICZĄ i FABRYCZNĄ.

N° 1.

Zalecenie, aby sprowadzający z zagranicy czeladź rzemieślniczą lub robotników w ogólności, składali deklaracye, że przyjmują za nich odpowiedzialność z osoby i majątku.

(d. 15 (27) Lutego 1851 r.)

a) Do Rządów Gubernialnych, oprócz Warszawskiego.
b) Do Magistratu miasta Warszawy.
c) Do Ober-Policmajstra miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Zarządza się podanie do wiadomości osób interessowanych i dopilnowanie zachowania zakommunikowanéj przez Kancellaryę Księcia Namiestnika zasady, aby mieszkańcy tutejsi, wypisujący z zagranicy czeladź rzemieślniczą, i w ogólności robotników, zobowiązywali się formalną deklaracyą, że za postępowanie wypisywanych cudzoziemców ręczą z osoby i z majątku.

Канцелярія Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, отзывомъ отъ 5 (17) текущаго мѣсяца, за № 360, увѣдомила Правительственную Коммисію, что Князь Намѣстникъ изволилъ приказать: чтобы, при соблюденіи нынѣ существующихъ формальностей, относительно иностранцевъ, пріѣзжающихъ въ Царство Польское, было принято за правило: чтобы каждый изъ здѣшнихъ фабрикантовъ и ремесленниковъ, и даже всякій житель Царства, желающій выписать изъ за границы иностранца для фабрики, мастерской или другаго рода работы, обязанъ первоначально представить подлежащему Начальству формальное обязательство въ томъ, что за поведеніе выписываемаго имъ изъ за границы иностранца, во время пребыванія сего послѣдняго въ Царствѣ Польскомъ, принимаетъ на себя отвѣтственность лично и имуществомъ.

Варшава, 15 (27) Февраля 1851 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Брулевичъ.*

№ $^{941}/_{2161}$.

W odpowiedzi, Kancellarya Księcia Namiestnika, odezwą z dnia 5 (17) b. m. za № 360 zawiadomiła Kommissyę Rządową, iż wolą jest J. K. Mości, ażeby przy zachowaniu obowiązujących dotąd formalności, względem cudzoziemców do Królestwa przybywających, przyjętą została ta zasada, iż każdy z tutejszych fabrykantów i rzemieślników, a nawet każdy mieszkaniec kraju, życzący wypisać z zagranicy cudzoziemca, dla użycia go w fabryce, warsztacie, lub do innego rodzaju usługi, obowiązanym jest poprzednio złożyć przed właściwą Władzą, formalną deklaracyę, że za postępowanie wypisanego przezeń cudzoziemca, w ciągu pobytu tego ostatniego w Królestwie Polskiém, zaręcza, pod surową odpowiedzialnością osobistą i z majątku.

w Warszawie, d. 15 (27) Lutego 1851 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{941}/_{2161}$.

№ 2.

Инструкція о надзорѣ за движеніемъ ремесленнаго и фабричнаго населенія.

(15 (27) Ноября 1863 г.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

И. д. Президента столичнаго города Варшавы представилъ проектъ правилъ, долженствующихъ послужить дополненіемъ къ постановленію Намѣстника въ Царствѣ отъ 19 (31) Декабря 1816 года о ремесленныхъ цехахъ.

Проектъ этотъ имѣетъ въ виду постановить болѣе строгія полицейскія мѣры относительно ремесленнаго и заводскаго населенія, и учредить строгій надзоръ за движеніемъ и поведеніемъ онаго. Сущность означенныхъ правилъ состоитъ въ слѣдующемъ:

Управы Старшинъ ремесленныхъ цеховъ обязаны вести списокъ всѣмъ мастерамъ, подмастерьямъ, какъ принадлежащимъ къ цеху, такъ и работающимъ по консенсамъ, а равно ученикамъ; мастера же, подъ опасеніемъ полицейскаго взысканія, какъ за неявку жильцовъ, должны доносить помянутымъ Старшинамъ о всякой перемѣнѣ своей квартиры и числѣ содержимыхъ подмастерьевъ и учениковъ.

Мастера и фабриканты, у коихъ работаютъ ремесленники, принадлежащіе къ ремесленнымъ цехамъ, обязаны вести контрольную книгу находящимся у нихъ подмастерьямъ, ученикамъ и рабочимъ, по выбытіи же кого либо изъ нихъ, отмѣтить въ оной поведеніе выбывшаго и донести объ немъ Старшинамъ и Начальнику ревира, также подъ опасеніемъ полицейскаго взысканія, опредѣленнаго за неявку о жильцахъ.

Мастера и фабриканты обязаны равномѣрно вносить въ контрольную книгу и доносить Начальнику ревира, въ теченіе 24-хъ

№ 2.

Instrukcya, co do kontrolli ruchu ludności rzemieślniczéj i fabrycznéj.

(d. 15 (27) Listopada 1863 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

P. o. Prezydenta miasta stołecznego Warszawy, przedstawił projekt przepisów, uzupełnić mających postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku, o zgromadzeniach rzemieślniczych, obejmujący obostrzenia przepisów policyjnych, odnoszących się do ludności rzemieślniczé i fabrycznéj, mające na celu, ścisłą kontrollę ruchu i sprawowanie się tejże ludności, a polegające na tém mianowicie:

że Urzędy Starszych zgromadzeń rzemieślniczych utrzymywać mają listę wszystkich majstrów i czeladników cechowych i konsensowych, oraz terminatorów, majstrowie zaś, pod karą policyjną jak za niemeldowanie, donosić mają: o wszelkich zmianach swego zamieszkania i utrzymywania liczby czeladzi rzeczonym Urzędom;

że majstrowie i fabrykanci, u których pracują rzemieślnicy, należący do zgromadzeń rzemieślniczych, prowadzić winni książkę kontrolli czeladzi, terminatorów i robotników, a po wydaleniu którego z nich, odznaczać w niéj sprawowanie wydalonego i o nim donieść Urzędowi Starszych i Naczelnikowi właściwego rewiru, również pod karą policyjną jak za niemeldunek.

часовъ, о самовольной отлучкѣ кого либо изъ подмастерьевъ, учениковъ или рабочихъ и невозвращеніи его въ заведеніе по истеченіи одного дня, въ семъ послѣднемъ случаѣ подъ опасеніемъ отвѣтственности, какъ за неявку о жильцахъ; въ случаѣ же болѣе продолжительнаго укрывательства, по усмотрѣнію полиціи, сообразно предоставленной ей власти.

Наконецъ, подмастерья, не работающіе у мастеровъ или на фабрикахъ, какъ равно работающіе по консенсамъ, о коихъ не было заявлено Старшинамъ, а также ученики, бѣжавшіе изъ заведенія и занимающіеся ремесломъ, подмастерья и ученики, которые въ продолженіе 48 часовъ по выбытіи отъ мастеровъ или изъ фабрикъ, не найдутъ себѣ постояннаго занятія у другихъ мастеровъ или на другихъ заводахъ, наконецъ, подмастерья, прибывшіе изъ другихъ мѣстъ и не поступившіе на работу въ теченіе 3-хъ дней, будутъ почитаемы бродягами и высланы изъ города.

Помянутый проектъ, по приказанію Намѣстника въ Царствѣ, препровожденъ былъ на разсмотрѣніе и заключеніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, которая, въ рапортѣ отъ 7 (19) Ноября сего года, за № $^{6785}/_{28646}$, донесла, что вообще изданіе вышеизъясненныхъ правилъ, вызванное настоящими обстоятельствами, не влечетъ за собою измѣненія приведеннаго выше постановленія 1816 года объ устройствѣ ремеслъ, ибо ремесленное и фабричное населеніе подчинено всѣмъ полицейскимъ правиламъ и порядкамъ; учрежденіе же ремесленныхъ цеховъ, предписанное сказаннымъ постановленіемъ, нисколько не препятствуетъ распространенію на нихъ такихъ полицейскихъ правилъ, какія Начальство найдетъ нужнымъ издать, напротивъ, вмѣняетъ въ обязанность мастерамъ, подмастерьямъ и ремесленнымъ ученикамъ повиноваться распоряженіямъ Правительства.

Совѣтъ, находя что предположенныя правила, будучи вызваны настоящими обстоятельствами, необходимо нужны, и что учрежденіе надлежащаго надзора за движеніемъ и поведеніемъ ремесленнаго и заводскаго населенія, посредствомъ Управъ

że podobnież majstrowie i fabrykanci obowiązani są wnosić do książki kontrolli i meldować Naczelnikowi rewiru w przeciągu godzin 24-ch, o samowolném wydaleniu się czeladnika, terminatora, lub robotnika, i nie przybyciu do zakładu w ciągu dnia jednego; w tym ostatnim wypadku pod odpowiedzialnością jak za niemeldunek, a w razie dłuższego ukrycia, według uznania policyi, w zakresie jej attrybucyj;

że wreście czeladnicy niepracujący u majstrów lub w fabrykach, jak również konsensowi niezameldowani w Urzędach Starszych i terminatorowie zbiegli z rzemiosła, a zajmujący się takowém, niemniéj czeladnicy i terminatorowie, którzy po wydaleniu się od majstrów lub z fabryk, w przeciągu 48 godzin nie będą mieli stałego zajęcia u majstrów lub w fabrykach, nakoniec czeladnicy wędrowni, nieprzystępujący do roboty w przeciągu dni trzech, poczytani będą za włóczęgów i wysyłani z miasta.

Projekt powyższy, z polecenia Namiestnika Królestwa przesłany był do rozpoznania i wynurzenia co do niego wniosków, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, która obecnie w rapporcie z dnia 7 (19) Listopada r. b. № $^{6785}/_{28646}$ oświadczyła, iż w ogólności wydanie przepisów tych, obecnemi okolicznościami spowodowane, nie pociąga za sobą zmiany powołanego postanowienia z roku 1816 o urządzeniu rzemiosł; ludność bowiem rzemieślnicza i fabryczna wszelkim przepisom policyjnym podlega; urządzenie zaś zgromadzeń rzemieślniczych, postanowieniem rzeczoném zaprowadzone, w niczém nie tamuje stosowania przepisów policyjnych, jakie Władza wydać za właściwe uzna, lecz przeciwnie wszędzie zastrzega, że majstrowie, czeladź i uczniowie rzemiosł, rozporządzeniom Rządu ulegać powinni.

Rada znajdując, że projektowane przepisy, jako wywołane obecnemi okolicznościami, są konieczne, że nadto urządzenie kontrolli ruchu i sprawowania się ludności rzemieślniczéj i fabrycznéj, za pośrednictwem Urzędów Starszych zgromadzeń rzemieślni-

Старшинъ ремесленныхъ цеховъ, всего успѣшнѣе можетъ повести къ достиженію преднамѣренной цѣли, таковыя правила, въ видѣ временныхъ мѣръ, а именно, на время существованія военнаго положенія, утвердилъ, сдѣлавъ лишь нѣкоторыя измѣненія въ редакціи оныхъ.

Варшава, 15 (27) Ноября 1863 года.

Вѣрно съ журналомъ:
За Статсъ-Секретаря, Помощникъ его (подписано) *А. Заборовскій*

Приложеніе къ N° 2-му.

Временныя правила о обязанностяхъ ремесленнаго и фабричнаго населенія города Варшавы, утвержденныя въ засѣданіи Совѣта Управленія 15 (27) Ноября 1863 г.

1) Всѣ, безъ изъятія, цеховые и консенсовые мастера и подмастерья, а равно и ремесленные ученики, должны быть внесены въ списокъ, находящійся у Старшины подлежащаго ремесла или искусства.

2) Мастера и управляющіе фабричными заведеніями обязаны доводить до свѣдѣнія Управы Старшинъ цеха, въ продолженіе 48 часовъ, о перемѣнѣ своего жилища, мастерской или фабричнаго помѣщенія, какъ равно о перемѣнахъ, послѣдовавшихъ въ числѣ содержимыхъ подмастерьевъ, учениковъ и рабочихъ, подъ отвѣтственностію, опредѣленною полицейскими правилами за неявку.

3) Всякій мастеръ, или владѣлецъ фабричнаго заведенія, у котораго находятся подмастерья, ученики и рабочіе, подлежащіе внесенію въ списокъ ремесленнаго цеха, долженъ быть снабженъ

czych, będzie najskuteczniéjsze dla osiągnięcia zamierzonego celu, przepisy powyższe, w sposobie tymczasowym, mianowicie na czas trwania stanu wojennego, zatwierdziła, po uzupełnieniu niektórych szczegółów redakcyi tychże przepisów.

Warszawa, dnia 15 (27) Listopada 1863 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu,
w z. Podsekretarz Stanu (podpisał) *A. Zaborowski.*

Annex do N° 2.

Czasowe przepisy, obowiązywać mające ludność rzemieślniczą i fabryczną miasta stołecznego Warszawy, zatwierdzone na posiedzeniu Rady Administracyjnej z dnia 15 (27) Listopada 1863 r.

1) Wszyscy bez wyłączenia majstrowie i czeladnicy, tak cechowi jako i konsensowi, oraz terminatorowie, powinni być zamieszczeni na liście u Starszych Zgromadzenia cechu tegoż rzemiosła lub kunsztu.

2) Majstrowie i naczelnicy zakładów fabrycznych, obowiązani są meldować w przeciągu 48 godzin Urzędowi Zgromadzenia Starszych o wszelkich zmianach swego zamieszkania lub lokalu warsztatu albo fabryki,— jako też o zmianach w ilości utrzymywanych czeladników, terminatorów i robotników, a to pod karami policyjnemi, za zaniedbanie meldunku oznaczonemi.

3) Każdy majster lub właściciel zakładu fabrycznego, używający czeladzi, terminatorów lub robotników, obowiązanych być zapisanymi na listach w Zgromadzeniach rzemieślniczych,— powi-

контрольными книгами, которыя ему будутъ выданы Магистратомъ, и въ книги эти, кромѣ именъ и прозваній сказанныхъ лицъ, обязаны вписать лѣта ихъ, происхожденіе, то есть: дворянинъ ли, мѣщанинъ, или же крестьянскаго происхожденія; время поступленія въ подмастерья; время поступленія въ ученики; съ котораго времени занимается въ мастерской или фабрикѣ; мѣсто постояннаго жительства; холостъ ли, или женатъ,—въ послѣднемъ случаѣ, имѣетъ ли дѣтей и сколько ихъ.

Въ случаѣ оставленія фабрики подмастерьемъ, ученикомъ или рабочимъ, мастера либо завѣдывающіе фабрикою обязаны записать въ этой же книгѣ засвидѣтельствованіе о поведеніи выбывшаго и въ то же время безотлагательно увѣдомить о выбытіи Управу Старшинъ и Начальника мѣстнаго ревира, подъ отвѣтственностію опредѣленною за неявку.

4) Если подмастерье, ученикъ или рабочій самовольно оставитъ мастерскую или фабрику и неявится въ оную въ продолженіе 24 часовъ,—въ такомъ случаѣ мастеръ либо владѣлецъ заведенія обязанъ сдѣлать соотвѣтственную отмѣтку въ контрольной книгѣ и безотлагательно увѣдомить о случившемся Начальника мѣстнаго ревира, котораго обязанностью будетъ сдѣлать соотвѣтственный сыскъ; мастера же или владѣльцы фабрикъ, не исполнившіе сего въ продолженіе 24 часовъ, подвергаются взысканію, опредѣленному за неявку; въ случаѣ же продолжительнѣйшей неявки, объ отсутствіи подмастерья, ученика и рабочаго, мастера или владѣльцы фабрикъ подвергаются взысканію полицейскаго Начальства, въ предѣлахъ власти онаго.

5) Подмастерья, самовольно оставившіе мастерскія или фабрики, а равно консенсовые, незаявленные въ Управѣ Старшинъ цеха, и, наконецъ, ученики, бѣжавшіе изъ мастерскихъ и тайно занимающіеся ремесломъ, должны быть высланы изъ города какъ бродяги.

Такому же взысканію подвергаются тѣ изъ подмастерьевъ, учениковъ и рабочихъ, которые, оставивъ одну мастерскую или фабрику, не помѣстятся въ продолженіи 48 часовъ въ другой ма-

nien się zaopatrzyć w księgi kontrolne, które mu z Magistratu wydane zostaną, i w nich zapisać nie tylko imiona i nazwiska rzeczonych osób, ale także ich wiek, pochodzenie, to jest: czy ze stanu szlacheckiego, miejskiego, lub gminnego,— czas wyzwolenia,— czas wstąpienia na naukę, czas od którego pracuje w jego warsztacie lub zakładzie fabrycznym,—miejsce stałego zamieszkania,—czy jest bezżenny lub żonaty, a w tym razie wiele ma dzieci.

W téjże księdze majstrowie lub naczelnicy fabryk, w razie oddalenia się od nich czeladnika, terminatora, lub robotnika, obowiązani są zamieszczać poświadczenia o sprawowaniu się onego, a jednocześnie i niezwłocznie donosić o takowém oddaleniu się tak Urzędowi Starszych jako i Naczelnikowi miejscowego rewiru, a to pod karą, za niemeldowanie przepisaną.

4) Wrazie samowolnego wydalenia się czeladnika, terminatora, lub robotnika, i nieprzybycia przez 24 godzin do warsztatu lub fabryki, majster lub właściciel fabryki, obowiązany jest zapisać tę niebytność do księgi kontrolnéj, i niezwłocznie zawiadomić o tém Naczelnika miéjscowego rewiru, którego powinnością będzie stosowne poszukiwania dopełnić, a majstrowie lub właściciele fabryk, niespełniający tego przepisu w ciągu najdaléj 24 godzin, mają być pociągnięci do odpowiedzialności policyjnéj, za niemeldowanie przepisanéj; wrazie zaś dłuższego niemeldowania o nieobecności czeladnika, terminatora, lub robotnika, majstrowie lub naczelnicy fabryk, ulegną karze, wedle uznania władzy policyjnéj, w zakresie jéj attrybucyj.

5) Czeladnicy samowolnie niepracujący u majstrów lub w fabrykach, jak również konsensowi niezameldowani w Urzędach Zgromadzeń Starszych, i wreszcie terminatorzy zbiegli od majstrów, a zajmujący się rzemiosłem pokątnie, poczytani być mają za włóczęgów, i jako tacy wysłani z miasta.

Takiéj saméj karze ulegną czeladnicy, terminatorowie i robotnicy, którzy po opuszczeniu jednego warsztatu lub fabryki, nie umieszczą się w ciągu 48 godzin u innego majstra lub w innej

стерской или въ другой фабрикѣ,— развѣ представятъ доказательства, что, по болѣзни или другой независящей отъ нихъ причинѣ, не въ состояніи заняться тотчасъ работою.

Тому же взысканію подвергаются путешествующіе ремесленники, которые въ продолженіе 3-хъ дней нахожденія въ Варшавѣ не занимаются работами.

И. д. Статсъ-Секретаря (подписано) *А. Заборовскій.*

---

fabryce, chyba, że stanem zdrowia lub inną przeszkodą, nie od nich zawisłą, niemożność niezwłocznego poświęcenia się dalszéj pracy, udowodnią.

Takiemuż rygorowi ulegać mają czeladnicy wędrowni, nieprzystępujący do robót w ciągu dni trzech od daty przybycia do miasta Warszawy.

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

ОТДѢЛЪ III.

О ФАБРИКАХЪ И УСЛОВІЯХЪ УЧРЕЖДЕНІЯ ОНЫХЪ.

ГЛАВА I.

О ФАБРИКАХЪ.

А) О САХАРНЫХЪ ЗАВОДАХЪ.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Такъ какъ увеличивающееся число сахарныхъ заводовъ въ Царствѣ Польскомъ произвело значительное вліяніе на уменьшеніе пошлиннаго сбора съ заграничнаго сахара, то, для возможнаго пополненія этого сбора, Высочайшимъ указомъ отъ 11 (23) Сентября 1849 года установленъ съ упомянутыхъ заводовъ акцизъ, согласно Высочайше утвержденному вмѣстѣ съ тѣмъ Уставу.

Вышеупомянутый указъ помѣщенъ ниже, за исключеніемъ правилъ принадлежащаго къ нему Устава, на сколько онѣ касаются свободы устраиванія свеклосахарныхъ заводовъ, выдачи

DZIAŁ III.

O FABRYKACH I WARUNKACH ZAPROWADZENIA TAKOWYCH.

ROZDZIAŁ I.

O FABRYKACH.

A). O FABRYKACH CUKRU.

WSTĘP.

Gdy pomnażające się w Królestwie Polskiém fabryki cukru krajowego, wywarły znaczny wpływ na zmniéjszenie się dochodu celnego od cukru zagranicznego, dla częściowego zastąpienia tego dochodu Ukaz Najwyższy z d. 11 (23) Września 1849 roku, postanowił na fabryki pomienione podatek, podług zasad Ustawy jednocześnie Najwyżéj zatwierdzonéj.

Ukaz powołany zamieszczonym jest niżéj, z wyciągiem rozporządzeń Ustawy do niego należącéj, o ile dotyczą wolności zakładania fabryk cukru z buraków, wydawania pozwoleń na wyra-

дозволеній на свеклосахарное производство, установленнаго съ этихъ заводовъ акциза, подати съ сахара и размѣра оной, наконецъ, продажи сахарнаго песку и сахара рафинада туземной выдѣлки.

Развитіе свеклосахарныхъ заводовъ было поводомъ, что Высочайшій указъ 19 Ноября (1 Декабря) 1857 года, измѣнивъ основаніе Устава 1849 г., опредѣляющаго акцизъ съ новыхъ сахарныхъ заводовъ въ меньшемъ противу прежнихъ заводовъ размѣрѣ, уравнилъ заводы въ платежѣ, не смотря на время ихъ основанія, и постановилъ льготу въ акцизѣ только для заводовъ устроенныхъ въ малыхъ размѣрахъ.

Впослѣдствіи Высочайшимъ указомъ 14 (26) Іюня 1860 года отмѣнены правила Устава 1849 года объ опредѣленіи количества ежедневной выдѣлки свекловицы въ сахарныхъ заводахъ и постановлены другія по сему предмету правила.

Наконецъ, Высочайшимъ указомъ 31 Августа (12 Сентября) 1860 года платежъ уменьшенной подати съ сахара сырца, указомъ 19 Ноября (1 Декабря) 1857 г. опредѣленной для заводовъ, выдѣлывающихъ менѣе тысячи пудовъ ежегодно, примѣненъ къ тѣмъ только заводамъ, которые выдѣлываютъ ежегодно не болѣе пятисотъ пудовъ того же сахара сырца.

Вышеупомянутые Высочайшіе указы заключаютъ въ себѣ всѣ правила о платежахъ съ свеклосахарнаго производства въ Царствѣ.

Что же касается вывоза сахара изъ Царства и привоза онаго изъ за границы, то по сему предмету существуютъ слѣдующія постановленія:

представленіе Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Намѣстнику въ Царствѣ, отъ 1 (13) Августа 1859 года, № $^{3911}/_{20693}$, о дозволеніи вывозить ежегодно изъ Царства въ Имперію транзитомъ черезъ Пруссію 250,000 пудовъ сахара рафинада въ головахъ;

branie cukru i ustanowionéj od nich opłaty, podatku od cukru i jego wysokości, wreszcie przedaży mączki cukrowéj i cukru rafinowanego, krajowego wyrobu.

Rozwinięcie się fabrykacyi cukru z buraków było powodem, iż Ukaz Najwyższy z d. 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 r., zmieniwszy zasadę Ustawy z r. 1849, oznaczającą dla nowych fabryk cukrowych mniejszą stopę podatku, aniżeli dla dawnych, porównał fabryki w opłacie, bez względu na czas ich założenia i postanowił ulgę w podatku, tylko dla fabryk na małą skalę urządzonych.

Następnie, Ukaz Najwyższy z d. 14 (26) Czerwca 1860 roku uchyliwszy przepisy Ustawy z r. 1849, o stanowieniu wysokości dziennego wyrobu buraków w fabrykach cukru, odmienne co do tego postanowił prawidło.

Naostatek, Ukaz Najwyższy z d. 31 Sierpnia (12 Września) 1860 r. zastosował niższą stopę podatku od mączki cukrowéj, Ukazem z d. 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 r. oznaczoną dla fabryk, mniéj jak tysiąc pudów rocznie onéj wyrabiających, tylko do fabryk takich, które nie więcéj jak pięćset pudów téjże mączki rocznie wyrabiają.

Przywiedzione Ukazy Najwyższe wyczerpują przepisy o opłatach od wyrobu cukru w Królestwie.

Co się zaś tycze wywozu cukru z Królestwa i przywozu jego z zagranicy, to w téj mierze istnieją następujące postanowienia, podobnież niżéj pomieszczone:

przełożenie Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych do Namiestnika w Królestwie z d. 1 (13) Sierpnia 1859 r. № $^{3911}/_{20693}$ o dozwolenie wyprowadzania corocznie z Królestwa do Cesarstwa, tranzito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.

отвѣтъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 21 Декабря (2 Января) 1859/60 г., № 5,307, коимъ дается знать о согласіи Министра Финансовъ Имперіи на вывозъ изъ Царства въ Имперію транзитомъ чрезъ Пруссію требуемаго количества сахара;

отношеніе б. Таможеннаго Отдѣленія отъ 8 (20) Апрѣля 1863 г., № 3,703, при коемъ препровождено въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ отношеніе Департамента Внѣшней Торговли отъ 18 (30) Марта т. г., № 3,758, съ увѣдомленіемъ о Высочайше постановленныхъ перемѣнахъ, въ правилахъ тарифа объ иностранномъ сахарѣ и отмѣнѣ бандероленія этого сахара въ Таможняхъ; наконецъ,

отношеніе б. Таможеннаго Отдѣленія отъ 29 Августа (10 Сентября) 1863 г., № 9,925, съ объявленіемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Высочайшаго повелѣнія относительно возстановленія бандероленія въ Таможняхъ иностраннаго сахара.

---

odpowiedź Namiestnika w Królestwie z dnia 21 Grudnia (2 Stycznia) $18^{59}/_{60}$ r. № 5,307, oznajmiająca przyzwolenie Ministra Finansów Cesarstwa na wyprowadzanie z Królestwa do Cesarstwa żądanéj ilości cukru, tranzito przez Prussy;

odezwa b. Wydziału Celnego z d. 8 (20) Kwietnia 1863 r. № 3,703, kommunikująca Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych odezwę Departamentu Handlu Zewnętrznego z d. 18 (30) Marca t. r. № 3,758, oznajmiającą postanowione Najwyżéj zmiany w przepisach taryffy o cukrze zagranicznym, i polecenie zniesienia banderolowania cukru zagranicznego na komorach, nakoniec

odezwa b. Wydziału Celnego z d. 29 Sierpnia (10 Września) 1863 r. № 9,925, oznajmiająca Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, rozkaz Najwyższy, względem przywrócenia banderolowania na komorach cukru zagranicznego.

N° 1.

Установленіе акциза съ сахарнаго производства въ Царствѣ Польскомъ.

(11 (23) Сентября 1849 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
и проч., и проч., и проч.

Принимая въ уваженіе, что умножившіеся въ Царствѣ Польскомъ свеклосахарные заводы имѣли уже большое вліяніе на уменьшеніе таможеннаго дохода, отъ ввоза заграничнаго сахару получавшагося, каковой доходъ, хотя отчасти, надлежитъ пополнить платежемъ отъ туземнаго сахару; что въ Имперіи существуетъ акцизъ съ свеклосахарнаго производства, и что желательно, чтобы свеклосахарные заводчики подлежали въ Имперіи и въ Царствѣ одинаковымъ правамъ и обязанностямъ,—по представленію Совѣта Управленія Царства, постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

На свеклосахарные заводы въ Нашемъ Царствѣ Польскомъ установляется, съ 1 (13) Сентября 1849 года по то же число 1854 года, акцизъ, на основаніи прилагаемаго у сего Устава.

N° 1.

Ustanowienie podatku od wyrobu cukru w Królestwie Polskiém.

(d. 11 (23) Września 1849 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY, MIKOŁAJ I-szy,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
etc., etc., etc.

Wziąwszy na uwagę, że pomnażające się w Królestwie Polskiem fabryki cukru krajowego, ważny już wpływ wywarły na zmniejszenie się dochodu celnego od cukru zagranicznego, który to dochód choć w części zastąpić należy opłatą od cukru krajowego, że w Cesarstwie istnieje już opłata tego rodzaju, i że pożądanem jest, aby producenci tego artykułu w Cesarstwie i Królestwie jednakim prawom i obowiązkom ulegali, — na przedstawienie Rady Administracyjnéj Królestwa, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Na fabryki cukru w Naszém Królestwie Polskiém stanowi się od dnia 1 (13) Września 1849 roku do tegoż dnia 1854 r. podatek, według załączonéj do niniejszego Ustawy.

Ст. 2.

До истеченія опредѣленнаго вышеозначенною статьею пятилѣтняго срока, Правительство Царства войдетъ къ Намъ съ основаннымъ на опытѣ представленіемъ, на счетъ дальнѣйшихъ относительно установленнаго акциза мѣроположеній.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго указа, который вмѣстѣ съ Уставомъ долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Сентября 11 (23) дня 1849 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ."

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *Ив. Туркулл.*

Art. 2.

Przed upływem oznaczonego w artykule 1-m pięcioletniego terminu, ma Nam być uczynione przedstawienie, wsparte na doświadczeniu, względem dalszych na przyszłość co do tego podatku rozporządzeń.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który wraz z Ustawą w Dzienniku Praw ma być umieszczony, Radzie Administracyjnéj polecamy.

Dan w Carskiém Siele, d. 11 (23) Września 1849 r.

(podpisano) „MIKOŁAJ."

przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *Ig. Turkuł.*

№ 2.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава объ акцизѣ съ свеклосахарнаго производства въ Царствѣ Польскомъ.

(11 (23) Сентября 1849 года.)

На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„*Быть по сему.*“

Въ Царскомъ Селѣ, Сентября 11 (23) дня 1849 года.

УСТАВЪ

объ акцизѣ съ свеклосахарнаго производства.

ГЛАВА I.

О правахъ и обязанностяхъ свеклосахарныхъ заводчиковъ.

§ 1.

Воздѣлываніе свекловицы и всякихъ другихъ сахаристыхъ растеній, не подлежитъ никакимъ ограниченіямъ въ Царствѣ Польскомъ.

§ 2.

Каждый житель Царства можетъ содержать и вновь учреждать свеклосахарные заводы, за предварительнымъ однако испро-

№ 2.

Wyjątek z Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o podatku od cukru wyrabianego w Królestwie Polskiém.

(d. 11 (23) Września 1849 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano:

„*Tak ma być.*“

Carskie Sioło,
d. 11 (23) Września 1849 r.

USTAWA

o podatku od cukru wyrabianego w Królestwie.

ROZDZIAŁ I.

O prawach i obowiązkach posiadaczy fabryk cukrowych.

§ 1.

Uprawa buraków i wszelkich innych roślin zawierających pierwiastek cukru, nie ulega w Królestwie żadnemu ograniczeniu.

§ 2.

Każdemu z mieszkańców Królestwa wolno zakładać fabryki cukru z buraków, za uzyskaniem konsensu administracyjnego,

шеніемъ административнаго консенса или дозволительнаго на то вида, на основаніи гербоваго устава.

§ 7.

Дозволительные на свеклосахарное производство виды выдаваемы будутъ по имѣющей составиться Коммисіею Финансовъ формѣ, съ вносомъ за оные платежа, соотвѣтствующаго количеству сахарнаго песку, которое можетъ быть приготовлено на заводѣ въ стодневный періодъ извлеченія перваго сыраго сока, посредствомъ снарядовъ и аппаратовъ, въ описаніи или во внутреннемъ чертежѣ завода значащихся, и соразмѣрно исчисленію, подробно въ § 15 изложенному, а именно:

отъ	200	до	1,000	пудовъ	по	3	руб. сер.
—	1,000	—	2,000	,,	,,	6	,, ,,
—	2,000	—	3,000	,,	,,	9	,, ,,
—	3,000		4,000	,,	,,	12	,, ,,
—	4,000	—	5,000	,,	,,	15	,, ,,
—	5,000	—	6,000	,,	,,	20	,, ,,
—	6,000	—	7,000	,,	,,	25	,, ,,
—	7,000	—	8,000	,,	,,	30	,, ,,
—	8,000	—	9,000	,,	,,	35	,, ,,
—	9,000	—	10,000	,,	,,	40	,, ,,
—	10,000	пудовъ и выше безъ ограниченія по				50	,, ,,

Превышеніе каждаго изъ вышеопредѣленныхъ количествъ, не болѣе какъ сто пудами, не подвергаетъ заводчика взятію вида съ высшимъ платежемъ, противу того, какой, за вычетомъ этого превышенія, причтется.

ГЛАВА II.

Объ акцизѣ вообще и о размѣрѣ онаго.

§ 11.

Установляемый съ свеклосахарнаго производства акцизъ взимается съ каждаго пуда пробѣленнаго сахарнаго песку. Осно-

stosownie do prawa stemplowego.

§ 7.

Pozwolenia na wyrabianie cukru, wydawane być winny podług przepisać się mającego przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu wzoru, za opłatą stosunkową do ilości mączki cukrowéj, jaka wydobyć się może z surowego soku w terminie studniowym, za pomocą naczyń i apparatów, opisem albo planem wewnętrznym fabryki objętych, otrzymanego, a to według wyrachowania wskazanego w § 15-m, mianowicie zaś.

od	200	do	1,000	pudów	po	Rsr.	3,
,,	1,000	,,	2,000	,,	,,	,,	6,
,,	2,000	,,	3,000	,,	,,	,,	9,
,,	3,000	,,	4,000	,,	,,	,,	12,
,,	4,000	,,	5,000	,,	,,	,,	15,
,,	5,000	,,	6,000	,,	,,	,,	20,
,,	6,000	,,	7,000	,,	,,	,,	25,
,,	7,000	,,	8,000	,,	,,	,,	30,
,,	8,000	,,	9,000	,,	,,	,,	35,
,,	9,000	,,	10,000	,,	,,	,,	40,
,,	10,000	do ilości wyższych bez ograniczenia			po	rsr.	50.

Przewyżka wszakże każdéj z powyższych pozycyj, nieprzenosząca sto pudów, nie pociąga za sobą obowiązku brania pozwolenia z wyższą opłatą nad tę, która po potrąceniu téj przewyżki wypadnie.

ROZDZIAŁ II.

O podatku od cukru i o jego wysokości.

§ 11.

Podatek od fabrykacyi cukru z buraków pobieranym będzie od każdego puda mączki cukrowéj białéj. Atoli przybli-

ваніемъ однакожъ ко взиманію таковаго акциза служить будетъ приблизительное лишь исчисленіе количества сахарнаго песку, добываемаго изъ свекловицы, смотря по снарядамъ, служащимъ для извлеченія перваго сыраго сока, обозначенное подробно въ § 15-омъ.

§ 12.

Акцизъ съ сахарнаго песку, смотря по разряду заводовъ, опредѣляется въ слѣдующей соразмѣрности:

A). На заводахъ, выдѣлывающихъ ежегодно болѣе 500 пудовъ пробѣленнаго сахарнаго песку: съ 1 (13) Сентября 1849 г. по то же число 1851 г. по 30 коп. сер.; съ 1 (13) Сентября 1851 г. по то же число 1853 г. по 45 коп. сер.; съ 1 (13) Сентября 1853 г. по то же число 1854 г. по 60 коп. сер. съ пуда.

B). На заводахъ, выдѣлывающихъ ежегодно не болѣе 500 пудовъ пробѣленнаго сахарнаго песку: съ 1 (13) Сентября 1849 г. по то же число 1851 г. по 15 коп. сер ; съ 1 (13) Сентября 1851 г. по то же число 1853 г. по 30 коп. сер.; съ 1 (13) Сентября 1853 г. по то же число 1854 г. по 45 коп. сер. съ пуда.

C). На заводахъ, которые существуютъ менѣе двухъ лѣтъ до 1 (13) Сентября 1849 г., или которые будутъ учреждены послѣ сего срока:

Въ первый періодъ, то есть съ 1 (13) Сентября 1849 г. по то же число 1851 г., никакого акциза не установляется, но токмо обязываются они на право производства брать дозволительные виды, съ платежемъ, опредѣленнымъ въ § 7; въ слѣдующіе же періоды установляется съ нихъ акцизъ: съ 1 (13) Сентября 1851 по то же число 1853 г. по 30 коп. сер.; съ 1 (13) Сентября 1853 г. по то же число 1854 года по 45 коп. серебр.

§ 13.

Еслибы одному лицу, хотябы въ одной и той же губерніи принадлежало нѣсколько заводовъ, выдѣлывающихъ, каждый въ

żone tylko wyrachowanie ilości téjże mączki, otrzymywanéj z buraków podług rozmaitych przyrządów, używanych do wydobycia pierwszego surowego soku, wskazane szczegółowo w § 15-m, będzie zasadą do jego poboru.

§ 12.

Wysokość roczna tego podatku, według klassyfikacyi fabryk, stanowi się jak następuje:

A). W fabrykach produkujących rocznie więcéj nad 500 pudów mączki cukrowéj białéj: od d. 1 (13) Września 1849 r. do tegoż dnia 1851, po kop. 30; od dnia 1 (13) Września 1851 do tegoż dnia 1853, po kop. 45; od d. 1 (13) Września 1853, do tegoż dnia 1854 r., po kop. 60 od puda.

B). W fabrykach nieprodukujących rocznie więcéj jak 500 pudów mączki cukrowéj białéj: od d. 1 (13) Września 1849 r., do tegoż dnia 1851 r. po kop. 15; od d. 1 (13) Września 1851 r. do tegoż dnia 1853, po kop. 30; od d. 1 (13) Września 1853 r. do tegoż dnia 1854 r. po kop. 45 od puda.

C). W fabrykach, które niespełna od dwóch lat przed dniem 1 (13) Września 1849 r. egzystować zaczęły, lub dopiero po tym dniu założone zostaną:

w pierwszym peryodzie, od dnia 1 (13) Września 1849 roku do tegoż dnia 1851 r. żaden podatek nie będzie pobierany, zostaje tylko obowiązek pozyskiwania corocznych pozwoleń, o których mówi § 7, za opłatą; w następnych zaś peryodach stanowi się opłata: od d. 1 (13) Września 1851 do tegoż dnia 1853 roku po kop. sr. 30, od d. 1 (13) Września 1853 do tegoż dnia 1854 r. po kop. sr. 45 od puda.

§ 13.

Gdyby do jednego posiadacza, chociażby w jednéj i téj saméj gubernii, należało więcéj fabryk, nieprodukujących po

особенности, не болѣе 500 пудовъ пробѣленнаго сахарнаго песку, то заводы сіи, въ отношеніи дозволительныхъ на производство видовъ, и въ отношеніи акциза, слѣдуетъ принимать не въ совокупности, а каждый порознь.

§ 14.

Не подлежатъ акцизу:

1). Сахаръ, рафинированный на туземныхъ заводахъ, какъ изъ привознаго тростниковаго сырца или лумпа оплаченныхъ таможенною пошлиною, такъ и съ внутренняго свекловичнаго сырца, съ котораго акцизъ уже взятъ.

2). Некристаллизурующійся сахаръ или такъ называемый „глюкозъ“ (сыропъ и патока), изъ свекловицы, картофеля и другихъ веществъ добываемый.

ГЛАВА III.

О порядкѣ взиманія акциза.

§ 15.

Для опредѣленія количества акциза, слѣдуемаго съ каждаго свеклосахарнаго завода, исчисляется количество сахарнаго песку, ежесуточно (т. е. въ продолженіе 24-хъ часовъ) на немъ изъ сыраго сока приблизительно добываемаго.

Въ основаніе сего исчисленія принимаются:

a) среднее содержаніе сахарнаго песку въ берковцѣ (10 пудовъ или 400 фунтовъ) свекловицы, очищенной отъ земли, и

b) число, сила и емкость различныхъ снарядовъ и аппаратовъ, служащихъ для извлеченія изъ свекловицы перваго сыраго сока.

szczególnie większéj ilości nad 500 pudów mączki cukrowéj białéj, fabryki te, co do pozwoleń na fabrykacyę i co do podatku, nie będą uważane zbiorowo, ale każda z osobna.

§ 14.

Nie ulegają opłacie podatku:

1). cukier rafinowany w fabrykach krajowych, tak z zagranicznego surowego cukru, albo lumpu, od którego cło zostało opłacone, jako i z mączki krajowéj produkcyi, od któréj wniesiono podatek;

2). cukier niedający się skrystalizować, czyli tak zwany glucose (syrop i patoka), otrzymywany z buraków, kartofli i innych roślin.

ROZDZIAŁ III.

O sposobie poboru podatku.

§ 15.

Dla oznaczenia wysokości podatku, przypadającego od każdéj fabryki cukru z buraków, obrachowuje się ilość mączki cukrowéj, otrzymywać się mogącéj w tejże fabryce z pierwszego surowego soku w ciągu doby, czyli 24 godzin, sposobem przybliżonym.

Za zasadę do tego obrachowania przyjmuje się:

a) średnia proporcya mączki cukrowéj, zawierającéj się w berkowcu (10 pudów czyli 400 funtów) buraków oczyszczonych z ziemi,— i

b) liczba, siła, objętość rozmaitych przyrządów i apparatów, używanych do otrzymywania pierwszego surowego soku z buraków.

Для единообразнаго въ семъ отношеніи дѣйствія исполнительныхъ властей, установляется слѣдующій порядокъ исчисленія:

1) Среднее содержаніе сахарнаго песку въ каждомъ берковцѣ свекловицы, очищенной отъ земли опредѣляется, безъ измѣненія въ теченіе пяти лѣтъ, въ три процента вѣса свекловицы или въ 12 фунтовъ пробѣленнаго сахара.

2) По сему опредѣленному трехпроцентному содержанію сахарнаго песку въ свекловицѣ, исчисляется ежесуточное производство каждаго завода, смотря по снарядамъ холодной либо горячей вымочки, или по силѣ прессовъ, посредствомъ коихъ извлекается первый сырой сокъ, а именно:

I) при холодной вымочкѣ употребляются такъ называемые порядки; каждый порядокъ состоитъ обыкновенно изъ шести до осьми чановъ, имѣющихъ въ вышину, безъ уторовъ, одинъ аршинъ, а въ діаметрѣ—одинъ аршинъ пять вершковъ. Суточная выработка каждаго таковаго порядка, полагается 18 берковцевъ (180 пудовъ) свекловицы, представляющихъ, по вышеопредѣленному трехпроцентному содержанію, $5\frac{1}{2}$ пудовъ бѣлаго сахарнаго песку въ сутки.

Примѣчаніе. Принявъ за основаніе сей расчетъ производства нормальнаго порядка чановъ, соразмѣрно оному надлежитъ исчислять силу чановъ иныхъ размѣровъ, если оные гдѣ либо окажутся, по количеству жидкости, вмѣщающейся въ одномъ такомъ чанѣ, сравнительно съ емкостію чановъ вышепоказаннаго нормальнаго размѣра.

II) При горячей вымочкѣ. Если заводъ дѣйствуетъ посредствомъ горячей вымочки, то свойственные ей способы подвергаются также предварительному при начатіи работы трехсуточному въ присутствіи подлежащаго чиновника опыту, по которому опредѣляется среднее количество берковцевъ суточной работы и по оной количество пробѣленнаго сахара, добываемаго по нормѣ трехпроцентнаго содержанія сахара въ свекловицѣ.

Dla jednostajnego w tym względzie postępowania Władz wykonawczych, przepisuje się następujący porządek do obrachowywania opłaty skarbowéj:

1) Średnia proporcya mączki w każdym berkowcu buraków oczyszczonych z ziemi naznacza się na lat pięć, bez zmiany, po 3% wagi buraków, czyli po 12 funtów białéj mączki.

2) Podług tego trzech-procentowego naznaczenia proporcyi mączki cukrowéj w burakach, wynajduje się wyrobek na jedną dobę w każdej fabryce, ze względem na to, czyli wydobywanie pierwszego surowego soku odbywa się sposobem maceracyi zimną lub gorącą wodą, lub też siłą prass, w sposób jak następuje:

I) Przy maceracyi zimną wodą,—tu używają się tak zwane koleje (partye) produkcyi. Każda taka koléj składa się zwykle z 6 do 8 kadzi, mających, nie licząc wątorów, wysokości arszyn jeden a średnicy arszyn jeden i pięć werszków. Wyrób na dobę każdéj takiéj kolei przyjmuje się na 18 berkowców (180 pudów) buraków, wyobrażających, podług powyższego trzech-procentowego naznaczenia, $5\frac{1}{2}$ pudów białéj mączki cukrowéj na dobę.

Uwaga. Przyjmując za prawidło to obliczenie produkcyi jednéj kolei normalnéj, według niego należy obliczać siłę kadzi innych rozmiarów, gdzie się one okażą, podług ilości cieczy w każdéj takiéj kadzi, w porównaniu z objętością kadzi, wyżéj opisanego normalnego rozmiaru.

II) Przy maceracyi gorącą wodą. Gdzie system maceracyi gorącą wodą jest przyjęty, należy odbyć przedewszystkiem próbę przez trzy doby w początkach fabrykacyi, kiedy taż fabrykacya jest już w pełnym biegu, w obecności Urzędnika Kontrolnego. Podług téj próby ustanawia się średnia ilość berkowców używanych na dobę, a z niéj znowu ilość mączki cukrowéj białéj, w stosunku trzech procentowéj normy znajdowania się mączki w burakach.

Опредѣленная единожды суточная выработка порядкомъ горячей вымочки остается размѣромъ исчисленія для слѣдующихъ годовъ, доколѣ тѣ порядки не будутъ замѣнены иными.

III.) На заводахъ, дѣйствующихъ прессами, наблюдается слѣдующее:

1) При употребленіи для выжимки свекловицы гидравлическихъ прессовъ, принимается въ разсчетъ діаметръ цилиндра, для опредѣленія, по силѣ давленія, количества берковцевъ, суточной работы, а именно:

a) для девяти-дюймоваго пресса, 25 берковцевъ свекловицы, представляющихъ, по вышеопредѣленному исчисленію, 7 ½ пудовъ бѣлаго сахарнаго песку;

b) для десяти-дюймоваго пресса, 30 берковцевъ, представляющихъ 9 пудовъ бѣлаго сахарнаго песку;

c) для двѣнадцати-дюймоваго пресса, 40 берковцевъ, представляющихъ 12 пудовъ бѣлаго сахарнаго песку.

Примѣчаніе. Если окажутся на нѣкоторыхъ заводахъ гидравлическіе прессы съ цилиндрами меньшихъ діаметровъ, какъ напримѣръ въ 8, 7 или 6 дюймовъ, то предоставляется Коммисіи Финансовъ опредѣлить въ меньшей степени норму суточной на нихъ выжимки свекловичной мязги, согласно имѣющимъ поступить въ оную описаніямъ сихъ прессовъ.

2) На тѣхъ заводахъ, на которыхъ употребляются для выжимки свекловицы ручные прессы, какъ-то винтонажимные, рычажные или ударные и пр., изслѣдованіе количества берковцевъ суточной на каждомъ изъ нихъ работы производится въ первые трое сутокъ послѣ начатія работы въ присутствіи отряженнаго къ тому контрольнаго чиновника и, по сложности трехъ-суточной выжимки, опредѣляется, для каждаго такого пресса, число берковцевъ суточной выработки, а по оной—количество пробѣленнаго песку, добываемое по нормѣ трехъ-процентнаго содержанія сахара въ свекловицѣ.

Raz ustanowiona wysokość wyrobu dziennego dla każdéj kolei (partyi) kadzi, do maceracyi gorącéj służących, trwać ma za miarę i do lat następnych, dopóki kadzie, do tych kolei należące, nie zostaną zmienione.

III) Przy prassach należy mieć uwagę na następujące okoliczności:

1) W fabrykah używających prass hydraulicznych, przyjmuje się średnica cylindra za miarę do oznaczania, w e dług siły ciśnięcia, liczby berkowców codziennego wyrobu, mianowicie:

a) dla prassy 9-calowéj, 25 berkowców buraków, wyobrażających, podług zasady wyżéj przyjętéj, 7 ½ pudów białéj mączki cukrowéj;

b) dla prassy 10-calowéj, 30 berkowców, wyobrażających 9 pudów białéj mączki cukrowéj;

c) dla prassy 12-calowéj, 40 berkowców, wyobrażających 15 pudów białéj mączki cukrowéj.

Uwaga. Jeżeli w których fabrykach znajdują się prassy hydrauliczne z cylindrami mniejszéj średnicy, jak naprzykład: 8, 7 lub 6 cali, w takim razie Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, na zasadzie opisu tego rodzaju prass, naznaczy dla nich normę jednodniowego wyrobu buraków niższego stopnia.

2) W fabrykach używających do wyciskania soku z buraków prass mechanicznych, jako to: szrubowych, klinowych, walcowych i t. p. wynalezienie dziennego wyrobu ilości buraków dla każdéj z nich, następuje po próbie, przez trzy doby trwającéj w początkach fabrykacyi, kiedy taż fabrykacya jest już w pełnym biegu, w obecności Urzędnika Kontrolnego, biorąc przecięcie z trzechdniowego wycisku soku i naznaczając według tego dla każdéj prassy ilość berkowców dziennego wyrobu, a następnie ilość białéj mączki cukrowéj, w stosunku przyjętéj 3-ch procentowéj normy znajdowania się mączki w burakach.

Дознанная однажды суточная выработка сихъ прессовъ остается размѣромъ исчисленія для слѣдующихъ годовъ, доколѣ тѣ прессы не будутъ замѣнены другими.

Результаты средней дневной выработки различныхъ аппаратовъ, употребляемыхъ, какъ для вымочки посредствомъ холодной или горячей воды, такъ и при прессахъ, во 2-мъ пунктѣ упоминаемыхъ, а равно исчисленіе, на основаніи сихъ результатовъ, количества слѣдуемаго съ завода акциза, представляются, чрезъ Губернскія Правленія, на разсмотрѣніе и утвержденіе Коммисіи Финансовъ, и послѣ уже сего утвержденія, служить будутъ основаніемъ ко взиманію акциза.

Сими же способами имѣетъ быть исчисляемъ акцизъ съ сахарнаго песку, добываемаго изъ другихъ, кромѣ свекловицы, сахаристыхъ растеній.

Но, прежде приступа къ подобному добыванію, надлежитъ обратиться въ Коммисію Финансовъ съ просьбою объ опредѣленіи нормальнаго количества (единицы) сахарнаго песку, въ каждомъ берковцѣ такихъ растеній заключающагося.

ГЛАВА V.

О торговлѣ сахаромъ.

§ 29.

Торговля сахарнымъ пескомъ и сахаромъ рафинированнымъ, какъ розничная, такъ и оптовая, производится безъ всякаго ограниченія; посему сахарнымъ заводчикамъ не воспрещается продавать патоку, сахарный песокъ, равно какъ и сахаръ рафинадъ или мелисъ въ головахъ или кускахъ, кому и какъ заблагоразсу-

Raz ustanowiona wysokość wyrobu dziennego dla tego rodzaju prass, trwać ma za miarę i do lat następnych, dopóki prassy te nie będą zastąpione innemi.

Rezultaty prób odbytych dla ustanowienia średniego jednodniowego wyrobu dla rozmaitych apparatów, wymienionych wyżéj przy maceracyi gorącéj i przy prassach w ustępie 2-m, jakoteż ustanowienie, na zasadzie tych rezultatów, normy do podatku, będą przedstawiane, przez pośrednictwo Rządów Gubernialnych do przejrzenia i potwierdzenia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, i po potwierdzeniu, dopiero służyć będą za zasadę do obrachunku podatku.

Podług tych samych zasad obliczony być ma podatek od mączki cukrowéj białéj, z innych jeszcze prócz buraków roślin, pierwiastek cukru zawierających, wyrabiany. Przed przystąpieniem wszakże do takiéj fabrykacyi, potrzeba udać się do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu o ustanowienie ilości mączki cukrowéj białéj, jaka rachować się ma z każdego berkowca takich roślin.

ROZDZIAŁ V.

O handlu cukrem.

§ 29.

Przedaż mączki cukrowéj i cukru rafinowanego krajowego wyrobu, tak częściowa, jak hurtowa, dozwala się, bez żadnego ograniczenia; dla tego posiadaczom fabryk cukrowych wolno jest przedawać syrop, mączkę cukrową, i cukier rafinowany czyli melis w głowach lub kruchach, komu i jak podobać się będzie,

дится, съ соблюденіемъ лишь правилъ на счетъ контроля сахара установленныхъ.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Министръ Статсъ-Секретарь, (подписано) *Ив. Туркулл.*

N° 3.

Измѣненіе акциза съ сахарнаго песку, выдѣлываемаго на свеклосахарныхъ заводахъ въ Царствѣ Польскомъ.

(19 Ноября (1 Декабря) 1857 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, и проч., и проч., и проч.

Принявъ во вниманіе, что съ развитіемъ нынѣ свеклосахарнаго производства въ Нашемъ Царствѣ Польскомъ, не существуетъ уже тѣхъ причинъ, которыя, при утвержденіи 11 (23) Сентября 1849 года Устава объ акцизѣ съ выдѣлываемаго въ Царствѣ сахарнаго песку, были въ виду для опредѣленія сей подати въ количествѣ, уменьшенномъ въ сравненіи съ заводами, прежде устроенными, и что за симъ заводы эти, не смотря на время учрежденія оныхъ, могутъ быть уравнены въ платежѣ таковаго акциза, а токмо для заводовъ, въ маломъ размѣрѣ устроенныхъ, необхо-

z zachowaniem wszakże rozporządzeń, dotyczących kontroli cukru.

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) *Ig. Turkuł.*

N° 3.

Zmiana opłaty od mączki cukrowéj, wyrabianéj w fabrykach cukrowych Królestwa.

(d. 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożéj Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski, etc., etc., etc.

Wziąwszy na uwagę, że skutkiem rozwinięcia się fabrykacyi cukru z buraków w Naszém Królestwie Polskiem, ustały powody, dla których, w potwierdzonéj pod d. 11 (23) Września 1849 roku Ustawie o podatku od mączki cukrowéj w témże Królestwie wyrabianéj, oznaczoną była dla nowych fabryk cukrowych mniejsza stopa podatku, aniżeli dla dawnych, i że fabryki te mogą być na przyszłość, bez względu na czas ich założenia, porównane w opłacie, a tylko dla fabryk na małą skalę urządzonych, jest

димо еще въ семъ отношеніи облегченіе,— по представленію Совѣта Управленія Царства, повелѣваемъ:

Ст. 1.

Съ выдѣлываемаго на заводахъ Царства Польскаго сахарнаго песку взимать съ 20 Декабря (1 Января) 1857/8 года, не смотря на время учрежденія оныхъ, слѣдующій акцизъ.

— съ заводовъ значительнѣйшихъ, или устроенныхъ для выдѣлки болѣе тысячи пудовъ сахарнаго песку въ годъ, по шестидесяти копѣекъ серебромъ съ пуда;

— съ заводовъ меньшихъ, или устроенныхъ для выдѣлки не болѣе тысячи пудовъ сахарнаго песку въ годъ, по сорока пяти копѣекъ серебромъ съ пуда.

Ст. 2.

Исполненіе сего указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія.

Данъ въ С-Петербургѣ, Ноября 19 (Декабря 1) дня 1857 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *О. Тымовскій.*

---

jeszcze ulga w podatku potrzebną,—na przedstawienie Rady Administracyjnéj Królestwa, Rozkazaliśmy i Rozkazujemy.

Art. 1.

Od mączki cukrowéj, w fabrykach cukrowych Królestwa Polskiego począwszy od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 1857/8 roku wyrabianéj, pobieraną być ma, bez względu na czas założenia tych fabryk, następująca opłata, mianowicie:

— w fabrykach większych, czyli urządzonych do wyrabiania więcéj jak tysiąc pudów mączki cukrowéj rocznie, po kopiejek sześćdziesiąt od puda;

— w fabrykach mniejszych, czyli urządzonych do wyrabiania rocznie nie więcéj nad tysiąc pudów mączki, po kopiejek czterdzieści pięć od puda.

Art. 2.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw ma być umieszczony, Radzie Administracyjnéj polecamy.

Dan w Petersburgu, dnia 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 roku

(podpisano) „ALEXANDER.“

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *J. Tymowski.*

N° 4.

Объ измѣненіи установленнаго въ Уставѣ 1849 года правила объ опредѣленіи суточной выработки свекловицы на сахарныхъ заводахъ.

(14 (26) Іюня 1860 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
и проч., и проч., и проч.

Имѣя въ виду, что въ существовавшихъ доселѣ основаніяхъ для взиманія акциза съ свеклосахарнаго производства, которыя въ Имперіи и Царствѣ Польскомъ установлены были единообразно, для возможнаго уравненія положенія сахарныхъ ихъ заводчиковъ, послѣдовали нынѣ въ Имперіи нѣкоторыя измѣненія,—по представленію Совѣта Управленія Царства, повелѣваемъ:

Ст. 1.

Съ открытіемъ дѣйствій сахарныхъ въ Царствѣ Польскомъ заводовъ въ 1860/1 году, то есть съ 1(13) Сентября сего года, норма суточной выдѣлки на нихъ свекловицы будетъ опредѣляема по трехъ-суточному испытанію, которое должно производиться на каждомъ заводѣ, не смотря на различіе употребляемыхъ для сего снарядовъ, а за симъ предписанныя въ §-ѣ 15-омъ Устава 1849 года объ акцизѣ съ свеклосахарнаго производства въ Цар-

N° 4.

Zmiana przepisu Ustawy z r. 1849 o stanowieniu wysokości dziennego wyrobu buraków w fabrykach cukru.

(d. 14 (26) Czerwca 1860 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
etc., etc., etc.

Mając na względzie, że w istniejących dotąd zasadach co do poboru podatku od cukru z buraków wyrabianego, które w Cesarstwie i Królestwie Polskiem, dla zrównania ile być może położenia fabrykantów cukru, były jednostajne, obecnie w Cesarstwie zaszły niejakie zmiany,—na przedstawienie Rady Administracyjnéj Królestwa, rozkazujemy:

Art. 1.

Od początku kampanii fabrycznéj 186$^0/_1$, czyli od dnia 1 (13) Września r. b. wysokość dziennego wyrobu buraków w fabrykach Królestwa, stanowioną będzie podług trzydniowéj próby, w każdéj fabryce dopełniać się mającéj, bez względu na rodzaj przyrządów fabrycznych; w skutku czego przepisy podane w § 15 Ustawy z roku 1849, o podatku od cukru wyrabianego w Kró-

ствѣ правила, относящіяся къ опредѣленію суточной выработки свекловицы на другомъ основаніи, отмѣнаются.

Ст. 2.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства укажетъ исполнительнымъ властямъ порядокъ производства испытаній, въ предыдущей статьѣ упомянутыхъ.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго Указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Царства.

Данъ въ Красномъ-Селѣ, Іюня 14 (26) дня 1860 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: за Министра Статсъ-Секретаря,
Товарищъ Министра *В. Платоновъ.*

---

lestwie, a tyczące się stanowienia dziennego wyrobu buraków na innéj zasadzie, w swéj mocy ustają.

Art. 2.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wskaże Władzom wykonawczym porządek odbywania prób, o których się w artykule poprzednim powiedziało.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Radzie Administracyjnéj Królestwa polecamy.

Dan w Krasném-Siele, dnia 14 (26) Czerwca 1860 roku.

(podpisano) „ALEXANDER.“

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
w zastępstwie, Towarzysz Ministra,
(podpisano) *W. Płatonow.*

N° 5.

Объ опредѣленіи низшаго разряда акциза съ сахарнаго песку только съ тѣхъ заводовъ, на коихъ годовая производительность сего песку составляетъ не болѣе 500 пудовъ.

(31 Августа (12 Сентября) 1860 года)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, и проч., и проч., и проч.

Въ видахъ надлежащаго уравненія акциза съ свеклосахарнаго производства въ Нашемъ Царствѣ Польскомъ, съ акцизомъ сего рода, взимаемымъ въ Имперіи,—по представленію Совѣта Управленія, повелѣваемъ:

Ст. 1.

Опредѣленный указомъ Нашимъ, 19 Ноября (1 Декабря) 1857 года, акцизъ низшаго разряда съ сахарнаго песку, выдѣлываемаго на заводахъ Царства Польскаго, а именно съ заводовъ, вырабатывающихъ онаго не болѣе тысячи пудовъ въ годъ, взимать на будущее время, съ 20 Декабря (1 Января) 1860/1 года, только съ тѣхъ заводовъ, на коихъ годовая производительность сего песку составляетъ не болѣе пятисотъ пудовъ.

N° 5.

Oznaczenie niższéj stopy podatku od mączki cukrowéj tylko dla fabryk, mniéj jak 500 pudów téjże mączki rocznie wyrabiających.

(d. 31 Sierpnia (12 Września) 1860 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski, etc., etc., etc.

Celem należytego zrównania podatku od cukru, w Naszém Królestwie Polskiém z buraków wyrabianego, z takimże podatkiem w Cesarstwie pobieranym, na przedstawienie Rady Administracyjnéj, rozkazujemy:

Art. 1.

Oznaczona Ukazem Naszym z dnia 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 roku niższa stopa podatku w Królestwie Polskiem od mączki cukrowéj, mianowicie dla fabryk mniéj jak tysiąc pudów rocznie onéj wyrabiających, ma być, począwszy od dnia 20 Grudnia (1 Stycznia) 186/1 roku, stosowaną tylko do fabryk takich, które nie więcéj jak pięćset pudów téjże mączki rocznie wyrabiać będą.

Ст. 2.

Исполненіе настоящаго указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія Царства.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Августа 31 (Сентября 12) дня 1860 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *О. Тымовскій.*

N° 6.

Предположеніе о разрѣшеніи вывозить ежегодно изъ Царства въ Имперію, черезъ Пруссію, 250,000 пудовъ сахара рафинада въ головахъ.

(1 (13) Августа 1859 года.)

Его Сіятельству Князю Намѣстнику въ Царствѣ.

Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По просьбѣ владѣльцевъ здѣшнихъ сахароварныхъ заводовъ о дозволеніи имъ перевезти изъ Царства въ Имперію, чрезъ Прусскіе порты, извѣстное количество сахара рафинада туземна-

Art. 2.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Radzie Administracyjnéj polecamy.

Dan w Carskiem-Siele, d. 31 Sierpnia (12 Września) 1860 r.

(podpisano) „ALEXANDER.“

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *J. Tymowski.*

N° 6.

Wniosek o dozwolenie wyprowadzania corocznie z Królestwa do Cesarstwa, transito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.

(d. 1 (13) Sierpnia 1859 r.)

Do Księcia Namiestnika Królestwa.

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wskutek prośby właścicieli fabryk cukru w Królestwie, o dozwolenie przewozu z Kraju tutejszego do Cesarstwa transito przez Pruskie porty, pewnéj ilości cukru rafinatu produkcyi miej-

го производства, Ваше Сіятельство, согласно съ заключеніемъ Господина Министра Финансовъ, повелѣніемъ отъ 28 Апрѣля (10 Мая) сего года, за № 2,881, изволили разрѣшить отправить изъ Царства въ Балтійскіе порты Имперіи, черезъ Данцигъ и Штетинъ, 250,000 пудовъ рафинированнаго свекловичнаго сахара.

Хотя таковое облегченіе весьма важно для здѣшнихъ сахароварныхъ заводовъ, какъ однако мѣра эта только единовременна, то она не можетъ принести той пользы фабрикамъ, какую доставляло бы имъ постоянное разрѣшеніе вывоза извѣстнаго количества туземнаго сахара въ Имперію; ибо въ такомъ случаѣ, облегченіе это, открывая производителямъ виды на сбытъ сахара въ Россію, было бы поощреніемъ для туземныхъ заводовъ въ постоянномъ стремленіи ихъ къ улучшенію производительности и разширенію своихъ дѣйствій.

Принимая затѣмъ въ уваженіе, что дозволеніе постояннаго вывоза сахара этимъ путемъ въ Имперію можетъ произвесть выгодное вліяніе на сахароварную промышленность, а по этому самому и на туземное земледѣліе, которое тѣсно связано съ нею, имѣю честь, сообразно заключенію Мануфактурнаго Совѣта, представить обстоятельство это на благоусмотрѣніе Вашего Сіятельства, съ тѣмъ, чтобы дозволено было отправлять изъ Царства въ Имперію, черезъ Пруссію, ежегодно 250/т. пудовъ рафинированнаго свекловичнаго сахара, подобно тому, какъ это допускается въ отношеніи другихъ продуктовъ, коихъ перевозка сказаннымъ путемъ въ Имперію и оттуда въ Царство дозволена съ 1853 года.

Еслибы Вашему Сіятельству благоугодно было войти о томъ въ сношеніе съ Господиномъ Министромъ Финансовъ, то, по воспослѣдованіи на это общаго разрѣшенія, можно будетъ принять за правило:

что дозволенное къ вывозу количество сахара будетъ распредѣляемо на туземные сахароварные заводы, по размѣру ихъ производства;

что раньшее по сему предмету ходатайство одной фабрики не воспрепятствуетъ позже являющейся фабрикѣ воспользоваться этою мѣрою;

scowéj, — Wasza Książęca Mość, zgodnie z wnioskiem Ministra Finansów Cesarstwa, decyzyą objawioną mu w reskrypcie z dnia 28 Kwietnia (10 Maja) r. b. № 2,881 raczyłeś zezwolić na przewiezienie z Królestwa morzem przez Gdańsk lub Szczecin do portów Baltyckich Cesarstwa 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.

Powyższe ułatwienie, jak z jednéj strony jest niewątpliwie nader ważném dla krajowych fabryk cukru, tak z drugiéj, jako tylko jednorazowé, nie zapewnia tych korzyści dla przemysłu cukrowego, jakich spodziewaćby się można, gdyby było stałem, w którym to razie ułatwienie takowe nastręczając producentom cukru dostateczny odbyt do Rossyi, stanowiłoby niemałą zachętę dla krajowych cukrowni do ciągłego postępu na drodze ulepszeń i rozszerzania działania tych zakładów.

Z uwagi zatém, że dozwolenie stałego wywozu cukru drogą powyższą do Cesarstwa może wywrzeć korzystny wpływ na przemysł cukrowy, a tém samém i na rolnictwo krajowe, które z tym przemysłem w bardzo ścisłym zostaje związku, mam zaszczyt, na skutek przełożenia w téj mierze Rady Przemysłowéj, przedmiot ten przedstawić do uznania Waszéj Książęcéj Mości, z wnioskiem: o dozwolenie wyprowadzania corocznie z Królestwa do Cesarstwa, transito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach, podobnie jak to następuje co do innych płodów, których przewóz tą drogą do Cesarstwa i nawzajem jest od roku 1853 dozwolony.

Wrazie gdyby Waszéj Książęcéj Mości spodobało się znieść w téj mierze z Ministrem Finansów Cesarstwa i zezwolić na proponowane ułatwienie, uważałbym właściwém zamieszczenie w takowém zezwoleniu następujących warunków:

że ilość dozwolić się mająca do wywozu, rozdzieloną będzie między cukrownie krajowe w stosunku do obszerności zakładów i ilości ich wyrobów;

że wcześniejsze zgłoszenie się w tym względzie z prośbą jednego zakładu, nie wyłączy od wolności użycia tego środka przychodzącego późniéj drugiego zakładu;

и что на сей конецъ, до открытія сплава по здѣшнимъ рѣкамъ, будутъ требоваться отъ фабрикъ подписки на счетъ того, какое именно количество сахара каждая изъ нихъ желаетъ отправить въ Имперію.

Варшава, 1 (13) Августа 1859 года.

Тайный Совѣтникъ (подписано) *Мухановъ.*

№ $^{3911}/_{20693}$.

N° 7.

Разрѣшеніе на ежегодный вывозъ изъ Царства Польскаго въ Имперію, транзитомъ черезъ Пруссію, 250/т. пудовъ сахара рафинада въ головахъ.

(21 Декабря (2 Января) 1859/60 года.)

Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Намѣстникъ Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ.

Вслѣдствіе представленія Вашего Превосходительства, за № $^{20693}/_{3911}$, я входилъ въ сношеніе съ Министромъ Финансовъ, который нынѣ увѣдомилъ меня: что съ своей стороны не встрѣчаетъ препятствія къ обращенію въ постоянную мѣру даннаго владѣльцамъ сахароварныхъ заводовъ въ Царствѣ разрѣшенія перевезти въ нынѣшнемъ году въ Имперію, моремъ черезъ Данцигъ и Штетинъ, 250/т. пудовъ свекловичнаго сахара, съ соблюденіемъ постановленныхъ для этой перевозки правилъ.

i że tym końcem przed rozpoczęciem się żeglugi na rzekach tutejszych, mają być ściągane od każdéj fabryki deklaracye, co do mającego nastąpić przewozu.

w Warszawie, dnia 1 (13) Sierpnia 1859 roku.

Tajny Radca (podpisano) *Muchanow.*

№ $^{3911}/_{20693}$.

N° 7.

Przyzwolenie na wyprowadzanie corocznie z Królestwa do Cesarstwa, transito przez Prussy, 250,000 pudów cukru rafinowanego w głowach.

(d. 21 Grudnia (2 Stycznia) 1859/60 r.)

Do Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Namiestnik Jego Cesarsko Królewskiej Mości w Królestwie Polskiem.

Wskutek przedstawienia JW. Pana za № $^{20693}/_{3911}$, zniosłem się z Ministrem Skarbu, który obecnie zawiadomił mnie: że nie znajduje ze swéj strony przeszkody przeciwko przyjęciu za stałą zasadę, udzielonego właścicielom fabryk cukrowych w Królestwie dozwolenia na wyprowadzenie w roku bieżącym do Cesarstwa morzem przez Gdańsk i Szczecin 250,000 pudów cukru burakowego, z zachowaniem obowiązujących w téj mierze przepisów.

По поводу однако сего разрѣшенія, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Княжевичъ полагаетъ: что, при принятіи настоящей мѣры, было бы полезно, чтобы, для уравненія выгодъ свеклосахарныхъ заводчиковъ въ обоихъ краяхъ, существовалъ постоянно одинаковый съ Имперіею Уставъ объ акцизѣ свекловичнаго сахара, между тѣмъ какъ нынѣ, хотя здѣсь сей сахаръ обложенъ однимъ и тѣмъ же акцизомъ, какъ и въ Имперіи, но въ Царствѣ льготою въ платежѣ уменьшеннаго акциза пользуются заводы, выдѣлывающіе до 1/т. пудовъ въ годъ, тогда какъ въ Имперіи оная по Уставу распространена лишь на заводы, въ коихъ добывается не болѣе 500 пудовъ въ годъ.

Приказавъ сдѣлать по Нешавской, Границкой и Варшавской Таможнямъ распоряженіе о пропускѣ вывозимаго изъ Царства Польскаго въ Имперію моремъ свекловичнаго сахара съ соблюденіемъ правилъ, изложенныхъ въ предписаніи моемъ на имя Вашего Превосходительства отъ 28 Апрѣля (10 Мая) с. г., № 2,881, увѣдомляю Васъ о томъ, для соотвѣтственнаго распоряженія, чтобы правила эти приняты были къ руководству подвѣдомственною Вамъ Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ, при выдачѣ разрѣшеній на вывозъ означеннаго сахара.

Что же касается до предположенія Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Княжевича на счетъ сравненія льготы, допущенной въ платежѣ уменьшеннаго акциза для сахароварныхъ заводовъ въ Царствѣ Польскомъ, съ таковою же льготою въ Имперіи существующею, то я предписалъ вмѣстѣ съ симъ Главному Директору, Предсѣдательствующему въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, представить мнѣ, по сношеніи съ Вами, заключеніе по сему предмету.

Варшава, 21 Декабря (2 Января) 1859/60 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ (подписано) *Князь Горчаковъ.*

№ 5,307.

Z powodu jednakże tego dozwolenia, Rzeczywisty Radca Tajny Kniażewicz mniema: że przy wprowadzeniu stałéj zasady, byłoby pożytecznem, ażeby dla zrównania dogodności dla właścicieli fabryk cukru z buraków w obydwóch krajach, istniała stale jednakowa z Cesarstwem Ustawa o podatku burakowego cukru; tymczasem, jak obecnie, chociaż cukier ten obłożony jest tutaj tym samym jak i w Cesarstwie podatkiem, lecz w Królestwie korzystają z dobrodziejstwa opłaty zmniejszonego podatku fabryki wyrabiające do tysiąca pudów rocznie, kiedy w Cesarstwie rozciągniętém jest ono, podług Ustawy, do tych tylko fabryk, w których wyrabia się nie więcéj jak 500 pudów rocznie.

Rozkazawszy wydać do komór: w Nieszawie, Granicy i Warszawie rozporządzenia o przepuszczaniu wyprowadzanego morzem z Królestwa Polskiego do Cesarstwa cukru burakowego, z zachowaniem przepisów wymienionych w reskrypcie moim z dnia 28 Kwietnia (10 Maja) r. b. № 2,881, zawiadamiam o tém JW. Pana, a to w celu, aby przepisy te przyjęte były przez podwładną mu Kommissyę Spraw Wewnętrznych za zasadę, przy udzielaniu pozwoleń na wywóz wspomnionego cukru.

Co się zaś tyczy wniosku Rzeczywistego Radcy Tajnego Kniażewicza, w przedmiocie zrównania ulgi w opłacie zmniejszonego podatku, udzielonéj fabrykom cukru w Królestwie Polskiem z podobnąż ulgą istniejącą w Cesarstwie; poleciłem jednocześnie Dyrektorowi Głównemu Prezydującemu w Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, ażeby za porozumieniem się z JW. Panem wnioski swoje w téj mierze przedstawił.

Warszawa, d.21 Grudnia (2 Stycznia) 1859/60 roku.

Namiestnik, Generał-Adjutant, (podpisano) *Książe Gorczaków.*

№ 5,307.

№ 8.

О размѣрѣ пошлины отъ сахара, привозимаго изъ за границы.

(8 (20) Апрѣля 1863 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Таможенное Отдѣленіе при собственной Канцеляріи Намѣстника Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ.

Таможенное Отдѣленіе имѣетъ честь препроводить при семъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, для опубликованія ко всеобщему свѣдѣнію, копію съ отзыва Департамента Внѣшней Торговли отъ 18 (30) Марта сего года, за № 3,758, по Высочайшему повелѣнію, о нѣкоторыхъ измѣненіяхъ въ тарифныхъ постановленіяхъ объ иностранномъ сахарѣ.

Варшава, 8 (20) Апрѣля 1863 года.

Управляющій Отдѣленіемъ (подписано) *Хелчинскій.*

№ 3,703.

Примѣчаніе. Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, предписаніемъ отъ 30 Апрѣля (12 Мая) 1863 года, за N^{o} $^{10128}/_{2528}$, поставила въ извѣстность Губернскія Правленія и Магистратъ г. Варшавы объ изложенномъ въ приложеніи къ настоящему номеру Высочайше утвержденномъ мнѣніи Государственнаго Совѣта Имперіи.

№ 8.

Oznaczenie cła od cukru przywożonego z za granicy.

(d. 8 (20) Kwietnia 1863r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Wydział Celny przy Kancellaryi Namiestnika Jego Cesarsko-Królewskiej Mości w Królestwie Polskiem.

Kopię odezwy Departamentu handlu zewnętrznego z dnia 18 (30) Marca r. b. № 3,758, o zaprowadzonych z Najwyższego rozkazu niektórych zmianach w taryffie na cukier zagraniczny, Wydział Celny ma honor przesłać przy niniejszém Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, dla podania do powszechnéj wiadomości.

Warszawa, d. 8 (20) Kwietnia 1863 roku.

Zarządzający Wydziałem, (podpisano) *Hełczyński.*

№ 3,703.

Uwaga. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zawiadomiła reskryptem z dnia 30 Kwietnia (12 Maja) 1863 roku, N. $^{10128}/_{2528}$, Rządy Gubernialne i Magistrat miasta Warszawy o Najwyżéj zatwierdzonem zdaniu Rady Państwa, o jakiem jest mowa w annexie do niniejszego numeru należącym.

Приложеніе къ N° 8-му.

Копія съ отзыва Департамента Внѣшней Торговли въ Таможенное Отдѣленіе.

Государственный Совѣтъ, Высочайше утвержденнымъ 14 сего Марта мнѣніемъ, положилъ:

1) По европейской торговлѣ, пошлину на сахаръ сырецъ, по привозу сухимъ путемъ, установить въ 2 руб. 50 коп. сер. съ пуда, а пошлину на сахаръ рафинадъ, по морскому привозу, въ 4 руб. 50 коп. сер. съ пуда, и затѣмъ отмѣнить установленное въ 1862 году правило о томъ, чтобы съ сихъ родовъ сахара, при привозѣ оныхъ по желѣзной дорогѣ, для очистки пошлиною въ портовыя и Московскую таможни, была взимаема портовая, а не сухопутная пошлина.

Примѣчаніе. Установленная тарифомъ 1857 года пошлина на рафинированный сахаръ, по привозу въ Черноморскіе порты Закавказскаго края, остается безъ измѣненія.

2) Допустить къ привозу, какъ моремъ, такъ и сухимъ путемъ, съ пошлиною, на сырецъ установленною, всякій сахаръ толченный, и за симъ слова статьи 99-ой общаго таможеннаго тарифа 1857 года: „*сахаръ сырецъ всякій*,“ замѣнить словами: „*сахаръ сырецъ и толченный всякій*.“

3) Отмѣнить наложеніе въ таможняхъ бандеролей на сахаръ рафинированный въ головахъ, а равно и запрещеніе на привозъ сахара въ кускахъ. Затѣмъ слова той же 99-ой статьи: „*сахаръ рафинированный въ головахъ*,“ замѣнить словами: „*сахаръ рафинадъ, мелисъ, лумпъ и леденецъ въ головахъ и кускахъ*.“

Annex do N° 8-go.

Kopja odezwy Departamentu handlu zewnętrznego, do Wydziału Celnego.

Rada Państwa zatwierdzoną Najwyżej d. 14 Marca r. b. decyzyą swoją, postanowiła:

1) Dla handlu europejskiego, cło od mączki cukrowéj przywożonéj z za granicy drogą lądową, oznaczyć na rs. 2 kop. 50 od puda, a cło od cukru rafinowanego przywożonego morzem, na rs. 4 kop 50 od puda, i w skutek tego uchylić zaprowadzony w r. 1862 przepis, aby od tych gatunków cukru, przy dostawie ich drogą żelazną, dla opłaty cła, do portowych i Moskiewskiéj komory, było pobierane cło portowe a nie lądowe.

Uwaga. Ustanowione taryffą z roku 1857 cło od cukru rafinowanego przywożonego do portów Czarnomorskich kraju Zakaukazkiego, pozostaje bez zmiany.

2) Dozwolić przywozu tak morzem jako i drogą lądową wszelkiego cukru tłuczonego, za opłatą cła, ustanowionego od mączki, i w skutek tego, wyrazy pozycyi 99 ogólnéj taryffy celnéj z roku 1857 „*mączka cukrowa wszelka* “zmienić w następujący sposób „*mączka cukrowa i cukier tłuczony wszelki*.“

3) Znieść przykładanie na komorach banderoli do cukru rafinowanego w głowach, jak również zakaz sprowadzania cukru w kawałkach, a w skutek tego wyrazy téjże pozycyi 99-éj. „*cukier rafinowany w głowach*“ zamienić na następujące: „*cukier rafinowany, melis, lump i cukier lodowaty w głowach i kawałkach*.“

О таковомъ Высочайшемъ повелѣніи Департаментъ Внѣшней Торговли имѣетъ честь увѣдомить Таможенное Отдѣленіе, присовокупляя, что объ исполненіи онаго сдѣлано по таможеннымъ мѣстамъ надлежащее распоряженіе.

С.-Петербургъ, 18 Марта 1863 года.

Вице-Директоръ (подписано) *Колесовъ.*

№ 3,758.

N° 9.

О возобновленіи бандероленія иностраннаго сахара въ Таможняхъ.

(29 Августа (10 Сентября) 1863 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Таможенное Отдѣленіе при собственной Канцеляріи Намѣстника Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ.

Государь Императоръ, по всеподданнѣйшему докладу Господина Министра Финансовъ, въ 11 день Августа сего года Высочайше повелѣть соизволилъ: въ видахъ воспрепятствованія водворенія въ Царствѣ Польскомъ контрабаднаго сахара, возобновить бандероленіе въ Таможняхъ иностраннаго сахара на прежнемъ основаніи, впредь до возстановленія спокойствія въ Царствѣ.

O takowym Najwyższym rozkazie, Departament handlu zewnętrznego ma honor zawiadomić Wydział Celny, z nadmienieniem: że względem wykonania onego, wydano Urzędom Celnym stosowne rozporządzenia.

S. Petersburg, d. 18 Marca 1863 r.

Vice-Dyrektor, (podpisano) *Kolesow.*

№ 3,758.

N° 9.

Przywrócenie banderolowania cukru zagranicznego na Komorach Celnych.

(d. 29 Sierpnia (10 Września) 1863 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Wydział Celny przy Kancellaryi Namiestnika Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości w Królestwie Polskiem

Najjaśniejszy Pan, w skutek najpoddanniejszego przedstawienia Ministra Skarbu, 11 Sierpnia r. b. Najwyżej rozkazać raczył: w celu powstrzymania przywozu do Królestwa Polskiego defraudowanego cukru, przywrócić na komorach banderolowanie cukru zagranicznego na poprzednich zasadach, aż do czasu przywrócenia spokojności w Kraju.

О таковомъ Высочайшемъ повелѣніи, сообщенномъ въ донесеніи Министра Финансовъ Его Императорскому Высочеству Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ отъ 14 (26) Августа сего года за № 10,164, Таможенное Отдѣленіе имѣетъ честь увѣдомить Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ для опубликованія ко всеобщему свѣдѣнію.

Варшава, 29 Августа (10 Сентября) 1863 года.

Управляющій Отдѣленіемъ (подписано) *Хелчинскій.*

№ 9,925.

Примѣчаніе. О объявленномъ въ настоящемъ отношеніи Высочайшемъ повелѣніи, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ поставила въ извѣстность Губернскія Правленія и Магистратъ города Варшавы предписаніемъ отъ 9 (21) Сентября 1863 года, за № $^{22764}/_{5444}$.

O takowym Najwyższym rozkazie, zakommunikowanym przez Ministra Skarbu w uczynioném przezeń Jego Cesarskiéj Wysokości Namiestnikowi w Królestwie Polskiém doniesieniu z dnia 14 (26) Sierpnia r. b. № 10,164, Wydział Celny ma honor zawiadomić Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, celem podania go do powszechnéj wiadomości.

Warszawa, 29 Sierpnia (10 Września) 1863 r.

Zarządzający Wydziałem, (podpisano) *Hełczyński.*

№ 9,925.

Uwaga. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zawiadomiła w reskrypcie z d. 9 (21) Września 1863 roku, N. $^{22764}/_{5444}$, Rządy Gubernialne i Magistrat miasta Warszawy o rozkazie Najwyższym w niniejszéj odezwie oznajmionym.

N° 10.

Высочайшее повелѣніе объ освобожденіи владѣльцевъ сахарныхъ заводовъ отъ уплаты акциза за воскресные и праздничные дни, въ случаѣ бездѣйствія заводовъ.

(5 (17) Ноября 1859 года.)

Князю Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ.

Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго.

Отзывъ Вашего Сіятельства, отъ 17 (29) Октября № 14,281:

a) по прошенію владѣльца свеклосахарнаго завода въ имѣніи Цѣльцѣ, Калишскаго Уѣзда, Осипа Яблковскаго, о возвратѣ ему акциза, уплаченнаго имъ съ сего производства въ періодъ времени съ 1854 по 1856 г., когда никакихъ работъ, по случаю праздниковъ, на заводѣ не было, и объ освобожденіи его отъ сего платежа на будущее время за подобное бездѣйствіе завода въ воскресные дни;

b) по возникшему изъ этой просьбы общему вопросу о соглашеніи въ семъ отношеніи постановленія бывшаго Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, 19 (31) Декабря 1816 года, заключающаго въ себѣ правила устройства ремеслъ, искусствъ и мастеровъ, съ Высочайше утвержденнымъ 11 (23) Сентября 1849 года Уставомъ о свеклосахарномъ производствѣ,—

я имѣлъ счастіе всеподданнѣйше докладывать Государю Императору.

Его Величество, усматривая изъ сего отзыва, что, хотя, по Уставу 1849 года, дни воскресные изъ исчисленія акциза съ свеклосахарнаго производства не исключаются, но въ подобные праздники, случавшіеся въ 1854, 1855 и 1856 годахъ, за кото-

N° 10.

Decyzya Najwyższa zwalniająca właścicieli cukrowni od opłaty od wyrobu cukru za dni niedzielne i świąteczne, o ile w te dni fabryki będą nieczynne.

(d. 5 (17) Listopada 1859 r.)

Do Księcia Namiestnika w Królestwie Polskiém.

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego.

Odezwę Waszéj Książęcéj Mości z dnia 17 (29) Października № 14,281,

a) w przedmiocie prośby właściciela fabryki cukru we wsi Cielce, powiecie Kaliskim, Józefa Jabłkowskiego, o zwrócenie mu podatku opłaconego przezeń od téj produkcyi za peryod czasu od 1854 do 1856 roku, w którym, z powodu świąt, żadne roboty w fabryce miejsca nie miały i o uwolnienie go na przyszłość od téj opłaty za podobną nieczynność zakładu w dni niedzielne;

b) w przedmiocie wynikłéj z rzeczonéj prośby ogólnéj kwestyi, co do pogodzenia w tym przedmiocie postanowienia byłego Namiestnika w Królestwie Polskiém z dnia 19 (31) Grudnia 1816 roku, obejmującego w sobie przepisy dotyczące urządzenia rzemiosł, sztuk i kunsztów, z zatwierdzoną Najwyżej d. 11 (23) Września 1849 r. Ustawą o produkcyi cukru z buraków,—

miałem szczęście najpoddanniéj przedstawić Najjaśniejszemu Panu.

Jego Cesarska Mość przekonawszy się z téj odezwy, że jakkolwiek wedle Ustawy z roku 1849 niedziele nie wyłączają się z obrachowania podatku od wyrobu cukru z buraków, jednakże w czasie podobnych świąt przypadłych w latach 1854,

рые былъ взыскиваемъ съ просителя акцизъ, заводъ его дѣйствительно оставался въ бездѣйствіи, вообще же примѣнять постановленія 1816 года о ремеслахъ къ Уставу о свеклосахарномъ производствѣ нѣтъ достаточныхъ основаній, ибо при ремеслахъ воскресные и праздничные дни могутъ быть соблюдаемы, а работы на сахарныхъ заводахъ, по свойству своему, безъ особенно уважительныхъ причинъ, не могутъ быть, для выгоды самихъ владѣльцевъ пріостанавливаемы, и при томъ время занятій на этихъ заводахъ распредѣлено такъ, что работники поочередно во второе воскресеніе отъ оныхъ освобождаются,—согласно мнѣнію Вашего Сіятельства и Совѣта Управленія, Высочайше соизволилъ повелѣть:

1) уплаченные Яблковскимъ за воскресные дни вышеозначеннаго періода времени сто тридцать рублей двадцать семь съ половиною копѣекъ серебромъ въ видѣ акциза съ свеклосахарнаго производства, коего тогда на заводѣ его не было, возвратить ему;

2) постановленія 1816 года о ремеслахъ и Уставъ 1849 года о свеклосахарномъ производствѣ не измѣнять, но токмо въ такихъ случаяхъ, когда сами владѣльцы сахарныхъ заводовъ, по религіознымъ уваженіямъ, или по малозначительности завода, будутъ требовать исключенія воскресныхъ дней изъ числа дней рабочихъ, предоставить Финансовому Начальству давать на сіе соотвѣтственныя каждый разъ разрѣшенія, сообразно § 22-му помянутаго Устава, коимъ допускаются таковыя изъятія изъ праздничныхъ дней, въ объявленіи владѣльца показанныхъ.

О вышеизображенной Монаршей волѣ имѣю честь сообщить Вашему Сіятельству, покорнѣйше прося принять увѣреніе въ глубочайшемъ моемъ почтеніи и истинной преданности.

С-Петербургъ, 5 (17) Ноября 1859 года.

(подписано) *Тымовскій.*

№ 3,065.

1855 i 1856, za które podatek od proszącego był pobranym, zakład jego istotnie w bezczynności zostawał, w ogóle zaś nie ma dostatecznéj zasady stosowania postanowienia o rzemiosłach z roku 1816 do Ustawy o wyrobie cukru z buraków, albowiem w rzemiosłach, niedzielne i świąteczne dni mogą być obchodzone, roboty zaś w fabrykach cukrowych, z natury swojéj, w interessie samychże właścicieli, nie mogą być, bez szczególnie ważnych przyczyn, zatrzymane, a obok tego czas pracy w tych fabrykach rozłożony jest tak, że robotnicy uwalniają się od niéj kolejno co drugą niedzielę,— zgodnie z opinią Waszéj Książęcéj Mości i Rady Administracyjnéj, Najwyżej rozkazać raczył:

1) zwrócić Jabłkowskiemu rubli srebrem sto trzydzieści kopiejek dwadzieścia siedm i pół, wniesione przezeń jako podatek za dni niedzielne oznaczonego wyżéj peryodu czasu od produkcyi cukru z buraków, która wtedy w fabryce jego miejsca nie miała;

2) postanowienia z roku 1816 o rzemiosłach i Ustawy z r. 1849 o fabrykacyi cukru z buraków nie zmieniać, lecz w takich wypadkach, gdy sami właściciele fabryk cukrowych, z religijnych względów, albo też z powodu małego znaczenia fabryki, żądać będą wyłączenia dni niedzielnych z liczby dni roboczych, pozostawić Władzy skarbowéj możność udzielania na to właściwych za każdém żądaniem upoważnień, stosownie do § 22 wspomnionéj Ustawy, który na takie wyłączenia świątecznych dni, wymienionych w deklaracyi właściciela, dozwala.

O powyższéj woli Monarszej mam honor zawiadomić Waszą Książęcą Mość, prosząc o przyjęcie zapewnienia najgłębszego mego szacunku.

S. Petersburg, d. 5 (17) Listopada 1859 r.

(podpisano) *Tymowski.*

№ 3,065.

N° 11.

Высочайшій указъ объ отмѣнѣ монополіи по выдѣлкѣ курительнаго и нюхательнаго табаку и сигаръ, и учрежденіи консумціоннаго сбора съ табаку и сигаръ.

(9 (21) Апрѣля 1860 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч. и проч.

Признавъ возможнымъ отмѣнить, въ видѣ опыта, существовавшую доселѣ въ Царствѣ Польскомъ табачную монополію и получаемый съ оной доходъ замѣнить консумціоннымъ сборомъ съ табачныхъ предметовъ, Мы утвердили на шесть лѣтъ представленный Намъ Намѣстникомъ Нашимъ въ Царствѣ Польскомъ и къ настоящему указу прилагаемый Уставъ о консумціонномъ сборѣ съ табаку и сигаръ, возлагая на Совѣтъ Управленія привести сей Уставъ въ исполненіе, по внесеніи въ Дневникъ Законовъ; а по прошествіи пяти лѣтъ, то есть, за одинъ годъ до истеченія обязательнаго шестилѣтняго срока для сего Устава, представить

N° 11.

Ukaz Najwyższy znoszący monopol fabrykacyi tytuniu, tabaki i cygar, i stanowiący opłatę konsumcyjną od wyrobów tytuniowych i tabacznych.

(d. 9 (21) Kwietnia 1860 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Książe Finlandzki.
etc., etc., etc.

Uznawszy możebném usunąć, sposobem próby, wykonywany dotychczas w Królestwie Polskiém monopol tabaczny, i zastąpić dochód z niego otrzymywany przez ustanowienie opłaty konsumcyjnéj od przedmiotów tabacznych, przedstawioną Nam przez Namiestnika Naszego w Królestwie w tym celu Ustawę o podatku konsumcyjnym od tytuniu i tabaki, do niniejszego Ukazu załączoną, zatwierdzamy na lat 6,— i wykonanie jéj, po zamieszczeniu w Dzienniku Praw, Radzie Administracyjnéj Królestwa polecamy; na rok przed upływem 6-o letniego terminu obowiązywania Ustawy, Rada Administracyjna przedstawi Nam, jak nadal, podług

Намъ соображенія свои, какую именно, по указаніямъ опыта, надлежало бы ввести систему для взиманія табачнаго дохода.

Данъ въ С-Петербургѣ, Апрѣля 9 (21) дня 1860 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *О. Тыловскій.*

Приложеніе 1-ое къ № 11-му.

На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„*Быть по сему.*“

Въ С-Петербургѣ,
9 (21) Апрѣля 1860 года.

УСТАВЪ

о консумціонномъ сборѣ съ табаку и сигаръ.

ГЛАВА I.

О взиманіи консумціоннаго сбора съ табаку и сигаръ вообще.

§§ 1, 2 и 3

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

nabytego doświadczenia, dochód wspomniony ma być administrowany.

Dan w S. Petersburgu, d. 9 (21) Kwietnia 1860 r.

(podpisano) „ALEXANDER.“

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *J. Tymowski.*

1-szy Annex do N° 11-go.

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„*Ma być podług tego.*“

w S. Petersburgu,
d. 9 (21)Kwietnia 1860 r.

USTAWA

O podatku konsumcyjnym od tytuniu i tabaki.

ROZDZIAŁ I.

O poborze podatku konsumcyjnego od tytuniu i tabaki w ogólności.

§§ 1, 2 i 3,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ГЛАВА II.

О свидѣтельствахъ на табачныя фабрики и на право торговли табакомъ и сигарами.

§ 4.

Содержатели табачныхъ фабрикъ, а равно содержатели оптовой, розничной или раздробительной продажи табаку и сигаръ, обязаны брать ежегодно, въ теченіе Ноября и Декабря мѣсяцевъ, изъ Кассы Казенной Табачной Администраціи или изъ Уѣзднаго Казначейства свидѣтельство, которое будетъ служить имъ на слѣдующій годъ. Впрочемъ дозволяется брать свидѣтельства и въ теченіе года, но съ полнымъ платежомъ за весь годъ. На первый однако разъ, кто съ 1 (13) Августа по конецъ Декабря 1860 года пожелаетъ завести табачную фабрику, либо оптовую, розничную или раздробительную продажу табаку и сигаръ, тотъ невноситъ полнаго годоваго за свидѣтельство платежа, но долженъ прямо взять свидѣтельство и на 1861 годъ, съ тѣмъ, что уплатитъ за все время съ 1 (13) Августа 1860 года сумму, соотвѣтствующую пяти только четвертямъ года.

§ 5.

За свидѣтельство взимается:

А) съ фабрики табачныхъ издѣлій, а именно: курительнаго и нюхательнаго табаку, сигаръ, папиросъ, пахитосъ и всякихъ другихъ предметовъ, въ составъ коихъ входятъ табачные матеріалы, не смотря на то, выдѣлываетъ ли фабрика всѣ означенные предметы, или только нѣкоторые, даже одинъ изъ нихъ, по 150 руб. сер. въ годъ.

ГЛАВА III.

О бандеролях.

§ 6.

Бандероли, установляемые для консумціоннаго сбора, а равно бандероли для контроля служащіе, заготовляются подъ за-

ROZDZIAŁ II.

O patentach na fabryki tabaczne i na prawo przedaży tytuniu i tabaki.

§ 4.

Utrzymujący fabrykę tabaczną, tudzież utrzymujący hurtową, cząstkową lub szczegółową przedaż tytuniu i tabaki, obowiązany jest co rok wykupić w Kassie Administracyi Rządowéj Dochodu Tabacznego, lub w Kassie Powiatowéj, patent w ciągu miesięcy Listopada i Grudnia, na rok następny służyć mający. Dozwala się jednak wykupować patenta i w ciągu roku, lecz za opłatą całoroczną. Na pierwszy przecież raz, kto między dniem 1 (13) Sierpnia a ostatnim Grudnia 1860 roku, zechce zajmować się prowadzeniem fabryki tabacznej, albo téż hurtową, cząstkową lub szczegółową przedażą tytuniu i tabaki, ten nie będzie obowiązany do zapłacenia całorocznéj należytości, ale winien odrazu opatrzeć się w patent i na rok 1861, z tém, iż za cały czas od 1 (13) Sierpnia 1860 r. zapłaci należność pięciu tylko kwartałom odpowiadającą.

§ 5.

Opłata patentowa wynosić ma:

A) Od fabryki wyrobów tabacznych, jako to: tytuniu, tabaki, cygar, papierosów, pakitosów i wszelkich innych wyrobów, do składu których wchodzą materyały tabaczne, bez względu czyli wszystkie te wyroby, lub niektóre, a nawet jeden tylko z nich produkowane być mają, po rs. 150 rocznie.

ROZDZIAŁ III.

O banderolach.

§ 6.

Banderole, stanowiące opłatę konsumcyjną, tudzież banderole do saméj kontrolli służące, przygotowywane będą pod nadzo-

вѣдываніемъ Правительственной Коммисіи Финансовъ, а продажа оныхъ производится въ Казенной Администраціи табачныхъ доходовъ.

§ 7.

На бандеролѣхъ, установленныхъ для консумціоннаго сбора, изображаются:

A) для табаку и сигаръ, привозимыхъ изъ за границы: гербъ Царства, годъ и слова: „*табакъ привозный*," а равно вѣсъ или счетъ и цѣна бандеролей;

B) для табаку и сигаръ, привозимыхъ изъ Россіи: гербъ Царства, годъ и слова: „*табакъ русскій*," а равно вѣсъ, или счетъ и цѣна бандеролей;

C) для табаку и сигаръ внутренняго приготовленія: гербъ Царства, годъ, названіе издѣлія, вѣсъ или счетъ и цѣна бандеролей.

§ 8.

Бандероли заготовляются на цѣлые фунты и на части фунта.

§ 9.

Бандероли наклеиваются на пачки, ящики или другія обвертки клеемъ или крахмаломъ съ примѣсью клея, такимъ образомъ, чтобы нельзя было снять бандероль, или открыть пачку, ящикъ, либо обвертку, не разорвавъ бандероля.

§ 10.

При наклейкѣ, не должно отрѣзывать никакой части отъ того конца бандероля, на которомъ означены сортъ, вѣсъ и консумціонный сборъ. Другой конецъ бандероля дозволяется сокращать, если, по наложеніи однаго конца на другой, окажется излишняя бумага.

rem Kommissyi Skarbu, a przedaż onych następować będzie w Administracyi Rządowéj dochodu tabacznego.

§ 7.

Na banderolach stanowiących opłatę konsumcyjną będą cechy następujące:

A) dla tytuniów, cygar i tabaki, przywożonych z za granicy: herb Królestwa, rok i wyrazy: „*wyrób zagraniczny*," a przytém waga, lub liczba i cena banderoli;

B) dla tytuniów, cygar i tabaki przywożonych z Rossyi: herb Królestwa, rok i wyrazy: „*wyrób rossyjski*," tudzież waga, lub liczba i cena banderoli.

C) dla tytuniów, cygar i tabaki krajowego wyrobu: herb Królestwa, rok, nazwa wyrobu, waga, lub liczba i cena banderoli.

§ 8.

Banderole przygotowywane będą na całe funty i na części funta.

§ 9.

Banderole naklejać należy na paczki, pudełka lub inne obwoluty, klejem albo krochmalem, z dodaniem kleju, tak dokładnie, aby nie można było zdjąć banderoli, lub otworzyć paczki, pudełka, lub obwoluty, bez uszkodzenia banderoli.

§ 10.

Przy naklejaniu, nie należy nic odcinać od banderoli przy tym końcu, przy którym naznaczoną jest nazwa, waga i opłata. Drugi koniec banderoli może być skrócony, jeżeli po założeniu jednego końca na drugi, zostanie zbywający nad potrzebę papier.

§ 11.

На ящикахъ съ сигарами должны быть наклеиваемы бандероли накрестъ, и для сего заготовляемы будутъ двойные бандероли: одинъ съ означеніемъ консумціоннаго платежа, а другіе безъ онаго. Бандероли, показывающіе количество консумціоннаго платежа, должны быть положены поперегъ ящика.

§ 12.

Бандероли не должны быть закрываемы фабричными клеймами.

§ 13.

Фабриканты должны прикладывать къ концамъ бандеролей присвоенныя ихъ заведеніямъ клейма или сургучныя печати.

§ 14.

Каждый владѣлецъ фабрики обязанъ купить ежегодно бандеролей, по крайней мѣрѣ на 10,000 руб. сер., а въ каждомъ полугодіи — на половину этой суммы. Неисполненіе сего правила, въ которое либо полугодіе влечетъ за собою закрытіе фабрики.

§ 15.

Слѣдующій за бандероли платежъ можетъ быть данъ въ долгъ тѣмъ фабрикантамъ, которые представятъ достаточное въ томъ обезпеченіе, но количество этого кредита не должно превышать $^1/_4$ части количества употребляемыхъ фабрикою бандеролей.

§ 16.

Владѣлецъ фабрики купленныхъ имъ бандеролей никому переуступать не можетъ.

§ 11.

Na pudełkach z cygarami potrzeba naklejać banderole na krzyż i na ten cel przygotowane będą podwójne banderole, jedne z oznaczeniem ceny opłaty, a drugie bez téj ceny. Banderole z ceną, należy kłaść w poprzek pudełka.

§ 12.

Banderole nie mogą być zakrywane etykietami fabrykantów.

§ 13.

Fabrykanci, w miejscu zejścia się dwóch końców banderoli powinni przykładać właściwe swoje stemple lub pieczęcie na laku.

§ 14,

Każdy właściciel fabryki obowiązany jest zakupić corocznie banderoli przynajmniej za summę rs. 10,000, a w każdém półroczu, za połowę téj summy. Niespełnienie tego obowiązku w któremkolwiek półroczu, pociągnie za sobą zamknięcie fabryki.

§ 15.

Należność za banderole kredytowaną być może fabrykantom, którzy na to złożą dostateczne zabezpieczenie; wysokość przecież takiego kredytu nie może przenosić $^1/_4$ części obrotu banderoli w fabryce.

§ 16.

Właściciel fabryki zakupionych banderoli nikomu odstępować nie może.

ГЛАВА IV.

О табачныхъ плантаціяхъ въ Царствѣ.

§§ 17, 18, 19, 20, 21, 22 и 23

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

ГЛАВА V.

О выпискѣ табачныхъ матеріаловъ и издѣлій изъ Россіи и изъ за границы.

§ 24.

Сырые и приготовленные матеріалы могутъ выписывать изъ Россіи одни только фабриканты, по полученіи на то особаго письменнаго вида со стороны Казенной Табачной Администраціи.

§ 25.

Выписка изъ Россіи готовыхъ издѣлій можетъ быть производима одними только выкупившими надлежащее свидѣтельство оптовыми торговцами, по особому на каждый транспортъ разрѣшенію Казенной Табачной Администраціи.

Впрочемъ и каждое частное лицо можетъ получить разрѣшеніе на выписку изъ Россіи для собственной надобности готовыхъ табачныхъ предметовъ.

§ 26

(относится къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

ROZDZIAŁ IV.

O plantacyach liści tytuniowych w Królestwie.

§§ 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ROZDZIAŁ V.

O sprowadzaniu materyałów i wyrobów tabacznych z Rossyi i zagranicy.

§ 24.

Materyały surowe i przysposobione z Rossyi sprowadzać mogą sami tylko fabrykanci, za udzieleniem na to szczegółowego upoważnienia ze strony Administracyi Rządowéj dochodu tabacznego.

§ 25.

Sprowadzanie z Rossyi wyrobów gotowych, następować może przez samych tylko upatentowanych kupców hurtowych, za udzielaném na każdy transport upoważnieniem przez Administracyę Rządową dochodu tabacznego. Wszelako na potrzebę własną, i każda prywatna osoba upoważnienie do sprowadzenia gotowych wyrobów z Rossyi pozyskać może.

§ 26.

(odnosi się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ГЛАВА VI.

О табачныхъ фабрикахъ.

§ 27.

Табачныя фабрики могутъ быть учреждаемы въ городѣ Варшавѣ, во всѣхъ губернскихъ городахъ, а равно въ городахъ: Лодзи, Кѣльцахъ и Кросневицахъ. Существующая нынѣ фабрика въ г. Дзялошинѣ можетъ и впредь тамъ оставаться.

Примѣчаніе. Правительственной Коммисіи Финансовъ предоставляется разрѣшать учрежденіе табачныхъ фабрикъ и въ другихъ городахъ, если это окажется удобнымъ и не повлечетъ за собою затрудненій для надзора.

§ 28.

Фабрикантъ обязанъ такъ устроить свою фабрику, чтобы въ отдѣльныхъ закрытыхъ складахъ находились:

a) матеріалы сырые и приготовленные для фабрикаціи;

b) готовыя издѣлія, бандеролями уже обложенныя, и

c) такія же издѣлія, укупоренныя, но еще нѣ оклейменныя.

§ 29.

Купленныхъ для фабрики сырыхъ и приготовленныхъ матеріаловъ фабрикантъ никому, ни подъ какимъ видомъ, уступать не можетъ, готовыя же издѣлія долженъ онъ продавать съ фабрики однимъ только дистрибуторамъ.

§ 30.

Фабрикантъ, желающій производить розничную продажу своихъ издѣлій, обязанъ завесть опую въ особомъ отъ фабрики строеніи и притомъ выкупить требуемое §-омъ 5-ымъ дистрибуторское свидѣтельство.

ROZDZIAŁ VI.

O fabrykach tabacznych.

§ 27.

Fabryki tabaczne mogą być zakładane w mieście Warszawie, we wszystkich miastach gubernialnych, jako też w miastach: Łódź Kielce i Krośniewice. Istniejąca obecnie fabryka w mieście Działoszynie i nadal tam pozostać może.

Uwaga. Kommissya Skarbu mocna będzie pozwalać na zaprowadzanie fabryk tabacznych i w innych miastach, o ile to okaże się dogodném, i nie przedstawi trudności w kontrolli.

§ 28.

Fabrykant winien tak urządzić swoją fabrykę, aby w oddzielnych zamkniętych składach znajdowały się:

a) materyały surowe i przysposobione do fabrykacyi;

b) wyroby gotowe, już banderolami ocechowane, i

c) takież wyroby upakowane, lecz jeszcze nieocechowane.

§ 29.

Zakupionych do fabryki materyałów surowych i przysposobionych fabrykant nikomu, pod żadnym pozorem, odstępować nie może,—gotowe zaś wyroby przedawać ma z fabryki samym tylko dystrybutorom.

§ 30.

Fabrykant chcący prowadzić przedaż cząstkową swoich wyrobów, winien ją urządzić w oddzielném od fabryki zabudowaniu, a przytém wykupić patent dystrybutorski, w § 5-ym przepisany.

§ 31.

Если фабрикантъ состоитъ купцомъ 1-ой гильдіи, то можетъ также производить оптовую торговлю, но за предварительнымъ выкупомъ соотвѣтственнаго свидѣтельства и въ совершенно отдѣльномъ отъ фабрики строеніи.

§ 32.

Фабриканты обязаны на пачкахъ и другихъ обверткахъ означать вѣсъ или счетъ, а равно цѣну своего издѣлія, буквами или цифрами печатными, либо набойными. Цѣна издѣлія должна быть означена такимъ образомъ, чтобы въ оную входилъ и бандерольный платежъ.

§ 33.

Пачки съ курительнымъ и нюхательнымъ табакомъ должны имѣть полный вѣсъ нетто, а ящики съ сигарами полное количество оныхъ. На бандеролѣхъ означается вѣсъ табаку и количество сигаръ. Разность въ вѣсѣ, безотвѣтственно допускаемая, можетъ составлять 4% на табакѣ нюхательномъ и 5% на курительномъ.

§ 34.

Фабриканты обязаны вести книги о приходѣ и расходѣ сырыхъ и выдѣланныхъ ими матеріаловъ.

ГЛАВА VII.

Объ оптовой торговлѣ.

§§ 35, 36, 37 и 38

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

§ 31.

Jeżeli fabrykant jest zarazem kupcem gildyi 1-éj, może także prowadzić handel hurtowy, lecz za wykupieniem stosownego patentu i w zupełnie oddzielném od fabryki zabudowaniu.

§ 32.

Fabrykanci obowiązani są na paczkach i innych obwolutach oznaczać wagę lub ilość, oraz cenę swojego wyrobu, literami lub cyframi drukowanemi, albo wybijanemi. Cena wyrobu ma być oznaczoną tak, aby w niéj i opłata banderolowa mieściła się.

§ 33.

Paczki z tytuniem i tabaką winny mieć zupełną netto wagę, a pudełka z cygarami ich liczbę, na banderolach oznaczoną. Różnica dopuszcza się bezkarnie 4% w tabace, a 5% w tytuniu.

§ 34.

Fabrykanci obowiązani są prowadzić książki wykazujące przychód i rozchód, tak materyałów surowych, jak i wyrobionych.

ROZDZIAŁ VII.

O handlu hurtowym.

§§ 35, 36, 37 i 38,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ГЛАВА VIII

О розничной продажѣ.

§§ 39, 40, 41, 42 и 43

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

ГЛАВА IX.

О порядкѣ разсылки табачныхъ матеріаловъ и издѣлій.

§ 44.

Провозъ табачныхъ листьевъ изъ мѣстъ туземныхъ плантацій, на фабрики, или на временные склады въ городѣ, долженъ быть производимъ въ мѣшкахъ или тюкахъ, тщательно обвязанныхъ и печатью мѣстнаго полицейскаго начальства на мѣстѣ обвязки снабженныхъ; сверхъ того, провозитель долженъ имѣть свидѣтельство мѣстнаго начальства о вѣсѣ привозимыхъ имъ листьевъ, о числѣ мѣшковъ или тюковъ и о числѣ употребленныхъ для перевозки фуръ, или водяныхъ судовъ, а равно откуда и куда транспортъ идетъ. Вывозъ табачныхъ листьевъ за границу производится точно такимъ же порядкомъ, за накладною, выданною мѣстнымъ табачнымъ Ревизоромъ.

§ 45.

Табачные матеріалы и готовыя издѣлія, изъ Россіи приходящія, должны быть фабрикантами или торговцами провозимы не иначе, какъ на основаніи даннаго на то Казенною Табачною Администраціею разрѣшенія, съ соблюденіемъ формальностей, въ этомъ разрѣшеніи указанныхъ.

ROZDZIAŁ VIII.

O przedaży cząstkowéj.

§§ 39, 40, 41, 42 i 43,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ROZDZIAŁ IX.

O porządku rozsyłania materyałów i wyrobów tabacznych.

§ 44.

Przewóz liści tytuniowych z miejsca plantacyi krajowéj do fabryk, lub do składu tymczasowego w mieście, powinien następować w workach albo w płachtach, dobrze zawiązanych i pieczęcią miejscowéj Władzy na samem zawiązaniu opatrzonych; nadto przewożący winien posiadać świadectwo miejscowéj Władzy, wyrażające wagę wiezionych liści, liczbę worków lub płacht, liczbę użytych pod przewóz fur lub statków wodnych, tudzież zkąd i dokąd transport przechodzi. Wywóz liści tytuniowych za granicę, następować będzie w taki sam sposób, i za pozyskaniem na to listu konwojowego od miejscowego Rewizora tabacznego.

§ 45.

Materyały tabaczne i gotowe wyroby, z Cesarstwa pochodzące, powinny być przez fabrykantów lub kupców prowadzone na zasadzie upoważnienia, przez Administracyę Rządową dochodu tabacznego na to udzielonego, z zachowaniem formalności, w tém upoważnieniu wskazanych.

§ 46.

Выписываемые изъ за границы сырые и приготовленные матеріалы, а равно готовыя табачныя издѣлія, по очисткѣ ихъ пошлиною на Варшавской складочной Таможнѣ, должны быть доставляемы прямо изъ Таможни въ Казенную Администрацію табачныхъ доходовъ, для взысканія съ нихъ консумціоннаго сбора, а квитанціи въ полученіи этого сбора, или конвойный листъ, служить имъ будутъ доказательствомъ для дальнѣйшаго слѣдованія.

§ 47.

Фабриканты, покупающіе сырые и приготовленные иностранные табачные матеріалы у оптовыхъ торговцевъ, обязаны имѣть фактуру, показывающую: какіе матеріалы, въ какихъ тюкахъ и какого вѣса, а равно откуда, куда, кѣмъ и для кого отправляются.

§ 48.

Разсылка готовыхъ табачныхъ издѣлій можетъ быть производима изъ однихъ мѣстъ въ другія на слѣдующемъ основаніи: дистрибуторы, покупающіе готовыя издѣлія на фабрикахъ, должны предъявить фабриканту дистрибуторскую свою книгу, въ которую онъ внесетъ весь транспортъ и, отмѣтивъ число, полагаетъ свою подпись; таковую же подпись приложитъ на книгѣ и чиновникъ, контролирующій фабрику. Покупающій эти издѣлія у оптовыхъ торговцевъ долженъ также заявить имъ дистрибуторскую свою книгу, для внесенія въ оную, за ихъ подписью, покупаемыхъ предметовъ.

§ 49.

Почтовое вѣдомство, желѣзная дорога, транспортныя конторы и всѣ лица, занимающіяся отправкою тяжестей, не должны принимать для перевозки готовыхъ табачныхъ издѣлій, если онѣ

§ 46.

Sprowadzane z zagranicy materyały surowe i przysposobione, oraz gotowe wyroby tabaczne, po ocleniu na Komorze składowéj w Warszawie, winny być w prost z Komory odstawiane do Administracyi Rządowéj dochodu tabacznego, dla pobrania od nich opłaty konsumcyjnéj, a kwit z téj opłaty lub list konwojowy, będzie im służył za legitymacyę w dalszym transporcie.

§ 47.

Fabrykanci nabywający surowe i przysposobione materyały tabaczne zagraniczne od kupców hurtowych, powinni się zaopatrzyć w fakturę wskazującą: jakie materyały, w jakich kollis i jakiéj wagi wysyłają się, z kąd i dokąd, przez kogo i dla kogo.

§ 48.

Rozsyłka gotowych wyrobów tabacznych, z jednych miejsc do drugich, winna następować z zachowaniem następującgo porządku: dystrybutorowie nabywający je z fabryk, powinni mieć zapisany transport w książce dystrybutorskiéj przez fabrykanta, z podpisem jego i datą, tudzież z podpisem urzędnika fabrykę kontrollującego. Nabywający te wyroby od kupców hurtowych, będą mieli także wpisany transport do książki dystrybutorskiéj przez kupca.

§ 49.

Poczta, droga żelazna, towarzystwa transportowe i wszyscy furmani, nie powinni przyjmować do przesyłki gotowych wyrobów tabacznych, jeżeli te nie są opatrzone przepisanemi ban-

не обложены установленными бандеролями. Равномѣрно не должны передавать сырыхъ или приготовленныхъ иностранныхъ табачныхъ матеріаловъ такимъ лицамъ, которыя не имѣютъ свидѣтельствъ на право содержанія фабрики, или торговли этими предметами. Поступившіе къ нимъ, вопреки сему правилу, табачные предметы обязаны они передавать мѣстнымъ казеннымъ управленіямъ, для поступленія съ ними, какъ съ контрабандными.

ГЛАВА X.

О контролѣ и надзорахъ за приготовленіемъ и продажею табаку и сигаръ.

§ 50.

Тѣ чиновники и служители, на которыхъ возложенъ надзоръ за фабриками и другими табачными заведеніями, имѣютъ право, безъ присутствованія полицейскихъ чиновъ, наблюдать за фабричными дѣйствіями, контролировать оныя и производить ревизію въ лавкахъ и въ занимающихся продажею табачныхъ предметовъ заведеніяхъ, въ такіе часы дня, когда эти заведенія открыты, соблюдая однако, чтобы ревизія эта безъ надобности не препятствовала и не останавливала хода фабрики или заведенія.

§ 51.

(относится къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

ГЛАВА XI.

О взысканіяхъ за нарушеніе правилъ о консумціонномъ сборѣ съ табаку и сигаръ.

§§ 52, 53, 54, 55, 56 и 57

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

derolami. Podobnież nie powinni doręczać surowych lub przysposobionych materyałów tabacznych zagranicznych, tylko takim osobom, które posiadają patenta, upoważniające do fabrykacyi lub handlu temiż artykułami. Powierzone sobie takie artykuły, wbrew niniejszemu przepisowi, winni oddawać miejscowym Urzędom Skarbowym, dla postąpienia jak z defraudowanemi.

ROZDZIAŁ X.

O nadzorze i kontrolli nad fabrykacyą i przedażą tytuniu i *tabaki.*

§ 50.

Urzędnicy i oficyaliści skarbowi, którym nadzór w fabrykach i innych zakładach tabacznych będzie poruczony, mają prawo, bez żadnéj assystencyi, wglądać w czynności fabryczne, kontrollować te czynności, rewidować sklepy i zakłady, gdzie przedaż objektów tabacznych odbywa się, w każdym czasie, kiedy zwykle bywają otwarte, z zachowaniem téj ostrożności, aby ta czynność bez potrzeby nie przeszkadzała lub nie tamowała biegu fabryki lub zakładu.

§ 51.

(odnosi się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ROZDZIAŁ XI.

O karach za naruszenie przepisów o podatku konsumcyjnym od tytuniu i tabaki.

§§ 52, 53, 54, 55, 56 i 57,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyj Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

§ 58.

Фабрикантъ, не содержащій особо подъ ключомъ сырыхъ и и приготовленныхъ матеріаловъ, особо готовыхъ, но не оклейменныхъ еще предметовъ и особо обложенныхъ бандеролями, подвергается взысканію:

въ первый разъ 25 рублей,
во второй „ 50 „
въ третій „ 75 „

а въ четвертый разъ, сверхъ взысканія какъ за третій разъ, лишается права на содержаніе табачной фабрики.

§ 59.

Фабрикантъ за означеніе на своемъ издѣліи невѣрнаго вѣса или количества, или за непоказаніе на ономъ продажной цѣны и за несогласную съ узаконеніями наклейку бандеролей, подвергается взысканію за каждый фунтъ табаку и за каждую сотню укупоренныхъ такимъ образомъ сигаръ:

въ первый разъ 1 руб. 50 коп. сер.,
во второй „ 3 „ — „ „
въ третій „ 4 „ 50 „ „

а въ четвертый—конфискаціи всѣхъ табачныхъ запасовъ, сосудовъ и фабричныхъ инструментовъ, а равно лишается навсегда права содержать табачную фабрику.

§ 60.

Тому же взысканію подвергаются фабриканты и торговцы табачныхъ предметовъ за оказавшіяся у нихъ открытыми пачки или другіе обложенные бандеролями сосуды съ курительнымъ и нюхательнымъ табакомъ, а равно открытыя такія же пачки и ящики съ сигарами, наконецъ, за продажу своего товара выше опредѣленной на ономъ цѣны.

§ 58.

Fabrykant nieutrzymujący zosobna pod zamknięciem materyałów surowych i przysposobionych, zosobna gotowych już wyrobów, ocechowania wymagających, i zosobna wyrobów obanderolowanych, ulegnie:

na pierwszy raz karze rsr. 25,
na drugi „ „ „ 50,
na trzeci „ „ „ 75,

a powtarzający jeszcze czwarty raz to wykroczenie, obok kary 3-go stopnia, utraci prawo do prowadzenia fabryki tabacznéj.

§ 59.

Fabrykant za wystawienie na swoim wyrobie nieprawdziwéj wagi, albo liczby, lub za niewyrażenie na nim ceny przedażnéj i za przyklejenie niezgodnie z przepisami banderoli, zapłaci za każdy funt tabaki albo tytuniu i za każdą setkę cygar tak opakowaną:

na pierwszy raz rsr. 1 kop. 50,
na drugi „ „ 3 „ —
na trzeci „ „ 4 „ 50,

a za dalsze powtórzenie takiego zboczenia, podlegnie konfiskacie wszystkich zapasów tabacznych, naczyń i narzędzi fabrycznych, oraz utraci na zawsze prawo do prowadzenia fabryki tabacznéj.

§ 60.

Tej saméj karze podpadają fabrykanci i handlujący przedmiotami tabacznemi za posiadanie otwartych paczek, lub innych naczyń obanderolowanych z tytuniem i tabaką, tudzież otwartych takichże paczek i pudełek z cygarami,— tudzież za sprzedawanie swoich artykułów drożéj od wystawionéj na nich ceny.

§§ 61, 62 и 63

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

§ 64.

Изобличенный въ употребленіи однихъ и тѣхъ же бандеролей болѣе одного раза, а равно тотъ, кто пачки или ящики опорожненные, на которыхъ остались наклеенные прежде бандероли, наполнитъ вновь неочищенными консумціоннымъ платежемъ табачными предметами, подвергается денежному взысканію:

въ первый разъ 100 рублей,
во второй „ 200 „

а въ третій, сверхъ взысканія 200 руб., всѣ употребляемые для выдѣлки и храненія табаку и сигаръ снаряды и сосуды, а равно весь найденный табачный матеріалъ, конфискуются, фабрика же или табачный складъ на всегда закрываются.

§ 65.

Взысканіямъ, въ вышеприведенномъ параграфѣ опредѣленнымъ, подвергаются и тѣ лица, которые завѣдомо покупали у такихъ фабрикантовъ или торговцевъ неочищенные подлежащимъ платежемъ табачные предметы.

§ 66.

За перепродажу самыхъ бандеролей, виновные подвергаются денежному взысканію въ пять разъ противъ цѣны перепроданныхъ бандеролей.

§ 67.

Занимающійся оптовою или розничною продажею табачныхъ предметовъ, безъ надлежащаго свидѣтельства, подвергается взысканію, опредѣленному въ 870-ой ст. Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ.

§§ 61, 62 i 63,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

§ 64.

Przekonany o używanie jednych i tych samych banderoli powtórnie, albo kto paczki lub pudełka wypróżnione, na których pozostały naklejone wprzódy banderole, będzie na nowo zapełniał nieopodatkowanemi wyrobami tabacznemi, ten ulega karze pieniężnéj:

na pierwszy raz rsr. 100,
na drugi „ „ 200,

a za trzecim razem, oprócz kary rsr. 200, wszystkie używane do wyrobu i pakowania tabaki, tytuniu i cygar naczynia i narzędzia, oraz cały materyał tabaczny, będzie miał skonfiskowane, a fabryka lub skład tabaczny na zawsze zamknięty zostanie.

§ 65.

Odpowiedzialności w paragrafie poprzednim określonéj, podlegają i ci, którzyby świadomie kupowali u takich fabrykantów lub handlujących nieopodatkowane wyroby tabaczne.

§ 66.

Za odprzedaż samych banderoli, winni ulegają karze pieniężnéj, pięciorakiéj wartości odprzedanych banderoli wyrównywającéj.

§ 67.

Trudniący się przedażą hurtową lub cząstkową wyrobów tabacznych, bez patentu, podlegnie karze art. 870 K. K. G. i P. zastrzeżonéj.

§ 68.

Тотъ, кто будетъ имѣть табачную фабрику, безъ установленаго на то свидѣтельства, или же въ недозволенномъ къ тому мѣстѣ, подвергается конфискаціи всѣхъ припасовъ и служащихъ къ тому снарядовъ, а сверхъ того, подлежитъ штрафу въ 300 руб. сер. и лишается навсегда права содержать фабрику. Тотъ, кто будетъ выдѣлывать табачные предметы на собственную надобность, кромѣ конфискаціи у него вышеозначенныхъ предметовъ, подвергается денежному взысканію въ 75 руб. сер.

§ 69.

Если улицъ, не имѣющихъ права на содержаніе табачной фабрики, или незанимающихся собственно изготовленіемъ и продажею машинъ и инструментовъ, открыты будутъ инструменты и снаряды, служащіе для приготовленія табаку и сигаръ, то снаряды сіи конфискуются, а съ владѣльца взыскивается вдвое противъ цѣны вырученной за проданные съ торговъ снаряды. Впрочемъ, еслибы, кромѣ снарядовъ, открыты были какіе либо сырые табачные матеріалы или издѣлія, установленными бандеролями не обложенные, то взысканіе опредѣляется такое, какое установлено за фабрикацію безъ свидѣтельства.

§ 70.

За совершенное неведеніе, или неисправное содержаніе книгъ о приходѣ и расходѣ табачныхъ предметовъ, взыскивается съ фабриканта и оптоваго торговца 15 р. с., а съ розничнаго дистрибутора 4 руб. 50 коп. сер.

§ 71.

(относится къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

§ 68.

Prowadzący fabrykę tabaczną bez patentu, jak równie zakładający ją w miejscu niedozwolonem, ulegnie konfiskacie wszystkich materyałów i przyrządów ku temu służących, a oprócz tego, zapłaci kary rsr. 300, i utraci na zawsze prawo do prowadzenia fabryki. Ktoby wyrabiał objekta tabaczne na własną potrzebę, oprócz utraty przedmiotów, jak wyżéj, podlegnie karze pieniężnéj rsr. 75.

§ 69.

Jeżeli u osób niemających patentu na fabrykę tabaczną i nie trudniących się wyrabianiem machin lub instrumentów, będą wynalezione przyrządy, służące do wyrabiania tytuniu, tabaki, albo cygar, przyrządy te zostaną skonfiskowane, a posiadacz ich zapłaci, tytułem kary, podwójną wartość, jaka ze sprzedaży przez licytacyę tych narzędzi zebraną będzie. Wszelako, gdyby obok narzędzi, wykryte były jakiekolwiek surowe materyały tabaczne, lub wyroby w przepisane banderole niezaopatrzone, kara wtenczas, jak za fabrykacyę bez patentu, będzie wymierzoną.

§ 70.

Za zupełne nieprowadzenie, lub nieporządne utrzymanie książek, przychód i rozchód przedmiotów tabacznych wykazujących, wymierzaną będzie kara pieniężna: na fabrykanta i handlującego hurtowo rsr. 15, a na dystrybutora, cząstkową przedaż wykonywającego, rsr. 4 kop. 50.

§ 71.

(odnosi się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

§ 72.

Фабриканты и торговцы во всѣхъ случаяхъ отвѣтствуютъ за своихъ людей, хотябы они и не принимали участія въ ихъ проступкахъ, а только уличались въ слабомъ за ними надзорѣ. Участники же подвергаются взысканіямъ, смотря по роду вины.

§§ 73, 74, 75, 76, 77, 78 и 79

(относятся къ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.)

ГЛАВА XII.

Общія правила.

§ 80.

Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ, имѣетъ право, по мѣрѣ надобности, уменьшать платежи за бандероли и за свидѣтельства, а равно ту обязательную сумму, на которую фабриканты должны ежегодно выкупать бандероли.

§ 81.

На Правительственную Коммисію Финансовъ возлагается развитіе настоящаго Устава и опредѣленіе числа дистрибуторовъ въ извѣстныхъ мѣстностяхъ, если это окажется необходимымъ.

§ 82.

Контрольныя книги, фактуры и другія свидѣтельства, для привоза служащія, а равно объявленія плантаторовъ и фабрикантовъ, свободны отъ употребленія гербовой бумаги.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Исправляющій должность Министра Статсъ-Секретаря
(подписано) *В. Платоновъ.*

§ 72.

Fabrykanci i handlujący subsydyarnie odpowiadają za swoich ludzi, chociażby w ich przestępstwie nie wzięli udziału, i jedynie o słaby nad nimi dozór byli przekonani. Uczestnicy zaś ulegają skutkom, popełnionemu wykroczeniu właściwym.

§§ 73, 74, 75, 76, 77, 78 i 79,

(odnoszą się do attrybucyj Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.)

ROZDZIAŁ XII.

Przepisy ogólne.

§ 80.

Rada Administracyjna, na przełożenie Kommissyi Skarbu, mocną będzie, w miarę uznanéj potrzeby, zmniejszać opłaty banderolowe i opłaty patentowe, jak równie i summę obowiązkową, za którą fabrykanci kupować mają corocznie banderoli.

§ 81.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu rozwinie w szczegółach niniejszą Ustawę i oznaczy liczbę dystrybutorów w pojedynczych miejscowościach, jeżeli tego zajdzie potrzeba.

§ 82.

Książki kontrollowe, faktury i inne świadectwa przewozowe, jako też deklaracye plantatorów i fabrykantów, od opłaty stempla są wolne.

Za zgodność:
Minister Sekretarz Stanu,
w zastępstwie, Towarzysz Ministra,
(podpisano) *W. Płatonow.*

Приложеніе 2-ое къ № 11-му.

ТАРИФЪ

консумціонному сбору съ разнаго рода табаку и сигаръ.

Наименованіе и сорты табаку и сигаръ	Означеніе съ чего слѣдуетъ взимать сборъ	Количество сбора			
		въ наличныхъ деньгахъ		въ бандеролях	
		Р. с.	К.	Р. с.	К.
I.) Табачные матеріалы сырые и приготовленные, изъ Россіи и изъ за границы привозимые.	съ пуда	1	—	—	—
Примѣчаніе. За употребленные къ этимъ матеріаламъ контрольные бандероли, взимать платежъ, соотвѣтствующій издержкамъ на заготовленіе бандеролей, а именно 3 копѣйки съ каждаго бандероля.					
II.) Табачные матеріалы въ дѣлѣ.					
1. Заготовленные въ Царствѣ.					
А) Табакъ курительный:					
Швицентъ	съ фунта	—	—	—	10
Дрей-Кенигъ № 1 и 2.	—	—	—	—	20

Annex 2-gi do N° 11-go.

TARYFFA

do poboru podatku konsumcyjnego od tytuniu i tabaki.

Wyszczególnienie gatunku.	Zasada do opłaty.	Opłata			
		w gotowiźnie		w banderolach	
		Rs.	k.	Rs.	k.
I.) Materyały tabaczne surowe i przysposobione, z Rossyi i z zagranicy sprowadzane.	pud	1	—	—	—
Uwaga. Za użyte do tych materyałów banderole, do kontrolli tylko służące; pobieraną będzie należność odpowiednia kosztom wygotowania banderoli, po kop. 3 za sztukę.					
II.) Materyały tabaczne wyrobione.					
1. Wyfabrykowane w kraju.					
A) Tytuń do palenia.					
Szwicent	funt	—	—	—	10
Drej-König № 1 i 2.	—	—	—	—	20

Гельбъ-Виргинъ	съ фунта	—	—	—	32
Бессарабскій, Батавія, Польскій Кнастеръ	—	—	—	—	36
Кнастеръ № 1 и 2, Турецкій № 2, Вагштафъ № 4	—	—	—	—	48
Турецкій № 1, Вагштафъ № 1 и 2, Султанскій, Варинасъ-Кнастеръ № 1 и 2	—	—	—	—	76

B) Табакъ нюхательный.

Простой	съ фунта	—	—	—	12
Русскій, Украинскій, Польскій № 2, Литовскій № 1 и 2	—	—	—	—	24
Петербургскій	—	—	—	—	36
Польскій № 1, Албанка № 1 и 2.	—	—	—	—	40
Французекій	—	—	—	—	70

C) Сигары.

Съ самой низшей продажной цѣны до 2 руб. включительно	со 100 штукъ	—	—	—	50
отъ 2-хъ до 3-хъ руб. сер.	—	—	—	—	75
отъ 3-хъ до 4-хъ „ „	—	—	—	1	—
отъ 4-хъ до 5-ти „ „	—	—	—	1	50
выше 5-ти „ „	—	—	—	2	—

D) Папиросы, пакитосы и тому подобныя издѣлія.

Безъ различія продажной цѣны	со 100 штукъ	—	—	—	30

Gelb-Virgin	funt	—	—	—	32
Besarabski, Batawia, Knaster Polski	—	—	—		36
Knaster № 1 i 2, Turecki № 2, Wagstaff № 4	—	—	—	—	48
Turecki № 1, Wagstaff № 1 i 2, Sułtański, Varinas Knaster № 1 i 2.	—	—	—	—	76

B) Tabaka do zażywania.

Ordynaryjna	funt	—	—	—	12
Ruska, Ukraińska, Polska № 2, Litewska № 1 i 2.	—	—	—	—	24
Petersburgska	—	—	—	—	36
Polska № 1, Albanka № 1 i 2	—	—	—	—	40
Francuzka	—	—	—	—	70

C) Cygara.

Od najniższéj ceny przedażnéj do rsr. 2 włącznie	100 sztuk	—	—	—	50
od rsr. 2 do rsr. 3 włącznie	—	—	—	—	75
od rsr. 3 do rsr. 4 „	—	—	—	1	—
od rsr. 4 do rsr. 5 „	—	—	—	1	50
wyżéj od rsr. 5	—	—	—	2	—

D) Papierosy, pakitosy i t. p. wyroby.

Bez odróżnienia ceny przedaży	100 sztuk	—	—	—	30

2.) Привезенныя изъ Россіи и изъ за границы.					
Курительный и нюхательный табакъ	съ фунта	—	—	1	—
Сигары	со 100 штукъ	—	—	1	—
Папиросы, пакитосы и т. п. издѣлія .	—	—	—	—	60

Вѣрно:
Помощникъ Статсъ-Секретаря, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *А. Петровъ.*

C) О ЗАВОДАХЪ ПРЕССИРОВАННЫХЪ ДРОЖЖЕЙ.

N° 12.

Распоряженіе о дозволеніи выкуривать хлѣбное вино изъ остатковъ отъ выдѣлки прессированныхъ дрожжей въ теченіе времени, воспрещеннаго общими правилами.

(12 (24) Апрѣля 1860 года.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства,

ссылаясь на рапортъ Правительственной Коммисіи отъ 29 Марта (11 Апрѣля) с. г., № 17,465, съ объясненіемъ поданнаго Совѣту Управленія владѣльцемъ винокуреннаго завода въ Лип-

2. Sprowadzane z Rossyi i z zagranicy.					
Tytuń do palenia i tabaka do zażywania	funt	—	—	1	—
Cygara	100 sztuk	—	—	1	—
Papierosy, pakitosy i t. p. wyroby .	—	—	—	—	60

Za zgodność:
Podsekretarz Stanu,
Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *A. Petrow.*

C) O FABRYKACH DROŻDŻY PRASOWANYCH.

N° 12.

Dozwolenie pędzenia okowity, w okresie czasu ogólnemi przepisami wzbronionym, z resztek od fabrykacyi drożdży prasowanych pozostałych.

(d. 12 (24) Kwietnia 1860 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnej.

W odwołaniu się do rapportu Kommissyi Rządowéj, złożonego pod dniem 29 Marca (11 Kwietnia) r. b. № 17,465, w objaśnieniu prośby Alexandra Miecznikowskiego, właściciela gorzel-

ковѣ, Александромъ Мечниковскимъ прошенія о дозволеніи ему выкуривать на упомянутомъ заводѣ хлѣбное вино изъ остатковъ отъ выдѣлки прессированныхъ дрожжей, не только послѣ срока, опредѣленнаго въ объявленіи, но также и послѣ срока, назначеннаго на основаніи существующихъ правилъ, для закрытія всѣхъ винокуренныхъ заводовъ, имѣетъ честь увѣдомить: что Совѣтъ Управленія, по разсмотрѣніи представленныхъ въ означенномъ рапортѣ обстоятельствъ, разрѣшилъ, въ видѣ опыта, на три года, выкурку вина изъ хлѣбныхъ заторовъ, остающихся послѣ собранія прессированныхъ дрожжей въ Липковскомъ винокуренномъ заводѣ, безъ ограниченія времени, и вмѣстѣ съ симъ предоставляетъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства выдачу подобныхъ дозволеній находящимся въ такомъ же самомъ положеніи другимъ фабрикамъ прессированныхъ дрожжей.

Варшава, 12 (24) Апрѣля 1860 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Карницкій.*

№ 18,194.

---

ni w Lipkowie, do Rady Administracyjnéj podanéj, o dozwolenie mu odpędzania w pomienionéj gorzelni okowity z resztek, od fabrykacyi drożdży prasowanych pozostałych, nie tylko po terminie deklaracyą objętym, ale i po terminie, na zamknięcie wszystkich gorzelni przepisami oznaczonym,—mam honor oświadczyć: że Rada Administracyjna, po rozważeniu okoliczności, w rapporcie tym przedstawionych, dozwolić raczyła, w sposobie próby, na lat trzy, odpędzania wódki z zacierów zbożowych, po zebraniu drożdży prasowanych pozostałych w gorzelni Lipków, bez ograniczenia czasu, a zarazem upoważnia niniejszém Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu do udzielania w tym okresie czasu podobnych pozwoleń innym fabrykom drożdży prasowanych, któreby w takiém samém znajdowały się położeniu.

Warszawa, d. 12 (24) Kwietnia 1860 roku.

Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Karnicki.*

№ 18,194.

N° 13.

Представленіе Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства о неосвобожденіи уксусныхъ фабрикантовъ отъ взноса подати съ хлѣбнаго вина, употребляемаго для уксусной заправы.

(19 (31) Іюля 1860 года.)

Статсъ-Секретарю при Совѣтѣ Управленія Царства.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Варшавскіе уксусные фабриканты, коимъ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства воспрещенъ безпошлинный привозъ въ городъ смѣси, состоящей изъ хлѣбнаго вина, воды и уксуса, и называемой уксусною заправою, которая употребляется, какъ матеріалъ для выдѣлки уксуса, обратились въ Совѣтъ Управленія съ прошеніемъ, въ которомъ, представляя затруднительное свое положеніе, ходатайствовали объ отмѣнѣ изданнаго запрещенія, или по крайней мѣрѣ отсрочкѣ онаго до тѣхъ поръ, пока они не успѣютъ или перевести свои фабрики изъ города въ деревни, или устроить оныя другимъ образомъ.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ соглашаясь на ихъ прошеніе, рѣшеніемъ своимъ, объявленнымъ въ отношеніи Вашего Превосходительства отъ 5 (17) Марта с. г., № 16,338, разрѣшилъ безпошлинный привозъ уксусной заправы окончательно по 20 Іюля (1 Августа) сего года.

Одинъ изъ упомянутыхъ фабрикантовъ, Сталинскій, недовольствуясь этимъ рѣшеніемъ, подалъ Князю Намѣстнику прошеніе, въ которомъ представляя, что онъ, для помѣщенія своего завода, построилъ, съ значительными издержками, особый домъ, и поэтому

N° 13.

Przełożenie o niezwalnianie właścicieli fabryk octu od podatku od okowity, do zaprawy octowéj używanéj.

(d. 19 (31) Lipca 1860 r.)

Do Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Fabrykanci octu w Warszawie, zabronione mając przez Kommissyę Skarbu wprowadzanie do miasta bez podatku mięszaniny z okowity, wody i octu składającéj się, a zaprawą octową nazwanéj, i na materyał do wyrobu octu używanéj, wnieśli prośby do Rady Administracyjnéj, w których wystawiając trudne położenie swoje, żądali uchylenia wydanego zakazu, a przynajmniéj prolongowania go do czasu, póki fabryk swych albo na wsie z miasta wynieść, albo na sposób inny urządzić nie zdołają.

Książe Namiestnik Królestwa przychylając się do ich próśb, decyzyą, przez odezwę Jaśnie Wielmożnego Pana z dnia 5 (17) Marca r. b. № 16,338, oznajmioną, zezwolił na wprowadzanie zaprawy octowéj bez podatku, ostatecznie po dzień 20 Lipca (1 Sierpnia) r. b.

Jeden z pomiędzy tych fabrykantów Staliński, nie poprzestając na téj decyzyi, wniósł do Namiestnika Królestwa podanie, w którém wystawiając, że on zakładu swego, na pomieszczenie którego umyślnie z znacznym kosztem dom wybudował, ani wynieść za obręb miasta, ani zwinąć nie będzie w mo-

не будетъ въ состояніи ни перевести этотъ заводъ за черту города, ни закрыть оный, не подвергшись совершенному разстройству, проситъ объ оставленіи существовавшаго прежде въ этомъ отношеніи порядка.

Такое же прошеніе, отъ имени своего, а также другихъ варшавскихъ уксусныхъ фабрикантовъ, подалъ въ Совѣтъ Управленія Авраамъ Крайтеркрафтъ, и прошенія эти Ваше Превосходительство препроводили въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, поручивъ, дабы она, если приведенныя въ нихъ обстоятельства справедливы и заслуживаютъ уваженія, отнеслась въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства о соотвѣтственномъ оныхъ удовлетвореніи, а во всякомъ случаѣ, о представленіи этого дѣла на рѣшеніе Совѣта Управленія.

Послѣ этого, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ получила еще подобныя прошенія отъ евреевъ:

Абеля Зейффе, изъ города Калиша,
Шимона Германа, изъ города Сѣдльце,
Изидора Каца, изъ Конина,
Самуила Маркуса, изъ Влоцлавка,

и, разузнавъ дѣло въ заводѣ Сталинскаго посредствомъ своего фабричнаго Коммисара, согласно полученному предписанію, отнеслась въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства объ удовлетвореніи просьбъ, какъ варшавскихъ, такъ и провинціальныхъ уксусныхъ фабрикантовъ освобожденіемъ ихъ отъ платежа консумціонной подати съ привозимой въ города уксусной заправы, на нынѣшнемъ основаніи, а также объ увѣдомленіи о заключеніи, какое будетъ ею представлено по сему предмету на рѣшеніе Совѣта Управленія, основываясь на слѣдующихъ соображеніяхъ:

что уксусные фабриканты, какъ варшавскіе, такъ и провинціальныхъ городовъ, имѣютъ справедливый поводъ жаловаться на предположенное наложеніе подати на уксусную заправу, а также, что выдѣлка уксуса, какъ издѣлія важной потребности жителей, заслуживаетъ поощренія и содѣйствія;

żności, bez narażenia się na zupełny upadek, uprasza o pozostawienie dawnego stanu rzeczy.

Podobną prośbę, w imieniu swojem oraz innych fabrykantów octu w Warszawie, zaniósł do Rady Administracyjnej Abraham Krajterkraft, a podanie to JW. Sekretarz Stanu zakomunikował Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, z wezwaniem, aby, jeżeli okoliczności w nich przywiedzione są rzetelne i zasługują na uwagę, odniosła się do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu o stosowne ich uwzględnienie, a w każdym razie o przedstawienie rzeczy pod decyzyę Rady Administracyjnéj.

Następnie otrzymała jeszcze Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych podobne podania od starozakonnych:

Abela Seiffe, z Kalisza,
Szymona Hermana, z Siedlec,
Izydora Katz, z Konina,
Samuela Markus, z Włocławka,

a sprawdziwszy położenie rzeczy przez swego Kommissarza fabryk w zakładzie Stalińskiego, odniosła się, zgodnie z poleceniem, do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, o uwzględnienie podań, tak warszawskich jak i prowincyonalnych fabrykantów octu, przez pozostawienie zaprawy octowéj, do miast wchodzącéj, wolną od opłaty konsumcyjnéj, tak jak to dotychczas jest dozwoloném, i zawiadomienie o wnioskach, jakie w obecnym przedmiocie pod decyzyę Rady Administracyjnéj podda, uzasadniając się na tych okolicznościach:

że fabrykanci octu, tak w Warszawie, jako też po miastach prowincyonalnych będący, mają słuszną zasadę w zażaleniach swoich na zamierzone obłożenie opłatą zaprawy octowéj; fabrykacya zaś octu, jako wyrobu ważnéj potrzeby mieszkańców, na zachęcenie i pomoc zasługuje;

что обложеніе уксусной заправы податью приведетъ въ упадокъ большіе уксусные заводы и возвыситъ цѣну на уксусъ ко всеобщему ущербу;

что, вслѣдствіе обложенія уксусной заправы податью, уксусные фабриканты были бы вынуждены прекратить выдѣлку уксуса, или удалиться изъ городовъ, что причинило бы имъ убытки, или даже привело бы ихъ въ упадокъ, а Казнѣ не принесло бы никакой пользы;

что, наконецъ, Казна, имѣя въ своихъ рукахъ средства контролированія этой заправы, въ случаѣ недостаточности оныхъ, можетъ, безъ вреда для кого бы то ни было, усилить ихъ новыми мѣропріятіями, могущими обезпечить дѣлу надлежащій успѣхъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, не считая себя въ правѣ удовлетворить упомянутыхъ просьбъ фабрикантовъ, какъ касающихся дѣла, которое Княземъ Намѣстникомъ въ Царствѣ было уже разъ окончательно рѣшено, имѣетъ честь представить на разрѣшеніе Совѣта Управленія слѣдующія соображенія:

Высочайшимъ Указомъ 9 (21) Іюля 1834 года установлено взиманіе подати съ хлѣбнаго вина и водки, безъ различія цѣли, для какой онѣ привозятся въ города; вслѣдствіе того, всѣ предметы, въ составъ которыхъ входитъ хлѣбное вино, какъ главный матеріалъ, какъ-то: политура, шляпочная гумма, душистыя спиртныя воды, скипидарный спиртъ для лампъ и другіе тому подобные, подлежатъ платежу консумціонной подати; слѣдовательно уксусная заправа, въ которую хлѣбное вино входитъ, какъ главная составная часть, и которая приготовляется изъ вина, привезеннаго къ самому городу, подъ предлогомъ, что это другой матеріалъ, а не вино, не можетъ быть освобождена отъ взиманія подати, ибо въ такомъ случаѣ слѣдовало бы распространить это изъятіе и на всѣ вышеупомянутые другіе предметы.

Изъятіе для уксусной заправы, какъ сіе объяснено уже Правительственною Коммисіею въ донесеніи ея отъ 20 Февраля (3 Марта) с. г., за № 7,238, было сдѣлано въ то время, когда

że opodatkowanie zaprawy octowéj przywiedzie do upadku większe zakłady octowe i podroży wyrób octu z krzywdą ogółu;

że wskutek opodatkowania zaprawy octowéj, fabrykanci octu przyniewoleni byliby zarzucić wyrób onego, lub usunąć się z miast, coby ich naraziło na straty, albo nawet na upadek, a Skarbowi nie przyniosłoby żadnéj korzyści;

że wreszcie Skarb posiadając w ręku swym środki kontrollowania téj zaprawy, może bez szkody niczyjéj, wrazie niedostateczności onych, wzmocnić je nowémi, mogącemi zapewnić należyty dla przedmiotu skutek.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu nie czując się władną uwzględnić sama powyższych podań fabrykantów, jako w przedmiocie, który przez Namiestnika Królestwa już raz i to ostatecznie był rozstrzygnięty, ma honor przedstawić pod decyzyę Rady Administracyjnéj następujące wyjaśnienia:

Ukaz Najwyższy z dnia 9 (21) Lipca 1834 r. przepisuje pobór podatku od okowity i wódki bez względu na jaki cel one do miast są sprowadzane; wskutku tago wszelkie przedmioty, w których okowita jest głównym materyałem, jako to: politura stolarska, gumma kapelusznicza, wody spiritusowe pachnące, spiritus terpentynowy do lamp i inne tym podobne, opłacie konsumcyjnéj ulegają; zaprawa więc octowa, któréj główną składową częścią jest okowita i która przygotowuje się z okowity tuż pod miasto sprowadzonéj, aby zyskany był pozór, że jest to inny od okowity materyał, zasadnie biorąc, od opłaty podatku wyłączoną być nie może, bo postępując z konsekwencyą, na wyłączenie takie zasługiwałyby również wszystkie inne przedmioty wyżéj wymienione.

Wyjątek dla zaprawy octowéj, jak to Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu w rapporcie z dnia 20 Lutego (5 Marca) r. b. № 7,238 już wyjaśniła, był zrobiony w owéj epoce,

выдѣлка уксуса изъ хлѣбнаго вина появилась въ первый разъ, для поощренія сей отрасли промышленности. Нынѣ однако, когда уксусные фабрики уже умножились, когда льгота сія дала возможность и поводъ къ передѣлкѣ заправы на водку для потребленія съ ущербомъ Казны, чему новое доказательство представляетъ значительное контрабандное дѣло, заведенное противу здѣшняго фабриканта Экерта, и когда существованіе этихъ фабрикъ отвлекаетъ часть службы для контроля оныхъ, — Финансовое Вѣдомство, отъ котораго требовалось уменьшенія числа чиновниковъ для увеличенія содержанія тѣмъ, которые получаютъ недостаточное жалованье, не могло не признать, что послѣдовавшее въ видѣ изъятія и временное освобожденіе отъ взиманія подати хлѣбнаго вина, употребляемаго для выдѣлки уксуса, должно уже прекратиться. Не находя же уважительныхъ причинъ къ противному заключенію, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства остается при своемъ мнѣніи и полагаетъ, что рѣшеніе Князя Намѣстника, объявленное въ отношеніи Вашего Превосходительства отъ 5 (17) Марта с. г., за № 16,338, должно быть сохранено въ своей силѣ.

Еслибы однако Совѣтъ Управленія, по вниманію къ мнѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, пожелалъ предоставить еще уксуснымъ фабрикантамъ какую нибудь льготу, то можно бы только дозволить отсрочку взиманія подати съ уксусной заправы и пр. на два года, такимъ только фабрикантамъ:

1) которые никогда не были уличаемы въ передѣлкѣ уксусной заправы на водку;

2) которые имѣютъ собственныя строенія, возведенныя нарочно для выдѣлки уксуса, и которые въ то же время не имѣютъ дистиллярнаго завода, или же таковый закроютъ;

3) дабы, въ случаѣ совершенія кѣмъ либо изъ заводчиковъ контрабанды переработкою или выдачею уксусной заправы для передѣлки на водку, льгота сія была отмѣнена.

kiedy fabrykacya octu z okowity nowo się pojawiła, a to dla zachęcenia téj gałęzi przemysłu. Teraz przecie, kiedy fabryki octu już się upowszechniły, kiedy zwolnienie to dało powód i łatwość do przerabiania zaprawy na wódkę do konsumcyi ze szkodą Skarbu, czego świeżym dowodem znakomity proces fabrykantowi tutejszemu Eckert uformowany, kiedy istnienie tych fabryk odrywa część służby dla kontrolli onychże; Władza więc Skarbowa, wezwana o zmniejszenie liczby urzędników, dla powiększenia płac nizko uposażonych urzędów, nie mogła nie uznać, iż wyjątkowe i czasowe zwolnienie okowity, do fabrykacyi octu używanéj, od podatku, raz ustać powinno.— Nieznajdując zaś dostatecznie usprawiedliwionych powodów do przeciwnego rzeczy uważania, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu obstaje za utrzymaniem decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa, odezwą JW. Pana z dnia 5 (17) Marca r. b. № 16,338 objawionéj.

Jeżeliby jednak wolą było Rady Administracyjnéj ze względu na opinię Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przynieść fabrykantom octu, jaką jeszcze ulgę, to jedynie możnaby dozwolić zawieszenia poboru opłaty od zaprawy octowéj np. na lat dwa, takim tylko fabrykantom:

1) którzy nigdy nie byli poszlakowani o przerabianie zaprawy octowéj na wódkę;

2) którzy mają własne budowle, umyślnie do fabrykacyi octu urządzone, i którzy zarazem dystylarni nie posiadają lub je zamkną;

3) aby, wrazie dopuszczenia się defraudacyi przez przeistaczanie lub wydawanie zaprawy octowéj do przerabiania na wódkę, względność ta, co do każdego fabrykanta octu, natychmiast była cofniętą.

Сообщенныя прошенія, Правительственная Коммисія имѣетъ честь возвратить.

Варшава, 6 (18) Августа 1860 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Ленскій.*

№ 34,754.

N° 14.

Постановленіе объ освобожденіи отъ платежа консумціоннаго сбора съ хлѣбнаго вина, употребляемаго для уксусной заправы.

(13 (25) Сентября 1860 года.)

Въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Вслѣдствіе представленія Правительственной Коммисіи отъ 6 (18) Августа с. г., № 34,754, по случаю поданныхъ Его Сіятельству Князю Намѣстнику и Совѣту Управленія уксусными фабрикантами, въ Варшавѣ и другихъ городахъ Царства, прошеній объ отмѣнѣ распоряженія ея, опредѣляющаго платежъ консумціонной подати съ привозимой въ городъ уксусной заправы нужной для выдѣлки уксуса, въ коемъ Коммисія сія предполагаетъ: дабы, для облегченія этихъ фабрикантовъ, пріостановить взиманіе упомянутаго платежа на два года,—имѣю честь объявить: что Его Сіятельство Князь Намѣстникъ, по истребованіи мнѣнія Главнаго

Kommunikowane prośby Kommissya Rządowa ma honor zwrócić.

Warszawie, d. 6 (18) Sierpnia 1860 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
Tajny Radca, (podpisano) *Łęski.*

№ 34,754.

N° 14.

Decyzya zwalniająca od opłaty podatku konsumcyjnego od okowity, do zaprawy octowéj używanéj.

(d. 13 (25) Września 1860 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Wskutek rapportu Kommissyi Rządowéj z dnia 6 (18) Sierpnia r. b. № 34,754 złożonego z powodu podań fabrykantów octu w Warszawie i innych miast Królestwa do Jaśnie Oświeconego Księcia Namiestnika Królestwa i Rady Administracyjnéj zaniesionych, o uchylenie jéj rozporządzenia, obkładającego zaprawę octową, do wyrobu octu potrzebną, przy wchodzie onéj do miast, podatkiem konsumcyjnym, uczyniła wniosek, aby, dla przyniesienia tymże fabrykantom ulgi, zawiesić pobór rzeczonéj opłaty na przeciąg lat dwóch; mam honor oświadczyć że Jaśnie Oświecony Książe Namiestnik Królestwa, po zasięgnieniu opinii

Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, имѣя въ виду:

что здѣшніе фабриканты, пользуясь въ теченіе 25-ти лѣтъ свободнымъ привозомъ уксусной заправы, безъ платежа консумціоннаго сбора, построили значительные уксусные заводы;

что обложеніе податью упомянутой заправы могло бы привести въ упадокъ большіе уксусные заводы;

что оно увеличило бы цѣну выдѣлки уксуса со всеобщимъ ущербомъ;

что варшавскіе уксусные фабриканты не были бы въ состояніи выдержать конкуренціи съ уксусомъ, выдѣлываемымъ въ деревняхъ, а въ такомъ случаѣ были бы принуждены прекратить вовсе выдѣлку уксуса или удалиться изъ города, а это причинило бы имъ убытки, не принося Казнѣ никакой пользы;

что допущенное уксуснымъ фабрикантомъ и владѣльцемъ дистиллярнаго завода Экертомъ злоупотребленія во вредъ Казны передѣлкою уксусной заправы на водку, для мѣстнаго потребленія, не должно быть поводомъ къ распространенію упомянутаго платежа и на тѣхъ фабрикантовъ, которые не нарушили ни въ чемъ существующихъ правилъ, и

что, наконецъ, Казна имѣя средства контролировать эту заправу, можетъ, безъ вреда для кого бы то ни было, обезпечить дѣлу надлежащій успѣхъ, тѣмъ болѣе, что передѣлка сей заправы сопряжена съ значительными издержками и можетъ послѣдовать только тамъ, гдѣ находятся дистилларные снаряды, коихъ уксусные заводы не имѣютъ, а потому, при устройствѣ надлежащаго надзора за привозимою въ города уксусною заправою, нельзя опасаться чтобы дозволеніе привоза оной безъ уплаты консумціоннаго сбора могло подавать поводъ къ контрабандѣ съ убыткомъ для казенныхъ доходовъ,—

изволилъ приказать, дабы привозимая въ города уксусная заправа была освобождена, какъ было доселѣ, отъ платежа консумціонной подати, съ тѣмъ:

а) что не будутъ имѣть права на безпошлинный привозъ упомянутаго раствора тѣ уксусные фабриканты, кото-

Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, mając na względzie:

że fabrykanci tutejsi korzystając z wolnego przywozu zaprawy octowéj bez opłaty konsumcyjnéj od lat 25, powznosili znakomite zakłady do wyrobu octu;

że opodatkowanie rzeczonéj zaprawy, przyczyniłoby się do upadku większych zakładów octowych;

że podrożyłoby wyrób octu z krzywdą ogółu;

że fabrykanci octu w Warszawie nie byliby w stanie wytrzymać współzawodnictwa z płynem tym po wsiach wyrabianym, a w takim razie byliby zmuszeni zarzucić wyrabianie octu, lub usunąć się z miasta, coby naraziło ich na straty, a Skarbowi nie przyniosłoby żadnych korzyści;

że dopuszczenie się fabrykanta octu, i zarazem dystylatora wódek Eckerta nadużyć, przy wyrabianiu zaprawy na wódkę do konsumcyi, ze szkodą Skarbu, nie powinnoby być powodem do rozciągnienia za to rzeczonéj opłaty i do tych fabrykantów, którzy w niczem przepisom istniejącym nie uchybili, i

że nakoniec Skarb, posiadając środki kontrollowania téj zaprawy, może bez szkody niczyjéj zapewnić dla przedmiotu należyty skutek, tembardziéj, że przerabianie téj zaprawy połączone jest ze znacznym kosztem i może mieć miejsce tam tylko, gdzie są apparaty dystyllacyjne, a tych octownie nie posiadają,—a z tego powodu przy zaprowadzeniu należytej kontrolli nad zaprawą octową, do miast wprowadzaną, nie może zachodzić obawa, aby dozwolenie wprowadzania jéj bez opłaty, podawało powód do defraudacyi i ujmę w dochodach Skarbu przynieść mogło;

wyrzec raczył, iż zaprawa octowa, do miast wchodząca, wolną być ma jak dotąd od opłaty konsumcyjnéj, z zastrzeżeniem:

a) że nie będą mogli korzystać z wolności sprowadzania bez opłaty w mowie będącéj zaprawy ci fabrykanci octu, którzy byli

рые были подозрѣваемы и уличены въ контрабандѣ, то есть въ отдѣленіи хлѣбнаго вина изъ заправы;

b) что не будутъ допущены къ этой льготѣ владѣльцы, имѣющіе уксусные заводы вмѣстѣ съ дистиллярными заводами, если не закроютъ сихъ послѣднихъ; и

c) что льготы этой будетъ лишенъ содержатель уксуснаго завода, еслибы онъ сдѣлалъ контрабанду.

О таковомъ рѣшеніи Его Сіятельства Правительственная Коммисія не оставитъ увѣдомить просителей.

Варшава, 13 (25) Сентября 1860 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Карницкій.*

№ 21,507.

---

poszlakowani i przekonani o defraudacyę, to jest o odciąganie z téj zaprawy okowity;

b) że nie będą dopuszczeni do tego dobrodziejstwa mający octownie razem z dystyllarniami wódek, jeżeli tych ostatnich nie zamkną; i

c) że względność ta dla posiadającego octownią cofniętą zostanie, skoro by się dopuścił defraudacyi.

O téj Jego Książęcéj Mości decyzyi zechce Kommissya Rządowa interessantów ze swéj strony zawiadomić.

w Warszawie, d. 13 (25) Września 1860 r.

Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Karnicki.*

№ 21,507.

№ 15.

Высочайшее разрѣшеніе о выдѣлкѣ зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ.

(30 Декабря 1859 года.)

Указъ Его Императорскаго Величества Самодержца Всероссійскаго изъ Правительствующаго Сената.

По указу Его Императорскаго Величества, Правительствующій Сенатъ слушали рапортъ Господина Министра Финансовъ, отъ 7 сего Декабря, за № 6,591, при которомъ представляетъ, для зависящаго распоряженія, къ обнародованію засвидѣтельствованный списокъ съ Высочайше утвержденнаго, въ 7 день Декабря сего года мнѣнія Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Экономіи и Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ представленіе Министра Финансовъ относительно выдѣлки и продажи зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ, мнѣніемъ положилъ: выдѣлку зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ и продажу ихъ разрѣшить повсѣмѣстно, какъ въ Имперіи, такъ и въ Царствѣ Польскомъ, безъ особыхъ ограниченій, на основаніи общихъ постановленій объ учрежденіи фабрикъ и торговли фабричными продуктами, и за тѣмъ 3 прим. къ ст. 51-ой Уст. о пром., фабр. и зав. (Сводъ законовъ т. XI-ой ч. 2, изд. 1857 г.) отмѣнить.

На мнѣніи написано: Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта относительно выдѣлки и продажи зажигательныхъ фосфорныхъ спичекъ Высочайше утвердить соизволилъ и пове-

N° 15.

Wola Najwyższa dozwalająca fabrykacyi zapałek chemicznych.

(d. 30 Grudnia 1859 r.)

Ukaz Jego Cesarskiej Mości Samowładcy Wszech Rossyi od Rządzącego Senatu.

Stosownie do Ukazu Jego Cesarskiéj Mości, Senat Rządzący słuchał rapportu Ministra Skarbu z dnia 7 Grudnia r. b. za № 6,591, przy którym tenże Minister przedstawia, dla wydania stosownych zarządzeń w celu ogłoszenia, poświadczony wypis z zatwierdzonego Najwyżéj, d. 7. Grudnia r. b. zdania Rady Państwa następującej treści: Rada Państwa w Departamencie Ekonomii i Ogólném Zebraniu, rozpoznawszy przedstawienie Ministra Skarbu, względem wyrabiania i sprzedaży zapałek fosforycznych, objawiła zdanie: dozwolić wszędzie, tak w Cesarstwie, jako i Królestwie Polskiém, wyrobu i sprzedaży zapałek fosforycznych, bez szczególnych ograniczeń, na zasadzie ogólnych przepisów o urządzeniu fabryk i handlu produktami fabrycznemi, i wskutku tego, uwagę 3 do artykułu 51-go Ustawy o handlu, fabrykach i zakładach (Zbiór Praw. Tom XI część 2 wydania z r. 1857) uchylić.

Na zdaniu napisano: Jego Cesarska Mość wyrzeczone w Ogólném Zebraniu Rady Państwa zdanie, w przedmiocie wyrobu i sprzedaży zapałek fosforycznych, Najwyżéj zatwierdzić raczył d. 7

лѣлъ исполнить 7 Декабря 1859 года. Подлинное подписалъ Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Князь Орловъ.

Приказали: о такомъ Высочайше утвержденномъ мнѣніи Государственнаго Совѣта, для приведенія онаго во всеобщую извѣстность и должнаго до кого касаться будетъ исполненія, увѣдомить указами всѣхъ ГГ. Министровъ, Главноуправляющихъ отдѣльными частями, Военныхъ Генералъ-Губернаторовъ, управляющихъ и гражданскою частію, и Гражданскихъ Губернаторовъ, дать знать Губернскимъ, Областнымъ и Войсковымъ Правленіямъ, а въ Святѣйшій Правительствующій Синодъ, во всѣ Департаменты Правительствующаго Сената и Общія оныхъ Собранія сообщить вѣдѣнія; для увѣдомленія же Господина Министра Статсъ-Секретаря Царства Польскаго и въ Департаментъ Министерства Юстиціи передать копіи съ опредѣленія и припечатать въ Сенатскихъ вѣдомостяхъ.

Декабря 30 дня 1859 года.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій.*

N° 16.

Правила о выдачѣ дозволеній на выдѣлку зажигательныхъ спичекъ.

(9 (21) Сентября 1861 года.)

1.) Дозволенія на учрежденіе фабрики зажигательныхъ спичекъ выдаются въ Варшавѣ Магистратомъ столичнаго города Варшавы, въ другихъ же мѣстахъ—подлежащимъ Губернскимъ Правленіемъ.

Grudnia 1859 roku i rozkazał wykonać. Oryginał podpisał Prezes Rady Państwa Książe Orłow.

O tem Najwyżéj zatwierdzoném zdaniu Rady Państwa, dla podania go do powszechnéj wiadomości i należnego w czem do kogo należeć będzie wykonania, rozkazano zawiadomić Ukazami wszystkich Ministrów, Głównie-zarządzających oddzielnemi Władzami, Wojennych Generał-Gubernatorów zarządzających i służbą cywilną, Gubernatorów Cywilnych, dać znać Władzom Gubernialnym, Obwodowym i Wojskowym, a Najświętszemu Rządzącemu Synodowi, wszystkim Departamentom Rządzącego Senatu, i Ogólnym jego Zebraniom zakommunikować o tém wiadomość; dla zawiadomienia zaś Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego, zakommunikować Departamentowi Ministerstwa Sprawiedliwości kopię postanowienia i wydrukować w Senackich wiadomościach.

Dnia 30 Grudnia 1859 r.

Zgodno z oryginałem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *Karnicki.*

N° 16.

Przepisy pod względem udzielania pozwoleń na wyrabianie zapałek chemicznych.

(d. 9 (21) Września 1861 r.)

1.) Pozwolenia na założenie fabryki zapałek chemicznych udzielać ma w mieście Warszawie Magistrat miasta stołecznego Warszawy, w innych zaś miejscach właściwy Rząd Gubernialny.

2.) Желающій получить таковое дозволеніе, при прошеніи, въ которомъ долженъ поименовать мѣстность, гдѣ намѣревается устроить фабрику спичекъ, обязанъ представить слѣдующіе документы:

a) метрику или свидѣтельство о рожденіи, или легитимаціонный видъ, для удостовѣренія, что онъ совершеннолѣтенъ, то есть, что имѣетъ полныхъ 21 годъ;

b) свидѣтельство полицейскаго начальства о нравственномъ поведеніи, а равно свидѣтельство судебнаго начальства о томъ, что онъ не подвергался наказаніямъ, означеннымъ въ 46-ой статьѣ Уголовнаго Уложенія;

c) письменное по прилагаемой формѣ обязательство о точномъ соблюденіи установленныхъ мѣръ предосторожности;

d) если желающій получить дозволеніе на учрежденіе фабрики спичекъ, работалъ уже на сего рода фабрикѣ, то можетъ приложить о томъ свидѣтельство.

3.) Упомянутое прошеніе, вмѣстѣ съ документами, Магистратъ столичнаго города Варшавы или Губернское Правленіе препроводитъ въ подлежащую Врачебную Управу, для практическаго испытанія, имѣетъ ли желающій получить дозволеніе на выдѣлку зажигательныхъ спичекъ потребныя для сего свѣдѣнія.

4.) Практическое испытаніе, о которомъ идетъ рѣчь въ предыдущей статьѣ, должно быть произведено въ коллегіальномъ засѣданіи Врачебной Управы, на которомъ долженъ непремѣнно находиться фармацевтическій Ассессоръ; испытаніе же будетъ касаться слѣдующихъ предметовъ:

a) разсмотрѣніе матеріаловъ, употребляемыхъ для выдѣлки всякаго рода спичекъ, выдѣлка коихъ дозволена въ здѣшнемъ краѣ;

b) знаніе правилъ, относящихся къ покупкѣ означенныхъ матеріаловъ, а также условій и формальностей, какія должны быть соблюдены при покупкѣ тѣхъ изъ нихъ, которые могутъ быть опасными, и, наконецъ, той отвѣтственности, какая опредѣлена за

2.) Ubiegający się o takowe pozwolenie złożyć powinien przy podaniu, w którém wymienioną ma być miejscowość, gdzie zamierza fabrykę zapałek urządzić, następne dowody:

a) metrykę lub akt urodzenia, albo też książeczkę legitymacyjną, dla wykazania, iż jest pełnoletnim, to jest ma 21 lat skończonych;

b) świadectwo Władzy policyjnéj o moralném prowadzeniu się, tudzież świadectwo Władzy sądowéj, iż nie podpadł karom, oznaczonym w artykule 46 Kodexu kar głównych i poprawczych;

c) dekleracyę ścisłego zastosowania się do przepisanych środków ostrożności, podług dołączonego wzoru.

d) jeżeli ubiegający się o pozwolenie założenia fabryki zapałek, pracował już w takiéj fabryce, dołączyć może o tém świadectwo.

3.) Podanie rzeczone wraz z dowodami Magistrat miasta stołecznego Warszawy lub Rząd Gubernialny zakommunikuje właściwemu Urzędowi Lekarskiemu, celem zbadania praktycznie, czyli ubiegający się o pozwolenie wyrabiania zapałek chemicznych posiada odpowiednie wiadomości.

4.) Przekonanie się praktyczne, o jakiem jest mowa w poprzedzającym ustępie, odbywać się ma na kollegialném posiedzeniu Urzędu Lekarskiego, na którém obecnym być powinien Assesor Farmaceutyczny,— badania zaś odnosić się będą do następnych przedmiotów:

a) rozpoznanie materyałów używanych do wyrobu wszelkiego rodzaju zapałek, jakich wyrabianie w kraju tutejszym jest dopuszczane;

b) znajomość przepisów, odnoszących się do nabywania tychże materyałów, oraz jakie dopełniane być powinny warunki i formalności, przy nabywaniu tych, które mogą być niebezpiecznemi, jako też, jaka jest odpowiedzialność za udzielanie tych ostatnich

выдачу сихъ послѣднихъ матеріаловъ лицамъ, не имѣющимъ права получать оныя;

c) какимъ образомъ должны быть сохраняемы матеріалы, дабы не произошло отъ нихъ какихъ либо вредныхъ послѣдствій;

d) какіе опасные или вредные случаи могутъ послѣдовать отъ неосторожнаго или ненадлежащаго обхожденія съ матеріялами, употребляемыми къ выдѣлкѣ, а именно:

aa) вслѣдствіе пожара,

bb) взрыва или вспышки,

cc) отравленія,

dd) вреднаго вліянія на здоровье занимающихся на фабрикѣ работниковъ,

ee) какія средства могутъ быть предприняты для предотвращенія этого.

5.) Когда желающій получить дозволеніе на учрежденіе фабрики спичекъ удостовѣритъ на упомянутомъ практическомъ испытаніи, что имѣетъ нужныя свѣдѣнія,—Врачебная Управа выдаетъ на это свидѣтельство въ двухъ одинаковыхъ экземплярахъ, изъ которыхъ одно вручитъ просителю, а другое, вмѣстѣ съ прошеніемъ и другими документами, возвратитъ въ подлежащій Магистратъ или Губернское Правленіе.

Экземпляръ свидѣтельства, препровожденный въ Магистратъ или Губернское Правленіе, долженъ быть хранимъ при дѣлахъ сихъ управленій.

6.) На основаніи этихъ документовъ, Магистратъ или Губернское Правленіе выдаетъ дозволительный видъ, съ тѣмъ, что фабрика не прежде будетъ открыта и выдѣлка спичекъ начата, пока назначенная для этого Коммисія, состоящая изъ административно-полицейскаго и медицинскаго чиновниковъ и архитектора, не удостовѣрится, что заводъ устроенъ согласно съ поданнымъ письменнымъ обязательствомъ.

Въ г. Варшавѣ въ составъ таковой Коммисіи долженъ быть назначаемъ еще Архитекторъ Страховаго Управленія и фармацевтическій Ассесоръ Варшавской Врачебной Управы.

materyałów osobom nie kwalifikowanym do ich posiadania;

c) jak mają być zachowywane materyały, aby żadne złe następstwa wyniknąć od nich nie mogły;

d) jakie wypadki niebezpieczne lub szkodliwe zdarzyć się mogą przy nieostrożném lub niewłaściwém obchodzeniu się z materyałami używanemi do fabrykacyi, a mianowicie:

aa) pod względem wzniecenia pożaru,

bb) explozyi czyli wybuchu,

cc) otrucia,

dd) wpływu szkodliwego na zdrowie robotników, pracujących w fabryce,

ee) jakie środki służyć mogą do zapobieżenia temu.

5.) Skoro ubiegający się o pozwolenie założenia fabryki zapałek, przekona przy powyżéj określoném badaniu praktyczném, iż posiada odpowiednie wiadomości, Urząd Lekarski wyda na to świadectwo w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden doręczy interessantowi, a drugi z podaniem i innemi dowodami zwróci respective Magistratowi lub Rządowi Gubernialnemu.

Egzemplarz świadectwa zakommunikowany Magistratowi lub Rządowi Gubernialnemu, zatrzymanym będzie w aktach tychże Władz.

6.) Na podstawie tych dowodów Magistrat lub Rząd Gubernialny wydaje pozwolenie, przy zastrzeżeniu, iż fabryka nie wprzód zostanie otwartą i wyrob zapałek rozpoczęty, aż przez wyznaczoną do tego delegacyę, złożoną z urzędnika administracyjno-policyjnego, lekarskiego i budowniczego przekona się, iż zakład został zgodnie z deklaracyą urządzony.

W Warszawie do składu takiéj delegacyi przybierany jeszcze być ma Budowniczy Dyrekcyi Ubezpieczeń i Assessor Farmaceutyczny Urzędu Lekarskiego miasta Warszawy.

7.) Эта Коммисія описываетъ свои дѣйствія протоколярно, и, если найдетъ все соотвѣтственнымъ, разрѣшаетъ открытіе фабрики, протоколъ же представляетъ Начальству, которое назначило оную.

Варшава, 9 (21) Сентября 1861 года.

Главный Медицинскій Инспекторъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Коханскій.*

Одобрено, съ тѣмъ, дабы правило о обязательствахъ было примѣнено и къ существующимъ уже фабрикамъ.

Главный Директоръ, Генералъ-Адъютантъ (подписано) *Герштенцвейгъ.*

№ 2,824.

Приложеніе къ N° 16-му.

ФОРМА ПИСЬМЕННАГО ОБЯЗАТЕЛЬСТВА КАСАТЕЛЬНО УСТРОЙСТВА И СОДЕРЖАНІЯ ФАБРИКИ ЗАЖИГАТЕЛЬНЫХЪ СПИЧЕКЪ.

Нижеподписавшійся симъ объявляетъ, что касательно устройства и содержанія фабрики зажигательныхъ спичекъ въ N принимаетъ на себя слѣдующія обязательства:

1) Фабрика будетъ устроена въ каменномъ уединенномъ и не слишкомъ населенномъ зданіи, и ни въ какомъ случаѣ на главныхъ улицахъ.

Фабрика также не можетъ быть учреждена вблизи магазиновъ дровъ, сѣна, соломы и другихъ легко загорающихся матеріаловъ.

7.) Delegacya taka protokólarnie czynności dopełnia, i jeżeli znajdzie wszystko odpowiedniém, otworzenie fabryki upoważnia; potokół zaś Władzy, która ją wyznaczyła, składa.

w Warszawie, d. 9 (21) Września 1861 r.

Inspektor Główny Służby Cywilno-Lekarskiéj, Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *Kochański.*

Przyjęto, z tém, aby przepis o zobowiązaniach i do już istn ie jących fabryk zastosować.

Dyrektor Główny, Generał-Adjutant, (podpisano) *Gerstenzweig.*

№ 2,824.

Annex do N° 16-go.

DEKLARACYA CO DO URZĄDZENIA I UTRZYMYWANIA FABRYKI ZAPAŁEK.

(d. 9 (21) Września 1861 r.)

Podpisany deklaruje niniejszém, iż pod względem urządzenia i utrzymywania fabryki zapałek w N. przyjmuje następne zobowiązania:

1) Fabryka urządzoną będzie w budynku murowanym, odosobnionym i niezbyt zaludnionym, a w żadnym razie przy ulicach pryncypalnych.

Nie będzie też mogła być fabryka założoną w bliskości magazynów drzewa, siana, słomy i innych łatwo zapalnych materyałów.

2) Обширность фабричнаго помѣщенія будетъ сообразована съ числомъ работниковъ. Отдѣльныя части производства будутъ, на сколько возможно, помѣщены въ особыхъ комнатахъ или залахъ. Во всякомъ случаѣ будутъ имѣть особыя помѣщенія: *a)* сѣрный заводъ, *b)* лабораторія для приготовленія фосфорной массы и обмакиванья въ оной деревяшекъ, *c)* сушильня.

Эти три комнаты будутъ имѣть сводообразные или по крайней мѣрѣ огнеупорные потолки и каменные или кирпичные полы.

Всѣ отдѣленія фабрики будутъ снабжены продувальниками, или вентилаторами.

3) Фосфоръ будетъ храниться въ погребѣ въ стеклянныхъ сосудахъ, наполненныхъ водою и помѣщенныхъ въ наружныхъ металлическихъ запертыхъ на ключъ сосудахъ. Прочіе матеріалы будутъ храниться въ соотвѣтственныхъ стеклянныхъ сосудахъ, боченкахъ, или ящикахъ.

4) Запасы дерева, бумаги, коробокъ, сѣры и другихъ легко загорающихся матеріаловъ не будутъ находиться въ лабораторіи, сушильнѣ или сѣрномъ заводѣ.

5) Приготовленіе зажигательной массы съ бѣлымъ фосфоромъ будетъ производиться не иначе, какъ въ мѣдной посудѣ.

На одинъ разъ не будетъ приготовлено этой массы болѣе однаго фунта, и то прибавляя къ оной фосфоръ по частямъ.

Растираніе каждаго матеріала будетъ производиться особо и съ надлежащею предосторожностію.

Приготовленіемъ зажигательной массы я ниже подписавшійся буду заниматься лично, если же дѣйствіе это будетъ поручено мною кому либо другому, то только опытному и довѣренному помощнику.

6) Матеріалы для выдѣлки зажигательныхъ спичекъ будутъ примѣшиваемы такимъ образомъ, дабы при этомъ не произошло взрыва.

7) Составы изъ мышьяка не будутъ употребляемы для выдѣлки зажигательныхъ спичекъ.

2) Obszerność lokalu fabrycznego zastósowaną zostanie do liczby robotników. O ile możność dozwoli, odrębne części fabrykacyi pomieszczane będą w oddzielnych izbach lub salach. W każdym razie osobne będą mieć pomieszczenia; *a)* siarkownia, *b)* pracownia do przyrządzaniá massy fosforowéj i maczania w niéj drewienek, *c)* suszarnia.

Trzy te izby będą miały sufity sklepione, a przynajmniéj ogniotrwałe, i posadzki kamienne lub ceglane.

Wszystkie oddziały fabryki zaopatrzone będą w przewiewniki czyli wentylatory.

3) Fosfor przechowywany będzie w piwnicy, w naczyniach szklannych, wodą napełnionych, umieszczonych w zwierzchnich naczyniach metalowych na klucz zamykanych. Inne materyały w odpowiednich naczyniach szklannych, baryłkach lub pakach będą zachowywane.

4) Zapasy drzewa, papieru, pudełek, siarki i innych łatwo palnych materyałów, nie będą się mieściły w pracowni, suszarni, lub siarkowni.

5) Przyrządzanie massy zapałkowéj z fosforem białym, dopełniane będzie nie inaczéj, jak w naczyniu miedzianém.

Na raz jeden więcéj niż funt jeden massy téj przyrządzanym nie będzie, i to częściowo dodając fosfor do takowéj.

Rozcieranie materyałów odbywać się będzie każdego oddzielnie i z należną ostrożnością.

Przyrządzaniem massy zapałkowéj niżéj podpisany zajmę się osobiście, a jeżeli je poruczę komu innemu, to tylko doświadczonemu i zaufanemu zastępcy.

6) Materyały do wyrabiania zapałek tak będą dobierane i mięszane, iżby przy tém explozya czyli wybuch nie miał miejsca.

7) Przetwory arszenikalne nie będą używane do wyrobu zapałek.

8) Въ сѣрномъ заводѣ, надъ всѣмъ очагомъ, въ которомъ находится снарядъ для плавленія сѣры, будетъ устроенъ металлическій колпакъ.

Самое же отверстіе котла, въ которомъ плавится сѣра, а равно поверхность (такъ называемая рамка), на которую выливается расплавленная уже сѣра, будутъ имѣть металлическую крышку, дабы, въ случаѣ воспламененія сѣры, огонь могъ быть скоро потушенъ.

9) Въ сушильнѣ спички будутъ помѣщены только въ прессахъ (машинкахъ) и на рамахъ.

Для укладки высушенныхъ спичекъ въ коробки, спички будутъ переносимы въ металлическомъ сундукѣ съ такою же крышкою.

10) Во всѣхъ частяхъ фабричнаго зданія всегда будутъ находиться бочки, наполненныя водою, для немедленнаго погашенія случайнаго огня.

11) Обломки спичекъ, какъ равно негодныя къ употребленію или испорченныя спички, не будутъ оставляемы на долгое время въ лабораторіяхъ и фабричныхъ комнатахъ; для того каждый вечеръ, послѣ выхода работниковъ, все зданіе будетъ тщательно осмотрѣно, остатки же спичекъ, собранныя въ металическую посуду, будутъ сожигаемы по частямъ въ печкѣ или каминѣ.

По исполненіи сего, будутъ потушены огни во всемъ заводѣ.

12) Для приготовленія фосфорной массы, обмакиванія въ оной деревашекъ, сниманія съ прессовъ высушенныхъ уже спичекъ, считанія оныхъ и укладки въ коробку, не будутъ употребляемы работники, имѣющіе поврежденные зубы или опухлыя и и кровоточивыя десны.

13) Тщательно буду наблюдать, дабы работники или имѣющіе надъ ними надзоръ не вносили въ фабричное зданіе какого нибудь кушанья, и даже хлѣба, и дабы его тамъ не ѣли. Равно вода для питья не будетъ употребляема такая, которая прежде находилась бы въ одной изъ фабричныхъ комнатъ.

14) Равнымъ образомъ буду наблюдать, дабы работники передъ выходомъ изъ фабрики обѣдать, или по окончаніи дневныхъ работъ, умывали руки.

8) W siarkowni, nad całym trzonem, w którym się znajduje przyrząd do topienia siarki, będzie kapa metaliczna.

Sam zaś otwór do kociołka, w którym się topi siarka, tudzież powierzchnia (tak zwana ramka), na którą wylewa się już stopiona siarka, mieć będą przykrywę metalową, aby wrazie zapalenia się siarki, ogień mógł być śpiesznie stłumionym.

9) W suszarni zapałki będą umieszczane tylko w praskach (maszynkach) i na ramach.

Do rozdzielania wysuszonych zapałek na paczki, takowe będą przenoszone w skrzyni metalowéj z takąż pokrywą.

10) We wszystkich częściach lokalu fabrycznego znajdować się będą ciągle beczki napełnione wodą, dla niezwłocznego zagaszenia przypadkowego ognia.

11) Okruchy zapałek, jako też zapałki zbrakowane, lub zepsute, nie będą pozostawiane na czas dłuższy w pracowniach i izbach fabrycznych; w tym celu, każdego wieczora, po wyjściu robotników, cały lokal będzie starannie obejrzany, szczątki zaś zapałek zebrane w naczynie metalowe, będą w piecu lub kominie częściowo spalone.

Po dokonaniu tego, ognie w całym zakładzie zostaną pogaszone.

12) Do przysposobienia massy z fosforem, maczania w niéj drewienek, zdejmowania z prasek już wysuszonych zapapałek, liczenia ich i umieszczania w paczkach, nie będą używani robotnicy, mający spruchniałe zęby, lub dziąsła nabrzękłe i krwawiące.

13) Przestrzegać będę ściśle, iżby robotnicy lub dozorujący nie wnosili do lokalu fabrycznego jakiegobądź jadła, a nawet chleba, i aby go tamże nie spożywali. Również woda do picia nie będzie używana taka, któraby się znajdowała poprzednio w jakiéj bądź izbie fabrycznéj.

14) Podobnież będę pilnował, aby robotnicy przed wyjściem z fabryki, czy to na obiad, czy po ukończeniu robót dziennych, umywali ręce.

15) Связки спичекъ будутъ укладываемы для продажи въ картонныя, деревянныя или жестяныя коробки.

16) Оптовая выдача или отправленіе для перевозки будетъ производиться не иначе, какъ только въ жестяныхъ сосудахъ.

17) Подчиняю себя, какъ обязательнымъ нынѣ правиламъ, такъ и всѣмъ другимъ, могущимъ быть изданными въ какомъ либо отношеніи касательно производства спичекъ, отказываясь совершенно отъ всѣхъ по этому поводу претензій или вознагражденія убытковъ.

18) Наконецъ, подчиняю себя равнымъ образомъ правиламъ, какія когда либо могутъ быть изданными касательно размѣщенія фабричныхъ заведеній.

Варшава, 9 (21) Сентября 1861 года.

Главный Медицинскій Инспекторъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Кохановскій.*

Одобрено, съ тѣмъ, дабы правило о обязательствахъ примѣнить и къ существующимъ уже фабрикамъ.

Главный Директоръ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) *Герштенцвейгъ.*

---

15) Paczki zapałek układane będą do sprzedaży w pudełkach tekturowych, drewnianych lub blaszanych.

16) Wydawanie hurtowe lub odprawianie na transport, odbywać się będzie nie inaczéj, jak w naczyniach blaszanych.

17) Poddaję się nietylko przepisom obecnie obowiązującym, lecz i wszelkim innym co do fabrykacyi zapałek w jakimkolwiek względzie wydać się mogącym, zrzekając się w zupełności wszelkich z tego tytułu pretensyj, lub bonifikacyi strat.

18) W końcu również poddaję się przepisom, jakie kiedykolwiek mogą być wydane co do rozmieszczenia zakładów fabrycznych.

w Warszawie, d. 9 (21) Września 1861 r.

Inspektor Główny Służby Cywilno-Lekarskiéj,
Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *Kochański.*

Przyjęto, z tém, aby przepis o zobowiązaniach i do już istniejących fabryk zastósować.

Dyrektor Główny, Generał-Adjutant,
(podpisano) *Gerstenzweig.*

F) О ПРОБАХЪ ДЛЯ ЗОЛОТЫХЪ И СЕРЕБРЯНЫХЪ ИЗДѢЛІЙ.

ВВЕДЕНІЕ.

До 1851 года основаніемъ учрежденія пробъ на золотыя и серебряныя издѣлія были слѣдующія распоряженія:

декретъ Австрійскаго Императора Іосифа, обнародованный въ Вѣнѣ 21 Мая 1787 года и

предписаніе Департамента Полиціи отъ 11 Октября 1787 года, изданное съ Монаршаго разрѣшенія;

въ провинціяхъ же, присоединенныхъ къ Пруссіи: данное бывшей Варшавской Камерѣ предписаніе отъ 24 Февраля 1794 года, въ послѣдствіе котораго, Камера издала правила 31 Декабря 1798 года.

Бывшая Варшавская Камера 20 Октября 1799 года, издала правила, относящіяся къ переплавкѣ золота и серебра, а 23 Октября 1807 года распространила эти правила на провинціи, присоединенныя къ Прусскимъ владѣніямъ.

Наконецъ, для устраненія злоупотребленій въ торговлѣ золотыми и серебряными издѣліями, въ послѣдствіи времени постановлены ниже сего помѣщенныя узаконенія.

F) O PRÓBACH WYROBÓW ZŁOTYCH I SREBRNYCH.

WSTĘP.

Do roku 1851 zasadą ustanowienia próby wyrobów złotych i srebrnych były następujące rozporządzenia:

uniwersał Cesarza Austryackiego Józefa, w Wiedniu dnia 21 Maja 1787 roku ogłoszony, i

reskrypt Departamentu Policyi z d. 11 Października 1787 roku, za zezwoleniem Panującego wydany;

w częściach kraju do Pruss włączonych, reskrypt do b. Kamery Warszawskiéj wydany, z dnia 24 Lutego 1794 roku, w następstwie którego Kamera wydała przepisy pod dniem 31 Grudnia 1798 roku.

Pod dniem 20 Października 1799 roku, b. Kamera Warszawska wydała przepisy w przedmiocie przetapiania złota i srebra, czyli szajdowania, a pod dniem 23 Października 1807 roku, zastosowała przepisy powyższe do części kraju, pod panowanie Pruskie przeszłych.

Wreszcie, dla zabezpieczenia od nadużyć w handlu złotem srebrem, wydane zostały w późniejszym czasie zamieszczone poniżéj przepisy.

N° 17.

Объ учрежденіи пробъ для золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.

(10 (22) Апрѣля 1851 г.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, и проч., и проч., и проч.

Для предохраненія торговли золотомъ и серебромъ въ Царствѣ Польскомъ отъ злоупотребленій,—по представленію Нашего Совѣта Управленія, повелѣли Мы и повелѣваемъ:

Ст. 1.

Учредить въ Царствѣ постоянныя пробы для находящагося въ торговлѣ и на фабрикахъ золота и серебра, а именно:

a) для золотыхъ вещей разнаго рода пробъ 56, 72, 84 и 94 золотниковъ, то есть: что въ одномъ фунтѣ, заключающемъ въ себѣ 96 золотниковъ, можетъ быть 56, 72, 84 и 94 золотника чистаго золота;

b) для волоченаго и плющенаго золота, а равно для позолоты, исключительно девяносто четвертая;

c) для серебряныхъ всякаго рода восемьдесятъ четвертая, 88-ая и 91-я;

d) для волоченаго и плющенаго серебра—девяносто четвертая

N° 17.

O zaprowadzeniu prób wyrobów złotych i srebrnych.

(d. 10 (22) Kwietnia 1851 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY MIKOŁAJ I-szy,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski, etc., etc., etc.

Dla zabezpieczenia od nadużyć handlu złotem i srebrem w Naszem Królestwie Polskiem, na przedstawienie Rady Administracyjnéj, Rozkazaliśmy i Rozkazujemy co następuje:

Art. 1.

Mają być zaprowadzone w Królestwie stałe próby, dla będącego w handlu i fabrykach złota i srebra, a mianowicie:

a) dla przedmiotów złotych wszelkiego rodzaju, próby 56, 72, 84 i 94 zołotników, to jest: iż w jednym funcie zawierającym w sobie 96 zołotników, może być czystego złota 56, 72, 84 i 94 zołotników;

b) dla złota ciągniętego i walcowanego, tudzież pozłoty, próba 94 zołotników;

c) dla przedmiotów srebrnych wszelkiego rodzaju, próba 84, 88 i 91 zołotników;

d) dla srebra ciągniętego i walcowanego, próba 94 zołotników;

е) для сусальнаго золота и серебра—отъ девяносто четвертой до девяносто шестой пробы включительно.

Дѣйствительность сихъ пробъ удостовѣряется казеннымъ клеймомъ.

Ст. 2.

Для испытанія золота и серебра въ слиткахъ и издѣліяхъ всякаго рода, для означенія на нихъ пробы, для сплава и привода сихъ металловъ въ указныя пробы, наконецъ для веденія книги, въ которую золотыхъ и серебряныхъ дѣлъ мастера и фабриканты, а также торгующіе драгоцѣнными металлами, должны будутъ вписываться,—имѣетъ быть учреждена при Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ Главная Пробирная Палатка.

По мѣрѣ же надобности, имѣютъ быть учреждаемы и въ иныхъ еще мѣстахъ Окружныя Палатки, которыя тоже состоять будутъ подъ надзоромъ Варшавскаго Монетнаго Двора.

Ст. 3.

Золотыя и серебряныя вещи, выдѣланныя до приведенія въ дѣйствіе настоящаго Нашего указа и находящіяся въ лавкахъ и мастерскихъ, должны быть оклеймены въ теченіе шести мѣсяцевъ особымъ запаснымъ клеймомъ, а въ теченіе двухъ лѣтъ, по прошествіи сихъ шести мѣсяцевъ, должны быть проданы или передѣланы съ доведеніемъ металла до установленной пробы.

Ст. 4.

За сплавку, приведеніе въ пробу и клейменіе золота и серебра въ слиткахъ во всякихъ видахъ, а также за вписаніе въ книгу мастеровъ, фабрикантовъ и торгующихъ драгоцѣнными металлами, взимаемъ будетъ въ пользу Казны платежъ, опредѣленный въ особомъ утвержденномъ Нами Уставѣ.

e) dla złota i srebra malarskiego, próba od 94 do 96 złotników włącznie.

Rzetelność tych prób, cechą rządową zaświadczaną będzie.

Art. 2.

Dla próbowania złota i srebra w przedmiotach jakiegokolwiek rodzaju, do urzędowego oznaczenia na nich próby, do topienia i doprowadzenia tychże kruszców do próby przepisanéj, nakoniec do utrzymywania księgi, do któréj złotnicy, jubilerowie i fabrykanci wyrobów złotych i srebrnych, tudzież handlujący drogiemi kruszcami, zapisywać się obowiązani będą, ma być ustanowioną Główna Probiernia przy Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj.

W miarę jak się okaże tego potrzeba, zaprowadzone będą i w innych jeszcze miejscach probiernie Okręgowe, które również pod nadzorem Mennicy zostawać mają.

Art. 3.

Wyroby złote i srebrne, przed wprowadzeniem w wykonanie niniejszego Ukazu Naszego wykończone, w handlu i fabrykach będące, powinny być w ciągu sześciu miesięcy stemplem zapasowym ocechowane, a w ciągu dwóch lat, po upływie tych sześciu miesięcy, wyprzedane lub przerobione, z doprowadzeniem do próby przepisanéj.

Art. 4.

Za topienie, doprowadzanie do próby i cechowanie złota i srebra we wszelkich kształtach, tudzież za wpisanie do księgi złotników, jubilerów, fabrykantów wyrobów złotych i srebrnych, oraz handlujących drogiemi kruszcami, pobierane będą na rzecz Skarbu opłaty, w osobnéj przez Nas zatwierdzonéj Ustawie wskazane.

Ст. 5.

Утвержденный Нами Уставъ, объясняющій правила, въ вышеизложенныхъ статьяхъ заключающіяся, прилагается при семъ къ исполненію Нашему Совѣту Управленія, которому предоставляется означеніе времени введенія сего указа въ законную силу.

Данъ въ С-Петербургѣ, Апрѣля 10 (22) дня 1851 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ.“

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь
Ив. Туркулл.

Art. 5.

Ustawa rozwijająca przepisy w poprzedzających artykułach zawarte, przez Nas zatwierdzona, podaje się załącznie do wykonania, wraz z niniejszym Ukazem, Naszej Radzie Administracyjnéj Królestwa.

Jéj także pozostawia się oznaczenie dnia, od którego Ukaz Ustawa obowiązywać zaczną.

Dan w S. Petersburgu, dnia 10 (22) Kwietnia 1851 r.

(podpisano) „MIKOŁAJ.“
przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) *Ig. Turkull.*

Приложеніе къ N° 17-му.

На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„*Быть по сему.*“

С-Петербургъ,
10 (22) Апрѣля 1851 года.

Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго,
Тайный Совѣтникъ (подписано) *Ив. Туркулл.*

УСТАВЪ

объ учрежденіи въ Царствѣ Польскомъ пробирныхъ палатокъ, для испытанія золота и серебра, обращающагося въ торговлѣ.

I. Объ устройствѣ Пробирныхъ Палатокъ въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 1.

Учреждаются въ Царствѣ Польскомъ Пробирныя Палатки, для испытанія достоинства обращающагося въ торговлѣ золота и серебра въ слиткахъ или издѣліяхъ и для наложенія на оныхъ клейма.

Ст. 2.

На первый разъ учреждается Пробирная Палатка при Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ, которой именоваться Главною;

Annex do N[r] 17-go.

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano:

„*Ma być według tego.*“

S. Petersburg,
d. 10 (22) Kwietnia 1851 r.

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego,
Radca Tajny, (podpisano) *Jg. Turkull.*

USTAWA

o zaprowadzeniu w Królestwie Polskiem Probierni, do próbowania złota i srebra, w handlu będącego.

I. O urządzeniu Probierni w Królestwie Polskiem.

Art. 1.

Ustanowione są Probiernie w Królestwie, dla probowania i cechowania złota i srebra w sztabach lub wyrobach w handlu będącego.

Art. 2.

Zaprowadzoną będzie naprzód Probiernia w Warszawie przy Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj, która zwać się ma Główną; na-

впослѣдствіи, по мѣрѣ надобности, Пробирныя Палатки будутъ учреждены и въ другихъ мѣстахъ, подъ названіемъ Окружныхъ, которыя будутъ состоять подъ надзоромъ Главной Пробирной Палатки.

Ст. 3.

Въ Пробирныхъ Палаткахъ будетъ производиться:

a) сплавъ золота и серебра и приводъ этихъ металловъ въ указныя пробы;

b) испытаніе и клейменіе золотыхъ и серебряныхъ издѣлій;

c) взиманіе нижеустановленной пошлины.

Ст. 4.

Главная Пробирная Палатка повѣряетъ пробы, произведенныя въ Окружныхъ Палаткахъ, если на невѣрность сихъ пробъ послѣдуютъ жалобы, или если о томъ предпишетъ Начальство. Пробы Главной Палатки, по утвержденіи оныхъ Дирекціею Варшавскаго Монетнаго Двора, считаются окончательными.

Ст. 5.

При Пробирныхъ Палаткахъ, по мѣрѣ надобности, могутъ быть учреждаемы, на счетъ мастеровъ, фабрикантовъ и торговцевъ, особенныя заведенія для очищенія золота и серебра и для извлеченія сихъ металловъ изъ соровъ, накопляющихся въ мастерскихъ.

II. Обязанности мастеровъ золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.

Ст. 6.

Никто не можетъ производить мастерства золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, не получивъ для того отъ мѣстной полицей-

stępnie, w miarę potrzeby, zaprowadzone będą Probiernie w innych miejscach, Okręgowemi zwać się mające, które zostawać będą pod nadzorem Probierni Głównéj.

Art. 3.

W Probierniach odbywać się będzie:

a) topienie złota i srebra, i doprowadzenie tych kruszców po przepisanéj próby;

b) próbowanie i cechowanie wyrobów złotych i srebrnych;

c) pobór opłaty, jaka poniżéj przepisaną będzie.

Art. 4.

W przypadku zażaleń na niedokładność prób w Probierniach Okręgowych dokonanych, albo na skutek polecenia przełożonéj Władzy, Probiernia Główna sprawdzać będzie te próby, które, gdy Dyrekcya Mennicy Warszawskiéj zatwierdzi, za ostateczne uważane będą.

Art. 5.

Przy probierniach, w miarę zachodzącéj potrzeby, urządzone być mogą, kosztem fabrykantów i handlujących, zakłady czyszczenia złota i srebra, niemniéj wydobywanie tych kruszców ze szczątek warsztatowych.

II. O obowiązkach osób, trudniących się wyrobami złotemi, i srebrnemi.

Art. 6.

Nikt nie może trudnić się wyrobami ze złota i srebra, bez otrzymania na to konsensu od władzy miejscowéj policyjnéj, na

ской власти дозволительнаго вида на гербовой бумагѣ въ 15 копѣекъ серебромъ, и не записавшись, на основаніи сего вида, въ книгу подлежащей Пробирной Палатки, каковая запись, впредь до учрежденія Окружныхъ Пробирныхъ Палатокъ, должна быть совершена въ Главной Палаткѣ.

Ст. 7.

Требованія личныя или письменныя, съ приложеніемъ дозволительныхъ видовъ о внесеніи въ книгу, могутъ быть приносимы мастерами, занимающимися уже издѣліями изъ золота и серебра, въ Декабрѣ мѣсяцѣ каждаго года; начинающими же свое мастерство—въ каждое время.

Ст. 8.

Мастера золотыхъ и серебряныхъ дѣлъ должны имѣть свой частный (клеймо) штемпель, для клейменія онымъ своихъ издѣлій; штемпель этотъ долженъ быть овальный, изображающій знакъ, избранный самимъ мастеромъ, и первую букву его прозванія. Одинъ экземпляръ слѣпка съ этого клейма, отчеканенный на металлѣ, долженъ быть представленъ мѣстному полицейскому начальству, а другой— Пробирной Палаткѣ, при самой запискѣ въ книгу, въ которой будетъ сдѣлано описаніе этого штемпеля.

Ст. 9.

Магистраты городовъ Царства, въ которыхъ находятся мастера золотыхъ и серебряныхъ дѣлъ, обязаны ежегодно присылать въ Пробирныя Палатки именные имъ списки.

Ст. 10.

Фабрикантамъ издѣлій изъ накладнаго золота и серебра (plaqué) дозволяется употреблять къ онымъ золото и серебро въ такой соразмѣрности, какую они признаютъ для себя удобною;

papierze 15-to kopiejkowym, tudzież bez zapisania się, na zasadzie tego konsensu, do księgi we właściwéj probierni, który to zapis, aż do czasu zaprowadzenia Probierni Okręgowych, dopełniać się ma w Probierni Głównéj.

Art. 7.

Zgłoszenie się to osobiste lub na piśmie z konsensami do powyższego zapisu, przez tych, którzy się już trudnią wyrobami ze złota i srebra, następować ma w miesiącu Grudniu każdego roku, zaś przez noworozpoczynających swoje zatrudnienie, może następować w każdym czasie.

Art. 8.

Trudniący się wyrobami ze złota i srebra, powinni mieć swój stempel prywatny do cechowania własnych wyrobów, który to stempel ma być owalny, wyrażający znak dowolnie obrany, tudzież pierwszą głoskę nazwiska fabrykanta, odcisk zaś onego na metalu, złożonym być winien w jednym exemplarzu władzy miejscowéj policyjnéj, w drugim w Probierni podczas zapisu, gdzie w księdze probierczéj opisanym zostanie.

Art. 9.

Z każdego miasta Królestwa, gdzie są trudniący się wyrobami złotemi lub srebrnemi, obowiązkiem jest Magistratów imienną ich listę corocznie do probierni przesyłać.

Art. 10.

Wolno jest fabrykantom wyrobów platerowanych używać do nich złota i srebra w takim stosunku, jaki dla siebie za dogodny uznają, lecz obok tego powinni, prócz zachowania formalności

но при томъ, кромѣ исполненія формальностей, указанныхъ въ 6, 7 и 8-ой статьяхъ, обязаны они отпечатывать на своихъ издѣліяхъ цѣлое слово „Plater.“

Ст. 11.

Воспрещается мастерамъ, фабрикантамъ и всѣмъ вообще частнымъ лицамъ приготовлять всякаго рода и названія медали, изъ какого бы то ни было металла; ни же вырѣзывать ихъ отъ руки, либо чеканить съ помощію машины или штемпеля.

III. О внутреннемъ достоинствѣ, или пробѣ, золота и серебра, на издѣлія употребляемыхъ.

Ст. 12.

На всѣхъ издѣліяхъ изъ золота и серебра, не смотря на величину и родъ оныхъ, должна быть ясно обозначена проба, а именно:

a) золотыя издѣлія могутъ имѣть, по выбору фабрикантовъ, одну изъ четырехъ слѣдующихъ пробъ: 56 золотниковъ, 72 золотника, 84 золотника и 94 золотника;

b) издѣлія изъ волоченаго и плющенаго золота, а равно позолота, исключительно одну пробу—94 золотника;

c) издѣлія изъ серебра—одну изъ трехъ слѣдующихъ пробъ: 84, 88 и 91 золотникъ;

d) издѣлія изъ волоченаго и плющенаго серебра—только одну пробу: 94 золотника;

e) для сусальнаго золота и серебра дозволяется употреблять пробы отъ 94 до 96 золотниковъ.

Ст. 13.

Терпимость, или ремедіумъ, въ пробѣ допускается для золотыхъ издѣлій не болѣе $^1/_4$ золотника, а для серебряныхъ—$^1/_2$ зо-

w artykułach 6, 7 i 8 objętych, wyciskać na swych wyrobach całkowite słowo „Plater“.

Art. 11.

Nie wolno jest złotnikom, fabrykantom i wszelkim innym osobom prywatnym, wyrabiać medalów jakiegokolwiek rodzaju i nazwania i z jakiegobądź kruszcu, ani ich wyrzynać od ręki, lub za pomocą machin lub stempli.

III. O wartości wewnętrznéj, czyli próbie złota i srebra, na wyroby używanego.

Art. 12.

Wszelkie wyroby ze złota i srebra, bez względu na swą wielkość i rodzaj, mają mieć w sobie próbę wyraźnie oznaczoną, a mianowicie:

a) wyroby złote, mogą mieć, stosownie do woli fabrykantów, jedną z czterech prób poniższych, jako to: 56 zołotników, 72 zołotników, 84 zołotników, lub 94 zołotników;

b) wyroby ze złota ciągniętego i walcowanego, tudzież po złota, tylko jednę próbę 94 zołotników;

c) wyroby srebrne, mogą mieć jedną z trzech prób, to jest: 84 zołotników, 88 zołotników, albo 91 zołotników;

d) wyroby ze srebra ciągniętego i walcowanego, tylko jedną próbę 94 zołotników;

e) do złota i srebra malarskiego, dozwala się używać próby od 94 do 96 zołotników.

Art. 13.

Różnica w próbie, czyli tak zwane remedium w wyrobach złotych, nie będzie mogła przewyższać $^1/_4$ zołotnika, a w srebrnych

лотника на фунтъ. При золотыхъ издѣліяхъ, изъ разныхъ частей спаянныхъ, терпимость сія допускается до полузолотника.

Ст. 14.

Всѣ издѣлія изъ золота и серебра, хотябы вѣсили менѣе полузолотника, должны имѣть одну изъ указанныхъ въ 12-ой статьѣ пробъ.

IV. О сплавѣ и приводѣ въ узаконенныя пробы золота и серебра.

Ст. 15.

Мастера и фабриканты, занимающіеся выдѣлкою разныхъ предметовъ изъ золота и серебра, обязаны доводить сіи металлы въ указную пробу, посредствомъ сплавки таковыхъ въ Пробирной Палаткѣ. Сплавку же слитковъ, приведенныхъ уже въ указную пробу, могутъ они производить въ своихъ мастерскихъ. Относительно самаго золота, — могутъ они доводить оное въ одну изъ указныхъ пробъ въ собственныхъ мастерскихъ, но только въ маломъ количествѣ, а именно — составляющемъ не болѣе $^1/_8$ части одного фунта.

Ст. 16.

Пробиреръ, при пріемѣ золота или серебра для сплавки и привода въ указную пробу, обязанъ наблюдать: чтобы оно не было ни одного изъ тѣхъ видовъ, коихъ сплавъ законами воспрещенъ, какъ-то: Россійскаго штемпеля монеты, золотыхъ самородковъ, разсыпнаго золота, слитковъ безъ всякихъ клеймъ, и чтобы сверхъ того имѣлись доказательства о законномъ пріобрѣтеніи онаго. Отъ приносящаго старое, или въ изломанныхъ кускахъ, золото и серебро долженъ Пробиреръ потребовать объявленія на простой бумагѣ, подписаннаго владѣльцемъ предмета, съ

$^1/_2$ zołotnika na jednym funcie. W wyrobach zaś złotych, z różnych części spajanych, dozwala się remedium do $^1/_2$ zołotnika.

Art. 14.

Wszystkie wyroby złote i srebne, chociażby mniej ważyły od $^1/_2$ zołotnika, powinny mieć jedną z prób wymienionych w artykule 12.

IV. O topieniu złota i srebra i doprowadzaniu tych kruszców do przepisanéj próby.

Art. 15.

Złotnicy i fabrykanci trudniący się wyrabianiem różnych przedmiotów ze złota i srebra, winni są doprowadzać te kruszce do przepisanéj próby, za pomocą topienia w Probierni; przetapianie zaś sztabek, doprowadzonych już do przepisanéj próby, mogą uskuteczniać w swoich warsztatach. Co do złota w szczególności, mogą oni doprowadzać je we własnych warsztatach do jednéj z przepisanych prób, ale tylko w małych ilościach, nie przenoszących $^1/_8$ części jednego funta.

Art. 16.

Probierz przyjmując złoto lub srebro do stopienia i doprowadzenia go do jednéj z prób przepisanych, obowiązany jest baczyć na to, aby ono nie miało kształtu prawami zabronionego, jako to: monety pod stemplem rossyjskim, złota rodzimego, piasku złotego, sztabek bez cech; żeby przytém opatrzone było w dowód prawego nabycia.

Od przynoszącego stare lub w połamanych kawałkach złoto i srebro, powinien zażądać deklaracyi na papierze bez stempla, podpisanéj przez właściciela, obejmującéj w sobie nazwisko po-

поясненіемъ въ ономъ званія приносителя, именованія предметовъ, вѣса оныхъ, или, еслибы на счетъ приносителя встрѣчалъ какое сомнѣніе, обязанъ потребовать посвидѣтельствованія его объявленія мѣстнымъ полицейскимъ начальствомъ, въ доказательство, что со стороны онаго не встрѣчается никакого препятствія къ сплавкѣ тѣхъ предметовъ.

Ст. 17.

Сплавка золота и серебра должна производиться всегда въ присутствіи приносителя. Какъ принятый металлъ, такъ и вышедшіе изъ онаго слитки, записываются въ книгу и возвращаются приносителю подъ росписку. Налагаемыя на таковые слитки клейма означаютъ: номеръ, подъ которымъ слитокъ записанъ по Палаткѣ, пробу, первоначальныя буквы имени и прозванія Пробирера, штемпель Палатки и годъ клейменія.

Окружныя Пробирныя Палатки, при испытаніи слитковъ, предназначенныхъ не для издѣлій или на продажу, а для промѣна на монету, должны обозначать, сколько такіе слитки заключаютъ въ себѣ чистаго золота или серебра, и выдавать въ томъ приносителю свидѣтельства на гербовомъ листѣ въ 15 копѣекъ серебромъ; если же золото или серебро принесено будетъ съ такою же цѣлію въ Главную Палатку, то, вмѣсто выдаванія свидѣтельства, она таковые слитки отправитъ прямо въ Монетный Дворъ, съ простымъ засвидѣтельствованіемъ на счетъ того, сколько заключается въ оныхъ чистаго золота или серебра, а Монетный Дворъ промѣняетъ оные на монету.

Ст. 18.

Фабрикантъ, или кто бы то ни былъ, пріобрѣтая слитокъ, не имѣющій клейма Пробирной Палатки, обязанъ вмѣстѣ съ продавцомъ представить его въ Палатку, для привода въ узаконенную пробу и заклейменія; причемъ продавецъ, въ случаѣ надобности, докажетъ законное право его на собственность слитка.

dającego, wymienienie przedmiotów i ich wagę, a gdyby nie znał przynoszącego, lub miał względem niego wątpliwość, powinien żądać poświadczenia téj deklaracyi przez władzę miejscową policyjną, na dowód, że do stopienia tych przedmiotów ze strony jéj nie ma żadnéj przeszkody.

Art 17.

Topienie złota i srebra odbywać się powinno zawsze w obecności je przynoszącego. Tak przyniesione te kruszce, jak i zrobione z nich sztabki, zapisane być mają do księgi właściwéj i zwrócone przynoszącemu za pokwitowaniem. Położyć się mające na sztabkach cechy, obejmować powinny: numer pod którym sztabki zapisane zostały w Probierni, próbę, początkowe litery imienia i nazwiska probierza, stempel Probierni i rok ocechowania.

Przy próbowaniu w Probierni Okręgowéj sztabek przeznaczonych nie na wyroby lub na przedaż, lecz do wymiany na monetę, Probiernia ta oznaczać ma zarazem, ile te sztabki zawierają w sobie czystego złota lub srebra, i wydawać na to przynoszącemu świadectwo, na papierze stemplowym ceny kopiejek 15; jeżeli zaś złoto lub srebro przyniesione będzie w tym celu do Głównéj Probierni, w takim razie, w miejsce wydania świadectwa przynoszącemu, odda wypróbowane sztabki wprost do Mennicy, z odręcznem urzędowém poświadczeniem, ile zawierają w sobie czystego złota lub srebra, a Dyrekcya Mennicy zamieni je na monetę.

Art. 18.

Fabrykant lub ktokolwiek nabywający sztabkę złota lub srebra, nie mającą cechy Probierni, obowiązany jest wspólnie ze sprzedającym dostawić ją do Probierni, dla wypróbowania jéj i ocechowania, przyczém przedający usprawiedliwi, w razie potrzeby, prawne jéj posiadanie.

Если слитокъ не будетъ имѣть указной пробы, тогда иждивеніемъ предъявляющаго приведенъ онъ будетъ въ такую изъ указныхъ пробъ, какой онъ пожелаетъ.

Ст. 19.

Перечистку золота и серебра, а также отдѣленіе позолоты и извлеченіе сихъ металловъ изъ соровъ, накопляющихся въ мастерскихъ, дозволяется производить подъ надзоромъ Пробирной Палатки и Полиціи, тѣмъ только лицамъ, кои занимаются этимъ исключительно съ разрѣшенія подлежащаго Начальства. По особымъ однако дозволеніямъ могутъ симъ заниматься также и золотыхъ дѣлъ мастера и фабриканты.

V. О порядкѣ испытанія и клейменія золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.

Ст. 20.

Всѣ издѣлія изъ золота и серебра должны быть представляемы въ Пробирныя Палатки для испытанія ихъ и наложенія клеймъ, кромѣ тѣхъ, кои именно отъ сего изъяты въ нижеслѣдующей статьѣ.

Ст. 21.

Мелкія галантерейныя вещи, вѣсомъ менѣе полузолотника, а также филигранныя (сканныя) и изъ мелкой проволоки приготовленныя издѣлія, равно всѣ ювелирныя произведенія, на коихъ золото употреблено только для покрытія серебряной оправы, не подвергаются ни пробѣ, ни клейменію. Но издѣлія, заключающія въ себѣ золота болѣе полузолотника и въ коихъ оно, сверхъ драгоцѣнныхъ камней, составляетъ существенную часть издѣлія, какъ напримѣръ: кольцы, перстни, серьги и т. п., подлежатъ испытанію и клейменію на общемъ основаніи.

Jeżeli sztabka nie będzie trzymała przepisanéj próby, natenczas kosztem przynoszącego doprowadzoną zostanie do takiéj przepisanéj próby, jakiéj on żąda.

Art. 19.

Oczyszczanie (czyli fajnowanie) złota i srebra, tudzież zdejmowanie pozłoty, jakoteż wydobywanie tych kruszców ze szczątek warsztatowych, dozwolone jest pod nadzorem Probierni i Policyi, tylko osobom wyłącznie temu zatrudnieniu, za pozwoleniem Władzy właściwéj, oddającym się. Za szczególném jednakże pozwoleniem Władzy, mogą tém zatrudniać się i złotnicy, tudzież fabrykanci.

V. O sposobie próbowania i cechowania wyrobów złotych i srebrnych.

Art. 20.

Wszelkie wyroby ze złota i srebra powinny być dostawiane do Probierni, celem ich wypróbowania i ocechowania, o ile nie są wyraźnie od tego w następującym artykule wyłączone.

Art. 21.

Przedmioty galanteryjne drobne nie ważące $^1/_2$ zołotnika, jakoteż filigranowe i z cienkiego drutu robione, niemniéj wszelkie wyroby jubilerskie tegoż rodzaju, do których złoto użyte było tylko do pokrycia srebrnéj oprawy; nie ulegają ani próbie ani cechowaniu.

Wszelkie wyroby, zawierające w sobie więcéj jak $^1/_2$ zołotnika złota, i takie, w których złoto oprócz drogich kamieni stanowi główną część przedmiotu, jako to: obrączki, pierścionki, kolczyki i t. p. ulegają próbowaniu i cechowaniu podług zasad ogólnych.

Золотыя вещи вѣсомъ свыше полузолотника до одного золотника включительно, если образъ работы не представляетъ удобности подвергать ихъ пробѣ посредствомъ огня, могутъ быть пробованы посредствомъ оселка.

Ст. 22.

Издѣлія, представленныя къ пробѣ и клейменію, не должны быть со всѣмъ окончены, но имѣютъ находиться въ такомъ только видѣ, чтобы окончательная обдѣлка оныхъ не измѣнила уже ихъ послѣ оклейменія; должно однако же находиться на оныхъ предписанное въ 8-ой статьѣ клеймо фабриканта.

Ст. 23.

Предметы, происходящіе изъ одной нераздѣльной сплавки, могутъ быть представляемы для испытанія всѣ вмѣстѣ. Пробиреръ, отскобливъ съ каждаго изъ оныхъ въ избранномъ имъ мѣстѣ необходимую для произведенія испытанія частичку, безъ нарушенія однако и порчи вида и украшенія издѣлія, совершитъ приводъ къ пробѣ всѣхъ частичекъ вмѣстѣ.

Вся масса металла каждой вещи, подлежащей испытанію и клейменію, какъ въ поверхности, такъ и внутренности, то есть на сквозь, должна быть одной пробы.

Еслибы части, составляющія какой бы то ни былъ предметъ изъ золота и серебра, были различныхъ, но дозволенныхъ пробъ, и по недостатку мѣста не могли быть клеймены особо, то привѣшивается къ тому издѣлію пломба съ ярлыкомъ, въ которомъ означается, что вещь состоитъ изъ золота, или серебра разныхъ пробъ.

Золотыя украшенія на серебряныхъ вещахъ подлежатъ клейменію, по правиламъ, въ предыдущихъ статьяхъ настоящей главы изображеннымъ.

Przedmioty złote, ważące więcéj od pół aż do włącznie jednego zołotnika, jeżeli rodzaj roboty nie dozwala próby ogniowéj, mogą być próbowane na kamieniu probierskim.

Art. 22.

Wyroby do próby i ocechowania dostawione, nie powinny ostatecznie być wykończonemi, ale tyle tylko, aby przez wykończenie późniejsze, zmianie po ocechowaniu uledz nie mogły; powinny wszakże mieć już na sobie stempel fabrykanta, w artykule 8-m przepisany.

Art. 23.

Przedmioty z jednego topienia pochodzące, razem do próby dostawione być mogą.— Probierz odskrobawszy z każdego z nich w dowolném miéjscu cząstkę, w ilości koniecznie potrzebnéj, tak wszakże, aby nie zepsuł ani uszkodził kształtu wyrobu, lub jego ozdoby, ze wszystkich potem szczątek razem próbę dopełni.

Massa kruszcu w każdym przedmiocie, ulegającym próbowaniu i ocechowaniu, powinna być zewnątrz i wewnątrz, czyli wskróś, jednakowéj próby.

Jeżeliby części składające jakikolwiek przedmiot złoty lub srebrny, były różnéj, ale dozwolonéj próby, a dla braku miejsca oddzielnie ocechowane być nie mogły,—w takim razie zawiesić należy przy nim plombę z etykietą, wyrażającą wiadomość, że tenże przedmiot składa się ze złota lub srebra różnéj próby.

Ozdoby złote na wyrobach srebrnych ulegają ocechowaniu na zasadach, poprzedzającemi artykułami niniejszego działu objętych.

Ст. 24.

Издѣлія волоченаго, плющенаго и сусальнаго золота и серебра приносятся для испытаній въ такомъ видѣ, въ какомъ онѣ выпускаются въ торговлю.

Отрѣзанныя отъ нѣсколькихъ одного рода предметовъ частички, также взятое отъ нѣсколькихъ книжекъ сусальнаго золота или серебра потребное количество металла служатъ для опредѣленія общей (оптовой) пробы.

Ст. 25.

Если по испытаніи окажется, что вещь имѣетъ установленную въ 12-ой статьѣ пробу, то на ней налагается клеймо, согласно правилу, изложенному въ 16-ой статьѣ, безъ выставленія нумера.

Ст. 26.

Золотыя издѣлія, для которыхъ допускаются разныя пробы, могутъ подходить къ одной изъ дозволенныхъ пробъ, а тѣ изъ нихъ, для коихъ установлены пробы непремѣнныя, должны имѣть оныя.

Вообще же на издѣліяхъ выставляется та изъ узаконенныхъ пробъ, которая наиболѣе будетъ подходить къ дѣйствительно оказавшейся, съ отсѣченіемъ во всякомъ случаѣ дробей.

На счетъ же серебряныхъ издѣлій, для которыхъ также допускаются разныя пробы, слѣдуетъ при клейменіи оныхъ держаться того правила: чтобы издѣлія отъ 84-ой до пробы, не доходящей 88-ой, были клеймены 84-ю пробою, отъ 88-ой до пробы ниже 91-ой—клеймить пробою 88-ю, а на издѣліяхъ выше 91-ой пробы налагать клеймо 91-ой пробы.

Art. 24.

Wyroby ze złota lub srebra ciągniętego, walcowanego i malarskiego, powinny być przynoszone do próby w takim kształcie, w jakim są sprzedawane.

Odcięte z nich cząstki z kilku przedmiotów jednego gatunku, tudzież wzięta z kilku książeczek złota i srebra malarskiego potrzebna ilość kruszcu, służyć ma do zrobienia zbiorowéj czyli ryczałtowéj próby.

Art. 25.

Jeżeli po zrobieniu próby okaże się, że wyrób ma przepisaną w artykule 12 próbę, natenczas wybitą na nim będzie cecha, według przepisu objętego w artykule 16, z opuszczeniem numeru.

Art. 26.

Wyroby złote, dla których dozwolone są różne próby, mogą mieć jedną z prób przepisanych; te zaś, dla których oznaczone są próby stałe, te tylko ostatnie zawierać w sobie powinny.

Wogólności jednakże, na wszelkich złotych wyrobach kłaść należy tę z przepisanych prób, która najbardziéj zbliżać się będzie do rzeczywistéj. Wszelkie ułamki uchylają się.

Co do wyrobów srebrnych, dla których także dozwolone są różne próby, przy cechowaniu tych należy trzymać się zasady, aby wyroby od 84-éj do niespełna 88-éj próby, cechowane były 84-tą próbą; wyroby od 88-éj do niespełna 91-éj próby, cechować próbą 88-mą, a na wyrobach mających wyższą od 91-éj kłaść cechę próby 91-éj.

Ст. 27.

На волоченое, плющеное, сусальное и подобное симъ видамъ золото и серебро накладываются, гдѣ можно, клейма, а гдѣ нельзя, тамъ привязываются на снуркѣ заклейменныя пломбы съ изображеніемъ штемпеля Пробирной Палатки и знака фабриканта.

Ст. 28.

Какъ пробы золота и серебра, въ предыщей статьѣ поименованнаго, удостовѣряются уже Пробирерами, то за симъ выдѣланные изъ онаго галуны, бахрамы, парчи и тому подобные изъ золота и серебра тканые товары не подлежатъ уже клейменію.

Сусальное золото и серебро въ книжкахъ должно быть, въ отношеніи къ пробѣ, выдѣлываемо согласно 12-ой статьѣ, буква *e*.

Каждый листъ сусальнаго золота и серебра долженъ заключать въ себѣ $3\frac{1}{2}$ квадратныхъ дюйма, а каждая книжка съ листами должна вѣсить $\frac{1}{2}$ золотника чистаго металла. Сусальное золото и серебро можетъ быть также выдѣлываемо въ листахъ, имѣющихъ въ длину 5, а въ ширину 3 дюйма, а въ такомъ случаѣ:

a) первой руки золото имѣетъ заключать въ книжкѣ 60 листовъ, и вѣсить въ одной книжкѣ $\frac{3}{8}$, а въ двухъ $\frac{3}{4}$ золотника;

b) второй руки золото имѣетъ также заключать въ книжкѣ 60 листовъ, безъ означенія вѣса;

c) серебро будетъ только одной руки и имѣетъ заключать въ книжкѣ 60 листовъ, безъ означенія вѣса.

Двойники, то есть листы, выдѣланные изъ золота и серебра вмѣстѣ, могутъ быть раздѣляемы на шесть рукъ и заключать въ двойной книжкѣ отъ 92 до 100 листовъ, а въ одинокой отъ 46 до 50 листовъ.

Вѣсъ на 1,000 листовъ назначается:

въ первой рукѣ золота 3 золотника,
во второй „ „ $2\frac{1}{4}$ „

Art. 27.

Na złocie i srebrze ciągniętém lub walcowaném, oraz na inném podobnego kształtu, kładzie się, gdzie można, stempel, a gdzie nie można, zawieszają się na sznurku plomby, opatrzone stemplem Probierni, oraz znakiem fabrykanta.

Art. 28.

Ponieważ próba złota i srebra, w artykule poprzedzającym wymienionego, przez Probierzy stwierdzoną już będzie, wyrobione więc z nich galony, frendzle, materye złote i srebrne, i tym podobne towary, cechowaniu nie ulegają.

Złoto i srebro malarskie w książeczkach ma być wyrabiane co do próby w myśl artykułu 12-go lit. *e*.

Każdy listek malarskiego złota lub srebra, zawierać powinien $3\frac{1}{2}$ cali kwadratowych, a każda książeczka z listkami ważyć ma $\frac{1}{2}$ zołotnika samego metalu. Może być także wyrabiane w listkach, trzymających wzdłuż 5, w szersz 3 cale, a w takim razie:

a) złoto pierwszéj klassy zawierać ma 60 listków, a ważyć w jednéj książeczce $\frac{3}{8}$, w dwóch $\frac{3}{4}$ zołotnika;

b) złoto drugiéj klassy ma także zawierać 60 listków, bez oznaczenia wagi;

c) srebro będzie tylko jednéj klassy z 60 listkami, bez oznaczenia wagi.

Listki dubeltowe, to jest ze złota i srebra razem robione, mogą być dzielone na sześć klass i zawierać w podwójnéj książeczce od 92 do 100, a w pojedynczéj od 46 do 50 listków.

Waga na 1,000 listków wynosić może:

w klassie 1-éj złota 3 zołotniki,
„ 2-éj „ $2\frac{1}{4}$ „

въ третьей руки золота 1 золотникъ 72 доли,
въ четвертой ,, ,, 1 1/2 ,,
въ пятой ,, ,, 1 1/8 ,,
въ шестой ,, ,, 3/4 ,,

Что же касается до клейменія оныхъ, которое по желанію фабрикантовъ можетъ быть производимо, какъ по одиночкѣ, такъ и по десяткамъ книжекъ, то, сверхъ фабричнаго штемпеля мастера, налагается на бумажной оберткѣ книжекъ штемпель Пробирной Палатки, показывающій пробу, годъ и начальныя буквы имени и фамиліи Пробирера.

Ст. 29.

Поступающія въ продажу съ публичнаго торга золотыя и серебряныя издѣлія, не имѣющія клеймъ Пробирной Палатки, должны быть предварительно отсылаемы въ оную для испытанія и наложенія клеймъ; если окажутся установленныхъ пробъ; въ противномъ же случаѣ, издѣлія сіи должны быть сплавлены и обращены на Монетный Дворъ, для обмѣна на монету, или слитокъ, который долженъ быть приведенъ въ одну изъ узаконенныхъ пробъ, и тогда обращенъ въ публичную продажу.

Ст. 30.

Издѣлія накладнаго золота и серебра (plaqué), кромѣ клейма, указаннаго въ 10-ой статьѣ, не подлежатъ клейменію другаго рода въ Пробирной Палаткѣ.

Ст. 31.

Дозволенныя къ привозу изъ за границы издѣлія золотыя и серебряныя должны имѣть указанную настоящимъ Уставомъ пробу, посвидѣтельствованную клеймомъ Пробирной Палатки.

w klassie 3-éj złota 1 zołotnik i 72 doli
,, 4-éj ,, 1 1/2 ,,
,, 5-éj ,, 1 1/8 ,,
,, 6-éj ,, 3/4 ,,

Co się tycze ich ocechowania, takowe odbywać się może według żądania fabrykantów, pojedynczo lub dziesiątkami książeczek, na papierowéj opasce których, oprócz stempla fabrykanta, wyciśnięty być powinien stempel Probierni, wyrażający próbę i rok, tudzież początkowe litery imienia i nazwiska Probierza.

Art. 29.

Wyroby złote i srebrne, wystawiać się mające na sprzedaż przez publiczną licytacyę, a nie mające na sobie cech Probierni, mają być przedewszystkiem do tejże odsyłane, dla wypróbowania i ocechowania, jeżeli okażą się mieć przepisane próby; w przeciwnym razie wyroby te powinny być stopione,—i albo oddawane do Mennicy dla zamiany na monetę, albo zrobiona z nich sztabka doprowadzoną będzie do jednéj z przepisanych prób, poczem dopiero na publiczną licytacyę wystawioną być może.

Art. 30.

Wyroby platerowane, oprócz cechy w artykule 10-ym przepisanéj, nie ulegają innemu ocechowaniu w probierni.

Art. 31.

Wyroby złote i srebrne dozwolone do przywozu z zagranicy powinny mieć próby niniejszém urządzeniem przepisane, i cechą Probierni zaświadczone.

Ст. 32.

Мастера и фабриканты, въ случаѣ несогласія въ пробахъ съ Пробирерами, могутъ требовать повѣрки пробы. Для сего они приносятъ жалобы: въ Варшавѣ Оберъ-Контролеру Главной Пробирной Палатки и тамъ, гдѣ будутъ учреждены Окружныя Пробирныя Палатки, Контролерамъ оныхъ.

Въ случаѣ же жалобъ на Окружныя или Главную Палатки, дѣло окончательно рѣшается Дирекціею Варшавскаго Монетнаго Двора, по произведеніи новаго испытанія.

Ст. 33.

Получаемыя отъ пробъ зерна (корольки) будутъ оставаться въ Пробирныхъ Палаткахъ, а изъ оныхъ когда соберется золота $^1/_8$ фунта, а серебра одинъ фунтъ, отправляется въ Варшавскій Монетный Дворъ.

VI. О торговлѣ золотомъ, серебромъ и всѣми изъ нихъ издѣліями.

Ст. 34.

Золото и серебро, для выработки изъ нихъ издѣлій, можетъ быть пріобрѣтаемо внутри края или за границею въ слиткахъ, старыхъ вещахъ, ломѣ, иностранной монетѣ и вообще во всѣхъ закономъ дозволенныхъ видахъ.

Ст. 35.

Дозволяется Варшавскому Монетному Двору имѣть въ запасѣ золото и серебро высокой пробы, для вымѣна оныхъ на золотую или серебряную монету.

Art. 32.

Złotnicy i fabrykanci, jeżeli nie zgadzają się z Probierzami, mogą żądać powtórnego próbowania i zanosić o to swoje żądania, w Warszawie do Naczelnego Kontrollera Głównéj Probierni, tam zaś gdzie będą ustanowione Probiernie okręgowe, do ich Kontrollerów.

Wrazie zażaleń na Probiernie okręgowe, lub główną, Dyrekcya Mennicy Warszawskiéj, przez ponowienie próby, ostatecznie stanowić będzie.

Art. 33.

Otrzymane przy każdém probowaniu cząstki kruszcu, pozostawać będą w Probierniach, zkąd gdy się uzbiera złota $^1/_8$ funta, a srebra funt jeden, do Mennicy Warszawskiéj odsełane być mają.

VI. O handlu złotem i srebrem, tudzież wszelkiemi z nich wyrobami.

Art. 34.

Złoto i srebro na wszelkie wyroby może być nabywane w kraju lub za granicą, w sztabach opatrzonych stemplem Probierni, w przedmiotach zużytych, odłamkach, wypałkach, w zagranicznéj monecie i w ogólności we wszystkich dozwolonych kształtach.

Art. 35.

Dozwala się Mennicy Warszawskiéj mieć w zapasie złoto i srebro prób wysokich i mieniać je na monetę złotą lub srebrną.

Ст. 36.

Торговля драгоцѣнными металлами въ дозволенныхъ закономъ видахъ свободна, на слѣдующемъ основаніи:

a) частныя лица могутъ продавать принадлежащія имъ золото и серебро, какъ одинъ другому, такъ и фабрикантамъ, не смотря на высокость пробы;

b) купцы первыхъ двухъ гильдій, получающіе изъ за границы золото и серебро въ слиткахъ, въ издѣлія еще не обращенныхъ, если не желаютъ вносить ихъ на Монетный Дворъ, могутъ отдавать оныя въ Пробирную Палатку для приведенія въ указную пробу и для клейменія, безъ чего они не могутъ быть пускаемы въ продажу.

c) лица, принадлежащія къ торговому сословію, занимающіяся продажею золотыхъ или серебряныхъ издѣлій, слитковъ и предметовъ въ разныхъ дозволенныхъ видахъ, обязаны соблюдать въ точности правила о пробѣ и о клейменіи драгоцѣнныхъ металловъ и записываться въ подлежащей Пробирной книгѣ, наравнѣ съ фабрикантами и мастерами, хотябы вмѣстѣ съ тѣмъ торговали и другими товарами.

Ст. 37.

Фабриканты золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, а также торгующіе не выработанными золотомъ и серебромъ, обязаны соблюдать слѣдующія правила:

a) содержать книгу, скрѣпленную мѣстнымъ начальствомъ и въ ней записывать: родъ, вѣсъ и пробу каждаго купленнаго ими металла, съ показаніемъ имени, фамиліи и мѣста жительства лицъ, отъ коихъ пріобрѣли оный,—далѣе: родъ, вѣсъ и пробу, каждаго проданнаго издѣлія.

Таковую книгу обязаны они представлять подлежащему судебному или полицейскому начальству, по каждому востребованію;

b) покупать золото и серебро отъ лицъ, извѣстныхъ или имѣющихъ извѣстную отвѣтственность;

Art. 36.

Handel drogiemi kruszcami w kształtach prawem dozwolonych, wolny jest, na zasadach następujących:

a) osoby prywatne mogą sobie wzajemnie lub też fabrykantom sprzedawać własne swoje złoto i srebro, bez względu na wysokość próby;

b) kupcy pierwszych dwóch gild, otrzymujący z zagranicy złoto lub srebro w sztabach, na wyroby jeszcze nieprzekształcone, jeśli nie zechcą oddawać do Mennicy Warszawskiéj dla zamiany na monetę, mogą przesyłać je do Probierni dla doprowadzenia do przepisanéj próby i ostemplowania, bez czego sprzedawanemi być nie mogą;

c) osoby należące do klass handlujących, a trudniące się sprzedażą złotych lub srebrnych wyrobów, sztabek i przedmiotów w różnych innych przepisami dozwolonych kształtach, obowiązane są zachowywać przepisy, dotyczące stemplowania drogich kruszców, niemniéj zapisywać się we właściwéj księdze probierskiéj, tak jak złotnicy lub fabrykanci, chociażby razem prowadzili handel innemi towarami.

Art. 37.

Fabrykanci wyrobów złotych i srebrnych, jakoteż handlujący złotem i srebrem niewyrobioném, obowiązani są zachowywać następujące przepisy:

a) posiadać księgę, przez Władzę miejscową oparafowaną i w niéj zapisywać gatunek, wagę i próbę każdego kruszcu kupionego, z wymienieniem imienia i nazwiska, tudzież zamieszkania osób, od których go nabyli; daléj gatunek, wagę i próbę każdego wyrobu sprzedanego.

Księgę tę, na każde wezwanie Władzy właściwéj sądowéj lub policyjnéj okazywać powinni;

b) nabywać złoto i srebro od osób znajomych, lub posiadających znajomą im odpowiedzialność;

c) при каждой продажѣ, выдавать покупателю свидѣтельство, хотябы даже таковаго онъ не требовалъ, съ показаніемъ рода, пробы и вѣса предмета и съ поясненіемъ: старый ли этотъ предметъ, или новый.

Ст. 38.

Фабриканты издѣлій, золотомъ или серебромъ платированныхъ, а также торгующіе оными, обязаны соблюдать не только особыя, предписанныя въ 10 и 11-ой статьяхъ правила, но и тѣ, которыя указаны въ 37-ой статьѣ подъ букв. *a* и *b*.

VII. О вѣсахъ и гиряхъ.

Ст. 39.

Каждый фабрикантъ золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, а также производящій торгъ драгоцѣнными металлами, обязанъ имѣть исправные вѣсы съ гирями, для взвѣшиванія сихъ металловъ. Гири должны быть выдѣланы изъ зеленой или желтой мѣди, вывѣрены и заклеймены, вмѣстѣ съ вѣсовыми чашками, въ Пробирныхъ Палаткахъ, на основаніи правилъ, предписанныхъ Инструкціею, о которой сказано въ 53-ей статьѣ постановленія Совѣта Управленія 2 (14) Мая 1850 года о введеніи въ Царствѣ Россійскихъ мѣръ и вѣсовъ.

VIII. О взиманіи пошлинъ въ Пробирныхъ Палаткахъ.

Ст. 40.

Въ Пробирныхъ Палаткахъ будутъ взимаемы въ пользу Казны слѣдующія пошлины:

a) за сплавъ, приводъ въ пробу и клейменіе золота и серебра въ слиткахъ, съ каждаго лигатурнаго фунта золота по 75, а серебра по 5 копѣекъ серебромъ;

c) przy każdéj sprzedaży wydawać kupującemu poświadczenie, chociażby go nie żądał, wyszczególniające gatunek, próbę i wagę przedmiotu, z nadmienieniem, czy jest stary lub nowy.

Art. 38.

Fabrykanci wyrobów złotem lub srebrem platerowanych i takowe sprzedający, stosować się mają nie tylko do przepisów szczegółowych artykułu 10-go i 11-go, ale i tych, które w artykule 35-ym lit. *a* i *b* są objęte.

VII. O szalach i gwichtach.

Art. 39.

Każdy fabrykant wyrobów ze złota i srebra, tudzież handlujący drogiemi kruszcami, obowiązany jest posiadać dokładne szale i gwichty do ważenia tych kruszców. Gwichty powinny być zrobione z bronzu lub mosiądzu, a tak gwichty, jak szale, sprawdzane być mają i stemplowane w Probierniach, podług przepisów objętych Instrukcyą, o jakiéj mówi artykuł 53-ci postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 2 (14) Maja 1850 roku, dotyczącego wprowadzania do Królestwa wag i miar Rossyjskich

VIII. O uiszczaniu opłaty w Probierni.

Art. 40.

W Probierniach pobierane będą na rzecz Skarbu opłaty następujące:

a) za topienie, doprowadzenie do próby i ocechowanie złota i srebra w sztabach: od funta złota brutto, po kopiejek 75, od takiegoż funta srebra, po kopiejek 5;

b) за производство пробъ, съ каждой пробы слитка и издѣлія изъ золота по 30, изъ золотистаго серебра по 20, изъ серебра по 10 копѣекъ серебромъ;

c) за сплавъ, пробу и клейменіе выписанныхъ изъ за границы слитковъ золота и серебра, взимается только половина означенныхъ пошлинъ;

d) за клейменіе всѣхъ безъ различія издѣлій съ фунта, золотыхъ по 2 рубля, серебряныхъ съ позолотою по 20 и серебряныхъ по 10 копѣекъ серебромъ;

e) за клейменіе волоченаго и плющенаго золота и серебра во всѣхъ видахъ, вмѣстѣ съ каточками, или инаго рода намотками, съ фунта: золота по 1 руб. 50 коп. сер., серебра съ позолотою, сколько бы оной на серебрѣ ни находилось, по 20 и серебра по 8 копѣекъ серебромъ;

f) за клейменіе сусальнаго золота и серебра съ фунта: серебра вмѣстѣ съ бумагою, по 6 копѣекъ, двойника, выдѣланнаго изъ золота и серебра вмѣстѣ, по 40 копѣекъ и золота по 75 копѣекъ серебромъ.

Примѣчаніе. Для облегченія счетоводства при взиманіи вышеозначенныхъ пошлинъ и отвращенія недоразумѣній, придерживаться слѣдующихъ правилъ:

Платежъ за клейменіе долженъ быть взимаемъ со всего вѣса принесенныхъ предметовъ; исчисленіе же пошлинъ дѣлается по десяткамъ золотниковъ слѣдующимъ образомъ:

съ золота—отъ $^1/_2$ золотника до 10 золотниковъ, по 20 копѣекъ; отъ 10 до 20 золотниковъ, по 40 копѣекъ серебромъ, считая десятками до 90 золотниковъ, а за остальные 6 золотниковъ, 20 копѣекъ серебромъ, то есть: за фунтъ 2 рубля серебромъ;

съ серебра—отъ $^1/_2$ до 10 золотниковъ по 1 копѣйкѣ серебромъ, отъ 10 до 20 золотниковъ по 2 коп. сер., и такъ далѣе до 90 золотниковъ, а за остальные 6 золотниковъ по 1 копѣйкѣ серебромъ, или за фунтъ 10 копѣекъ серебромъ.

b) za każdą pojedyńczą próbę sztab i wyrobów: od złota kopiejek 30, od srebra pozłacanego kopiejek 20, od samego srebra po kopiejek 10;

c) za topienie, próbę i ocechowanie z zagranicy sprowadzonych sztab złota i srebra, połowę tych opłat pobierać należy;

d) za cechowanie wszelkich bez różnicy wyrobów: od funta złotych po 2 ruble sreb., od funta srebrnych ze złotem, po 20 kopiejek, od funta srebrnych po 10 kopiejek;

e) za cechowanie złota i srebra ciągniętego i walcowanego, w jakimkolwiek one będą kształcie, wraz ze szpulkami lub innego rodzaju nawojami: od funta złota po rsr. 1 kop. 50, od funta srebra pozłacanego, bez względu na grubość pozłoty, po kopiejek 20, a od funta srebra po kopiejek 8;

f) za cechowanie złota i srebra malarskiego: od funta srebra, wraz z papierem, po kopiejek 6, od funta dubeltowych płatków ze złota i srebra łącznie robionych, po kopiejek 40, od funta złota po kopiejek 75.

Uwaga. Dla ułatwienia rachunku przy pobieraniu powyższych opłat i usunięcia wątpliwości, należy się trzymać następujących prawideł:

Opłata za ocechowanie pobierać się ma od całéj wagi dostawionych przedmiotów, obliczanie zaś odbywać się będzie dziesiątkami zołotników jak następuje:

od złota: od $^1/_2$ do 10 zołotników po kopiejek 20, od 10 do 20 zołotników po kopiejek 40, i t. p. licząc dziesiątkami aż do 90-iu zołotników, a za pozostałe 6 zołotników kopiejek 20, czyli od funta całego dwa ruble,

od srebra: od $^1/_2$ do 10 zołotników po 1 kopiejce, od 10 do 20 zołotników, po 2 kopiejki i t. p. do 90-iu zołotników, a za pozostałe 6 zołotników 1 kopiejka, czyli od funta całego 10 kopiejek.

Такимъ же образомъ слѣдуетъ исчислять пошлину отъ дальнѣйшихъ фунтовъ золота и серебра.

g) за записку въ книгу Пробирной Палатки фабрикантовъ или торгующихъ, по одному рублю серебромъ съ каждаго, если онъ явится въ опредѣленный срокъ;

h) за пробирныя иглы, выдаваемыя тѣмъ, кто ихъ пожелаетъ, будетъ взимаема пошлина, какую постановитъ Комисія Финансовъ.

Ст. 41.

Въ тѣхъ Пробирныхъ Палаткахъ, при которыхъ будутъ находиться особенныя учрежденія для очистки золота и серебра, а равно для извлеченія сихъ металловъ изъ соровъ, будетъ взимаема пошлина по особой таксѣ, имѣющей быть утвержденною Комисіею Финансовъ.

IX. О нарушеніяхъ настоящихъ правилъ и наказаніяхъ за то.

Ст. 42.

Если обязанные на основаніи настоящихъ правилъ къ ежегодной запискѣ въ книгу Пробирной Палатки не явятся въ Декабрѣ мѣсяцѣ подлежащаго года къ запискѣ, но въ Январѣ слѣдующаго, то обязаны заплатить, сверхъ установленной пошлины одного рубля серебромъ, еще пени одинъ рубль серебромъ; если же они явятся съ 1 Февраля по 1 Іюля, еще четыре рубля серебромъ; а если послѣ сего времени, еще девять рублей серебромъ; наконецъ, являющійся по истеченіи года, кромѣ уплаты девяти рублей серебромъ, потеряетъ на два года право производства своего ремесла или торговли; по истеченіи однако сего срока, можетъ онъ просить надлежащимъ порядкомъ о выдачѣ ему новаго дозволительнаго вида.

Tak samo liczyć należy opłatę od dalszych funtów złota i srebra.

g) za wpis do księgi probierskiéj fabrykantów i handlujących, od każdéj osoby po 1 rublu rocznie, jeżeli zgłoszenie się jej nastąpi w czasie przepisanym;

h) za igły probierskie dostarczone dla tych, którzyby ich żądali, pobieraną będzie opłata, przez Kommissyę Skarbu ustanowić się mająca.

Art. 41.

W tych probierniach, przy których znajdować się będą oddzielne zakłady do czyszczenia (fajnowania) złota i srebra, i do wydobywania tych kruszców ze szczątek warsztatowych, pobieraną być ma opłata według oddzielnéj taxy, przez Kommissyę Skarbu zatwierdzić się mającéj.

IX. O przekroczeniach niniejszych przepisów i karach za to.

Art. 42.

Obowiązani w moc niniejszych przepisów do corocznego zapisywania się w księgę probierską, jeśli nie zgłoszą się do tego zapisu w miesiącu Grudniu, lecz dopiero w Styczniu następnego roku, mają zapłacić, oprócz zwyczajnéj opłaty, jeszcze jeden rubel srebrem; zgłaszający się między 1-ym Lutego a 1-ym Lipca, jeszcze rubli srebrem cztery, a zgłaszający się późniéj, jeszcze rubli srebrem dziewięć,—nakoniec zgłaszający się po upływie roku, oprócz zapłacenia rubli srebrem dziewięciu, utraci prawo do dalszego prowadzenia swego rzemiosła lub handlu przez lat dwa; po upływie jednak tego czasu, może się starać w drodze właściwéj o nowy konsens.

Ст. 43.

Изобличенные въ тайномъ производствѣ своего ремесла, то есть: не записывающіеся въ книгѣ Пробирной Палатки и выпускающіе изъ мастерской или фабрики издѣлія незаклейменныя, но клейму подлежащія, послѣ немедленнаго по распоряженію подлежащаго начальства изслѣдованія и опечатанія фабрики и самихъ къ нимъ принадлежащихъ вещей, предаются суду и, по приговору онаго, подвергаются въ первый разъ конфискаціи въ пользу Казны всего найденнаго у нихъ и имъ принадлежащаго золота и серебра, а также инструментовъ и снарядовъ, къ мастерству ихъ относящихся.

Изобличенные вторично въ томъ же проступкѣ, сверхъ конфискаціи вышеозначенной, подвергаются денежной пени во сто рублей серебромъ.

Замѣченные въ третій разъ въ томъ же злоупотребленіи, кромѣ конфискаціи, подвергаются штрафу въ 200 рублей серебромъ и теряютъ навсегда право на производство своего ремесла.

Сему же наказанію подлежатъ изобличенные въ приготовленіи медалей всякаго рода, изъ какого бы то ни было металла и въ вырѣзкѣ для сего чекановъ и штемпелей.

Ст. 44.

Если незаписавшіеся въ Пробирной Палаткѣ будутъ изобличены въ выпускѣ издѣлій, отъ кого бы то ни было пріобрѣтенныхъ, хотя установленныхъ пробъ и клейменныхъ, то подвергаются штрафу двадцати пяти рублей серебромъ.

Ст. 45.

Торгующіе дорогими металлами, изобличенные въ продажѣ изъ магазиновъ или лавокъ не заклейменныхъ, но клейменію подлежащихъ вещей, подвергаются, по судебному опредѣленію, кон-

Art 43.

Przekonani o tajemne trudnienie się wyrobami ze złota i srebra, to jest nie zapisujący się we właściwą księgę Probierni, lub wypuszczający z warsztatów albo fabryki wyroby nieocechowane, a ocechowaniu ulegające, po bezwłoczném, na skutek rozporządzenia właściwéj Władzy wyprowadzeniu śledztwa i opieczętowaniu warsztatów, albo fabryki i rzeczy do nich należących, oddawani być mają pod sąd, i w moc wyroku jego ulegać, na pierwszy raz, konfiskacie na rzecz Skarbu wszystkiego znalezionego u nich, a będącego ich własnością złota i srebra, tudzież narzędzi i przyrządów do ich rzemiosła należących.

Przekonani o toż samo powtórnie, prócz konfiskaty wyżéj oznaczonéj, ulegać mają karze pieniężnéj rubli srebrem sto.

Dopuszczający się po trzeci raz tego nadużycia, oprócz konfiskaty, ulegną karze rubli srebrem 200, i tracą na zawsze prawo do prowadzenia swego rzemiosła.

Takiéjże karze ulegać będą przekonani o wyrób wszelkiego rodzaju i z jakiegobądź kruszcu medalów, tudzież puncenów i stempli do nich.

Art. 44.

Niezapisani do księgi probierskiéj, gdy przekonani będą o wypuszczeniu nabytych od kogokolwiek wyrobów, chociażby te były przepisanéj próby i ocechowane, ulegną karze rsr. 25.

Art. 45.

Handlujący drogiemi kruszcami przekonani, że sprzedawali w magazynach lub sklepach rzeczy nieocechowane, a ocechowaniu ulegające, skazani będą wyrokiem sądowym na konfiskatę tychże

фискаціи тѣхъ вещей и платежу пени втрое противъ того, что стоитъ металлъ въ оныхъ.

Ст. 46.

Если кто изъ мастеровъ, фабрикантовъ или торговцевъ будетъ изобличенъ въ тайной сплавкѣ и приводѣ въ пробу, безъ вѣдома Пробирной Палатки, серебра или золота, свыше количества, опредѣленнаго въ 15-ой статьѣ сего Устава, таковый, по судебному приговору, подвергается пени въ первый разъ 50, во второй 100, въ третій 200, а въ четвертый разъ 400 рублей серебромъ, съ запрещеніемъ ему ремесла.

Ст. 47.

Если кто либо изъ лицъ, занимающихся приготовленіемъ издѣлій изъ золота и серебра, или слитковъ сихъ металловъ, будетъ употреблять въ сплавъ Россійскую мѣдную монету, коей пудъ имѣетъ цѣнности 16 или 24 рублей серебромъ,—то съ нимъ поступается согласно 475-ой статьѣ Уложенія объ уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ.

Ст. 48.

Изобличенные въ самовольной перечисткѣ золота и серебра и въ обработкѣ соровъ безъ вѣдома Пробирной Палатки подвергаются пени, по судебному опредѣленію, въ первый разъ 25 рублей серебромъ, во второй 50 рублей серебромъ, въ третій 100 рублей серебромъ, а въ четвертый—опечатанію мастерской или фабрики, конфискованію металловъ и инструментовъ и запрещенію производства мастерства.

Ст. 49.

Если, по произведенной пробѣ предъявленнымъ въ Палатку издѣліямъ, они окажутся ниже того, сколько ремедіумъ допуска-

rzeczy i opłatę kary, odpowiadającéj potrójnéj wartości kruszcu w nich zawartego.

Art. 46.

Jeśli kto ze złotników, fabrykantów i sprzedających przekonany będzie o tajemne, bez wiadomości Probierni, topienie i doprowadzanie do próby złota lub srebra w większéj ilości, aniżeli to w artykule 15-ym oznaczono, ten ulegać ma z wyroku sądowego karze: za pierwszym razem rubli srebrem 50, za drugim rubli srebrem 100, za trzecim rubli srebrem 200, a za czwartym rubli srebrem 400, z zabronieniem wykonywania rzemiosła.

Art 47.

Ktokolwiek z osób zajmujących się wyrobami ze złota lub srebra, lub też sztabek z tych kruszców, będzie przetapiał do tego monetę miedzianą Rossyjską, któréj pud ma wartości 16, lub 24 rubli srebrem, z takim postąpić należy stosownie do artykułu 475 Kodexu kar głównych i poprawczych.

Art. 48.

Przekonani o samowolne oczyszczanie, czyli tak zwane fajnowanie złota i srebra, lub szczątków warsztatowych, niemniéj o oddzielanie pozłoty, bez wiedzy Probierni, ulegać będą, na mocy wyroku sądowego karze pieniężnéj: za pierwszym razem rubli srebrem 25, za drugim rubli srebrem 50, za trzecim rubli srebrem 100, za czwartym razem warsztat ich lub fabryka ma być opieczętowaną, kruszce i narzędzia skonfiskowane, a dalsze prowadzenie rzemiosła zabronione.

Art. 49.

Jeżeli po dokonanéj próbie przyniesionych do Probierni wyrobów, takowa okaże się niższą od dozwolonego remedium,

етъ, въ такомъ случаѣ издѣлія сіи, по составленіи о томъ протокола, должны быть, съ разрѣшенія Монетнаго Двора, изломаны и возвращены приносителю для передѣлки.

Буде же недостатокъ пробы окажется болѣе, нежели составляетъ двойной ремедіумъ, то, сверхъ изломанія таковыхъ вещей, налагаются Коммисіею Финансовъ денежныя пени съ фабрикантовъ, въ первый разъ 50 рублей серебромъ, во второй—100 рублей серебромъ, въ третій—200 рублей серебромъ, а въ четвертый разъ конфискуются, по судебному приговору, самыя издѣлія, а виновному фабриканту воспрещается производить ремесло.

Ст. 50.

Изобличенные въ приготовленіи и наложеніи фальшивыхъ казенныхъ клеймъ подвергаются наказаніямъ по 300 и 311-ой статьямъ Уложенія о уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ.

Ст. 51.

За выдѣлываніе ювелирскихъ предметовъ низшей противу указной пробы, виновные подвергаются, по судебному приговору, конфискованію тѣхъ предметовъ и платежу пени втрое противъ того, что стоятъ оныя.

Ст. 52.

Въ случаѣ жалобы, принесенной въ Главную Пробирную Палатку на сдѣланную въ Окружной Палаткѣ пробу, а въ Дирекцію Монетнаго Двора на пробу, сдѣланную въ Главной Палаткѣ, если, по произведеніи повѣрки, обжалованная проба не окажется невѣрною, принесшій таковую несправедливую жалобу платитъ 25 рублей серебромъ и, сверхъ того, всѣ расходы, при семъ употребленные. Въ противномъ же случаѣ съ виновными поступается согласно 66-ой статьѣ настоящаго Устава.

w takim razie wyroby te winny być w Probierni, za upoważnieniem Dyrekcyi Mennicy, przy sporządzeniu protokółu, połamane, i przynoszącym je do przerobienia zwrócone. Jeżeli próba okaże się dwa razy niższą od remedium, wówczas prócz połamania wyrobów, wymierzone być mają przez Kommissyę Skarbu na fabrykantów kary pieniężne: za pierwszym razem rubli srebrem 50, za drugim rubli srebrem 100, za trzecim rubli srebrem 200, za czwartym razem, wyroby te podlegać będą z wyroku sądowego konfiskacie, a winnemu fabrykantowi prowadzenie rzemiosła wzbronione zostanie.

Art. 50.

Przekonani o podrabianie i wybijanie fałszywych stempli Probierni rządowych, karani być mają podług artykułu 310 i 311, Kodexu kar głównych i poprawczych.

Art. 51.

Za wyrabianie przedmiotów jubilerskich niższéj niż przepisana próby, winni ulegną, z mocy wyroku sądowego, konfiskacie tychże przedmiotów i opłacie potrójnéj ich wartości.

Art. 52.

Wrazie zaniesionéj skargi do Głównéj Probierni na zrobioną w Probierni okręgowéj próbę, a do Dyrekcyi Mennicy na zrobioną w Głównéj Probierni, jeżeli po dokonanéj powtórnéj próbie, skarga okaże się nierzetelną, zanoszący niesłuszną skargę zapłaci rubli srebrem 25, a nadto powróci wszystkie poniesione z tego powodu wydatki.

Wrazie przeciwnym, z winnymi niedokładności próbowania postąpić należy według artykułu 66-go niniejszych przepisów.

Ст. 53.

Въ случаѣ, если окажется, что масса металла въ издѣліи съ поверхности и внутри не имѣетъ одинаковой пробы, виновные подвергаются, по судебному приговору, въ первый разъ пени отъ 100 до 200 рублей серебромъ, во второй — той же пени и, сверхъ того, тюремному заключенію отъ трехъ до шести мѣсяцевъ, а въ третій — такому же заключенію отъ шести мѣсяцевъ до одного года, съ воспрещеніемъ ему дальнѣйшаго производства мастерства. Еслибы же троекратно наказанный допустился сего злоупотребленія еще разъ, то подвергается наказанію по 1,202-ой статьѣ Уложенія о уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ.

Ст. 54.

Изобличенные въ продажѣ издѣлій изъ аплике, бронзы, нейзильбера и другихъ металлическихъ композицій за золотыя или серебряныя, лишаются права на продолженіе торговли и подвергаются наказанію по 1,178 и 1,160-ой статьямъ Уложенія о уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ, а издѣлія ихъ подлежатъ конфискованію.

Тому же наказанію подвергаются изобличенныя въ продажѣ мишурныхъ галуновъ, парчей, бахрамы, кистей и т. п. издѣлій за золотыя или серебряныя; за чѣмъ полицейское начальство обязано строго наблюдать.

Ст. 55.

Если, при повѣркѣ въ Пробирной Палаткѣ вѣса издѣлія изъ драгоцѣннаго металла, окажется, что издѣліе сіе не было справедливо взвѣшено, въ такомъ случаѣ продавецъ, если допустилъ это не съ худымъ намѣреніемъ, но только по ошибкѣ, подвергается денежному штрафу въ пятеро противу цѣнности металла; если же обманулъ покупателя умышленнымъ употребленіемъ фальшивыхъ вѣсовъ, или другимъ образомъ, то наказывается согласно 1,178 и 1,160-ой статьямъ Уложенія о наказаніяхъ.

Art. 53.

Wrazie, jeśli massa kruszcu w wyrobionym przedmiocie nie okaże się wewnątrz i zewnątrz, czyli wskróś, jednakowéj próby, winni ulegną za wyrokiem sądowym: na pierwszy raz karze pieniężnéj od rubli srebrem 100 do rubli srebrem 200, za drugim razem, prócz téj kary, jeszcze i zamknięciu w wieży od trzech do sześciu miesięcy, a za trzecim razem, zamknięciu tamże od sześciu miesięcy aż do roku jednego, przy zabronieniu im dalszego prowadzenia rzemiosła.

Gdyby zaś ukarany już trzykrotnie, dopuścił się jeszcze raz tego nadużycia, ulegać ma karze, oznaczonéj w artykule 1,202 Kodexu kar głównych i poprawczych.

Art. 54.

Przekonani o sprzedawanie za złote lub srebrne wyrobów platerowanych, z bronzu, nowego srebra, lub innych mieszanin kruszcowych, tracą prawo prowadzenia handlu i ulegają karze, artykułami 1,178 i 1,160 Kodexu kar głównych i poprawczych oznaczonéj, a wyroby ich skonfiskowane być mają.

Tejże karze podlegać będą: przekonani o sprzedawanie galonów sychowych, złotogłowiu, frendzli, kutasów i t. p. wyrobów za złote i srebrne, czego wszędzie Władza policyjna ściśle przestrzegać ma.

Art. 55.

Jeżeli przy sprawdzaniu w Probierni wagi wyrobu z drogiego kruszcu, okaże się, że wyrób ten przy sprzedaży rzetelnie ważonym nie był, w takim razie sprzedający, jeśli zrobił to nie w złym zamiarze, lecz tylko przez pomyłkę, ulegnie karze pieniężnéj, wyrównywającéj pięciokrotnéj wartości brakującego kruszcu; jeżeli zaś oszukał kupującego przez rozmyślne użycie nierzetelnéj wagi, lub innym sposobem, karany być ma według artykułów 1,178 i 1,160 Kodexu kar głównych i poprawczych.

Во всякомъ случаѣ покупатель получаетъ полное удовлетвореніе, согласно 63-ей статьѣ того же Уложенія.

Ст. 56.

Въ случаѣ доноса на нарушеніе предписанныхъ для торговли золотыми и серебряными издѣліями правилъ, Пробирная Палатка, по сношенію съ полицейскимъ начальствомъ, отряжаетъ своего Пробирера, который, вмѣстѣ съ доносителемъ и депутатомъ отъ полиціи и отъ сословія золотыхъ дѣлъ мастеровъ, дѣлаетъ немедленно осмотръ мастерской, фабрики и лавки. Если доносъ окажется справедливымъ, то противузаконныя издѣлія, по судебному приговору, конфискуются и, свехъ того, взыскивается съ виновнаго пеня втрое противъ того, что стоитъ металлъ въ сихъ издѣліяхъ, и половина пени выдается доносителю. Когда же доносъ окажется ложнымъ, то доноситель подвергается отвѣтственности по законамъ.

Дозволяется также Дирекціи Монетнаго Двора по временамъ удостовѣряться въ правильной торговлѣ золотомъ, серебромъ и всѣми металлами, посредствомъ особо отряженныхъ своихъ и со стороны полицейскаго начальства чиновниковъ.

Ст. 57.

Всѣ денежныя пени, а равно и всѣ конфискованные предметы обращаются въ пользу Казны.

X. О составѣ Управленія Пробирныхъ Палатокъ.

Ст. 58.

Управленіе Главной Пробирной Палатки составляютъ Оберъ-Контролеръ, по крайней мѣрѣ два Пробирера и нѣсколько пробирныхъ учениковъ; Окружныхъ же—Контролеръ, Пробиреръ и пробирный ученикъ. Всѣ они получаютъ жалованье отъ Казны.

W każdym razie kupujący otrzyma całkowite wynagrodzenie różnicy, w myśl artykułu 63 tegoż Kodexu.

Art. 56.

Na przypadek doniesienia o naruszeniu przepisów tyczących się handlu wyrobami ze złota i srebra, Probiernia, po zniesieniu się z Władzą policyjną, wyznaczy swego Probierza, który razem z donosicielem, tudzież z delegowanym od Władzy policyjnéj i od Zgromadzenia złotników, dopełniać ma niezwłocznie rewizyę warsztatu fabryki lub sklepu.

Jeżeli doniesienie okaże się rzetelném, w takim razie wyroby nie odpowiednie przepisom, ulegną konfiskacie w moc wyroku sądowego, prócz tego zaś, nałożoną będzie na winnego kara pieniężna, wyrównywająca potrójnéj wartości kruszcu w tych wyrobach zawartego, a téj połowa wypłacona być ma donosicielowi.

Jeżeli doniesienie okaże się fałszywém, to donosiciel ulegnie odpowiedzialności prawem przepisanéj.

Wolno jest także Dyrekcyi Mennicy przekonywać się w pewnych czasach przez urzędników swoich, wspólnie z miejscową policyjną Władzą działać mających, czy sprzedaż złota i srebra wszystkich kształtów odbywa się według przepisów.

Art. 57.

Wszystkie kary pieniężne, również jak i wszelkie przedmioty skonfiskowane, wnoszone być mają do Skarbu.

X. O składzie Zarządu Probierni.

Art. 58.

Główna Probiernia składać się ma z Naczelnego Kontrollera, z dwóch przynajmniéj Probierzy i z uczniów probierskich; Okręgowe zaś Probiernie z Kontrollera, Probierza i probierskiego ucznia, którzy wszyscy płatni będą ze Skarbu.

Ст. 59.

При Главной Пробирной Палаткѣ будетъ состоять, по мѣрѣ надобности, отъ трехъ до шести пробирныхъ учениковъ, имѣющихъ достаточныя теоретическія познанія, для практическаго освѣдомленія со способомъ производства пробъ.

Ст. 60.

Съ разрѣшенія Коммисіи Финансовъ, могутъ быть допускаемы въ Пробирныя Палатки депутаты отъ золотыхъ дѣлъ мастеровъ, по ихъ выбору, изъ людей благонадежныхъ съ тѣмъ, чтобы одинъ изъ нихъ находился въ Пробирной Пататкѣ для замѣны въ нужныхъ случаяхъ самихъ мастеровъ и для увѣдомленія Старшинъ о тѣхъ, кои, ко вреду общества и честной торговли, дозволяютъ себѣ несоблюденіе пробъ.

Ст. 61.

Пробиреры будутъ избираемы изъ пробирныхъ учениковъ, однако должности сіи могутъ быть замѣщаемы и другими лицами, по удостовѣреніи экзаменомъ о ихъ теоретическихъ и практическихъ познаніяхъ и полученіи на то отъ Дирекціи Варшавскаго Монетнаго Двора свидѣтельства.

Ст. 62.

Надзоръ за Пробирными Палатками возлагается на Дирекцію Варшавскаго Монетнаго Двора; дѣла же, къ нимъ относящіяся, подлежатъ окончательному разсмотрѣнію Коммисіи Финансовъ.

XI. О правахъ, обязанностяхъ и отвѣтственности лицъ, служащихъ при Пробирныхъ Палаткахъ.

Ст. 63.

Пробирными Палатками будутъ завѣдывать Контролеры оныхъ, которые, какъ равно Пробиреры и всѣ принадлежащія къ составу

Art. 59.

Przy Głównéj Probierni użytych będzie od trzech do sześciu uczniów, w miarę potrzeby przybierać się mających, teoretycznie już usposobionych, dla praktycznego obznajmienia ich ze sposobem robienia próby.

Art. 60.

Do Probierni mogą być przypuszczani, za upoważnieniem Kommissyi Skarbu, delegowani od złotników, wybrani przez nich z pośród osób zasługujących na powszechne zaufanie, w celu, iżby jeden z nich znajdował się w Probierni, dla zastąpienia w potrzebnych razach samychże złotników i zawiadomienia Zgromadzenia Starszych o tych, coby ze szkodą dla powszechnego i uczciwego handlu nie zachowywali prób rzetelnych.

Art. 61.

Probierze wybierani będą z uczniów probierskich; mogą być jednakże powoływani na te posady inne także osoby, po udowodnieniu przez nie należytego usposobienia teoretycznego i praktycznego przez stosowny examen, i po otrzymaniu na to od Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj świadectwa.

Art. 62.

Nadzór nad Probierniami mieć będzie Dyrekcya Mennicy Warszawskiéj; interessa zaś ich dotyczące Kommissya Skarbu ostatecznie rozstrzygać ma.

XI. O prawach, obowiązkach i odpowiedzialności urzędników i osób, do składu Probierni należących.

Art. 63.

Probierniami w szczególności zarządzać będą ich Kontrollerowie, a tak oni, jak Probierze i wszystkie do składu Probierni

Палатокъ лица, должны исполнять свои обязанности по правиламъ, какія предпишетъ для нихъ Коммисія Финансовъ, примѣняясь къ правиламъ, существующимъ въ Имперіи.

Ст. 64.

Клейма для Пробирныхъ Палатокъ приготовляются исключительно на Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ на счетъ Казны.

Ст. 65.

Воспрещается чиновникамъ Пробирныхъ Палатокъ:

a) производить такія мастерства, которыя относятся къ произведенію пробъ, клейменію или контролю въ Пробирныхъ Палаткахъ;

b) торговать золотомъ и серебромъ, или издѣліями изъ сихъ металловъ, ни подъ своимъ, ни подъ чужимъ именемъ;

c) входить въ торговыя сношенія съ фабрикантами золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, и съ торговцами, продающими сіи издѣлія, или золото и серебро;

d) снимать слѣпки съ какого бы то ни было штемпеля, принадлежащаго Пробирной Палаткѣ, безъ соблюденія формальностей, какія для сего будутъ постановлены, дѣлать для себя или позволять дѣлать другимъ отпечатки рисунковъ и письменныя или словесныя описанія какого нибудь предмета, принесеннаго къ пробѣ, подъ опасеніемъ удаленія отъ службы и конфискованія найденнаго золота и серебра, а также инструментовъ, кои употребляли для производства воспрещеннаго ремесла или торговли.

Ст. 66.

За доказанную невѣрность пробъ, если при томъ не открыто какого либо злоупотребленія, уголовнаго преступленія или худаго намѣренія, Оберъ-Контролеръ, Окружные Контролеры и

należące osoby, wykonywać mają swe obowiązki według przepisów, które Kommissya Skarbu, z zastosowaniem się do przepisów w Cesarstwie obowiązujących, dla nich postanowi.

Art. 64.

Stemple dla Probierni przyspasabiać ma wyłącznie Mennica Warszawska, kosztem Skarbu.

Art. 65.

Nie wolno jest urzędnikom Probierni:

a) trudnić się takiemi robotami, które należą do próby, cechowania lub kontrolli w Probierniach;

b) handlować złotem i srebrem, lub wyrobami z tych kruszców, czy to pod własném, lub pod cudzém imieniem;

c) wchodzić w stosunki handlowe z fabrykantami wyrobów złotych lub srebrnych, tudzież z kupcami sprzedającymi też wyroby, albo złoto i srebro;

d) brać odcisku z jakiegokolwiek bądź stempla do Probierni należącego, bez zachowania formalności, jakie w téj mierze przepisane będą; czynić dla siebie lub dozwalać czynienia odcisku, rysunku, opisu piśmiennego lub słownego jakiegokolwiek z przedmiotów, które do próby przyniesione zostaną, pod karą oddalenia ze służby i konfiskaty znalezionego złota i srebra, tudzież narzędzi, którychby używali do prowadzenia zabronionéj roboty lub handlu powyżéj wymienionego.

Art. 66.

Za udowodnioną niedokładność próby, jeśli obok tego nie było nadużycia, przestępstwa, lub złego zamiaru, Naczelny Kontroller, Kontrollerowie okręgowi i Probierze, lub ich zastępcy,

Пробиреры, или заступающіе ихъ мѣсто, подвергаются: въ первый разъ замѣчанію, во второй—строгому выговору, со внесеніемъ онаго въ послужной списокъ, а въ третій разъ виновные отрѣшаются отъ службы, а сверхъ того во всѣхъ сихъ случаяхъ взыскиваются съ нихъ расходы, употребленные на отправленіе издѣлій въ Пробирныя Палатки и на обратную пересылку оныхъ. Сверхъ того, всѣ лица, принадлежащія къ составу Пробирныхъ Палатокъ, за преступленія по должности и по дѣламъ уголовнымъ, за которыя предписаны наказанія въ Уложеніи о уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ, подлежатъ наказанію, согласно тому же Уложенію.

XII. О наложеніи клеймъ на издѣлія и слитки изъ металлическихъ композицій, подходящихъ подъ золото и серебро.

Ст. 67.

Лица, занимающіяся смѣшиваніемъ желтыхъ и бѣлыхъ металловъ, имѣющихъ видъ золота и серебра и выдѣлывающія изъ такой композиціи разные предметы, обязаны получить на то особое отъ подлежащаго Магистрата дозволеніе.

Ст. 68.

Городовые Магистраты, давъ каждое таковое дозволеніе, обязаны немедленно, посредствомъ Губернскихъ Правленій, доносить о томъ Дирекціи Варшавскаго Монетнаго Двора, съ означеніемъ мѣста жительства и прозванія получившаго дозволеніе, для помѣщенія его въ общемъ спискѣ, а сверхъ того увѣдомлять мѣстное полицейское начальство тамъ, гдѣ оно отдѣлено отъ Магистратовъ.

Ст. 69.

Безъ такого дозволенія, никто не можетъ производить сего ремесла, подъ опасеніемъ наказанія, постановленнаго въ 888-ой

ulegać będą, na pierwszy raz napomnieniu, na drugi surowéj naganie, z zapisaniem do stanu służby, za trzecim zaś razem oddaleni być mają ze służby, z obowiązkiem prócz tego, w każdym razie, zwrócenia kosztów przesyłki przedmiotów do probierni i z nich napowrót. Nadto wszystkie osoby do składu Probierni należące, za wykroczenia przeciw obowiązkom służby i inne przestępstwa, na które postanowione są kary w Kodexie karnym, karane będą według tegoż Kodexu.

XII. O cechowaniu wyrobów i sztab kruszcowych mięszanin naśladujących złoto i srebro.

Art. 67.

Osoby zajmujące się mięszaniem kruszców żółtych i białych, mających pozór złota i srebra, jakoteż wyrabiający z takiéj kompozycyi rozmaite przedmioty, powinny mieć na to osobne pozwolenie od właściwego sobie Magistratu.

Art. 68.

Magistraty miejskie, przy wydawaniu każdego takiego pozwolenia, obowiązane są donieść niezwłocznie, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj o jego wydaniu, z oznaczeniem miejsca zamieszkania i nazwiska osoby, takowe pozwolenie otrzymującéj, dla pomieszczenia jéj w ogólnym spisie, tudzież uwiadamiać o tém miejscową Władzę policyjną, gdzie jest odosobniona od Magistratów.

Art. 69.

Bez takiego pozwolenia nikt nie może się zajmować tém rzemiosłem, pod karą oznaczoną w artykule 888 Kodexu kar głów-

статьѣ Уложенія о уголовныхъ и исправительныхъ наказаніяхъ. Магистраты же по временамъ должны знакомить съ этими правилами всѣхъ своихъ жителей.

Ст. 70.

На означенныхъ композиціяхъ, будутъ ли онѣ въ слиткахъ, или издѣліяхъ, фабриканты оныхъ обязаны налагать свой штемпель, безъ котораго онѣ не могутъ быть продаваемы; въ противномъ случаѣ, композиціи подлежатъ конфискованію въ пользу того, кто обнаружитъ сіе упущеніе. Таковый штемпель, для различія отъ штемпеля Пробирныхъ Палатокъ, коимъ будутъ клеймены золотыя и серебряныя издѣлія, долженъ быть треугольный и изображать нѣсколько буквъ, означающихъ прозваніе фабриканта и годъ.

XIII. Временныя правила.

Ст. 71.

Всѣ золотыя и серебряныя издѣлія, выдѣланныя до объявленія настоящаго постановленія и находящіяся у фабрикантовъ или въ торговлѣ, должны быть, въ теченіе шести мѣсяцевъ со дня сего объявленія, представлены въ Пробирныя Палатки, для наложенія на нихъ, при фабричномъ знакѣ, безплатно, безъ произведенія пробъ, особаго запаснаго клейма, коего форму, а также и порядокъ исполненія настоящаго правила, предпишетъ и опубликуетъ Коммисія Финансовъ.

Позволяется однако, при внесеніи указанныхъ въ настоящемъ постановленіи пошлинъ, требовать испытанія въ Пробирныхъ Палаткахъ пробы имѣющихся въ запасѣ издѣлій и наложенія на оныхъ клейма о достоинствѣ найденной пробы, независимо отъ приложенія запаснаго штемпеля.

Предметы, изъятые 21-ю статьею отъ испытанія и клейменія, освобождаются также отъ наложенія запаснаго штемпеля.

nych i poprawczych. Magistraty zaś od czasu do czasu powinny obznajmiać z tym przepisem wszystkich swoich mieszkańców.

Art. 70.

Na tych mięszaninach, czy one będą w sztabach lub wyrobach, sporządzający je kłaść powinien swój stempel, bez którego nie mogą być sprzedawane; w przeciwnym razie mięszaniny ulegną konfiskacie, na korzyść tego, kto odkryje to opuszczenie.— Stempel takowy, dla odróżnienia od stempla Probierni, jakim cechowane będą wyroby złote i srebrne, powinien być trójgraniasty i obejmować kilka głosek, oznaczających nazwisko fabrykanta, tudzież rok.

XIII. Przepisy przechodnie.

Art. 71.

Wszelkie wyroby ze złota i srebra, przed ogłoszeniem niniejszego postanowienia wykonane, znajdujące się u fabrykantów lub w handlu, powinny, w ciągu sześciu miesięcy od daty tegoż ogłoszenia, dostawione być do Probierni, dla wyciśnięcia na nich bezpłatnie i bez próbowania, obok zwyczajnego znaku fabrykanta, oddzielnego stempla zapasowego, którego kształt, tudzież porządek wykonania niniejszego przepisu, Kommissya Skarbu postanowi i do powszechnéj wiadomości poda.

Wolno wszakże żądać, za opłatą w niniejszém urządzeniu przepisaną, wypróbowania w Probierni zapasowych wyrobów i wyciśnięcia na nich, obok stempla zapasowego, znalezionéj próby.

Przedmioty wyłączone w artykule 21-ym od próby i cechy, wolne są także od cechowania stemplem zapasowym.

Примѣчаніе 1. Если представляемыя въ Пробирную Палатку, для наложенія запаснаго клейма, золотыя и серебряныя издѣлія будутъ, по желанію предъявителей, подвергнуты испытанію и окажутся узаконенной пробы, то въ этихъ случаяхъ налагается только то клеймо, которое означаетъ сію пробу; если же металлъ окажется не узаконенной пробы, то налагается запасное клеймо, съ присовокупленіемъ цифры найденной пробы.

2. Изъ подлежащихъ клейменію золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, только тѣ дозволяются къ привозу въ Россійскую Имперію, которыя снабжены надлежащимъ клеймомъ Пробирной Палатки, означающимъ одну изъ узаконяемыхъ симъ Уставомъ пробъ; а имѣющія только запасное клеймо Пробирной Палатки, къ привозу въ Имперію не допускаются.

Ст. 72.

По истеченіи назначеннаго предыдущею статьею шести-мѣсячнаго срока для оклейменія имѣющихся въ запасѣ издѣлій, опредѣляется, для продажи сихъ, уже оклейменныхъ издѣлій, двухлѣтній срокъ, считая со дня истеченія означенныхъ выше шести мѣсяцевъ.

Въ теченіе сего срока фабриканты и торговцы обязаны озаботиться передѣлкою непроданныхъ издѣлій въ указную пробу.

По истеченіи срока, назначаемаго для продажи запасныхъ издѣлій, никакіе золотые и серебряные предметы, не имѣющіе указной пробы, не должны находиться ни на фабрикахъ, ни въ лавкахъ, подъ опасеніемъ наказанія, въ 45-ой статьѣ настоящаго Устава постановленнаго.

XIV. Общее правило.

Ст. 73.

Исполненіе настоящихъ правилъ, со внесеніемъ оныхъ въ

Uwaga 1. Jeżeli wyroby złote i srebrne, przyniesione Izbie probierczéj do ocechowania ich stemplem zapasowym, będą, na żądanie przynoszącego, próbowane, i okażą się mieć przepisaną próbę, to w takim razie wyciskać należy na nich tylko stempel, też próbę oznaczający; jeżeli zaś kruszec okaże się innéj niż przepisana próby, to wyciskać należy stempel zapasowy, z dodaniem liczby znalezionéj próby.

2. Z wyrobów złotych i srebrnych, podlegających ocechowaniu, te tylko mogą być wprowadzone do Cesarstwa Rossyjskiego, które będą opatrzone stemplem stosownym Probierni, oznaczającym jedną z prób, Ustawą niniejszą przepisanych; tych zaś które tylko stempel zapasowy przez Probiernię przyłożony na sobie mieć będą, wprowadzanie do Cesarstwa jest zabronione.

Art. 72.

Po upływie sześciu miesięcy, oznaczonych w poprzedzającym artykule do ostemplowania wyrobów zapasowych, oznacza się do wyprzedaży tychże wyrobów już ostemplowanych termin dwuletni, liczyć się mający od upływu rzeczonych sześciu miesięcy. W ciągu tego terminu obowiązkiem jest fabrykantów i handlujących, w razie nie sprzedania wyrobów, postarać się o ich przerobienie w próbie przepisanéj.

Po upływie tego terminu, wyroby złote i srebrne, nie mające przepisanéj próby, ani w fabrykach, ani w handlu znajdować się nie powinny, pod karą artykułem 45 niniejszéj Ustawy zagrożoną.

XIV. Przepis ogólny.

Art. 73.

Wykonanie niniejszych przepisów, które w Dzienniku Praw Królestwa zamieszczone być mają, wszystkim Kommissyom Rzą-

Дневникъ Законовъ, поручается всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ и Главнымъ Управленіямъ Царства.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N° 18.

Распоряженіе о представленіи ежегодно въ Варшавскій Монетный Дворъ списковъ лицамъ, занимающимся выдѣлкою золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.

(13 (25) Іюня 1851 г.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства имѣетъ честь сообщить Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, что, вслѣдствіе Высочайше утвержденнаго въ 10 (22) день Апрѣля сего года, Устава объ учрежденіи въ Царствѣ Польскомъ Пробирныхъ Палатокъ для опредѣленія пробы и клейменія золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, предписала Магистрату города Варшавы и прочимъ Магистратамъ чрезъ Губернскія Правленія, дабы они, согласно ст. 9, 67 и 68-ой Устава, представили, не позже 19 Ноября (1 Декабря) с. г., Дирекціи Варшавскаго Монетнаго Двора для Главной Пробирной Палатки списки лицъ, получившихъ консенсы на выдѣлку золотыхъ и серебряныхъ вещей, и дабы такіе списки представляемы были ежегодно не позже сего срока, а равно, чтобы,

dowym i Władzom Naczelnym, w czém do któréj należy, poleca się.

Za zgodność:
Sekretarz Stanu,
Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *T. LeBrun.*

N° 18.

O coroczném składaniu Mennicy Warszawskiéj list osób trudniących się wyrobami złotemi i srebrnemi.

(d. 13 (25) Czerwca 1851 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Ma honor zawiadomić Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, iż w rozwinięciu Najwyżej zatwierdzonéj pod dniem 10 (22) Kwietnia r. b. Ustawy o zaprowadzeniu w Królestwie Polskiém Probierni do próbowania i cechowania złota i srebra w handlu będącego, wezwała jednocześnie, tak Rządy Gubernialne o polecenie wszystkim Magistratom, jako i Magistrat miasta Warszawy, iżby, w zastosowaniu się do artykułów 9, 67 i 68 Ustawy powyższéj, przysłały najdaléj do dnia 19 Listopada (1 Grudnia) b. r. Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj, dla Probierni Głównéj, listy imienne ukonsensyonowanych osób, trudniących się wyrobami złotemi lub srebrnemi, i takież listy każdorocznie na tenże dzień 19 Listopada (1 Grudnia) regularnie

посредствомъ Губернскихъ Правленій, немедленно доносили Дирекціи Варшавскаго Монетнаго Двора о выдачѣ новыхъ консенсовъ лицамъ, занимающимся составленіемъ смѣси изъ желтыхъ и бѣлыхъ металловъ, имѣющей видъ золота и серебра и приготовленіемъ изъ сей смѣси различныхъ предметовъ.

Кромѣ сего, Коммисія Финансовъ и Казначейства увѣдомила Магистратъ города Варшавы, что всѣ золотыя и серебряныя вещи, заложенныя въ Ломбардѣ г. Варшавы, въ теченіе шести мѣсяцевъ послѣ опубликованія Устава въ Дневникѣ Законовъ, должны быть препровождены въ Главную Пробирную Палатку для оклейменія ихъ запаснымъ штемпелемъ; по истеченіи же сего срока будетъ поступлено съ этими вещами по 29-ой ст. Устава.

Варшава, 13 (25) Іюня 1851 г.

За Директора Отдѣленія, Коллежскій Совѣтникъ
(подписано) *Янишовскій*.

№ 35,692.

---

tamże przesyłały, tudzież, aby o każdém pozwoleniu, wydaném osobom na zajmowanie się mięszaniem kruszców żółtych i białych mających pozór złota i srebra, jakoteż na wyrabianie z takiéj kompozycyi rozmaitych przedmiotów, donosiły niezwłocznie, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj.

Obok tego oświadczyła Magistratowi miasta Warszawy, że wszelkie wyroby ze złota i srebra w Lombardzie miasta Warszawy zastawione, winny być w terminie sześciomiesięcznym od daty ogłoszenia Ustawy w Dzienniku Praw, przyniesione do Głównéj Probierni, dla ocechowania ich stemplem zapasowym; po upływie bowiem tego terminu, postąpi się z niemi jak przepisuje artykuł 29 Ustawy.

w Warszawie, d. 13 (25) Czerwca 1851 r.

Zastępujący Dyrektora Wydziału,
Radca Kollegialny, (podpisano) *Janiszowski*.

№ 35,692.

посредствомъ Губернскихъ Правленій, немедленно доносили Дирекціи Варшавскаго Монетнаго Двора о выдачѣ новыхъ консенсовъ лицамъ, занимающимся составленіемъ смѣси изъ желтыхъ и бѣлыхъ металловъ, имѣющей видъ золота и серебра и приготовленіемъ изъ сей смѣси различныхъ предметовъ.

Кромѣ сего, Коммисія Финансовъ и Казначейства увѣдомила Магистратъ города Варшавы, что всѣ золотыя и серебряныя вещи, заложенныя въ Ломбардѣ г. Варшавы, въ теченіе шести мѣсяцевъ послѣ опубликованія Устава въ Дневникѣ Законовъ, должны быть препровождены въ Главную Пробирную Палатку для оклейменія ихъ запаснымъ штемпелемъ; по истеченіи же сего срока будетъ поступлено съ этими вещами по 29-ой ст. Устава.

Варшава, 13 (25) Іюня 1851 г.

За Директора Отдѣленія, Коллежскій Совѣтникъ
(подписано) *Янишовскій*.

№ 35,692.

---

tamże przesyłały, tudzież, aby o każdém pozwoleniu, wydaném osobom na zajmowanie się mięszaniem kruszców żółtych i białych mających pozór złota i srebra, jakoteż na wyrabianie z takiéj kompozycyi rozmaitych przedmiotów, donosiły niezwłocznie, za pośrednictwem Rządów Gubernialnych, Dyrekcyi Mennicy Warszawskiéj.

Obok tego oświadczyła Magistratowi miasta Warszawy, że wszelkie wyroby ze złota i srebra w Lombardzie miasta Warszawy zastawione, winny być w terminie sześciomiesięcznym od daty ogłoszenia Ustawy w Dzienniku Praw, przyniesione do Głównéj Probierni, dla ocechowania ich stemplem zapasowym; po upływie bowiem tego terminu, postąpi się z niemi jak przepisuje artykuł 29 Ustawy.

w Warszawie, d. 13 (25) Czerwca 1851 r.

Zastępujący Dyrektora Wydziału,
Radca Kollegialny, (podpisano) *Janiszowski*.

№ 35,692.

№ 19.

О доставленіи въ Варшавскую Главную Пробирную Палатку золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, до назначенія ихъ въ продажу съ публичнаго торга.

(21 Іюня (3 Іюля) 1852 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Дирекція Монетнаго Двора, отъ 4 (16) Іюня с. г., № 757, донесла Коммисіи Финансовъ, что, хотя постоянно публикуется о назначеніи торговъ для продажи золотыхъ и серебряныхъ вещей, однакожъ до сихъ поръ никто ихъ не представлялъ въ Главную Пробирную Палатку, для опредѣленія пробы и наложенія клеймъ, согласно 29-ой ст. Высочайше утвержденнаго Устава о Пробирныхъ Палаткахъ въ Царствѣ.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, заботясь о точномъ исполненіи сего Устава, имѣетъ честь просить Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписать всѣмъ учрежденіямъ и лицамъ, производящимъ торги, дабы, согласно съ упомянутою статьею Устава, золотыя и серебряныя издѣлія, не оклейменныя въ Пробирныхъ Палаткахъ, прежде чѣмъ будутъ проданы съ публичныхъ торговъ, были представляемы въ Пробирныя Палатки, для опредѣленія пробы и наложенія клеймъ.

Кромѣ сего, такъ какъ для продажи золотыхъ и серебряныхъ вещей, оклейменныхъ запаснымъ штемпелемъ Пробирной Палатки, назначенъ ст. 72-ю Устава двухлѣтній срокъ, оканчивающійся 28 Января (3 Февраля) 1856 года, то, по истеченіи сего срока, если случится надобность въ продажѣ издѣлій, оклейменныхъ запаснымъ штемпелемъ,—таковыя не только не могутъ быть проданы,

№ 19.

O nadsyłanie do Probierni Głównéj Warszawskiéj wyrobów złotych i srebrnych, przed wystawieniem onych na sprzedaż w drodze licytacyi publicznéj.

(d. 21 Czerwca (3 Lipca) 1852 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Dyrekcya Mennicy pod dniem 4 (16) Czerwca r. b. № 757 doniosła Kommissyi Skarbu, że chociaż ogłaszane są ciągle licytacye na sprzedaż różnych kosztowności w złocie i srebrze, pomimo to nikt nie zgłosił się z niemi do Probierni Głównéj, dla wypróbowania i ocechowania, jak to przepisuje artykuł 29 Najwyżej zatwierdzonéj Ustawy o Probierniach w Królestwie.

Kommissya Rządowa Skarbu troskliwa o ścisłe wykonanie tejże Ustawy, ma honor upraszać Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, ażeby raczyła wydać polecenie wszystkim Urzędom i osobom, licytacye odbywającym, iżby stosownie do powyższego artykułu Ustawy, wyroby ze złota i srebra nie posiadające na sobie cech Probierni, przed wystawieniem na sprzedaż przez publiczną licytacyę, odsyłane były do Probierni Głównéj dla wypróbowania i ocechowania.

Nadto, gdy do wyprzedaży wyrobów ze złota i srebra, stemplem zapasowym Probierni opatrzonych, oznaczony jest artykułem 72 Ustawy termin dwuletni, który się skończy z dniem 24 Stycznia (3 Lutego) 1854 r.; przeto po upływie tego terminu, w razie potrzeby wystawienia na licytacyę wyrobów stemplem zapasowym ocechowanych, nie tylko sprzedaż onych nie może mieć

но слѣдуетъ ихъ представить въ Пробирную Палатку для поступленія съ ними по ст. 29-ой Устава.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства имѣетъ честь просить Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ сообщить о послѣдующихъ по сему предмету распоряженіяхъ.

Варшава, 21 Іюня (3 Іюля) 1852 года.

За Директора Отдѣленія, Коллежскій Совѣтникъ
(подписано) *Янишовскій.*

№ 40,679.

N° 20.

Воспрещеніе назначать въ продажу съ публичнаго торга золотыя и серебряныя издѣлія, не снабженныя клеймомъ Пробирной Палатки.

(1 (13) Августа 1852 года.)

Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По ст. 29-ой Высочайше утвержденнаго Устава о Пробирныхъ Палаткахъ въ Царствѣ, золотыя и серебряныя издѣлія, назначенныя къ продажѣ съ публичныхъ торговъ, если не имѣютъ клеймъ, должны быть представлены въ Пробирную Палатку, для опредѣленія пробы и оклейменія.

miejsca, lecz należy je odesłać do Probierni, dla postąpienia z niemi w myśl powołanego artykułu 29 Ustawy.

O rozporządzeniach, jakie w tym względzie wydane zostaną, Kommissya Rządowa Skarbu doprasza się zawiadomienia.

w Warszawie, d. 21 Czerwca (3 Lipca) 1852 r.

Zastępujący Dyrektora Wydziału,
Radca Kollegialny, (podpisano) *Janiszowski.*

№ 40,679.

N° 20.

Wzbronienie wystawiania na sprzedaż przez licytacyę publiczną kosztowności ze złota i srebra, nieopatrzonych cechą Probierni.

(1 d. (13) Sierpnia 1852 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wedle artykułu 29 Najwyżéj zatwierdzonéj Ustawy o Probierniach w Królestwie, wyroby złote i srebrne, wystawione na sprzedaż przez publiczną licytacyę, a nie mające na sobie cech Probierni, winny być przedewszystkiem do tejże odsyłane, dla wypróbowania i ocechowania.

Между тѣмъ Дирекція Монетнаго Двора, отъ 4 (16) Іюня с. г., донесла Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, что, хотя постоянно публикуется о назначеніи торговъ для продажи золотыхъ и серебряныхъ вещей, однако до сихъ поръ никто ихъ не предоставлялъ въ Главную Пробирную Палатку, для опредѣленія пробы и наложенія клеймъ, согласно вышеупомянутой 29-ой ст. Устава.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, получивъ объ этомъ отзывъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 21 Іюня (3 Іюля) сего года, за 49,679, и озабочиваясь о точномъ исполненіи Устава, предписываетъ Губернскому Правленію (Магистрату) немедленно строжайше подтвердить всѣмъ подвѣдомственнымъ ему учрежденіямъ и лицамъ, производящимъ торги, дабы они, согласно съ упомянутою статьею, золотыя и серебряныя вещи, не оклейменныя въ Пробирныхъ Палаткахъ, назначенныя къ продажѣ съ публичныхъ торговъ, представляли въ Пробирную Палатку, для опредѣленія пробы и наложенія клеймъ. Кромѣ сего, какъ для продажи золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, оклейменныхъ запаснымъ штемпелемъ Пробирной Палатки, назначенъ ст. 72-ю Устава двухлѣтній срокъ, оканчивающійся 24 Января (5 Февраля) 1854 года, то, по истеченіи сего срока, если случится надобность въ продажѣ съ торговъ издѣлій, оклейменныхъ запаснымъ штемпелемъ, каковыя не только не могутъ быть проданы, но должны быть представлены въ Пробирную Палатку, для поступленія съ ними согласно ст. 29-ой Устава, т. е. для оклейменія, если они имѣютъ подлежащую пробу, въ противномъ случаѣ, эти вещи должны быть сплавлены и отосланы въ Монетный Дворъ для замѣны на монету, или слѣдуетъ изъ нихъ сдѣлать слитокъ, имѣющій какую нибудь изъ предписанныхъ пробу, и въ такомъ видѣ назначать къ продажѣ съ публичныхъ торговъ,— то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписываетъ Губернскому Правленію (Магистрату) подтвердить, кому слѣдуетъ, о соблюденіи сего предписанія, и, доведя до всеобщаго свѣдѣнія, чрезъ опубликованіе (писать Губернскому Правленію) въ губернскомъ дневникѣ (писать Магистрату) въ мѣст-

Pomimo to Dyrekcya Mennicy pod dniem 4 (16) Czerwca r. b. doniosła Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, że chociaż ogłaszane są ciągle licytacye na sprzedaż różnych kosztowności w złocie i srebrze, nikt jednak nie zgłosił się z niemi do Probierni Głównéj, dla wypróbowania i ocechowania, jak to przepisuje powyżéj zacytowany artykuł 29.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zawiadomiona o tém odezwą Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 21 Czerwca (3 Lipca) r. b. № 40,679, podzielając zarówno objawioną przez nią troskliwość o ścisłe wykonanie przepisów, pomienioną Ustawą objętych,—wzywa Rząd Gubernialny, (Magistrat,) aby bezwłocznie wydał najsurowsze polecenia wszystkim Urzędom i osobom od niego zawisłym, licytacye odbywającym, iżby odtąd, stosownie do powołanego artykułu Ustawy, wyroby ze złota i srebra, nieposiadające na sobie cech Probierni, przed wystawieniem na sprzedaż przez publiczną licytacyę, odsyłały do Probierni Głównéj, dla wypróbowania i ocechowania.

Obok tego, gdy do wyprzedaży wyrobów ze złota i srebra stemplem zapasowym Probierni opatrzonych, oznaczony jest artykułem 72 Ustawy termin dwuletni, który się skończy z dniem 24 Stycznia (3 Lutego) 1854 roku, i gdy po upływie tego terminu, w razie potrzeby wystawienia na licytacyę wyrobów stemplem zapasowym ocechowanych, nie tylko sprzedaż onych nie będzie mogła mieć miejsca, lecz wypadnie odesłać je poprzednio do Probierni, dla postąpienia z niemi w myśl powyższego artykułu 29 Ustawy, to jest dla wypróbowania i ocechowania, jeżeli okazywać będą przepisane próby, a w przeciwnym razie wyroby te winny być stopione, i albo oddane do Mennicy, dla zamiany na monetę, albo zrobiona z nich sztabka, doprowadzoną do jednej z przepisanych prób, poczem dopiero na publiczną licytacyę wystawioną być może;—przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca Rządowi Gubernialnemu, (Magistratowi) aby i o przytoczonych dopiero zastrzeżeniach kogo należy

ныхъ періодическихъ изданіяхъ, о сущности его, наблюдать за точнымъ онаго исполненіемъ.

Для представленія рапорта объ исполненіи сего, назначается 30-дневный срокъ.

Варшава, 1 (13) Августа 1852 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Бруевичъ.*

№ 7146/30287.

N° 21.

Постановленіе о подчиненіи фабрикантовъ гальванизированныхъ издѣлій правиламъ Устава 1851 года о Пробирныхъ Палаткахъ.

(12 (24) Августа 1855 г.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

По Высочайшему разрѣшенію, объявленному въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 27 Апрѣля (9 Мая) сего года, на счетъ дополненія Устава о Пробирныхъ Палаткахъ въ Царствѣ

uprzedził, a podawszy objętą niniejszém rozporządzeniem treść powyższych przepisów do wiadomości powszechnéj, przez ogłoszenie (do Rządów Gubernialnych pisać) w Dzienniku swym Gubernialnym, (do Magistratu pisać) w właściwych pismach czasowych tu wychodzących, sam ścisłego ich wykonania pilnował.

Rapport o wykonaniu w dniach 30-tu zastrzega.

w Warszawie, dnia 1 (13) Sierpnia 1852 r.

Dyrektor Wydziału, Tajny Radca,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ 7146/30287.

N° 21.

O podciągnięciu fabrykantów i handlujących wyrobami galwanizowanemi pod przepisy Ustawy z 1851 r. o Probiernich.

(d. 12 (24) Sierpnia 1855 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.,

Rada Administracyjna Królestwa.

Uzupełniając, z mocy Najwyższego zezwolenia, udzielonego w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z d. 27 Kwietnia (9 Maja) b. r., przepisy, wydanéj pod dniem 10 (22) Kwietnia 1851 roku

Польскомъ, изданнаго 10 (22) Апрѣля 1851 года, для испытанія золота и серебра обращающагося въ торговлѣ, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, постановляетъ:

Ст. 1.

Фабриканты гальванизированныхъ издѣлій, то есть: позолоченыхъ или посеребреныхъ химическимъ способомъ, и торгующіе сими издѣліями, подлежатъ правиламъ изданнаго 10 (22) Апрѣля 1851 года Устава о Пробирныхъ въ Царствѣ Польскомъ Палаткахъ и обязаны, кромѣ соблюденія формальностей, предписанныхъ 6, 7 и 8-ю статьями того же Устава, имѣть еще на помянутыхъ издѣліяхъ клеймо съ первоначальными буквами „galw.“ (что значитъ: гальванизированный), подъ опасеніемъ за неисполненіе сего взысканія, опредѣленнаго вышеупомянутымъ Уставомъ за нарушеніе правилъ онаго.

Ст. 2.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственныя Коммисіи и прочія Главныя Управленія по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 12 (24) Августа 1855 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Ustawy o Probierniach w Królestwie, zaprowadzonych dla próbowania i cechowania złota i srebra do handlu przeznaczonego, Rada Administracyjna na wniosek Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 1.

Fabrykanci i handlujący wyrobami galwanizowanemi, to jest, noszącemi na sobie powłokę z drogich kruszców, daną na innych kruszcach chemicznemi środkami, pociągnieni zostają pod przepisy Ustawy o Probierniach w Królestwie pod dniem 10 (22) Kwietnia 1851 roku wydanéj, i obowiązani są, prócz zachowania formalności, objętych w artykułach 6, 7 i 8 tejże Ustawy, mieć jeszcze na wyrobach rzeczonych wyciśnięty stempel z początkowemi głoskami wyrazu galwanizowany, to jest „galw“ a to pod karami postanowionemi w powyższéj Ustawie na przekraczających przepisy onejże.

Art. 2.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissyom Rządowym i Władzom Naczelnym, w czém do któréj należy, poleca się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 12 (24) Sierpnia 1855 roku.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

N° 22.

Распоряженіе о томъ, чтобы фабриканты и лица, торгующія гальванизированными издѣліями испрашивали на этотъ промыселъ консенсовыя свидѣтельства и представляли свои издѣлія въ Пробирныя Палатки, для наложенія клейма.

(29 Августа (10 Сентября) 1855 года.)

Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Совѣтъ Управленія, дополняя, съ Высочайшаго разрѣшенія, предписанія Устава, изданнаго 10(22) Апрѣля 1851 года, о Пробирныхъ Палаткахъ въ Царствѣ, учрежденныхъ для опредѣленія пробы и клейменія находящихся въ торговлѣ золотыхъ и серебряныхъ издѣлій, постановленіемъ 12 (24) Августа с. г., которое будетъ напечатано въ Дневникѣ Законовъ, предписалъ, что фабриканты и торгующіе гальванизированными издѣліями, т. е. такими, которыя имѣютъ оболочку изъ дорогихъ металловъ, химически наложенную на простыхъ металлахъ, подчиняются Уставу о Пробирныхъ Палаткахъ и обязываются, кромѣ соблюденія правилъ, изложенныхъ въ ст. 6, 7 и 8-ой сего Устава, накладывать на свои издѣлія клеймъ съ начальными буквами слова гальванизированный, т. е. „galw.“ за несоблюденіе же сего подвергаются взысканіямъ, симъ же Уставомъ опредѣленнымъ.

(писать только Губернскимъ Правленіямъ)

Давая знать о таковомъ постановленіи Совѣта Управленія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ видахъ надлежащаго исполненія сего постановленія, поручаетъ Губернскому Правленію предписать Магистратамъ тѣхъ городовъ, въ которыхъ находятся фабриканты и торгующіе гальванизированными издѣліями, дабы они, согласно ст. 6, 7 и 8-ой Устаав, получили отъ мѣстнаго полицейскаго вѣдомства консенсы, и, на

N° 22.

Zarządzenie, aby fabrykanci i handlujący wyrobami galwanizowanemi uzyskiwali konsensa na ten proceder i poddawali wyroby swoje próbie w Probierniach.

(d. 29 Sierpnia (10 Września) 1855 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Rada Administracyjna uzupełniając, z mocy Najwyższego zezwolenia, przepisy, wydanéj pod dniem 10 (22) Kwietnia 1851 roku Ustawy o Probierniach w Królestwie, zaprowadzonych dla próbowania i cechowania złota i srebra będącego w handlu, postanowieniem z dnia 12 (24) Sierpnia b. r. które w Dzienniku Praw ma być umieszczone przepisała, że fabrykanci i handlujący wyrobami galwanizowanemi, to jest noszącemi na sobie powłokę z drogich kruszców, daną na innych kruszcach chemicznemi środkami, podciągnięci zostają pod przepisy Ustawy o Probierniach w Królestwie pod dniem 10 (22) Kwietnia 1851 roku wydanéj, i zobowiązani są, prócz zachowania formalności, objętych w artykułach 6, 7 i 8 téjże Ustawy, mieć jeszcze na wyrobach rzeczonych wyciśniony stempel z początkowemi głoskami wyrazu galwanizowany to jest, „galw“, a to pod karami postanowionemi w powyższéj Ustawie na przekraczających przepisy onéjże.

(pisać tylko do Rządów Gubernialnych)

Zawiadamiając Rząd Gubernialny o tém postanowieniu Rady Administracyjnéj, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, w celu zapewnienia ścisłego onego wykonania, wzywa go, iżby w tych miastach, gdzieby się znajdowali fabrykanci lub handlujący wyrobami galwanizowanemi, polecił Magistratom pilnować, aby ciż fabrykanci i handlujący, w zastosowaniu się do artykułów 6, 7 i 8 Ustawy, pozyskali od Władzy miejscowéj policyjnéj

основаніи оныхъ, записались въ книгу фабрикантовъ и торгующихъ, которая ведется въ Главной Пробирной Палаткѣ, и, кромѣ того, заготовили штемпели для клейменія своихъ издѣлій и таковыми немедленно ихъ оклеймили.

Вышеупомянутые фабриканты и торгующіе должны быть включены въ списки лицъ, торгующихъ золотыми и серебряными издѣліями, представляемые, вслѣдствіе распоряженія Коммисіи Финансовъ отъ 13 (25) Іюня 1851 года, № 35,692, ежегодно къ 19 Ноября (1 Декабря) въ Дирекцію Монетнаго Двора.

(писать Магистрату)

Давая знать о семъ Магистрату, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, въ видахъ надлежащаго исполненія постановленія Совѣта Управленія, поручаетъ распорядиться, дабы фабриканты и торгующіе гальванизированными издѣліями получили отъ мѣстнаго полицейскаго вѣдомства подлежащіе консенсы и, на основаніи оныхъ, записались въ книгу фабрикантовъ и торгующихъ, которая ведется въ главной Пробирной Палаткѣ, и, кромѣ того, заготовили бы штемпели для клейменія своихъ издѣлій и таковыми немедленно ихъ оклеймили.

Вышеупомянутые фабриканты и торгующіе должны быть включены въ списки торгующихъ золотыми и серебряными вещами, представляемые, вслѣдствіе распоряженія Коммисіи Финансовъ отъ 13 (25) Іюня 1851 г., № 35,692, ежегодно къ 19 Ноября (1 Декабря) въ Дирекцію Монетнаго Двора.

Варшава, 29 Августа (10 Сентября) 1855 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Янишовскій.*

№ 49,691.

---

stosowne dla siebie konsensa, na mocy takowych zapisali się do księgi fabrykantów i handlujących, w Probierni Głównéj utrzymywanéj, przygotowali przepisane stemple do cechowania własnych wyrobów i niemi też wyroby spiesznie ocechowali.

Fabrykanci i handlujący, o których mowa, objęci być winni w listach imiennych osób handlujących wyrobami ze złota i srebra, które to listy, stosownie do rozporządzenia Kommissyi Skarbu z dnia 13 (25) Czerwca 1851 r. № 35,692 corocznie na dzień 19 Listopada (1 Grudnia) do Dyrekcyi Mennicy nadsyłane być winny.

(pisać tylko do Magistratu)

Zawiadamiając o tém Magistrat, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, w celu zapewnienia ścisłego wykonania rzeczonego postanowienia, wzywa go, iżby zechciał troskliwie dopilnować, aby powyżsi fabrykanci i handlujący, w zastosowaniu się do artykułów 6, 7 i 8-go Ustawy, pozyskali od Władzy miejscowéj policyjnéj stosowne dla siebie konsensa, na mocy takowych zapisali się do księgi fabrykantów i handlujących, w Probierni Głównéj utrzymywanéj, przygotowali przepisane stemple do cechowania własnych wyrobów i niemi też wyroby spiesznie ocechowali.

Fabrykanci i handlujący, o których mowa, objęci być winni w listach imiennych osób trudniących się wyrobami ze złota i srebra, które to listy, stosownie do rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 13 (25) Czerwca 1851 roku № 35,692 corocznie w dniu 19 Listopada (1 Grudnia) do Dyrekcyi Mennicy nadsyłane być winny.

w Warszawie, d. 29 Sierpnia (10 Września) 1855 r.

Dyrektor Wydziału,
Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Janiszowski.*

№ 49,691.

ГЛАВА II.

ОБЪ УСЛОВІЯХЪ ПОСТРОЙКИ, ОТКРЫТІЯ И СОДЕРЖАНІЯ ПРОМЫШЛЕННЫХЪ ЗАВЕДЕНІЙ.

А) ОБЪ УСЛОВІЯХЪ ПОСТРОЙКИ, ОТКРЫТІЯ И СОДЕРЖАНІЯ ФАБРИКЪ.

N° 1.

Правила, которыя должны быть соблюдаемы при постройкѣ зданій для нѣкоторыхъ фабрикъ.

(30 Сентября 1820 года.)

Извлеченіе изъ правилъ Строительной Полиціи.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ,

согласно представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 26 сего мѣсяца, утверждая прилагаемыя при семъ правила строительной полиціи для городовъ Царства Польскаго, предписываетъ этой Коммисіи распубликовать и привести оныя въ исполненіе.

Варшава, 30 Сентября 1820 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

ROZDZIAŁ II.

O WARUNKACH STAWIANIA, OTWIERANIA I PROWADZENIA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH.

A) O WARUNKACH STAWIANIA, OTWIERANIA I PROWADZENIA FABRYK.

N° 1.

O warunkach jakie zachować należy przy stawianiu budowli dla niektórych fabryk.

(d. 30 Września 1820 r.)

Wyciąg z przepisów Policyi Budowniczéj.

Książe Namiestnik Królewski.

W przychyleniu się do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 26 b. m. zatwierdzając niniejszém obok dołączone przepisy Policyi budowniczéj dla miast w Królestwie Polskiém, upoważniamy też Kommissyę do ogłoszenia i wykonania onych.

w Warszawie, d. 30 Września 1820 r.

(podpisano) *Zajączek.*

Приложеніе къ N° 1-му.

Выписка изъ правилъ о строительной полиціи, изданныхъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи въ видахъ постепеннаго приведенія городовъ въ порядокъ и правильное построеніе, а равно для опредѣленія постоянныхъ правилъ, коими слѣдуетъ руководствоваться при построеніи и приведеніи въ лучшее устройство тѣхъ же городовъ, издаетъ слѣдующія относительно строительной полиціи общія правила:

. . . . . .

7) солодовенныя сушильни не могутъ быть ниподъ какимъ предлогомъ учрежд аемы на чердакахъ подъ деревянною или соломенною крышею; подобные заводы могутъ быть допускаемы только тогда, когда строенія, а именно: пивоваренные и винокуренные заводы, будутъ вполнѣ каменныя, покрытыя черепицею или листовымъ желѣзомъ и отдалены отъ города. Слѣдовательно всѣ строенія, какъ угрожающія пожаромъ, такъ и производящія нечистоту, дымъ и вредную для здоровья вонь каковы: сушильни, пивоваренные, винокуренные, салотопные и мыловаренные заводы, скотобойни, и т. п., должны быть учреждаемы внѣ города. Пивоваренные и винокуренные заводы должны быть учреждаемы по мѣрѣ возможности вблизи текучей воды, или тамъ, гдѣ всего удобнѣе можетъ быть устроенъ стокъ нечистоты.

. . . . . .

12) для безопасности отъ огня, между домами должна находиться отгораживающая каменная или мазанковая стѣна, толщиною по крайней мѣрѣ въ 1 или $^3/_4$ локтя, по мѣрѣ вышины строенія, то есть: прилегающія къ себѣ боковыя стѣны должны быть толщиною по крайней мѣрѣ въ $^1/_2$ локтя, такъ, чтобы между домами вовсе не было порожняго мѣста.

Эти правила, для всеобщаго свѣдѣнія, должны быть опубликованы въ воеводскихъ дневникахъ, а также объявлены въ горо-

Annex do N° 1-go.

Wyciąg z przepisów Policyi budowniczej, wydanych przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi w zamiarze przyprowadzenia miast zwolna do porządku i regularnéj budowli, tudzież oznaczenia stałych prawideł, wedle których w zabudowaniu i melioracyi tychże miast postępować należy, następne we względzie Policyi budowniczéj ogólne wydaje przepisy:

. . . . . .

7) Suszarnie słodu pod żadnym pozorem na górach pod dachem drewnianym lub prostym słomianym nie mogą być zakładane,—zakłady podobne cierpiane tylko być mogą wtenczas, kiedy zabudowania, jako to: browary i gorzelnie całkowicie będą murowane, dachówką paloną, blachą kruszcową kryte i od miasta odległe. Wszelkie zatem zabudowania, tak niebezpieczeństwem ognia grożące, jakoteż sprawujące nieczystość, dym i szkodliwy zdrowiu ludzkiemu swąd, jako to: suszarnie, browary, gorzelnie, szmelcarnie mydlarskie, szlachtuzy i t. d. po za miastem zakładane być mają. Browary i gorzelnie gdzie można przy wodzie bieżącéj lub tam, gdzie odchód nieczystości najłatwiéj będzie mógł być urządzonym, zakładane być powinny.

. . . . . .

12) Dla bezpieczeństwa od ognia między domami znajdować się musi ściana przedziałowa murowana lub z piży, przynajmniéj łokieć jeden lub $^3/_4$ gruba, w miarę wysokości budowli, to jest szczyty z sobą stykające się winny być przynajmniéj po $^1/_2$ łokcia grube, tak aby się nic wolnego między domami nie znajdowało.

Przepisy niniejsze, aby każdego wiadomości doszły, mają być przez Dzienniki Wojewódzkie, tudzież przez Proboszczów

дахъ Приходскими Священниками съ амвоновъ; за исполненіемъ же оныхъ Воеводская Коммисія обязана строго наблюдать.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

Одобрено въ засѣданіи Совѣта Управленія 30 Сентября 1820 года.

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Бригадный Генералъ
(подписано) *Коссецкій.*

N° 2.

Распоряженіе о воспрещеніи постройки и починки отдѣльныхъ и фабричныхъ строеній, находящихся въ разстояніи одной четверти мили отъ границы.

(3 (15) Октября 1833 г.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч, и проч.

Совѣтъ Управленія Царства,

для успѣшнѣйшаго охраненія границъ Царства отъ контрабанды въ отношеніи, какъ финансовомъ такъ и полицейскомъ,— по представленію Правительственныхъ Коммисій Внутреннихъ

z ambon po miastach ogłoszone, nad dopełnieniem których Kommissya Wojewódzka z urzędu czuwać jest obowiązaną.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *Mostowski.*

Przyjęto na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 30 Września 1820 roku.

Radca Sekretarz Stanu, Generał-Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

N° 2.

Wzbronienie stawiania i reparowania budowli osobnych i fabrycznych, w ćwierć milowym obrębie od granicy położonych.

(d. 3 (15) Października 1833 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Dla lepszego ubezpieczenia granic Królestwa przeciw przemytom pod względem skarbowym i policyjnym, na wniosek

и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, а также Финансовъ и Казначейства, постановляетъ:

Ст. 1.

Въ 1/4 мильномъ разстояніи отъ границы воспрещается возведеніе корчемъ и всякаго рода строеній въ мѣстахъ уединенныхъ отъ деревень и городовъ.

Ст. 2.

Равномѣрно, въ томъ же разстояніи, воспрещается починять или переносить существующія такія же строенія. Только можетъ быть дозволена Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства починка хозяйственныхъ, фабричныхъ и мануфактурныхъ строеній, буде они окажутся необходимо нужными и невозможно будетъ перенести оныя внѣ сказаннаго разстоянія, или помѣстить въ деревнѣ либо въ мѣстечкѣ.

Ст. 3.

Мѣстныя начальства и пограничная стража должны наблюдать за точнымъ исполненіемъ сихъ правилъ, нарушеніе которыхъ повлечетъ за собою сломку строенія на счетъ того, кто будетъ строить, переносить или ставить оное безъ надлежащаго разрѣшенія.

Ст. 4.

Исполненіе сего постановленія предписывается Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, 3 (15) Октября 1833 года.

Намѣстникъ Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ, Генералъ-Фельдмаршалъ,
(подписано) *Князь Варшавскій, Графъ Паскевичъ Эриванскій.*

Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, tudzież Przychodów i Skarbu, stanowi:

Art. 1.

W przestrzeni jednéj ćwierci mili od całéj linii granicznéj stawianie karczem i wszelkiego rodzaju budowli odosobnionych od wsi i miast, jest zabronione.

Art. 2.

Nie wolno jest również dziś istniejących takichże samych zabudowań, ani odnawiać, ani przenosić w wspomnionym obrębie; odnowienie gospodarczych jedynie zabudowań, tudzież do fabryk i rękodzieł służących, o ile okażą się koniecznie potrzebnemi, i przeniesienie ich za obręb, albo umieszczenie we wsi lub mieście będzie niepodobném, za zezwoleniem Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu może nastąpić.

Art. 3.

Władze miejscowe i straż graniczna czuwać mają nad ścisłem zachowaniem tych przepisów, przestąpienie których pociągnie za sobą rozebranie budowli na koszt stawiającego, przenoszącego, lub ustawiającego takowe bez upoważnienia.

Art. 4.

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu poleca się.

Działo się w Warszawie, d. 3 (15) Października 1833 r.

Namiestnik Jego Cesarsko-Królewskiej Mości w Królestwie Polskiem, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski, Hrabia Paskiewicz Erywański.*

N° 3.

Возложеніе на Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обязанности наблюдать, чтобы корчемныя или фабричныя строенія въ четверть-мильномъ раіонѣ отъ границы были возводимы не иначе, какъ съ разрѣшенія начальства.

(25 Января (6 Февраля) 1855 года.)

Выписка изъ журнала засьданія Совьта Управленія Царства(*).

Правительственная Коммисія Финансовъ, по уваженію, что находившіяся близь границы и отдаленныя отъ городовъ и селеній корчмы и строенія, доставляютъ пріютъ контрабандистамъ и другимъ подозрительнымъ людямъ, и вредны тѣмъ самымъ въ таможенномъ и полицейскомъ отношеніяхъ, исходатайствовала постановленіе Совѣта Управленія отъ 3 (15) Октября 1833 года, въ 1-ой статьѣ коего сказано: „постройка, на протяженіи 875 саженей ($^1/_4$ мили) отъ границы корчемъ и всякаго рода отдаленныхъ отъ городовъ и деревень строеній воспрещается"; статьею же 2-ю предписано: „существующихъ уже въ такихъ же самыхъ мѣстахъ строеній не починять и не передѣлывать; починка же хозяйственныхъ и принадлежащихъ къ заводамъ и мануфактурамъ строеній, если перенесеніе оныхъ изъ пограничной полосы въ города или селенія не будетъ возможнымъ, можетъ быть производима, съ дозволенія Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства".

Пока таможенная часть состояла подъ завѣдываніемъ Коммисіи Финансовъ, она имѣла всѣ средства не только для на-

(*) Выписка эта Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ препровождена при предписаніи отъ 1 (13) Іюля 1855 года, за N° $^{8682}/_{19524}$, Губернскимъ Правленіямъ, для принятія въ руководство изложенныхъ въ оной основаній.

N° 3.

Przeniesienie na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych obowiązku czuwania, aby budowle karczemne lub fabryczne, w obrębie ćwierć-milowym od granicy, nie inaczéj były stawiane jak za upoważnieniami Władzy.

(d. 25 Stycznia (6 Lutego) 1855 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj. (*)

Z powodu, że w poblizkości linii granicznéj znajdowała się znaczna liczba zabudowań i karczem, samoistnie od wsi i od miast egzystujących, które były szkodliwe pod względem celnym i policyjnym, dając przytułek defraudantom i ludziom podejrzanym, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu wyjednała była postanowienie Rady Administracyjnéj z dnia 3 (15) Października 1833 roku, które w artykule 1 wyrzekło: że w przestrzeni 875 sążni (jednéj ćwierci mili) od linii granicznéj, stawianie karczem i wszelkiego rodzaju budowli odosobnionych od wsi i miast, jest zabronione; że zaś w artykule 2 przepisało, że istniejących takichże samych budowli w rzeczonym obrębie nie wolno odnawiać, ani przenosić,—odnawianie gospodarczych jedynie zabudowań, tudzież do fabryk i rękodzieł należących, o ile okażą się koniecznie potrzebnemi i przeniesienie ich za ten obręb, albo umieszczenie we wsi lub mieście będzie niepodobne, za zezwoleniem Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, może nastąpić.

Dopókąd Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu zażądała służbą celną i dozór granicy do niéj należał, miała wszelkie

(*) Wypis ten przesłany został przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych pod d. 1 (13) Lipca 1855 r. Nr. $^{8682}/_{19524}$, Rządom Gubernialnym dla zastosowania się do zasad w nim wskazanych.

блюденія за строгимъ исполненіемъ помянутаго выше постановленія, но и для удостовѣренія въ случаѣ требованія, необходима ли починка такихъ отдѣльныхъ строеній, и можетъ ли она быть дозволена, или нѣтъ.

Но съ переходомъ, 1 (13) Января 1851 года, таможенной части въ вѣдѣніе таможеннаго Управленія въ Имперіи, положеніе дѣла измѣнилось. Наблюденіе за исполненіемъ 1-ой статьи вышепомянутаго постановленія поручено таможенному вѣдомству и мѣстной полицейской службѣ, а что касается дозволенія на поддержку или починку сего рода строеній, необходимыхъ для хозяйственныхъ заводскихъ и мануфактурныхъ надобностей, о чемъ упоминается въ статьѣ 2-ой, то всего соотвѣтственнѣе было бы, чтобы таковыя дозволенія выдавала Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, какъ завѣдывающая полицейскою частію и администраціею Царства.

Нынѣ Радомское Губернское Правленіе, основываясь на вышепомянутомъ постановленіи Совѣта Управленія, испрашиваетъ разрѣшенія Коммисіи Финансовъ на починку амбаровъ, находящихся въ имѣніи Злота, въ Мѣховскомъ уѣздѣ, представляя отзывъ Начальника Завихостскаго Таможеннаго округа о томъ, что амбары сіи не препятствуютъ надзору границы, въ таможенномъ отношеніи, и потому могутъ быть починены.

По уваженію вышепрописанныхъ обстоятельствъ и настоящаго представленія, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства въ рапортѣ отъ 19 (31) Января с. г., за № 59,009, представляетъ на усмотрѣніе Совѣта Управленія свое мнѣніе, о возложеніи на Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обязанности, какъ наблюденія, при помощи таможенной стражи за тѣмъ, чтобы, на протяженіи 875 саженей отъ границы, новыя строенія возводимы не были, такъ и выдачи дозволеній на починку строеній, необходимыхъ для веденія хозяйства, фабрикъ и мануфактуръ, за предварительнымъ однако же сношеніемъ съ Таможеннымъ Отдѣленіемъ Канцеляріи Намѣстника.

środki, nie tylko dla dopilnowania, aby powołane postanowienie ściśle było wykonywane, ale także, dla przekonywania się i ocenienia, czyli żądana reparacya budowli odosobnionych była konieczną i mogła być dozwoloną.

Lecz po przejściu służby celnéj z dniem 1 (13) Stycznia 1851 roku pod zarząd Władzy Skarbowéj Cesarstwa, inne zaszło położenie. Służba celna z miejscową służbą policyjną są dziś najwłaściwszemi do czuwania nad spełnieniem artykułu 1-go powyższego postanowienia, a co się tycze wydawania pozwoleń na odnowienie czyli reparacyę tego rodzaju zabudowań dla gospodarstwa, fabryk i rękodzieł potrzebnych, o których mowa w artykule 2-m, te najwłaściwiéj wychodzić by mogły od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, jako Władzy, do któréj służba policyjna i zarząd wewnętrzny kraju należy.

Obecnie Rząd Gubernialny Radomski, w zastosowaniu się do powołanego postanowienia Rady Administracyjnéj, odniósł się do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu po upoważnienie do reparacyi spichrzów, znajdujących się nad rzeką Wisłą, w dobrach Złota, w powiecie Miechowskim położonych, i dołączył odezwę Naczelnika Celnego Zawichostskiego zawiadamiającą go, że spichrze te, nie przeszkadzają nadzorowi granicy pod względem celnym, mogą być więc odrestaurowane.

Z powodu zatém tego przedstawienia, i z uwagi na przywiedzione wyżéj okoliczności, Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu upraszała Radę Administracyjną pod dniem 19 (31) Stycznia r. b. № 59,009, iżby przeniosła na Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych obowiązek czuwania, przy pomocy straży celnéj, aby w przestrzeni 875 sażeni od granicy, nowe budowle stawiane nie były, tudzież, aby wydawanie upoważnień do reparacyi zabudowań potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa, fabryk i rękodzieł, za poprzedniém porozumieniem się z Wydziałem Celnym, także do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych należało.

На случай утвержденія Совѣтомъ Управленія настоящаго предположенія, разрѣшеніе его по сему предмету могло бы послѣдовать въ формѣ предписанія, потому что постановленіе онаго отъ 3 (15) Октября 1833 года не внесено въ Дневникъ Законовъ. Послѣ сего представленіе Радомскаго Губернскаго Правленія о дозволеніи починки амбара въ имѣніи Злота передано было бы Коммисіею Финансовъ въ Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, для дальнѣйшихъ распоряженій.

Совѣтъ Управленія представленіе Коммисіи Финансовъ положилъ утвердить.

Варшава, 25 Января (6 Февраля) 1855 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лебренъ.*

Nadmieniła przytem Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, że upoważnienie w téj mierze Rady, może być wydaném w formie decyzyi, z powodu, że postanowienie Jéj z dnia 3 (15) Października 1833 r. w Dzienniku Praw ogłoszoném nie było; poczém Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu rapport Rządu Gubernialnego Radomskiego o udzielenie zezwolenia na reparacyę śpichrzów w dobrach Złota, odstąpi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych do stosownego postąpienia.

Rada oświadczyła, że się do przedstawienia powyższego Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu przychyla.

Warszawa, d. 25 Stycznia (6 Lutego) 1855 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *LeBrun.*

№ 4.

Постановленіе о томъ, въ какомъ разстояніи должно быть строено одно зданіе отъ другаго.

(6 (18 Февраля) 1859 года.)

Выписка изъ предписанія Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, даннаго Гражданскимъ Губернаторамъ.

. . . . . .

— дабы деревянныя обращенныя фасадомъ въ улицу жилыя и имѣющія очаги строенія были сооружаемы одно отъ другаго въ разстояніи не менѣе 3 саженей; еслибы же они, по мѣстнымъ причинамъ, не могли быть построены въ этомъ разстояніи, или еслибы приходилось строить ихъ одно возлѣ другаго, въ такомъ случаѣ надобно между ними возводить отгораживающія стѣны, такъ называемые брандмауэры, толщиною не менѣе $1\frac{1}{2}$ фута и на 1 футъ выше надъ крышею; а равно, дабы тоже самое правило, какъ относительно разстоянія, такъ и устройства брандмауэровъ, было соблюдено и при возведеніи строеній во дворахъ.

2) Если зданіе, кромѣ обыкновенныхъ жилыхъ квартиръ, заключаетъ въ себѣ фабричные заводы, требующіе употребленія огня, то эти заводы должны быть отдѣлены отъ обитаемыхъ частей выведенною на одинъ футъ выше крыши, охранною стѣною (брандмауэромъ), о каковой была уже рѣчь выше.

Варшава, 6 (18) Февраля 1859 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора, Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Лущевскій.*

№ $^{8806}/_{41700}$.

№ 4.

Przepis w jakiéj odległości jeden budynek od drugiego ma być stawianym.

(d. 6 (18) Lutego 1859 r.)

Wyciąg z reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych do Gubernatorów Cywilnych.

. . . . . .

— aby zabudowania frontowe drewniane mieszkalne i ogniska mające, stawiano w odległości jedne od drugich najmniéj o sażenów 3; gdyby zaś w tém oddaleniu, dla przyczyn miejscowych, stawiane być nie mogły, lub gdyby wypadło budować je jedne przy drugich, wówczas należy między niemi dawać ściany przedziałowe, czyli tak zwane brandmury, najmniéj stop $1\frac{1}{2}$ grube i stopę 1-ą wyżéj nad dach wyprowadzone; tudzież aby taż sama zasada, tak co do odległości, jak i urządzania brandmurów, zachowaną była i przy wznoszeniu budowli w podwórkach.

2. Jeżeli budowla, oprócz zwykłych mieszkań, mieści w sobie zakłady fabryczne, wymagające użycia ognia, wówczas zakłady te powinny być od części mieszkalnych oddzielone murem ochronnym (brandmurem), na stopę nad powierzchnię dachu wyprowadzonym, o jakim powyżéj już była mowa.

Warszawa, d. 6 (18) Lutego 1859 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Łuszczewski.*

№ $^{8806}/_{41700}$.

№ 5.

Предвареніе о томъ, что административныя власти, до разрѣшенія постройки или починки фабричныхъ строеній въ четверть-мильной пограничной полосѣ, должны предварительно сноситься съ Таможеннымъ вѣдомствомъ.

(24 Октября (5 Ноября) 1864 года.)

Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Сообщеннымъ Губернскому Правленію при распоряженіи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 14 (26) Ноября 1833 года, № 80,815, постановленіемъ Совѣта Управленія 3 (15) Октября того же года, опредѣлено:

Ст. 1. „Въ $^1/_4$ мильномъ разстояніи отъ границы воспрещается возведеніе корчемъ и всякаго рода строеній въ мѣстахъ уединенныхъ отъ деревень и городовъ."

Ст. 2. „Равномѣрно, въ томъ же разстояніи, воспрещается починять или переносить существующія такія же строенія. Только можетъ быть дозволена Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства починка хозяйственныхъ, фабричныхъ и мануфактурныхъ строеній, буде они окажутся необходимо нужными и невозможно будетъ перенести оныя внѣ сказаннаго разстоянія, или помѣстить въ деревнѣ либо въ мѣстечкѣ."

Впослѣдствіи, по случаю снятія таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, выдача упомянутыхъ во 2-ой статьѣ вышеозначеннаго постановленія позволеній возложена, рѣшеніемъ Совѣта Управленія 25 Января (6 Февраля) 1855 г., объявленнымъ Губернскому Правленію 1 (13) Іюля того же года, № $^{8682}/_{19524}$, на Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, по предварительному сношенію съ Таможеннымъ вѣдомствомъ.

№ 5.

Zastrzeżenie, aby Władze administracyjne, przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie lub naprawę budynków fabrycznych, w obrębie ćwierć-milowym od granicy, znosiły się przedewszystkiem w téj mierze z Władzami celnemi.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1864 r.)

Do Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Decyzyą Rady Administracyjnéj z dnia 3 (15) Października 1833 roku, zakommunikowaną Rządowi Gubernialnemu przy reskrypcie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 14 (26) Listopada tegoż roku № 80,815, postanowiono:

Art. 1. „W przestrzeni jednéj ćwierci mili od całéj linii granicznéj stawianie karczem i wszelkiego rodzaju budowli odosobnionych od wsi i miast, jest zabronione".

Art. 2. „Nie wolno jest również dziś istniejących takichże samych zabudowań, ani odnawiać, ani przenosić w wspomnionym obrębie; odnowienie gospodarczych jedynie zabudowań, tudzież do fabryk i rękodzieł służących, o ile okażą się koniecznie potrzebnemi, i przeniesienie ich za obręb, albo umieszczenie we wsi lub mieście będzie niepodobném, za zezwoleniem Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu może nastąpić".

W następstwie, w skutek zwinięcia linii celnéj między Cesarstwem i Królestwem, udzielanie wzmiankowanych w artykule 2-im, wyżéj powołanego postanowienia, pozwoleń, poruczone zostało, decyzyą Rady Administracyjnéj z dnia 25 Stycznia (6 Lutego) 1855 roku, zakommunikowaną Rządowi Gubernialnemu pod dniem 1 (13) Lipca tegoż roku № $^{8682}/_{19524}$, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, za poprzedniem znoszeniem się w tym celu z Władzą celną.

По точному смыслу сказанныхъ постановленій, при выдачѣ административныхъ консенсовъ на открытіе и содержаніе въ деревняхъ и городахъ расположенныхъ въ четверть-милевой пограничной полосѣ фабричныхъ ремесленныхъ и другихъ, всякаго рода заведеній, должно быть требуемо предварительное заключеніе Таможеннаго вѣдомства.

Какъ однако на практикѣ оказывается, что и въ подобнаго рода случаяхъ происходятъ недоразумѣнія и столкновенія между Гражданскими Управленіями Царства и Таможеннымъ вѣдомствомъ, то въ избѣжаніе впредь таковыхъ, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію: чтобы при выдачѣ сказанныхъ консенсовъ на открытіе и содержаніе фабричныхъ, ремесленныхъ и другихъ всякаго рода заведеній въ четвертьмильной пограничной полосѣ, не смотря на то, будутъ ли онѣ расположены въ уединенныхъ отъ пограничныхъ деревень и городовъ мѣстахъ или въ самыхъ же городахъ и деревняхъ, сносилось предварительно съ Таможеннымъ вѣдомствомъ.

Варшава, 24 Октября (5 Ноября) 1864 года.

Главный Директоръ, (подписано) *Князь Черкаскій.*

№ $^{5014}/_{24430}$.

W duchu zatém powyższych rozporządzeń, przy udzielaniu konsensów administracyjnych na wzniesienie i utrzymanie we wsiach i miastach, znajdujących się w obrębie ćwierć-milowym od granicy, fabrycznych, rzemieślniczych i innych wszelkiego rodzaju zakładów, należy żądać poprzednio opinii Władzy celnéj.

Gdy jednakże z praktyki okazuje się, że i w podobnych razach zachodzą nieporozumienia i kolizye między Władzami cywilnemi Królestwa a Władzą celną; dla uniknienia więc na przyszłość takowych, Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby przy udzielaniu konsensów na wznoszenie i utrzymanie fabrycznych, rzemieślniczych i innych wszelkiego rodzaju zakładów w obrębie ćwierć-milowym od granicy, bez względu na to, czyli one będą się znajdować w miejscach odosobnionych od wsi i miast nadgranicznych, czyli też w samych miastach i wsiach, znosił się przedewszystkiem w tym przedmiocie z Władzą celną.

w Warszawie, d. 24 Października (5 Listopada) 1864 r.

Dyrektor Główny,
(podpisano) *Książe Czerkaski.*

№ $^{5014}/_{24430}$.

N° 6.

Предписаніе о томъ, дабы салотопные заводы и фабрики сальныхъ свѣчей не были допускаемы въ городѣ Варшавѣ.

(22 Октября 1822 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи представилъ: что мыловары здѣшней столицы обязанные, согласно сдѣланному Муниципальнымъ Управленіемъ распоряженію, перенести свои заводы не на Прагу (какъ первоначально было предписано Главнокомандующимъ Великимъ Княземъ), но, согласно послѣдовавшему вновь повелѣнію Его Императорскаго Высочества, въ деревню Млоцины,— подали прошеніе, въ коемъ ходатайствуя о разрѣшеніи или консенсѣ на заключеніе съ владѣльцемъ упомянутой деревни формальнаго договора относительно пріобрѣтенія покупкою земли, нужной для помѣщенія означенныхъ заводовъ, представляютъ вмѣстѣ съ симъ на окончательное рѣшеніе вопросъ: должно ли упомянутое распоряженіе относиться ко всякому свойственному имъ ремеслу, заводу, или же должны быть перенесены въ Млоцины однѣ только салотопни, какъ производящія вредную для здоровья вонь, фабрики же свѣчей и мыла изъ сала, вытопленнаго въ Млоцинахъ, могутъ остаться въ городѣ.

Въ разрѣшеніе таковаго представленія, Его Сіятельство Князь Намѣстникъ объявилъ: что симъ разрѣшаетъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи выдать Старшинамъ мыловареннаго цеха просимый ими консенсъ, съ тѣмъ однако же условіемъ, что салотопный заводъ долженъ быть устроенъ въ Млоцинахъ за Звѣринцемъ. Что же касается возбужденнаго просителями вопроса, то Его Сіятельству угодно, дабы на буду-

N° 6.

Polecenie, aby szmelcarnie łoju i fabryki świec łojowych nie były cierpianemi w mieście Warszawie.

(d. 22 Października 1822 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi przełożył, iż mydlarze stolicy tujejszéj w skutek wydanego przez Urząd Municypalny rozporządzenia, już nie na Pragę, (jak początkowo przez Wielkiego Księcia Naczelnego Wodza poleconém było), lecz wedle późniéj objawionych Jego Cesarzewiczowskiéj Mości rozkazów, do wsi Młocin fabryki swoje przenieść mający, podali prośbę, w któréj żądając upoważnienia czyli konsensu do zawarcia z właścicielem wsi pomienionéj urzędowego układu, względem nabycia gruntu, na umieszczenie fabryk w mowie będących, potrzebnego, przedstawiają zarazem pod ostateczne rozstrzygnienie kwestyę, czyli powyżéj wzmiankowane rozporządzenie ma być rozciągniętém do całkowitego professyi ich właściwego zakładu, czyli też same tylko szmelcarnie, to jest topienie łoju, jako smród szkodliwy zdrowiu sprawujące, do Młocin wyniesionemi być winny, fabryki zaś swiec i mydła z łojów w Młocinach wytopionych w mieście pozostać mogą.

W rozwiązaniu takowego przedstawienia Książe Imci Namiestnik oświadczył, iż Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi niniejszém upoważnia do wydania żądanego konsensu Starszym zgromadzenia mydlarskiego, z tém wszakże zastrzeżeniem, iż szmelcarnia za zwierzyńcem w Młocinach założoną być ma, co się zaś tycze wniesionéj przez proszących kwestyi,

щее время никакія фабрики сальныхъ свѣчей не были допускаемы въ здѣшнемъ городѣ.

Варшава, 22 Октября 1822 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Бригадный Генералъ
(подписано) *Коссецкій.*

N° 7.

Возобновленное предписаніе, дабы салотопные заводы и фабрики сальныхъ свѣчей были устраиваемы только въ дозволенныхъ мѣстахъ.

(22 Апрѣля 1823 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Его Сіятельство Князь Намѣстникъ, по собственной инициативѣ, объявилъ: что, желая, дабы правила постановленія отъ 22 Октября прошлаго года, за № 5,923, относительно недопущенія впредь въ чертѣ здѣшней столицы фабрикъ мыла и сальныхъ свѣчей, были исполнены въ точности, предписываетъ симъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предпринять самыя дѣйствительныя мѣры, дабы всѣ этого рода заводы были содержимы не въ другихъ мѣстахъ, какъ только въ назначенныхъ для сего вышеупомянутымъ постановленіемъ.

Варшава, 22 Апрѣля 1823 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Бригадный Генералъ
(подписано) *Коссецкій.*

---

jest wolą Jego Książęcéj Mości, aby żadne fabryki swiec łojowych w mieście tutejszém na przyszłość cierpianemi nie były.

Warszawa, d. 22 Października 1822 r.

Zgodno z protokółem
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

N° 7.

Ponowne zastrzeżenie, aby szmelcarnie łoju i fabryki swiec łojowych jedynie w miejscach dozwolonych były zakładane.

(d. 22 Kwietnia 1823 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Książe Imci Namiestnik na własny wniosek oświadczył, iż chcąc mieć ściśle zachowanemi rozporządzenia, objęte postanowieniem z dnia 22 Października r. z. № 5,923, względem niecierpienia nadal w obrębie stolicy tutejszéj fabryk mydła i swiec łojowych, wzywa niniejszém Jego Książęca Mość Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do przedsięwzięcia z swéj strony najskuteczniejszych środków w celu, ażeby wszelkiego rodzaju zakłady, nie gdzie indziéj, jak tylko w miejscach wymienioném postanowieniem na to przeznaczonych, utrzymywane były.

Warszawa, d. 22 Kwietnia 1823 r.

Zgodno zprotokółem:
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

N° 8.

Разрѣшеніе на оставленіе въ г. Варшавѣ существовавшихъ до того въ этомъ городѣ фабрикъ мыла и сальныхъ свѣчей.

(10 Октября 1826 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи представилъ рапортъ Варшавскаго Муниципальнаго Управленія, объясняющій поданное Предсѣдателю Совѣта мыловарами прошеніе объ отмѣнѣ принятыхъ противъ нихъ вслѣдствіе распоряженій отъ 22 Октября 1822 и 22 Апрѣля 1823 года, экзекуціонныхъ мѣръ для понужденія ихъ къ перенесенію за городъ всѣхъ фабрикъ мыла и сальныхъ свѣчей.

Совѣтъ Управленія, принимая во вниманіе приведенныя въ этомъ рапортѣ обстоятельства, а именно: что оставленіе теперешнихъ заводовъ, устроенныхъ и содержимыхъ съ значительными издержками, привело бы просителей въ разореніе; что, согласно мнѣнію лекарей, выдѣлка въ столицѣ сальныхъ свѣчей и мыла не вредна для здоровья, когда употребляется къ тому чистое и вытопленное уже сало; что, наконецъ, всѣ проистекающія отъ этого рода заводовъ неудобства, какъ относительно опрятности и чистоты воздуха, такъ равно безопасности отъ огня, устранены устройствомъ внѣ города салотопныхъ заводовъ, — постановилъ: что новыхъ этого рода заводовъ не дозволяется устраивать ни подъ какимъ предлогомъ, нынѣ же существующіе могутъ быть оставлены въ своихъ мѣстахъ. Еслибы однако какой либо изъ сего рода заводовъ оказался вреднымъ, то долженъ быть немедленно устраненъ, за чѣмъ особое наблюденіе поручается Правитель-

N° 8.

Dozwolenie utrzymania istniejących ówcześnie w mieście Warszawie fabryk mydła i swiec łojowych.

(d. 10 Października 1826 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi złożywszy rapport Urzędu Municypalnego miasta Warszawy, obejmujący wyjaśnienie prośby przez mydlarzy do Prezydującego w Radzie podanéj, o uchylenie wymierzonych przeciwko nim, w skutek rozporządzeń z dnia 22 Października 1822 roku i 22 Kwietnia 1823 roku, środków exekucyjnych, ku wyprowadzeniu za miasto wszelkich fabryk swiec łojowych i mydła; Rada zważywszy przytoczone w tymże rapporcie okoliczności, a mianowicie: że opuszczenie dotychczasowych, znacznym kosztem zaprowadzonych i utrzymywanych zakładów, supplikantów wystawiłoby na upadek, że wedle opinii Lekarzy wyrabianie swiec łojowych i mydła w stolicy nie jest szkodliwe zdrowiu, kiedy się do tego czysty i już wytopiony łój używa, że wreszcie wszelkie, tak pod względem ochędóstwa i czystości powietrza, jako i bezpieczeństwa od ognia, wynikające z zakładów tego rodzaju nieprzyzwoitości, przez urządzenie zewnątrz miasta szmelcarni łoju są usuniętemi;—oświadczyła, że nowych zakładów, do téj kategoryj należących, zaprowadzać pod żadnym pozorem nie wolno; dotychczas zaś istniejące, mają być w miejscu pozostawione. Jeżeliby jednak który z podobnych zakładów okazał się szkodliwym, natychmiast ma zostać usuniętym, co szczególniéj Urzędu Municypalnego baczności,

ственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи возложить на Муниципальное Управленіе.

Варшава, 10 Октября 1826 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Дивизіонный Генералъ
(подписано) *Коссецкій.*

N° 9.

Разрѣшеніе на оставленіе въ деревнѣ Польковѣ салотопныхъ заводовъ, съ тѣмъ, чтобы въ нихъ заведенъ былъ усовершенствованный аппаратъ для устраненія вредныхъ испареній.

(5 (17) Августа 1848 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Въ разрѣшеніе представленія Правительственной Коммисіи отъ 6 (18) Августа прошлаго года, № $^{26803}/_{14943}$, въ которомъ, по объясненіи обстоятельствъ, касающихся учрежденія въ деревнѣ Польковѣ вблизи Варшавы мыловарами: Лидкемъ, Корезомъ и Гененбергомъ, салотопныхъ заводовъ, предположено ею немедленное закрытіе оныхъ, по той причинѣ, что, по незаведенію въ нихъ новаго изобрѣтенія снарядовъ и по неисполненію условій, предписанныхъ инструкціею 1842 года, вытапливаемое по прежнему способу сало заражаетъ окрестность несноснымъ и вреднымъ для здоровья воздухомъ,—Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Цар-

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi poruczyć jest niniejszém wezwaną.

Warszawa, d. 10 Października 1826 r.

Zgodno z protokółem:
Radca Sekretarz Stanu, Generał Dywizyi,
(podpisano) *Kossecki.*

N° 9.

Zezwolenie na utrzymanie szmelcarni łoju we wsi Pólkowie, z warunkiem zaprowadzenia w nich ulepszonego apparatu do usunięcia szkodliwych wyziewów.

(d. 5 (17) Sierpnia 1848 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

W zadecydowaniu przedstawienia Kommissyi Rządowéj z dnia 6 (18) Sierpnia r. z. № $^{26803}/_{14943}$, w którém objaśniając okoliczności, dotyczące założenia szmelcarń we wsi Pólkowie pod Warszawą, własnością mydlarzy: Liedkiego, Korezego i Henenberga będących, zaproponowała niezwłoczne zamknięcie takowych z powodu, iż przez niezaprowadzenie w nich nowego wynalazku apparatów i niezachowanie warunków, instrukcyą w 1842 roku przepisanych, łój dawnym sposobem wytapiany, zaraża okolicę nieznośném i zdrowiu ludzkiemu szkodliwém powietrzem; Książe Namiestnik Królestwa wziąwszy na uwagę, że natychmiastowe

ствѣ, принявъ во вниманіе, что немедленное закрытіе упомянутыхъ салотопныхъ заводовъ, изъ которыхъ одинъ построенъ на основаніи разрѣшенія бывшей Воеводской Коммисіи отъ 30 Сентября 1830 года, а другой—по причинѣ занятія войсками въ 1831 году и разрушенія находящихся прежде въ деревнѣ Млоцинахъ салотопныхъ заводовъ, причинило бы хозяевамъ оныхъ значительные убытки, происходящія же отъ этихъ заводовъ вредныя испаренія могутъ быть устранены учрежденіемъ усовершенствованныхъ аппаратовъ или Готье де Клобры, или Дарсета, или другихъ,—изволилъ приказать:

1) упомянутые салотопные заводы могутъ быть оставлены въ настоящемъ мѣстѣ, съ возложеніемъ только на хозяевъ обязанности учрежденія въ нихъ аппаратовъ, которые устраняли бы отдѣляющіяся изъ сала вредныя испаренія;

2) эти аппараты имѣютъ быть учреждены по методу, какой хозяевами салотопныхъ заводовъ будетъ признанъ болѣе удобнымъ, слѣдовательно не непремѣнно по методу Готье де Клобры, если они полагаютъ, что употребленіе сѣрной кислоты, которая не вредитъ выдѣлкѣ стеаринныхъ свѣчей, портитъ сало, предназначенное для сальныхъ свѣчей;

3) что для исполненія этого условія опредѣляется срокъ къ 1 Іюля текущаго года, съ тѣмъ положительнымъ предвареніемъ, что, еслибы въ этотъ срокъ оказалось, что учрежденные хозяевами салотопныхъ заводовъ аппараты не соотвѣтствуютъ своему назначенію, и вытапливаемое ими сало не перестаетъ заражать окрестности зловонными испареніями, въ такомъ случаѣ заводы ихъ должны быть немедленно устранены изъ Полькова.

О таковомъ рѣшеніи имѣю честь увѣдомить Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, для надлежащаго исполненія.

Варшава, 5 (17) Августа 1848 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Лебренъ.*

№ 17,729.

---

zamknięcie pomienionych szmelcarń, z których jedna wystawioną została na mocy konsensu, przez b. Kommissyę Wojewódzką w dniu 30 Września 1830 roku wydanego, a druga z powodu zajęcia przez wojska w roku 1831 i zniszczenia szmelcarń, we wsi Młocinach dawniéj istniejących, nararaziłoby właścicieli ich na znaczne straty, i że wyziewy szkodliwe, z tychże szmelcarń pochodzące, usunięte być mogą przez zaprowadzenie udokładnionych apparatów bądź p. Gautier de Claubry, bądź d'Arceta, bądź innych, wyrzec raczył:

1) że szmelcarnie pomienione mogą być pozostawione na dotychczasowém miejscu, z włożeniem jedynie na właścicieli obowiązku zaprowadzenia w nich apparatów, któreby wydobywaniu się z łoju smrodliwych wyziewów zapobiegały;

2) że apparaty te urządzone być mają podług metody, jaką właściciele szmelcarń za najwłaściwszą uznają, a zatém niekoniecznie podług metody p. Gautier de Claubry, skoro ciż utrzymują, że używanie kwasu siarczanego, który wyrabianiu swiec stearynowych nie szkodzi, psuje łój na swiece łojowe przeznaczony;

3) że do dopełnienia tego warunku pozostawia się czas do 1 Lipca r. b., z tém wyraźném zastrzeżeniem, że gdyby w tym terminie okazało się, że zaprowadzone przez szmelcarzy apparaty nie odpowiadają zamierzonemu celowi, i wytapiany przez nich łój nie przestaje zapowietrzać okolicy smrodliwemi wyziewami, natenczas zakłady ich mają być niebawnie z Pólkowa usunięte.

O takowéj decyzyi, w celu jéj wykonania, mam honor Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zawiadomić.

w Warszawie, dnia 5 (17) Sierpnia 1848 r.

Rzeczywisty Radca Stanu,

(podpisano) *LeBrun.*

№ 17,729.

В) ОБЪ ОГРАНИЧЕНІИ ВЫДѢЛКИ КАЗЕННЫХЪ ПЕЧАТЕЙ, О ИХЪ ФОРМѢ, РАЗМѢРѢ И ЦѢНѢ.

N° 10.

Постановленіе о томъ, что изготовленіе казенныхъ печатей можетъ производиться только на Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ.

(7 Декабря 1824 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Для предотвращенія могущихъ произойти злоупотребленій, по представленію Правительственныхъ Коммисій: Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также Финансовъ и Казначейства, мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Всѣ казенныя печати и штемпеля могутъ быть выдѣлываемы впредь только на Монетномъ Дворѣ Царства Польскаго.

Ст. 2.

Ни одинъ изъ рѣзчиковъ не можетъ принимать на себя выдѣлки казенныхъ печатей и штемпелей; рѣзчикъ, который осмѣ-

B) O OGRANICZENIACH PRZY WYRABIANIU PIECZĘCI RZĄDOWYCH, ICH KSZTAŁCIE, WIELKOŚCI I CENIE.

N° 10.

Postanowienie, że wyrabianie pieczęci rządowych ma mieć miejsce tylko w Mennicy Warszawskiéj.

(d. 7 Grudnia 1824 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królestwa, w Radzie Stanu.

W celu zapobieżenia zdarzyć się mogącym nadużyciom, na przełożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu, postanowiliśmy i stanowimy.

Art. 1.

Wszelkie pieczęcie i stemple rządowe tylko w Mennicy Królestwa Polskiego odtąd wyrabiane być mają.

Art. 2.

Żaden z pieczętarzy nie może podejmować się i wyrabiać pieczęci i stempli rządowych; pieczętarz poważający się robić

лился бы выдѣлывать казенныя печати и штемпеля, будетъ преданъ суду, для наказанія его какъ поддѣльщика, и будетъ лишенъ свободы заниматься впредь этимъ ремесломъ.

Ст. 3.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства опредѣлитъ умѣренныя цѣны, по которымъ Монетный Дворъ будетъ обязанъ доставлять правительственнымъ властямъ и учрежденіямъ всякаго рода печати.

Исполненіе сего постановленія, которое должно быть помѣщено въ Дневникѣ Законовъ, поручаемъ Правительственнымъ Коммисіямъ Финансовъ и Казначейства, а также Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 7 Декабря 1824 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

---

pieczęcie i stemple rządowe, jako fałszerz, po karę do Sądu odesłanym będzie, i wolność trudnienia się nadal tém rzemiosłem utraci.

Art. 3.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu ustanowi umiarkowane ceny, za które Mennica Władzom i Urzędom krajowym żądane pieczęcie wszelkiego rodzaju dostarczać będzie obowiązaną.

Wykonanie tego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyom Rządowym Przychodów i Skarbu, tudzież Spraw Wewnętrznych i Policyi, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, d. 7 Grudnia 1824 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 11.

Постановленіе, опредѣляющее форму и величину печати для всѣхъ вѣдомствъ въ Царствѣ.

(20 Іюля (1 Августа) 1837 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Желая завести единообразіе въ формѣ и величинѣ печатей всѣхъ правительственныхъ властей, а также въ находящихся на нихъ надписяхъ,—по представленію Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, послѣдовавшему по взаимному соглашенію его съ прочими Главными Директорами, въ дополненіе къ постановленію Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 7 Декабря 1824 года, постановилъ и постановляетъ слѣдующее:

Ст. 1.

Всѣ казенныя печати и штемпеля, какъ до нынѣ, такъ и на будущее время, могутъ быть заготовляемы на одномъ только Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ.

Ст. 2.

Форма печатей, какъ для туша, такъ и для сургуча, опредѣляется для всѣхъ правительственныхъ властей и каждаго особа-

№ 11.

Postanowienie wskazujące formę i wielkość pieczęci dla wszelkich Władz Królestwa.

(d. 20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Pragnąc zaprowadzić jednostajność w formie i wielkości pieczęci wszelkich Władz rządowych, jako też i w napisach na nich zamieszczanych, na wniosek Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, za wspólném porozumieniem się z Dyrektorami Głównymi innymi uczyniony, w uzupełnieniu postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Grudnia 1824 roku postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 1.

Wszelkie pieczęcie i stemple rządowe tak jak dotąd i nadal w saméj tylko Mennicy Warszawskiéj wyrabiane być mają.

Art. 2.

Forma pieczęci dla Władz rządowych i pojedynczych Urzędów, tak do tuszu jak i do laku służących, ma być okrągła, wiel-

го учрежденія круглая, величина же всѣхъ будетъ заключаться въ слѣдующихъ трехъ размѣрахъ:

1-го класса въ діаметрѣ $1^6/_8$ дюйма
2-го ,, ,, $1^3/_8$,,
3-го ,, ,, 1 ,,

Ст. 3.

Печати перваго класса предназначаются для высшихъ правительственныхъ мѣстъ, Правительствующаго Сената и Высшей Счетной Палаты, втораго класса—для центральныхъ управленій, подвѣдомственныхъ Правительственнымъ Коммисіямъ, каковы суть Генеральная Прокураторія, Губернскія Правленія, а также разнаго наименованія учрежденія и чиновники, зависящіе непосредственно отъ Правительственныхъ Коммисій; третьяго же класса—для всѣхъ учрежденій и чиновниковъ, находящихся въ губерніяхъ, подвѣдомственныхъ непосредственно губернскимъ властямъ, для учрежденій и чиновниковъ, находящихся въ обводахъ, для учрежденій и чиновниковъ второстепенныхъ уѣздныхъ, городскихъ, гминныхъ и частныхъ институтовъ, состоящихъ подъ покровительствомъ Правительства.

Ст. 4.

Гербъ Царства Польскаго долженъ быть помѣщенъ на всѣхъ печатяхъ вѣдомствъ административнаго, судебнаго и финансоваго, исключая частныхъ институтовъ, состоящихъ подъ покровительствомъ Правительства, какъ-то: Управъ Старшинъ, церковныхъ дозоровъ, божничьихъ дозоровъ и т. п.

Ст. 5.

Надпись: ,,Царство Польское" имѣетъ находиться только на печатяхъ для высшихъ правительственныхъ мѣстъ, и центральныхъ управленій, а изъ низшихъ—только для Губернскихъ Правленій. На всѣхъ прочихъ, эта надпись будетъ опущена, а

kość zaś wszystkich zawarta będzie w tych trzech wymiarach:

1-éj klassy ze średnicą $1^6/_8$ cala,
2-éj ,, ,, $1^3/_8$,,
3-éj ,, ,, 1 ,,

Art. 3.

Pieczęcie klassy pierwszéj, służyć mają dla Władz Naczelnych Rządowych, Sądu Najwyższéj Instancyi i Najwyższéj Izby Obrachunkowéj, klassy 2-éj dla Władz Centralnych a podwładnych Kommissyom Rządowym, jaką jest Prokuratorya Jeneralna, Rządy Gubernialne, tudzież różnego nazwania Władze i Urzędnicy bezpośrednio od Kommissyj Rządowych w Królestwie zależący, klassy zaś trzeciéj, dla wszelkich Władz i Urzędników po guberniach urzędujących, a bezpośrednio od Władz Gubernialnych zależących, i dla Władz i Urzędników w obwodach urzędujących, dla Władz i Urzędników podrzędnych powiatowych, miejskich, gminnych i instytucyj prywatnych, pod opieką Rządu zostających.

Art. 4.

Herb Królestwa Polskiego ma być pomieszczany na wszystkich pieczęciach Władz administracyjnych, sądowych i skarbowych, wyjąwszy instytucyj prywatnych, pod opieką Rządu zostających, jako to: Urzędów starszych zgromadzeń, dozorów kościelnych, dozorów bóżniczych i t. p.

Art. 5.

Napis ,,Królestwo Polskie" służyć ma jedynie do pieczęci dla Władz Naczelnych Rządowych, Centralnych, a z niższych jedynie dla Gubernialnych Rządów. Inne wszelkie będą miały tenże opuszczony, a natomiast nazwanie Władzy i urzędu dokła-

вмѣсто оной, будетъ обозначено съ точностію, подъ гербомъ Царства, наименованіе учрежденія и должности; только губернскія, обводовыя и уѣздныя учрежденія и должности, для различія раіона своихъ дѣйствій, будутъ имѣть надъ гербомъ названіе или губерніи, обвода, уѣзда, или города и гмины, гдѣ исключительно и постоянно находятся. Русская надпись совокупно съ Польскою будетъ только на печатяхъ высшихъ правительственныхъ мѣстъ, центральныхъ и нѣкоторыхъ низшихъ управленій, а именно на печатяхъ: Совѣта Управленія, Главныхъ Предсѣдательствующихъ Директоровъ, Генеральнаго Контролера Царства, Правительственныхъ Коммисій, Генеральной Прокураторіи, а также Губернскихъ Правленій и Главнаго Архива Царства.

Ст. 6.

Заготовленіе всѣхъ этихъ печатей можетъ послѣдовать только по требованію подлежащихъ присутственныхъ мѣстъ, а именно: для высшихъ правительственныхъ мѣстъ, Суда Высшей Инстанціи, Высшей Счетной Палаты, для центральныхъ управленій, а именно: Центральной Ликвидаціонной Коммисіи, Генеральной Прокураторіи и т. п., для низшихъ учрежденій, а именно: Губернскихъ Правленій, Уголовныхъ Судовъ, Трибуналовъ, по непосредственнымъ требованіямъ оныхъ; для прочихъ учрежденій и чиновниковъ, подвѣдомственныхъ непосредственно Правительственнымъ Коммисіямъ, по порученіямъ подлежащихъ Правительственныхъ Коммисій; для всѣхъ же учрежденій и чиновниковъ административныхъ, судебныхъ и финансовыхъ, находящихся въ губерніяхъ, по требованію подлежащаго Губернскаго Правленія или Уголовнаго Суда и Трибунала, которымъ подчинены низшіе Суды; для учрежденій и чиновниковъ административныхъ, находящихся въ обводахъ, а также для учрежденій и чиновниковъ второстепенныхъ уѣздныхъ, городскихъ, гминныхъ и частныхъ институтовъ, однимъ словомъ—для всѣхъ учрежденій и административныхъ чиновниковъ, находящихся въ обводѣ, только по требованію подлежащаго Обводоваго Коммисара.

dnie wyłuszczane, pod herbem Królestwa; Władze tylko i Urzęda gubernialne, obwodowe i powiatowe, dla rozróżnienia obrębu swego działania, mieć będą nad herbem nazwanie, albo gubernii, obwodu, powiatu, albo miasta i gminy, gdzie wyłącznie i ciągle urzędują. Napis zaś rossyjski łącznie z polskim będzie tylko na pieczęciach Władz Naczelnych Rządowych, Centralnych i niektórych Władz niższych, a mianowicie: na pieczęciach Rady Administracyjnéj, Dyrektorów Głównych Prezydujących, Kontrollera Jeneralnego Królestwa, Kommissyj Rządowych, Prokuratoryi Jeneralnéj, tudzież Rządów Gubernialnych i Archiwum Głównego Krajowego.

Art. 6.

Wygotowanie tych wszystkich pieczęci zarządzane być może jedynie na żądanie Władz właściwych, a mianowicie dla Władz Naczelnych Rządowych, Sądu Najwyższéj Instancyi, Najwyższéj Izby Obrachunkowéj, dla Władz Centralnych, jako to: Kommissyi Centralnéj Likwidacyjnéj, Prokuratoryi Jeneralnéj i t. p. dla niższych jako to: Rządów Gubernialnych, Sądów Kryminalnych, Trybunałów, za ich bezpośredniemi rekwizycyami; dla innych Władz i Urzędników bezpośrednio od Kommissyj Rządowych zależących, za poleceniem właściwych Kommissyj Rządowych, dla wszelkich Władz i Urzędników, administracyjnych, sądowych i skarbowych, w guberniach urzędujących, na żądanie właściwego Rządu Gubernialnego lub Sądu Kryminalnego i Trybunału, którym Sądy niższe ulegają; dla Władz i urzędników administracyjnych w obwodach urzędujących, jako też dla Władz i urzędników podrzędnych powiatowych miejskich, gminnych i instytucyj prywatnych, słowem dla wszelkich Władz i urzędników administracyjnych, w obwodzie urzędujących, na żądanie tylko właściwego Kommissarza Obwodowego.

Первыя только такія требованія относительно всѣхъ низшихъ и подвѣдомственныхъ учрежденій, для скорѣйшаго введенія преднамѣреннаго единообразія, должны быть учинены посредствомъ подлежащихъ Правительственныхъ Коммисій, то есть особо относительно административныхъ, особо относительно судебныхъ, и особо относительно финансовыхъ учрежденій.

Ст. 7.

Первоклассная печать на обоихъ языкахъ будетъ стоить 40 злотыхъ, печать того же класса на одномъ языкѣ—20 злотыхъ, второклассная печать—15 злотыхъ, а третьеклассная—8 злотыхъ.

Ст. 8.

Печати Римско-Католическаго духовенства и всѣ почтовыя сохраняютъ нынѣшнюю свою форму и надписи, а также штемпеля таможенные, фабричные и т. п.

Ст. 9.

Всѣ недоразумѣнія относительно класса и надписи печатей будетъ разрѣшать подлежащее главное правительственное учрежденіе, по сношенію и соглашенію съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Ст. 10.

Исполненіе сего постановленія, которое должно быть помѣщено въ Дневникѣ Законовъ, поручаетъ всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 20 Іюля (1 Августа) 1837 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ,
(подписано) *Князь Варшавскій.*

Najpierwsze tylko takie żądania co do wszelkich Władz niższych i podwładnych, dla rychlejszego wdrożenia zamierzonéj jednostajności, uczynione być mają przez pośrednictwo właściwych Kommissyj Rządowych, to jest osobno co do administracyjnych, osobno co do sądowych, a osobno co do skarbowych.

Art. 7.

Pieczęć klassy pierwszéj w dwóch językach kosztować będzie złp. 40, pieczęć tejże klassy w jednym języku, złp. 20; pieczęć klassy drugiéj złp. 15, a trzeciéj złp. 8.

Art. 8.

Pieczęcie duchowieństwa rzymsko-katolickiego i wszelkie pocztowe, zachowują swój kształt i napisy dotychczasowe, podobnież stemple do plomb celnych, fabrycznych i t. d.

Art. 9.

Wszelkie wątpliwości co do klassy i napisów pieczęci, rozwiązywać będzie właściwa Naczelna Władza rządowa, za porozumieniem się i zgodą z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu.

Art. 10.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być pomieszczone, wszystkim Kommissyom Rządowym, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 roku.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

N° 12.

Постановленіе, опредѣляющее форму, рисунокъ, размѣръ и цѣну казенныхъ печатей.

(26 Января (7 Февраля) 1860 г.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства,

въ дополненіе къ постановленію своему отъ 20 Іюля (1 Августа) 1837 года, приводя въ исполненіе измѣненія, оказавшіяся необходимыми соотвѣтственно вновь Высочайше утвержденному рисунку герба Царства на печатяхъ присутственныхъ мѣстъ этого Царства, Совѣтъ Управленія, по совокупному заключенію Главныхъ Директоровъ и Генеральнаго Контролера Царства, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Печати присутственныхъ мѣстъ Царства должны имѣть Высочайше утвержденный 8 (20) Апрѣля 1858 года новый гербъ Царства.

Ст. 2.

Величина печатей для всѣхъ присутственныхъ мѣстъ и каждаго порознь управленія, не исключая Польскаго Банка, Горнаго Департамента, Почтоваго вѣдомства и Управленія Кредитнаго

N° 12.

Postanowienie przepisujące formę, kształt, wielkość i cenę pieczęci rządowych.

(d. 26 Stycznia (7 Lutego) 1860 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego.
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W uzupełnieniu postanowienia swojego z dnia 20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 roku wprowadzając zmiany w pieczęciach Władz Królestwa, odpowiednie nowo zaprowadzonemu i zatwierdzonemu Najwyżéj rysunkowi herbu Królestwa, na połączone wnioski Dyrektorów Głównych i Kontrollera Jeneralnego Królestwa, postanowiła i stanowi co następuje:

Art. 1.

Pieczęcie Władz Królestwa mieć będą na sobie nowy herb Królestwa, Najwyżéj na dniu 8 (20) Kwietnia 1858 roku zatwierdzony.

Art. 2.

Wielkość pieczęci dla wszystkich Władz rządowych i pojedynczych urzędów, nie wyłączając Banku Polskiego, Wydziału Górnictwa, Zarządu Pocztowego i Władz Towarzystwa Kredyto-

Земскаго Общества, установляется, какъ и нынѣ, трехъ размѣровъ, а именно:

печать 1-го разряда должна имѣть въ діаметрѣ $1^{65}/_{100}$ россійскаго дюйма,

„ 2-го разряда должна имѣть въ діаметрѣ $1^{3}/_{10}$ россійскаго дюйма,

„ 3-го разряда должна имѣть въ діаметрѣ 1 россійскій дюймъ.

Ст. 3.

Печати высшихъ правительственныхъ мѣстъ, центральныхъ, управленій, Губернскихъ Правленій, Главнаго Архива Царства, Варшавскаго городоваго Магистрата и Варшавскаго Почтамтаъ будутъ имѣть впредь надпись, какъ и донынѣ, на польскомъ и русскомъ языкахъ вмѣстѣ, печати же всѣхъ прочихъ управленій— одну только надпись на польскомъ языкѣ.

Ст. 4.

Печати установляются двоякаго рода: обыкновенныя и особыя для текущей переписки. Первыя должны служить для прикладыванія ихъ на патентахъ, номинаціяхъ, выпискахъ, свидѣтельствахъ и другихъ документахъ, въ доказательство подлинности оныхъ, вторыя же—для печатанія разнаго рода пакетовъ. На сихъ послѣднихъ будетъ гербъ меньшаго размѣра съ овальною надписью внизу на двухъ языкахъ: „для конвертовъ“ „przesyłka“ или только на одномъ, смотря потому, какую, согласно предыдущей статьѣ, должна имѣть надпись печать, то есть, двойную ли на польскомъ и русскомъ языкахъ, или на одномъ польскомъ.

Ст. 5.

Печати Почтоваго вѣдомства сохраняютъ и впредь двѣ трубы, изображенныя подъ гербомъ Царства; печати же заводовъ Польскаго Банка и Горныхъ, имѣющія доселѣ особую овальную форму

wego Ziemskiego, będzie, jak dotąd, trzech wymiarów:

1-éj klassy ze średnicą $1^{65}/_{100}$ cala rossyjskiego,

2-éj „ „ $1^{3}/_{10}$ „ „

3-éj „ „ 1^{0} „ „

Art. 3.

Pieczęcie Władz naczelnych rządowych, gubernialnych, Archiwum Głównego Krajowego, Magistratu miasta Warszawy i Pocztamtu Warszawskiego, będą miały na sobie na przyszłość, tak jak dotąd, napis rossyjski, łącznie z polskim, inne zaś wszystkie Władze i urzędy sam tylko napis polski.

Art. 4.

Pieczęcie będą dwojakie: zwyczajne i korrespondencyjne; zwyczajne służyć mają do wyciskania ich na patentach, nominacyach, wypisaah, świadectwach i innych aktach, co do ich autentyczności poświadczonych; korrespondencyjne służyć będą do pieczętowania korrespondencyj na kopertach, pakietach i t. p. i na nich będzie herb mniejszego rozmiaru, z napisem owalnym u spodu w dwóch językach „для конвертовъ“ „przesyłka“ lub w jednym tylko, a to w miarę, jak stosownie do poprzedzającego artykułu, pieczęć w dwóch lub tylko w jednym języku napis na sobie mieć powinna.

Art. 5.

Pieczęcie Zarządu Pocztowego zachowują i nadal dwie trąbki, będące pod herbem Królestwa, te zaś pieczęcie Banku Polskiego i Górnictwa, które mają dotąd osobny kształt owalny i go-

и эмблему, или знаки, показывающіе родъ заводовъ, оставляются и впредь безъ измѣненія.

Ст. 6.

За заготовленіе печатей для сургуча и для туши на Варшавскомъ Монетномъ Дворѣ установляется слѣдующая цѣна:

за печать перваго разряда, съ надписью въ двухъ языкахъ, 6 рублей;

на одномъ языкѣ—3 руб. 75 коп.;

за печать втораго разряда, съ надписью въ двухъ языкахъ, 3 руб. 75 коп.,

на одномъ языкѣ—2 руб. 25 коп.;

за печать 3-го разряда, съ надписью на одномъ языкѣ, 1 руб. 50 коп. сер.

Ст. 7.

Правила постановленія Совѣта Управленія отъ 20 Іюля (1 Августа) 1837 года, по мѣрѣ неизмѣненія таковыхъ нынѣшнимъ постановленіемъ, остаются въ своей силѣ.

Ст. 8.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на всѣ Правительственныя Коммисіи и высшія присутственныя мѣста, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 26 Января (7 Февраля) 1860 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) *Князь Горчаковъ.*

---

dło lub cyfry wskazujące rodzaj zakładów, pozostaną nadal bez zmiany.

Art. 6.

Za sporządzenie pieczęci, czy to do laku, czy do tuszu, Mennica Warszawska pobierać będzie:

za pieczęć klassy pierwszéj, z napisem w dwóch językach, rsr. 6;

z napisem w jednym języku, rsr. 3 kop. 75;

za pieczęć klassy drugiéj, w dwóch językach, rsr. 3 kop. 75;

w jednym języku, rsr. 2 kop. 25;

za pieczęć klassy trzeciéj, z napisem w jednym języku, rsr. 1 kop 50.

Art. 7.

Przepisy postanowienia z dnia 20 Lipca (1 Sierpnia) 1837 roku, o ile w niniejszém postanowieniu nie zostają zmienione, zachowują moc swoją.

Art. 8.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być pomieszczoném, wszystkim Kommissyom Rządowym i Władzom Naczelnym, w czém do któréj należy, poleca się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 26 Stycznia (7 Lutego) 1860 roku.

Namiestnik, Generał-Adjutant,
(podpisano) *Książe Gorczakow.*

C) О ВЫДАЧѢ СВИДѢТЕЛЬСТВЪ О ПРОИСХОЖДЕНІИ ТУЗЕМНЫХЪ ИЗДѢЛІЙ И О НАЛОЖЕНІИ НА ОНЫЯ ФАБРИЧНЫХЪ КЛЕЙМЪ.

N° 13.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго постановленія относительно свидѣтельствъ о происхожденіи, которыми должны быть снабжены фабричныя издѣлія, выдѣлываемыя въ Россіи и Польшѣ, для провоза оныхъ изъ одного края въ другой.

(16 (28) Августа 1822 г.)

§ 4.

Воеводскія Коммисіи могутъ выдавать свидѣтельства о происхожденіи на издѣлія, выдѣлываемыя только въ рукодѣльняхъ, фабрикахъ и мастерскихъ, въ округѣ ихъ находящихся.

§ 5.

Административныя власти обоихъ краевъ взаимно сообщаютъ одна другой вѣдомости всѣмъ фабрикамъ и мануфактурамъ, состоящимъ подъ контролемъ подлежащаго обвода, а также увѣдомляютъ одна другую, какъ о новооткрываемыхъ заводахъ, такъ и о тѣхъ, которые бы перестали существовать.

16 (28) Августа 1822 года.

C) O WYDAWANIU ŚWIADECTW POCHODZENIA WYROBÓW KRAJOWYCH I ICH CECHOWANIU CZYLI ZNACZENIU.

N° 13.

Wyjątek z urządzenia NAJWYŻEJ zatwierdzonego, co do świadectw pochodzenia, któremi opatrzone być winny fabrykata wyrobione w Rossyi i Polsce, dla przejścia z jednego kraju w drugi.

(d. 16 (28) Sierpnia 1822 r.)

§ 4.

Kommissye Wojewódzkie wydawać mogą świadectwa pochodzenia jedynie na wyroby z rękodzielni, fabryk i warsztatów, w ich okręgu znajdujących się.

§ 5.

Obiedwie Administracye udzielają sobie nawzajem wykazy wszystkich fabryk i rękodzielni, które pozostają pod kontrollą właściwego obwodu, zawiadamiać się oraz będą o zaprowadzających się nowych zakładach, jako i o tych, któreby istnieć przestały.

N° 14.

Инструкція относительно выдачи свидѣтельствъ о происхожденіи на издѣлія, вывозимыя въ Россійскую Имперію.

(7 Марта 1823 года.)

Государь Императоръ, указомъ 16 (28) Августа 1822 года, Всемилостивѣйше соизволилъ даровать право свободнаго вывоза произведеній и издѣлій, какъ ремесленныхъ такъ и мануфактурныхъ изъ Россіи въ Царство Польское и обратно, съ соблюденіемъ условій въ немъ изложенныхъ, и, сверхъ того, утвердилъ того же числа постановленіе относительно свидѣтельствъ о происхожденіи, которыми должны быть снабжаемы выдѣлываемыя въ Россіи и Польшѣ издѣлія, для провоза ихъ изъ одного края въ другой; вслѣдствіе сего Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, на основаніи предписанія Князя Намѣстника Царства, даннаго въ Уставѣ отъ 26 Ноября 1822 года, въ исполненіе таковаго постановленія, издаетъ слѣдующія правила:

§ 1.

Дабы обезпечить преуспѣяніе туземныхъ фабрикъ и мануфактуръ, Воеводскія Коммисіи главнымъ образомъ должны заботиться о томъ, чтобы противудѣйствовать всякимъ подлогамъ и тайному водворенію въ Царство Польское иностранныхъ издѣлій, таможеннымъ тарифомъ воспрещенныхъ, въ особенности же, чтобы иностранныя издѣлія, чрезъ подражаніе и другіе подлоги, не были принимаемы за туземныя и подъ симъ названіемъ не были вывозимы въ Россійскую Имперію.

§ 2.

Въ виду сего, Воеводскія Коммисіи обязаны имѣть постоянныя и точныя свѣдѣнія о всѣхъ родахъ издѣлій, выдѣлываемыхъ-

N° 14.

Instrukcya względem wydawania świadectw pochodzenia na wyrobki wysyłane do Państwa Rossyjskiego.

(d. 7 Marca 1823 r.)

Gdy Najjaśniejszy Pan, przez dekret swój z dnia 16 (28) Sierpnia 1822 roku, zapewnić Najłaskawiéj raczył wolność wyprowadzania produktów i fabrykatów, tak rzemieślniczych, jako i rękodzielnych z Rossyi do Królestwa Polskiego i nawzajem z Królestwa Polskiego, pod wymienionemi w nim warunkami, oraz, pod tą samą datą zatwierdził urządzenie, tyczące się świadectw pochodzenia, któremi opatrzone być winny fabrykata wyrobione w Rossyi i w Polsce, dla przejścia z jednego kraju w kraj drugi; przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, na mocy polecenia, w ustawie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 26 Listopada 1822 roku wyrażonego, następujące względem wykonania takowego urządzenia udziela przepisy:

§ 1.

Głównem usiłowaniem Kommissyi Wojewódzkiéj być powinno, dla zapewnienia wzrostu fabryk i rękodzieł krajowych, ażeby wszelkim podejściom i wciskaniu się do kraju polskiego obcych fabrykatów, tarryffą celną wzbronionych, zapobiegać, osobliwie zaś ażeby obce fabrykata przez naśladowanie, lub inne podstępy, za krajowe nie uchodziły, i pod tym tytułem, do Państwa Rossyjskiego przesyłanemi nie były.

§ 2.

Tym końcem obowiązaną jest mieć ciągłą i dokładną wiadomość o rodzaju wyrobów wszelkiego gatunku w Województwie

въ Воеводствѣ; о мастерахъ, мануфактуристахъ и ремесленникахъ, таковыя издѣлія производящихъ; равно о мѣстахъ, въ которыхъ находятся эти заводы и мастеровые; наконецъ, о всѣхъ происходящихъ въ семъ отношеніи перемѣнахъ, относительно увеличенія и уменьшенія промышленнаго производства или перенесенія онаго въ другое мѣсто.

§ 3.

Особымъ распоряженіемъ будутъ опредѣлены мѣры для полученія точныхъ по сему предмету вѣдомостей и производства правильнаго контроля; извлеченіе же изъ этихъ вѣдомостей, достаточно объясняющее дѣло, должно быть каждые три мѣсяца представляемо Воеводскими Коммисіями въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

§ 4.

Всякій фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, выдѣлывающій издѣлія изъ заграничныхъ или изъ туземныхъ сырыхъ матеріаловъ, обязанъ избрать постоянное клеймо, коимъ всегда долженъ клеймить свои издѣлія и которое, чрезъ посредство мѣстной власти и подлежащаго Обводоваго Коммисара, долженъ представлять въ Воеводскую Коммисію, при надлежащемъ объявленіи, въ трехъ экземплярахъ, для записки въ контроль и предназначеннаго употребленія, и затѣмъ, безъ вѣдома Воеводской Коммисіи, не можетъ измѣнять онаго ни въ какомъ случаѣ.

§ 5.

Учреждающій вновь фабрику, мануфактуру или мастерскую обязанъ, до начатія на оныхъ производства, избрать клеймо и представить оное, какъ выше указано, Воеводской Коммисіи. Равнымъ образомъ, перемѣняя мѣсто производства промысла, обязанъ, чрезъ посредство мѣстной власти и Обводоваго Коммисара, доносить о томъ Воеводской Коммисіи.

istniejących, o majstrach, rękodzielnikach i rzemieślnikach, takowe wyroby produkujących, niemniéj o miejscach, w których takowe zakłady i warsztaty istnieją, nakoniec, o wszelkich zachodzących w téj mierze zmianach, tak co do powiększenia, zmniejszenia, jako i przeniesienia produkcyi przemysłowéj.

§ 3.

Sposób osiągnienia w téj mierze dokładnych spisów i utrzymania dokładnéj kontrolli, osobném urządzeniem wskazany zostanie,—wyciąg zaś z nich dostatecznie stan rzeczy objaśniający, ma być, po każdym ukończonym kwartale, przez Kommissyę Wojewódzką Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrzych i Policyi przesyłany.

§ 4.

Każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, fabrykata, bądź z obcych, bądź z surowych krajowych produktów wyrabiający, obowiązanym jest obrać sobie stałą cechę, którą fabrykata swe oznaczać zawsze winien, i którą za pośrednictwem Władzy miejscowéj i właściwego Kommisarza Obwodowego, Kommissyi Wojewódzkiéj ze stosowną deklaracyą w trzech exemplarzach, dla zapisania w kontrolli i przeznaczonego użycia, przedstawić obowiązany, i zmieniać jéj, chociażby dla najważniejszych przyczyn, bez wiedzy Kommissyi Wojewódzkiéj, nie może.

§ 5.

Nową zakładający fabrykę, rękodzielnię, lub warsztat rzemieślniczy, obowiązanym jest, przed ich na zarobek swój użyciem, takową cechę obrać i Kommissyi Wojewódzkiéj, jako wyżéj, przedstawić. Podobnież zmieniając w kraju osiadłość, za pośrednictwem Władzy miejscowéj i Kommisarza Obwodu, Kommissyi Wojewódzkiéj donieść o tém winien.

§ 6.

На таковыхъ клеймахъ должны быть обозначаемы непремѣнно имя и фамилія фабриканта, мануфактуриста или ремесленника, а также мѣсто производства издѣлія; сверхъ того, на каждомъ издѣліи долженъ быть обозначаемъ текущій номеръ онаго.

§ 7.

Такъ какъ туземныя шерстяныя издѣлія должны находиться подъ особеннымъ контролемъ, то строжайше предписывается, чтобы на каждомъ изъ сего рода издѣлій, въ сыромъ видѣ, то есть передъ валяніемъ онаго, были вышиты:

a) имя и фамилія фабриканта,

b) текущій номеръ куска или штуки,

c) названіе города или деревни, въ которыхъ оно выдѣлано.

Когда на сукнѣ, въ особенности на простомъ, окажется затруднительно вышить полное имя и фамилію фабриканта, то могутъ быть вышиты только начальныя буквы, такимъ образомъ однако, чтобы можно было отличить ихъ отъ знаковъ мѣстныхъ фабрикантовъ, имѣющихъ тѣ же начальныя буквы имени и фамиліи.

Буквы и цифры должны быть вышиваемы двумя легко свернутыми нитками, изъ которыхъ одна должна быть шерстяная, изъ естественной, по возможности черной или сѣрой шерсти, а другая конопляная, льняная или бумажная, бѣлаго либо сѣраго цвѣта.

На фланели, сукнѣ или другомъ издѣліи, имѣющемъ остаться бѣлаго цвѣта, буквы и цифры могутъ быть вышиваемы нитками произвольнаго цвѣта. На сѣромъ или испещренномъ всякаго рода сукнѣ, выдѣлываемомъ изъ крашенной шерсти, знаки должны быть вышиваемы желтыми шерстяными нитками.

Буквы и цифры должны быть вышиваемы величиною въ два или три дюйма, въ разстояніи одна отъ другой на полдюйма, по образцу, присланному Воеводскою Коммисіею, для каждаго фабричнаго города.

§ 6.

Cechy takowe mają zawierać w sobie koniecznie imię i nazwisko fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika, niemniéj miejsce, w którém fabrykata swe wyrabia, oraz na każdym wyrobie numer bieżący onego oznaczony być winien.

§ 7.

Ponieważ wyroby wełniane krajowe, pod szczególniejszą zostawać powinny kontrollą,—przeto wyraźnie zastrzega się, że na każdym tego rodzaju wyrobku w stanie surowym, to jest przed sfolowaniem, mają być wyszyte:

a) imie i nazwisko fabrykanta,

b) numer bieżący postawu lub sztuki,

c) nazwisko miasta lub wsi, w któréj wyrobiony został.

Gdzie zwłaszcza na suknie ordynaryjnym, trudno jest wyszyć całkowite imie i nazwisko fabrykanta, tam litery tylko początkowe mogą być wyszyte, tak dalece jednak, aby je można rozróżnić od znaków miejscowych fabrykantów, którzyby też same mieli początkowe litery imion i nazwisk.

Wyszycie liter i liczb ma być uskutecznionem dwoma lekko skręconemi nitkami, z których jedna wełniana, ile możności z naturalnéj czarnéj, lub szaréj wełny, druga konopna, lniana, lub bawełniana, biała, bądź szara, być powinny.

W flanelach, suknach, i innych wyrobach, które mają pozostać białe, wyszycie liter i liczb, kolorem dowolnym, może nastąpić.

W wszelkich suknach, w wełnie farbowanych, szaraczkowych, nakrapianych, znaki żółtą przędzą wełnianą mają być wyszywane.

Litery i liczby, mają być dwa do trzech cali wysokie i na pół cala od siebie odległe, podług przepisanego wzoru, który dla każdego miasta fabrycznego, Kommissya Wojewódzka prześle.

§ 8.

Мануфактуристъ, желающій имѣть обезпеченіе въ томъ, чтобы издѣлія его могли быть вывозимы непосредственно имъ самимъ, или же посредствомъ купцовъ, ведущихъ торгъ съ Россіею, безъ всякаго препятствія и сомнѣнія о мѣстопроизводствѣ оныхъ, долженъ прикладывать къ каждой штукѣ пломбовое клеймо. Въ виду сего, Воеводскія Коммисіи доставятъ городскимъ властямъ, а именно Бургомистрамъ, вездѣ гдѣ находятся мануфактуры, нужное количество пломбъ, съ изображеніемъ польскаго орла на лицевой его сторонѣ, на оборотѣ же—съ названіемъ городскаго учрежденія, имѣющаго обязанность обозначать мѣстныя издѣлія таковымъ официальнымъ клеймомъ.

§ 9.

По желанію мануфактуриста, Бургомистръ, обще съ мѣстнымъ Старшиною цеха, обозначаетъ пломбовымъ клеймомъ представленное издѣліе и вноситъ о таковомъ дѣйствіи въ установленную для сего книгу, въ которой должны быть записываемы: фамилія мануфактуриста, родъ издѣлія, текущій номеръ онаго и срокъ заклейменія.

Книги сего рода, надлежащимъ образомъ скрѣпленныя и опечатанныя, Воеводскія Коммисіи разошлютъ Бургомистрамъ, для сего уполномоченнымъ.

§ 10.

Когда фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ пожелаетъ часть своихъ издѣлій выслать въ Имперію,—онъ долженъ сперва представить оныя мѣстному городскому и финансовому учрежденію и Старшинѣ цеха для полученія свидѣтельства о мѣстномъ ихъ происхожденіи.

§ 8

Rękodzielnik, chcący się zapewnić, ażeby wyroby jego, bądź bezpośrednio, bądź przez zbycie onych handel prowadzącym, do Rossyi, bez przeszkody i powątpiewania o miejscu ich wyrobienia, wyprowadzanemi być mogły, winien będzie każdą sztukę cechą plombową opatrzyć. W tym celu Kommissya Wojewódzka wszędzie gdzie się znajdują rękodzielnie, dostarczy Władzom miejskim, jakiemi są Burmistrze, potrzebną ilość plomb, mających z jednéj strony orła polskiego,— z drugiéj zaś strony, nazwisko Urzędu miejskiego, do opatrywania takową urzędową cechą wyrobów krajowych upoważnionego.

§ 9.

Na żądanie rękodzielnika, Burmistrz łącznie z Starszym miejscowego Zgromadzenia, przedstawiony sobie wyrobek cechą plombową oznaczyć, i takową czynność do regestru, w tym celu utrzymywanego, zanotować winien, w którym ma być wyrażone: nazwisko rękodzielnika, rodzaj wyrobu, numer bieżący onego i data ocechowania.

Regestra tego rodzaju przez siebie oparafowane i opieczętowane, Kommissya Wojewódzka umocowanym do téj czynności Burmistrzom roześle.

§ 10.

Skoro fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik który, zechce część jaką swych wyrobów w Państwo Rossyjskie przesłać, winien je najprzód wszystkie przed miejscowym Urzędem Miejskim, Urzędem Skarbowym i Starszym Zgromadzenia przedstawić, dla uzyskania świadectwa miejscowego pochodzenia.

§ 11.

Поименованныя должностныя лица обязываются тогда немедленно произвесть точный осмотръ издѣліямъ и клеймамъ на нихъ и убѣдиться: произведены ли оныя мѣстными либо въ округѣ состоящими фабрикантами, изъ туземнаго, или же заграничнаго сыраго матеріала.

§ 12.

Коль скоро не будетъ въ семъ случаѣ сомнѣнія, то поименованныя должностныя лица прикажутъ уложить при себѣ товаръ въ ящики и снабдить эти ящики пломбами; вслѣдъ за тѣмъ они выдаютъ желающему свидѣтельство о мѣстномъ происхожденіи, въ которомъ слѣдуетъпр описать:

a) текущій номеръ журнала;
b) родъ, величину, вѣсъ или мѣру товаровъ, съ объясненіемъ: произведены ли онѣ изъ заграничнаго, или же туземнаго сыраго матеріала;
c) мѣсто производства товара;
d) имя и фамилію владѣльца товара;
e) клеймо завода, которымъ снабжены издѣлія;
f) количество ящиковъ, въ которыхъ опломбированы издѣлія и знаки на оныхъ, наконецъ,
g) количество пломбъ, къ каждому ящику приложенныхъ.

Свидѣтельство о мѣстномъ происхожденіи выдается безплатно, со взысканіемъ только десяти грошей за гербовую бумагу, употребленную на оные.

§ 13.

Подобнымъ же образомъ должны поступать купцы при взятіи отдѣльныхъ свидѣтельствъ о мѣстномъ происхожденіи на издѣлія, купленныя въ разныхъ округахъ, для того, чтобы таковыя издѣлія были повѣряемы подлежащими вышепоименованными должностными лицами.

§ 11.

Rzeczeni Urzędnicy obowiązani są wówczas, bez wszelkiéj odwłoki, ściśle roztrząsnąć wyroby i ich cechy, i przekonać się, czyli takowe wyroby przez miejscowych, lub do okręgu należących fabrykantów wyrobionemi zostały z krajowego, czyli też zagranicznego surowego produktu.

§ 12.

Skoro w téj mierze żadnego nie będą mieć powątpiewania, rozkażą wyroby przy sobie zapakować i takowe paki plombami opatrzeć,—następnie wydadzą żądającemu świadectwo miejscowego pochodzenia, w którém wyrazić należy:

a) numer bieżący dziennika;
b) rodzaj, wielość, wagę, albo miarę przedmiotów, z dodaniem, czyli z zagranicznego, lub też krajowego surowego produktu zostały wyrobione;
c) miejsce, gdzie towar został wyrobionym;
d) imie i nazwisko właściciela towaru;
e) znak fabryczny, jakim fabrykata są oznaczone;
f) ilość i znaki pak, w których fabrykata zostały oplombowane, nakoniec,
g) ilość plomb do każdéj paki użytych.

Udzielenie świadectwa miejscowego pochodzenia ma być bezpłatnie wydaném, z ściągnieniem tylko kosztu stempla dziesięciogroszowego, na nim położonego.

§ 13.

Podobnież postąpić sobie powinni kupczący w wyjednaniu świadectw miejscowych pochodzenia, oddzielnie co do wyrobów w każdym okręgu zakupionych, ażeby takowe tylko przez właściwych, jak wyżéj wskazanych urzędników, sprawdzonemi zostały.

§ 14.

Воеводскія Коммисіи, для выдачи таковыхъ мѣстныхъ свидѣтельствъ о происхожденіи, снабдятъ окружныя власти книгами скрѣпленными и опечатанными, на подобіе квитанціонныхъ книгъ, съ гербовою въ десять грошей бумагою для каждаго свидѣтельства, изъ каковыхъ книгъ имѣютъ быть вырѣзываемы эти свидѣтельства. Другой экземпляръ оныхъ окружныя власти должны отсылать съ первою почтою въ Воеводскую Коммисію. Третій же имѣетъ оставаться въ мѣстной книгѣ, для постояннаго контроля.

§ 15.

По истеченіи каждыхъ трехъ мѣсяцевъ, окружныя власти должны посылать въ Воеводскую Коммисію вѣдомости о выданныхъ ими свидѣтельствахъ о мѣстномъ происхожденіи по данной формѣ, а также будутъ отсылать употребленныя уже книги, вмѣстѣ съ гербовою за оныя пошлиною, и заблаговременно входить съ представленіемъ о высылкѣ новыхъ.

Дабы же имѣть всегда подъ рукою доказательства о своихъ дѣйствіяхъ, должны вести журналъ по формѣ, данной Воеводскою Коммисіею.

§ 16.

Еслибы, при повѣркѣ издѣлій, произошло какое либо сомнѣніе или подозрѣніе относительно туземнаго ихъ производства, въ такомъ случаѣ Финансовое Управленіе, въ присутствіи мѣстнаго Бургомистра и Старшины цеха, обязано произвести строгое слѣдствіе и составленный имъ со всею точностію протоколъ отослать въ Воеводскую Коммисію на дальнѣйшее разрѣшеніе.

§ 17.

Фабриканты, мануфактуристы, ремесленники или купцы, снабженные вышепрописаннымъ порядкомъ свидѣтельствами о мѣст-

§ 14.

Kommissya Wojewódzka, do wydawania takich świadectw miejscowych pochodzenia, udzieli okręgowym władzom księgi, przez siebie oparafowane i opieczętowane na wzór kwitaryuszów, niemniej stemplem po groszy dziesięć na każdém świadectwie opatrzone, z których takowe świadectwa wycinanemi być mają. Duplikaty onych władze okręgowe, przez najpierwszą pocztę do Kommissyi Wojewódzkiéj odesłać winny. Tryplikaty zaś w księdze miejscowéj pozostać mają, dla utrzymywania ciągłéj kontrolli.

§ 15.

Po każdym ukończonym kwartale, władze okręgowe przesyłać mają Kommissyi Wojewódzkiéj wykazy wydanych przez siebie świadectw miejscowych pochodzenia, podług udzielonego im wzoru,—oraz odsyłać będą wypotrzebowane przez siebie księgi, wraz z należnością stemplową, i wcześnie o przysłanie sobie nowych zgłaszać się.

Ażeby zaś ciągły dowód swych czynności posiadali, mają utrzymywać dziennik, do którego Kommissya Wojewódzka stosowny wzór onym udzieli.

§ 16.

Jeżeliby, przy sprawdzaniu wyrobów, zaszła względem ich krajowéj produkcyi jakowa wątpliwość, lub podejrzenie, w takim przypadku Urząd Skarbowy, w przytomności miejscowego Burmistrza i Starszego Zgromadzenia, ścisłe śledztwo przedsięwziąść winien, a sporządzony przez siebie z wszelką dokładnością protokół, Kommissyi Wojewódzkiéj do dalszéj decyzyi odesłać.

§ 17.

Fabrykanci, rękodzielnicy, rzemieślnicy, lub handlujący, opatrzeni uzyskanemi, jak wyżéj, świadectwami miejscowemi po-

номъ происхожденіи, должны обращаться съ своими издѣліями въ подлежащія Воеводскія Коммисіи, которыя, тщательно разсмотрѣвъ таковыя свидѣтельства и повѣривъ оныя съ представленными издѣліями, если не найдутъ въ нихъ ничего сомнительнаго или подозрительнаго, приступаютъ къ выдачѣ свидѣтельства о происхожденіи на вывозъ товаровъ въ Россію согласно правиламъ, указаннымъ въ главномъ Высочайше утвержденномъ положеніи. Все это относится къ издѣліямъ только перваго и втораго класса.

§ 18.

Еслибы при таковой окончательной ревизіи былъ обнаруженъ какой либо подлогъ или ухищреніе, то Воеводская Коммисія сдѣлаетъ распоряженіе о немедленномъ заведеніи контрабандъ иска и рѣшитъ оный на основаніи дѣйствующихъ финансовыхъ постановленій.

§ 19.

Въ случаѣ, еслибы желающій получить свидѣтельство о происхожденіи покусился троекратно на контрабанду, Воеводская Коммисія пріостановитъ выдачу ему этихъ свидѣтельствъ и представитъ о проступкѣ его на дальнѣйшее рѣшеніе.

§ 20.

Еслибы во время повѣрки обнаружилось какое либо неправильное дѣйствіе окружныхъ властей по выдачѣ мѣстныхъ свидѣтельствъ о происхожденіи, то Воеводская Коммисія подвергнетъ оныя дисциплинарному взысканію, по мѣрѣ неправильностей и болѣе или менѣе частаго ихъ повторенія.

§ 21.

Еслибы какія либо издѣлія, вслѣдствіе несоблюденія формальностей или встрѣтившагося сомнѣнія, не могли быть высланы

chodzenia, udawać się mają z swemi wyrobami do Kommissyi Wojewódzkiéj, która ściśle roztrząsnąwszy takowe świadectwa i z przedstawionemi sobie wyrobami sprawdziwszy, jeżeli żadnego powątpiewania lub podejrzenia nie znajdzie, przystąpi do udzielenia świadectwa pochodzenia na wyprowadzenie wyrobu do Rossyi, podług form, w głównem urządzeniu przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzoném, wskazanych. Co wszystko ściąga się tylko do wyrobów pierwszéj i drugiéj klassy.

§ 18.

Jeżeliby przy takowéj superrewizyi odkrytym został jaki fałsz lub podejście, Kommissya Wojewódzka rozkaże zaraz uformować proces defraudacyjny i takowy, podług przepisów skarbowych, osądzi.

§ 19.

W przypadku trzykrotnego dopuszczenia się defraudacyi przez żądającego udzielenia sobie świadectw pochodzenia, Kommissya Wojewódzka wydawanie mu takowych świadectw zawiesi, i do dalszéj decyzyi wykroczenia onego przedstawi.

§ 20.

Jeżeliby w czasie superrewizyi odkrytą została jaka władz okręgowych nieregularność, w wydaniu świadectw miejscowych pochodzenia, to Kommissya Wojewódzka na takową karę dyscyplinarną rozciągnie, w miarę uchybień i onych powtarzania.

§ 21.

Jeżeliby jakie wyroby, dla braku formalności lub zaszłéj wątpliwości, do Państwa Rossyjskiego przesłanemi być nie mo-

въ Имперію и во время повѣрки были выброшены, то Воеводская Коммисія, для предотвращенія дальнѣйшаго злоупотребленія, должна принять мѣры, а именно вырѣзывать на ткацкихъ издѣліяхъ фабричныя клейма.

§ 22.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи снабжаетъ, по мѣрѣ надобности, Воеводскія Коммисіи прошнурованными книгами для выдачи свидѣтельствъ о происхожденіи на 30-копѣечной гербовой бумагѣ и получающій таковое свидѣтельство, кромѣ платежа за гербовую бумагу и возвращенія расхода на употребленныя къ ящикамъ пломбы, не подвергается никакому другому платежу.

§ 23.

По истеченіи каждыхъ трехъ мѣсяцевъ, Воеводскія Коммисіи обязаны препровождать въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи точную вѣдомость о выданныхъ ими свидѣтельствахъ, по изданной для сего формѣ, а также отсылать употребленныя уже книги, вмѣстѣ съ гербовымъ сборомъ.

§ 24.

Для надлежащаго контроля высылаемыхъ въ Имперію издѣлій, Воеводская Коммисія будетъ вести экспедиціонный журналъ, по образцу таможеннаго экспедиціоннаго журнала, для того, чтобы имѣть всегда точныя по сему предмету свѣдѣнія и слѣды своихъ дѣйствій и чтобы, въ случаѣ надобности, можно было или ей самой забрать надлежащую справку, или доставить оную другимъ.

§ 25.

Согласно § 7-му главнаго положенія, Воеводская Коммисія предоставитъ Бургомистрамъ обводовыхъ, а равно и прочихъ по-

gły, i w czasie superrewizyi odrzuconemi zostały, Kommissya Wojewódzka, dla zapobieżenia dalszemu nadużyciu, zaradcze przedsięweźmie środki, a mianowicie, na wyrobach tkanych cechę fabryczną przestrzyże.

§ 22.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi udzielać będzie, w miarę potrzeby, Kommissyi Wojewódzkiéj książki sznurowe do wydawania świadectw pochodzenia na każdy wyrób, stemplem na złotych dwa opatrzone, a prócz opłaty takowego stempla i zwrotu kosztu na plomby do pak użyte, uzyskujący świadectwo pochodzenia, do żadnej innéj opłaty pociąganym być nie może.

§ 23.

Po każdym upłynionym kwartale, obowiązaną będzie Kommissya Wojewódzka przesłać Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi dokładny wykaz udzielonych przez siebie świadectw, podług przepisanego wzoru; odsyłać także będzie spotrzebowane książki, z dołączeniem opłaty stemplowéj.

§ 24.

Dla prowadzenia zaś ciągłéj kontrolli wyrobów do Rossyi przesyłanych, utrzymywać będzie Kommissya Wojewódzka dziennik expedycyjny, na wzór celnego postępowania, ażeby zawsze gruntowną wiadomość i ślad działań swych w téj mierze posiadała,—i w razie potrzeby, przyzwoitego objaśnienia sama zasięgnąć, lub wyższéj Władzy dostarczyć go mogła.

§ 25.

Stosownie do § 7-go głównego urządzenia, Kommissya Wojewódzka upoważni Burmistrzów miast obwodowych, niemniéj

граничныхъ съ Имперіею городовъ, выдавать свидѣтельства о происхожденіи на издѣлія третьяго класса, для непосредственнаго вывоза оныхъ въ Имперію, и для сего снабдятъ сказанныхъ должностныхъ лицъ прошнурованными книгами.

§ 26.

Въ сихъ свидѣтельствахъ должно непремѣнно прописывать:

a) текущій номеръ журнала,
b) родъ, количество, вѣсъ или мѣру товара,
c) мѣсто выдѣлки товара,
d) имя и фамилію хозяина товара,
e) таможню, чрезъ которую товаръ имѣетъ быть вывезенъ,
f) окончательный срокъ, по который свидѣтельство о происхожденіи имѣетъ законную силу.

Срокъ сей не долженъ быть продолжительнѣе четырехъ мѣсяцевъ.

Наконецъ, слѣдуетъ наблюдать, чтобы свидѣтельства сего рода не были выдаваемы на предметы I или II-го класса, или на такіе, которые по видимому происходятъ изъ иностранныхъ матеріаловъ.

§ 27.

Трехмѣсячныя вѣдомости о выданныхъ сего рода свидѣтельствахъ и употребленныя уже книги, вмѣстѣ съ гербовою пошлиною, должны быть акуратно отсылаемы сказанными Бургомистрамы въ подлежащія Воеводскія Коммисіи для включенія оныхъ въ общую вѣдомость; особый же офиціальный журналъ для записки выдаваемыхъ свидѣтельствъ о происхожденіи на издѣлія III-го класса остается у Бургомистровъ, какъ постоянное доказательство дѣйствій ихъ сего рода.

i innych, względem państwa Rossyjskiego nadgranicznych, do wydawania świadectw pochodzenia na wyroby trzeciéj klassy, dla bezpośredniego wyprowadzania ich do Rossyi, i rzeczonym urzędnikom w tym celu księgi sznurowe dostarczy.

§ 26.

Świadectwa te mają dokładnie wyszczególniać:

a) numer bieżący dziennika,
b) rodzaj, wielość, wagę, albo miarę przedmiotu,
c) miejsce gdzie towar został wyrobionym,
d) imię i nazwisko właściciela towaru,
e) komora, przez którą towar ma być wyprowadzony,
f) termin ostateczny, do którego ważność świadectwa pochodzenia służy.

Termin ten nie może być dłuższy nad miesięcy cztery.

Nakoniec zważać potrzeba, aby na przedmioty I lub II-éj klassy, lub na takie, które widocznie z materyałów zagranicznych pochodzą, świadectwa tego rodzaju nie były wydawane.

§ 27.

Wykazy kwartalne udzielonych tego rodzaju świadectw, i wypotrzebowane książki, wraz z należnością stemplową, mają być przez rzeczonych Burmistrzów regularnie Kommissyi Wojewódzkiéj przesyłane, dla wciągnienia ich do ogólnego wykazu,— osobny zaś dziennik urzędowy wydawanych świadectw pochodzenia na wyroby III-éj klassy, pozostanie przy Burmistrzach, za ciągły dowód ich tego rodzaju czynności.

§ 28.

Такъ какъ, согласно 3-ей статьѣ 1-го §-а Высочайшаго указа 1 (13) Августа 1822 года, сырыя произведенія обоихъ краевъ не подлежатъ платежу при перевозкѣ оныхъ чрезъ границу и могутъ быть свободно продаваемы и перевозимы, то на таковыя произведенія не слѣдуетъ ни требовать, ни выдавать свидѣтельствъ о происхожденіи.

§ 29.

Еслибы полученное свидѣтельство о происхожденіи не было употреблено въ опредѣленный срокъ, то получатель обязанъ возвратить оное той власти, отъ которой получилъ, Бургомистры же съ своей стороны обязаны возвращенныя имъ такимъ образомъ свидѣтельства препроводить въ подлежащую Воеводскую Комиссію, ни сколько не задерживая ихъ у себя.

§ 30.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, согласно §-у 31-му главнаго положенія, предваряетъ присутственныя мѣста и должностныхъ лицъ, выдающихъ свидѣтельства о происхожденіи, что они, за умышленное неисполненіе предписанныхъ для выдачи свидѣтельствъ правилъ, съ цѣлью нарушить общественное довѣріе, будутъ преданы суду и подвергнутся опредѣленному закономъ взысканію. Они подвергнутся также отвѣтственности за всѣ излишнія затрудненія при экспедиціи, или требованіе противузаконныхъ платежей.

§ 31.

Еслибы, наконецъ, до Воеводской Коммисіи дошли какія либо жалобы отъ фабрикантовъ, мануфактуристовъ, ремесленниковъ или купцовъ, отправляющихъ за надлежащими свидѣтельствами о происхожденіи мѣстныя издѣлія въ Имперію, на чиновниковъ, принад-

§ 28.

Gdy zaś podług artykułu 3-go § 1-go Dekretu Najjaśniejszego Pana z dnia 1 (13) Sierpnia 1822 roku, płody surowe obu państw, nie będą podlegać żadnéj opłacie w swym przechodzie przez granicę, i wzajemnie będą mogły być przedawane i przewożone z wszelką wolnością, przeto na takowe płody świadectwa pochodzenia, ani żądać, ani wydawać nie potrzeba.

§ 29.

Jeżeliby uzyskane świadectwo pochodzenia, przez posiadającego takowe, w czasie w niém zakreślonym nie zostało użytém, posiadacz powinien zwrócić je Władzy, od któréj uzyskał, a Burmistrze obowiązani są zwrócone im tym sposobem świadectwa, właściwéj Kommissyi Wojewódzkiéj odesłać, bynajmniéj ich przy sobie niezatrzymując.

§ 30.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi stosownie do § 31-go głównego urządzenia, ostrzega Władze i urzędników, wydających świadectwa pochodzenia, iż przestępujący rozmyślnie przepisy w wydawaniu świadectw, w celu uszkodzenia wiary publicznéj, oddani będą pod Sąd i poniosą karę prawem wskazaną. Odpowiedzialnymi także będą za wszelkie niepotrzebne utrudzenia expedycyi, lub wymaganie niedozwolonych opłat.

§ 31.

Gdyby zaś nakoniec Kommissyi Wojewódzkiéj doszły zaskarżenia od fabrykantów, rękodzielników, rzemieślników, lub kupczących, wyroby krajowe do Rossyi za legalnemi świadectwami pochodzenia przeprowadzających, przeciwko oficyalistom, do

лежащихъ къ составу таможенныхъ учрежденій; то въ семъ случаѣ Воеводская Коммисія произведетъ строжайшее слѣдствіе для обнаруженія истины и представитъ оное на разрѣшеніе въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

§ 32.

Наконецъ, еслибы Воеводская Коммисія нашла какое либо затрудненіе, или же разногласіе между таможнями и частными лицами въ примѣненіи главнаго положенія отъ 16 (28) Августа 1822 года, или же въ исполненіи настоящей инструкціи, то въ такомъ случаѣ замѣчанія свои, вмѣстѣ съ своими соображеніями, представитъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Варшава, 7 Марта 1823 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

N° 15.

Распоряженіе о возложеніи на фабрики писчей бумаги обязанности снабжать водяными знаками всѣ сорты бумаги.

(24 Декабря 1823 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Побуждаемая прилагаемымъ при семъ въ копіи отношеніемъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 22

składu komór celnych należącym, w takim każdym przypadku, Kommissya Wojewódzka przedsięweźmie jak najściślejsze śledztwo, dla dojścia i odkrycia prawdy, które do decyzyi Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu przedstawiać będzie.

§ 32.

Gdyby naostatek Kommissya Wojewódzka dostrzegła, że w rozwinięciu głównego urządzenia z dnia 16 (28) Sierpnia 1822 roku, lub w wykonaniu niniejszéj instrukcyi, zachodziła jaka trudność, lub też nieporozumienia między komorami celnemi a prywatnymi, w takim przypadku spostrzeżenia swe, wraz z wnioskami, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi przedstawiać będzie.

Warszawa, d. 7 Marca 1823 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

N° 15.

Rozporządzenie, aby fabryki papieru opatrywały znakami wodnemi wszelkie gatunki papieru.

(d. 24 Grudnia 1823 r.)

Do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Powodowana dołączoną w kopii odezwą daty 22 Października b. r. Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, wzywa Kommissyę Wojewódzką:

Октября сего года, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предлагаетъ Воеводской Коммисіи:

1) поручить хозяевамъ фабрикъ писчей бумаги снабжать всѣ сорты бумаги водяными знаками, съ тѣмъ, чтобы эти знаки были выдѣлываемы самымъ явственнымъ образомъ;

2) доносить Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи о вновь учреждаемыхъ фабрикахъ писчей бумаги;

3) въ исполненіе 1-го пункта настоящаго предписанія, представить въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи въ теченіе двухъ мѣсяцевъ образцы писчей бумаги съ водяными знаками.

Варшава, 24 Декабря 1823 года.

Директоръ Отдѣленія Промышленности и Торговли,
Статсъ-Совѣтникъ (подписано) *Сташицъ.*

№ $^{134}/_{342}$.

Приложеніе къ N° 15-му.

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства.

Получивъ при отношеніи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 15 Октября сего года, за № $^{103}/_{258}$, вѣдомость фабрикамъ писчей бумаги, въ Царствѣ Польскомъ находящимся, съ описаніемъ водяныхъ знаковъ, употребляемыхъ для выдѣлываемой на сихъ фабрикахъ бумаги,—Правительственная

1. ażeby poleciła przedsiębiercom fabryk papieru, iżby wszelkie gatunki papieru znakami wodnemi były opatrywane, i znaki te, jak najwyraźniéj były wyrabiane;

2. aby, o zakładanych nowych papierniach, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi donosiła, i

3. ażeby, w dopilnowaniu skutku rozporządzenia ad 1-um, próby papieru z znakami wodnemi, w przeciągu dwóch miesięcy, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi podała.

Warszawa, d. 24 Grudnia 1823 r.

Dyrektor Wydziału Przemysłu i Handlu,
Radca Stanu, (podpisano) *Staszic.*

№ $^{134}/_{342}$.

Annex do N° 15-go.

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Otrzymawszy przy odezwie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 15 Października r. b. № $^{103}/_{258}$, wykaz fabryk papieru, w Królestwie Polskiém znajdujących się, z opisem znaków wodnych, jakie na fabrykowanym w tychże fabrykach papierze bywają wyrabiane, oraz próby papieru, Kommissya

Коммисія Финансовъ и Казначейства имѣетъ честь просить Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи увѣдомить ее, не находятся ли въ нашемъ краѣ, кромѣ показанныхъ въ вышеупомянутой вѣдомости, другія еще фабрики писчей бумаги (такъ какъ Правительственная Коммисія не находитъ въ ней поименованною Верушевской фабрики, хотя о существованіи оной имѣетъ офиціальныя свѣдѣнія), а также увѣдомлять впредь Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства о каждой вновь учреждаемой либо закрываемой фабрикѣ писчей бумаги.

Такъ какъ, для возможности удостовѣренія во всякомъ случаѣ о дѣйствительномъ происхожденіи писчей бумаги и вмѣстѣ съ тѣмъ болѣе удобнаго отличія бумаги туземной выдѣлки отъ заграничной, признается необходимымъ: чтобы всѣ сорты бумаги, выдѣлываемой въ нашемъ краѣ, были не только снабжаемы водяными знаками, но еще, чтобы эти знаки были выдѣлываемы самымъ явственнымъ образомъ, изъ доставленной же, при вышеприведенномъ отношеніи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, вѣдомости, а также образцовъ бумаги, Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства убѣдилась, что фабрики Маримонтская, въ Кузьницѣ Грабовской и въ Мурованой Волѣ не всѣ выдѣлываемые ими сорты бумаги снабжаютъ водяными знаками, на иныхъ же заводахъ эти знаки выдѣлываются столь неявственно, что трудно разобрать оные; то по этому имѣетъ честь просить Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи обязать всѣ фабрики, чтобы онѣ, для избѣжанія могущихъ встрѣтиться сомнѣній относительно происхожденія бумаги, на всѣхъ сортахъ бумаги выдѣлывали, гдѣ только окажется возможнымъ, водяные знаки самымъ явственнымъ образомъ.

Варшава, 22 Октября 1823 года.

По порученію Министра Предсѣдательствующаго,
Статсъ-Совѣтникъ (подписано) *Платеръ.*

№ 48,275.

Rządowa Przychodów i Skarbu, ma zaszczyt wezwać Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi o doniesienie, czyli żadne inne fabryki papieru, oprócz wymienionych w wykazie na początku wspomnionym, w kraju naszym nie exystują, (ile że fabryki np. Wieruszewskiéj, Kommissya Rządowa w tymże wykazie nie znajduje wyszczególnionéj, chociaż o exystencyi onéjże posiada urzędową wiadomość), a zarazem upraszać, iżby o każdych przybyłych, lub ubyłych fabrykach papieru, Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu zawiadamiać raczyła.

Że zaś dla możności przekonywania się w każdym razie o istotném pochodzeniu papieru, a razem łatwego rozróżnienia w kraju wyrabianego od zagranicznego, koniecznie jest potrzebném, ażeby nie tylko wszelkie gatunki papieru w kraju naszym fabrykowanego, znakami wodnemi były opatrzone, ale nadto, ażeby też znaki jak najwyraźniéj wyrabiane były, z nadesłanego zaś wykazu, jako też prób papieru przy na początku cytowanéj odezwie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, przekonywa się Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, iż fabryki, Marymontska, w Kuźnicy Grabowskiéj i w Murowanéj Woli, nie wszystkie gatunki wyrabianego przez nie papieru znakami wodnemi oznaczają, przy innych zaś fabrykach, też znaki, tak dalece niewyraźnie są wyrabiane, iż trudność w rozpoznaniu onych zachodzi; ma przeto zaszczyt wezwać Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi, iżby zobowiązała wszystkie fabryki, aby dla uniknienia mogących się wydarzyć co do pochodzenia papieru kwestyj, na wszelkich gatunkach papieru, gdzie się to tylko da uskutecznić, znaki wodne, ile być może najwyraźniej wyrabiały.

Warszawa, d. 22 Października 1823 r.

Z polecenia Ministra Prezydującego,
Radca Stanu, (podpisano) *Plater.*

№ 48,275.

N° 16.

Распоряженіе о воспрещеніи владѣльцамъ фабрикъ, заводовъ, мануфактуръ и мастерскихъ употреблять тѣ клейма, кои употребляются уже съ разрѣшенія Правительства другими туземными фабрикантами.

(19 (31) Января 1844 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По статьямъ 3, 5 и 6-ой инструкціи, данной б. Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 7 Марта 1823 года, о клейменіи туземныхъ издѣлій положительно опредѣлено:

что всякій фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, выдѣлывающій издѣлія изъ сырыхъ заграничныхъ или туземныхъ матеріаловъ, обязанъ избрать постоянное клеймо или знакъ, которымъ долженъ обозначать свои издѣлія;

что сего рода клейма или знаки не можетъ перемѣнять, хотябы и по самымъ уважительнымъ причинамъ, безъ вѣдома Правительства, и

что, всѣ сего рода знаки должны быть избираемы такимъ образомъ, чтобы издѣлія одной фабрики можно было различать отъ издѣлій другой.

Предписанныя выше мѣры стремятся главнымъ образомъ къ той двойной цѣли: чтобы различать заграничныя тайно водворенныя издѣлія, которыя могли бы быть принимаемы, во вредъ здѣшней промышленности, за туземныя, и чтобы обезпечить право собственности промышленниковъ и фабрикантовъ на ихъ издѣлія, какъ на предметы, личнымъ трудомъ и капиталомъ каждаго изъ нихъ присвоенные.

N° 16.

Właściciele fabryk, zakładów, rękodzielni i warsztatów nie mogą używać cech, jakich używają już inni fabrykanci w kraju z zatwierdzenia Władzy.

(d. 19 (31) Stycznia 1844 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Art. 3, 5 i 6-m instrukcyi o cechowaniu wyrobów krajowych pod dniem 7 Marca 1823 roku przez b. Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wydanéj, zastrzeżono wyraźnie:

że każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, wyrabiający fabrykata, bądź z obcych, bądź z krajowych surowych produktów, obowiązany jest obrać sobie stałą cechę, czyli znak, którym wyroby swe oznaczać winien;

że podobnéj cechy, chociażby dla najważniejszych przyczyn, bez wiadomości Rządu, zmieniać nie może, i

że wszystkie tego rodzaju znaki, powinny być w taki sposób obierane, iżby wyrobek jednéj fabryki, od przedmiotu w drugiéj fabryce wyrobionego, można rozpoznać.

Środki powyżéj przepisane ściągają się głównie do tego podwójnego celu, aby rozróżnić wyrobki zagraniczne, któreby drogą potajemną wprowadzane, uchodzić mogły, ze szkodą tutejszego przemysłu, za krajowe, jako też, aby przedsiębiercom i fabrykantom zapewnić prawo własności, jako rzeczy każdego osobistém staraniem i nakładem przyswojonéj.

Между тѣмъ до свѣдѣнія Правительственной Коммисіи дошло, что нѣкоторые фабриканты и ремесленники, вмѣсто того, чтобы опредѣленнымъ 5-ю статьею упомянутой въ началѣ сего инструкціи порядкомъ избрать собственное клеймо (что вовсе не препятствуетъ имъ придавать издѣліямъ, не только надлежащее внутреннее достоинство, но и привлекательный видъ, могущія рекомендовать оное въ торговлѣ по образцу и сходству съ лучшими заграничными товарами), позволяютъ себѣ иногда, для полученія незаконной прибыли, обозначать свои издѣлія клеймомъ, употребляемымъ уже съ разрѣшенія Правительства другими фабрикантами здѣшняго края; вслѣдствіе чего, сверхъ нарушенія права чужой собственности, производятъ остановку въ торговыхъ сношеніяхъ съ Россіею и справедливо могутъ возбудить недовѣріе въ Правительственныхъ мѣстахъ Имперіи.

Посему, для предупрежденія всѣхъ владѣльцевъ фабрикъ, заводовъ, мануфактуръ и мастерскихъ о послѣдствіяхъ, могущихъ произойти отъ присвоенія и употребленія клейма, употребляемаго въ краѣ, съ разрѣшенія Правительства, другими фабрикантами,— Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписываетъ Губернскому Правленію (Магистрату города Варшавы) объявить вышеозначенныя замѣчанія ко всеобщему свѣдѣнію, посредствомъ губернскихъ дневниковъ, или другихъ періодическихъ изданій, чтобы замѣченныя въ семъ отношеніи отступленія были немедленно исправляемы, чтобы за точнымъ исполненіемъ правилъ, изъ сего вытекающихъ, было Губернскимъ Правленіемъ строго наблюдаемо, и, наконецъ, чтобы нарушающіе въ противность предостереженію, распоряженія правительственныхъ властей были отсылаемы въ подлежащіе суды для наказанія ихъ, согласно статьямъ 182, 183, 185, 186, 420, 421 и 424-ой Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ.

Варшава, 19 (31) Января 1844 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Брувичъ*.

№ $^{2331}/_{10605}$.

Tymczasem dochodzą Kommissyę Rządową liczne wiadomości, że niektórzy z fabrykantów i rzemieślników, zamiast obrania sobie własnéj cechy, w sposób artykułem 5-m powołanéj na wstępie instrukcyi zawarowany, (co nie przeszkadza w nadaniu wyrobkowi, nie tylko należnéj wartości wewnętrznéj, ale także i pozoru wabiącego, właściwie w handlu zalecić go mogących, na wzór i podobieństwo odznaczających się towarów zagranicznych) poważają się niekiedy, dla ciągnienia nieprawych zysków, oznaczać swoje wyrobki, cechą już przez innych fabrykantów w kraju używaną i przez Władze zatwierdzoną, co obok naruszenia cudzej własności, utrudza kontrollę rządową, sprowadza zamitrężenie w stosunkach handlowych z Rossyą, i szłusznie wzbudzić może nieufność Władz Cesarstwa.

W celu przeto uprzedzenia wszystkich właścicieli fabryk, zakładów, rękodzielni i warsztatów o skutkach, jakie dla nich wyniknąć mogą z przywłaszczenia i używania cechy, jaką inny fabrykant w kraju, z zatwierdzeniem Władzy, już używa, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych wzywa niniejszém Rząd Gubernialny (Magistrat miasta Warszawy), ażeby powyższe uwagi obwieścił, dla wiadomości interessowanych, przez dzienniki gubernialne lub inne pisma publiczne,— dostrzeżone w téj mierze odstąpienia, natychmiast sprostować polecił,—i skutku przepisów z tego względu wynikających, ze swj strony dopilnował, uchybiających zaś, pomimo ostrzeżenia, zarządzeniom Władz administracyjnych, odesłał do właściwych Sądów po ukaranie, jako ulegających rygorowi Kodexu karnego, mianowicie artykułami 182,183, 185, 186, 420,421 i 424 zastrzeżonemu.

Warszawa, d. 19 (31) Stycznia 1844 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu (podpisano) *Brujewicz*.

№ $^{2331}/_{10605}$.

N° 17.

Привилегіи, Всемилостивѣйше пожалованныя бумажной фабрикѣ Польскаго Банка въ Езерной.

(23 Мая (4 Іюня) 1839 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Государь Императоръ, разсмотрѣвъ представленные Намѣстникомъ Царства обращики бумаги, приготовленной на фабрикѣ Польскаго Банка въ Езерной, и находя, что фабрика эта доведена Директоромъ ея Планшемъ до возможнаго совершенства, Всемилостивѣйше изволилъ изъявить согласіе, дабы сія фабрика отнынѣ носила названіе Императорско-Царской фабрики и на приготовляемой ею бумагѣ выставляла вензелевое имя Его Императорскаго Величества, и чтобы военныя управленія, находящіяся въ Царствѣ Польскомъ, вмѣсто получаемой нынѣ бумаги изъ Императорской Петергофской фабрики, а равно и гражданскія вѣдомства, употребляли бумагу, приготовляемую въ Езерной.

При этомъ, въ награду трудовъ Директора помянутой фабрики, Планша, Государь Императоръ Всемилостивѣйше пожаловать изволилъ ему перстень цѣною въ 1,500 рублей ассигнаціями.

Совѣтъ Управленія положилъ о таковомъ Высочайшемъ Его Императорскаго Величества повелѣніи дать знать всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ и главнымъ управленіямъ Царства, а также Начальнику Главнаго Штаба Дѣйствующей Арміи, для надлежащаго исполненія.

Что касается Всемилостивѣйше пожалованнаго Планшу перстня, то выдать на покупку онаго 1,500 рублей ассигнаціями изъ

N° 17.

Przywileje Najwyżej nadane fabryce papieru Banku Polskiego w Jeziornie.

(d. 23 Maja (4 Czerwca) 1839 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Najjaśniejszy Cesarz i Król, mając sobie przedstawionémi przez Namiestnika Królestwa próby papieru w fabryce Banku Polskiego w Jeziornie wyrabianego, oraz przekonawszy się o znakomitym stopniu doskonałości, do jakiego ta fabryka pod dyrekcyą pana Planche przywiedzioną została, Najmiłościwiéj dozwolić raczył, iżby fabryka ta odtąd nosiła nazwę fabryki Cesarsko-Królewskiéj, i na wyrabianym w niéj papierze wybijała stemple z Cyfrą Jego Cesarsko-Krolewskiéj Mości, tudzież, aby wszelkie biura wojskowe w Królestwie Polskiém, w miejsce otrzymywanego dotąd z fabryki Cesarsko-Peterchofskiéj papieru, jak niemniéj Władze cywilne Królestwa, używały papieru w Jeziornie wyrabianego.

Wreszcie Najjaśniejszy Pan chcąc wynagrodzić staranie Dyrektora pomienionéj fabryki w Jeziornie pana Planche, Najłaskawiéj udarować go raczył pierścieniem ceny tysiąc pięćset rubli assygnacyjnych.

Rada Administracyjna postanowiła o téj Najwyższéj Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości decyzyi zawiadomić, w celu stosownego onéjże wykonania, tak wszystkie Kommissye Rządowe i Władze Naczelne Królestwa, jako i Naczelnika Sztabu Głównego armii czynnéj.

Nadto wyrzekła taż Rada, że koszta na sprawienie dla pana Planche, udzielonego mu przez Najjaśniejszego Pana pierścienia, ponieść się mające, wynoszące kwotę rubli assygnacyjnych 1,500,

суммы, состоящей въ непосредственномъ Его Императорскаго Величества распоряженіи.

Варшава, 23 Мая (4 Іюня) 1839 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Статсъ-Секретарь (подписано) *О. Тымовскій.*

N° 18.

Распоряженіе о томъ, что фабриканты, мануфактуристы и ремесленники, при полученіи административнаго консенса, должны избирать постоянные клейма или знаки и представлять оные на утвержденіе.

(26 Марта (7 Апрѣля) 1847 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ.

На основаніи 3-ей ст. инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года, каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, производящій издѣлія изъ иностранныхъ или туземныхъ сырыхъ продуктовъ, обязанъ при полученіи административнаго консенса, заблаговременно избрать себѣ постоянное клеймо или знакъ, коимъ долженъ означать свои издѣліа, каковой знакъ представлять чрезъ посредство мѣстныхъ властей на усмотрѣніе и утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

Безъ таковаго избраннаго и заблаговременно предъявленнаго знака, никакія издѣлія не могутъ быть высылаемы ни на мѣстное потребленіе, ни въ Имперію.

na funduszu, do bezpośredniego szafunku Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości zachowanym, opartemi być mają.

Warszawa, d. 23 Maja (4 Czerwca) 1839 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *J. Tymowski.*

N° 18.

Rozporządzenie, iż fabrykanci, rękodzielnicy i rzemieślnicy, przy uzyskiwaniu konsensu administracyjnego, obierać mają stałe cechy, czyli znaki, i one do zatwierdzenia przedstawiać.

(d. 26 Marca (7 Kwietnia) 1847 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.

Według artykułu 3-go instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 roku, każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, wyrabiający fabrykata, bądź z obcych, bądź z krajowych surowych produktów, obowiązanym jest, przy uzyskiwaniu konsensu administracyjnego, wcześnie sobie obrać stałą cechę, czyli znak, którym fabrykata swoje oznaczać winien, i który, za pośrednictwem Władz miejscowych, odnieść należy do uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Bez takowego obranego i wcześnie przedstawionego znaku, wyrobów swych, ani na miejscową konsumcyę, ani do Cesarstwa wysyłać nie może.

О соблюденіи этого правила подтверждено отъ 12 Іюля 1823 года, за № 1,622, а также многими послѣдовавшими за тѣмъ предписаніями; отъ 11 же Апрѣля и 23 Іюня 1832 года, за №№ 1,822 и 6,629, предписано, дабы вѣдомости съ помянутыми фабричными клеймами были представляемы въ Правительственную Коммисію безъ замедленія, и дабы эти клейма соотвѣтствовали во всемъ условіямъ, указаннымъ въ означенной выше инструкціи.

Не смотря на то, нерѣдко случается, что содержатели фабрикъ предъявляютъ избранные ими знаки или фабричныя клейма тогда уже, когда издѣлія ихъ приготовлены къ высылкѣ, или же избираютъ тѣ самыя клейма, какія употребляются уже инымъ фабрикантомъ или присвоены однимъ лишь казеннымъ заводамъ.

Такъ какъ по этимъ причинамъ содержатели фабрикъ бываютъ подвержены убыткамъ, ибо исправленіе изъясненныхъ выше или иныхъ допускаемыхъ несообразностей влечетъ за собою замедленіе въ выпускѣ издѣлій въ торговое обращеніе, то Правительственная Коммисія, побуждаясь таковыми обстоятельствами и обращая на оныя вниманіе Губернскаго Правленія (Магистрата), предлагаетъ: при выдачѣ консенса или дозволенія на устройство какого либо фабричнаго или мануфактурнаго заведенія, въ то же время требовать представленія избраннаго знака для клейменія издѣлій и доставлять таковой въ Правительственную Коммисію, для свѣдѣнія и утвержденія, заблаговременно,— не тогда, когда эти издѣлія поступятъ уже въ торговое обращеніе или высылаются въ Имперію, но до воспослѣдованія всего этого, то есть до приведенія завода въ движеніе; всѣмъ же Бургомистрамъ и Войтамъ гминъ слѣдуетъ предписать, дабы вѣдомости съ помянутыми знаками представляли куда слѣдуетъ безъ замедленія, подъ опасеніемъ отвѣтственности; затѣмъ Губернское Правленіе обязано съ своей стороны строго просматривать эти вѣдомости, замѣченныя въ нихъ недостатки и упущенія, на основаніи существующихъ правилъ, исправлять и доставлять безотлагательно, въ установленномъ числѣ экземпляровъ, въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Urządzenie to ponowione zostało pod dniem 12 Lipca t. r. № 1,622, tudzież licznemi późniejszemi przepisami; reskryptem zaś z dnia 11 Kwietnia i 23 Czerwca 1832 roku № 1,822 i 6,629 polecono, aby wykazy z pomienionemi znakami fabrycznemi spiesznie Kommissyi Rządowéj były przedstawiane i aby też znaki odpowiadały we wszystkiem wskazanym powyższą instrukcyą warunkom.

Pomimo to, często się zdarza, że przedsiębiercy fabryk, obrane przez siebie znaki, czyli cechy fabryczne, podają wtenczas kiedy wyroby ich, już przygotowane są do expedycyi, lub obierają takież same znaki, jakich używa już inny fabrykant, albo które właściwe są tylko zakładom fabrycznym rządowym.

Gdy z tych powodów ciż przedsiębiercy narażeni są na straty, ponieważ sprostowanie powyższych, lub innych jakich dopuszczonych niedokładności, pociąga za sobą zwłokę w puszczeniu wyrobów w obieg handlowy, Kommissya Rządowa przeto, powodowana takiemi okolicznościami i zwracając na nie uwagę Rządu Gubernialnego (Magistratu), wzywa Go, aby przy udzieleniu konsensu, czyli pozwolenia na zaprowadzenie jakiegobądź zakładu fabrycznego, lub rękodzielnego, zaraz żądał, lub żądać kazał, przedstawienia sobie znaku obranego do cechowania wyrobów, i znak takowy, dla wiadomości i uznania, Kommissyi Rządowéj nadesłał i to wcześnie, nie dopiero wtenczas, kiedy też wyroby wejdą już w handel, lub są w drodze wysyłki do Cesarstwa, lecz przed nastąpieniem jeszcze tego wszystkiego, czyli przed puszczeniem zakładu w ruch; wszystkim zaś Burmistrzom i Wójtom gmin należy zalecić, ażeby wykazy z takowemi znakami, pod odpowiedzialnością, jak najspieszniéj, gdzie wypada, przedstawiali, które Rząd Gubernialny ze swojéj strony ściśle przejrzy, wszelkie niedokładności, według obowiązujących w tej mierze przepisów, zaraz sprostuje i równie one niebawnie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, w oznaczonéj liczbie exemplarzy, poda.

О приведеніи въ исполненіе настоящаго предписанія донести Коммисіи не позже 35 дней.

Варшава, 26 Марта (7 Апрѣля) 1847 года.

Директоръ Отдѣленія (подписано) *Брувичъ.*

№ $^{3097}/_{15867}$.

N° 19.

Воспрещеніе частнымъ желѣзодѣлательнымъ заводамъ, клеймить издѣлія знакомъ, употребляемымъ казенными заводами.

(28 Января (9 Февраля) 1848 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Горный Департаментъ при Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, отъ 8 (20) Декабря минувшаго года, за № 13,300, донесъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, что, по полученнымъ имъ отъ Опочинскаго Уѣзднаго Начальника свѣдѣніямъ, частные желѣзодѣлательные заводы въ Хлевискахъ, Рудѣ Маленецкой и Цетни, клеймятъ свои издѣлія знакомъ, какимъ означаются таковыя же издѣлія казенныхъ заводовъ, т. е. *съ изображеніемъ короны, а подъ нею двухъ крестообразно сложенныхъ молотковъ.*

O wykonaniu niniejszego reskryptu rapport w dniach 35-ciu zastrzega.

Warszawa, d.26 Marca (7 Kwietnia) 1847 r.

Dyrektor Wydziału, (podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{3097}/_{15867}$.

N° 19.

Zakaz fabrykom prywatnym żelaza cechowania wyrobów znakiem fabryk rządowych.

(d. 28 Stycznia (9 Lutego) 1848 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wydział Górnictwa przy Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu doniósł Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych pod dniem 8 (20) Grudnia r. z. № 13,300, że według otrzymanych od Naczelnika Powiatu Opoczyńskiego wiadomości, fabryki prywatne żelaza w Chlewiskach, Rudzie Malenieckiéj i Cetniu, cechują wyroby swoje znakiem, jakim oznaczane są takież wyroby z fabryk rządowych, to jest: *korona, a pod nią dwa młotki na krzyż złożone.*

Такъ какъ, согласно 3 и 5-ой статьямъ инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года, избранный фабрикантомъ, мануфактуристомъ, ремесленникомъ или содержателемъ завода фабричный знакъ, долженъ заключать его имя и фамилію, названіе мѣста производства издѣлій, а если возможно и номеръ по порядку каждаго издѣлія, и какъ избранный однимъ фабрикантомъ знакъ долженъ на столько различаться отъ знака другаго фабриканта, чтобы издѣлія ихъ можно было различить между собою, знаки же, употребляемые поименованными выше заводами, не соотвѣтствуютъ симъ условіямъ, ибо они почти всѣ сходны между собою и не заключаютъ ни именъ и фамилій содержателей заводовъ, ни названія мѣстъ, въ коихъ заводы существуютъ, а сверхъ всего этого, на нихъ изображена корона, употребляемая исключительно на знакѣ казенныхъ заводовъ; то Правительственная Коммисія, сообразивъ всѣ эти обстоятельства,

(Радомскому Губернскому Правленію)

предлагаетъ Губернскому Правленію, съ полученія сего, тотчасъ же поручить владѣльцамъ поименованныхъ выше заводовъ, дабы употребляемые ими нынѣ фабричные знаки,

(прочимъ четыремъ Губернскимъ Правленіямъ)

въ виду того, что подобныя отступленія отъ установленныхъ правилъ, могутъ случаться и въ другихъ мѣстахъ, предлагаетъ Губернскому Правленію, съ полученія сего тотчасъ же поручить всѣмъ въ губерніи содержателямъ этого рода заводовъ, дабы употребляемые ими нынѣ неправильные знаки

(всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ)

были немедленно замѣнены другими, безъ короны, различающимися между собою, на точномъ основаніи означенной выше инструкціи, и дабы оные сколь возможно поспѣшнѣе были представлены на утвержденіе Правительственной Коммисіи.

О таковомъ распоряженіи Губернское Правленіе поставитъ въ извѣстность всѣхъ прочихъ содержателей фабрикъ, съ тѣмъ, чтобы, въ случаѣ могущихъ оказаться у нихъ подобныхъ упущеній, были соблюдены ими непремѣнно и въ скоромъ времени предписанныя выше формальности.

Ponieważ stosownie do artykułu 3 i 5-go instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 roku, obrana przez fabrykanta, rękodzielnika, rzemieślnika, lub przedsiębiercę cecha fabryczna, winna wyrażać imię i nazwisko jego, tudzież miejsce, w którém są wyrabiane fabrykaty, a gdzieby można to i numer wyrobu; przytém, że znak taki, obrany przez jednego fabrykanta powinien być tak odmienny od znaku czyli cechy drugiego, ażeby wyrobki ich można było rozróżnić; używane zaś cechy, przez wymienione wyżéj fabryki, nie odpowiadają tym warunkom, gdyż prawie wszystkie są sobie podobne i nie wyrażają imion i nazwisk przedsiębierców, tudzież miejsca fabryki, a nadewszystko, że znajduje się na nich korona, używana na znaku przez zakłady rządowe; Kommissya Rządowa przeto, powodowana takim stanem rzeczy,

(do Rządu Gubernialnego Radomskiego)

wzywa Rząd Gubernialny, ażeby natychmiast wydał stosowne zarządzenie do właścicieli wymienionych wyżéj fabryk, iżby używane obecnie przez nich pomienione znaki,

(do czterech innych Rządów Gubernialnych)

mając na uwadze, że podobne zboczenia mogą mieć miejsce i więcéj gdzie, wzywa Rząd Gubernialny, ażeby natychmiast wydał stosowne zarządzenie do wszystkich przedsiębierców takichże fabryk w swojéj gubernii, iżby używane przez nich obecnie niewłaściwe znaki,

(do wszystkich Rządów Gubernialnych)

niezwłocznie zmienili na inne, bez korony, i różniące się między sobą, a to odpowiednio powołanéj na wstępie instrukcyi, i żeby takowe, jak najrychléj były przedstawione do uznania Kommissyi Rządowéj.

Rozporządzenie to poda Rząd Gubernialny do wiadomości i wszystkich innych przedsiębierców fabryk, z zastrzeżeniem, że gdzieby podobne zboczenia miały miejsce, iżby równie powyższe formalności niezawodnie i spiesznie dopełnili.

О послѣдующемъ донести Коммисіи не позже 45-ти дней.

Варшава, 28 Января (9 Февраля) 1848 года.

Директоръ Отдѣленія (подписано) *Брулевичъ.*

№ 12872/61013.

N° 20.

Введеніе въ дѣйствіе Высочайше утвержденнаго въ 5 день Ноября 1850 года Таможеннаго Устава для Царства Польскаго и отмѣна прежнихъ таможенныхъ правилъ.

(22 Декабря (3 Января) 1850/1 года.)

По указу Его Величества

НИКОЛАЯ I-го,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго, и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Основываясь на опубликованномъ уже въ Царствѣ указѣ Правительствующаго Сената отъ 13 (25) Октября сего года, о Высочайше повелѣнномъ снятіи таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, а равно о введеніи въ семъ послѣднемъ Россійскаго таможеннаго управленія съ 1 (13) Января 1851 года, сверхъ того, основываясь на Высочайше утвержденномъ 5 Ноя-

O skutku czego rapport w dniach 45-ciu zastrzega.

Warszawa, d. 28 Stycznia (9 Lutego) 1848 r.

Dyrektor Wydziału, (podpisano) *Brujewicz.*

№ 12872/61013.

N° 20.

Wprowadzenie w wykonanie Ustawy celnéj dla Królestwa Polskiego, w dniu 5 Listopada 1850 r. Najwyżej zatwierdzonéj, i uchylenie dawniejszych przepisów celnych.

(d. 22 Grudnia (3 Stycznia) 1850/1 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego, etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Mając na uwadze Ukaz z dnia 13 (25) Października r. b. z Rządzącego Senatu wydany, i już w Królestwie ogłoszony, którym Najwyżéj postanowiono, zniesienie wewnętrznéj linii celnéj między Cesarstwem a Królestwem, i zaprowadzenie w ostatniem administracyi celnéj Rossyjskiéj od dnia 1 (13) Stycznia 1851 r., tudzież Najwyżéj potwierdzoną następnie na dniu 5 Listopada r. b. Ustawę celną dla Królestwa Polskiego, Rada Administra-

бря сего года Таможеннымъ Уставѣ для Царства Польскаго, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1.

Съ истеченіемъ 31 Декабря (12 Января) 1850/1 года, прекращаютъ обязательную свою силу всѣ существовавшія донынѣ въ Царствѣ правила, какъ въ отношеніи таможенныхъ обрядовъ и дѣйствій, такъ и въ отношеніи взысканій за нарушеніе существовавшихъ о томъ таможенныхъ постановленій; въ замѣнъ же сего, возымѣетъ дѣйствіе Высочайше утвержденный, на русскомъ языкѣ, 5 Ноября 1850 года, новый Таможенный Уставъ для Царства Польскаго, сообщенный Министромъ Финансовъ на томъ же языкѣ и изданный Коммисіею Финансовъ въ польскомъ переводѣ.

Ст. 2.

Съ того же времени прекращаетъ свою силу постановленіе Намѣстника въ Царствѣ отъ 22 Іюля 1823 года, по коему установлены были для торговцевъ особыя конотаціонными называемыя товарныя книги, а равно всѣ изданныя Коммисіею Финансовъ, на основаніи опредѣленія Совѣта Управленія отъ 28 Октября (9 Ноября) 1838 года, распоряженія, какъ-то:

a) относительно порядка надзора за пограничною таможенною полосою;

b) относительно впуска въ пограничную таможенную полосу и выпуска изъ оной товаровъ, а равно содержанія въ ней складовъ съ запрещенными къ заграничному отпуску, или подлежащими высокой отпускной пошлинѣ, туземными произведеніями, и, наконецъ, относительно учрежденія въ той полосѣ фабрикъ;

c) относительно установленія въ пограничной таможенной полосѣ таможенныхъ контрольныхъ управленій, которыя впредь упраздняются;

cyjna, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, postanowiła i stanowi:

Art. 1.

Z dniem 31 Grudnia (12 Stycznia) 1850/1, r. ustają w swéj mocy przepisy celne, dotąd w Królestwie obowiązujące, tak pod względem postępowania na komorach celnych, jako też pod względem dochodzenia wykroczeń celnych, i ich karcenia, a w miejsce tych obowiązywać zacznie Ustawa celna dla Królestwa Polskiego Najwyżej dnia 5 Listopada 1850 roku w texcie rossyjskim potwierdzona, przez Ministerstwo Finansów Cesarstwa w tymże texcie, a przez Kommissyę Skarbu w tłómaczeniu polskiem drukiem ogłoszona.

Art. 2.

Od tejże daty przestają obowiązywać, postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 22 Lipca 1823 roku, zaprowadzające dla kramarzy oddzielne książki, tak zwane konotacyjne, tudzież wszelkie rozporządzenia skarbowe, na zasadzie decyzyi Rady Administracyjnéj z dnia 28 Października (9 Listopada) 1838 r. wydane, a mianowicie:

a) względem sposobu dozorowania pasu granicznego;

b) względem wchodu do pasu granicznego i wychodu z niego towarów, utrzymywania w nim składów produktów krajowych do wychodu zakazanych, lub wysokiemu cłu uległych, i zakładania fabryk;

c) względem ustanowienia na linii wewnętrznéj pasu granicznego urzędów celnych, do kontrolli towarów i osób, które to urzędy nadal ustają;

d) относительно надзора за туземными фабриками по городамъ и фабричнымъ посадамъ;

e) относительно контролированія товаровъ посредствомъ торговыхъ купеческихъ товарныхъ у мелочныхъ торговцевъ книгъ;

f) относительно развозки заграничныхъ товаровъ внутри края и контролированія оныхъ у торговцевъ.

Ст. 3.

Веденіе купеческихъ книгъ, а равно развозка и контроль товаровъ внутри края производимы впредь будутъ по правиламъ дѣйствующаго въ Царствѣ торговаго Уложенія и вновь изданнаго Таможеннаго Устава.

Ст. 4.

Всѣ дѣла, какъ о тайномъ водвореніи товаровъ, такъ и о нарушеніи таможенныхъ правилъ, возникшія до 31 Декабря (12 Января) 1850/1 года, должны быть разсмотрѣны и рѣшены по существующимъ до сего времени правиламъ.

Ст. 5.

Исполненіе настоящаго постановленія, долженствующаго быть внесеннымъ въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственныя Коммисіи: Юстиціи, Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а равно Финансовъ и Казначейства, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, 22 Декабря (3 Января) 1850/51 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

---

d) względem dozoru fabryk krajowych w miastach i osadach fabrycznych;

e) względem kontrolli towarów w książkach handlowych kupieckich i konotacyjnych kramarskich;

f) względem obiegu towarów zagranicznych wewnątrz kraju, i ich kontrolli u handlujących.

Art. 3.

Prowadzenie książek handlowych, jako też obieg i kontrolla towarów wewnątrz kraju, nadal mają być wykonywane podług przepisów kodexu handlowego, w Królestwie obowiązującego, i podług przepisów nowéj Ustawy celnéj.

Art. 4.

Wszystkie sprawy fiskalne o defraudacyę towarów lub przekroczenie naprzeciw przepisom celnym, po dzień 31 Grudnia (12 Stycznia) 1850/1 r. uformowane, mają być, według obowiązujących dotąd urządzeń rozpoznane i zadecydowane.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być ogłoszone, Kommissyom Rządowym Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Duchownych, tudzież Przychodów i Skarbu, w czem do któréj należy, poleca się.

Działo się w Warszawie, dnia 22 Grudnia (3 Stycznia) 1850/1 roku.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

N° 21.

Измѣненіе правилъ о клейменіи туземныхъ произведеній и высылкѣ оныхъ въ Имперію.

(19 (31) Декабря 1850 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По случаю предписаннаго по Высочайшей волѣ снятія съ 1 (13) Января 1851 года таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, что повлечетъ за собою нѣкоторое измѣненіе нынѣшнихъ торговыхъ отношеній, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, по сношенію съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, считаетъ необходимымъ сдѣлать, относительно торговаго обращенія внутреннихъ фабричныхъ произведеній и клейменія оныхъ, слѣдующее распоряженіе:

1) дѣйствіе инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года о клейменіи, контролированіи и выдачѣ свидѣтельствъ о происхожденіи туземныхъ издѣлій, высылаемыхъ въ Имперію, съ 1 (13) Января 1851 года, прекращается, за исключеніемъ нѣкоторыхъ статей, о коихъ сказано будетъ ниже;

2) съ того же времени отмѣняется клейменіе здѣшнихъ издѣлій пломбами или особыми штемпелями, производимое донынѣ Президентами, Бургомистрами, Войтами и финансовыми Контролерами, какъ равно и взиманіе уплачиваемаго за оныя сбора, на будущее же время постановляется правиломъ: чтобы каждый ремесленникъ или фабрикантъ снабжалъ непремѣнно свои издѣлія, сколько это по роду ихъ окажется возможнымъ, постояннымъ собственнымъ клеймомъ, съ оставленіемъ въ этомъ отношеніи въ своей силѣ правилъ, изложенныхъ въ 3, 4, 5 и 6-ой статьяхъ инструкціи 7 Марта 1823 года.

N° 21.

Zmiana przepisów o cechowaniu wyrobów krajowych i wysyłaniu ich do Cesarstwa.

(d. 19 (31) Grudnia 1850 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta stołecznego Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z powodu nakazanego, z woli Najwyższej, z dniem 1 (13) Stycznia 1851 roku zniesienia linii celnej między Cesarstwem a Królestwem, które pociągnie za sobą zmianę w dotychczasowych stosunkach handlowych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, po zniesieniu się z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, znajduje potrzebę, względem obiegu handlowego wyrobów i fabrykatów krajowych, oraz ocechowania tychże, wydać następujące rozporządzenie:

1) instrukcya z dnia 7 Marca 1823 roku, o cechowaniu, kontrollowaniu i wydawaniu świadectw pochodzenia na wyrobki tutejsze, do państwa Rossyjskiego wysyłane, z dniem 1 (13) Stycznia 1851 r. obowiązywać przestaje, z wyjątkiem niektórych pojedynczych artykułów, o jakich niżéj będzie mowa;

2) od tejże daty ustaje cechowanie przez Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów, tudzież Kontrollerów skarbowych, wyrobów i fabrykatów krajowych plombami lub pieczątkami, jako też pobór opłaty dotychczas za nie uiszczanéj. Odtąd zaś stanowi się za prawidło, że każdy rzemieślnik lub fabrykant, wyroby swoje koniecznie cechą stale obraną, względem czego przepisy instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 r. w artykułach: 3, 4, 5 i 6 zawarte, w swéj mocy pozostają, zaopatrywać powinien, o ile wyroby takowe, z natury swojéj do tego będą zdolne.

Но, дабы фабриканты и ремесленники не уклонялись отъ исполненія этой обязанности, для свѣдѣнія ихъ присовокупляется, что, по существующимъ въ Имперіи законоположеніямъ, ремесленники и фабриканты, означающіе свои издѣлія собственнымъ клеймомъ, пользуются слѣдующими преимуществами:

а) въ случаѣ задержанія иностранныхъ контрабандныхъ товаровъ вмѣстѣ съ заклейменными туземными издѣліями, сіи послѣдніе освобождаются отъ конфискаціи, о чемъ сдѣлана надлежащая оговорка въ статьѣ 890-ой новаго Таможеннаго Устава, и

b) въ случаѣ вывоза за границу заклейменныхъ надлежащимъ порядкомъ издѣлій и произведеній внутреннихъ фабрикъ, если они будутъ слѣдовать обратно въ здѣшній край, освобождаются отъ платежа таможенныхъ пошлинъ;

3) со снятіемъ таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, вывозъ въ Имперію издѣлій здѣшнихъ фабрикъ производится безъ всякаго со стороны Правительства контроля и безъ свидѣтельствъ о ихъ происхожденіи; впрочемъ высылающіе свои произведенія въ Россію фабриканты, мануфактуристы и торгующіе могутъ, для предохраненія себя отъ всякихъ случайныхъ затрудненій, брать отъ мѣстныхъ начальствъ свидѣтельства, съ прописаніемъ въ нихъ, кто и какіе товары перевозитъ, что однако не составляетъ необходимой обязанности, а предоставляется усмотрѣнію пересылающихъ товары лицъ;

4) правила, изложенныя въ статьяхъ 1 и 2-ой инструкціи 7 Марта 1823 года, относительно собиранія свѣдѣній и составленія вѣдомостей о фабрикахъ, мануфактурахъ и мастерскихъ, а равно доставленія оныхъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, должны быть и впредь исполняемы.

О содержаніи настоящаго распоряженія Губернское Правленіе обязано немедленно извѣстить торгующихъ распубликованіемъ онаго посредствомъ губернскаго дневника (въ Магистратъ города Варшавы: посредствомъ полицейскихъ вѣдомостей), реме-

Ażeby fabrykanci i rzemieślnicy nie uchylali się od tego obowiązku, nadmienia się, że według przepisów Cesarstwa, rzemieślnicy i fabrykanci, oznaczający cechą wyroby swoje, mają zapewnione następujące korzyści:

a) że wrazie zakwestyonowania towarów zagranicznych defraudowanych i ocechowanych krajowych, w połączeniu będących, te ostatnie wolne są od konfiskaty, o czem stosowne zastrzeżenie w paragrafie 890 nowej Ustawy celnéj jest zamieszczone, tudzież,

b) że w razie wyprowadzenia wyrobów i fabrykatów krajowych, należycie ocechowanych, za granicę, gdy te napowrót do kraju wracać będą, opłata celna nie może być od nich wymaganą;

3) po zniesieniu linii celnéj między Królestwem a Cesarstwem, wyprowadzanie wyrobów i fabrykatów tutejszych do Cesarstwa odbywać się będzie, bez żadnéj kontrolli ze strony Rządu i bez świadectw pochodzenia; dla zasłonienia się atoli od wszelkich przypadkowych utrudzeń, fabrykanci, rękodzielnicy, lub handlujący, wyroby swoje do Rossyi wysyłający, mogą zaopatrywać się w świadectwa Władz miejscowych, obejmujące w sobie wiadomości, kto i jakie towary przewozi, co jednak nie stanowi koniecznego obowiązku, ale zostawia się do woli transportujących;

4) prawidła objęte w artykułach 1 i 2 instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 roku, dotyczące zbierania i ciągłego utrzymywania dokładnych spisów fabryk, rękodzielń i warsztatów, tudzież podawania onych Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych i nadal mają być wykonywane.

O osnowie niniejszego rozporządzenia obowiązany jest Rząd Gubernialny publiczność handlującą niezwłocznie przez dziennik gubernialny (Magistrat,—przez gazetę policyjną) zawiado-

сленниковъ же и фабрикантовъ—посредствомъ Старшинъ ремесленныхъ цеховъ.

Варшава, 19 (31) Декабря 1850 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бруевичъ.*

№ $^{11379}/_{53048}$.

N° 22.

Утвержденіе распоряженія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 19 (31) Декабря 1850 года, N° $^{11379}/_{53048}$, коимъ отмѣнены правила о клейменіи туземныхъ издѣлій и высылкѣ оныхъ въ Имперію.

(29 Декабря (10 Января) 1850/1 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія Царства.

Предписанное по Высочайшей волѣ снятіе таможенной линіи между Россіею и Царствомъ Польскимъ и введеніе съ 1 (13) Января 1851 года новыхъ таможенныхъ законоположеній побудило Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства отнестись въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ о необходимости соотвѣтственно сему измѣнить правила о клейменіи, контролѣ и высылкѣ издѣлій здѣшнихъ фабрикъ, назначаемыхъ для продажи въ Россіи.

По разсмотрѣніи сего предмета, по соображеніи съ постановленіями, существующими на сей предметъ въ Россіи, и сравненіи оныхъ съ дѣйствующими въ Царствѣ Польскомъ правилами, обѣ Правительственныя Коммисіи нашли:

mić, jako też rzemieślników i fabrykantów, przez pośrednictwo Starszych Zgromadzeń rzemieślniczych poinformować.

Warszawa, d. 19 (31) Grudnia 1850 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{11379}/_{53048}$.

N° 22.

Zatwierdzenie rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku N° $^{11379}/_{53048}$, zmieniającego przepisy o cechowaniu wyrobów krajowych i wysyłaniu ich do Cesarstwa.

(d. 29 Grudnia (10 Stycznia) 1850/1 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Nakazane z woli Najwyższéj zniesienie linii celnéj między Cesarstwem a Królestwem, i zaprowadzenie nowych urządzeń celnych, od dnia 1 (13) Stycznia 1851 roku w wykonanie wejść mających, spowodowały Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, iż odniosła się do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, względem potrzeby odpowiedniego zmodyfikowania przepisów o cechowaniu, kontrollowaniu i wysyłaniu wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych, na handel do Rossyi przeznaczonych.

Po rozpatrzeniu się w urządzeniach, jakie w téj mierze istnieją w Cesarstwie, i porównaniu ich z urządzeniami, dotychczas w Królestwie obowiązującemi, obie Kommissye Rządowe uznały:

1) что, хотя правилами, существующими въ Россіи предоставляется фабрикантамъ на волю налагать или не налагать на свои издѣлія клеймо или особый фабричный знакъ, въ Царствѣ Польскомъ наложеніе таковыхъ знаковъ соблюдалось донынѣ почти вездѣ, не затрудняя отнюдь фабрикантовъ, и что обычай сей, какъ обязательное правило, надлежало бы сохранить и впредь въ видахъ финансовыхъ и для пользы самихъ фабрикантовъ, ибо знаки сіи охраняютъ издѣлія ихъ отъ накопленія иностранныхъ товаровъ, ввозимыхъ тайнымъ образомъ, а сверхъ того, предоставляютъ имъ, по законамъ Имперіи, право пользоваться слѣдующими преимуществами:

a) въ случаѣ задержанія издѣлій Царства, снабженныхъ знаками, вмѣстѣ съ иностранными контрабандными товарами, первые не подвергаются конфискаціи, о чемъ сдѣлана оговорка въ § 890-мъ новаго Таможеннаго Устава;

b) въ случаѣ вывоза издѣлій, обозначенныхъ надлежащими клеймами за границу, они не подвергаются платежу пошлинъ, если будутъ привезены обратно въ Царство;

2) какъ въ Имперіи на издѣлія фабричныя не налагаются клейма ни административными, ни финансовыми властями, то, для единообразія правилъ, дѣйствующихъ въ Россіи и въ Царствѣ Польскомъ, надлежало бы отмѣнить и въ Царствѣ пломбированіе издѣлій, производившееся донынѣ Президентами городовъ, Бургомистрами, гминными Войтами и Контролерами торговли, а равно и плату за таковое пломбированіе, коей обременительность вызывала неоднократныя жалобы здѣшнихъ фабрикантовъ;

3) какъ по дѣйствующимъ въ Россіи правиламъ, ввозъ туда здѣшнихъ издѣлій будетъ производимъ безъ всякаго внутренняго контроля и безъ выдачи свидѣтельствъ о ихъ туземномъ происхожденіи, то за симъ здѣшніе фабриканты и купцы, при вывозѣ въ Россію здѣшнихъ издѣлій, единственно для огражденія онаго отъ всякихъ случайныхъ затрудненій, могутъ брать отъ мѣстныхъ начальствъ свидѣтельства, содержащія въ себѣ свѣдѣнія: кто именно и какой товаръ вывозитъ, что впрочемъ не со-

1) że jakkolwiek przepisy Cesarstwa pozostawiają do woli fabrykantów i rękodzielników opatrywanie ich wyrobów cechami, czyli znakami fabrycznemi, w Królestwie jednak przykładanie podobnych cech, czyli znaków, prawie powszechnie dotąd dopełniane i żadnych utrudzeń fabrykantom nieczyniące, koniecznie jako obowiązkowe, utrzymać należy, a to równie z widoków skarbowo-celnych, jak i dla własnéj samych fabrykantów korzyści; albowiem znaki te, osłaniają ich wyroby od napływu towarów zagranicznych, drogą przemytu wciskać się mogących, a nadto, wedle przepisów Cesarstwa, zapewniają im następujące udogodnienia:

a) że w razie zakwestyonowania towarów zagranicznych defraudowanych, będących w połączeniu z krajowemi ocechowanemi, te ostatnie wolne są od konfiskaty, o czém stosowne zastrzeżenie w § 890 nowéj Ustawy celnéj jest zamieszczone,

b) że w razie wyprowadzenia wyrobów krajowych, należycie ocechowanych za granicę, nie ulegają one opłacie celnéj, gdy napowrót do kraju wracają,

2) że ponieważ w Cesarstwie cechowanie wyrobów fabrycznych, bądź przez Władzę administracyjną, bądź skarbową miejsca nie ma,—przeto ze względu na ujednostajnienie przepisów w obu krajach, ustać powinno i w Królestwie opatrywanie przez Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów, tudzież Kontrollerów skarbowych, podobnież wyrobów plombami, lub pieczątkami, jakoteż pobór uiszczanéj za nie opłaty, któréj uciążliwość liczne dotąd wywoływała zażalenia ze strony fabrykantów tutejszych;

3) że gdy zgodnie z przepisami w Cesarstwie obowiązującémi, wyprowadzanie tamże wyrobów tutejszych, odbywać się będzie bez żadnéj kontrolli ze strony Rządu, i bez wydawania świadectw miejscowego i krajowego pochodzenia, zatém fabrykanci, rękodzielnicy, lub kupcy wyroby krajowe do Rossyi wysyłający, jedynie dla zasłonienia się od wszelkich przypadkowych utrudzeń, mogą zaopatrywać się w świadectwa Władz miejscowych, obejmujące w sobie wiadomości, kto i jakie towary prze-

ставляетъ непремѣнной обязанности, а предоставляется собственному ихъ усмотрѣнію;

4) наконецъ, согласно съ вышеизложенными основаніями, слѣдовало бы издать новое постановленіе объ измѣненіи дѣйствовавшей до сего времени инструкціи 7 Мая 1823 года о клейменіи, контролированіи и высылкѣ здѣшнихъ издѣлій для продажи въ Россію.

За приведеніемъ и сего послѣдняго предположенія въ исполненіе, по соглашенію обоихъ Правительственныхъ Коммисій, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, сдѣлавъ вышеупомянутое распоряженіе, донесла вмѣстѣ съ тѣмъ объ ономъ Намѣстнику въ Царствѣ, отъ 19 (31) Декабря 1850 г., за № $^{11379}/_{53048}$, въ томъ предположеніи, что не признано ли будетъ Его Свѣтлостію нужнымъ о содержаніи сего распоряженія увѣдомить Министра Финансовъ, для отклоненія всякаго недоразумѣнія, какое могло бы представиться русскимъ властямъ по поводу измѣненія правилъ, соблюдавшихся донынѣ при высылкѣ здѣшнихъ фабричныхъ издѣлій въ Россію и причинявшихъ не малыя для здѣшнихъ фабрикантовъ затрудненія.

Совѣтъ, утвердивъ сдѣланное Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ распоряженіе, постановилъ о содержаніи онаго увѣдомить Министра Финансовъ.

Варшава, 29 Декабря (10 Января) 1850/1 года.

Вѣрно съ журналомъ:
Статсъ-Секретарь, (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

---

wozi, co jednak nie ma stanowić koniecznego obowiązku, ale być pozostawione do woli transportujących.

4) że wreszcie w myśl powyższych zasad, należy wydać nowe rozporządzenie, modyfikujące dotychczasową instrukcyę z dnia 7 Marca 1823 roku o cechowaniu, kontrollowaniu i wysyłaniu wyrobów tutejszych do Cesarstwa.

Gdy i temu ostatniemu zastrzeżeniu, za wspólną obu Kommissyj Rządowych zgodą, stało się zadosyć, przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych wydawszy jednocześnie wspomnione wyżéj rozporządzenie, doniosła o tém Księciu Namiestnikowi Królestwa pod dniem 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11379}/_{53048}$, a to z uwagą, czy Jego Książęca Mość nie uzna stosownem o treści rzeczonego rozporządzenia zawiadomić Ministra Skarbu Cesarstwa, dla uniknienia wątpliwości, jakieby z powodu zmiany dotychczasowych urządzeń, przy wprowadzaniu wyrobów z Królestwa do Cesarstwa, Władzom tamtejszym, z utrudzeniem dla tutejszych fabrykantów, nastręczać się mogły.

Rada zatwierdziwszy wydane przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych rozporządzenie, postanowiła o treści tegoż zawiadomić Ministra Finansów.

Warszawa, d. 29 Grudnia (10 Stycznia) 1850/1 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *LeBrun.*

N° 23.

Извѣщеніе о томъ, что подлежащія власти Имперіи увѣдомлены о постановленномъ измѣненіи правилъ относительно клейменія и высылки въ Имперію фабричныхъ издѣлій Царства.

(8 (20) Марта 1851 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Выпискою изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія 29 Декабря (10 Января) 1850/1 года, за № 19,189, Правительственная Коммисія поставлена въ извѣстность: что Совѣтъ Управленія, утвердивъ сдѣланное Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ распоряженіе, относительно измѣненія правилъ о клейменіи, контролированіи и отправленіи фабричныхъ и мануфактурныхъ произведеній Царства, предназначаемыхъ для высылки въ Россію, постановилъ: о содержаніи этихъ распоряженій увѣдомить Министра Финансовъ Имперіи.

Нынѣ, по приказанію Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ, имѣю честь препроводить въ Правительственную Коммисію копію съ отношенія Министра Финансовъ Имперіи, послѣдовавшаго къ Его Свѣтлости отъ 24 Февраля сего года, за № 3,064, въ коемъ изъяснено, что о содержаніи вышеупомянутаго распоряженія, изложеннаго въ отношеніи Его Свѣтлости, объявлено имъ по таможенному вѣдомству и сообщено Министру Внутреннихъ Дѣлъ Имперіи, предоставляя его усмотрѣнію сдѣлать подобное объявленіе и по полицейскому вѣдомству.

Варшава, 8 (20) Марта 1851 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Лебренъ.*

№ 20,996.

N° 23.

Oznajmienie, że Władze Cesarstwa zostały zawiadomione o postanowionéj zmianie przepisów co do cechowania wyrobów fabryk Królestwa i wysyłania ich do Cesarstwa.

(d. 8 (20) Marca 1851 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Przez wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj z dnia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1850/1 roku № 19,189, zawiadomioną została Kommissya Rządowa, że taż Rada zatwierdziwszy wydane przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych rozporządzenia, co do zmiany przepisów o cechowaniu, kontrollowaniu i wysyłaniu wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych Królestwa, na handel do Rossyi przeznaczonych, postanowiła o treści tychże rozporządzeń Ministra Finansów Cesarstwa zawiadomić.

Obecnie mam zaszczyt przesłać Kommissyi Rządowéj w kopii, dla wiadomości, z upoważnienia Księcia Namiestnika Królestwa, odezwę Ministra Finansów Cesarstwa, na d. 24 Lutego r. b. № 3,064 do Jego Książęcéj Mości uczynioną, w któréj donosi, że, będąc przez Księcia Namiestnika Królestwa o treści rozporządzeń wyż wymienionych zawiadomiony, polecił oznajmić takową służbie celnéj, oraz uprzedzić o niéj Ministra Spraw Wewnętrznych Cesarstwa, pozostawiając jego uznaniu, czy nie wypada podać jéj również do wiadomości służby policyjnéj.

w Warszawie, d. 8 (20) Marca 1851 r.

Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *Lebrun.*

№ 20,996.

Приложеніе къ N° 23-му.

Князю Варшавскому, Графу Паскевичу Эриванскому.

Министерство Финансовъ.

Милостивый Государь, Князь Иванъ Ѳедоровичъ.

Имѣю честь довести до свѣдѣнія Вашей Свѣтлости, что о сдѣланныхъ въ Царствѣ Польскомъ и изложенныхъ въ почтеннѣйшемъ отношеніи Вашемъ, Милостивый Государь, отъ 15 (27) Января сего года, за № 19,189, измѣненіяхъ въ правилахъ клейменія, контролированія и снабженія свидѣтельствами о происхожденіи тѣхъ издѣлій польскихъ фабрикъ, которыя отправляются въ Россію, объявлено по таможенному вѣдомству и сообщено Господину Министру Внутреннихъ Дѣлъ, на тотъ конецъ, не признаетъ ли онъ нужнымъ, чтобы подобное объявленіе было сдѣлано и по полицейскому вѣдомству.

Съ отличнымъ почтеніемъ и совершенною преданностію имѣю честь быть Вашей Свѣтлости,

всепокорнѣйшій слуга
(подписано) *Графъ Ф. Вронченко.*

С.-Петербургъ,
24 Февраля 1851 года.
№ 3,604.

Annex do N° 23-go.

Do Jaśnie Oświeconego Księcia Warszawskiego, Hrabiego Paskiewicza Erywańskiego.

Ministerstwo Finansów.

Mam zaszczyt zawiadomić Waszą Książęcą Mość, że o wprowadzonych w Królestwie Polskiém, a wyszczególnionych w odezwie JO. Księcia z dnia 15 (27) Stycznia r. b. № 19,189, zmianach przepisów co do cechowania, kontrollowania i zaopatrywania w świadectwa pochodzenia wyrobów fabrycznych polskich wysyłanych do Rossyi, podaném zostało do wiadomości służby celnéj, a zarazem zawiadomiono Ministra Spraw Wewnętrznych, pozostawiając uznaniu jego podanie również o tém do wiadomości służby policyjnéj.

Z wysokiém poważaniem mam zaszczyt pozostać Waszéj Książęcéj Mości.

najuniżeńszym sługą,
(podpisano) *Hrabia F. Wronczenko.*

S.-Petersburg,
24 Lutego 1851 r.
№ 3,604.

N° 24.

Сообщеніе циркуляра Министра Внутреннихъ Дѣлъ Имперіи, съ объявленіемъ распоряженія Совѣта Управленія Царства о клейменіи здѣшнихъ фабричныхъ издѣлій и высылкѣ оныхъ въ Имперію.

(13 (25) Апрѣля 1851 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Ссылаясь на отношеніе мое отъ 8 (20) Марта сего года, за № 20,996, съ разрѣшенія Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ, имѣю честь препроводить при семъ въ Правительственную Коммисію, для свѣдѣнія, списокъ съ циркулярнаго предписанія Министра Внутреннихъ Дѣлъ Имперіи Гражданскимъ Губернаторамъ, отъ 21 Марта сего года, съ объявленіемъ о сдѣланныхъ Совѣтомъ Управленія распоряженіяхъ, относительно клейменія, контролированія и отправленія фабричныхъ и мануфактурныхъ произведеній Царства, пересылаемыхъ для продажи въ Россію.

Варшава, 13 (25) Апрѣля 1851 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лебренъ.*

№ 21,853.

N° 24.

Zakommunikowanie okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych Cesarstwa, obwieszczającego rozporządzenie Rady Administracyjnéj Królestwa, o cechowaniu wyrobów fabryk Królestwa i wysyłaniu ich do Cesarstwa.

(d. 13 (25) Kwietnia 1851 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

W odwołaniu się do odezwy mej z dnia 8 (20) Marca r. b. № 20,996, mam zaszczyt przesłać Kommissyi Rządowéj dla wiadomości, z upoważnienia Księcia Namiestnika Królestwa kopię okólnika Ministra Spraw Wewnętrznych Cesarstwa, na dniu 21 Marca r. b. do Gubernatorów Cywilnych wydanego, a obejmującego obwieszczenie rozporządzeń przez Radę Administracyjną wydanych, co do cechowania, kontrollowania i wysyłania wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych Królestwa, na handel do Rossyi przeznaczonych.

w Warszawie, d. 13 (25) Kwietnia 1851 r.

Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *LeBrun.*

№ 21,853.

Приложеніе къ N° 24-му.

Гражданскимъ Губернаторамъ.

Министерство Внутреннихъ Дѣлъ.

Г. Министръ Финансовъ увѣдомляетъ меня, что, по случаю снятія таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ Польскимъ, признано нужнымъ измѣнить существовавшія въ Царствѣ правила о клейменіи, контролированіи и отправленіи тамошнихъ фабричныхъ издѣлій, назначаемыхъ для продажи въ Россію.

Вслѣдствіе сего, Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ Царства Польскаго сдѣланы слѣдующія распоряженія:

a) прекращено съ 1 Января 1851 года дѣйствіе инструкціи, изданной 7 Марта 1825 года о клейменіи, контролированіи и выдачѣ свидѣтельствъ о происхожденіи помянутыхъ издѣлій;

b) отмѣнено означеніе ихъ пломбами, производившееся Президентами, Бургомистрами и казенными Контролерами, а вмѣсто того, постановлено правиломъ, чтобы каждый ремесленникъ или фабрикантъ непремѣнно снабжалъ собственнымъ особымъ знакомъ всѣ свои издѣлія, и въ этомъ отношеніи оставлены въ своей силѣ правила, изложенныя въ 3, 4, 5 и 6-ой ст. инструкціи 1825 года, и разрѣшенъ вывозъ изъ Царства тамошнихъ издѣлій безъ свидѣтельствъ о происхожденіи ихъ, съ предоставленіемъ впрочемъ фабрикантамъ и торговцамъ, если кто изъ нихъ пожелаетъ, брать отъ мѣстныхъ начальствъ свидѣтельства, заключающія свѣдѣнія о томъ, кто и какіе именно товары провозитъ.

Сообщая Вашему Превосходительству о таковыхъ распоряженіяхъ, сдѣланныхъ по Царству Польскому, я прошу Васъ поставить объ оныхъ въ извѣстность подвѣдомственныя Вамъ мѣст-

Annex do N° 24-go.

Do Gubernatorów Cywilnych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Minister Finansów zawiadomił mnie, że z powodu zniesienia linii celnéj między Cesarstwem i Królestwem Polskiem, uznano potrzebę zaprowadzenia zmiany istniejących w Królestwie przepisów o cechowaniu, kontrollowaniu i wysyłaniu wyrobów fabryk tamtejszych, przeznaczonych na handel do Rossyi.

W skutku tego, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych Królestwa Polskiego wydała następujące rozporządzenia:

a) z dniem 1 Stycznia 1851 roku uchylono instrukcyę z dnia 7 Marca 1825 roku o cechowaniu, kontrollowaniu i wydawaniu świadectw pochodzenia na wzmiankowane wyroby;

b) dotychczasowe cechowanie ich plombami przez Prezydentów, Burmistrzów i Kontrollerów skarbowych w zupełności usunięto, zamiast zaś tego postanowiono nadal za prawidło, aby każdy rzemieślnik, lub fabrykant zaopatrywał koniecznie swoje wyroby własnym odrębnym znakiem, względem czego pozostały w swojéj mocy przepisy artykułów 3, 4, 5 i 6 instrukcyi 1825 roku, nadto dozwolono wywozu z Królestwa tamecznych wyrobów bez świadectw pochodzenia, pozostawiając zresztą do woli fabrykantów i handlujących, zaopatrywanie się w świadectwa miejscowych Władz, obejmujące w sobie wiadomości, kto i jakie towary przewozi.

O takowych rozporządzeniach, wydanych w Królestwie Polskiem, zawiadamiając JW. Pana, proszę podać o nich do wiado-

ныя полицейскія начальства, для избѣжанія могущихъ быть недоразумѣній и затрудненій при провозѣ польскихъ фабричныхъ произведеній.

С-Петербургъ, 21 Марта 1851 года.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ (подписано) *Графъ Перовскій.*

N° 25.

Воспрещеніе фабрикантамъ, мануфактуристамъ и ремесленникамъ налагать на свои издѣлія знаки и ярлыки иностранныхъ фабрикъ.

(15 (27) Августа 1852 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Для болѣе удобнаго различія ввозимыхъ въ здѣшній край контрабандныхъ иностранныхъ товаровъ отъ мѣстныхъ издѣлій, распоряженіемъ отъ 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11379}/_{53048}$, вмѣнено въ непремѣнную обязанность всѣмъ безъ изъятія фабрикантамъ, мануфактуристамъ и ремесленникамъ, дабы они снабжали свои издѣлія постоянно избраннымъ фабричнымъ клеймомъ.

Такъ какъ затѣмъ, безъ избраннаго на сей предметъ знака, никто изъ производителей не можетъ выпускать своихъ издѣлій, ни для мѣстнаго потребленія, ни для дальнѣйшаго торговаго обращенія,

mości podwładnych mu miejscowych Władz policyjnych, dla uniknienia zachodzić mogących wątpliwości i utrudzeń przy przewożeniu wyrobów fabrycznych Królestwa Polskiego.

w S. Petersburgu, d. 21 Marca 1851 r.

Minister Spraw Wewnętrznych,
(podpisano) *Hrabia Perowski.*

N° 25.

Wzbronienie fabrykantom, rękodzielnikom i rzemieślnikom używania do wyrobów znaków i etykiet zagranicznych.

(d. 15 (27) Sierpnia 1852 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W celu łatwego rozróżnienia towarów zagranicznych, drogą kontrabandy do kraju wprowadzonych, od wyrobów pochodzenia tutejszego, rozporządzeniem z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11379}/_{53048}$, włożony został na wszystkich bez wyjątku fabrykantów, rękodzielników i rzemieślników konieczny obowiązek, zaopatrywania wyrobów swoich stale obraną cechą fabryczną.

Gdy więc bez tak obranego znaku żaden z producentów wyrobów swoich, ani na miejscową konsumcyę, ani w dalszy obieg handlowy, puszczać nie może, przeto reskryptem z dnia 5 (17)

то, отъ 5 (17) Іюня сего года, за № $^{5886}/_{25332}$, предписано Губернскому Правленію (Магистрату), дабы до выдачи консенса на учрежденіе какой либо фабрики или мануфактуры, представлялъ предварительно на утвержденіе Правительственной Коммисіи фабричный знакъ оной.

Между тѣмъ нерѣдко случается, что владѣльцы фабрикъ и мануфактуръ, вмѣсто употребленія для означенія своихъ издѣлій утвержденныхъ постоянныхъ знаковъ, позволяютъ себѣ налагать на оныя знаки и ярлыки, свойственные подобнаго рода иностраннымъ фабрикамъ и ими употребляемые.

Такъ какъ таковое дѣйствіе подвергаетъ фабрикантовъ задерживанію таможенными властями принадлежащихъ имъ мѣстныхъ издѣлій, и какъ противное постановленнымъ правиламъ можетъ повлечь за собою наказаніе, опредѣленное закономъ за подобное отступленіе отъ существующихъ правилъ; то Правительственная Коммисія, по изъясненнымъ причинамъ и по лежащей на ней обязанности наблюдать за точнымъ исполненіемъ законоположеній, постановила: предписать Губернскому Правленію (Магистрату)—объявить установленнымъ порядкомъ всѣмъ находящимся въ вѣдѣніи его фабрикантамъ, мануфактуристамъ и ремесленникамъ, чтобы они не дерзали налагать на свои издѣлія иностранныхъ знаковъ и ярлыковъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности, опредѣленной по уголовнымъ законамъ, а означали бы сіи издѣлія постоянно избраннымъ, собственнымъ клеймомъ, утвержденнымъ Правительственною Коммисіею, а не другимъ какимъ либо знакомъ.

Объ исполненіи настоящаго предписанія донести.

Варшава, 15 (27) Августа 1852 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Брувичъ.*

№ $^{8236}/_{36123}$.

Czerwca r. b. № $^{5886}/_{25332}$, poleconém zostało Rządowi Gubernialnemu (Magistratowi miasta), iżby, przed wydaniem konsensu na fabrykę lub rękodzielnię, znak fabryczny takowéj do uznania Kommissyi Rządowéj przedstawiał.

Pomimo to wszakże, niejednokrotnie wydarza się, że właściciele zakładów fabrycznych lub rękodzielniczych, zamiast używania zatwierdzonych stałych cech do oznaczania wyrobów swoich, poważają się przykładać na nich znaki i etykiety podobnego rodzaju, fabrykom zagranicznym właściwe i przez też używane.

Gdy takie postępowanie naraża fabrykantów na kwestyonowanie przez Władze celne wyrobów tutejszego pochodzenia, i jako przeciwne obowiązującym przepisom, może ściągnąć na nich kary, prawem obowiązującém za podobne odstąpienia oznaczone; przeto Kommissya Rządowa z powyższych powodów, oraz czuwając nad ścisłem wykonywaniem przepisów, postanowiła polecić Rządowi Gubernialnemu (Magistratowi), aby zwykłym porządkiem, uwiadomił wszystkich fabrykantów, rękodzielników i rzemieślników, w obrębie władzy jego znajdujących się, iżby nie ważyli się używać do wyrobów swoich znaków i etykiet zagranicznych, pod odpowiedzialnością prawem karném oznaczoną, i iżby nie inną, tylko stale przez siebie obraną, a przez Kommissyę Rządową zatwierdzoną, cechą fabryczną wyroby swoje oznaczali.

Rapport o sposobie wykonania niniejszego zastrzega.

w Warszawie, d. 15 (27) Sierpnia 1852 r.

Dyrektor Wydziału, Tajny Radca,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{8236}/_{36123}$.

N° 26.

Предписаніе о томъ, чтобы знаки, избранные для клейменія фабричныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, до приведенія въ движеніе фабричныхъ заведеній, были представляемы на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

(5 (17) Іюня 1852 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

На основаніи статей 3, 4, 5 и 6-ой инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года, о клейменіи и контролированіи внутреннихъ произведеній, — каковыя статьи, какъ извѣстно Губернскому Правленію изъ предписанія отъ 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11319}/_{53048}$, оставлены въ прежней своей силѣ, не смотря на снятіе таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, — каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, выдѣлывающій свои издѣлія изъ иностранныхъ или туземныхъ сырыхъ произведеній, обязанъ, при полученіи административнаго консенса, заблаговременно избрать постоянное клеймо, коимъ долженъ означать свои издѣлія и таковое клеймо представить чрезъ посредство мѣстнаго начальства на усмотрѣніе и утвержденіе Правительственной Коммисіи.

Безъ избраннаго такимъ порядкомъ знака, никому изъ фабрикантовъ, мануфактуристовъ или ремесленниковъ, не дозволяется выпускать издѣлій ни для мѣстной продажи, ни для дальнѣйшаго торговаго обращенія.

Въ противность этому правилу, часто случается, что содержатели фабрикъ предъявляютъ избранные ими знаки или фабричныя клейма въ то время, когда издѣлія ихъ приготовлены уже

N° 26.

Rozporządzenie, iż znaki obrane do cechowania wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych przedstawianemi być mają do uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, przed puszczeniem zakładów w ruch fabryczny.

(d. 5 (17) Czerwca 1852 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Według artykułów 3, 4, 5 i 6 instrukcyi o kontrolli i cechowaniu wyrobów krajowych, z dnia 7 Marca 1823 roku, które, jak to wiadomo Rządowi Gubernialnemu z reskryptu z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11319}/_{53048}$ pozostały w swéj mocy, pomimo zniesienia linii celnéj między Cesarstwem a Królestwem, każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, wyrabiający fabrykata swoje, bądź z obcych, bądź z krajowych surowych płodów, obowiązanym jest, przy uzyskiwaniu konsensu administracyjnego, wcześnie obrać sobie stałą cechę, czyli znak, którym wyroby swoje oznaczać winien, i który za pośrednictwem Władz miejscowych odnieść należy do uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj.

Bez tak obranego znaku, fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik wyrobów swoich ani na miejscową konsumcyę, ani też w dalszy obieg handlowy puszczać nie może.

Pomimo takiego przepisu, często się zdarza, że przedsiębiercy fabryk obrane przez siebie znaki, czyli cechy fabryczne, podają wtenczas, kiedy wyroby ich już są przygotowane na handel,

въ продажу, или же избираютъ такіе знаки, которые употребляются другими фабрикантами, или свойственны однимъ лишь казеннымъ фабричнымъ заводамъ.

Такъ какъ, по изложеннымъ причинамъ, таковые заводчики подвергаются убыткамъ, ибо приведеніе въ исправность вышеизложенныхъ и другихъ допущенныхъ ими несообразностей влечетъ за собою остановку въ выпускѣ издѣлій въ торговое обращеніе; то Правительственная Коммисія, по вниманію къ таковымъ обстоятельствамъ, обращая на оныя вниманіе Губернскаго Правленія, предлагаетъ: при выдачѣ консенса или дозволенія на устройство какого либо фабричнаго или мануфактурнаго заведенія, въ то же время требовать представленія избраннаго знака, для клейменія его издѣлій, каковой знакъ представлять въ Правительственную Коммисію, для свѣдѣнія и утвержденія, заблаговременно предъ приведеніемъ завода въ движеніе, а не тогда, когда издѣлія поступили уже въ продажу.

Вслѣдствіе чего, Губернское Правленіе предпишетъ, чрезъ посредство Уѣздныхъ Начальниковъ, всѣмъ Президентамъ, Бургомистрамъ городовъ и Войтамъ гминъ, дабы они надлежащія вѣдомости о вновь открываемыхъ фабрикахъ и мануфактурахъ, вмѣстѣ съ знаками для клейменія имѣющихъ выдѣлываться на нихъ издѣлій, представляли по принадлежности, безъ малѣйшей остановки, подъ опасеніемъ за неисполненіе сего строгой отвѣтственности; Губернское же Правленіе, съ своей стороны, обязано разсматривать эти вѣдомости и, исправивъ замѣченныя въ нихъ недостатки и упущенія, согласно предписаннымъ правиламъ, представлять немедленно въ трехъ экземплярахъ въ Правительственную Коммисію.

Объ исполненіи сего донести Коммисіи.

Варшава, 5 (17) Іюня 1852 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
Генералъ-Лейтенантъ (подписано) *Викинскій.*

№ 5886/25332.

---

lub obierają takież same znaki, jakich używają inni fabrykanci, albo które właściwe są tylko zakładom fabrycznym rządowym.

Gdy z tych powodów podobni przedsiębiercy narażeni bywają na straty, ponieważ sprostowanie powyższych, lub innych jakich dopuszczonych w téj mierze niedokładności, pociąga za sobą zwłokę w puszczeniu wyrobów w obieg handlowy; Kommissya Rządowa przeto powodowana takiemi okolicznościami i zwracając na nie uwagę Rządu Gubernialnego, wzywa go, aby przy udzielaniu konsensu, czyli pozwolenia na zaprowadzenie jakiegobądź zakładu fabrycznego, lub rękodzielnego, zaraz żądał przedstawienia sobie znaku obranego do cechowania wyrobów, i znak takowy dla wiadomości i uznania Kommissyi Rządowéj nadsyłał, a to wcześnie, przed puszczeniem zakładu w ruch fabryczny, nie dopiero wtenczas, kiedy też wyroby wejdą już w handel.

W skutku tego Rząd Gubernialny zaleci, za pośrednictwem Naczelników Powiatowych, wszystkim Prezydentom i Burmistrzom miast, oraz Wójtom gmin, ażeby wykazy zakładających się fabryk lub rękodzielni, wraz z obranemi do cechowania wyrobów, z nich wychodzić mających, znakami, pod odpowiedzialnością, jak najśpieszniéj, gdzie wypada przedstawiali, które Rząd Gubernialny z swojéj strony rozpatrzy, znalezione niedokładności, wedle obowiązujących przepisów sprostuje, i takowe niebawnie w trzech exemplarzach Kommissyi Rządowéj przedstawiać będzie.

Rapport o wykonaniu niniejszego zastrzega.

Warszawa, d. 5 (17) Czerwca 1852 r.

Prezydujący Dyrektor Główny,
Generał-Lejtenant (podpisano) *Wikiński.*

№ 5886/25332.

N° 27.

Распоряженіе о представленіи вѣдомостей о вновь открываемыхъ фабрикахъ и мануфактурахъ въ шести экземплярахъ и объ отпечатываніи помѣщаемыхъ въ нихъ фабричныхъ знаковъ тушью или типографскими чернилами.

(2 (14) Мая 1855 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Таможенное Отдѣленіе при Канцеляріи Намѣстника въ Царствѣ, отношеніемъ отъ 13 (25) Мая сего года, проситъ: чтобы вѣдомости о вновь открываемыхъ фабрикахъ и мануфактурахъ были доставляемы въ оное Отдѣленіе не въ четырехъ, какъ донынѣ, а въ пяти экземплярахъ.

Почему Правительственная Коммисія, ссылаясь на предписаніе свое отъ 18 (30) Декабря 1853 года, № $^{12366}/_{55243}$, предлагаетъ Губернскому Правленію — на будущее время представлять въ оную упомянутыя вѣдомости въ шести экземплярахъ; помѣщаемые же на нихъ фабричные знаки отпечатывать не на сургучѣ, какъ легко осыпающемся, а тушью или типографскими чернилами, какъ сказано въ вышеприведенномъ предписаніи.

Во всемъ прочемъ относящемся до составленія означенныхъ вѣдомостей, Губернское Правленіе обязано руководствоваться правилами, которыя нѣсколькократными уже предписаніями были преподаны къ исполненію.

Варшава, 2 (14) Мая 1855 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Брулевичъ.*

№ $^{4728}/_{19466}$.

N° 27.

Rozporządzenie, iż wykazy nowo zakładanych fabryk i rękodzielni mają być przedstawiane w sześciu exemplarzach, a domieszczane na nich znaki fabryczne tuszem lub farbą drukarską wyciskane być mają.

(d. 2 (14) Maja 1855 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wydział Celny przy Kancellaryi Księcia Namiestnika Królestwa odezwą z dnia 13 (25) Maja r. b. zażądał dostarczania mu wykazów nowo-zakładanych fabryk i rękodzielni, już nie w czterech, jak to dotąd miało miejsce, ale w pięciu exemplarzach.

W powołaniu się zatém na reskrypt swój z dnia 18 (30) Grudnia 1853 roku № $^{12366}/_{55243}$, Kommissya Rządowa wzywa Rząd Gubernialny, iżby odtąd przedstawiał jéj pomienione wykazy w sześciu exemplarzach, jak nie mniéj, aby domieszczane na wykazach znaki fabryczne, czyli cechy, zamiast na laku, jako łatwo wykruszającym się, tuszem lub farbą drukarską wyciskane były, jak to tymże reskryptem już miał sobie poleconém.

W innych szczegółach układu rzeczonych wykazów dotyczących, zastosuje się Rząd Gubernialny do rozporządzeń tyle razy ponawianych.

Warszawa, d. 2 (14) Maja 1855 r.

Dyrektor Wydziału, Tajny Radca,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{4728}/_{19466}$.

N° 28.

Распоряженіе о помѣщеніи на знакахъ, избираемыхъ для клейменія фабричныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, кромѣ другихъ подробностей, еще эмблемъ.

(15 (27) Сентября 1855 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

На основаніи 3-ей статьи инструкціи, изданной бывшею Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи 7 Марта 1823 года, каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ обязанъ избрать постоянное клеймо, коимъ долженъ означать свои издѣлія.

Клейма эти, согласно 5-ой статьѣ помянутой инструкціи, должны непремѣнно заключать въ себѣ: имя и фамилію фабриканта, мануфактуриста или ремесленника, названіе мѣста, гдѣ онъ производитъ свои издѣлія, а буде это окажется возможнымъ — выставлять на каждомъ издѣліи текущій номеръ по порядку изготовленія онаго.

Сверхъ того, издѣлія, на коихъ рѣшительно невозможно помѣстить всѣхъ этихъ подробностей, должны быть снабжаемы такими особыми знаками, по которымъ можно было бы различить издѣліе извѣстной фабрики или фабриканта отъ другихъ того же рода издѣлій.

По точному смыслу приведенныхъ выше правилъ, оставленныхъ въ своей силѣ на основаніи предписанія отъ 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11379}/_{53046}$, не смотря на снятіе таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ,—фабричный знакъ или клеймо, коимъ, согласно предписанію отъ 12 Іюля 1823 года, за

N° 28.

Rozporządzenie, iż na znakach obieranych do cechowania wyrobów fabrycznych i rękodzielniczych, zamieszczaném być ma, oprócz innych szczegółów, także i godło.

(d. 15 (27) Września 1855 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych i Magistratu miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Podług artykułu 3-go instrukcyi, przez b. Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi w dniu 7 Marca 1823 roku wydanej, każdy fabrykant, rękodzielnik lub rzemieślnik obowiązany jest obrać sobie stałą cechę, którą wyroby swe oznaczać winien.

Cechy te, stosownie do artykułu 5-go pomienionej instrukcyi, mają zawierać w sobie koniecznie imię i nazwisko fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika, niemniej miejsce, w którém fabrykata swe wyrabia,— oraz tam gdzie to być może, na każdym wyrobie numer bieżący onego, podług właściwéj kolei wyrobu.

Nadto zaś wyrobki, na których w żaden sposób nie mogłyby być dane wszystkie te znaki, powinny być takiemi właściwemi znakami opatrzone, aby wyrobek jednéj fabryki lub fabrykanta, od drugich można odróżnić.

Z ducha i saméj litery tych przepisów, pozostawionych w swéj mocy reskryptem z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku N. $^{11379}/_{53046}$, pomimo zniesienia linii celnej między Cesarstwem a Królestwem, wynika: że znak, czyli cecha, którym, stosownie do reskryptu z dnia 12 Lipca 1823 r. N. $^{188}/_{1622}$, w rozwinięciu

№ 188/1622, послѣдовавшему въ дополненіе къ инструкціи 7 Марта 1823 года, должны быть снабжаемы всякія туземныя произведенія, изготовляемыя, какъ для внутренняго, такъ и для внѣшняго потребленія,—предназначенъ именно для различія издѣлій разныхъ фабрикантовъ, мануфактуристовъ или ремесленниковъ, и поэтому долженъ заключаться въ извѣстной, избранной ими эмблемѣ, особенной для каждой фабрики, мануфактуры или мастерской, и, кромѣ того, заключать въ себѣ имя и фамилію производителя и названіе мѣста, въ коемъ находится его заведеніе.

Между тѣмъ, изъ поступающихъ въ Правительственную Коммисію, согласно предписанію отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1847 г., за № 3097/15867, представленій Губернскаго Правленія (Магистрата) объ утвержденіи помянутыхъ клеймъ или фабричныхъ знаковъ до выдачи консенсовъ на содержаніе фабрикъ, мануфактуръ и мастерскихъ, оказывается, что на нѣкоторыхъ изъ этихъ знаковъ недостаетъ эмблемы.

Поэтому Правительственная Коммисія постановила предписать Губернскому Правленію (Магистрату), дабы онъ предварялъ лицъ, ходатайствующихъ о выдачѣ консенсовъ на содержаніе фабрикъ, мануфактуръ или мастерскихъ, что на знакахъ избираемыхъ ими для клейменія издѣлій, кромѣ собственнаго имени и фамиліи, или первоначальныхъ только буквъ, гдѣ окажется невозможнымъ помѣстить эти имена и фамиліи въ цѣлости, а также названія мѣста производства, они должны помѣщать еще собственную эмблему, сообразную сколь возможно съ родомъ ихъ издѣлій и несходственную съ эмблемами, употребляемыми иными того же рода производителями.

Варшава, 15 (27) Сентября 1855 года.

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Брулевичъ.*

№ 8728/37168.

---

instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 wydanego, wszelkie wyrobki krajowe, czy to na konsumcyę wewnętrzną, czyteż zewnętrzną przeznaczone, zaopatrzone być powinny, jako mający na celu odróżnienie wyrobków respective fabrykantów, rękodzielników, lub rzemieślników, ma się zawierać w pewnym obranym przez nich godle, innym dla każdéj fabryki, rękodzielni, lub zakładu rzemieślniczego, i że niezależnie od wspomnionego godła, znak zawierać jeszcze winien imię i nazwisko producenta, tudzież nazwę miejsca jego zakładu.

Gdy jednak z przedstawień, czynionych przez Rząd Gubernialny, (Magistrat), do Kommissyi Rządowej w myśl reskryptu z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1847 roku N. 3097/15867, o zatwierdzenie pomienionych cech i znaków fabrycznych przed udzieleniem konsensów na prowadzenie fabryki, rękodzielni, lub rzemiosła, dostrzegać się daje brak wspomnionych wyżéj godeł; przeto Kommissya Rządowa postanowiła polecić Rządowi Gubernialnemu (Magistratowi), iżby starających się o konsensa na prowadzenie fabryki, rękodzielni, lub rzemiosła, informował, aby na znakach obieranych do cechowania swoich wyrobów, oprócz imienia i nazwiska swego, lub pierwszych liter takowych, gdzie te imiona i nazwiska w całkowitości pomieścić się nie dadzą, oraz miejsca produkcyi, zamieszczali także godło, o ile można, zastosowane do natury ich wyrobu, i różne od używanych już przez tego samego rodzaju producentów.

Rapport o spełnieniu niniejszego zastrzega.

Warszawa, d. 15 (27) Września 1855 r.

Dyrektor Wydziału, Tajny Radca,
(podpisano) *Brujewicz.*

№ 8728/37168.

N° 29.

Правила о порядкѣ избранія фабричныхъ клеймъ или знаковъ, ихъ утвержденія и представленія вѣдомостей о фабрикахъ.

(17 (29) Сентября 1858 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Инструкція, изданная 7 Марта 1823 года, на основаніи повелѣнія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 26 Ноября 1822 года, относительно клейменія внутреннихъ произведеній, заключаетъ въ себѣ, между прочимъ, слѣдующія правила.

По статьѣ 3-ей, каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, производящій свои издѣлія, какъ изъ заграничныхъ, такъ и изъ туземныхъ сырыхъ продуктовъ, обязанъ избрать особое собственное клеймо, или знакъ, для означенія своихъ издѣлій, каковой знакъ долженъ представить, чрезъ посредство мѣстнаго начальства и уѣзднаго Начальника, въ Губернское Правленіе для записки въ контрольную книгу, вмѣстѣ съ надлежащею декларацією въ трехъ экземплярахъ.

Клеймо это, или знакъ, не можетъ быть перемѣняемо, хотябы ради самыхъ важныхъ причинъ, безъ вѣдома Губернскаго Правленія, которое доноситъ о семъ своевременно Правительственной Коммисіи.

По статьѣ 4-ой, учреждающій вновь фабрику, мануфактуру или ремесленную мастерскую, обязанъ равнымъ образомъ избрать таковое же клеймо и представить въ Губернское Правленіе вышесказаннымъ порядкомъ. При перемѣнѣ мѣстопребыванія въ предѣлахъ Царства, долженъ о семъ донести Губернскому Правленію, чрезъ посредство мѣстнаго начальства и Уѣзднаго Начальника.

N° 29.

Przepisy o obieraniu cech czyli znaków fabrycznych, ich zatwierdzaniu i układaniu wykazów fabrycznych.

(d. 17 (29) Września 1858 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Instrukcya z dnia 7 Marca 1823 roku na mocy polecenia Księcia Namiestnika Królewskiego daty 26 Listopada 1822 roku wydana, względem cechowania wyrobów krajowych, obejmuje, między innemi, następujące przepisy:

W artykule 3-im, każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, fabrykata, bądź z obcych, bądź z surowych krajowych produktów wyrabiający, obowiązany jest obrać sobie stałą cechę, czyli znak, którym wyroby swe oznaczać winien, i który, za pośrednictwem Władzy miejscowéj i właściwego Naczelnika Powiatu, Rządowi Gubernialnemu, z stosowną deklaracyą, w trzech exemplarzach spisaną, dla zanotowania w kontrolli, przedstawić winien.

Cechy téj, czyli znaku, chociażby dla najważniejszych przyczyn, zmieniać nie może, bez wiedzy Rządu Gubernialnego, który o tém w swoim czasie Kommissyi Rządowéj doniesie.

W artykule 4-m, nową zakładający fabrykę, rękodzielnię, lub warsztat rzemieślniczy, obowiązany jest również takową cechę obrać i Rządowi Gubernialnemu w sposobie wyżéj przepisanym przedstawić. Podobnież, zmieniając w kraju siedlisko, za pośrednictwem Władzy miejscowéj i Naczelnika Powiatu, Rządowi Gubernialnemu donieść o tém winien.

По статьѣ 5-ой, клейма этого рода должны заключать въ себѣ непремѣнно: имя и фамилію фабриканта, мануфактуриста или ремесленника, названіе мѣста, въ коемъ производитъ свои издѣлія, а также на каждомъ издѣліи, гдѣ это окажется возможнымъ, текущій номеръ по порядку выдѣлки онаго.

Сверхъ того, издѣлія, которыхъ никакимъ образомъ не возможно означить всѣми этими знаками, должны быть снабжены такими знаками, по коимъ издѣлія одной фабрики или фабриканта можно было бы различить отъ подобныхъ издѣлій другихъ фабрикъ.

Металлы, металлическія издѣлія, кожи, кожевенныя, бумажныя и другія произведенія, которыя могутъ быть клеймены безъ поврежденія, должны быть снабжены клеймомъ или инымъ знакомъ фабриканта.

Правило это не распространяется на издѣлія, на коихъ никакихъ знаковъ положить невозможно, каковы суть стекло и т. п.

По статьѣ 6-ой, изложены правила относящіяся собственно до шерстяныхъ издѣлій и опредѣляющія особый порядокъ клейменія оныхъ.

Въ дополненіе къ помянутой инструкціи были изданы нижеслѣдующія распоряженія:

отъ 7 Марта 1823 года, за № 133, съ приложеніемъ формъ, по коимъ должны быть представляемы вѣдомости о фабрикахъ, мануфактурахъ и мастерскихъ вмѣстѣ съ избранными для нихъ клеймами;

отъ 24 Декабря 1823 года, за № $^{134}/_{342}$, коимъ предписано снабжать обыкновенными оттисками бумагу всѣхъ сортовъ, выдѣлываемую на здѣшнихъ фабрикахъ;

отъ 26 Марта (7 Апрѣля) 1847 года, за № $^{3091}/_{15867}$, дабы клейма и фабричные знаки были представляемы въ Правительственную Коммисію для свѣдѣнія и утвержденія, ранѣе выдачи административныхъ консенсовъ на содержаніе фабрикъ, мануфактуръ и мастерскихъ; и

W artykule 5-m, cechy te mają zawierać w sobie koniecznie: imię i nazwisko fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika, niemniéj miejsce, w którém fabrykata swe wyrabia, oraz tam gdzie to być może, na każdym wyrobie numer bieżący, według właściwéj kolei onego.

Nadto zaś, wyrobki, na których w żaden sposób nie mogłyby być dane wszystkie te znaki, powinny być takiemi znakami opatrzone, aby wyrobek jednéj fabryki lub fabrykanta, od drugich można odróżnić.

Kruszce, wyrobki kruszcowe, skóry, wyrobki skórzane, papierowe i wszystkie inne, mogące być znaczone bez uszkodzenia, piętnem lub znakiem fabrykanta winny być opatrzone.

To nie rozciąga się do wyrobków, na których żaden znak da nym być nie może, jakoto szkło i t. p.

W artykule 6-m, wyszczególnione są przepisy jedynie co do wyrobów wełnianych, wskazujące odrębny onych sposób cechowania.

Wrozwinięciu instrukcyi rzeczonéj, wydane zostały następujące rozporządzenia:

z dnia 7 Marca 1823 roku № 133, przy którém przesłane zostały wzory do przedstawiania według nich, wykazów fabryk, rękodzielni i warsztatów rzemieślniczych, wraz z obranémi przez takowe cechami;

z dnia 24 Grudnia 1823 roku № $^{134}/_{342}$, ażeby wszelkie gatunki papieru, w fabrykach krajowych wyrabianego, znakami wodnemi były opatrywane;

z dnia 26 Marca (7 Kwietnia) 1847 roku № $^{3091}/_{15867}$, ażeby cechy i znaki fabryczne, przed udzielaniem konsensów administracyjnych na prowadzenie fabryki, rękodzielni, lub rzemiosła, do wiadomości i uznania Kommissyi Rządowéj przedstawiane były,

отъ 28 Января (9 Февраля) 1848 года, за № $^{12872}/_{61013}$, чтобы частные желѣзодѣлательные заводы, для различія ихъ издѣлій отъ издѣлій казенныхъ заводовъ, не употребляли на своихъ знакахъ изображенія короны и подъ нею двухъ молотковъ, сложенныхъ крестообразно.

Въ инструкціи же, изданной Правительственною Коммисіею и утвержденной Совѣтомъ Управленія 2 (14) Мая 1850 года, объяснено, какого именно рода и величины клейма и въ какихъ мѣстахъ должны быть налагаемы на обязательныхъ въ Царствѣ русскихъ мѣрахъ и вѣсахъ(*).

Правила эти, не взирая на снятіе таможенной линіи между Имперіею и Царствомъ, оставлены въ своей силѣ, на основаніи предписанія отъ 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11379}/_{53048}$, утвержденнаго постановленіемъ Совѣта Управленія, состоявшимся 29 Декабря (10 Января) 1850/1 года, за № 19,189.

Затѣмъ, въ дополненіе помянутыхъ правилъ, Высочайше утвержденнымъ 10 (22) Апрѣля 1851 года Уставомъ о введеніи въ Царствѣ Пробирныхъ Палатокъ для испытанія золота и серебра, находящагося въ продажѣ, а именно въ статьяхъ 8 и 70-ой, указано: какимъ именно частнымъ штемпелемъ должны клеймиться издѣлія изъ золота и серебра, и издѣлія, выдѣлываемыя на подобіе оныхъ изъ металлическаго состава. Къ этому Уставу относится постановленіе Совѣта Управленія отъ 12 (24) Августа 1855 года, коимъ указанъ порядокъ клейменія гальванизированныхъ издѣлій. Сверхъ того, относительно другихъ фабричныхъ издѣлій, Правительственною Коммисіею предписано:

отъ 5 (17) Іюня 1852 года, за № $^{5886}/_{25332}$, дабы никто изъ фабрикантовъ, мануфактуристовъ или ремесленниковъ не выпускалъ своихъ издѣлій ни для мѣстной продажи, ни для дальнѣйшаго торговаго обращенія, безъ означенія оныхъ утвержденнымъ Правительственною Коммисіею клеймомъ;

(*) Инструкція эта, будетъ помѣщена въ Торговомъ Уставѣ.

z dnia 28 Stycznia (9 Lutego) 1848 roku № $^{12872}/_{61013}$, aby fabryki żelazne prywatne, dla odróżnienia swoich wyrobów od wyrobów takichże fabryk rządowych, nie używały na znakach ich zakładów korony, a pod nią dwóch młotków na krzyż złożonych.

Instrukcyą zaś przez Kommissyę Rządową ułożoną, a przez Radę Administracyjną pod dniem 2 (14) Maja 1850 roku zatwierdzoną, wskazano: rodzaj cech, ich wielkość, oraz gdzie mają być zamieszczane na miarach i wagach rossyjskich w Królestwie obowiązujących. (*)

Przepisy te, pomimo zniesienia linii celnéj między Cesarstwem a Królestwem, reskryptem z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11379}/_{53048}$, przez decyzyę Rady Administracyjnej Królestw dnia 29 Grudnia (10) Stycznia 1850/1 roku № 19,189 zatwierdzonym, w swéj mocy obowiązującéj utrzymane zostały.

Następnie w uzupełnieniu pomienionych przepisów, Ustawą o zaprowadzeniu w Królestwie Probierni do probowania złota i srebra w handlu będącego, Najwyżej pod dniem 10 (22) Kwietnia 1851 roku potwierdzoną, wskazano w artykule 8 i 70, jakim stemplem prywatnym cechować winni swoje wyroby fabrykanci wyrobów ze złota i srebra, oraz z mięszanin kruszcowych, takowe naśladujących. Do Ustawy téj odnosi się postanowienie Rady Administracyjnéj z dnia 12 (24) Sierpnia 1855 roku, wskazujące sposób cechowania wyrobów galwanizowanych, a nadto przez Kommissyę Rządową co do innych fabrykatów poleconém zostało:

pod dniem 5 (17) Czerwca 1852 roku № $^{5886}/_{25332}$, aby bez zatwierdzonéj przez Kommissyę Rządową cechy, żaden fabrykant rękodzielnik, lub rzemieślnik, wyrobów swoich, ani na konsumcyę miejscową, ani w dalszy obieg handlowy nie wypuszczał;

(*) Instrukcya ta znajdzie pomieszczenie w Ustawie handlowéj.

отъ 15 (27) Августа 1852 года, за № $^{8236}/_{36123}$, дабы фабриканты, мануфактуристы или ремесленники не позволяли себѣ налагать на свои издѣлія заграничныхъ знаковъ и ярлыковъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности по уголовнымъ законамъ, и дабы они означали тѣ издѣлія однимъ лишь собственнымъ клеймомъ, утвержденнымъ Правительственною Коммисіею, а не другими какими либо знаками;

отъ 2 (14) Мая 1855 года, за № $^{4728}/_{19466}$, чтобы вѣдомости о фабрикахъ, были представляемы въ шести экземплярахъ; помѣщаемые же на нихъ знаки или клейма были бы отпечатываемы не на сургучѣ, какъ легко осыпающемся, а тушью или типографскими чернилами, и

отъ 15 (27) Сентября 1855 года, за № $^{8728}/_{37168}$, чтобы фабриканты, мануфактуристы или ремесленники, на изготовляемыхъ ими для оклейменія собственныхъ издѣлій знакахъ, кромѣ своего имени и фамиліи, или начальныхъ буквъ ихъ, и мѣста производства, помѣщали еще эмблему, сколь возможно соотвѣтствующую роду издѣлій и несходственную съ эмблемами, употребляемыми иными того же рода фабрикантами.

Такъ какъ изъ рапортовъ Губернскаго Правленія и донесеній Таможенныхъ учрежденій оказывается, что приведенныя выше правила не исполняются съ тою точностію, какая требуется въ семъ важномъ дѣлѣ,—по каковой причинѣ присутственныя мѣста вовлечены въ излишнюю переписку,—промышленники же претерпѣваютъ убытки и встрѣчаютъ затрудненія, по случаю остановки въ свободномъ обращеніи ихъ издѣлій; то Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, имѣя все это въ виду и желая дать фабричнымъ знакамъ вообще нѣкоторую явность, а вмѣстѣ съ тѣмъ предохранить владѣльцевъ фабрикъ отъ ущерба, въ случаѣ поддѣлки таковыхъ клеймъ, постановила: не прекращая дѣйствія приведенныхъ выше правилъ, издать, для однообразія въ дѣлопроизводствѣ по настоящему предмету, нижеслѣдующія дополнительныя распоряженія:

pod dniem 15 (27) Sierpnia 1852 roku № $^{8236}/_{36123}$, ażeby fabrykanci, rękodzielnicy, lub rzemieślnicy, nie ważyli się używać do swoich wyrobów znaków i etykiet zagranicznych, pod odpowiedzialnością prawem karném oznaczoną, i ażeby nie inną, tylko stale przez siebie obraną, a przez Kommissyę Rządową zatwierdzoną cechą fabryczną, wyroby swoje oznaczali;

pod dniem 2 (14) Maja 1855 roku № $^{4728}/_{19466}$, aby wykazy fabryczne przedstawiane były w sześciu exemplarzach; domieszczane zaś na nich znaki, czyli cechy, iżby zamiast na laku, jako łatwo wykruszającym się, wyciskane były tuszem, lub farbą drukarską;

pod dniem 15 (27) Września 1855 roku № $^{8728}/_{37168}$, aby fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, na znakach obieranych do cechowania swoich wyrobów, oprócz imienia i nazwiska swego, lub pierwszych liter takowych, oraz miejsca produkcyi, zamieszczał także godło, o ile można, zastosowane do natury wyrobu i różne do używanych przez tego samego rodzaju fabrykantów.

Ponieważ z składanych przez Rząd Gubernialny rapportów, oraz doniesień Władz celnych widzieć się daje, że powyżéj przytoczone przepisy, nie są z należytą ścisłością, tak jak to ważność przedmiotu mieć chce, wykonywane, z jakiego powodu, Władze na bezpotrzebne korrespondencye, a przemysłowcy, na utrudzenia i straty, przez zatamowanie swobodnego obiegu ich wyrobów, bywają narażani; przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, tak z powyższych względów, jakoteż w celu nadania pewnéj jawności cechom fabrycznym i zasłonienia ich właścicieli od szkód, z naśladowania onych wyniknąć mogących, postanowiła, obok utrzymania w swéj mocy powołanych przepisów, wydać dla ujednostajnienia działań w téj mierze Władz właściwych, następujące dodatkowe rozporządzenie:

1) Каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ, до приведенія въ движеніе своего заведенія, обращаясь къ подлежащему начальству о выдачѣ на открытіе онаго административнаго консенса, обязанъ въ то же время представить сему начальству избранное имъ клеймо, или собственный знакъ, коимъ долженъ будетъ означать свои издѣлія, предназначенныя, какъ для мѣстнаго потребленія, такъ и для дальнѣйшей продажи.

Клеймо это представляется въ рисункѣ, гравюрѣ или оттискѣ на листѣ простой бумаги обыкновеннаго формата и непременно должно заключать въ себѣ:

a) имя и фамилію производителя или ихъ первоначальныя буквы,
b) родъ фабрики, мануфактуры или ремесла,
c) названіе мѣста, гдѣ существуетъ заведеніе,
d) эмблему, соотвѣтствующую роду издѣлій и отличающуюся отъ употребляемыхъ прочими того же рода производителями.

На томъ же листѣ помѣщается вверху соотвѣтственная надпись, съ объясненіемъ, кѣмъ представлено клеймо, какъ напр.: клеймо фабриканта N изъ города N, а пониже самаго клейма— подробное описаніе онаго.

2) Избранное такимъ порядкомъ клеймо или знакъ, представляется въ двухъ экземплярахъ, по начальству, на усмотрѣніе и утвержденіе Правительственной Коммисіи, которая, если съ своей стороны не находитъ никакихъ неудобствъ въ употребленіи знака, обращаетъ одинъ экземпляръ онаго въ Губернское Правленіе; затѣмъ, если къ выдачѣ просимаго консенса, не встрѣчается другихъ какихъ либо препятствій, то проситель извѣщается обо всемъ этомъ посредствомъ того же начальства, къ которому обращался первоначально съ прошеніемъ; прежде однако вручения ему консенса, онъ долженъ быть вызванъ для составленія декларацiоннаго протокола.

Протоколъ этотъ составляется по прилагаемой у сего формѣ, прямо въ особой, заготовленной на сей предметъ изъ простой

1) Każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik, przed puszczeniem w bieg zakładu, zaraz przy żądaniu konsensu administracyjnego, na prowadzenie takowego, winien złożyć Władzy, do której się z żądaniem swém zgłosi, obraną przez siebie stałą cechę, czyli znak, którym wyroby swoje, czy to na konsumcyę miejscową, czyteż na dalszy handel przeznaczone, oznaczać będzie obowiązany.

Cecha ta ma być przedstawioną w rysunku, sztychu; lub odcisku na papierze prostym, zwyczajnego formatu, i koniecznie zawierać:

a) imię i nazwisko producenta, lub pierwsze litery takowych;
b) rodzaj prowadzonéj fabryki, rękodzielni, lub rzemiosła;
c) miejsce istnienia zakładu;
d) godło zastosowane do natury wyrobu, i różne od używanych przez tego samego rodzaju producentów.

Na tymże papierze ma być wypisany u góry odpowiedni nagłówek, oznaczający: przez kogo cecha została złożona, jak np: cecha fabrykanta N. N., z miasta N. a poniżéj saméj cechy, domieszczony szczegółowy opis onéj.

2) Tak obrana cecha, czyli znak, przedstawiony być winien w dwóch exemplarzach, koleją Władz, do uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj, która, skoro nie znajdzie nic ze swéj strony przeciwko używaniu onego, jeden exemplarz zwróci Rządowi Gubernialnemu, a nadto, jeżeli z innych jakowych powodów nie zajdą przeszkody w udzieleniu podającemu proszonego konsensu, tenże winien być o tém przez Władzę, do któréj zgłosił się o konsens, uwiadomiony, i przed doręczeniem mu takowego, zawezwany do protokółu deklaracyjnego.

W protokóle, który podług przesyłającego się tu wzoru, ma być spisywany, w oddzielnéj księdze, na ten cel z papieru

бумаги книгѣ, переномерованной, опечатанной и помѣченной по листамъ мѣстнымъ административно-полицейскимъ начальствомъ; въ немъ, кромѣ названія мѣста, гдѣ составляется, года, мѣсяца и числа, должно помѣстить:

текущій номеръ протокола,

имя и фамилію фабриканта, мануфактуриста или ремесленника, а также родъ производимыхъ имъ издѣлій,

оттискъ на металлѣ, либо тушью или типографскими чернилами, избраннаго и Правительственною Коммисіею утвержденнаго знака,

подробное описаніе таковаго знака, съ объясненіемъ: будетъ ли прикладываемъ къ самому издѣлію, или же къ ящикамъ или пачкамъ и будетъ ли вытискаемъ насухо, сургучомъ, тушью или типографскими чернилами, или же въ родѣ пломбы на свинцѣ или другомъ металлѣ,

декларацію просителя въ томъ:

что, кромѣ упомянутаго, постоянно принятаго имъ и Правительственною Коммисіею утвержденнаго знака, никакимъ другимъ клеймомъ, здѣшнихъ или иностранныхъ, сего рода фабрикантовъ издѣлій своихъ означать не будетъ, въ противномъ случаѣ подвергается личной отвѣтственности и вознагражденію убытковъ, по законамъ здѣшняго края,

что, если потребуется замѣнить упомянутый знакъ другимъ, вслѣдствіе ли перемѣны мѣста жительства, или по другой какой либо причинѣ, то онъ донесетъ объ этомъ мѣстному начальству и таковаго измѣненнаго знака не будетъ прикладывать къ своимъ издѣліямъ до тѣхъ поръ, пока не послѣдуетъ утвержденіе онаго Правительственною Коммисіею.

3) Въ случаѣ намѣренія фабриканта, мануфактуриста или ремесленника перемѣнить свой знакъ, слѣдуетъ поступать тѣмъ же порядкомъ, какой предписанъ относительно знаковъ, избранныхъ для вновь открываемыхъ фабрикъ, мануфактуръ или ремесленныхъ мастерскихъ.

prostego uformowanéj, policzbowanéj, opieczętowanéj i oparafowanéj przez właściwą Władzę miejscową administracyjno-policyjną, oprócz miejsca, dnia, miesiąca i roku sporządzenia onego, winny być zamieszczone:

numer bieżący protokółu,

imię i nazwisko fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika, oraz rodzaj produkcyi,

wycisk na metalu, lub tuszem albo farbą drukarską, obranego a przez Kommissyę Rządową zatwierdzonego znaku,

szczegółowy opis takowego znaku, z objaśnieniem: czy będzie przykładany do samego wyrobu, czyteż do pak lub paczek z takowym, tudzież, czy będzie wyciskany na sucho, czy też lakiem, tuszem lub farbą drukarską, albo li też w rodzaju plombki na ołowiu, lub innym metalu,

deklaracya interessenta w tém:

że prócz powyższéj stale przyjętéj i przez Kommissyę Rządową zatwierdzonéj cechy, żadną inną, czy to krajowych, czy to zagranicznych tego samego rodzaju producentów, wyrobów swoich oznaczać nie będzie, pod odpowiedzialnością osobistą i majątkową, prawami krajowemi oznaczoną, i

że wrazie zmiany pomienionéj cechy, czy to w skutek przeniesienia się w inne miejsce na zamieszkanie, czyteż z jakiego innego powodu, doniesie o tém Władzy właściwéj i tak zmienionego znaku używać do swych wyrobów nie będzie dopóty, dopóki zatwierdzonym nie zostanie przez Kommissyę Rządową.

3) Wrazie zamierzonéj przez fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika zmiany posiadanéj już cechy, taki sam ma być zachowany sposób postępowania, jak przy obieraniu nowego znaku, przez zakładającą się nową fabrykę, rękodzielnię, lub warsztat rzemieślniczy.

4) Съ упомянутаго во 2-мъ пунктѣ протокола, мѣстное начальство списываетъ, въ четырехъ экземплярахъ, засвидѣтельствованныя копіи, изъ коихъ одну вручаетъ просителю, прочія же представляетъ по начальству: Уѣздному Начальнику, въ Губернское Правленіе и Правительственную Коммисію, для храненія по одному экземпляру при дѣлахъ каждаго изъ этихъ мѣстъ.

Протоколы эти подшиваются въ особое дѣло, въ томъ порядкѣ, въ какомъ поступаютъ; въ Губернскомъ же Правленіи съ раздѣленіемъ по уѣздамъ. Сверхъ того, по Губернскому Правленію ведется для записки таковыхъ протоколовъ особая контрольная книга, съ отмѣтками по оной: когда и за какимъ номеромъ послѣдовало утвержденіе клейма Правительственною Коммисіею, а равно, когда и кѣмъ именно выданъ соотвѣтствующій консенсъ.

5) На основаніи таковаго протокола и свѣдѣній, собранныхъ на мѣстѣ существованія заведенія, мѣстное начальство составляетъ въ девяти экземплярахъ фабричныя вѣдомости, съ помѣщеніемъ на нихъ надлежащихъ фабричныхъ знаковъ, по формѣ, приложенной къ предписанію отъ 7 Марта 1823 года, за № 133, и при семъ вновь препровождаемой.

Изъ этого числа, одинъ экземпляръ оставляется при дѣлахъ того мѣста, которое составляетъ вѣдомости, одинъ отсылается Уѣздному Начальнику, прочіе же семь экземпляровъ доставляются посредствомъ того же Начальника въ Губернское Правленіе, для представленія шести изъ нихъ въ Правительственную Коммисію.

Фабричныя вѣдомости представляются вмѣстѣ съ декларационными протоколами и тѣ изъ нихъ, которыя предназначены для Уѣзднаго Начальника и Губернскаго Правленія, подшиваются къ дѣламъ ихъ совокупно съ этими протоколами.

Въ заключеніе, Правительственная Коммисія не излишнимъ считаетъ прописать здѣсь статьи Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ, относящіяся до настоящаго предмета и именно:

4) Z protokółu pod punktem drugim wspomnionego, winny być przez Władzę miejscową sporządzone i należycie poświadczone opisy w czterech exemplarzach, z których jeden ma być doręczony interessentowi, a trzy przedstawione koleją Władz Naczelnikowi Powiatu, Rządowi Gubernialnemu i Kommissyi Rządowéj, dla zachowania po jednym z nich w aktach każdéj z tych Władz.

Protokóły te mają być utrzymywane w oddzielnych aktach koleją ich przychodzenia, w Rządzie Gubernialnym Powiatami; przez tę ostatnią Władzę ma być nadto zaprowadzona oddzielna ich kontrolla, z domieszczeniem w niéj, pod jaką datą i za jakim numerem cecha przez Kommissyę Rządową zatwierdzoną została, oraz kiedy i przez kogo odpowiedni konsens wydany został.

5) Na zasadzie takowego protokółu, oraz wiadomości na miejscu zakładu zebranych, Władza miejscowa ułoży wykazy fabryczne, z domieszczeniem na nich cech, a to w dziewięciu exemplarzach i wedle wzoru, przy reskrypcie z dnia 7 Marca 1823 roku № 133 dołączonego i tu w kopii przesyłającego się.

Z takowych wykazów, Władza je układająca zachowa jeden w aktach swoich, jeden prześle Naczelnikowi Powiatu, siedm zaś, za pośrednictwem onego, Rządowi Gubernialnemu, dla przedstawienia przezeń sześciu exemplarzy do użytku Kommissyi Rządowéj.

Wykazy fabryczne przesyłane być mają jednocześnie z protokółami deklaracyjnemi, i przeznaczone dla Naczelnika Powiatu i Rządu Gubernialnego mają być łącznie z protokółami deklaracyjnemi w ich aktach zachowane.

Przytém niezbytecznem uznaje Kommissya Rządowa przytoczyć przepisy obowiązującego w Królestwie Kodexu kar głównych i poprawczych, niniejszego przedmiotu dotyczące, a mianowicie:

Статья 876. „Тѣ, которые клеймами или иными знаками для „означенія сорта или доброты извѣстнаго товара, означатъ дру„гой, низшаго сорта или доброты, и тѣ, которые вообще прода„ютъ завѣдомо поддѣльное за настоящее, подвергаются наказа„ніямъ, въ ст. 1160-ой Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и ис„правительныхъ (то есть за кражу) опредѣленнымъ."

Статья 892. „Кто поддѣлаетъ чужіе клейма, или знаки, при„кладываемые съ дозволенія Правительства къ издѣліямъ или про„изведеніямъ мануфактуръ, фабрикъ или заводовъ, тотъ, сверхъ „вознагражденія за причиненные имъ убытки, подвергается: „ссылкѣ на житье въ одну изъ отдаленныхъ губерній, кромѣ „Сибирскихъ, съ заключеніемъ на время отъ трехъ до шести „мѣсяцевъ, или, буде онъ по закону не изъятъ отъ наказаній „тѣлесныхъ, отдачѣ въ рабочій домъ на время отъ шести „мѣсяцевъ до одного года."

Настоящее предписаніе, съ приложенными къ оному формами, Губернское Правленіе обязано передать къ исполненію Уѣзднымъ Начальникамъ, Бургомистрамъ и Войтамъ гминъ въ фабричныхъ селеніяхъ, съ своей же стороны строго наблюдать за точнымъ выполненіемъ онаго, подъ опасеніемъ отвѣтственности за всякое отъ него отступленіе, и, сверхъ того, извѣстить должнымъ порядкомъ частныя лица о всемъ томъ, что до нихъ непосредственно касается.

О мѣрахъ, принятыхъ къ исполненію настоящаго предписанія, ожидается донесенія не позже сорока пяти дней.

Варшава, 17 (29) Сентября 1858 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
Тайный Совѣтникъ (подписано) *Муханов*ъ.

№ 1427/36698.

Artykuł 876. „Ci którzy stemplami lub innemi cechami, do „oznaczania gatunku lub jakości jakiego towaru przeznaczonemi, „inny towar niższego gatunku lub jakości oznaczą, niemniéj „w ogóle ci, którzy świadomie co bądź fałszywego za prawdziwe „sprzedadzą, ulegną karom, w artykule 1,160 Kodexu kar głó„wnych i poprawczych (to jest za kradzież) oznaczonym".

Artykuł 892. „Kto podrobi cudze znaki lub cechy, przy„kładane z upoważnienia Rządu na wyrobach rękodzielni lub fa„bryk, ten oprócz wynagrodzenia zrządzonych przez to strat, „ulegnie: zesłaniu na mieszkanie do jednéj z odległych gubernij, „oprócz Syberyjskich, z zamknięciem od trzech do sześciu miesię„cy, a jeżeli nie jest od kar cielesnych wyłączony, zamknięciu „w domu roboczym od sześciu miesięcy do roku jednego".

Reskrypt niniejszy Rząd Gubernialny, wraz z dołączonemi doń wzorami, prześle do wykonania Naczelnikom Powiatowym, Burmistrzom i Wójtom gmin osad fabrycznych, i sam najściślejszego wypełniania onego pilnować będzie, pod odpowiedzialnością za wszelkie odeń zboczenia, a nadto, poda z niego, drogą właściwą do wiadomości osób interesowanych to, co ich bezpośrednio dotyczé.

Rapport o sposobie spełnienia niniejszego, w dniach czterdziestu pięciu zastrzega.

Warszawa, d. 17 (29) Września 1858 r.

Prezydujący Dyrektor Główny,
Radca Tajny, (podpisano) *Muchanow.*

№ 1427/36698.

Приложеніе 1-ое къ N° 29-му.

A) Форма деклараціоннаго протокола.

Состоялось въ городѣ N, или фабричномъ селеніи N, Уѣзда N, Губерніи N, числа N, мѣсяца N, 186.. года.

Въ присутствіи Магистрата города N или Войта гмины фабричнаго селенія N, явясь лично N, родомъ изъ N, заявилъ, что онъ намѣренъ окончательно поселиться въ здѣшнемъ городѣ или здѣшнемъ фабричномъ селеніи и устроить въ немъ фабрику, или мануфактуру N издѣлій, или завести мастерскую, напр. столярную и т. п.

Въ заведеніи моемъ буду вырабатывать нижеслѣдующіе предметы:

напр. бумажныя издѣлія, какъ-то: ситцы, выбойки и т. п., въ началѣ же я намѣренъ ограничиться заведеніемъ напр. пяти ткацкихъ станковъ съ машинами Жакарда и содержаніемъ напр. шести мастеровыхъ, четырехъ учениковъ, пяти работницъ и т. д.

Такъ какъ, по существующимъ въ здѣшнемъ краѣ правиламъ, а именно по инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года, и послѣднему предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 17 (29) Сентября 1858 г., за № $^{7427}/_{36698}$, каждый фабрикантъ, мануфактуристъ или ремесленникъ долженъ имѣть постоянное клеймо или знакъ, коимъ намѣренъ означать свои издѣлія, то, согласно таковымъ правиламъ, я избралъ постояннымъ клеймомъ для прикладыванія къ моимъ издѣліямъ: напр. печать круглую съ надписью: (или пломбу на свинцѣ или другомъ металлѣ)

(здѣсь прописать всѣ подробности таковаго клейма, какъ-то: имя и фамилію производителя или первоначальныя оныхъ буквы

1-szy Annex do N° 29-go.

A) Wzór do protokółu deklaracyjnego.

Działo się w mieście N, lub osadzie fabrycznéj N, powiecie N, gubernii N, dnia N, miesiąca N, 186.. roku.

Przed Magistratem miasta N, lub Wójtem gminy, osady fabrycznéj N, stanąwszy osobiście N, rodem z N, oświadczył, iż zamierzył ostatecznie osiąść w tutejszém mieście, lub tutejszéj osadzie fabrycznéj i założyć w niém, lub w niej fabrykę lub rękodzielnię wyrobów N, albo warsztat rzemieślniczy np stolarski etc.

W zakładzie moim wyrabiać będę następujące przedmioty:

np: wyroby bawełniane jako to: perkaliki, kartony etc.,

na pierwszy zaś raz ograniczyć się zamierzam na zaprowadzeniu np: pięciu warsztatów tkackich z machinami Żakarda, oraz na utrzymywaniu np: sześciu czeladzi, czterech chłopców, pięciu robotnic etc.

Gdy wedle urządzeń w kraju obowiązujących, a mianowicie instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 roku, oraz wydanego ostatecznie pod dniem 17 (29) Września 1858 roku № $^{7427}/_{36698}$, reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, każdy fabrykant, rękodzielnik, lub rzemieślnik winien posiadać stałą cechę, czyli znak, którym swoje wyroby oznaczać będzie; przeto w zastosowaniu się do takowych przepisów, obrałem za stałą cechę do przykładania do moich wyrobów, np: pieczęć okrągłą z napisem: (lub plombę ołowianą lub z innego metalu)

(tu wymienić wszystkie szczegóły takowéj cechy, a mianowicie: imię i nazwisko producenta, lub pierwsze litery onego,

родъ фабрикаціи, какъ напр. фабрикантъ бумажныхъ издѣлій,— мѣсто существованія заведенія);—эмблема на этой печати, которой оттискъ на семъ помѣщается, есть напр. ножницы и т. д.

Примѣчаніе. Оттискъ сей помѣщается непосредственно подъ этимъ пунктомъ протокола; если же клеймо состоитъ изъ пломбы, то таковая пришивается въ этомъ же мѣстѣ, большія пломбы пришиваются на подкладкѣ изъ картона.

Объясняю при томъ, что таковое клеймо или знакъ будетъ мною прикладываемъ къ самому издѣлію, или къ ящикамъ съ издѣліями на сургучѣ или тушью, типографскими чернилами и т. д., а сверхъ того представляю слѣдующую декларацію:

что кромѣ сказаннаго выше, постоянно принятаго мною и утвержденнаго Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ клейма, никакимъ другимъ принадлежащимъ кому либо, не только изъ здѣшнихъ, но также и изъ иностранныхъ производителей, издѣлій моихъ означать не буду, въ противномъ случаѣ подвергаюсь личной отвѣтственности и вознагражденію убытковъ, по законамъ здѣшняго края;

что въ случаѣ, еслибы мнѣ встрѣтилась необходимость замѣнить таковое клеймо другимъ, вслѣдствіе ли перемѣны мѣста жительства, или по другой какой либо причинѣ, — донесу о семъ немедленно надлежащему начальству, и таковаго измѣненнаго знака до тѣхъ поръ не буду прикладывать къ моимъ издѣліямъ, пока не получу увѣдомленія, объ утвержденіи онаго Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и пока вслѣдствіе сего не представлю начальству установленнаго деклараціоннаго протокола;—и

что въ отношеніи клейменія производимыхъ мною предметовъ, обязываюсь соблюдать со всею точностію не только вышеозначенныя правила, которыя мнѣ прочитаны громко и внятно, но и всякія другія постановленія, какія по сему предмету могутъ быть изданы на будущее время.

rodzaj fabrykacyi, jak np: fabrykant wyrobów bawełnianych, miejsce istnienia zakładu);—godło na téj pieczęci, któréj odcisk na niniejszém zamieszcza się, jest np: nożyce etc.

Uwaga. Odcisk pieczęci zamieszcza się zaraz pod tym punktem protokółu, jeżeli zaś cechę takową stanowić będzie plombka, to ma być ona w tém miejscu przyszyta, większe plombki mają być przyszywane z podłożeniem tektury.

Objaśniając przytém, że cechę takową czyli znak, przykładać będę do samego wyrobu, lub do pak z wyrobami, na laku lub tuszem, farbą drukarską etc., składam następującą deklaracyę:

że oprócz powyższéj, stale przyjętéj, a przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzonéj cechy, żadną inną, czy to krajowych, czy to zagranicznych producentów, wyrobów swoich oznaczać nie będę, pod odpowiedzialnością osobistą i majątkową, prawami krajowemi przepisaną;

że w razie zmiany takowéj cechy, czy to w skutek przeniesienia się w inne miejsce na zamieszkanie, czy też z jakiego innego powodu, doniosę bezwłocznie o tém Władzy właściwéj, i tak zmienionego znaku używać nie będę dopóty do moich wyrobów, dopóki zawiadomionym nie zostanę o zatwierdzeniu onego przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych i dopóki, w następstwie tegoż, nie złożę przed Władzą, odpowiedniego niniejszemu, protokółu deklaracyjnego; tudzież,

że jak najściśléj stosować się będę we względzie cechowania wyrabianych przezemnie przedmiotów, nie tylko do wyż powołanych, a odczytanych mi głośno i zrozumiale przepisów, ale nadto do wszelkich innych urządzeń, jakie w téj mierze w przyszłości wydane być będą mogły.

Симъ настоящій протоколъ заключенъ, прочитанъ и въ доказательство утвержденія онаго подписанъ

(подпись просителя)

(подпись начальника, въ присутствіи котораго составленъ протоколъ, и офиціальная печать)

Что сія копія списана вѣрно съ подлиннымъ, составленнымъ въ особой, на сей предметъ заведенной книгѣ, въ томъ свидѣтельствую. Въ N . . . числа . . . мѣсяца . . . года . . .

(подпись начальства свидѣтельствующаго)

На копіяхъ представляемыхъ въ Губернское Правленіе и Правительственную Коммисію, помѣщать сверхъ того надпись:

N Уѣздный Начальникъ собственноручность подписи Бургомистра N или Войта гмины N свидѣтельствуетъ.

(подпись)

(мѣсто печати)

N Губернское Правленіе собственноручность подписи Начальника N Уѣзда, а равно составленіе настоящаго деклараціоннаго протокола, на основаніи установленныхъ правилъ свидѣтельствуетъ. Въ N . . . числа . . . мѣсяца . . . года.

(подписи)

(мѣсто печати)

Записано въ контрольную книгу N Губернскаго Правленія подъ № . . .

Na tém protokół niniejszy ukończono, przeczytano i w dowód przyjęcia onego podpisano.

(tu ma być podpis interessenta)

(podpis Władzy, przed którą spisany został protokół, oraz urzędowa pieczęć onéj)

Zgodność niniejszéj kopii z oryginałem, w urządzonéj oddzielnéj do tego księdze spisanym, poświadcza.

W N. dnia . . . miesiąca . . . roku . . .

(podpis Władzy poświadczającéj)

Na kopiach przedstawić się mających Rządowi Gubernialnemu i Kommissyi Rządowéj ma być nadto domieszczoném:

Naczelnik Powiatu N. własnoręczność powyższego podpisu Burmistrza N, lub Wójta gminy N, poświadcza.

(podpis)

(miejsce pieczęci)

Rząd Gubernialny N. własnoręczność podpisu Naczelnika Powiatu N, oraz spisanie niniejszego protokółu deklaracyjnego, stosownie do obowiązujących przepisów, stwierdza.

W N. . . . dnia . . . miesiąca . . . roku . . .

(podpisy)

(miejsce pieczęci)

Zapisano w kontrolli Rządu Gubernialnego N, . . .pod № . . .

Приложеніе 2-ое къ N° 29-му.

B) Форма фабричной вѣдомости.

N Губернія. N Уѣздъ

ВѢДОМОСТЬ

фабрикамъ, мануфактурамъ и ремесленникамъ находящимся въ N городѣ (или N фабричномъ селеніи).

Мѣсто гдѣ устроена фабрика			Какая фабрика	Имя и фамилія фабриканта, мануфактуриста, или ремесленника и число имѣющихъ заниматься работниковъ	Показаніе числа станковъ, машинъ и принадлежащихъ фабрикѣ заведеній
Губернія	Уѣздъ	Городъ или фабричное селеніе			

Фабрика намѣрена производить въ годъ.	Описаніе знака, коимъ производитель снабжаетъ свои издѣлія, съ приложеніемъ оттиска онаго	Кому принадлежитъ фабрика, мануфактура или ремесленная мастерская, то есть: составляетъ ли она собственность содержателя, или же мастеровые работаютъ на свой счетъ.	Примѣчаніе.
(Здѣсь показывать родъ издѣлій и количество ихъ въ аршинахъ, штукахъ, пудахъ или фунтахъ, ведрахъ и т. п.)			

2-gi Annex do N° 29-go.

B) Wzór do wykazu fabrycznego.

Gubernia N, Powiat N.

WYKAZ

fabryk, rękodzielni i rzemieślników, znajdujących się w mieście N, (w osadzie fabrycznéj N).

Miejsce gdzie fabryka założona.			Jaka fabryka.	Imię i nazwisko fabrykanta, rękodzielnika, lub rzemieślnika, oraz liczba zatrudniać się mających robotników.	Wyszczególnienie ilości warsztatów, machin i zakładów, do fabryki należących.
Gubernia.	Powiat.	Miasto lub osada fabryczna.			

Fabryka zamierza wyrabiać rocznie.	Opisanie znaku, którym producent opatruje swoje wyroby, z dołączeniem wycisku onego.	Do kogo fabryka, rękodzielnia lub warsztat rzemieślniczy należy, to jest, czy jest własnością przedsiębiercy, lub też robotnicy pracują na swoją rękę.	Uwagi.
(Tu wyszczególnić gatunki wyrobków i ich ilość na arszyny, sztuki, pudy lub funty, wiadra i t. p.)			

N° 30.

Извлеченіе изъ Высочайше утвержденнаго Устава объ учрежденіи въ Царствѣ Польскомъ Пробирной Палатки для испытанія золота и серебра, обращающагося въ торговлѣ.

(10 (22) Апрѣля 1851 года.)

На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

„*Быть по сему.*“

С-Петербургъ,
10 (22) Апрѣля 1851 года.

Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго,
Тайный Совѣтникъ (подписано) *Ив. Туркулль.*

УСТАВЪ

объ учрежденіи въ Царствѣ Польскомъ Пробирныхъ Палатокъ для испытанія золота и серебра, обращающагося въ торговлѣ.

II. Обязанности мастеровъ золотыхъ и серебряныхъ издѣлій.

Ст. 8.

Мастера золотыхъ и серебряныхъ дѣлъ должны имѣть свой частный штемпель (клеймо) для клейменія онымъ своихъ издѣлій; штемпель этотъ долженъ быть овальный, изображающій знакъ,

N° 30.

Wyjątek z Najwyżej zatwierdzonéj Ustawy o zaprowadzeniu w Królestwie Probierni, do probowania złota i srebra w handlu będącego.

(d. 10 (22) Kwietnia 1851 r.)

Na oryginale własną Jego Cesarskiéj Mości ręką napisano:

„*Ma być według tego.*“

S. Petersburg,
10 (22) Kwietnia 1851 r.

Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego,
Radca Tajny (podpisano) *Ig. Turkuł.*

USTAWA

O zaprowadzeniu w Królestwie Polskiem Probierni, do próbowania złota i srebra w handlu będącego.

II. O obowiązkach osób trudniących się wyrobami złotémi i srebrnémi.

Art. 8.

Trudniący sie wyrobami ze złota i srebra, powinni mieć swój stempel prywatny, do cechowania własnych wyrobów, który to stempel ma być owalny, wyrażający znak dowolnie obrany, tu-

избранный самимъ мастеромъ, и первую букву его прозванія; одинъ экземпляръ слѣпка съ этого клейма, отчеканенный на металлѣ, долженъ быть представленъ мѣстному полицейскому начальству, а другой—Пробирной Палаткѣ при самой запискѣ въ книгу, въ которой будетъ сдѣлано описаніе этого штемпеля.

XII. О наложеніи клеймъ на издѣлія и слитки изъ металлическихъ композицій, подходящихъ подъ золото и серебро.

Ст. 70.

На означенныхъ композиціяхъ, будутъ ли онѣ въ слиткахъ или издѣліяхъ, фабриканты оныхъ обязаны налагать свой штемпель, безъ котораго онѣ не могутъ быть продаваемы; въ противномъ случаѣ, композиціи подлежатъ конфискованію въ пользу того, кто обнаружитъ сіе упущеніе. Таковой штемпель, для различія отъ штемпеля Пробирныхъ Палатокъ, коимъ будутъ клеймены золотыя и серебряныя издѣлія, долженъ быть треугольный и изображать нѣсколько буквъ, означающихъ прозваніе фабриканта и годъ.

Вѣрно: Статсъ-Секретарь (подписано) *Θ. Лебренъ.*

---

dzież pierwszą głoskę nazwiska fabrykanta, odcisk zaś onego na metalu złożony być winien w jednym exemplarzu Władzy miejscowéj policyjnéj, w drugim w probierni podczas zapisu, gdzie w księdze probierskiéj opisanym zostanie.

XII. O cechowaniu wyrobów i sztab kruszcowych mięszanin, naśladujących złoto i srebro.

Art. 70.

Na tych mięszaninach, czy one będą w sztabach lub wyrobach, sporządzający je kłaść powinien swój stempel, bez którego one nie mogą być sprzedawane, w przeciwnym razie mięszaniny ulegną konfiskacie na korzyść tego, kto odkryje to opuszczenie.

Stempel takowy, dla odróżnienia od stempla probierni, jakim cechowane będą wyroby złote i srebrne, powinien być trójgraniasty i obejmować kilka głosek, oznaczających nazwisko fabrykanta, tudzież rok.

Za zgodność:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *T. LeBrun.*

N° 31.

Новыя правила о клейменіи крестьянскаго полотна и контролѣ онаго въ торговомъ обращеніи.

(16 (28) Ноября 1862 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Таможенное Отдѣленіе при собственной Канцеляріи Намѣстника Его Императорско-Царскаго Величества въ Царствѣ Польскомъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія, отзывомъ отъ 31 Октября (12 Ноября) с. г., № 15,307, предоставилъ Таможенному Отдѣленію объ испрошенномъ симъ Отдѣленіемъ, вслѣдствіе представленія Правительственной Коммисіи, № $^{3359}/_{17523}$, разрѣшеніи бывшаго и. д Намѣстника, Генералъ-Адъютанта Графа Лидерса, на приведеніе въ исполненіе новыхъ правилъ о клейменіи крестьянскаго полотна и контролѣ онаго въ торговомъ обращеніи, увѣдомить сію Коммисію.

Вслѣдствіе сего, Таможенное Отдѣленіе имѣетъ честь препроводить при семъ копію докладной записки Отдѣленія по сему предмету, вмѣстѣ съ состоявшеюся на оной 10 (22) Іюля с. г., резолюціею Графа Лидерса и копію помянутаго отзыва Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника Эноха, покорнѣйше прося о распоряженіи Правительственной Коммисіи къ исполненію изъясненной воли Его Сіятельства почтить Отдѣленіе увѣдомленіемъ, для соотвѣтственнаго распоряженія по Таможенному вѣдомству и объясненія чиновъ пограничной стражи къ огражденію крестьянъ

N° 31.

Nowe przepisy o cechowaniu płótna włościańskiego i kontrollowaniu onego w handlu.

(d. 16 (28) Listopada 1862 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Wydział Celny przy Kancellaryi przybocznej Namiestnika Jego Cesarsko-Królewskiéj Mości w Królestwie Polskiem.

Sekretaz Stanu przy Radzie Administracyjnéj odezwą z dnia 31 Października (12 Listopada) r. b. № 15,307, pozostawił Wydziałowi Celnemu podanie do wiadomości Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych wyjednanéj przez Wydział na przedstawienie tejże Kommissyi za № $^{3359}/_{17523}$, decyzyi byłego p. o. Namiestnika Królestwa Generał-Adjutanta Hrabiego Lüdersa, na wprowadzenie w wykonanie nowych przepisów o cechowaniu płótna włościańskiego i kontrollowaniu onego w handlu.

W skutek tego Wydział Celny ma zaszczyt przesłać przy niniejszém kopię przedstawienia swego w tym przedmiocie, łącznie z zapadłą na niem w dniu 10 (22) Lipca r. b. decyzyą Hrabiego Lüdersa, oraz kopię powołanéj odezwy Rzeczywistego Radcy Stanu Enocha, z prośbą, aby Kommissya Rządowa o rozporządzeniach swych, jakie w wykonaniu powołanéj decyzyi uczynione będą, zawiadomić raczyła Wydział Celny, dla wydania odpowiednich zarządzeń służbie celnéj, i uprzedzenia o nich straży celno-

отъ притѣсненій и затрудненій, испытываемыхъ нынѣ по поводу неосновательнаго часто задерживанія ихъ сею стражею.

Варшава, 16 (28) Ноября 1862 года.

Управляющій Отдѣленіемъ (подписано) *Хелчинскій.*

№ 9,321.

Приложеніе 1-ое къ N° 31-му.

Докладная записка по предположенію Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ Дѣлъ относительно измѣненія правилъ о контролѣ и клейменіи крестьянскаго полотна.

Для охраненія крестьянскаго полотна здѣшней выдѣлки отъ состязанія съ контрабаднымъ полотномъ, изданы были Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ, по сношенію съ Таможеннымъ Отдѣленіемъ, въ 1858 году правила, на основаніи коихъ, полотно, выпускаемое въ продажу, снабжается печатями, прикладываемыми самими крестьянами и сопровождается свидѣтельствами мѣстной полиціи о туземной выдѣлкѣ. Свидѣтельства эти выдаются по предварительномъ завѣреніи двухъ свидѣтелей о томъ, что полотно здѣшней выдѣлки. Полотно, оказавшееся безъ клеймъ, или хотя оклейменное, но безъ свидѣтельствъ, подлежитъ конфискаціи наравнѣ съ контрабандою.

Таковыя правила оказались на опытѣ стѣснительными для многочисленнаго крестьянскаго народонаселенія, занимающагося выдѣлкою полотна, а недостаточными для охраненія таможеннаго дохода отъ контрабанды, ибо не всѣ крестьяне проникнулись необходимостью имѣть печати, по неимѣнію же ихъ и неклейменію

granicznéj, w celu osłonienia włościan od dotychczasowych utrudzeń, ze strony rzeczonej straży, przez nich doznawanych.

Warszawa, d. 16 (28) Listopada 1862 r.

Zarządzający Wydziałem, (podpisano) *Hełczyński.*

№ 9,321.

1-szy Annex do N° 31-go.

Zapiska co do zaprojektowanej przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych zmiany przepisów o kontrollowaniu i cechowaniu płótna włościańskiego.

Dla łatwiejszego rozróżnienia płótna przez włościan w kraju wyrabianego, od wprowadzanego drogą kontrabandy, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, po zniesieniu się z Wydziałem Celnym wydała w roku 1858 przepisy, na mocy których płótna puszczane w obieg handlowy, winny być zaopatrywane, oprócz pieczęci samychże włościan, jeszcze w świadectwa miejscowych Władz policyjnych o ich krajowém pochodzeniu, które to świadectwa udzielane być mają nie inaczéj, jak za poprzedniem zapewnieniem dwóch świadków, że płótno jest wyrobem tutejszym. Wszelkie płótna dostrzeżone w obiegu bez pieczęci, a nawet ocechowane lecz bez świadectwa, ulegają konfiskacie na równi z przemycanemi.

Przepisy takowe okazały się w praktyce uciążliwemi dla nader licznéj klassy włościańskiéj, trudniącéj się wyrobem płótna, a niedostatecznemi dla zasłonienia dochodów celnych od przemytnictwa; nie wszyscy bowiem włościanie przejęli się koniecznością posiadania pieczęci, a dla braku onych, nie cechując swo-

полотна, они подвергаются частымъ убыткамъ по поводу задержанія пограничною стражею; тѣ изъ нихъ, кои пріобрѣли печати, употребляютъ ихъ иногда для опечатанія контрабаднаго полотна по сдѣлкѣ съ евреями; тѣ, кои дѣйствуютъ честно, испытываютъ затрудненія, бывъ заставлены приглашать съ собою двухъ свидѣтелей въ полицію для полученія свидѣтельствъ, и, наконецъ, означенныя правила не приносятъ существенной пользы, ибо не распространяются вовсе на россійское полотно, находящееся въ торговомъ обращеніи въ Царствѣ Польскомъ, которое, на основаніи 892-ой статьи Устава Таможеннаго для Царства Польскаго, не подлежитъ клейменію и такимъ образомъ можетъ служить къ прикрытію контрабанды.

Посему Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ полагаетъ: крестьянъ производителей освободить отъ клейменія полотна и другихъ льняныхъ и конопныхъ издѣлій, а въ замѣнъ того, клеймить оное въ мѣстныхъ полиціяхъ и для таковаго клейменія представлять полотно при продажѣ покупщикамъ въ эти полиціи, которыя будутъ имъ выдавать свидѣтельства на пріобрѣтенное полотно, вести контроль полотна, предъявляемаго имъ для оклейменія, и, по истеченіи каждой трети, представлять, по начальству, выписки изъ контроля, съ показаніемъ количества полотна, кому и когда оно продано и за какимъ номеромъ выданы свидѣтельства.

Предположенія сіи Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ представила въ Совѣтъ Управленія на утвержденіе, испрашивая: 1) сношенія съ Г. Министромъ Финансовъ о прибавленіи къ вышеупомянутой 892-ой статьѣ Устава Таможеннаго примѣчанія по предмету освобожденія здѣшняго крестьянскаго полотна и другихъ льняныхъ и конопляныхъ издѣлій отъ клейменія; и 2) объясненія по пограничной стражѣ, что проносимое или провозимое самими крестьянами изъ мѣста ихъ жительства для продажи въ небольшихъ партіяхъ полотно, поколику не будетъ задержано при тайномъ проносѣ чрезъ границу, не должно быть останавливаемо.

ich wyrobów, ponoszą częste straty, z powodu zatrzymywania tychże wyrobów przez straż celno-graniczną; ci z pomiędzy nich którzy posiadają pieczęcie, używają ich niekiedy w porozumieniu z żydami, do cechowania płótna defraudowanego, ci zaś, którzy działają uczciwie, doznają utrudzeń będąc obowiązani sprowadzać z sobą do urzędów policyjnych dwóch świadków dla otrzymania świadectw, wreszcie, przepisy rzeczone nie przynoszą istotnéj korzyści, bo nie rozciągają się do płócien rossyjskich, znajdujących się w obiegu handlowym w Królestwie Polskiem, a wedle art. 892, Ustawy Celnéj Królestwa, nie ulegających cechowaniu i tym sposobem mogących służyć do ukrycia kontrabandy.

Z tego powodu Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych projektuje na przyszłość zwolnienie włościan, wyrabiających płótna i inne przedmioty lniane i konopne, od cechowania tychże przez producentów, a wprowadzenie zamiast tego cechowania ich przez miejscowe Władze policyjne, w którym to celu wspomnione wyroby przy ich sprzedaży, mają być przedstawiane rzeczonym Władzom, a te wydawać będą kupującym świadectwa, stwierdzające nabycie, prowadzić kontrollę płótna przedstawianego do cechowania i co cztery miesiące podawać Władzom przełożonym wyciągi z swych kontroll, z wyszczególnieniem: jaka ilość płótna, komu i kiedy sprzedaną została i za jakiemi numerami wydano na nie świadectwa.

Propozycye te Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych przedstawiła do zatwierdzenia Radzie Administracyjnéj, upraszając: 1) aby względem uzupełnienia powołanego wyżéj art. 892-go Ustawy Celnéj uwagą co do zwolnienia od cechowania tutejszych płócien włościańskich i innych wyrobów lnianych i konopnych, uczyniona była stosowna odezwa do Ministra Finansów Cesarstwa, i 2) aby podanem zostało do wiadomości straży celno-granicznéj, że płótno przenoszone lub przewożone na sprzedaż w niewielkich partyach przez samych włościan z miejsca ich zamieszkania, o ile nie będzie ujętém przy tajemném przenoszeniu przez granicę, nie ulega zatrzymaniu.

Покойный Князь Горчаковъ, признавая предполагаемыя измѣненія полезными, приказалъ сообщить объ оныхъ Таможенному Отдѣленію, для разсмотрѣнія въ таможенномъ отношеніи, о чемъ Статсъ-Секретарь увѣдомилъ Отдѣленіе, предложивъ представить Его Сіятельству проектъ отзыва къ Министру Финансовъ, относительно дополненія 892-ой ст. Устава Таможеннаго, на случай, если заключеніе Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ будетъ одобрено.

Таможенное Отдѣленіе, раздѣляя вполнѣ представленіе Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, нашло однако, что предполагаемое измѣненіе правилъ о крестьянскомъ полотнѣ не требуетъ вовсе дополненія 892-ой статьи Устава Таможеннаго, о коемъ представляетъ Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, и что дополненіе сіе было бы нужнымъ въ томъ только случаѣ, еслибы сказанное полотно было совершенно освобождено отъ клейменія по примѣру россійскаго полотна, о которомъ говорится въ прибавленіи къ 892-ой ст. Устава; между тѣмъ означенныя правила имѣютъ цѣлію, не отмѣняя клейменія, поручить оное полицейскимъ властямъ, а крестьянъ отъ клейменія освободить.

Посему Таможенное Отдѣленіе, не усматривая надобности входить въ сношенія съ Министромъ Финансовъ по этому дѣлу, сообщило о томъ Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, которая нынѣ признала таковое мнѣніе Отдѣленія основательнымъ.

Докладывая о семъ почтительнѣйше Вашему Сіятельству, Отдѣленіе имѣетъ честь испрашивать разрѣшенія на приведеніе помянутыхъ правилъ въ исполненіе.

Варшава, 13 (25) Іюня 1861 года.

Управляющій Таможеннымъ Отдѣленіемъ (подписано) *Хелчинскій.*

На подлинномъ собственноручно Его Сіятельствомъ Генералъ-Адъютантомъ Графомъ Лидерсомъ написано: „согласенъ.“ 10 (22) Іюня 1862 года.

Zmarły Książe Gorczakow, uznawszy użyteczność zaprojektowanych zmian, zalecił przejrzenie onych przez Wydział pod względem celnym, o czem Sekretarz Stanu zawiadomił Wydział dla złożenia Jego Książęcéj Mości projektu odezwy do Ministra Finansów, co do uzupełnienia przepisu art. 892-go Ustawy Celnéj, jeżeli przełożone przez Kommissyę Spraw Wewnętrznych wnioski na przyjęcie zasługują.

Wydział Celny podzielając w zupełności przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych znajduje wszelako, że proponowana zmiana przepisów co do płócien włościańskich, nie pociąga za sobą konieczności uzupełnienia art. 892-go Ustawy Celnéj, jak to projektuje Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, gdyż to byłoby potrzebném w takim tylko razie, gdyby rzeczone płótno było w zupełności zwolnioném od cechowania, jak to ma miejsce co do płócien rossyjskich, o których w dodatku do art. 892-go Ustawy Celnéj jest mowa, — kiedy tymczasem przepis powyższy nie uchyla cechowania, a tylko zwalniając od niego włościan, wkłada ten obowiązek na Władze policyjne; z tego powodu Wydział Celny, nie widząc potrzeby znoszenia się w tym przedmiocie z Ministrem Finansów, zawiadomił o tem Kommissyę Spraw Wewnętrznych, która obecnie uznała zdanie Wydziału za uzasadnione.

Składając JW. Panu powyższe wyjaśnienie stanu rzeczy, Wydział ma zaszczyt upraszać o zezwolenie na wprowadzenie w wykonanie wzmiankowanych przepisów.

w Warszawie, d. 13 (25) Czerwca 1861 r.

Zarządzający Wydziałem, (podpisano) *Hełczyński.*

Na oryginale Generał-Adjutant Hrabia Lüders własnoręcznie napisał „zgadzam się“, d. 10 (22) Czerwca 1862 roku.

Приложеніе 2-ое къ N° 31-му.

Въ Таможенное Отдѣленіе при Канцеляріи Намѣстника въ Царствѣ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Съ разрѣшенія Совѣта Управленія, имѣю честь увѣдомить что, такъ какъ Таможенное Отдѣленіе, вслѣдствіе переданнаго ему представленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ отъ 21 Сентября (6 Октября) 1860 года, за № $^{3359}/_{17523}$, испросило присланное ко мнѣ при отношеніи отъ 24 Сентября (6 Октября) сего года, за № 7,525, и при семъ возвращаемое разрѣшеніе бывшаго и. д. Намѣстника въ Царствѣ относительно измѣненія правилъ о клейменіи крестьянскаго полотна, то остается Таможенному Отдѣленію извѣстить только подробно о таковомъ разрѣшеніи Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ.

Варшава, 31 Октября (12 Ноября) 1862 года.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Энохъ.*

№ 15,307.

2-gi Annex do N° 31-go.

Do Wydziału Celnego przy Kancellaryi Namiestnika w Królestwie.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Z upoważnienia Rady Administracyjnéj mam zaszczyt oznajmić, że skoro Wydział Celny, w skutek zakommunikowanego mu przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych z dnia 21 Września (6 Października) 1860 roku №$^{3359}/_{17523}$, wyjednał nadesłaną przy odezwie z dnia 24 Września (6 Października) r. b. № 7,525, a tu zwracającą się decyzyę byłego p. o. Namiestnika Królestwa, w przedmiocie zmian na przyszłość przy ocechowaniu płótna, przez włościan w Królestwie wyrabianego, przeto nie pozostaje Wydziałowi Celnemu jak o téj decyzyi Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych szczegółowo zawiadomić.

Warszawa, d. 31 Października (12 Listopada) 1862 r.

Sekretarz Stanu (podpisano) *Enoch.*

№ 15,307.

N° 32.

Распоряженіе, опредѣляющее правила о клейменіи мѣстныхъ льняныхъ и конопляныхъ издѣлій и объ освобожденіи крестьянскаго полотна отъ клейменія.

(26 Января (7 Февраля) 1863 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По дошедшимъ до свѣдѣнія Коммисіи слухамъ, что здѣшніе крестьяне способствуютъ тайному привозу въ Царство контрабаднаго полотна, соглашаясь прикладывать къ оному собственныя печати, имѣемыя для снабженія полотна своей выдѣлки,— Правительственная Коммисія, отъ 15 (27) Марта 1852 года, за № $^{11239}/_{46116}$, предписала Губернскому Правленію предварить, чрезъ подлежащія мѣста, крестьянъ, занимающихся выдѣлкою полотна для продажи, что обличенные въ подобномъ злоупотребленіи будутъ подвергнуты отвѣтственности по всей строгости законовъ, сверхъ того опубликовать вновь чрезъ губернскій дневникъ изданныя Правительственною Коммисіею 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11379}/_{53048}$, правила, на основаніи коихъ фабриканты, мануфактуристы и ремесленники обязаны снабжать издѣлія свои, предназначенныя въ продажу, избранными ими и начальствомъ утвержденными клеймами, или фабричными знаками.

Въ послѣдствіи времени, когда мѣры сіи оказались недѣйствительными къ искорененію контрабанды, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, съ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ, издала распоряженія отъ 18 (30) Ноября 1853 года, за № $^{46160}/_{10489}$, и отъ 24 Февраля (8 Марта) 1854 года, за № $^{5979}/_{1653}$, въ коихъ постановлено правиломъ:

полотно мѣстной выдѣлки, безотносительно къ его сорту и къ тому, кѣмъ оно выдѣлано, какъ вывозимое въ Имперію, такъ

N° 32.

Ropozrządzenie wskazujące prawidła do cechowania wyrobów lnianych i konopnych krajowego pochodzenia i uwolnienia od cechowania płócien włościańskich.

(d. 26 Stycznia (7 Lutego) 1863 r.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z powodu doszłych wiadomości o przemytnictwie do Królestwa płótna zagranicznego, do czego dopomagać mają tutejsi włościanie, przez przykładanie do tegoż swoich pieczątek, służących im do zaopatrywania własnych płócien, Kommissya Rządowa reskryptem z dnia 15 (27) Marca 1852 roku № $^{11239}/_{46116}$, poleciła Rządowi Gubernialnemu, iżby ostrzegł, za pośrednictwem Władz właściwych, włościan płótno na sprzedaż wyrabiających, że w razie dostrzeżenia podobnego nadużycia, pociągnięci będą do odpowiedzialności, podług całéj surowości prawa, a nadto, iżby ponowił przez dziennik gubernialny rozporządzenie Kommissyi Rządowéj daty 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11379}/_{53048}$, wkładające na fabrykantów, rękodzielników i rzemieślników obowiązek zaopatrywania swych wyrobów, na sprzedaż przeznaczonych, cechami czyli znakami fabrycznemi, przez siebie obranémi, a przez Władzę zatwierdzonémi.

Następnie kiedy środki powyższe nie zdołały ukrócić przemytnictwa, wydane zostały przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, na zasadzie decyzyi w tym względzie Namiestnika Królestwa, rozporządzenia z dnia 18 (30) Listopada 1853 roku № $^{46160}/_{10489}$ i z dnia 24 Lutego (8 Marca) 1854 r. № $^{5979}/_{1653}$ stanowiące:

aby wszelkie płótno tutejszego wyrobu, bez względu na gatunek, tudzież na to, przez kogo wyrobioném zostało, tak wywo-

и пересылаемое для продажи внутри Царства, снабжать знакомъ фабриканта или мастера и сопровождать свидѣтельствомъ мѣстнаго начальства о мѣстномъ его происхожденіи, и

свидѣтельства этого рода выдавать не иначе, какъ по удостовѣреніи въ томъ, что полотно мѣстнаго происхожденія, и снабженіи онаго клеймомъ фабриканта или мастера и по предварительномъ засвидѣтельствованіи двумя свидѣтелями въ томъ, что имъ извѣстно, кѣмъ именно полотно выработано.

Сверхъ того, въ помянутыхъ распоряженіяхъ объяснено, что полотно, оказавшееся въ торговомъ обращеніи безъ клеймъ и свидѣтельствъ, подлежитъ конфискаціи, а продавцы онаго подвергаются взысканію штрафовъ, постановленныхъ за контрабанду.

Таковыя правила оказались на опытѣ стѣснительными для многочисленнаго крестьянскаго населенія, занимающагося выдѣлкою полотна, и недостаточными для охраненія таможенныхъ доходовъ отъ контрабанды, ибо не всѣ крестьяне проникнулись необходимостію имѣть печати, по каковой причинѣ, а равно по неклейменію полотна, они часто подвергаются убыткамъ, по случаю задерживанія ихъ пограничною стражею. Тѣ изъ нихъ, кои имѣютъ печати, употребляютъ ихъ иногда для клейменія контрабаднаго полотна; тѣ, кои дѣйствуютъ честно, испытываютъ затрудненія, бывъ вынуждены приводить съ собою въ полицію двухъ свидѣтелей для полученія свидѣтельствъ, и, наконецъ, сказанныя правила не приносятъ существенной пользы, ибо они не распространяются на россійскія полотна, находящіяся въ торговомъ обращеніи въ Царствѣ, которыя, на основаніи 892-ой ст. Таможеннаго Устава, не подлежатъ клейменію и такимъ образомъ могутъ служить къ прикрытію контрабанды.

Имѣя въ виду всѣ эти обстоятельства, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ испросила, чрезъ посредство Таможеннаго Отдѣленія, разрѣшеніе бывшаго и. д. Намѣстника въ Царствѣ, состоявшееся 10 (22) Іюня прошлаго 1862 года, на прекращеніе дѣйствія приведенныхъ выше распоряженій отъ 18 (30) Ноября 1853 года, за № $^{46160}/_{10489}$, и 24 Февраля (8 Марта) 1854

żone do Cesarstwa, jako też przeprowadzane wewnątrz Królestwa w celu sprzedaży, zaopatrywane było, oprócz cechy fabrykanta lub tkacza, jeszcze w świadectwa Władzy miejscowéj o krajowém onego pochodzeniu, tudzież,

aby Władza wydająca takowe świadectwa, nieinaczéj to dopełniała, jak po przekonaniu się o miejscowém pochodzeniu tegoż płótna i zaopatrzeniu onego cechą fabrykanta lub tkacza, oraz za poprzedniem poświadczeniem dwóch świadków, że im wiadomo, przez kogo rzeczone płótno wyrobione zostało.

Nadto w pomienionych rozporządzeniach oznajmiono, że wszelkie bez powyższych dowodów dostrzeżone w handlu płótna ulegną konfiskacie, a sprzedający je, pociągnięci zostaną do odpowiedzialności, jako dopuszczający się defraudacyi.

Przepisy takowe okazały się w praktyce uciążliwemi dla najliczniejszéj klassy włościańskiéj, trudniącéj się wyrobem płótna, a niedostatecznemi dla osłonięcia dochodów celnych od przemytnictwa; albowiem nie wszyscy włościanie przejęli się koniecznością posiadania pieczęci, z jakiego powodu, tudzież w skutku niecechowania płótna, podpadają oni licznym stratom, z przyczyny zatrzymywania ich przez straż graniczną; ci z nich, którzy mają pieczęcie, używają onych niekiedy do cechowania płótna przemycanego, ci, którzy działają uczciwie, doświadczają utrudzeń, będąc zmuszeni przyprowadzać z sobą do Urzędów policyjnych dwóch świadków w celu uzyskania świadectwa,— wreszcie rzeczone przepisy nie przynoszą istotnych korzyści, gdyż nie rozciągają się do płócien rossyjskich, będących w obiegu handlowym w Królestwie, które podług art. 892-go Ustawy Celnéj nie podlegają cechowaniu, i tym sposobem mogą posługiwać do ukrycia kontrabandy.

Powyższe okoliczności mając na względzie, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych wyjednała, za pośrednictwem Wydziału Celnego, decyzyę niegdy pełniącego obowiązki Namiestnika Królestwa z dnia 10 (22) Czerwca r. z. zezwalającą na uchylenie powołanych wyżéj rozporządzeń z dnia 18 (30) Listopada 1853 roku № $^{46160}/_{10489}$ i 24 Lutego (8 Marca) 1854 roku

года, за № $^{5979}/_{1653}$, и на введеніе, вмѣсто оныхъ, нижеслѣдующихъ правилъ, относительно разнаго рода льняныхъ и конопляныхъ издѣлій мѣстнаго происхожденія:

1) Къ полотнамъ и издѣліямъ сего рода, какъ фабричнымъ, такъ и производимымъ ткачами, занимающимися тканіемъ по ремеслу, должны быть примѣняемы, по смыслу предписанія Правительственной Коммисіи отъ 19 (31) Декабря 1850 года, за № $^{11379}/_{53048}$, послѣдовавшаго съ утвержденія Совѣта Управленія, правила, указанныя въ 3, 4, 5 и 6-ой статьяхъ инструкціи, изданной 7 Марта 1823 года, и въ послѣдовавшихъ за симъ распоряженіяхъ, дополняющихъ тѣ статьи, а именно: что каждый фабрикантъ или ремесленникъ обязанъ избрать постоянное собственное клеймо и, по утвержденіи онаго Правительственною Коммисіею, на основаніи предписанія ея отъ 17 (29) Сентября 1858 года, за № $^{7427}/_{36698}$, снабжать имъ свои издѣлія.

2) На бѣльняхъ и большихъ каткахъ прикладывать къ означеннымъ издѣліямъ собственныя клейма тѣхъ заведеній, избранныя согласно правиламъ, изложеннымъ въ предыдущемъ пунктѣ, не взирая на то, сохранились ли на тѣхъ издѣліяхъ первоначальныя фабричныя клейма, или же вслѣдствіе бѣленія и катанія, уничтожены.

3) Крестьянское полотно, не смотря на его ширину, освобождается отъ клейменія наравнѣ съ россійскимъ полотномъ и парусиной, о коихъ сказано въ 892-ой ст. Таможеннаго Устава, и такъ какъ на этомъ основаніи крестьянское полотно и прочія льняныя и конопляныя издѣлія, проносимыя и провозимыя крестьянами до мѣстъ сбыта, не подлежатъ задерживанію, то по сему пограничная стража поставлена будетъ въ извѣстность надлежащимъ порядкомъ, что таковыя издѣлія, проносимыя или провозимыя въ небольшихъ партіяхъ самими крестьянами для продажи, если оныя не будутъ пойманы при тайномъ проносѣ чрезъ границу, ни подъ какимъ предлогомъ не должны быть останавливаемы, кромѣ случаевъ подачи объ нихъ формальныхъ доносовъ по таможеннымъ правиламъ.

№ $^{5979}/_{1653}$, w miejsce zaś onych, na wprowadzenie następujących prawideł, co do cechowania rozmaitego rodzaju wyrobów lnianych i konopnych, krajowego pochodzenia:

1) Do płócien i wyrobów tego rodzaju fabrycznych, tudzież wykonywanych przez tkaczy z professyi tym procederem zajmujących się, zastosowane być mają, w myśl rozporządzenia Kommissyi Rządowéj z dnia 19 (31) Grudnia 1850 roku № $^{11379}/_{53048}$ przez Radę Administracyjną zatwierdzonego, przepisy, wskazane w artykułach 3, 4, 5 i 6-ym instrukcyi z dnia 7 Marca 1823 roku, oraz w późniejszych rozporządzeniach, artykuły te rozwijających, to jest: że każdy taki fabrykant, lub rzemieślnik winien obrać sobie cechę stałą i takową, po poprzedniem uzyskaniu jéj zatwierdzenia przez Kommissyę Rządową, odnośnie do reskryptu z dnia 17 (29) Września 1858 roku № $^{7427}/_{36698}$, wyroby swoje zaopatrywać.

2) Co do blichów i magli, aby oprócz cech fabrycznych i bez względu, czy takowe w skutku dopełnionéj przez nie apretury, na wyrobach utrzymują się lub nie, zaopatrywały wyroby te w cechę własną, w zastosowaniu się do powołanych ad 1-m przepisów obraną.

3) Płótna włościańskie uwalniają się od cechowania, bez względu na ich szerokość, a to podobnie jak się dzieje z płótnem rossyjskiém i parcianém, na zasadzie art. 892-go Ustawy Celnéj; z jakowéj zasady gdy wynika, że płótno oraz wyroby lniane i konopne włościańskie nie powinny ulegać kwestyonowaniu, jeżeli przez włościan na targi niesione lub przewożone będą;—przeto straż celna powiadomioną zostanie właściwą drogą, że płótno i wyroby włościańskie w mniejszych partyach, przenoszone lub przewożone na targi przez samych włościan, o ile te nie będą ujęte przy tajemném przenoszeniu z zagranicy, nie powinny być pod żadnym pozorem kwestyonowane, wyjąwszy wypadki formalnych denuncyacyj, podług przepisów celnych podanych.

4) Такъ какъ значительная часть крестьянскаго полотна закупается торговцами для дальнѣйшаго вывоза не только въ мѣстахъ его производства, то есть въ селеніяхъ и земледѣльческихъ мѣстечкахъ, но также на ярмаркахъ и торгахъ, между тѣмъ подобнаго же сорта полотно подвозится изъ за границы путемъ контрабанды и, подъ видомъ туземнаго, пускается въ торговое обращеніе; то, въ предупрежденіе подобныхъ злоупотребленій на будущее время, постановляется правиломъ, что полотно, закупаемое для вывоза въ дальнѣйшіе пункты края или въ Имперію, должно предварительно снабжаться печатями и свидѣтельствами мѣстной полиціи, на нижеслѣдующихъ основаніяхъ:

а) полотно, закупаемое въ мѣстахъ жительства крестьянъ, клеймить печатью и снабжать свидѣтельствомъ мѣстнаго Бургомистра или Войта гмины, обозначая въ семъ послѣднемъ:

мѣсто выдѣлки и фамилію мастера,
количество кусковъ и ихъ сортъ,
знаки, какіе будутъ найдены на полотнѣ.

На свидѣтельствахъ этихъ, въ отвращеніе произвольной и незаконной выдачи оныхъ Бургомистрами и Войтами гминъ, выставлять текущій номеръ по реестру полиціи, выдающей свидѣтельство, съ подробнымъ внесеніемъ онаго въ тотъ же реестръ; по истеченіи трехъ мѣсяцевъ, поименованныя должностныя лица представляютъ Уѣздному Начальнику, а сей послѣдній Губернскому Правленію, донесеніе о числѣ выданныхъ свидѣтельствъ, съ показаніемъ, на какое именно количество полотна они выданы, съ тою цѣлью, чтобы во всякомъ случаѣ можно было имѣть подъ рукою свѣдѣнія, могущія послужить къ уличенію виновныхъ въ незаконной выдачѣ свидѣтельствъ, еслибы оказалось, что закупленное въ данномъ мѣстечкѣ или гминѣ количество полотна превышаетъ обыкновенный размѣръ выдѣлки въ оныхъ.

Свѣдѣнія эти о выданныхъ свидѣтельствахъ Уѣздные Начальники представляютъ также чрезъ каждые три мѣсяца въ Таможенное Отдѣленіе при Канцеляріи Намѣстника въ Царствѣ;

4) Ponieważ znaczna część płócien włościańskich skupowaną jest na dalszy wywóz przez handlarzy, bądź w miejscu ich produkcyi po wsiach lub miastach rolniczych, bądź też na targach lub jarmarkach, a właśnie tego rodzaju płótna, mogą być również sprowadzane z zagranicy drogą defraudacyi i pod pozorem krajowych w obieg handlowy puszczane; przeto dla zapobieżenia podobnym nadużyciom postanowioném zostaje, aby płótna skupywane na wywóz w dalsze punkta kraju lub do Cesarstwa, przed nadaniem im tego przeznaczenia, zaopatrywane były w pieczęcie i świadectwa właściwych urzędników administracyjnych, a mianowicie:

а) nabywane w miejscu zamieszkania włościan,—w pieczęcie i świadectwa miejscowych Burmistrzów i Wójtów gmin, obejmujące oznaczenie:

miejsca gdzie płótno wyrobiono i nazwiska wyrabiającego,
ilości sztuk i gatunku onych,
znaków, jeżeli jakie na płótnie znajdować się będą.

Świadectwa te, dla powściągnięcia dowolności Burmistrzów i Wójtów gmin, w bezwzględném ich udzielaniu, winny być zaopatrywane właściwym numerem dziennika Władzy, wydającéj takowe, i zapisywane szczegółowo do tegoż dziennika, z zastrzeżeniem, aby co kwartał Władze te składały Naczelnikowi Powiatu, a ten Rządowi Gubernialnemu rapporta o liczbie wydanych świadectw i na jaką mianowicie ilość płótna, a to w tym celu, iżby w każdym razie była pod ręką kontrolla, którąby mogła posłużyć za podstawę do udowodnienia udzielającemu świadectwa nadużycia, jeżeliby pozyskano przekonanie, że wydał świadectwa na większą ilość płótna, aniżeli się onego wyrabia w mieście lub gminie, w których urzęduje.

Wiadomości te o wydanych świadectwach Naczelnik Powiatu również co trzy miesiące obowiązany będzie składać Wydziałowi Celnemu, przy Kancellaryi Namiestnika Królestwa;

b) полотно, закупаемое на ярмаркахъ и торгахъ, клеймить печатью и снабжать свидѣтельствомъ Президента или Бургомистра того города или мѣстечка, въ коемъ производится ярмарка или торгъ. съ соблюденіемъ нижеслѣдующихъ формальностей:

полотно представляетъ къ оклейменію самъ покупатель, въ присутствіи крестьянъ, отъ коихъ оное куплено;

оно записывается въ особую книгу, съ поименованіемъ фамиліи покупателя и продавца, мѣста жительства послѣдняго и знаковъ. какіе окажутся на полотнѣ;

для различія таковаго полотна отъ выдѣлываемаго мѣстными жителями, снабжать оное текущимъ номеромъ по порядку записки въ сказанную книгу, проставляя оный чернилами, тутъ же возлѣ печати, и, наконецъ,

въ выдаваемыхъ свидѣтельствахъ означать происхожденіе полотна, съ поясненіемъ, что оно куплено на ярмаркѣ или торгѣ, и съ прописаніемъ номеровъ, выставленныхъ на каждой штукѣ.

О таковыхъ свидѣтельствахъ Президенты и Бургомистры обязаны также, по истеченіи каждыхъ трехъ мѣсяцевъ, представлять свѣдѣнія Уѣзднымъ Начальникамъ, которые помѣщаютъ ихъ по своимъ вѣдомостямъ въ особой графѣ, отдѣльно отъ свѣдѣній, относящихся до полотна мѣстной выдѣлки, и представляютъ таковыя вѣдомости чрезъ каждые три мѣсяца, по принадлежности, въ Губернское Правленіе и въ Таможенное Отдѣленіе.

Сверхъ того, признано необходимымъ, чтобы въ свидѣтельствахъ, выдаваемыхъ, какъ на полотно мѣстной выдѣлки, такъ и на полотно, закупаемое на ярмаркахъ и торгахъ, былъ означаемъ съ точностію срокъ, на какой выдается свидѣтельство. Срокъ этотъ опредѣлять соразмѣрно разстоянію отъ мѣста назначенія высылаемаго транспорта, на время отъ двухъ до шести недѣль, но отнюдь не долѣе; по истеченіи же таковаго срока, свидѣтельство считается недѣйствительнымъ.

5) Таможенныя Управленія, въ случаѣ задержанія какихъ бы то ни было льняныхъ и конопляныхъ издѣлій, обязаны руковод-

b) skupywane na targach i jarmarkach,—w pieczęcie i świadectwa Prezydentów lub Burmistrzów miast, gdzie się targi lub jarmarki odbywają, przy zachowaniu następujących formalności:

aby płótna takie przedstawiane im były do cechowania przez kupujących w obec włościan, od których przez nich nabytemi zostały,

aby wpisywane były do oddzielnéj kontrolli, obejmującej nazwisko kupującego i sprzedającego, tudzież miejsce zamieszkania tego ostatniego, oraz znaki na płótnie, jeżeli jakie na takowém znajdują się,

aby płótna te, dla odróżnienia ich od wyrobionych w miejscu, zaopatrywane były numerem bieżącym rzeczonéj kontrolli, wypisanym wyraźnie atramentem czarnym zaraz obok pieczęci, i wreszcie,

aby w wydawanych na nie świadectwach, oznaczone było pochodzenie tych płócien, to jest że kupione zostały na targu lub jarmarku, tudzież wykazane numera na nich zamieszczone.

O takich świadectwach Prezydenci i Burmistrze obowiązani są składać również Naczelnikom Powiatowym kwartalne rapporta, którzy po zamieszczeniu ich pod oddzielną w wykazach swoich rubryką, od płócien w miejscu wyrobionych, przedstawiać mają także co kwartał takowe wykazy oddzielnie Rządom Gubernialnym i oddzielnie Wydziałowi Celnemu.

Prócz tego, uznaném zostało za rzecz właściwą, aby tak w świadectwach udzielanych na płótna miejscowéj produkcyi, jakoteż w świadectwach wydawanych na płótna, skupywane na targach lub jarmarkach, stosownie do odległości miejsca, do którego transporta będą prowadzone, wyraźnie oznaczony był czas, przez który te świadectwa uważane być mają za ważne, a który od dwóch do sześciu tygodni przenosić nie powinien; nakoniec,

5) Postanowiono, że komory i inne Urzędy celne, w razie zakwestyonowania jakiegokolwiek bądź rodzaju wyrobów lnia-

ствоваться правилами, изложенными въ 890 и 891-ой статьяхъ обязательнаго для нихъ Таможеннаго Устава и въ слѣдующемъ за ними примѣчаніи.

Почему Губернское Правленіе, въ исполненіе настоящаго предписанія, обязывается, какъ о прекращеніи дѣйствія прежнихъ распоряженій 1853 и 1854 годовъ, такъ и о введеніи настоящихъ правилъ, относительно клейменія и контролированія разныхъ льняныхъ и конопляныхъ издѣлій здѣшняго происхожденія, объявить по губерніи посредствомъ губернскаго дневника, а сверхъ того предписать обстоятельно, чрезъ Уѣздныхъ Начальниковъ, Президентамъ, Бургомистрамъ и Войтамъ гминъ, дабы они извѣстили отъ себя фабрикантовъ, ткачей, крестьянъ и прочихъ лицъ, занимающихся выдѣлкою для продажи льняныхъ и конопляныхъ издѣлій, а равно бѣленіемъ и катаніемъ таковыхъ, о содержаніи сихъ правилъ, наблюдая съ своей стороны съ должною заботливостію за точнымъ и неуклоннымъ оныхъ исполненіемъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности, опредѣленной закономъ за ихъ нарушеніе.

Съ распоряженій, какія будутъ сдѣланы Губернскимъ Правленіемъ по сему предмету, оно обязано представить въ Правительственную Коммисію, въ скоромъ времени, засвидѣтельствованныя копіи.

Варшава, 26 Января (7 Февраля) 1863 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лущевскій.*

№ $^{36059}/_{9285}$.

---

nych i konopnych, powinny postępować wedle wskazań Ustawy je obowiązującéj, a mianowicie artykułów 890 i 891, oraz uwagi pod tym artykułem domieszczonéj.

W wykonaniu zatém niniejszego, Rząd Gubernialny, tak o uchyleniu powołanych rozporządzeń z lat 1853 i 1854, jakoteż o przepisach obecnym reskryptem objętych, co do sposobu cechowania i kontrollowania rozmaitych wyrobów lnianych i konopnych krajowego pochodzenia, poda do wiadomości powszechnéj przez dziennik gubernialny, a nadto wyda szczegółowe polecenie do Naczelników Powiatowych, przez ich zaś pośrednictwo do Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów gmin, iżby zawiadomili fabrykantów, tkaczy, włościan i inne osoby trudniące się produkcyą na sprzedaż wyrobów lnianych i konopnych, oraz blichem lub maglem takowych, o treści rzeczonych przepisów, a sami onych wykonania, aby jak najtroskliwiéj pilnowali pod odpowiedzialnością za odstąpienia od nich prawem oznaczoną.

Odpisy wydanego w tym przedmiocie rozporządzenia i ogłoszenia, Rząd Gubernialny niebawnie Kommissyi Rządowéj przedstawi.

w Warszawie, d. 26 Stycznia (7 Lutego) 1863 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Łuszczewski.*

№ $^{36059}/_{9285}$.

Приложеніе къ N° 32-му.

Выписка изъ Высочайше утвержденнаго въ 1850 году Таможеннаго Устава.

Ст. 890.

Когда будутъ открыты иностранные товары и вмѣстѣ съ ними такіе товары внутренней выдѣлки, кои имѣютъ фабричное клеймо, сомнѣнію не подлежащее, то сіи послѣдніе признаются за отечественные, не подлежащіе конфискаціи и могутъ только въ потребномъ случаѣ служить обезпеченіемъ денежнаго взысканія, какъ и всякіе другіе товары, на основаніи таможенныхъ узаконеній.

Ст. 891.

Если напротивъ окажутся съ контрабандою товары, выдаваемые за своеземные, но не имѣющіе клейма, свидѣтельствующаго объ ихъ происхожденіи, то они подвергаются конфискаціи, не входя ни въ какой разборъ объ ихъ происхожденіи.

Примѣчаніе. На семъ основаніи, въ случаѣ выемки или задержаніи такихъ товаровъ, подлежащихъ клейменію, но клеймъ неимѣющихъ, о которыхъ хозяева ихъ, продавцы или провозители отзовутся, что товары всѣ безъ исключенія внутренняго происхожденія, призывать для освидѣтельствованія ихъ экспертовъ, и, если, при разсмотрѣніи сихъ товаровъ, хотябы одинъ изъ нихъ былъ найденъ иностраннымъ и слѣдственно, по неимѣнію клейма, признается контрабандою, свидѣтельствованіе товаровъ немедленно прекращать и за тѣмъ дѣлать постановленіе на основаніи вышеизложенной статьи о конфискаціи, со взысканіемъ пени со всѣхъ вообще товаровъ, подлежащихъ клейму, но клеймъ не имѣющихъ, хотябы между ними, при началѣ свидѣтельствованія, найдены были и своеземные товары.

Annex do N° 32-go.

Wyciąg z Ustawy Celnéj, w r. 1850 Najwyżéj zatwierdzonéj.

Art. 890.

Wykryte razem z towarami zagranicznemi towary wyrobu krajowego, opatrzone cechą fabryczną, podejrzenia nie wzbudzające, winny być uznane za krajowe, nie ulegające konfiskacie, i mogą tylko, w razie potrzeby, posłużyć na zabezpieczenie przypadającéj kary pieniężnéj, zarówno jak każdy inny towar, na zasadzie przepisów celnych.

Art. 891.

Przeciwnie, wykryte razem z przemycanemi towary, podane za krajowe, lecz nie posiadające cechy, ich pochodzenie udowadniającéj, ulegają konfiskacie nie wchodząc w rozbiór ich pochodzenia.

Uwaga. Gdy ujęte lub zakwestyonowane zostały towary ocechowaniu ulegające, cechą nie opatrzone, właściciel zaś ich, przedawca, lub przewożący oświadczy, że towary te bez żadnego wyłączenia są wyrobu krajowego, należy przywołać dla sprawdzenia znawców, a gdy przy rewizyi którykolwiek towar za zagraniczny, a tém samém jako nieocechowany, za przemycony uważanym zostanie, należy od dalszego sprawdzania odstąpić, i wydać decyzyę konfiskującą na zasadzie poprzedzającego artykułu, tudzież wymierzyć karę pieniężną za wszystkie bez wyjątku towary ocechowaniu ulegające, cechą nie opatrzone, chociażby przy rozpoczęciu sprawdzenia niektóre z nich uznane były za wyrobek krajowy.

D) ОБЪ ОГРАНИЧЕНІЯХЪ ОТНОСИТЕЛЬНО ВЫДѢЛКИ ВЪ ЦАРСТВѢ И ВЫПИСЫВАНІЯ ИЗЪ ЗА ГРАНИЦЫ ОГНЕСТРѢЛЬНАГО И ХОЛОДНАГО ОРУЖІЯ.

N° 33.

Правила для оружейныхъ мастеровъ о выдѣлкѣ и починкѣ огнестрѣльнаго оружія.

(24 Декабря (5 Января) 1831/2 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Членъ Временнаго Правительства Царства Польскаго, завѣдывающій частью Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Князь Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею, сообщая Предсѣдателю Временнаго Правительства Царства Польскаго правила о выдѣлкѣ въ Варшавѣ оружія, проситъ вмѣстѣ съ симъ сказаннаго Предсѣдателя, дабы правила эти были введены по всему Царству Польскому чрезъ посредство и подъ надзоромъ Воеводскихъ Военныхъ Начальниковъ.

Вслѣдствіе сего, Предсѣдатель Временнаго Правительства Царства Польскаго поручилъ Воеводскимъ Военнымъ Начальникамъ привести означенныя правила въ исполненіе.

О чемъ увѣдомляя Правительственную Коммисію и прилагая при семъ копію означенныхъ правилъ, предписываю сдѣлать съ своей стороны соотвѣтственное по сему предмету распоряженіе.

Варшава, 24 Декабря (5 Января) 1831/2 года.

(подписано) *Графъ Строгоновъ.*

D) O OGRANICZENIACH PRZY WYROBIE W KRAJU I SPROWADZANIU Z ZAGRANICY BRONI PALNEJ I SIECZNEJ.

N° 33.

Przepisy dla rzemieślników puszkarskich co do wyrobu i naprawy broni palnéj.

(d. 24 Grudnia (5 Stycznia) 1831/2 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Członek Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego, Kierujący Wydziałem Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policyi

Książe Głównodowodzący czynną Armią, kommunikuja Prezesowi Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego prawidła, co do przygotowania w Warszawie broni, uprasza zarazem tegoż Prezesa, aby przez pośrednictwo Naczelników Wojennych w Województwach i pod ich dozorem, prawidła takowe zostały w całém Królestwie Polskiém wprowadzone.

W skutek czego Prezes Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego polecił prawidła pomienione Naczelnikom Wojennym po Województwach do skutku przywieść.

O czém zawiadamiając Kommissyę Rządową, i załączając przy niniejszym kopię takowych prawideł, polecam uczynić i ze swojéj strony stosowne do przedmiotu zarządzenie.

w Warszawie, d. 24 Grudnia (5 Stycznia) 1831/2 r.

(podpisano) *Hrabia Strogonow.*

Приложеніе къ N° 33-му.

Правила для оружейныхъ ремесленниковъ относительно выдѣлки и починки оружія.

1) Никому изъ ремесленниковъ не дозволяется заниматься выдѣлкою новаго или починкою стараго оружія, безъ законнаго на сей предметъ разрѣшенія Воеводскаго Военнаго Начальника.

2) Получившій таковое разрѣшеніе долженъ имѣть оное вывѣшеннымъ за стекломъ въ рамкахъ, на стѣнѣ при входѣ въ фабрику.

3) Выдѣлка новаго и починка стараго оружія дозволяется только для русскихъ Офицеровъ.

4) Каждый оружейный мастеръ, желающій получить дозволеніе на занятіе своимъ ремесломъ, представляетъ Воеводскому Военному Начальнику шнуровую книжку для засвидѣтельствованія числа страницъ и наложенія печати.

Въ книгѣ этой записываются также всѣ заказы оружія, сдѣланные русскими Офицерами, съ точнымъ поименованіемъ, кѣмъ и что заказано.

5) Дозволяется мастерамъ имѣть въ запасѣ матеріаловъ въ три раза болѣе заказаннаго по книжкѣ количества.

6) По выдѣлкѣ заказаннаго оружія и по врученіи онаго владѣльцу, категорія эта должна быть помѣщена въ книгѣ.

7) Каждый мастеръ, получающій разрѣшеніе на выдѣлку и починку оружія, имѣя вышеупомянутую шнуровую книжку, представитъ Воеводскому Военному Начальнику письменное обязательство въ точномъ исполненіи вышеизложенныхъ правилъ, подъ опасеніемъ утраты дозволенія на занятіе своимъ ремесломъ.

Annex do N° 33-go.

Przepisy dla rzemieślników puszkarskich względem wyrobu i naprawy broni.

1) Zadnemu rzemieślnikowi nie wolno zajmować się wyrobem nowéj lub naprawą staréj broni, bez urzędowego na to zezwolenia Wojennego Naczelnika Województwa.

2) Uzyskający takie pozwolenie, ma je mieć za szkłem w ramkach zawieszone na ścianie przy wejściu do puszkarni.

3) Wyrób nowéj i naprawa staréj broni, dla Oficerów rossyjskich tylko są dozwolone.

4) Każdy majster puszkarski pragnący uzyskać pozwolenie prowadzenia swego rzemiosła, przedstawi Naczelnikowi Wojennemu Województwa książkę sznurową, dla poświadczenia liczby kart i wyciśnięcia pieczęci.

W książce téj zapisywane będą również wszelkie obstalunk broni przez Oficerów rossyjskich poczynione, z wyraźném objaśnieniem kto i co zamówił.

5) Pozwala się mieć majstrom w zapasie trzy razy większą ilość materyałów nad tę, która w książce jest zamówioną.

6) Po wykończeniu zamówionéj broni i po wręczeniu jéj właścicielowi, kategorya ta, ma być w książce zamieszczoną.

7) Każdy majster uzyskujący pozwolenie wyrobu i naprawy broni mając wspomnioną książeczkę sznurową, zobowiąże się na piśmie przed Wojennym Naczelnikiem Województwa, do ścisłego wykonania powyższych przepisów, pod karą utraty wolności prowadzenia swego rzemiosła.

8) Обводовые Коммисары обязаны періодически повѣрять книгу оружейниковъ и приготовленное у нихъ количество запасныхъ матеріаловъ, за неисполненіе же оружейниками настоящихъ правилъ они подвергаются личной отвѣтственности. О всѣхъ могущихъ произойти по сему предмету случаяхъ Коммисары должны доносить Военному Начальнику, который рѣшитъ дѣло самъ или сдѣлаетъ нужное распоряженіе.

Во всякомъ случаѣ главный надзоръ за повсемѣстнымъ исполненіемъ въ воеводствахъ вышеозначенныхъ правилъ возлагается непосредственно на мѣстнаго Военнаго Начальника; содѣйствіе же въ этомъ отношеніи поручается, единственно по ближайшему исполненію оныхъ, Обводовымъ Коммисарамъ и вслѣдствіе сего дозволяется Начальнику командировать по сему предмету, въ видахъ мѣстнаго освидѣтельствованія, другое довѣренное лицо.

Съ подлиннымъ вѣрно:
Чиновникъ VII-го класса (подписано) *Бруевичъ.*

8) Kommissarze Obwodowi są obowiązani peryodycznie przeglądać książkę puszkarską i przysposobioną u nich ilość zapasowych materyałów, a za niedopełnienie przez ostatnich niniejszych przepisów, spada na nich osobista odpowiedzialność. O wszystkich wypadkach w tym przedmiocie wydarzyć się mogących, mają donosić Naczelnikowi Wojennemu, który rzecz rozstrzygnie, lub potrzebne wyda im polecenie.

W każdym przypadku główny dozór nad powszechném wykonaniem po województwach wyżéj oznaczonych przepisów, poruczа się bezpośrednio miejscowemu Wojennemu Naczelnikowi uczestnictwo zaś w tym względzie zaleca się Kommissarzom Obwodowym jedynie dla bliższego onych wykonania, i dla tego dozwala się Naczelnikowi, w celu miejscowego sprawdzenia, delegować w tym przedmiocie inną osobę, która posiada jego zaufanie.

Za zgodność:
Urzędnik VII-éj klassy (podpisano) *Brujewicz.*

N° 34.

Распоряженіе о запрещеніи выдѣлывать въ Царствѣ или выписывать изъ за границы двухствольные пистолеты.

(14 (26) Марта 1844 года.)

Въ Канцелярію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.

По доведеніи Господиномъ Военнымъ Губернаторомъ до свѣдѣнія Князя Намѣстника заключенія Правительственной Коммисіи относительно воспрещенія выдѣлки въ Царствѣ и привоза изъ за границы кинжаловъ съ двуствольнымъ пистолетомъ, Его Свѣтлость, одобряя таковое заключеніе Правительственной Коммисіи, повелѣніемъ отъ 17 (29) Февраля, за № 927, изволилъ приказать сдѣлать соотвѣтственное по сему предмету распоряженіе.

Управленіе Военнаго Губернатора, по приказанію Его Превосходительства, препровождая у сего копію съ означеннаго повелѣнія, для зависящаго исполненія, имѣетъ честь присовокупить, что Господинъ Военный Губернаторъ о невпускѣ сюда изъ за границы означенныхъ кинжаловъ, изволилъ снестись съ Главнымъ Директоромъ Коммисіи Финансовъ и далъ по сему предмету предписаніе Варшавскому Оберъ-Полиціймейстеру.

Варшава, 14 (26) Марта 1844 года.

И. д. Правителя Канцеляріи (подписано) *Честилинъ.*

№ 675.

N° 34.

Rozporządzenie o zakazie wyrabiania w kraju i sprowadzania z zagranicy kindżałów z dwururnémi pistoletami.

(d. 14 (26) Marca 1844 r.)

Do Kancellaryi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Po zakommunikowaniu przez Gubernatora Wojennego do wiadomości Księcia Namiestnika wniosku Kommissyi Rządowéj o zakazie wyrabiania w Królestwie i sprowadzania z zagranicy kindżałów z dwururnémi pistoletami, JO. Książe zatwierdziwszy takowy wniosek Kommissyi Rządowéj, decyzyą z daty 17 (29) Lutego № 927, rozkazać raczył wydać w tym przedmiocie odpowiednie rozporządzenie.

Zarząd Wojennego Gubernatora przesyłając przy niniejszém z woli Gubernatora, kopię powyższéj decyzyi, do właściwego onéj wykonania, ma honor nadmienić, że Wojenny Gubernator raczył znieść się z Głównym Dyrektorem Kommissyi Skarbu o niewpuszczanie do kraju z zagranicy pomienionych kindżałów i wydał w tym przedmiocie polecenie Warszawskiemu Ober-Policmajstrowi.

w Warszawie, d. 14 (26) Marca 1844 r.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, (podpisano) *Czestilin.*

№ 675.

Приложеніе къ N° 34-му.

Господину Варшавскому Военному Губернатору.

Намѣстникъ въ Царствѣ Польскомъ.

Одобряя заключеніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, изъясненное въ отношеніи Вашего Превосходительства къ Директору собственной моей Канцеляріи, за № 463, съ представленіемъ выписаннаго оружейнымъ мастеромъ Бекеромъ изъ за границы кинжала съ двуствольными пистолетами,— предписываю сдѣлать распоряженіе о запрещеніи, какъ выдѣлки вышеупомянутыхъ кинжаловъ въ Царствѣ, такъ и привоза оныхъ сюда изъ за границы.

Объ этомъ вы увѣдомите Главнаго Директора Финансовъ, для согласнаго съ симъ съ его стороны предписанія по Таможенному вѣдомству.

Кинжалъ у сего возвращается.

Варшава, 17 (29) Февраля 1844 года.

Генералъ-Фельдмаршалъ, (подписано) *Князь Варшавскій, Графъ Паскевичъ Эриванскій.*

№ 927.

Annex do N° 34-go.

Do Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Namiestnik w Królestwie Polskiém.

Zatwierdziwszy wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, przedstawiony w odezwie JW. Pana za № 463 do Dyrektora przybocznéj mojéj Kancellaryi, z dołączeniem sprowadzonego z zagranicy przez majstra puszkarskiego Bekera kindżału z dwururnémi pistoletami, polecam wydać rozporządzenie o zakazie, tak wyrabiania powyższych kindżałów w Królestwie, jakoteż i sprowadzania ich z zagranicy.

Uwiadomisz JW. Pan o tém Dyrektora Głównego Skarbu, w celu wydania odpowiedniego z jego strony do Władz Celnych rozporządzenia.

Kindżał przy niniejszém zwraca się.

w Warszawie, d. 17 (29) Lutego 1844 r.

Generał-Feldmarszałek, (podpisano) *Książe Warszawski, Hrabia Paskiewicz Erywański.*

№ 927.

N° 35.

Распоряженіе о рѣшеніи вопроса: можетъ ли быть дозволена здѣшнимъ фабрикантамъ огнестрѣльнаго оружія выдѣлка или выписка изъ за границы шестиствольныхъ пистолетовъ и четырехствольныхъ ружей.

(10 (22) Мая 1844 года.)

Въ Канцелярію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ.

Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.

Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ, вслѣдствіе просьбы оружейныхъ мастеровъ Бекера и Раушера, изволилъ разрѣшить пропускъ въ Царство Польское выписанныхъ ими изъ за границы двухъ сотъ двойныхъ стволовъ для охотничьихъ ружей съ приборами и тридцати шести паръ дорожныхъ пистолетовъ.

Нынѣ изъ складочной Таможни доставлено въ здѣшнюю полицію выписанное Бекеромъ и Раушеромъ оружіе, по освидѣтельствованіи коего оказалось между прочимъ, какъ доноситъ Оберъ-Полиціймейстеръ, четыре пистолета четырехствольныхъ, три пистолета шестиствольныхъ и одно дуло четырехствольное.

Предписавъ Генералъ-Маіору Абрамовичу передать въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ по одному изъ означенныхъ пистолетовъ и четырехствольное дуло, Его Превосходительство Александръ Александровичъ изволилъ приказать извѣстить объ этомъ Канцелярію Правительственной Коммисіи на тотъ конецъ, чтобы въ первомъ засѣданіи Коммисіи было разсмотрѣно: можно ли здѣшнимъ оружейнымъ мастерамъ выдѣлывать или выписывать изъ за границы подобное оружіе.

N° 35.

Polecenie zadecydowania, czy może być dozwoloném krajowym fabrykantom broni palnéj wyrabiać lub sprowadzać z zagranicy pistolety sześciorurne i fuzye czterolufowe.

(d. 10 (22) Maja 1844 r.)

Do Kancellaryi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Książe Namiestnik, w skutek prośby fabrykantów broni Bekera i Rauszera, raczył zezwolić na sprowadzenie do Królestwa Polskiego zamówionych przez nich za granicą dwustu podwójnych luf do broni myśliwskiéj z przyborami i trzydziestu sześciu par podróżnych pistoletów.

Obecnie dostawiona została z Komory składowéj do tutejszéj Policyi sprowadzona przez Bekera i Rauszera broń, po sprawdzeniu któréj, okazały się między innemi, według doniesienia Ober-Policmajstra, cztery pistolety czterolufowe i poczwórna lufa.

Poleciwszy Generał-Majorowi Abramowiczowi przesłać Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych po jednéj sztuce wymienionych wyżéj pistoletów i lufę poczwórną, JW. Generał-Gubernator rozkazać raczył zawiadomić o tém Kancellaryę Kommissyi Rządowéj w tym celu, aby na pierwszém posiedzeniu Kommissyi zdecydować, czy mogą tutejsi fabrykanci broni wyrabiać lub też sprowadzać z zagranicy broń takową.

Управленіе, исполняя таковое приказаніе Господина Военнаго Губернатора, имѣетъ честь покорнѣйше просить о послѣдующемъ почтить оное увѣдомленіемъ.

Варшава, 10 (22) Мая 1844 года.

И. д. Правителя Канцеляріи (подписано) *Честилинъ.*

№ 1,159.

N° 36.

Указаніе ограниченій, съ соблюденіемъ коихъ можно было бы дозволить мѣстнымъ фабрикантамъ оружія выдѣлывать и выписывать изъ за границы многоствольныя ружья.

(9 (21) Іюня 1844 года.)

Въ Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ отвѣтъ на отношеніе онаго Управленія отъ 10 (22) Мая сего года, № 1,159, послѣдовавшее на имя Канцеляріи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, по которому Его Превосходительству Александру Александровичу было угодно поручить Коммисіи разсмотрѣть въ первомъ ея засѣданіи: можно ли здѣшнимъ оружейнымъ мастерамъ выдѣлывать и выписывать изъ за границы многоствольное оружіе, подобное тому, какое найдено по освидѣтельствованіи оружія, выписаннаго Бекеромъ и Раушеромъ на основаніи исходатайствованнаго ими

Wypełniając powyższy rozkaz Gubernatora Wojennego, Zarząd ma honor najuprzejmiéj upraszać o zaszczycenie go zawiadomieniem o skutku takowego.

w Warszawie, d. 10 (22) Maja 1844 r.

p. o. Dyrektora Kancellaryi (podpisano) *Czestilin.*

№ 1,159.

N° 36.

Wskazanie ograniczeń, pod jakiemi mogłoby być dozwoloném krajowym fabrykantom wyrabianie broni i sprowadzanie z zagranicy broni więcéj jak dwururnéj.

(d. 9 (21) Czerwca 1844 r.)

Do Zarządu Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W odpowiedzi na odezwę Zarządu z daty 10 (22) Maja r. b. № 1,159, uczynioną do Kancellaryi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, według któréj JW. Aleksander syn Aleksandra raczył polecić Kommissyi zdecydować na pierwszém posiedzeniu, czyli mogą tutejsi fabrykanci broni wyrabiać i sprowadzać z zagranicy wielolufową broń, podobną do téj jaka znalezioną została przy sprawdzaniu broni sprowadzonéj przez Bekera i Rauszera, na mocy udzielonego im przez Księcia Na-

разрѣшенія Его Свѣтлости Князя Намѣстника, Отдѣленіе Промышленности и Художествъ имѣетъ честь увѣдомить, что Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, разсмотрѣвъ предложенный ей вопросъ, нашла, что огнестрѣльное оружіе о двухъ и болѣе стволахъ есть простое изобрѣтеніе оружейныхъ мастеровъ, искусство коихъ подчиняется успѣхамъ и измѣненіямъ подобно прочимъ, и что, кромѣ того, служитъ оно къ обезпеченію выгоды, а часто и безопасности людей, употребляющихъ оное, доставляя имъ возможность повторенія выстрѣловъ въ чрезвычайныхъ случаяхъ, безъ потери времени на заряживаніе.

Разсматривая съ этой точки предметъ настоящей переписки, не представляется причинъ, кои бы препятствовали здѣшнимъ фабрикантамъ выписывать и выдѣлывать охотничьи ружья и пистолеты о нѣсколькихъ стволахъ, съ извѣстнымъ для того ограниченіемъ.

Что касается существующихъ по настоящему предмету правилъ, то оказывается: что, по постановленію Совѣта Управленія отъ 28 Апрѣля (10 Мая) 1833 года, ввозъ изъ за границы въ Царство Польское всякаго оружія совершенно запрещенъ, и потому, по нынѣ дѣйствующему тарифу, привозъ онаго можетъ имѣть мѣсто только на основаніи особыхъ дозволеній; что дозволенія сего рода выдаются исключительно Княземъ Намѣстникомъ, частію по просьбамъ, непосредственно къ Его Свѣтлости вносимымъ, а частію по представленіямъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, для коихъ, повелѣніемъ Его Свѣтлости отъ 13 (25) Ноября 1840 года, № 1,106, указаны тѣ же правила, какія приняты относительно покупки изъ Артиллерійскаго вѣдомства пороху; наконецъ, что вообще всякое бѣлое и огнестрѣльное оружіе подвержено въ Царствѣ Польскомъ особому контролю, главнымъ основаніемъ коего принято: что право пользоваться оружіемъ сопряжено съ обязанностію полученія особаго на то позволенія.

miestnika zezwolenia, Wydział Przemysłu i Kunsztów ma honor zawiadomić, że Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, po rozpatrzeniu przedstawionéj jéj kwestyi, znalazła, iż broń palna o dwóch i więcéj lufach jest zwyczajnym wynalazkiem fabrykantów broni, wyrób któréj podlega na równi z innemi postępowi i zmianom, i że oprócz tego, broń takowa służy do zapewnienia wygody, a często i bezpieczeństwa ludzi, nią się posługujących, dając im możność powtórzenia wystrzałów w nadzwyczajnych wypadkach, bez straty czasu na nabijanie.

Rozważając z tego punktu przedmiot obecnéj korrespondencyi, nie ma powodów mogących stać na przeszkodzie tutejszym fabrykantom do sprowadzania lub wyrabiania przez nich broni myśliwskiéj i pistoletów o kilku lufach, z pewnemi co do tego ograniczeniami.

Co się tyczy istniejących w tym przedmiocie przepisów, okazuje się: że na mocy decyzyi Rady Administracyjnéj z dnia 28 Kwietnia (10) Maja 1833 roku przywóz z zagranicy do Królestwa Polskiego wszelkiego rodzaju broni zupełnie jest wzbroniony, i że dla tego na mocy obowiązującéj taryffy, przywóz onéj może następować tylko na zasadzie szczegółowych licencyj, że licencye tego rodzaju daje wyłącznie Książe Namiestnik, w części na skutek zanoszonych bezpośrednio do niego próśb, a w części na przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, co do których decyzyą Księcia Namiestnika z dnia 13 (25) Listopada 1840 roku № 1,106, wskazane są te same przepisy, jakie są w użyciu przy kupowaniu w Zarządzie Artylleryi prochu. Nareszcie, że wszelka w ogole broń sieczna i palna podlega w Królestwie Polskiém osobnéj kontrolli, główną podstawę któréj stanowi to, że prawo posiadania broni połączone jest z obowiązkiem otrzymania szczegółowego na to zezwolenia.

По уваженію прописанныхъ обстоятельствъ, Правительственная Коммисія признала, въ засѣданіи своемъ 20 Мая (1 Іюня) сего года, что здѣшнимъ оружейнымъ мастерамъ можно бы дозволить выдѣлывать и выписывать изъ за границы охотничьи ружья и пистолеты, имѣющіе нѣсколько стволовъ, но съ тѣмъ:

1) чтобы на привозъ ихъ было каждый разъ испрашиваемо разрѣшеніе Его Свѣтлости Князя Намѣстника;

2) что таковому оружію, то есть болѣе нежели двухствольному, какъ выдѣлываемому на здѣшнихъ заводахъ, такъ и выписываемому изъ за границы, долженъ бы быть веденъ особый контроль;

3) что обыкновенные, выдѣлываемые нынѣ дозволительные билеты на право имѣть охотничьи ружья не должны бы быть признаваемы достаточными на ружья и пистолеты, имѣющіе болѣе двухъ стволовъ, но слѣдовало бы постановить правиломъ, дабы продажа и покупка сихъ послѣднихъ производились не иначе, какъ по особымъ билетамъ;

4) что каждый разъ, по привозѣ изъ за границы подобнаго оружія, должно быть учреждаемо строжайшее наблюденіе со стороны мѣстнаго полицейскаго начальства, дабы оно не было продаваемо или уступаемо такимъ лицамъ, кои не имѣютъ дозволительныхъ исключительно на таковое оружіе билетовъ.

Въ заключеніе, не излишнимъ будетъ присовокупить, что право употребленія оружія въ Царствѣ слѣдовало бы сдѣлать зависящимъ въ двоякомъ отношеніи, то есть: полицейскомъ и промышленномъ, и одно другимъ ограничивать.

Выдѣлка оружія въ краѣ относительно видовъ промышленныхъ не въ такомъ положеніи, чтобы собственными силами, при нѣкоторомъ содѣйствіи Правительства, не могла развиться до такой степени, чтобы не была въ состояніи удовлетворить вполнѣ потребностямъ жителей.

Примѣненіе къ этой статьѣ дѣйствующаго тарифа, съ большею нежели до сего времени строгостію, отвѣчало бы обоимъ вышеприведеннымъ случаямъ:

Mając na uwadze wyszczególnione wyżéj okoliczności, Kommissya Rządowa na posiedzeniu swojém z dnia 20 Maja (1 Czerwca) r. b. wyrzekła, że możnaby dozwolić tutejszym fabrykantom broni wyrabiać jakoteż i sprowadzać z zagranicy broń myśliwską i pistolety kilkolufowe, z warunkiem:

1) aby na sprowadzenie jéj wyjednywana była za każdym razem decyzya Księcia Namiestnika;

2) aby bron powyższa, to jest więcéj jak dwulufowa, tak wyrabiana w tutejszych fabrykach, jakoteż sprowadzana z zagranicy, podlegała osobnéj kontrolli;

3) aby zwykłe, wydawane obecnie bilety, dające prawo na posiadanie broni myśliwskiéj, nie były uważane za dostateczne względem strzelb i pistoletów kilkolufowych, i aby przyjęto za warunek, że sprzedaż i zakup tych ostatnich ma się odbywać nie inaczéj jak za szczegółowemi biletami;

4) aby za każdym razem po przywiezieniu z zagranicy broni tego rodzaju, urządzany był ze strony miejscowéj Władzy policyjnéj surowy dozór nad tém, aby ona nie była sprzedawana lub ustępywana takim osobom, które nie mają biletów, dających prawo na wyłączne posiadanie onéj.

W końcu wypada nadmienić, że prawo użytkowania z broni w Królestwie należałoby uczynić zależném od dwóch względów, to jest policyjnego i przemysłowego, i jeden wzgląd ograniczać drugim.

Stan wyrobu broni w kraju ze względów przemysłowych jest taki, że własnemi siłami przy pewnéj pomocy Rządu może się rozwinąć do tego stopnia, iż będzie mógł zadość uczynić wymaganiom mieszkańców.

Zastosowanie w tym razie obowiązującéj taryffy, z większą aniżeli dotąd surowością, odpowiedziałoby obydwóm wyżéj przytoczonym względom:

a) въ отношеніи полицейскомъ можно бы было отвратить размноженіе оружія, не прибѣгая къ особымъ запрещеніямъ, ибо Правительство могло бы распространить во всякое время на внутреннія фабрики соотвѣтственный контроль и соразмѣрять количество и качество выдѣлываемаго оружія;

b) въ отношеніи же промышленномъ поддержались бы значительно внутреннія фабрики, кои, постепенно распространяя свою производительность, по мѣрѣ собственныхъ капиталовъ, удовлетворяли бы надобностямъ съ пользою разныхъ вспомогательныхъ ремеслъ,—тогда какъ нынѣ изъ видовъ частныхъ выгодъ вывозятся спекулантами изъ края наличныя деньги за иностранное оружіе, во вредъ промышленности и внутреннему хозяйству; ибо слѣдуетъ замѣтить, что установленная тарифомъ пошлина по 15 копѣекъ съ фунта, какъ примѣненная къ чрезвычайнымъ случаямъ, какіе могли бы имѣть мѣсто по особымъ уваженіямъ Правительства и для отдѣльныхъ только лицъ, не охраняетъ внутреннихъ фабрикантовъ отъ соперничества иностранныхъ заводовъ, и обращается къ большему ихъ ущербу, по колику дозволенія эти выдаются въ видахъ, къ торговлѣ относящихся.

Варшава, 9 (21) Іюня 1844 года.

Директоръ Отдѣленія Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бруевичъ.*

№ $^{4549}/_{20476}$.

---

a) we względzie policyjnym możnaby zapobiedz zwiększeniu się liczby broni, nie uciekając się do szczególnych zakazów, albowiem Rząd mógłby w każdym czasie rozciągnąć nad fabrykami wewnętrznemi odpowiednią kontrollę i ograniczyć ilość i rodzaj wyrabianej broni;

b) we względzie zaś przemysłowym przyszłoby się znakomicie w pomoc tutejszym fabrykom, które rozprzestrzeniając stopniowo swoją działalność, w miarę własnych kapitałów, zaspakajałyby potrzeby, z korzyścią dla różnych pomocniczych rzemiosł, kiedy obecnie wywożone bywają z kraju przez spekulantów, w widokach osobistych korzyści, gotowe pieniądze za broń zagraniczną, ze szkodą przemysłu i wewnętrznego gospodarstwa; należy bowiem zwrócić uwagę na to, że ustanowione w taryffie cło, po 15 kopiejek od funta, jako zastosowane do nadzwyczajnych wypadków, mogących mieć miejsce ze szczególnych względów Rządu, i na korzyść pojedyńczych tylko osób, nie zasłania tutejszych fabrykantów od konkurencyi zagranicznych fabryk, ale owszém przynosi im wielki uszczerbek, o ile pozwolenia takowe wydawane bywają w widokach handlowych.

Warszawa, d. 9 (21) Czerwca 1844 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *Brujewicz.*

№ $^{4549}/_{20476}$.

№ 37.

Предписаніе о томъ, дабы мѣстные фабриканты огнестрѣльнаго оружія выписывали изъ за границы многоствольное оружіе не иначе, какъ по испрошенін каждый разъ разрѣшенія Намѣстника въ Царствѣ.

(19 Сентября (1 Октября) 1844 года.)

Въ Канцелярію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Управленіе Варшавскаго Военнаго Губернатора.

Мнѣніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, изъясненное въ отзывѣ отъ 9 (21) Іюня, за № $^{4549}/_{20476}$, относительно дозволенія здѣшнимъ оружейнымъ мастерамъ выписывать изъ за границы и выдѣлывать охотничьи ружья и пистолеты о нѣсколькихъ стволахъ, Господинъ Варшавскій Военный Губернаторъ изволилъ представлять на благоусмотрѣніе и разрѣшеніе Господина Генералъ-Фельдмаршала Намѣстника въ Царствѣ.

Съ послѣдовавшаго нынѣ по сему предмету повелѣнія Его Свѣтлости отъ 31 Августа (12 Сентября), за № 4,433, Управленіе, по приказанію Его Превосходительства Александра Александровича, препровождая у сего посвидѣтельствованную копію, имѣетъ честь присовокупить, что, въ исполненіе изъясненной въ ономъ воли Князя Намѣстника, дано уже Варшавскому Оберъ-Полиціймейстеру надлежащее предписаніе.

Варшава, 19 Сентября (1 Октября) 1844 года.

Начальникъ Отдѣленія (подписано) *Татариновъ.*

№ 2,229.

№ 37.

Zastrzeżenie, aby krajowi fabrykanci broni palnéj sprowadzali z zagranicy broń kilkolufową nie inaczéj, jak po uzyskaniu za każdym razem od Namiestnika Królestwa pozwolenia.

(d. 19 Września (1 Października) 1844 r.)

Do Kancellaryi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Zarząd Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Warszawski Wojenny Gubernator raczył przedstawić do uznania i decyzyi Generał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie, wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, objawiony w odezwie z dnia 9 (21) Czerwca № $^{4549}/_{20476}$, o pozwolenie tutejszym fabrykantom broni sprowadzać z zagranicy i wyrabiać broń myśliwską i pistolety kilkolufowe.

Zarząd Wojennego Gubernatora, przesyłając przy niniejszém, z rozkazu tegoż Gubernatora poświadczoną kopię zapadłéj w tym przedmiocie decyzyi Księcia, z daty 31 Sierpnia (12 Września) № 4,433, ma honor nadmienić, że dla wykonania wyrzeczonéj w téj decyzyi woli Księcia Namiestnika, wydane już zostało do Warszawskiego Ober-Policmajstra stosowne polecenie.

w Warszawie, d. 19 Września (1 Października) 1844 r.

Naczelnik Wydziału, (podpisano) *Tatarynow.*

№ 2,229.

Приложеніе къ № 37-му.

Господину Варшавскому Военному Губернатору.

Намѣстникъ въ Царствѣ Польскомъ.

Какъ оружейные мастера Беккеръ и Раушеръ, при вывозѣ съ разрѣшенія моего изъ за границы двуствольныхъ ружей и пистолетовъ, осмѣлились, безъ особаго дозволенія, ввести четыре пистолета четырехствольныхъ, три пистолета шестиствольныхъ и дуло четырехствольное, то предписываю Вашему Превосходительству, въ разрѣшеніе докладной записки Вашей, № 1,651, и поданнаго мнѣ Беккеромъ и Раушеромъ прошенія по сему предмету, сдѣлать распоряженіе, чтобы они немедленно отправили это оружіе за границу и не выписывали онаго впредь, не испросивъ предварительно особаго моего разрѣшенія.

Варшава, 31 Августа (12 Сентября) 1844 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

№ 4,433.

Annex do № 37-go.

Do Warszawskiego Wojennego Gubernatora.

Namiestnik w Królestwie Polskiém.

Ponieważ fabrykanci broni Beker i Rauszer, sprowadzając z decyzyi mojéj z zagranicy dubeltówki i pistolety, ośmielili się sprowadzić, bez szczegółowego na to zezwolenia, cztery pistolety czterolufowe, trzy pistolety sześciolufowe i lufę poczwórną, polecam przeto Panu, w rozstrzygnięciu przedstawienia jego za № 1,651, i podanéj do mnie przez Bekera i Rauszera w tym przedmiocie prośby, wydać rozporządzenie, aby ciż fabrykanci natychmiast odesłali broń powyższą za granicę i sprowadzali ją w przyszłości nie inaczéj, jak za uprzedniém wyjednaniem szczegółowéj mojéj decyzyi.

w Warszawie, d. 31 Sierpnia (12 Września) 1844 r.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

№ 4,433.

№ 38.

Распоряженіе объ ограниченіи привоза изъ за границы въ Царство Польское огнестрѣльнаго и холоднаго оружія.

(5 (17) Мая 1851 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

Министръ Финансовъ, въ препровождаемомъ при семъ въ копіи отзывѣ отъ 17 Марта текущаго года, № 4,960, довелъ до свѣдѣнія Князя Намѣстника въ Царствѣ о распоряженіи, данномъ Начальникамъ таможенныхъ округовъ въ Царствѣ касательно ограниченія привоза изъ за границы въ здѣшній край огнестрѣльнаго и холоднаго оружія.

Вслѣдствіе сего, Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, предписавъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства о объявленіи вышеприведеннаго распоряженія во всеобщее свѣдѣніе, вмѣстѣ съ симъ приказать изволилъ, дабы прошенія лицъ, желающихъ испросить разрѣшеніе на выписку изъ за границы оружія, подаваемы были къ мѣстнымъ властямъ, сими же послѣдними представляемы, чрезъ посредство Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, на рѣшеніе Князя Намѣстника въ Царствѣ.

О таковомъ рѣшеніи, о коемъ вмѣстѣ съ симъ поставляется въ извѣстность Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства, имѣю честь увѣдомить Правительственную Коммисію для сообразнаго, въ чемъ къ ней относится, исполненія.

Варшава, 5 (17) Мая 1851 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

№ 22,200.

№ 38.

Rozporządzenie o ograniczeniu przywozu z zagranicy do Królestwa Polskiego broni palnéj i siecznéj.

(d. 5 (17) Maja 1851 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Minister Finansów przez odezwę z dnia 17 Marca r. b № 4,960, przy niniejszém w kopii załączającą się, uwiadomił Księcia Namiestnika Królestwa o rozporządzeniu, jakie wydaném zostało Naczelnikom Okręgów Celnych w Królestwie, w przedmiocie ograniczenia przywozu z zagranicy do kraju tutejszego broni palnéj i siecznéj.

W skutku tego Książe Namiestnik Królestwa poleciwszy Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu podanie rozporządzenia, o którém wyżéj mowa, do powszechnéj wiadomości, zarazem wyrzec raczył, że prośby osób, życzących pozyskać pozwolenie na sprowadzenie broni z zagranicy, mają być podawane do Władz miejscowych, a następnie przez pośrednictwo Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawiane do dalszéj decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa.

O decyzyi takowéj, o któréj jednocześnie uprzedzoną zostaje Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, mam honor niniejszém Kommissyę Rządową uwiadomić, dla stosownego w czém do niéj należy, wykonania.

w Warszawie, d. 5 (17) Maja 1851 r.

Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *T. LeBrun.*

№ 22,200.

Приложеніе къ N° 38-му.

Намѣстнику въ Царствѣ Польскомъ.

Министръ Финансовъ.

Ваша Свѣтлость, въ почтеннѣйшемъ отношеніи ко мнѣ отъ 4 (16) сего Марта, за № 1,989, касательно пропуска въ Царство Польское огнестрѣльнаго и бѣлаго оружія, изволили изъяснить, что по общему для Имперіи и Царства тарифу, привозъ оружія въ Царство Польское допускается безъ ограниченія, между тѣмъ, какъ, до введенія общаго тарифа въ дѣйствіе, никто изъ фабрикантовъ и торговцевъ въ Царствѣ не могъ выписывать изъ за-границы для продажи оружіе, иначе, какъ по особымъ отъ Вашей Свѣтлости на то разрѣшеніямъ, и что, по политическому положенію сего края и для строгаго наблюденія за находящимся въ ономъ у частныхъ лицъ оружіемъ, необходимо, чтобы мѣра эта и впредь соблюдаема была; на каковой конецъ Ваша Свѣтлость изволите находить нужнымъ —таможенному начальству въ Царствѣ Польскомъ вмѣнить въ непремѣнную обязанность, чтобы пропускъ выписываемаго для перепродажи оружія, какъ огнестрѣльнаго, такъ и бѣлаго, и принадлежностей къ оному, допускаемъ былъ не иначе, какъ по предъявленіи каждый разъ особыхъ выданныхъ на то, по приказанію Вашей Свѣтлости, разрѣшеній.

Вмѣстѣ съ тѣмъ Вамъ, Милостивый Государь, благоугодно было сообщить мнѣ, не признаю ли болѣе удобнымъ, чтобы пропускъ огнестрѣльнаго оружія, по особымъ разрѣшеніямъ, допускаемъ былъ только чрезъ тѣ четыре первокласныя Таможни, чрезъ которыя разрѣшено возить желѣзные и стальные клинки, или лезвія шпажныя, сабельныя и кинжальныя, съ обязанностію доставлять оные для очистки пошлиною въ Варшавскую Таможню.

Вполнѣ раздѣляя мнѣніе Вашей Свѣтлости по сему предмету и имѣя въ виду, что Высочайше утвержденнымъ 13 (25) минув-

Annex do N° 38-go.

Do Namiestnika w Królestwie Polskiém.

Minister Skarbu.

Wasza Książęca Mość, w odezwie do mnie z daty 4 (16) bieżącego Marca № 1,989, względem przepuszczania do Królestwa Polskiego broni siecznéj i palnéj, raczyłeś przytoczyć, że na mocy ogólnéj dla Cesarstwa i Królestwa taryffy, wolno jest przywozić broń do Królestwa Polskiego bez ograniczenia, kiedy tymczasem przed wprowadzeniem w wykonanie powyższéj taryffy, żaden z fabrykantów i kupców w Królestwie nie mógł sprowadzać z zagranicy broni na sprzedaż, bez uzyskania szczegółowéj na to decyzyi Waszéj Książęcéj Mości, i że z powodu politycznego położenia tego kraju, jak również potrzeby ścisłego dozoru nad znajdującą się w nim u prywatnych osób bronią, wypada koniecznie, aby środek ten był zachowany i na przyszłość; w skutek czego Wasza Książęca Mość, raczyłeś uznać za potrzebne, włożyć na Zarząd Celny w Królestwie Polskiém surowy obowiązek, ażeby przepuszczanie sprowadzanéj z zagranicy na handel broni siecznéj i palnéj, z przyborami, dozwalane było nie inaczéj, jak za okazaniem za każdym razem szczegółowych, wydanych w tym celu, z decyzyi Waszéj Książęcéj Mości, licencyj.

Jednocześnie JO. Książe raczyłeś odnieść się do mnie z zapytaniem, czyli nie uznam za stosowne, aby przepuszczanie broni palnéj za szczegółowemi licencyami dozwalane było tylko przez 4 komory pierwszego rzędu, przez które wolno jest przewozić klingi żelazne i stalowe, lub ostrza szpad, szabel i kindżałów, z obowiązkiem odsyłania ich do komory Warszawskiéj dla opłaty cła.

Dzieląc w zupełności zdanie Waszéj Książęcéj Mości w tym przedmiocie, i mając na względzie, że Najwyżéj zatwierdzoném pod

шаго Октября мнѣніемъ Государственнаго Совѣта объ изданіи новаго тарифа, предоставлено Министру Финансовъ—могущіе возникнуть вопросы касательно поясненія или исправленія тарифныхъ статей въ частности разрѣшить по сношенію съ Намѣстникомъ Царства Польскаго (о чемъ доведено мною до Вашего, Милостивый Государь, свѣдѣнія отношеніемъ отъ 22 Октября 1850 года, за № 17,676), я приказалъ предписать, отъ Департамента Внѣшней Торговли, Начальникамъ Таможенныхъ Округовъ въ Царствѣ Польскомъ:

1) что выписываемые въ Царство для перепродажи, какъ огнестрѣльное, такъ и бѣлое оружіе и принадлежности къ оному, слѣдуетъ пропускать, на прежнемъ основаніи, не иначе, какъ по предъявленіи каждый разъ особыхъ, выданныхъ на то разрѣшеній, по приказанію Вашей Свѣтлости, и,

2) что, какъ по приложенной къ общему тарифу росписи товарамъ, дозволяемымъ къ привозу исключительно къ нѣкоторымъ Таможнямъ, желѣзные и стальные клинки или лезвія шпажныя, сабельныя и кинжальныя дозволены къ привозу въ Царство Польское только въ Варшавской Таможнѣ чрезъ Таможни: Нешавскую, Щипіорнскую, при урочищѣ Граница и Завихостскую, то и огнестрѣльное оружіе должно быть пропускаемо въ Царство исключительно чрезъ вышеозначенныя Таможни.

О таковомъ распоряженіи долгомъ поставляю довести до свѣдѣнія Вашей Свѣтлости, предавая на Ваше, Милостивый Государь, благоусмотрѣніе, не изволите ли признать нужнымъ публиковать въ Царствѣ Польскомъ, что огнестрѣльное оружіе дозволяется къ пропуску въ Царство чрезъ тѣ же самыя Таможни, чрезъ которыя допущенъ привозъ въ оное бѣлаго оружія, а именно: чрезъ Таможни Нешавскую, Щипіорнскую, при урочищѣ Границѣ и Завихостскую къ Варшавской Складочной Таможнѣ.

С-Петербургъ, 17 Марта 1851 года.

Министръ Финансовъ (подписано) *Графъ Вронченко.*

№ 4,960.

dniem 13 (25) zeszłego Października zdaniem Rady Państwa, o wydaniu nowéj taryffy, rozstrzyganie mogących wyniknąć kwestyj w przedmiocie objaśnienia lub też poprawienia artykułów taryffy w szczegółach, pozostawione zostało Ministrowi Skarbu, za porozumieniem się z Namiestnikiem Królestwa Polskiego, (o czém zawiadomiłem JO. Księcia w odezwie z dnia 22 Października 1850 roku № 17,676) rozkazałem wydać z Departamentu Handlu zewnętrznego do Naczelników Okręgów Celnych w Królestwie Polskiém polecenie:

1) aby sprowadzana do Królestwa na sprzedaż broń sieczna i palna z przyborami, przepuszczana była, tak jak przedtém, nieinaczéj, jak po okazaniu za każdym razem szczegółowych, wydanych w tym celu z rozkazu Waszéj Książecéj Mości, licencyj, i

2) że ponieważ w dołączonym do ogólnéj taryffy spisie towarów, dozwolonych do przewozu wyłącznie przez niektóre komory, klingi żelazne i stalowe, lub ostrza szpad, szabel i kindżałów, dozwolone są do przywozu do Królestwa Polskiego tylko do komory Warszawskiéj za pośrednictwem komor: w Nieszawie, Szczypiornie, Granicy i Zawichoście, więc i broń palna powinna być przepuszczana do Królestwa wyłącznie przez wyżéj wymienione komory.

O rozporządzeniu tém mam honor zawiadomić Waszą Książęcą Mość, pozostawiając do Jego decyzyi, czyli nie raczy uznać potrzebném rozkazać ogłosić w Królestwie Polskiém o tém, że przywóz broni palnéj do Królestwa dozwolony jest przez też same komory, przez które wolno jest sprowadzać broń sieczną, a mianowicie przez komory w Nieszawie, Szczypiornie, Granicy i Zawichoście, do Komory Warszawskiéj.

w S. Petersburgu, d. 17 Marca 1851 r.

Minister Finansów (podpisano) *Hrabia Wronczenko.*

№ 4,960.

N° 39.

Опредѣленіе правилъ о порядкѣ учрежденія мануфактуръ, фабрикъ и заводовъ.

Выписка изъ Устава о промышленности фабричной и заводской, помѣщеннаго въ XI-омъ томѣ II-ой части Свода Законовъ Имперіи (изд. 1857 г.).

Ст. 35. Казенные мануфактуры, фабрики и заводы учреждаются Правительствомъ, когда оно считаетъ ихъ необходимыми для потребностей государственныхъ (*а*), или полезными для народной промышленности (*б*).

(*а*) Къ таковымъ принадлежатъ казенные пушечные, оружейные, пороховые и тому подобные заводы.

(*б*) Таковы суть: казенные заводы фарфоровые, стекляные и т. п.

Ст. 36. Съ учрежденіемъ казенныхъ мануфактуръ, фабрикъ и заводовъ, частные люди не лишаются права заводить и содержать такого же рода заведенія (*а*), развѣ бы какой либо родъ сихъ заведеній особенно и исключительно присвоенъ былъ одной Казнѣ (*б*) или общественному установленію (*в*).

(*а*) Таковы суть: фабрики суконныя, стекляныя селитряныя и т. п.

(*б*) Таковы суть: заводы пушечные, оружейные (кромѣ фабрикъ охотничьихъ ружей, кои могутъ быть заводимы частными лицами) и пороховые (1734 Мая 20 (6577); 1805 Сентября 29 (21924); 1845 Августа 15 (19283) ст. 1785.

(*в*) Таковы суть карточныя фабрики, коихъ производство исключительно присвоено Императорскому Воспитательному Дому (1845 Августа 15 (19283) ст. 1786.

N° 39.

Określenie zasad dotyczących zakładania rękodzielni, fabryk i zakładów przemysłowych.

Wyciąg z Ustawy o przemyśle fabrycznym, zamieszczonéj w tomie XI-m części II-éj Zbioru Praw Cesarstwa (wydanie 1857 r.)

Art. 35. Rękodzielnie, fabryki i zakłady rządowe zaprowadzane bywają przez Rząd wtenczas, kiedy tenże poczytuje one za niezbędne dla potrzeb państwa (*a*), lub też korzystne dla krajowego przemysłu (*b*).

(*a*) Do tych należą ludwisarnie, fabryki broni, prochu i tym podobne zakłady rządowe.

(*b*) Temi są rządowe fabryki porcelany, szkła i t. p.

Art. 36. Przez urządzenie rękodzielni, fabryk i zakładów rządowych, osoby prywatne nie są wcale pozbawione prawa zakładania i utrzymywania tego rodzaju fabryk (*a*), chybaby pewien rodzaj tych fabryk stanowił szczególny i wyłączny przywiléj Rządu (*b*) lub instytucyi publicznéj (*c*).

(*a*) Temi są: fabryki sukna, szkła, saletry i t. p.

(*b*) Temi są: ludwisarnie, fabryki broni, (oprócz fabryk broni myśliwskiéj, które mogą być zakładane przez osoby prywatne) i prochu (1734, 20 Maja (6577); 1805, 29 Września (21924); 1845, 15 Sierpnia (19283) art. 1785).

(*c*) Temi są: fabryki kart, wyroby których stanowią wyłączny przywiléj Cesarskiego Domu Opiekuńczego (1845, 15 Sierpnia (19823) art. 1786).

Е) ОБЪ ОГРАНИЧЕНІЯХЪ ПРИ ВЫПИСКѢ ИЗЪ ЗА ГРАНИЦЫ, ХРАНЕНІИ ВЪ МАГАЗИНАХЪ И ПРИ ПРОДАЖѢ РУЖЕЙНАГО ПОРОХА, А ТАКЖЕ О ЗАПРЕЩЕНІИ ВЫДѢЛЫВАТЬ ВЪ ЦАРСТВѢ ОГНЕСТРѢЛЬНУЮ ХЛОПЧАТУЮ БУМАГУ.

N° 40.

Постановленіе о порядкѣ выписыванія изъ за границы и храненія, какъ въ кладовыхъ, такъ и въ домахъ и лавкахъ, иностраннаго и мѣстнаго пороха.

(13 Февраля 1823 года.)

По указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА I-го,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, по Государственному Совѣту.

Желая, опредѣленіемъ нѣкоторыхъ полицейскихъ ограниченій въ торговлѣ и храненіи въ кладовыхъ ружейнаго пороха, предупредить несчастныя произшествія и вредныя приключенія, каковыя, по опыту, могутъ случиться или вслѣдствіе злонамѣренія или по самой неосторожности, —по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1.

Магазины и лавки съ порохомъ могутъ быть содержимы единственно купцами, имѣющими разрѣшеніе мѣстной полиціи;

E) O OGRANICZENIACH PRZY SPROWADZANIU Z ZAGRANICY, UTRZYMYWANIU NA SKŁADACH I PRZY SPRZEDAŻY PROCHU STRZELNICZEGO, ORAZ O ZAKAZIE FABRYKACYI W KRAJU BAWEŁNY STRZELNICZEJ.

N° 40.

Postanowienie o sposobie sprowadzania z zagranicy i przechowywania, tak w składach, jako też w sklepach i domach, prochu zagranicznego i krajowego.

(d. 13 Lutego 1823 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski, w Radzie Stanu.

Pragnąc, przez oznaczenie niektórych ograniczeń policyjnych w handlu i w utrzymywaniu na składach prochu strzelniczego, zapobieżyć nieszczęśliwym zdarzeniom i szkodliwym przypadkom, jakowe w doświadczeniu bądź z złych zamiarów, bądź z saméj nieostrożności, zdarzać się mogą, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1.

Składy i handel prochu, jedynie upoważnieni od Policyi miejscowéj kupcy utrzymywać mogą, i komory celne, tylko za

пограничныя же таможни должны пропускать порохъ не иначе, какъ по предъявленіи имъ таковаго именнаго разрѣшенія.

Ст. 2.

Пограничныя таможни не должны отправлять пороха вмѣстѣ съ другими товарами, извѣстными подъ общимъ названіемъ сухихъ товаровъ, но отдѣльно, съ выдачею особой квитанціи и съ поименованіемъ, что въ тюкѣ находится порохъ въ такомъ-то количествѣ.

Ст. 3.

Порохъ можетъ быть выписываемъ изъ за границы только купцами, имѣющими разрѣшеніе мѣстной полиціи, по особымъ свидѣтельствамъ Воеводскихъ Коммисій, опредѣляющимъ количество, и на основаніи паспорта выданнаго Коммисіею Финансовъ и Казначейства.

Ст. 4.

Болѣе значительные магазины пороха должны содержаться за городомъ, съ надлежащимъ обезпеченіемъ, подъ надзоромъ мѣстной полиціи; въ домахъ же и въ купеческихъ лавкахъ не должно находиться болѣе шести фунтовъ пороха.

Ст. 5.

Высылка, какъ здѣшняго, такъ и заграничнаго пороха, въ болѣе значительныхъ количествахъ, должна быть производима исключительно изъ вышеозначенныхъ магазиновъ, съ соблюденіемъ всякой необходимой осторожности.

Ст. 6.

Не соблюдающіе вышеизложенныхъ правилъ, а тѣмъ болѣе не объявляющіе дѣйствительно сего товара, кромѣ взысканій на-

okazaniem sobie podobnego upoważnienia na ich osoby, proch expedyować winny.

Art. 2.

Komory graniczne nie powinny expedyować prochu pomiędzy innemi towarami, pod tytułem ogólnych towarów suchych, lecz pojedyńczo, wydając osobny kwit, z wymienieniem, że w pace proch i w jakiéj ilości znajduje się.

Art. 3.

Proch z zagranicy, tylko przez kupców upoważnionych od Policyi miejscowéj sprowadzany być może, i to za oddzielnemi świadectwami Kommissyj Wojewódzkich, ilość oznaczającemi, i na mocy paszportu przez Kommissyę Przychodów i Skarbu udzielonego.

Art. 4.

Składy znaczniejsze prochu za miastem, w należytém zabezpieczeniu, pod dozorem Policyi miejscowéj, utrzymywane być powinny; w domach zaś i w sklepach kupieckich więcéj nad sześć funtów tegoż znajdować się nie ma.

Art. 5.

Expedycya tak prochu krajowego jako i zagranicznego w ilościach znaczniejszych, tylko w rzeczonych powyżéj składach osobnych, z zapewnieniem wszelkiéj potrzebnéj ostrożności, odbywać się powinna.

Art. 6.

Nie stosujący się do powyższych przepisów, a témbardziéj nie deklarujący rzetelnie towaru tego, oprócz kar na defraudan-

значенныхъ на контрабандистовъ, будутъ подлежать полицейскому и даже болѣе строгому наказанію, по мѣрѣ опасности, съ каковою сопряжено было бы незаконное дѣйствіе ихъ.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагается на Правительственныя Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 13 Февраля 1823 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N° 41.

Распоряженіе о количествѣ ружейнаго пороха, долженствующаго быть привозимымъ ежегодно изъ Россіи на потребности Царства Польскаго, а также о количествѣ и порядкѣ продажи онаго частнымъ лицамъ.

(11 (23) Августа 1832 года.)

И. д. Начальника Артиллеріи Арміи, Генералъ-Лейтенанту Гилленшмиту.

Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею.

Признано необходимымъ: дабы выдѣлка пороха въ Царствѣ Польскомъ была воспрещена, дабы количество онаго, нужное на потребности края, было привозимо и впредь изъ Россіи, и дабы

tów oznaczonych, podlegać będą karze policyjnéj lub wyższéj, w miarę niebezpieczeństwa, z jakowémby czyn ich przeciwny, był połączony.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyom Rządowym Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodu i Skarbu, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 13 Lutego 1823 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

N° 41.

Rozporządzenie oznaczające ilość prochu strzelniczego, jaka ma być sprowadzaną rocznie z Rossyi na potrzeby Królestwa Polskiego, oraz ilość i sposób sprzedaży onego osobom prywatnym.

(d. 11 (23) Sierpnia 1832 r.)

Do Generał-Lejtenanta Gillenszmyta p. o. Dowódcy Artylleryi Armii.

Naczelnie Dowodzący Czynną Armią.

Za konieczność uznaję, ażeby fabrykacya prochu w Królestwie Polskiém była wzbronioną, ażeby ilość jego na potrzeby kraju niezbędna, przywożoną nadal była z Rossyi, i ażeby wów-

тогда продажа онаго производилась исключительно въ Артиллерійскомъ вѣдомствѣ.

20-го истекшаго Іюля мѣсяца, за № 3,852, я далъ Вашему Превосходительству предписаніе, какъ въ отношеніи принятія отобраннаго у жителей пороха, такъ и о порядкѣ продажи онаго, считая четыре фунта ежемѣсячно на каждое лицо, получившее дозволеніе имѣть охотничье ружье. Какъ однакожъ охота въ каждое время года не одинакова и какъ число охотниковъ можетъ быть непостоянно, то я полагаю достаточнымъ— общее количество пороха, долженствующее быть привозимымъ ежегодно изъ Россіи въ Царство, опредѣлить по слѣдующему разчисленію:

По собраннымъ свѣдѣніямъ, число лицъ, коимъ во всѣхъ Воеводствахъ дозволено имѣть охотничьи ружья, простирается нынѣ до двухъ тысячъ. Считая на каждое лицо въ годъ шесть фунтовъ пороха, общее количество онаго для всѣхъ составитъ въ годъ двѣнадцать тысячъ фунтовъ, или триста пудовъ. Количество это, взятое четыре раза, то есть тысяча двѣсти пудовъ, такъ, чтобы половину, то есть шестьсотъ пудовъ, составлялъ охотничій, другую же половину пушечный порохъ, будетъ, по моему мнѣнію, достаточно на одинъ годъ, какъ на продажу снабженнымъ правомъ имѣть ружья, такъ и на потребности заводовъ Царства.

На основаніи сего, поручаю Вашему Превосходительству:

1) отобранный у жителей и сложенный въ Артиллерійскомъ вѣдомствѣ порохъ продавать не иначе, какъ по приведенному выше исчисленію, такъ чтобы одному лицу, въ одинъ разъ, не было выдаваемо болѣе двухъ фунтовъ;

2) представить мнѣ свое донесеніе, какъ о времени, въ которомъ долженъ быть доставленъ изъ Россіи въ Царство запасъ тысячи двѣсти пудовъ пороха, назначенный на всѣ вообще потребности края, такъ и о порядкѣ доставленія онаго;

3) соображаясь съ этимъ и назначая въ количествѣ тысячи двѣсти пудовъ, половину, какъ выше сказано, пушечнаго и половину охотничьяго пороха, потребовать относительно послѣдняго

czas sprzedaż onego przez Dyrekcyę Artylleryi tylko odbywała się.

Na dniu 20 z. m. Lipca № 3,852 poleciłem JW. Panu tak względem przyjęcia do Dyrekcyi Artylleryi, odebranego od mieszkańców prochu, jakoteż o sposobie onego sprzedaży, rachując po cztery funty miesięcznie na każdą osobę, która otrzymała pozwolenie posiadania strzelby myśliwskiéj. Gdy jednak polowanie w każdéj porze roku nie jest jednostajne, i gdy ilość myśliwych zmieniać się może; za dostateczne tedy uważam przeznaczyć ogólną ilość prochu, mającą być corocznie sprowadzaną z Rossyi do Królestwa, podług następującego wyrachowania:

Wedle otrzymanych wiadomości, liczba osób, którym we wszystkich Województwach broń do polowania mieć dozwolono, rozciąga się teraz do dwóch tysięcy. Licząc na każdą osobę rocznie po sześć funtów prochu, ogólna jego ilość na wszystkich wyniesie na rok dwanaście tysięcy funtów, czyli trzysta pudów. Ilość ta wzięta poczwórnie, to jest tysiąc dwieście pudów, tak, ażeby połowę, to jest sześćset pudów składał myśliwski, a drugie sześćset pudów proch działowy, wedle mojego zdania, będzie wystarczającą na rok jeden, tak na sprzedanie mającym prawo posiadania broni, jakoteż na potrzeby po zakładach Królestwa.

Na zasadzie tego polecam JW. Panu:

1) poodbierany od mieszkańcow proch i w Dyrekcyi Artylleryi złożony, sprzedawać nie inaczéj, jak podług wspomnionego wyżéj obrachowania, tak ażeby osobie jednéj na raz jeden nie wydawano więcéj jak dwa funty;

2) przedstawić mi swój rapport, tak o czasie, w którym powinien być dostawiony z Rossyi do Królestwa zapas tysiąc dwieście pudów prochu, przeznaczający się na wszystkie w ogólności potrzeby kraju, jakoteż i o sposobie dostawienia onego;

3) przy stosowaniu się tém, przeznaczając w liczbie tysiąc dwieście pudów, jak wyżéj powiedziano, połowę armatniego i połowę myśliwskiego prochu, co się tycze ostatniego, zasiągnąć wia-

соотвѣтственныхъ свѣдѣній о существующихъ въ краѣ обыкновеніяхъ, какого именно рода употребляется здѣсь охотничій порохъ: мушкетный ли (ружейный) или винтовочный (охотничій мелкій), или же въ какой соразмѣрности одинъ и другой, и, наконецъ,

4) сообщить мнѣ заключеніе Ваше о порядкѣ продажи въ Царствѣ поименованнаго пороха.

Наконецъ, присовокупляю, что, для предупрежденія всякаго рода злоупотребленія въ покупкѣ пороха, со стороны лицъ, пользующихся правомъ пріобрѣтенія онаго, то есть: для лишенія ихъ всѣхъ средствъ покупки онаго въ количествѣ, превышающемъ дозволенное правилами, Главный Директоръ, Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, Генералъ-Маіоръ Графъ Строгоновъ, сдѣлаетъ распоряженіе о томъ: дабы всѣ лица сей категоріи были снабжены Воеводскими Военными Начальниками соотвѣтственными на сей предметъ билетами, и съ таковыми только билетами могутъ они являться для покупки пороха; Ваше же Превосходительство обязаны съ своей стороны распорядиться такимъ образомъ, чтобы на каждомъ билетѣ, каждый разъ непремѣнно, отмѣчено было съ точностію начальствующимъ надъ продажею пороха, какое количество его и когда именно было имъ выдано,—съ тою цѣлью, чтобы, соображаясь съ этими отмѣтками, одному лицу не было никакъ выдаваемо болѣе шести фунтовъ, согласно вышеизложенному.

Генералъ-Маіору Строгонову сообщается вмѣстѣ съ симъ копія сего предписанія, дабы онъ, примѣняясь къ оному, принялъ надлежащія мѣры.

Варшава, 11 (23) Августа 1832 года.

Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею
(подписано) *Князь Варшавскій.*

---

domości stosownych do exystujących w kraju zwyczajów, jakiego mianowicie gatunku używa się tu proch myśliwski: muszkietowy (karabinowy), czy gwintówkowy (strzelecki drobny), lub też w jakiéj proporcyi jeden i drugi? a nakoniec

4) przedstawić mi swoją opinię o sposobie sprzedawania w Królestwie wzmiankowanego prochu.

W końcu nadmieniam, iż celem zapobieżenia wszelkiemu nadużyciu w kupowaniu prochu ze strony osób mających prawo onego nabywania, to jest w celu odjęcia im wszelkiéj możności kupowania go w większéj ilości od przepisem wskazanéj, Generał-Major Hrabia Strogonów, Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych uczyni zarządzenie, iż wszystkie takie osoby w odpowiednie temu przedmiotowi karty przez Naczelników Wojennych Województw zaopatrzone zostaną, i tylko z temi kartami do kupna prochu zgłaszać się mogą; JW. Generał zaś, ze swéj strony, obowiązany jesteś urządzić się w ten sposób, iżby na każdéj karcie, za każdym nieochybnie razem, oznaczoném było z dokładnością przez dyrygującego sprzedażą prochu, jaka jego ilość i kiedy mianowicie przezeń wydaną została, a to tym końcem, ażeby do tych stosując się oznaczeń, osobie jednéj, wcale nie wydawać więcéj nad funtów sześć, jak powyżéj przeznaczyłem.

Generał-Majorowi Strogonów, zakommunikowaną jednocześnie została kopia tego rozkazu, w celu, aby stosując się do niego, przedsięwziął właściwe środki.

w Warszawie, d. 11 (23) Sierpnia 1832 r.

Naczelnie Dowodzący Czynną Armią,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

N° 42.

Распоряженіе о формальностяхъ, долженствующихъ быть соблюдаемыми при испрашиваніи дозволеній на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды.

(16 (28) Февраля 1838 года.)

Сандомирскому, Краковскому, Калишскому, Мазовецкому и Августовскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Представленія, дѣлаемыя Губернскимъ Правленіемъ о разрѣшеніяхъ на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды, оказываются неполными.

Вслѣдствіе сего, Правительственная Коммисія признала нужнымъ обратить вниманіе Губернскаго Правленія, дабы оно, дѣлая сего рода представленія, присовокупляло точное свѣдѣніе о томъ:

сколько фабрика имѣетъ большихъ печей для плавки руды,
сколько горновъ или пудлинговыхъ печей,
сколько занимаетъ людей,
сколько выдѣлываетъ въ годъ желѣза, и
въ какомъ нуждается ежемѣсячно количествѣ пороха для разрыванія руды, соразмѣрно обширности заводовъ и годичной выдѣлки желѣза.

Кромѣ сего, должно Губернское Правленіе пріобщить документъ контроля о надлежащемъ употребленіи пороха, съ объясненіемъ: что купленный по прежнему разрѣшенію порохъ уже исчерпанъ просителемъ, и что онъ былъ употребленъ согласно своему назначенію.

Варшава, 16 (28) Февраля 1838 года.

За Директора Отдѣленія (подписано) *Венцель.*

№ 8,519.

N° 42.

Rozporządzenie o formalnościach, jakie mają być zachowywane przy żądaniu pozwoleń na kupno prochu do rozsadzania skał rudy żelaznéj.

(d. 16 (28) Lutego 1838 r.)

Do Rządu Gubernii Sandomierskiéj, Krakowskiéj, Kaliskiéj, Mazowieckiéj i Augustowskiéj.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W przełożeniach, które Rząd Gubernialny czyni, o pozwolenia na kupowanie prochu do rozrywania skał rudy żelaznéj, dostrzegać się dają niedostateczności.

Z tego powodu Kommissya Rządowa uznała potrzebę zwrócić uwagę Rządu Gubernialnego, ażeby czyniąc tego rodzaju przełożenia, domieszczał dokładną wiadomość,

ile fabryka ma wielkich pieców do topienia rudy,
ile fryszerek lub pieców pudlingowych,
ile zatrudnia ludzi,
ile wyrabia rocznie żelaza,
ile miesięcznie potrzebuje prochu do rozrywania rudy w proporcyi obszerności zakładów i rocznéj produkcyi żelaza

Prócz tego winien Rząd Gubernialny dołączyć dowód kontrolli właściwego użycia prochu, z objaśnieniem, iż zakup prochu z poprzedniego pozwolenia proszący już wyczerpał, i wedle przeznaczenia użył.

w Warszawie, d. 16 (28) Lutego 1838 r.

Za Dyrektora Wydziału, (podpisano) *Wentzel.*

№ 8,519.

N° 43.

Распоряженіе о дѣланіи представленій для испрошенія разрѣшеній на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды, но только въ количествѣ, соразмѣрномъ съ годичною потребностью.

(20 Марта (1 Апрѣля) 1840 года.)

Краковскому и Сандомирскому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Изъ представленій Губернскихъ Правленій, съ испрошеніемъ разрѣшеній на покупку пороха для разрыванія скалъ желѣзной руды, видно, что владѣльцы горныхъ заводовъ, единственно только для избѣжанія частыхъ въ семъ отношеніи представленій, показываютъ количество пороха, превышающее значительно годичную потребность сказанныхъ заводовъ.

Такъ какъ сего рода порядокъ не можетъ отвѣчать намѣренію Правительства, послѣдовавшему по необходимости снабженія особыми разрѣшеніями на покупку количества пороха, имѣющаго быть употребленнымъ въ извѣстномъ продолженіи времени, то Правительственная Коммисія, для предупрежденія впредь какихъ нибудь по сему поводу злоупотребленій, предписываетъ Губернскому Правленію обратить вниманіе, дабы владѣльцы горновъ пользовались разрѣшеніями на покупку пороха не иначе, какъ только въ такомъ количествѣ, какое признается необходимымъ на потребности одного года; въ противномъ случаѣ, какъ владѣльцы, такъ и власти, отъ коихъ зависитъ представленіе и ближайшее

N° 43.

Rozporządzenie o czynieniu przedstawień do wyjednywania pozwoleń na kupno prochu do rozsadzania skał rudy żelaznéj, tylko w ilości ściśle do rocznéj potrzeby zastosowanéj.

(d. 20 Marca (1 Kwietnia) 1840 r.)

Do Rządu Gubernialnego Krakowskiego i Sandomierskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Z przełożeń czynionych ze strony Rządów Gubernialnych o wyjednanie pozwoleń na kupno prochu do rozrywania skał rudy żelaznéj, spostrzegać się daje, że właściciele zakładów górniczych widocznie tylko w celu uniknienia częstych w tym względzie przedstawień, wykazują ilość prochu, przenoszącą znacznie roczną potrzebę rzeczonych zakładów.

Gdy podobny sposób postępowania nie może odpowiadać zamiarom Rządu, jakie spowodowała konieczność udzielania szczegółowych pozwoleń na kupno ilości prochu, w pewnym zakresie czasu wypotrzebować się mogącéj; przeto Kommissya Rządowa, w celu zapobieżenia nadal jakimkolwiek z tego powodu nadużyciom, poleca Rządowi Gubernialnemu zwrócić uwagę, aby właściciele fryszerek, nie inaczéj korzystali z pozwoleń na kupno prochu, jak tylko w takiéj ilości, jaka konieczną być może na potrzeby najwięcéj jednego roku; w przeciwnym razie, jak właściciele, tak i Władze, od których przedstawienie i bliższe przekonanie się

въ семъ отношеніи удостовѣреніе, подвергнуты будутъ подлежащей отвѣтственности.

Варшава, 20 Марта (1 Апрѣля) 1840 года.

И. д. Директора Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *А. Шульцъ.*

№ 3,168 и 3,169.

N° 44.

Распоряженіе о запрещеніи частнымъ лицамъ выдѣлывать ружейный порохъ.

(6 (18) Декабря 1847 года.)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія Царства.

По приказанію Князя Намѣстника въ Царствѣ, имѣю честь препроводить въ Правительственную Коммисію, для надлежащаго употребленія, копію сообщеннаго при отношеніи Министра Внутреннихъ Дѣлъ Имперіи отъ 31 Октября текущаго года, № 4,982, экземпляра циркулярнаго предписанія, даннаго Гражданскимъ Губернаторамъ въ Имперіи относительно запрещенія частнымъ лицамъ выдѣлывать порохъ.

Варшава, 6 (18) Декабря 1847 года.

Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Лебренъ.*

№ 18,335.

w tym względzie zależy, do właściwéj odpowiedzialności pociągnięci być mogą.

w Warszawie, d. 20 Marca (1 Kwietnia) 1840 r.

p. o. Dyrektora Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *A. Schultz.*

№ 3,168 i 3,169.

N° 44.

Rozporządzenie o wzbronieniu osobom prywatnym wyrabiania prochu strzelniczego.

(d. 6 (18) Grudnia 1847 r.)

Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Nadesłany przy odezwie Ministra Spraw Wewnętrznych Cesarstwa z dnia 31 Października r. b. № 4,982, exemplarz cyrkularnego polecenia Gubernatorom Cywilnym w Cesarstwie wydanego, względem wzbronienia osobom prywatnym wyrabiania prochu, z polecenia Księcia Namiestnika Królestwa mam honor przesłać Kommissyi Rządowéj w kopii, do stosownego użytku.

Warszawa, d. 6 (18) Grudnia 1847 r.

Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *LeBrun.*

№ 18,335.

Приложеніе къ N° 44-му.

Господину Гражданскому Губернатору.

Министерство Внутреннихъ Дѣлъ.

При производствѣ слѣдствія о причинѣ одного изъ бывшихъ въ текущемъ году въ Харьковской Губерніи пожаровъ, открыто, что одинъ изъ обывателей занимался выдѣлываніемъ пороха.

Имѣя въ виду, что выдѣлываніе пороха 418-ою ст. 4-й книги 1-ой части Свода Военныхъ постановленій предоставлено исключительно пороховымъ заводамъ, я, согласно отношенію Господина Военнаго Министра, прошу Ваше Превосходительство предписать всѣмъ городскимъ и земскимъ полиціямъ строго наблюдать, чтобы никто изъ частныхъ лицъ, въ противность 39-ой статьи Устава пожарнаго, не осмѣливался заниматься приготовленіемъ означеннаго вещества, подъ опасеніемъ строгаго взысканія по законамъ.

С-Петербургъ, 31 Октября 1847 года.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ (подписано) *Перовскій.*

№ 4,982.

Annex do N° 44-go.

Do Gubernatorów Cywilnych.

Ministerjum Spraw Wewnętrznych.

Przy prowadzeniu śledztwa o przyczynie jednego z wynikłych w roku bieżącym w Gubernii Charkowskiéj pożarów, wykryto, że jeden z obywateli trudni się fabrykacyą prochu.

Mając na względzie, że fabrykacya prochu, na mocy art. 418 księgi 4-ej części 1-éj Zbioru Wojennych postanowień, pozostawiona jest wyłącznie fabrykom prochu, zgodnie z odezwą Ministra Wojny, proszę JW. Pana o wydanie polecenia wszystkim Władzom policyjnym miejskim i wiejskim, surowego przestrzegania, aby żadna z osób prywatnych nie ważyła się, wbrew art. 39 Ustawy pożarnéj, trudnić się wyrabianiem powyższego materyału, pod zagrożeniem surowéj odpowiedzialności prawnéj.

S. Petersburg, d. 31 Października 1847 r.

Minister Spraw Wewnętrznych, (podpisano) *Perowski.*

№ 4,982.

N° 45.

Высочайшее повелѣніе, опредѣляющее наказаніе за выдѣлку и храненіе огнестрѣльной хлопчатой бумаги.

(30 Ноября (12 Декабря) 1848 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію

МЫ, НИКОЛАЙ I-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, и проч., и проч., и проч.

Мнѣніемъ Государственнаго Совѣта, утвержденнымъ Нами въ 20 день Января 1847 года, опредѣлены, въ поясненіе существующихъ въ Имперіи узаконеній, наказанія частныхъ лицъ за тайное приготовленіе огнестрѣльной хлопчатой бумаги.

Признавая необходимымъ мѣру сію распространить и на Царство Польское, Мы, по представленію Намѣстника Нашего въ Царствѣ, повелѣваемъ:

Ст. 1.

Лица, изобличенныя въ тайномъ безъ разрѣшенія Правительства приготовленіи огнестрѣльныхъ веществъ, какъ изъ хлопчатой бумаги, такъ и изъ всякихъ другихъ припасовъ, подвергать опредѣленнымъ въ статьѣ 676-ой Уложенія 12 (24) Марта 1847 года наказаніямъ за запрещенную выдѣлку пороха и иныхъ къ Артиллерійскимъ орудіямъ принадлежащихъ снарядовъ.

N° 45.

Rozkaz Najwyższy oznaczający kary za fabrykacyę i przechowywanie bawełny strzelniczéj.

(d. 30 Listopada (12 Grudnia) 1848 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożéj Łaski

MY MIKOŁAJ I-szy,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski, etc., etc., etc.

Zatwierdzoném przez Nas w dniu 20 Stycznia 1847 roku zdaniem Rady Państwa, oznaczone zostały, w rozwinięciu obowiązujących w Cesarstwie przepisów, kary na osoby prywatne, zajmujące się tajném przygotowywaniem bawełny strzelającéj.

Przyznawszy za konieczne postanowienie to zastosować i do Królestwa Polskiego, na przedstawienie Naszego Namiestnika w Królestwie, mieć chcemy.

Art. 1.

Osoby przekonane o tajne, bez pozwolenia Rządu, przygotowywanie materyi strzelającéj z bawełny, lub z innych jakichbądź materyałów, mają podlegać karom, oznaczonym w artykule 676 Kodexu karnego z dnia 12 (24) Marca 1847 roku, za zakazane wyrabianie prochu i innych tego rodzaju artylleryjskich potrzeb.

Ст. 2.

Впредь до особаго постановленія Правительства о томъ, будутъ ли и въ какомъ количествѣ упомянутыя огнестрѣльныя вещества, новыми способами приготовляемыя, отпускаться частнымъ лицамъ для ихъ употребленія, воспретить имъ вовсе имѣть или хранить у себя тѣ вещества, безъ особаго дозволенія, подъ страхомъ того же наказанія, какое опредѣлено за недозволенную выдѣлку оныхъ.

Ст. 3.

Исполненіе настоящаго Указа Нашего и внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ возлагаемъ на Совѣтъ Управленія.

Данъ въ С-Петербургѣ, 30 Ноября (12 Декабря) 1848 года.

(подписано) „НИКОЛАЙ."

Контрасигнировалъ: Министръ Статсъ-Секретарь *Ив. Туркулл.*

КОНЕЦЪ I-ГО ТОМА ВТОРОЙ ЧАСТИ.

Art. 2.

Dopókąd Rząd nie postanowi, o ile i w jakiéj ilości ma być dozwolone osobom prywatnym, dla ich użytku, wydawanie wspomnionych strzelniczych materyj, nowowynalezionemi sposobami wyrabianych, ma być wzbronione tymże osobom, bez szczególnego na to pozwolenia, materye takowe posiadać, lub przechowywać, pod zagrożeniem kary, za niedozwolone wyrabianie onych postanowionéj.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego i zamieszczenie onego w Dzienniku Praw, Naszéj Radzie Administracyjnéj polecamy.

Dan w S.Petersburgu, d. 30 Listopada (12 Grudnia) 1848 r.

(podpisano) „НИКОЛАЙ".

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu
(podpisano) *Ig. Turkull.*

Uniwersytet Warszawski BIBLIOTEKA Wydz. Hum. Filia w Białymstoku 86423

KONIEC TOMU I-GO CZĘŚCI DRUGIÉJ.

BIBLIOTEKA NARODOWA BN